

॥ श्री स्वामिनारायणो विजयतेतराम् ॥

शिक्षापत्री पंચरत्न

अर्थसहित - नित्य विधि - महापूजा

श्री नरनारायणदेव पीठाधिपति प.पू.ध.धु.
आचार्य महाराजश्री १००८ श्री
कोशलेन्द्रप्रसादशु महाराजश्रीनी आज्ञाથી

ISBN = 81-89078-12-7

: प्रकाशक :
महंत स्वामी

शास्त्री स्वामी हरिकृष्णदासज
श्री स्वामिनारायण मंदिर,
कालुपुर, अमदावाद-३८० ००१.

प्रकाशक

स्कीम कर्मिटी वती

महंत स्वामी

शास्त्री स्वामी हरिकृष्णदासज

श्री स्वामिनारायण मंदिर, कालुपुर, अमदावाद-१

किंमत : ३। २०-०० (राहत दरे)

२०५७ अषाढ १६-१०

प.पू. लालशु महाराजश्रीना १४ भा
प्राकट्योत्सव प्रसंगे

मुद्रक :

श्री स्वामिनारायण प्रिन्टींग प्रेस
श्री स्वामिनारायण मंदिर,
कालुपुर, अमदावाद-३८० ००१.

निवेदन

श्री स्वामिनारायणसंप्रदायमां सर्वावतारी भगवानश्री स्वामिनारायणना वांगमय स्वरूप अेवी “शिक्षापत्री” अेक मुभ्य अने अगत्यनो ग्रंथ अे. आत्यंतिक कल्याणने अेखला मोक्षभागी ज्वात्माने आलोक अने परलोकमां निर्विघ्न श्रेयमार्ग अतावनार सर्वस्वशास्त्रना साररूप आ शिक्षापत्री जेवो बीजे कोअं ग्रंथनथी. आ शिक्षापत्री प्रमाणे वर्तन करनार स्त्री पुरुषोने कल्पवृक्ष अने कामदुधा समान, धर्म, अर्थ, काम अने मोक्ष रुपी यारे पुरुषार्थनी सिध्दि आपनार डोवाथी श्रीज महाराजे शिक्षापत्रीनो पाठ, पूजा अने सांभणवानी आज्ञा करेल अे.

इकत २१२ श्लोकमां सर्वशास्त्रोना सार साथे राजनीती, व्यवहारनीती, समाज अने आरोग्य नीती विषयक अधीज समजण श्रीज महाराजे श्रीमुभे कडेल अे. तेथी मूण श्लोको तथा गुजराती भाषांतर साथे संप्रदायना समस्त समाश्रितोने उपयोगी अेवा अनेक विषयोना समावेश करवामां आव्यो अे. ग्रंथनी शुरुआतमां उपयोगी मंगण श्लोको पडी संप्रदायना प्रसिध्द पांय रत्नो जे भगवाननी प्रसन्नता प्राप्त करवामां सडाय करे अे तेवा जनमंगल स्तोत्र, सर्वमंगल स्तोत्र, हरिकवय, संकट हर दशवतार स्तोत्र, विश्वमंगल स्तोत्र भगवानना स्वरूप, रूप, गुणादिकनी निरूपण करी श्रीहरि साथे साक्षात् संबध

धरावनारा डोवाथी अेमनो समावेश करवामां आवेल अे. पडी नारायण कवय जे श्रीमद् भागवतना षष्ठ स्कंधमा आपेलुं अे ते आध्यात्मिक भय निवारण माटे जपनीय डोवाथी तेनो समावेश कर्यो अे. विष्णु सडस्त्रनाम स्तोत्र अने अे सिवाय नंद संतोअे श्रीज महाराजना स्वरूप, रूप, गुणादिकोनुं वर्णन करनारा अने प्रसन्नता माटे अनावेला संस्कृत स्तोत्रनो अने मंगणायरण स्वस्तिवायन साथे अनुमानज गणपतीज, लक्ष्मीज, सरस्वती आदिकना स्तोत्रनो समावेश करेल अे.

साथे साथे ब्राह्ममुडूर्तथी आरंभीने रात्रे सूता सुधीना समयमां समुपयोगी अेवा (नित्यनियम) प्रभातीया, गोडीना पढो, आरती, धून्य, राधिकाष्टक, प्रार्थना, लीला चिंतामणी, थाण, नंदसंतोना कीर्तनो, अेकादशी पढो, लीलाभक्ति, उपदेशिक पढोने अमुक वयनामृतो पण मूकीने अडि अापेल अे. श्रीहरिनी आज्ञाथी प्रचलित महापूजा विधि, जनोअं विधि पण अापेल अे.

आरीते शिक्षापत्रीनी ओछा-अधिक विषयोना समावेश वाणी अनेक आवृत्तियो जुडा जुडा रुपे अने जुडा जुडा समय-जुडा जुडा स्थणोथी प्रकाशित थअं अे परंतु प्रकाशित थयेली कोपीओ अपी जवाथी मांग याडु रडेता इरी अपाववामा आवी अे. जे सोने पूजामां कायम उपयोगी थशे. अेवा आशयथी प.पू.ध.धु. आचार्य महाराजश्रीनी आज्ञा मेणवी शिक्षापत्री पंयरत्न प्रसिध्द करवामां आवी अे.

સત્સંગમાં હરિભક્તોને અતિ ઉપયોગી એવા આ શિક્ષાપત્રી પંચરત્નના પ્રકાશન કાર્યમાં સ.ગુ. શાસ્ત્રી સ્વામી હરિકેશવદાસજી હસ્તે શાસ્ત્રી સ્વામી હરિપ્રિયદાસજી (શ્રીસ્વામિનારાયણ મંદિર, સેક્ટર-૨૩, ગાંધીનગર) દ્વારા સારી સેવા પ્રાપ્ત થઈ છે. તે ખૂબ ધન્યવાદને પાત્ર છે, કેમ કે તેઓ દ્વારા પ.પૂ. ધ. ધુ. આચાર્ય મહારાજશ્રીના આશીર્વાદથી સાહિત્યના લેખન પ્રકાશનની સેવા તો ચાલુ જ છે. તદુપરાંત આવા ગ્રંથોના પ્રકાશનમાં વિશેષ સેવા કરીને ઈષ્ટદેવ શ્રીહરિ, પ.પૂ. ધ. ધુ. આચાર્ય મહારાજશ્રી તથા સંતો અને સત્સંગના આશીર્વાદ પ્રાપ્ત કર્યા છે.

મહંત સ્વામી,
શાસ્ત્રી સ્વામી હરિકૃષ્ણદાસજી
શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર, કાલુપુર, અમદાવાદ-૧.

શ્રી નરનારાયણદેવ દેશ સ્કીમ કમિટીના સભ્યશ્રીઓ

૧.	સ.ગુ. મહંત શાસ્ત્રી સ્વામી હરિકૃષ્ણદાસજી	- પ્રમુખ
૨.	સ.ગુ. બ્ર. સ્વામી વાસુદેવાનંદજી	
૩.	સ.ગુ. સ્વામી દેવપ્રકાશદાસજી	
૪.	હજુરી પાર્ષદ વનરાજ ભગત	
૫.	પ.ભ. દશરથભાઈ પ્રહલાદભાઈ પટેલ	- અમદાવાદ
૬.	પ.ભ. જી. કે. પટેલ (વિમલ પેઈન્ટસ)	- મહેસાણા
૭.	પ.ભ. રમણભાઈ પ્રાણભાઈ પટેલ	- અમદાવાદ
૮.	પ.ભ. રતીભાઈ ખીમજીભાઈ પટેલ	- અમદાવાદ
૯.	પ.ભ. ડૉ. કે. કે. પટેલ	- હિંમતનગર

અનુક્રમણિકા

૧.	શ્રી શિક્ષાપત્રી	૧
૨.	વિષ્ણુગાયત્રી મંત્ર	૬૮
૩.	પ્રચલિત મંત્રો	૭૦
૪.	જનમંગલ સ્તોત્ર અર્થ સહિત	૭૧
૫.	નારાયણકવચ	૮૧
૬.	સર્વમંગલ સ્તોત્ર અર્થ સહિત	૮૦
૭.	શ્રી હરિકવચ અર્થ	૧૬૦
	● અન્ય સ્તોત્રો	
૮.	અવતીર્ય	૧૮૩
૯.	શ્રીનરનારાયણઋષિરાજ	૧૮૪
૧૦.	ભવસંભવ મીતિ	૧૮૪
૧૧.	શ્રીવાસુદેવ વિમલા	૧૮૫
૧૨.	વિહરતિ યોઽક્ષરેઽક્ષર	૧૮૭
૧૩.	વરવરકરુણાસાગર	૧૮૮
૧૪.	તરુણં લોકચચાતિ	૨૦૦
૧૫.	અથ મનસિ શનૈઃ	૨૦૦
૧૬.	મહાતેજઃ પુંજસ્ફુરદ	૨૦૨
૧૭.	માનસચિન્તય	૨૦૩
૧૮.	હરિકૃષ્ણં માનસ	૨૦૪

૧૯.	હર હર ગોપીનાથ	૨૦૪
૨૦.	મુક્તાનાં સદસિ	૨૦૫
૨૧.	નિત્યં શુદ્ધમર્જ	૨૦૬
૨૨.	પ્રથમતઃ શકુલાકૃતિ	૨૦૭
૨૩.	અથૈકદા દિવ્ય તપઃ	૨૦૮
૨૪.	ભજમાનસ ત્વાં શ્રીહરિં	૨૦૯
૨૫.	બ્રાહ્મો મુહૂર્તે શયનં	૨૧૦
૨૬.	અતિ મનોહરં સર્વસુન્દર	૨૧૧
૨૭.	વિઘ્નેશ વિઘ્નચયઃખણ્ડ	૨૧૩
૨૮.	નીતિપ્રવીણનિગમાગમ્	૨૧૪
૨૯.	શ્રીમત્પ્રવીણવિરોચમાને	૨૧૫
૩૦.	ભુવિસદંગણે સર્વ	૨૧૬
૩૧.	સ્વામિનારાયણદેવ શરણં	૨૧૭
૩૨.	જયજય સુખદવરં	૨૧૮
૩૩.	ત્વદ્રૂપે નિશ્ચલા	૨૧૯
૩૪.	જય જયદીના નાથ	૨૨૦
૩૫.	શ્રીનીલકણ્ઠ હરિ	૨૨૧
૩૬.	સુખ દાયિનં મુનિગણ	૨૨૨
૩૭.	સુર રાજરાજ તવ	૨૨૩
૩૮.	જલધરસુન્દર મદન	૨૨૪
૩૯.	એહિ દયાલો હૃદય	૨૨૫
૪૦.	શમધામ તમોદમનં	૨૨૬

૪૧.	મારમારણરણો રટની	૨૨૮
૪૨.	કુટિલ કલિકરાલા	૨૨૯
૪૩.	પરંધામ્નિ દિવ્યઽક્ષરે	૨૩૦
૪૪.	સિતસાન્દ્ર સદ્વસ	૨૩૧
૪૫.	અધર્મ સર્ગ મદનં	૨૩૩
૪૬.	શુચિ રુચિકાંચનસૂ	૨૩૪
૪૭.	રમતાં સતતં સતત મૂર્ચ્ચે	૨૩૫
૪૮.	સિતામ્બરં નૈષ્ઠિકવાણિ	૨૩૬
૪૯.	ધર્મધુરંધર દૈત્ય	૨૩૭
૫૦.	ભજનીયં કૈશવરુપ	૨૩૭
૫૧.	વદનં દર્શય મન્દ	૨૩૯
૫૨.	પરવરદ હરે કૈશવ	૨૪૦
૫૩.	વરદતનો વૃષનન્દન	૨૪૧
૫૪.	ઉત્ફુલ્લહન્નીરજ	૨૪૧
૫૫.	પ્રાતઃ સ્મરામિ વૃષ	૨૪૨
૫૬.	વજ્રામ્બુજધ્વજ	૨૪૩
૫૭.	ધર્મસ્તજ્જનકો હરેશ્ચ	૨૪૫
૫૮.	બ્રહ્મધામાધિપ પુંપ્રકૃત્યા	૨૪૭
૫૯.	ધર્મસ્યબાલં મદનસ્યકાલં	૨૪૮
૬૦.	સ્વીયે ધામ્નિસદાઽક્ષરે	૨૪૯
૬૧.	શ્રીવાસુદેવઙ્ગહ ભારતજીવ	૨૪૯
૬૨.	નવમેઘમેચક વિગ્રહં	૨૫૦

૬૩.	સદ્ધર્મરક્ષાક્ષત્રજને સદીશ	૨૫૨
૬૪.	દયાર્જવાદિ સાગરં નિરન્તર	૨૫૩
૬૫.	ધર્મકર્તા ધર્મવક્તા	૨૫૫
૬૬.	વિશાલભાલં કલિ	૨૫૬
૬૭.	શ્રીધર્મ સદ્વ્યવહારીય	૨૫૭
૬૮.	ત્વયિતુહરેચેતોરમતામ્	૨૫૮
૬૯.	કેશવતાપં હર હર	૨૫૮
૭૦.	દેવાભવદં નારાયણ દેવા	૨૬૦
૭૧.	નમસ્ત આંજનેયાય	૨૬૦
૭૨.	ગોવિન્દનારાયણ	૨૬૨
૭૩.	અપરાધ સહસ્રભાજનં	૨૬૩
૭૪.	વિષીદતા નાથ	૨૬૪
૭૫.	સદ્ બ્રહ્માત્માદિશબ્દૈ	૨૬૬
૭૬.	પ્રભો મુંક્ષવકામં	૨૬૭
૭૭.	સદાશિવં સાશ્વતમીશ	૨૬૮
૭૮.	માતઃશિવે મંગલવૃન્દ	૨૬૯
૭૯.	યદિતવ વરદાન	૨૭૦
૮૦.	યોઽહલ્યાં નિજકર્મણૈવ	૨૭૧
૮૧.	કાન્તસ્તેપુરુ ષોત્તમ	૨૭૩
૮૨.	સકલજનવિમોચનૈકહેતુર્ભુવનગુરુઃ	૨૭૩
૮૩.	નવીનજીમૂતસમાન	૨૭૪
૮૪.	જયજયશ્રી ઘનશ્યામ દયા નિધે.	૨૭૭

૮૫.	માત્સ્યં રુપમલોકિકં	૨૭૭
૮૬.	પ્રણિધાય મનોઽતિભાવતઃ	૨૭૯
૮૭.	સકલમભક્તજનાન્ સુખયત્રયં	૨૮૫
૮૮.	જનમંગલ નામાવલી	૨૮૯
૮૯.	સર્વમંગલ નામાવલી	૨૯૫
૯૦.	વિષ્ણુંસહસ્ત્ર સ્તોત્ર	૩૨૨
૯૧.	પ્રભાતસહગ્રહઃ નિત્યવિધિ	૩૩૯
● પ્રભાત પદો		
૯૨.	અધમ ઉદ્ધારણ અવિનાશી તારા (૨)	૩૪૯
૯૩.	આવો જ્યું બિરાજો કહાના મોરે નેના	૩૪૭
૯૪.	જાગો નિજજીવન બોલે	૩૪૨
૯૫.	જાગો લાલ છબીલે મોહન	૩૪૮
૯૬.	ધ્યાન ધર ધ્યાન ધર ધર્મના પુત્રનું	૩૪૩
૯૭.	નાથ રહો મારા નેણમાં	૩૪૮
૯૮.	પ્રભાતે ઉઠીને પ્રાણી	૩૫૩
૯૯.	પ્રાતસમે શ્રીપુરુષોત્તમની	૩૪૨
૧૦૦.	પ્રાતતમે શ્રીસહજાનંદની	૩૪૭
૧૦૧.	પ્રાત સમે મારા પ્રાણીવનનું	૩૫૩
૧૦૨.	પ્રાતઃ થયું મનમોહન પ્યારા	૩૫૧
૧૦૩.	પ્રાત થયું ને પંખી બોલ્યા	૩૫૨
૧૦૪.	પ્રાત ભયો પ્રાણ પ્યારે	૩૪૧
૧૦૫.	મનરે માન્યું નંદલાલ શું	૩૪૩

૧૦૬.	મહી માખણ માગે માવો	૩૫૧
૧૦૭.	મૂરતિ તમારી મારા શ્યામ શોભ	૩૪૪
૧૦૮.	મેં તો ગુનેગાર તેરા રે	૩૪૮
૧૦૯.	લાલય લાગી રે, બેની મુને લાલય	૩૫૨
૧૧૦.	વેલેરી ઉઠીને વા'લાજીનું વદન નિહારું	૩૪૯
૧૧૧.	શોભાસાગર શ્યામ તમારી (૫૬-૪)	૩૪૪
૧૧૨.	સુતાં ઉઠીરે, સમરું સહજાનંદ કે	૩૫૪
૧૧૩.	સ્વામિનારાયણ સ્વામિનારાયણ કહો	૩૫૪
● ગોડી પદ સંગ્રહ		
૧૧૪.	ફૂલના પે'રી રે જામા ફૂલના પે'રી,	૩૫૫
૧૧૫.	ફૂલની બની રે શોભા ફૂલની (૫૬-૪)	૩૫૮
૧૧૬.	લગની લાગી રે મારે લગની (૫૬-૪)	૩૫૫
૧૧૭.	વેદ પુરાણ પોકારે	૩૫૮
૧૧૮.	શ્યામની છબી રે સખિ	૩૬૨
૧૧૯.	સંત સમાગમ કીજે હો (૫૬-૪)	૩૬૧
● આરતી		
૧૨૦.	આરતી પ્રગટ પ્રભુજી કીજે	૩૬૩
૧૨૧.	જય સદ્ગુરુ સ્વામી પ્રભુ સદ્ગુરુ	૩૬૩
● ધૂન		
૧૨૨.	રામકૃષ્ણ ગોવિન્દ જય જય ગોવિન્દ	૩૬૪
● પ્રાર્થના		
૧૨૩.	નિર્વિકલ્પ ઉત્તમ અતિ નિશ્ચય તવ	૩૬૫

● લીલા ચિંતામણી		
૧૨૪.	પ્રથમ શ્રીહરિને રે (૫૬-૧૦)	૩૬૭
● ચિન્હચિંતામણી		
૧૨૫.	ઓરા આવો શ્યામ સ્નેહી સુંદર	૩૭૭
૧૨૬.	પોઢે પ્રભુ સકળ મુનિકે શ્યામ	૩૮૩
૧૨૭.	પોઢો પ્રાણ આધાર	૩૮૩
૧૨૮.	રે શ્યામ તમે સાચું નાણું	૩૮૨
૧૨૯.	વંદુ સહજાનંદ રસરૂપ (૫૬-૮)	૩૭૯
૧૩૦.	હવે મારા વહાલાને નહિરે (૫૬-૨)	૩૭૮
● થાળ પદ સંગ્રહ		
૧૩૧.	અવિનાશી આવો રે	૩૯૦
૧૩૨.	ગ્વાલ બાલ લાલ	૩૯૬
૧૩૩.	જમોને જમાડું રે, જીવન મારા	૩૮૪
૧૩૪.	જમો થાળ જીવન જાઉં વારી	૩૮૪
૧૩૫.	રૂડી રાંધી મેં રસિયાજી	૩૮૯
૧૩૬.	લેતા જાઓ રે સાવરિયા	૩૯૬
૧૩૭.	વહાલા ભોજનીયાં બહુ ભાત	૩૯૬
૧૩૮.	સખી આનંદની વાત કહું આજ રે	૩૮૭
● એકાદશી પદો		
૧૩૯.	એકાદશી આજનો દિન સારો રે	૩૯૯
૧૪૦.	ઉચ્ચવની પ્યારી કેશવની (૫૬-૨)	૩૯૯
૧૪૧.	કોડે કોડે એકાદશી કીજીએ રે (૫૬-૨)	૪૦૦

● કીર્તન સાર સંગ્રહ	
૧૪૨. અંતકાળે આવી રે સંભાળી લેજો	૪૦૭
૧૪૩. આજ મેં તો ભેટ્યા રે	૪૧૯
૧૪૪. આજ મેં તો દીઠા બહાલાને વાટ વહેતાં	૪૨૫
૧૪૫. આજની ઘડી રે	૪૨૦
૧૪૬. આજ સખી આનંદની હેલી	૪૨૯
૧૪૭. આવો આવોને અલબેલડા જીરે	૪૨૮
૧૪૮. એક કપટી ન તરે રે	૪૨૯
૧૪૯. ઓરા આવો મારા લેરખડા લેરી	૪૨૧
૧૫૦. ઓઘાજી અમે શ્યામને શું કહી મેલું રે	૪૦૫
૧૫૧. ગોપી.... નાથ આવો મારે ઓરડે	૪૦૯
૧૫૨. છાંડીકે શ્રીકૃષ્ણ દેવ	૪૦૫
૧૫૩. જન્મ સુધાર્યો રે મારો (પદ-૨)	૪૦૧
૧૫૪. તારી મુખની લાવણ્યતા મીઠી રે	૪૨૦
૧૫૫. તારો ચટક રંગીલો છોડલો (પદ-૨)	૪૨૧
૧૫૬. ધર્મકુંવર ઘનશ્યામજી	૪૧૦
૧૫૭. નંદલાલો રે નંદલાલો	૪૨૨
૧૫૮. નેણામાં રાખું રે નેણામાં રાખું રે (પદ-૨)	૪૧૧
૧૫૯. પ્રગટ પ્રણામ હરિને” એ ઢાળ છે	૪૩૨
૧૬૦. માણકીએ ચડ્યા રે	૪૧૫
૧૬૧. મારા બહાલાજી શું પાલપ દીસે રે	૪૦૬

૧૬૨. મારે આજ પ્રીતમ ઘેર આવશેજી રે	૪૧૯
૧૬૩. મારે ઘેર આવ્યા રે (પદ-૨)	૪૦૮
૧૬૪. મારે મંદિર પધાર્યા શ્યામ થઈ	૪૨૮
૧૬૫. મારે મોહોલે આવો હસીને બોલાવો રે	૪૨૩
૧૬૬. મુખડાની માયા લાગી રે	૪૧૮
૧૬૭. મેરે એક આશરા તેરા રે	૪૧૪
૧૬૮. મોરલી વાજે રે મીઠી મોરલી વાજે	૪૩૧
૧૬૯. મોરલીવાળા રે	૪૩૧
૧૭૦. રૂડા લાગો છો રાજેન્દ્ર	૪૧૫
૧૭૧. રે સગપણ હરિવરનું સાચું (પદ-૨)	૪૧૬
૧૭૨. લટકાળો લટકંતો આવે	૪૨૭
૧૭૩. વહાલા લાગો છો વિશ્વાધાર રે	૪૧૭
૧૭૪. બહાલા રમઝમ કરતા કહાન (પદ-૨)	૪૦૨
૧૭૫. બહાલા મારી શુદ્ધ બુધ તે હરી લીધી રે	૪૨૨
૧૭૬. શોભે શોભે રસિકવર છેલરે	૪૩૦
૧૭૭. સખી ગોકુળ ગામના ચોકમાં રે (પદ-૨)	૪૨૬
૧૭૮. સર્વે સખી જીવન જોવાને ચાલો રે	૪૨૭
૧૭૯. સહજાનંદ સ્વામી રે (પદ-૨)	૪૦૬
૧૮૦. સુખદાયક રે સ્વામી સહજાનંદ (પદ-૨)	૪૦૩
૧૮૧. સુણો ચતુર સુજાણ	૪૨૫
૧૮૨. સોનાનાં બોલ જુલે નંદકિશોર	૪૨૪

૧૮૩. હરિ હેયાના હાર છોજી રે (પદ-૨)	૪૦૧
૧૮૪. હરિ મીલે બોરસડીકી છેયા	૪૨૯
૧૮૫. હું તો જઈશ ગિરધર જોવા રે (પદ-૪)	૪૧૨
૧૮૬. હેલી જોને આ નંદકુમાર	૪૨૪
૧૮૭. હેડાનો હાર હરિ રે	૪૧૭
૧૮૮. હોજી મેરે તો તુમ એક આધારા	૪૩૦
● ઉપદેશપદ સંગ્રહ	
૧૮૯. અંતે જાવું છે ઊઠી એકલા રે	૪૪૬
૧૯૦. કર મન સહજાનંદ પદ પ્રીત	૪૩૬
૧૯૧. કર પ્રભુ સંગાથે દેઢ પ્રીતડી રે	૪૪૮
૧૯૨. કાનુડો કડે ફરવું રે (પદ-૨)	૪૩૯
૧૯૩. કાળનાં ગડે નગારાં કાળનાં ગડે	૪૪૮
૧૯૪. જગતમેં મત કીજો અભિમાન	૪૪૧
૧૯૫. જગતમેં જીવના થોરા	૪૪૧
૧૯૬. જડબુદ્ધિ જીવ પોંચ્યાનાં	૪૪૭
૧૯૭. “જન્મ સુધાર્યો રે મારો” એ ઢાળ છે	૪૪૩
૧૯૮. જનની જીવોરે ગોપીચંદની	૪૪૪
૧૯૯. જાનાહે નર જાનાહે (પદ-૪)	૪૩૩
૨૦૦. દાટ્યો રહેને ચોર દેવના (પદ-૨)	૪૪૦
૨૦૧. દુસરો કોન સુખદાઈ શ્યામ બીન	૪૫૦
૨૦૨. નરનારાયણ ગાઓ રે	૪૪૦

૨૦૩. નારાયણ રે નારાયણ રે નારાયણનું	૪૩૭
૨૦૪. નારાયણ નામ લેને તું પ્રાણી રે (પદ-૨)	૪૩૭
૨૦૫. ભક્ત થાવું રે ભગવાનનું	૪૪૬
૨૦૬. ભજીલેને શ્યામળો સુખકારીરે	૪૩૯
૨૦૭. ભજ્યો નહિ ભગવાનને રે	૪૪૯
૨૦૮. માનો મળી છે મોટી વાત (પદ-૨)	૪૪૨
૨૦૯. મોહનને ગમવાને ઈચ્છો માનની (પદ-૨)	૪૩૪
૨૧૦. મેં હું આદિ અનાદિ	૪૪૫
૨૧૧. શીલવંતા સાધુ સાંભળજો કરી પ્રીતિ	૪૫૦
૨૧૨. સહજાનંદ હરિ, પ્રગટ થયા (પદ-૨)	૪૪૩
૨૧૩. સગાં કોઈ સાથે નાવે રે મરવાને ટાણે,	૪૪૯
૨૧૪. સંત સુખી સંસારમેં	૪૩૫
૨૧૫. સંત વિના સાચી કોણ કહે	૪૪૫
૨૧૬. સુણો સતસંગી	૪૩૬
૨૧૭. સ્વપ્નુ સમજો રે આ સંસારને	૪૫૧
૨૧૮. હરિજન સાચા રે	૪૩૮
૨૧૯. હેયાના ફૂટ્યા હરિ સંગે હેત ન કીધું	૪૪૯
૨૨૦. વચનામૃત	૪૫૨
૨૨૧. માનસી પૂજાની વિધિ	૪૫૬
૨૨૨. મહાપૂજા	૪૬૩

॥ શ્રી સ્વામિનારાયણો વિજયતેતરામ્ ॥

શ્રી શિક્ષાપત્રી

વામે યસ્ય સ્થિતા રાધા શ્રીશ્ચ યસ્યાસ્તિ વક્ષસિ ।
વૃન્દાવનવિહારં તં શ્રીકૃષ્ણં હૃદિ ચિન્તયે ॥૧॥
લિખામિ સહજાનન્દસ્વામી સર્વાન્નિજાશ્રિતાન્ ।
નાનાદેશ સ્થિતાન્ શિક્ષાપત્રીં વૃત્તાલયસ્થિતઃ ॥૨॥

(શ્રી સહજાનન્દ સ્વામી જે તે પોતાના સત્સંગી પ્રત્યે શિક્ષાપત્રીને લખતા થકા પ્રથમ પોતાના ઈષ્ટદેવ, જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન તેનું ધ્યાનરૂપ મંગળાચરણ કરે છે.)
હું જે તે મારા હૃદયને વિષે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનું ધ્યાન કરું છું, તે શ્રીકૃષ્ણ કેવા છે, તો જેના ડાબા પડખાને વિષે રાધિકાજી રહ્યાં છે અને જેના વક્ષઃસ્થલને વિષે લક્ષ્મીજી રહ્યાં છે અને વૃન્દાવનને વિષે વિહારના કરનારા છે. ॥૧॥

અને વૃત્તાલય ગામને વિષે રહ્યા એવા સહજાનન્દ સ્વામી જે અમે તે અમે, જે તે નાના પ્રકારના જે સર્વે દેશ, તેમને વિષે રહ્યા એવા જે અમારા આશ્રિત સર્વે સત્સંગી તે પ્રત્યે શિક્ષાપત્રીને લખીએ છીએ. ॥૨॥

एकाग्रैणैव मनसा पत्रीलेखः सहेतुकः ।
अवधार्योऽयमखिलैः सर्वजीवहितावहः ॥७॥
ये पालयन्ति मनुजाः सच्छास्त्रप्रतिपादितान् ।
सदाचारान् सदा तेऽत्र परत्र च महासुखाः ॥८॥
तानुल्लङ्घ्यात्र वर्तन्ते ये तु स्वैरं कुबुद्धयः ।
त इहामुत्र च महल्लभन्ते कष्टमेव हि ॥९॥

અને શાસ્ત્રને વિષે પ્રમાણરૂપ અને શ્રીમન્નારાયણની સ્મૃતિએ સહિત એવા જે અમારા રૂડા આશીર્વાદ તે વાંચવા. ॥૬॥

અને આ શિક્ષાપત્રી લખ્યાનું જે કારણ છે, તે સર્વ-તેમણે એકાગ્ર મને કરીને ધારવું અને આ શિક્ષાપત્રી, જે અમે લખી છે, તે સર્વેના જીવને હિતની કરનારી છે. ॥૭॥

અને શ્રીમદ્ ભાગવત પુરાણ આદિક જે સત્શાસ્ત્ર-તેમણે, જીવના કલ્યાણને અર્થ પ્રતિપાદન કર્યા એવા જે અહિંસા આદિક સદાચાર તેમને, જે મનુષ્ય પાળે છે, તે મનુષ્ય, આ લોકને વિષે ને પરલોકને વિષે મહાસુખિયા થાય છે. ॥૮॥

અને સદાચારનું ઉલ્લંઘન કરીને જે મનુષ્ય, પોતાના મનમાં આવે તેમ વર્તે છે, તે તો કુબુદ્ધિવાળા છે અને તે આ

भ्रात्रो रामप्रतापेच्छारामयोर्धर्मजन्मनोः ।
यावयोध्याप्रसादाख्यरघुवीराभिधौ सुतौ ॥३॥
मुकुन्दानन्दमुख्याश्च नैष्ठिका ब्रह्मचारिणः ।
गृहस्थाश्च मयारामभट्टाद्या ये मदाश्रयाः ॥४॥
सधवा विधवा योषा याश्च मच्छिष्यतां गताः ।
मुक्तानन्दादयो ये स्युः साधवश्चाखिला अपि ॥५॥
स्वधर्मरक्षिका मे तैः सर्वैर्वाच्या सदाशिषः ।
श्रीमन्नारायणस्मृत्या सहिताः शास्त्रसम्मताः ॥६॥

શ્રીધર્મદેવથકી છે જન્મ જેમનો એવા જે અમારા ભાઈ રામપ્રતાપજી તથા ઈચ્છારામજી, તેમના પુત્ર જે અયોધ્યાપ્રસાદ નામે અને રઘુવીર નામે (જેને અમે અમારા દત્તકપુત્ર કરીને સર્વે સત્સંગીના આચાર્યપણાને વિષે સ્થાપન કર્યા છે); ॥૩॥

તથા અમારા આશ્રિત એવા જે મુકુંદાનન્દ આદિક નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી તથા અમારા આશ્રિત જે મયારામ ભટ્ટ આદિક ગૃહસ્થ સત્સંગી; ॥૪॥

તથા અમારે આશ્રિત જે સુવાસિની અને વિધવા એવી સર્વે બાઈઓ તથા મુક્તાનન્દ આદિક જે સર્વે સાધુ; ॥૫॥

એ સર્વે-તેમણે, પોતાના ધર્મની રક્ષાના કરનારા

अतो भवद्धर्मच्छिष्यैः सावधानतयाऽखिलैः ।
प्रीत्यैतामनुसृत्यैव वर्तितव्यं निरन्तरम् ॥१०॥
कस्यापि प्राणिनो हिंसा नैव कार्याऽत्र मामकैः ।
सूक्ष्मयूकामत्कुणादेरपि बुद्ध्या कदाचन ॥११॥
देवतापितृयागार्थमप्यजादेश्च हिंसनम् ।
न कर्तव्यमहिंसैव धर्मः प्रोक्तोऽस्ति यन्महान् ॥१२॥

લોક અને પરલોકને વિષે નિશ્ચે મોટા કષ્ટને જ પામે છે. ॥૮॥

તે માટે અમારા શિષ્ય એવા જે તમે સર્વે, તેમણે તો પ્રિતિએ કરીને આ શિક્ષાપત્રીને અનુસરીને જ નિરંતર સાવધાનપણે વર્તવું, પણ આ શિક્ષાપત્રીનું ઉલ્લંઘન કરીને વર્તવું નહિ. ॥૧૦॥

હવે તે વર્ત્યાની રીતે કહીએ છીએ : જે અમારા જે સત્સંગી-તેમણે, કોઈ જીવ-પ્રાણીમાત્રની પણ હિંસા ન કરવી; અને જાણીને ઝીણા એવા જૂ, માંકડ, ચાંચડ આદિક જીવ-તેમની પણ હિંસા ક્યારેય ન કરવી. ॥૧૧॥

અને દેવતા ને પિતૃ-તેમના યજ્ઞને અર્થે પણ બકરા, મૃગલા, સસલા, માછલા આદિક કોઈ જીવની હિંસા ન કરવી; કેમ જે અહિંસા છે તે જ મોટો ધર્મ છે. એમ સર્વ શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે. ॥૧૨॥

સ્ત્રિયા ધનસ્ય વા પ્રાપ્ત્યૈ સામ્રાજ્યસ્ય ચ વા ક્વચિદ્ ।
મનુષ્યસ્ય તુ કસ્યાપિ હિંસા કાર્યા ન સર્વથા ॥૧૩॥
આત્મઘાતસ્તુ તીર્થેઽપિ ન કર્તવ્યશ્ચ ન ક્રુધા ।
અયોગ્યાચણાત્ ક્લાપિ ન વિષોદ્વન્ધનાદિના ॥૧૪॥
ન ભક્ષ્યં સર્વથા માંસં યજ્ઞશિષ્ટમપિ ક્વચિદ્ ।
ન પેયં ચ સુરામદ્યમપિ દેવનિવેદિતમ્ ॥૧૫॥

અને સ્ત્રી, ધન અને રાજ્ય તેની પ્રાપ્તિને અર્થે પણ કોઈ મનુષ્યની હિંસા તો કોઈ પ્રકારે ક્યારેય પણ ન જ કરવી. ॥૧૩॥

અને આત્મઘાત તો તીર્થને વિષે પણ ન કરવો, ને કોષે કરીને ન કરવો; અને ક્યારેક કોઈ અયોગ્ય આચરણ થઈ જાય તે થકી મૂઝાઈને પણ આત્મઘાત ન કરવો, અને ઝેર ખાઈને તથા ગળે ટૂંપો ખાઈને તથા કૂવે પડીને તથા પર્વત ઉપરથી પડીને ઈત્યાદિક કોઈ રીતે આત્મઘાત ન કરવો. ॥૧૪॥

અને જે માંસ છે, તે તો યજ્ઞનું શેષ હોય તો પણ આપત્કાળમાં પણ ક્યારેય ન ખાવું; અને ત્રણ પ્રકારની સુરા અને અગિયાર પ્રકારનું મદ્ય, તે દેવતાનું નૈવેદ્ય હોય, તો પણ ન પીવું. ॥૧૫॥

અકાર્યાચરણે ક્લાપિ જાતે સ્વસ્ય પરસ્ય વા ।
અદ્વચ્છેદો ન કર્તવ્યઃ શસ્ત્રાદૈશ્ચ ક્રુધાપિ વા ॥૧૬॥
સ્તેનકર્મ ન કર્તવ્યં ધર્માર્થમપિ કેનચિત્ ।
સસ્વામિકાષ્ટપુષ્પાદિ ન ગ્રાહ્યં તદનાજ્ઞયા ॥૧૭॥
વ્યભિચારો ન કર્તવ્યઃ પુમ્ભિઃ સ્ત્રીભિશ્ચ માં શ્રિતૈઃ ।
દ્યૂતાદિ વ્યસનં ત્યાજ્યં નાદ્યં ભદ્ગાદિ માદકમ્ ॥૧૮॥

અને ક્યારેક પોતાવતે કાંઈક અયોગ્ય આચરણ થઈ ગયું હોય અથવા કોઈ બીજાવતે અયોગ્ય આચરણ થઈ ગયું હોય, તો શસ્ત્રાદિકે કરીને પોતાના અંગનું તથા બીજાના અંગનું છેદન ન કરવું; અથવા કોષે કરીને પણ પોતાના અંગનું તથા બીજાના અંગનું છેદન ન કરવું. ॥૧૬॥

અને ધર્મ કરવાને અર્થે પણ અમારા સત્સંગી કોઈએ ચોરનું કર્મ ન કરવું, અને ધણિયાનું જે કાષ્ટ, પુષ્પ આદિક વસ્તુ, તે તેના ધણીની આજ્ઞા વિના ન લેવું. ॥૧૭॥

અને અમારા આશ્રિત જે પુરુષ તથા સ્ત્રીઓ- તેમણે વ્યભિચાર ન કરવો; અને જૂગટું આદિક જે વ્યસન તેનો ત્યાગ કરવો; અને ભાંગ્ય, મફર, માજમ, ગાંજો આદિક જે કેફ કરનારી વસ્તુ તે ખાવી નહિ અને પીવી પણ નહિ. ॥૧૮॥

અગ્રાહ્યાન્નેન પક્વં યદન્નં તદુદકં ચ ન ।
જગન્નાથપુરોઽન્યત્ર ગ્રાહ્યં કૃષ્ણપ્રસાદ્યપિ ॥૧૯॥
મિથ્યાપવાદઃ કર્મિન્શ્ચિદપિ સ્વાર્થસ્ય સિદ્ધયે ।
નારોપ્યો નાપશબ્દાશ્ચ ભાષણીયાઃ કદાચન ॥૨૦॥
દેવતાતીર્થવિપ્રાણાં સાધ્વીનાં ચ સતામપિ ।
વેદાનાં ચ ન કર્તવ્યા નિન્દા શ્રવ્યા ન ચ ક્વચિત્ ॥૨૧॥

અને જેના હાથનું રાંધેલ અન્ન તથા જેના પાત્રનું જળ-તે ખપતું ન હોય તેણે રાંધેલ અન્ન તથા તેના પાત્રનું જળ, તે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની પ્રસાદી-ચરણામૃતના માહાત્મ્યે કરીને પણ જગન્નાથપુરી વિના અન્ય સ્થાનકને વિષે ગ્રહણ ન કરવું; અને જગન્નાથપુરીને વિષે જગન્નાથજીનો પ્રસાદ લેવાય તેનો દોષ નહિ. ॥૧૯॥

અને પોતાના સ્વાર્થની સિદ્ધિને અર્થે પણ કોઈને વિષે મિથ્યા અપવાદ આરોપણ ન કરવો; અને કોઈને ગાળ તો ક્યારેય ન દેવી. ॥૨૦॥

અને દેવતા, તીર્થ, બ્રાહ્મણ, પતિવ્રતા, સાધુ અને વેદ, એમની નિંદા ક્યારેય ન કરવી અને ન સાંભળવી. ॥૨૧॥

અને જે દેવતાને સુરા અને માંસનું નૈવેદ્ય થતું હોય અને વળી જે દેવતાની આગળ બકરા આદિક જીવની

દેવતાયૈ ભવેદ્યસ્યૈ સુરામાંસનિવેદનમ્ ।
યત્પુરોઽજાદિ હિંસા ચ ન ભક્ષ્યં તન્નિવેદિતમ્ ॥૨૨॥
દૂષ્ટ્વા શિવાલયાદીનિ દેવાગારાણિ વર્મનિ ।
પ્રણમ્ય તાનિ તદ્દેવદર્શનં કાર્યમાદરાત્ ॥૨૩॥
સ્વવર્ણાશ્રમધર્મો યઃ સ હાતવ્યો ન કેનચિત્ ।
પરધર્મો ન ચાચર્યો ન ચ પાષણ્ડકલ્પિતઃ ॥૨૪॥
કૃષ્ણભક્તેઃ સ્વધર્માદ્વા પતનં યસ્ય વાક્યતઃ ।
સ્યાત્તન્મુચ્ચાન્ન વૈ શ્રવ્યાઃ કથાવાર્તાશ્ચ વા પ્રભોઃ ॥૨૫॥

હિંસા થતી હોય, તે દેવતાનું નૈવેદ્ય ન ખાવું. ॥૨૨॥

અને માર્ગને વિષે ચાલતે શિવાલયાદિક જે દેવમંદિર આવે, તેને જોઈને તેને નમસ્કાર કરવો અને આદર થકી તે દેવનું દર્શન કરવું. ॥૨૩॥

અને પોતપોતાના વર્ણાશ્રમનો જે ધર્મ, તે કોઈ સત્સંગીએ ત્યાગ ન કરવો, અને પરધર્મનું આચરણ ન કરવું તથા પાખંડ ધર્મનું આચરણ ન કરવું તથા કલ્પિત ધર્મનું આચરણ ન કરવું. ॥૨૪॥

અને જેના વચનને સાંભળવે કરીને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની ભક્તિને પોતાનો ધર્મ-એ બે થકી પડી જવાય, તેના મુખથી ભગવાનની કથા વાર્તા ન સાંભળવી. ॥૨૫॥

સ્વપરદ્રોહજનનં સત્યં ભાષ્યં ન કર્હિચિત્ ।
 કૃતઘનસદ્ગત્યક્તવ્યો લુચ્છા ગ્રાહ્યા ન કસ્યચિત્ ॥૨૬॥
 ચોરપાપિવ્યનિનાં સદ્ગઃ પાઘ્વણિડનાં તથા ।
 કામિનાં ચ ન કર્તવ્યો જનવચ્ચનકર્મણામ્ ॥૨૭॥
 ભક્તિં વા જ્ઞાનમાલમ્બ્ય સ્ત્રીદ્રવ્યરસલોલુભાઃ ।
 પાપે પ્રવર્તમાનાઃ સ્યુઃ કાર્યસ્તેષાં ન સદ્ગમઃ ॥૨૮॥

અને જે સત્ય વચન બોલવે કરીને પોતાનો દ્રોહ થાય તથા પારકો દ્રોહ થાય, એવું જે સત્ય વચન, તે ક્યારેય ન બોલવું; અને જે કૃતઘની હોય તેના સંગનો ત્યાગ કરવો; અને વ્યવહારકાર્યને વિષે કોઈની લાંચ ન લેવી. ॥૨૬॥

અને ચોર, પાપી, વ્યસની, પાંખડી, કામી તથા ક્રીમિયા આદિક ક્રિયાએ કરીને જનનો ઠગનારો એ છ પ્રકારના જે મનુષ્ય, તેમનો સંગ ન કરવો. ॥૨૭॥

અને જે મનુષ્ય, ભક્તિનું અથવા જ્ઞાનનું આલંબન કરીને સ્ત્રી, દ્રવ્ય અને રસાસ્વાદ, તેને વિષે અતિશય લોલુપ થકા પાપને વિષે પ્રવર્તતા હોય, તે મનુષ્યનો સમાગમ ન કરવો. ॥૨૮॥

અને જે શાસ્ત્રને વિષે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન તથા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના જે વરાહાદિક અવતાર તેમનું

અદ્વારેણ ન નિર્ગમ્યં પ્રવેષ્ટવ્યં ન તેન ચ ।
 સ્થાને સસ્વામિકે વાસઃ કાર્યોઽપૃષ્ટ્વાનતત્પતિમ્ ॥૩૩॥
 જ્ઞાનવાર્તાશ્રુતિનાર્યાં મુખાત્ કાર્યાં ન પૂરુષૈઃ ।
 ન વિવાદઃ સ્ત્રિયા કાર્યો ન રાજા ન ચ તજ્જનૈઃ ॥૩૪॥
 અપમાનો ન કર્તવ્યો ગુરુણાં ચ વરીયસામ્ ।
 લોકે પ્રતિષ્ઠિતાનાં ચ વિદુષાં શસ્ત્રધારિણામ્ ॥૩૫॥

છાયા તથા ડૂલવાડી-બગીચા; એ આદિક જે સ્થાનક, તેમને વિષે ક્યારેય પણ મળ-મૂત્ર ન કરવું તથા થૂંકવું પણ નહિ. ॥૩૨॥

અને ચોરમાર્ગે કરીને પેસવું નહિ અને નીસરવું નહિ, અને જે સ્થાનક ધણિયાતું હોય, તે સ્થાનકને વિષે તેના ધણીને પૂછ્યા વિના ઉતારો ન કરવો. ॥૩૩॥

અને અમારા સત્સંગી-જે પુરુષ માત્ર, તેમણે બાઈ માણસના મુખ થકી જ્ઞાનવાર્તા ન સાંભળવી; અને સ્ત્રીઓ સાથે વિવાદ ન કરવો તથા રાજા સંગાથે તથા રાજાના માણસ સંગાથે વિવાદ ન કરવો. ॥૩૪॥

અને ગુરુનું અપમાન ન કરવું; તથા જે અતિશય શ્રેષ્ઠ મનુષ્ય હોય તથા જે લોકને વિષે પ્રતિષ્ઠિત મનુષ્ય હોય તથા જે વિદ્વાન મનુષ્ય હોય તથા જે શસ્ત્રધારી મનુષ્ય હોય, તે સર્વનું અપમાન ન કરવું. ॥૩૫॥

કૃષ્ણાકૃષ્ણાવતારાણાં ઘ્વણનં યત્ર યુક્તિભિઃ ।
 કૃતં સ્યાત્તાનિ શાસ્ત્રાણિ ન માન્યાનિ કદાચન ॥૨૯॥
 અગાલિતં ન પાતવ્યં પાનીયં ચ પયસ્તથા ।
 સ્નાનાદિ નૈવ કર્તવ્યં સૂક્ષ્મજન્તુમયામ્ભસા ॥૩૦॥
 યદૌષધં ચ સુરયા સમ્પૂક્તં પલલેન વા ।
 અજ્ઞાતવૃત્તવૈદ્યેન દત્તં ચાદ્યં ન તત્ ક્વચિત્ ॥૩૧॥
 સ્થાનેષુ લોકશાસ્ત્રાભ્યાં નિષિદ્ધેષુ કદાચન ।
 મલમૂત્રોત્સર્જનં ચ ન કાર્યં ણીવનં તથા ॥૩૨॥

યુક્તિએ કરીને ખંડન કર્યું હોય, એવા જે શાસ્ત્ર, તે ક્યારેય ન માનવાં અને ન સાંભળવાં. ॥૨૯॥

અને ગાળ્યા વિનાનું જે જળ તથા દૂધ, તે ન પીવું; અને જે જળને વિષે ઝીણા જીવ ઘણાંક હોય, તે જળે કરીને સ્નાનાદિક ક્રિયા ન કરવી. ॥૩૦॥

અને જે ઔષધ, દારૂ તથા માંસ-તેણે યુક્ત હોય, તે ઔષધ ક્યારેય ન ખાવું, અને વળી જે વેદના આચરણને જાણતા ન હોઈએ, તે વેદે આપ્યું જે ઔષધ, તે પણ ક્યારેય ન ખાવું. ॥૩૧॥

અને લોક ને શાસ્ત્ર-તેમણે મળ-મૂત્ર કરવાને અર્થે વર્જ્યા એવાં સ્થાનક, જે જીર્ણ દેવાલય તથા નદી તળાવના આરા તથા માર્ગ તથા વાવેલું ખેતર, વૃક્ષની

કાર્યં ન સહસા કિચ્છિત્કાર્યો ધર્મસ્તુ સત્વરમ્ ।
 પાઠનીયાઽધીતવિદ્યા કાર્યઃ સદ્ગોઽન્વહં સતામ્ ॥૩૬॥
 ગુરુદેવનૃપેક્ષાર્થં ન ગમ્યં રિક્તપાણિભિઃ ।
 વિશ્વાસઘાતો નો કાર્યઃ સ્વશ્લાઘા સ્વમુખેન ચ ॥૩૭॥
 યસ્મિન્ પરિહિતેઽપિ સ્યુર્દૃશ્યાન્યજ્ઞાનિ ચાત્મનઃ ।
 તદ્દૂષ્યં વસનં નૈવ પરિધાર્યં મદાશ્રિતૈઃ ॥૩૮॥
 ધર્મેણ રહિતા કૃષ્ણભક્તિઃ કાર્યાં ન સર્વથા ।
 અજ્ઞનિન્દાભયાન્નૈવ ત્યાજ્યં શ્રીકૃષ્ણસેવનમ્ ॥૩૯॥

અને વિચાર્યા વિના તત્કાળ કોઈ કાર્ય ન કરવું; અને ધર્મ સંબંધી જે કાર્ય તે તો તત્કાળ કરવું; અને પોતે જે વિદ્યા ભણ્યા હોઈએ, તે બીજાને ભણાવવી; અને નિત્ય પ્રત્યે સાધુનો સમાગમ કરવો. ॥૩૬॥

અને ગુરુ, દેવ અને રાજા એ ત્રણના દર્શનને અર્થે જ્યારે જવું, ત્યારે ઠાલે હાથે ન જવું; અને કોઈનો વિશ્વાસઘાત ન કરવો; અને પોતાના મુખે કરીને પોતાના વખાણ ન કરવાં. ॥૩૭॥

અને જે વસ્ત્ર પહેર્યે થકે પોતાના અંગે દેખાય, તેવું જે ભુંડું વસ્ત્ર, તે અમારા સત્સંગી-તેમણે ન પહેરવું. ॥૩૮॥

અને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની જે ભક્તિ, તે ધર્મ રહિત એવી કોઈ પ્રકારે ન કરવી; અને અજ્ઞાની એવા જે

ઉત્સવાહેષુ નિત્યં ચ કૃષ્ણમન્દિરમાગતૈઃ ।
 પુમ્ભિઃ સ્પૃશ્યા ન વનિતાસ્તત્ર તામિશ્ચ પુરુષાઃ ॥૪૦॥
 કૃષ્ણદીક્ષાં ગુરોઃ પ્રાતૈસ્તુલસીમાલિકે ગલે ।
 ધાર્યે નિત્યં ચોર્ધ્વપુણ્ડ્રં લલાટાદૌ દ્વિજાતિભિઃ ॥૪૧॥
 તત્તુ ગોપીચન્દનેન ચન્દનેનાથવા હરેઃ ।
 કાર્યં પૂજાવશિષ્ટેન કૅશરાદિયુતેન ચ ॥૪૨॥

મનુષ્ય-તેમની નિંદાના ભય થકી શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની સેવાનો ત્યાગ કરવો જ નહિ. ॥૩૯॥

અને ઉત્સવના દિવસને વિષે તથા નિત્ય પ્રત્યે શ્રીકૃષ્ણના મંદિરમાં આવ્યા એવા જે સત્સંગી પુરુષ તેમણે, તે મંદિરને વિષે સ્ત્રીઓનો સ્પર્શ ન કરવો; તથા સ્ત્રીઓ, તેમણે, પુરુષનો સ્પર્શ ન કરવો, અને મંદિરમાંથી નીસર્યા પછી પોતપોતાની રીતે વર્તવું. ॥૪૦॥

અને ધર્મવંશી ગુરુ થકી શ્રીકૃષ્ણની દીક્ષાને પામ્યા એવા જે બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય અને વૈશ્ય-એ-ત્રણ વર્ણના અમારા સત્સંગી-તેમણે, કંઈને વિષે તુલસીની બેવડી માળા નિત્યે ધારવી; અને લલાટ, હૃદય અને બે હાથ-એ ચારે ઠેકાણે ઊર્ધ્વપુંડ્ર તિલક કરવું. ॥૪૧॥

અને તે તિલક જે તે, ગોપીચંદને કરીને કરવું અથવા ભગવાનની પૂજા કરતાં બાકી રહ્યું અને કેસર-

તન્મધ્ય એવ કર્તવ્યઃ પુણ્ડ્રવ્યેણ ચન્દ્રકઃ ।
 કુઙ્કુમેનાથવા વૃત્તો રાધાલક્ષ્મીપ્રસાદિના ॥૪૩॥
 સચ્છદ્રાઃ કૃષ્ણભક્તા યે તૈસ્તુ માલોર્ધ્વપુણ્ડુકે ।
 દ્વિજાતિવદ્ધારણીયે નિજધર્મેષુ સંસ્થિતૈઃ ॥૪૪॥
 ભક્તૈસ્તદિતરૈર્માલે ચન્દનાદીન્ધનોદ્ભવે ।
 ધાર્યે કન્ઠે લલાટેઽથ કાર્યઃ કેવલચન્દ્રકઃ ॥૪૫॥

કુંકુમાદિકે યુક્ત એવું જે પ્રસાદી-ચંદન, તેણે કરીને તિલક કરવું. ॥૪૨॥

અને તે તિલકના મધ્યને વિષે જ ગોળ એવો જે ચાંદલો; તે જે તે ગોપીચંદને કરીને કરવો અથવા રાધિકાજી અને લક્ષ્મીજી, તેનું પ્રસાદી એવું જે કુંકુમ, તેણે કરીને તે ચાંદલો કરવો. ॥૪૩॥

અને પોતાના ધર્મને વિષે, રહ્યા અને શ્રીકૃષ્ણના ભક્ત એવા જે સચ્છદ્ર-તેમણે તો તુલસીની માળા અને ઊર્ધ્વપુંડ્ર તિલક તે બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્યની પેઠે ધારવા. ॥૪૪॥

અને તે સચ્છદ્ર થકી બીજા-જે જાતિએ કરીને ઊતરતા એવા ભક્તજન, તેમણે તો ચંદનાદિક કાષ્ટની જે બેવડી માળા, તે ભગવાનની પ્રસાદી કરાવીને કંઈને વિષે ધારવી, અને લલાટને વિષે કેવળ ચાંદલો કરવો, પણ તિલક ન કરવું. ॥૪૫॥

ત્રિપુણ્ડુરુદ્રાક્ષધૃતિર્યેષાં સ્યાત્સ્વકુલાગતા ।
 તૈસ્તુ વિપ્રાદિભિઃ ક્લાપિ ન ત્યાજ્યા સા મદાશ્રિતૈઃ ॥૪૬॥
 એકાત્મ્યમેવ વિજ્ઞેયં નારાયણમહૅશયોઃ ।
 ઝમયોર્બ્રહ્મારૂપેણ વેદેષુ પ્રતિપાદનાત્ ॥૪૭॥
 શાસ્ત્રોક્ત આપદ્ધર્મો યઃ સ ત્વલ્યાપદિ કર્હિચિત્ ।
 મદાશ્રિતૈર્મુખ્યતયા ગ્રહીતવ્યો ન માનવૈઃ ॥૪૮॥
 પ્રત્યહં તુ પ્રબોદ્ધવ્યં પૂર્વમેવોદયાદ્રવેઃ ।
 વિધાય કૃષ્ણસ્મરણં કાર્યં શૌચવિધિસ્તતઃ ॥૪૯॥

અને જે બ્રાહ્મણાદિકને ત્રિપુંડ્ર-જે આડું તિલક કરવું તથા રૂદ્રાક્ષની માળા ધારવી-એ બે વાનાં પોતાની કુળ પરંપરાએ કરીને ચાલ્યાં આવ્યાં હોય, અને તે બ્રાહ્મણાદિક અમારા આશ્રિત થયા હોય, તો પણ તેમણે ત્રિપુંડ્ર અને રૂદ્રાક્ષનો ક્યારેય ત્યાગ ન કરવો. ॥૪૬॥

અને નારાયણ અને શિવજી - એ બેનું એકાત્મપણું જ જાણવું; કેમજે વેદને વિષે એ બેયનું બ્રહ્મરૂપે કરીને પ્રતિપાદન કર્યું છે. ॥૪૭॥

અને અમારા આશ્રિત જે મનુષ્ય તેમણે, શાસ્ત્રે કહ્યો જે આપદ્ધર્મ, તે અલ્પ આપકાળને વિષે મુખ્યપણે કરીને ક્યારેય ગ્રહણ ન કરવો. ॥૪૮॥

અને અમારા સત્સંગી તેમણે નિત્ય સૂર્ય ઊગ્યાથી

ઉપવિશ્યૈવ ચૈકત્ર કર્તવ્યં દન્તધાવનમ્ ।
 સ્નાત્વા શુચ્યમ્બુના ધૌતે પરિધાર્યે ચ વાસસી ॥૫૦॥
 ઉપવિશ્ય તતઃ શુદ્ધ આસને શુચિભૂતલે ।
 અસઙ્કીર્ણં ઉપસ્પૃશ્યં પ્રાઙ્મુખં વોત્તરામુખમ્ ॥૫૧॥
 કર્તવ્યમૂર્ધ્વપુણ્ડ્રં ચ પુમ્ભિરેવ સચન્દ્રકમ્ ।
 કાર્યઃ સઘવનારીભિર્માલે કુઙ્કુમચન્દ્રકઃ ॥૫૨॥

પ્રથમ જ જાગવું, અને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનું સ્મરણ કરીને પછી શૌચવિધિ કરવા જવું. ॥૪૯॥

અને પછી એક સ્થાનકને વિષે બેસીને દાતણ કરવું અને પછી પવિત્ર જળે કરીને સ્નાન કરીને, પછી ધોયેલું વસ્ત્ર એક પહેરવું. અને એક ઓઢવું. ॥૫૦॥

અને તે વાર પછી, પવિત્ર પૃથ્વીને વિષે પાથર્યું. અને શુદ્ધ ને કોઈ બીજા આસનને અડચું ન હોય અને જે ઉપર સારી પેઠે બેસાય, એવું જે આસન તેને વિષે, પૂર્વમુખે અથવા ઉત્તરમુખે બેસીને, આયમન કરવું; ॥૫૧॥

અને પછી સત્સંગી પુરુષમાત્રને ચાંદલે સહિત ઊર્ધ્વપુંડ્ર તિલક કરવું ને સુવાસિની જે સ્ત્રીઓ, તેમણે તો પોતાના ભાલને વિષે કુંકુમનો ચાંદલો કરવો. ॥૫૨॥

પુણ્દ્રં વા ચન્દ્રકો ભાલે ન કાર્યો મૃતનાથયા ।
 મનસા પૂજનં કાર્યં તતઃ કૃષ્ણસ્ય ચાચ્ચિલૈઃ ॥૫૩॥
 પ્રણમ્ય રાધાકૃષ્ણસ્ય લેખ્યાર્ચાં તત આદરાત્ ।
 શક્ત્યા જપિત્વા તન્મન્ત્રં કર્તવ્યં વ્યાવહારિકમ્ ॥૫૪॥
 યે ત્વમ્બરીષવદ્ભક્તાઃ સ્યુરિહાત્મનિવેદિનઃ ।
 તૈશ્ચ માનસપૂજાન્તં કાર્યમુક્તક્રમેણ વૈ ॥૫૫॥

અને તે વિધવા સ્ત્રીઓ માત્રને પોતાના ભાલને વિષે તિલક ન કરવું, ને ચાંદલો પણ ન કરવો. અને તે પછી તે સર્વે જે અમારા સત્સંગી તેમણે, મને કરીને કલ્યા જે ચંદન પુષ્પાદિક ઉપચાર, તેમણે કરીને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની માનસી પૂજા કરવી; ॥૫૩॥

અને તે પછી શ્રીરાધાકૃષ્ણની જે ચિત્ર પ્રતિમા, તેનું આદર થકી દર્શન કરીને, નમસ્કાર કરીને પછી પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે શ્રીકૃષ્ણનો અષ્ટાક્ષર મંત્ર, તેનો જપ કરીને તે પછી પોતાનું વ્યવહારિક કામકાજ કરવું. ॥૫૪॥

અને જે અમારા સત્સંગીમાં અંબરીષ રાજાની પેઠે આત્મનિવેદી એવા ઉત્તમ ભક્ત હોય તેમણે પણ, પ્રથમ કહ્યું તેવી રીતે અનુક્રમે કરીને, માનસી પૂજા પર્યંત સર્વ ક્રિયા કરવી. ॥૫૫॥

પ્રોક્તાસ્તે નિર્ગુણા ભક્તા નિર્ગુણસ્ય હરેર્યતઃ ।
 સંબન્ધાત્તલ્ક્રિયાઃ સર્વા ભવન્ત્યેવ હિ નિર્ગુણાઃ ॥૫૬॥
 ભક્તૈરેતૈસ્તુ કૃષ્ણયાનર્પિતં વાર્યપિ ક્વચિત્ ।
 ન પેયં નૈવ ભક્ષ્યં ચ પત્રકન્દફલાદ્યપિ ॥૬૦॥
 સર્વૈરશક્તૌ વાર્ધક્યાદ્રીયસ્યાપદાઽથવા ।
 ભક્તાય કૃષ્ણમન્યસ્મૈ દત્ત્વા વૃત્યં યથાબલમ્ ॥૬૧॥

અને નિર્ગુણ કહેતાં માયાના જે સત્વાદિક ત્રણ ગુણ, તેણે રહિત એવા જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન, તેના સંબંધ થકી તે આત્મનિવેદી ભક્તની જે સર્વે ક્રિયા, તે નિર્ગુણ થાય છે; તે હેતુ માટે તે આત્મનિવેદી ભક્ત, જે તે નિર્ગુણ કહ્યા છે. ॥૫૬॥

અને એ જે આત્મનિવેદી ભક્ત, તેમણે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને અર્પણ કર્યા વિનાનું જળ પણ ક્યારેય ન પીવું; અને પત્ર, કંદ, ફળાદિક જે વસ્તુ, તે પણ શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને અર્પણ કર્યા વિનાનું ન ખાવું ॥૬૦॥

અને વળી સર્વે જે અમારા સત્સંગી, તેમણે વૃદ્ધપણા થકી અથવા કોઈ મોટા આપત્કાળે કરીને અસમર્થપણું થઈ ગયે સતે પોતે સેવવાનું જે શ્રીકૃષ્ણનું સ્વરૂપ, તે બીજા ભક્તને આપીને, પોતે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે વર્તવું. ॥૬૧॥

શૈલી વા ધાતુજા મૂર્તિઃ શાલગ્રામોઽર્ચ્ય એવ તૈઃ ।
 દ્રવ્યૈર્યથાસૈઃ કૃષ્ણસ્ય જપ્યોઽથાષ્ટાક્ષરો મનુઃ ॥૫૬॥
 સ્તોત્રાદેરથ કૃષ્ણસ્ય પાઠઃ કાર્યઃ સ્વશક્તિઃ ।
 તથાઽનધીતગીર્વાણૈઃ કાર્યં તન્નામકીર્તનમ્ ॥૫૭॥
 હરેર્વિધાય નૈવેદ્યં ભોજ્યં પ્રાસાદિકં તતઃ ।
 કૃષ્ણાસેવાપરૈઃ પ્રીત્યા ભવિતવ્યં ચ તૈઃ સદા ॥૫૮॥

અને તે જે આત્મનિવેદી ભક્ત-તેમણે, પાષાણની અથવા ધાતુની જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની પ્રતિમા અથવા શાલીગ્રામ, તેની જે પૂજા, તે દેશકાળને અનુસરીને, પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે પ્રાપ્ત થયાં જે ચંદન, પુષ્પ ફળાદિક વસ્તુ, તેણે કરીને કરવી. અને પછી શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનો જે અષ્ટાક્ષર મંત્ર, તેનો જપ કરવો. ॥૫૬॥

અને તે પછી શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના જે સ્તોત્ર અથવા ગ્રંથ તેનો જે પાઠ, તે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે કરવો; અને જે સંસ્કૃત ન ભણ્યા હોય, તેમણે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનું નામ-કીર્તન કરવું. ॥૫૭॥

અને પછી શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને નૈવેદ્ય કરીને પછી તે પ્રસાદી એવું જે અન્ન તે જમવું; અને તે જે આત્મનિવેદી-વૈષ્ણવ તેમણે, સર્વ કાળને વિષે પ્રીતિએ કરીને, શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની સેવાપરાયણ થવું. ॥૫૮॥

આચાર્યૈર્ગૈવ દત્તં યદ્યચ્ચ તેન પ્રતિષ્ઠિતમ્ ।
 કૃષ્ણાસ્વરૂપં તત્સેવ્યં વન્દ્યમેવેતરત્તુ યત્ ॥૬૨॥
 ભગવન્મન્દિરં સર્વૈઃ સાયં ગન્તવ્યમન્વહમ્ ।
 નામસહ્કીર્તનં કાર્યં તત્રોચ્ચૈઃ રાધિકાપતેઃ ॥૬૩॥
 કાર્યાસ્તસ્ય કથાવાર્તાઃ શ્રવ્યાશ્ચ પરમાદરાત્ ।
 વાદિત્રસહિતં કાર્યં કૃષ્ણાકીર્તનમુત્સવે ॥૬૪॥

અને જે શ્રીકૃષ્ણનું સ્વરૂપ, પોતાને સેવવાને અર્થે ધર્મવંશના જે આચાર્ય, તેમણે જ આપ્યું હોય અથવા તે આચાર્ય જે સ્વરૂપની પ્રતિષ્ઠા કરી હોય, તે જ સ્વરૂપને સેવવું; અને તે વિના બીજું જે શ્રીકૃષ્ણનું સ્વરૂપ, તે તો નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે, પણ સેવવા યોગ્ય નથી. ॥૬૨॥

અને અમારા જે સર્વે સત્સંગી, તેમણે નિત્ય પ્રત્યે સાયંકાળે ભગવાનના મંદિર પ્રત્યે જવું, અને તે મંદિરને વિષે શ્રી રાધિકાજીના પતિ એવા જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન તેના નામનું ઉચ્ચ સ્વરે કરીને કીર્તન કરવું ॥૬૩॥

અને તે શ્રીકૃષ્ણની જે કથા-વાર્તા તે પરમ આદર થકી કરવી ને સાંભળવી; અને ઉત્સવને દિવસે વાજિંત્રે સહિત શ્રીકૃષ્ણનાં કીર્તન કરવા. ॥૬૪॥

અને અમારા આશ્રિત જે સર્વે સત્સંગી તેમણે જે પ્રકારે પૂર્વે કહ્યું; એ પ્રકારે કરીને જ નિત્ય પ્રત્યે કરવું; અને

પ્રત્યહં કાર્યમિત્યં હિ સર્વૈરપિ મદાશ્રિતૈઃ ।
 સંસ્કૃતપ્રાકૃતગ્રન્થાભ્યાસશ્ચાપિ યથામતિ ॥૬૫॥
 યાદૃશૌર્યો ગુણૈર્યુક્તસ્તાદૃશે સ તુ કર્મણિ ।
 યોજનીયો વિચાર્યૈવ નાન્યથા તુ કદાચન ॥૬૬॥
 અન્નવસ્ત્રાદિભિઃ સર્વે સ્વકીયાઃ પરિચારકાઃ ।
 સમ્ભાવનીયાઃ સતતં યથાયોગ્યં યથાધનમ્ ॥૬૭॥
 યાદૃમ્ગુણો યઃ પુરુષસ્તાદૃશા વચનેન સઃ ।
 દેશકાલાનુસારેણ ભાષણીયો ન ચાન્યથા ॥૬૮॥

સંસ્કૃત અને પ્રાકૃત એવા જે સદ્ગ્રંથ, તેમનો અભ્યાસ પણ પોતાની બુદ્ધિને અનુસારે કરવો. ॥૬૫॥

અને જે મનુષ્ય, જેવા ગુણે કરીને યુક્ત હોય, તે મનુષ્યને તેવા કાર્યને વિષે વિચારીને જ પ્રેરવો, પણ જે કાર્યને વિષે જે યોગ્ય ન હોય તે કાર્યને વિષે, તેને ક્યારેય ન પ્રેરવો. ॥૬૬॥

અને પોતાના જે સેવક હોય, તે સર્વની પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે અન્ન-વસ્ત્રાદિકે કરીને યથાયોગ્ય સંભાવના નિરંતર રાખવી. ॥૬૭॥

અને જે પુરુષ જેવા ગુણવાળો હોય, તે પુરુષને તેવા વચને કરીને દેશકાલાનુસારે યથાયોગ્ય બોલાવવો, પણ એથી બીજી રીતે ન બોલાવવો. ॥૬૮॥

તમાયાન્તં નિશમ્યાશુ પ્રત્યુદ્ગન્તવ્યમાદરાત્ ।
 તસ્મિન્ યાત્યનુગમ્યં ચ ગ્રામાન્તાવધિ મચ્છ્રૈઃ ॥૭૨॥
 અપિ ભૂરિફલં કર્મ ધર્માપેતં ભવેદ્યદિ ।
 આચાર્યં તર્હિ તન્નૈવ ધર્મઃ સર્વાર્થદોઽસ્તિ હિ ॥૭૩॥
 પૂર્વૈર્મહદ્ધિરપિ યદધર્માચરણં ક્વચિત્ ।
 કૃતં સ્યાત્તત્તુ ન ગ્રાહ્યં ગ્રાહ્યો ધર્મસ્તુ તત્કૃતઃ ॥૭૪॥
 ગૃહ્યવાર્તા તુ કસ્યાપિ પ્રકાશ્યા નૈવ કુત્રચિત્ ।
 સમદૃષ્ટ્યા ન કાર્યશ્ચ યથાર્હાર્ચાવ્યતિક્રમઃ ॥૭૫॥

અને તે આચાર્ય પોતાના ગામથી પાછા પધારે, ત્યારે ગામની ભાગોળ સુધી વળાવવા જવું. ॥૭૨॥

અને ઘણુંક છે ફળ જેને વિષે એવું પણ જે કર્મ, તે જો ધર્મ રહિત હોય, તો તેનું આચરણ ન જ કરવું, કેમ જે ધર્મ છે, તે જ સર્વ પુરુષાર્થનો આપનારો છે; માટે કોઈક ફળના લોભે કરીને ધર્મનો ત્યાગ ન કરવો. ॥૭૩॥

અને પૂર્વ થયા જે મોટા પુરુષ તેમણે પણ જો ક્યારેક અધર્માચરણ કર્યું હોય, તો તેનું શ્રદ્ધા ન કરવું; અને તેમણે જે ધર્માચરણ કર્યું હોય તો તેનું શ્રદ્ધા કરવું. ॥૭૪॥

અને કોઈની પણ જે ગૃહ્યવાર્તા, તે તો કોઈ ઠેકાણે પણ પ્રકાશ કરવી જ નહિ; અને જે જીવનું જેવી રીતે સન્માન કરવું ઘટતું હોય, તેનું તેવી જ રીતે સન્માન કરવું, પણ સમદૃષ્ટિએ

ગુરુભૂપાલવર્ષિષ્ટ્યાગિવિદુત્તપસ્વિનામ્ ।
 અભ્યુત્થાનાદિના કાર્યઃ સમ્માનો વિનયાન્વિતૈઃ ॥૬૯॥
 નોરૌ કૃત્વા પાદમેકં ગુરુદેવનૃપાન્તિકે ।
 ઉપવેશ્યં સભાયાં ચ જાનૂ બધ્વા ન વાસસા ॥૭૦॥
 વિવાદો નૈવ કર્તવ્યઃ સ્વાચાર્યેણ સહ ક્વચિત્ ।
 પૂજ્યોઽન્નધનવસ્ત્રાદ્યૈર્યથાશક્તિ સ ચાચ્છિલૈઃ ॥૭૧॥

અને વિનયે કરીને યુક્ત એવા જે અમારા આશ્રિત સત્સંગી-તેમણે ગુરુ, રાજા, અતિવૃદ્ધ, ત્યાગી, વિદ્વાન અને તપસ્વી, એ છ જણા આવે, ત્યારે સન્મુખ ઊઠવું તથા આસન આપવું તથા મધુરે વચને બોલાવવું, ઇત્યાદિક ક્રિયાએ કરીને એમનું સન્માન કરવું. ॥૬૯॥

અને ગુરુદેવ ને રાજા - એમની સમીપે તથા સભાને વિષે પગ ઉપર પગ ચડાવીને ન બેસવું તથા વસ્ત્રે કરીને ઠીંચણને બાંધીને ન બેસવું. ॥૭૦॥

અને અમારા આશ્રિત જે સર્વ સત્સંગી તેમણે પોતાના આચાર્ય સંગાથે ક્યારેય પણ વિવાદ ન કરવો. અને પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે અન્ન, ધન, વસ્ત્રાદિકે કરીને તે પોતાના આચાર્યને પૂજવા. ॥૭૧॥

અમારા જે આશ્રિત જન, તેમણે પોતાના આચાર્યને આવતા સાંભળીને, આદર થકી તત્કાળ સન્મુખ જવું,

વિશેષનિયમો ધાર્યશ્ચાતુર્માસ્યેઽચિલૈરપિ ।
 એકસ્મિન્ શ્રાવણે માસિ સ ત્વશક્તૈસ્તુ માનવૈઃ ॥૭૬॥
 વિષ્ણોઃ કથાયાઃ શ્રવણં વાચનં ગુણકીર્તનમ્ ।
 મહાપૂજા મન્ત્રજપઃ સ્તોત્રપાઠઃ પ્રદક્ષિણાઃ ॥૭૭॥
 સાષ્ટાઙ્ગપ્રણતિશ્ચેતિ નિયમા ઉત્તમા મતાઃ ।
 એતેષ્વેકતમો ભક્ત્યા ધારણીયો વિશેષતઃ ॥૭૮॥

કરીને, એ મર્યાદાનું ઉલ્લંઘન કરવું નહિ. ॥૭૫॥

અને અમારા જે સર્વ સત્સંગી તેમણે, ચાતુર્માસને વિષે વિશેષ નિયમ ધારવો; અને જે મનુષ્ય અસમર્થ હોય, તેમણે તો એક શ્રાવણ માસને વિષે વિશેષ નિયમ ધારવો. ॥૭૬॥

અને તે વિશેષ નિયમ તે ક્રિયા, તો ભગવાનની કથાનું શ્રવણ કરવું, તથા કથા વાંચવી તથા ભગવાનના ગુણનું કીર્તન કરવું, તથા પંચામૃત સ્નાને કરીને ભગવાનની મહાપૂજા કરવી, તથા ભગવાનના મંત્રનો જપ કરવો, તથા સ્તોત્રનો પાઠ કરવો તથા ભગવાનને પ્રદક્ષિણાઓ કરવી; ॥૭૭॥

તથા ભગવાનને સાષ્ટાંગ નમસ્કાર કરવા, એ જે આઠ પ્રકારના નિયમ, તે અમે ઉત્તમ માન્યા છે, તે-માટે એ નિયમમાંથી કોઈ એક નિયમ, જે તે યોમાસાને વિષે વિશેષપણે ભક્તિએ કરીને ધારવો. ॥૭૮॥

एकादशीनां सर्वासां कर्तव्यं व्रतमादरात् ।
 कृष्णजन्मदिनानां च शिवरात्रेश्च सोत्सवम् ॥७९॥
 उपवासदिने त्याज्या दिवानिद्रा प्रयत्नतः ।
 उपवासस्तया नश्येन्मैथुनेनेव यन्नृणाम् ॥८०॥
 सर्ववैष्णवराजश्रीवल्लभाचार्यनन्दनः ।
 श्री विठ्ठलेशः कृतवान् यं व्रतोत्सवनिर्णयम् ॥८१॥

અને સર્વ જે એકાદશીઓ, તેમનું વ્રત જે તે આદર થકી કરવું; તથા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના જે જન્માષ્ટમી આદિક જન્મદિવસ, તેમનું વ્રત જે તે આદર થકી કરવું. તથા શિવરાત્રિનું વ્રત જે તે આદર થકી કરવું. અને તે વ્રતના દિવસને વિષે મોટા ઉત્સવ કરવા. ॥૭૯॥

અને જે દિવસે વ્રતનો ઉપવાસ કર્યો હોય, તે દિવસે અતિશય યત્ને કરીને, દિવસની નિંદ્રાનો ત્યાગ કરવો. કેમ જે, જેમ મૈથુને કરીને મનુષ્યના ઉપવાસનો નાશ થાય છે, તેમજ દિવસની નિંદ્રાએ કરીને, મનુષ્યના ઉપવાસનો નાશ થઈ જાય છે. ॥૮૦॥

અને સર્વ વૈષ્ણવના રાજા એવા જે શ્રીવલ્લભાચાર્ય તેમના પુત્ર જે શ્રીવિઠ્ઠલાથજી, તે જે તે વ્રત અને ઉત્સવના નિર્ણયને કરતા હતા. ॥૮૧॥

भूताद्युपद्रवे क्वापि वर्म नारायणात्मकम् ।
 जप्यं च हनुमन्मन्त्रो जप्यो न क्षुद्रदैवतः ॥८५॥
 रवेरिन्दोश्चोपरागे जायमानेऽपराः क्रियाः ।
 हित्वाशु शुचिभिः सर्वैः कार्यः कृष्णमनोजर्षपः ॥८६॥
 जातायामथ तनुमुक्तौ कृत्वा स्नानं सचेलकम् ।
 देयं दानं गृह्णजनैः शक्त्याऽन्यैस्त्वर्च्य ईश्वरः ॥८७॥
 जन्माशौचं मृताशौचं स्वसम्बन्धानुसारतः ।
 पालनीयं यथाशास्त्रं चातुर्वर्ण्यजनैर्मम ॥८८॥

મંત્રનો જપ કરવો; પણ એ વિના બીજા કોઈ શુદ્ધેવના સ્તોત્ર અને મંત્રનો જપ ન કરવો. ॥૮૫॥

અને સૂર્યનું ચંદ્રમાનું ગ્રહણ થયે સતે અમારા જે સર્વ સત્સંગી, તેમણે બીજી સર્વ ક્રિયાનો તત્કાળ ત્યાગ કરીને, પવિત્ર થઈને, શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના મંત્રનો જપ કરવો. ॥૮૬॥

અને તે ગ્રહણ મૂકાઈ રહ્યા પછી, વસ્ત્ર સહિત સ્નાન કરીને, જે અમારા ગૃહસ્થ સત્સંગી હોય તેમણે, પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે દાન કરવું, અને જે ત્યાગી હોય, તેમણે ભગવાનની પૂજા કરવી. ॥૮૭॥

અને અમારા સત્સંગી એવા જે ચારે વર્ણના મનુષ્ય, તેમણે, જન્મનું સૂતક તથા મરણનું સૂતક, તે પોતપોતાના

कार्यास्तमनुसृत्यैव सर्व एव व्रतोत्सवाः ।
 सेवारीतिश्च कृष्णस्य ग्राह्या तदुदितैव हि ॥८२॥
 कर्तव्या द्वारिकामुख्यतीर्थयात्रा यथाविधि ।
 सर्वैरपि यथाशक्ति भाव्यं दीनेषु वत्सलैः ॥८३॥
 विष्णुः शिवो गणपतिः पार्वती च दिवाकरः ।
 एताः पूज्यतया मान्या देवताः पञ्च मामकैः ॥८४॥

અને તે વિઠ્ઠલાથજીએ કર્યો જે નિર્ણય, તેને જ અનુસરીને સર્વે વ્રતને ઉત્સવ કરવા; અને તે વિઠ્ઠલાથજીએ કહી જે શ્રીકૃષ્ણની સેવા રીતિ તેનું જ ગ્રહણ કરવું. ॥૮૨॥

અને તે સર્વે જે અમારા આશ્રિત - તેમણે, દ્વારિકા આદિક જે તીર્થ, તેમની યાત્રા જે તે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે, યથાવિધિએ કરીને કરવી. અને વળી પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે, દીનજનને વિષે દયાવાન થવું. ॥૮૩॥

અને અમારા જે આશ્રિત-તેમણે વિષ્ણુ, શિવ, ગણપતિ, પાર્વતી અને સૂર્ય; એ પાંચ દેવ, જે તે પૂજ્યપણે કરીને માનવા. ॥૮૪॥

અને જો ક્યારેક ભૂત-પ્રેતાદિકનો ઉપદ્રવ થાય, ત્યારે તો નારાયણકવચનો જપ કરવો અથવા હનુમાનના

भाव्यं शमदमक्षान्तिसन्तोषादिगुणान्वितैः ।
 ब्राह्मणैः शौर्यधैर्यादिगुणोपेतैश्च बाहुजैः ॥८९॥
 वैश्यैश्च कृषिवाणिज्यकुसीदमुखवृत्तिभिः ।
 भवितव्यं तथा शूद्रैर्द्विजसेवादिवृत्तिभिः ॥९०॥
 संस्काराश्चाह्निकं श्राद्धं यथाकालं यथाधनम् ।
 स्वस्वगृहानुसारणे कर्तव्यं च द्विजन्मभिः ॥९१॥

સંબંધને અનુસારે કરીને, યથાશાસ્ત્ર પાળવું. ॥૮૮॥

અને જે બ્રાહ્મણ વર્ણ હોય તેમણે શમ, દમ, ક્ષમા અને સંતોષ, એ આદિક જે ગુણ, તેમણે યુક્ત થવું; અને જે ક્ષત્રિય વર્ણ હોય, તેમણે શૂરવીરપણું અને ધીરજ, એ આદિક જે ગુણ, તેમણે યુક્ત થવું. ॥૮૯॥

અને વૈશ્ય વર્ણ હોય, તેમણે કૃષિકર્મ તથા વણજ વ્યાપાર તથા વ્યાજવટો, એ આદિક જે વૃત્તિઓ તેમણે કરીને વર્તવું; અને જે શુદ્ર વર્ણ હોય, તેમણે બ્રાહ્મણાદિક ત્રણ વર્ણની સેવા કરવી એ આદિક જે વૃત્તિઓ તેમણે કરીને વર્તવું. ॥૯૦॥

અને જે દ્વિજ હોય, તેમણે ગર્ભાધાનાદિક સંસ્કાર તથા આહનિક તથા શ્રાદ્ધ, એ ત્રણ જે તે પોતાના ગૃહ્યસૂત્રને અનુસારે કરીને, જેવો જેનો અવસર હોય અને જેવી જેની ધનસંપત્તિ હોય, તે પ્રમાણે કરવા. ॥૯૧॥

અજ્ઞાનાજ્ઞાનતો વાપિ ગુરુ વા લઘુ પાતકમ્ ।
 ક્વાપિ સ્યાત્તર્હિ તત્પ્રાયશ્ચિત્તં કાર્યં સ્વશક્તિઃ ॥૧૨॥
 વેદાશ્ચ વ્યાસસૂત્રાણિ શ્રીમદ્ભાગવતાભિધમ્ ।
 પુરાણં ભારતે તુ શ્રીવિષ્ણોર્નામસહસ્રકમ્ ॥૧૩॥
 તથા શ્રીભગવદ્ગીતા નીતિશ્ચ વિદુરોદિતા ।
 શ્રીવાસુદેવમાહાત્મ્યં સ્કાન્દવૈષ્ણવખણ્ડગમ્ ॥૧૪॥
 ધર્મશાસ્ત્રાન્તર્ગતા ચ યાજ્ઞવલ્ક્યઋષેઃ સ્મૃતિઃ ।
 એતાન્યષ્ટ મમેષ્ટાણિ સચ્છાસ્ત્રાણિ ભવન્તિ હિ ॥૧૫॥

અને ક્યારેક જાણે અથવા અજાણે જો નાનું-મોટું પાપ થઈ જાય, તો પોતાની શક્તિ પ્રમાણે, તે પાપનું પ્રાયશ્ચિત કરવું. ॥૧૨॥

અને ચાર વેદ તથા વ્યાસસૂત્ર; તથા શ્રીમદ્ ભાગવત નામે પુરાણ, તથા મહાભારતને વિષે તો શ્રીવિષ્ણુસહસ્ર નામ; ॥૧૩॥

તથા શ્રીભગવદ્ ગીતા, તથા વિદૂરજીએ કહેલી જે નીતિ, તથા સ્કંદપુરાણનો જે વિષ્ણુખંડ તેને વિષે રહ્યું એવું જે શ્રીવાસુદેવમાહાત્મ્ય; ॥૧૪॥

અને ધર્મશાસ્ત્રના મધ્યમાં ૨૬૧ એવી જે યાજ્ઞવલ્ક્ય ઋષિની સ્મૃતિએ જે આઠ સચ્છાસ્ત્ર તે અમને ઈષ્ટ છે. ॥૧૫॥

દશમઃ પચ્ચમઃ સ્કન્ધૌ યાજ્ઞવલ્ક્યસ્ય ચ સ્મૃતિઃ ।
 ભક્તિશાસ્ત્રં યોગશાસ્ત્રં ધર્મશાસ્ત્રં ક્રમેણ મે ॥૧૯॥
 શારીરકાણાં ભગવદ્ગીતાયાશ્ચાવગમ્યતામ્ ।
 રામાનુજાચાર્યકૃતં ભાષ્યમાધ્યાત્મિકં મમ ॥૧૦૦॥
 એતેષુ યાનિ વાક્યાનિ શ્રીકૃષ્ણસ્ય વૃષસ્ય ચ ।
 અત્યુત્કર્ષપરાણિ સ્યુસ્તથા ભક્તિવિરાગયોઃ ॥૧૦૧॥

અને દશમસ્કંધ તથા પંચમસ્કંધ તથા યાજ્ઞવલ્ક્યની સ્મૃતિ-એ જે ત્રણ, તે અનુક્રમે કરીને અમારું ભક્તિશાસ્ત્ર, યોગશાસ્ત્ર અને ધર્મશાસ્ત્ર છે, કહેતા, દશમસ્કંધ તે ભક્તિશાસ્ત્ર છે અને પંચમસ્કંધ તે યોગશાસ્ત્ર છે અને યાજ્ઞવલ્ક્યની સ્મૃતિ તે ધર્મશાસ્ત્ર છે. એમ જાણવું. ॥૧૯॥

અને શ્રી રામાનુજાચાર્યે કર્યું એવું જે વ્યાસસૂત્રનું શ્રીભાષ્ય તથા શ્રીભગવદ્ગીતાનું ભાષ્ય, એ જે બે તે, અમારું અધ્યાત્મશાસ્ત્ર છે. એમ જાણવું. ॥૧૦૦॥

અને એ સર્વે સચ્છાસ્ત્રને વિષે જે વચન, તે જે તે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનું સ્વરૂપ તથા ધર્મ તથા ભક્તિ તથા વૈરાગ્ય એ ચારના અતિ ઉત્કર્ષપણાને કહેતાં હોય. ॥૧૦૧॥

સ્વહિતેચ્છુભિરેતાનિ મચ્છિષ્યૈઃ સકલૈરપિ ।
 શ્રોતવ્યાન્યથ પાઠ્યાનિ કથનીયાનિ ચ દ્વિજૈઃ ॥૧૬॥
 તત્રાચારવ્યવહૃતિનિષ્કૃતાનાં ચ નિર્ણયે ।
 ગ્રાહ્યા મિતાક્ષરોપેતા યાજ્ઞવલ્ક્યસ્ય તુ સ્મૃતિઃ ॥૧૭॥
 શ્રીમદ્ભાગવતસ્યૈષુ સ્કન્ધૌ દશમપચ્ચમૌ ।
 સર્વાધિકતયા જ્ઞેયૌ કૃષ્ણમાહાત્મ્યબુદ્ધયે ॥૧૮॥

અને પોતાના હિતને ઈચ્છતા એવા જે અમારા સર્વે શિષ્ય-તેમણે એ આઠ સચ્છાસ્ત્ર, જે તે સાંભળવાં અને અમારા આશ્રિત, જે દ્વિજ તેમણે એ સચ્છાસ્ત્ર જે તે ભણવાં તથા ભણાવવાં તથા એમની કથા કરવી. ॥૧૬॥

અને તે આઠ સચ્છાસ્ત્રમાંથી આચાર, વ્યવહાર અને પ્રાયશ્ચિત એ ત્રણનો જે નિર્ણય કરવો તેને વિષે તો, મિતાક્ષરા ટીકાએ યુક્ત એવી જે યાજ્ઞવલ્ક્ય ઋષિની સ્મૃતિ, તેનું ગ્રહણ કરવું. ॥૧૭॥

અને વળી એ આઠ સચ્છાસ્ત્રને વિષે જે શ્રીમદ્ ભાગવત પુરાણ-તેના દશમ ને પંચમ નામે જે બે સ્કંધ, તે જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના માહાત્મ્ય જાણવાને અર્થે સર્વથી અધિકપણે જાણવા. ॥૧૮॥

મન્તવ્યાનિ પ્રધાનાનિ તાન્યેવેતરવાક્યતઃ ।
 ધર્મેણ સહિતા કૃષ્ણભક્તિઃ કાર્યેતિ તદ્રહઃ ॥૧૦૨॥
 ધર્મો જ્ઞેયઃ સદાચારઃ શ્રુતિસ્મૃત્યુપપાદિતઃ ।
 માહાત્મ્યજ્ઞાનયુગ્ભૂરિસ્રેહો ભક્તિશ્ચ માધવે ॥૧૦૩॥
 વૈરાગ્યં જ્ઞેયમપ્રીતિઃ શ્રીકૃષ્ણોતરવસ્તુષુ ।
 જ્ઞાનં ચ જીવમાયેશરુપાણાં સુષ્ટુ વેદનમ્ ॥૧૦૪॥

તે વચન જે તે બીજાં વચન કરતાં પ્રધાનપણે માનવાં અને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની ભક્તિ, તે જે તે ધર્મ સહિત જ કરવી; એવી રીતે તે સર્વે સચ્છાસ્ત્રનું રહસ્ય છે. ॥૧૦૨॥

અને શ્રુતિ સ્મૃતિ તેમણે પ્રતિપાદન કર્યો એવો જે સદાચાર, તે ધર્મ જાણવો; અને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને વિષે માહાત્મ્યજ્ઞાને સહિત જે ઘણો સ્નેહ તે ભક્તિ જાણવી. ॥૧૦૩॥

અને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન વિના અન્ય પદાર્થમાં પ્રીતિ નહિ, તે વૈરાગ્ય જાણવો; અને જીવ, માયા અને ઈશ્વર, તેમના સ્વરૂપને જે રૂડી રીતે જાણવું, તેને જ્ઞાન કહીએ. ॥૧૦૪॥

અને જીવ છે, તે હૃદયને વિષે રહ્યો છે, ને અણુ સરખો સૂક્ષ્મ છે; ને ચૈતન્યરૂપ છે; ને જાણનારો છે; અને

હસ્થોઽણુસૂક્ષ્મશ્ચિદ્રૂપો જ્ઞાતા વ્યાપ્યાચ્ચિલાં તનુમ્ ।
જ્ઞાનશક્ત્યા સ્થિતો જીવો જ્ઞેયોઽચ્છેદ્યાદિલક્ષણઃ ॥૧૦૫॥
ત્રિગુણાત્મા તમઃ કૃષ્ણશક્તિર્દેહતદીયયોઃ ।
જીવસ્ય ચાહં મમતાહેતુર્માયાવગમ્યતામ્ ॥૧૦૬॥
હૃદયે જીવવજ્જીવે યોઽન્તર્યામિતયા સ્થિતઃ ।
જ્ઞેયઃ સ્વતન્ત્ર ઈશોઽસૌ સર્વકર્મ ફલપ્રદઃ ॥૧૦૭॥

પોતાની જ્ઞાનશક્તિએ કરીને નખથી શિખા પર્યંત સમગ્ર
પોતાના દેહ પ્રત્યે વ્યાપીને રહ્યો છે; અને અણેધ, અભેધ,
અજર, અમર, ઈત્યાદિક છે લક્ષણ જેનાં એવો જીવ છે;
એમ જાણવો. ॥૧૦૫॥

અને જે માયા છે, તે ત્રિગુણાત્મકા છે; ને અંધકારરૂપ
છે; ને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની શક્તિ છે; અને આ જીવને દેહ
તથા દેહના જે સંબંધી, તેમને વિષે અહંમત્વની
કરાવનારી છે; એમ માયાને જાણવી. ॥૧૦૬॥

અને જે ઈશ્વર છે, તે જે તે, જેમ હૃદયને વિષે જીવ
રહ્યો છે, એમ તે જીવને વિષે અંતર્યામીપણે કરીને રહ્યા
છે; ને સ્વતંત્ર છે; ને સર્વ જીવને કર્મફળના આપનારા છે;
એમ ઈશ્વરને જાણવા. ॥૧૦૭॥

અને તે ઈશ્વર તે ક્યા - તો પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ
એવા જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન તે ઈશ્વર છે અને તે શ્રીકૃષ્ણ,

સ શ્રીકૃષ્ણઃ પરંબ્રહ્મ ભગવાન્ પુરુષોત્તમઃ ।
ઉપાસ્ય ઇષ્ટદેવો નઃ સર્વાવિર્ભાવકારણમ્ ॥૧૦૮॥
સ રાધયા યુતો જ્ઞેયો રાધાકૃષ્ણ ઇતિ પ્રભુઃ ।
રુક્મિણ્યા રમયોપેતો લક્ષ્મીનારાયણઃ સહિ ॥૧૦૯॥
જ્ઞેયોઽર્જુનેન યુક્તોઽસૌ નરનારાયણાભિધઃ ।
બલભદ્રાદિયોગેન તત્તન્નામોચ્યતે સ ચ ॥૧૧૦॥
એતે રાધાદયો ભક્તાસ્તસ્ય સ્યુઃ પાર્શ્વતઃ ક્વચિત્ ।
ક્વચિત્તદક્લેઽતિસ્નેહાત્સ તુ જ્ઞેયસ્તદૈકલઃ ॥૧૧૧॥

જે તે આપણા ઈષ્ટદેવ છે, ને ઉપાસના કરવા યોગ્ય છે
અને સર્વ અવતારના કારણ છે. ॥૧૦૮॥

અને સમર્થ એવા જે શ્રીકૃષ્ણ, તે જે તે રાધિકાજીએ
યુક્ત હોય, ત્યારે 'રાધાકૃષ્ણ' એવે નામે જાણવા; અને
રુકમણી રૂપ જે લક્ષ્મી તેમણે યુક્ત હોય, ત્યારે
'લક્ષ્મીનારાયણ' એવે નામ જાણવા; ॥૧૦૯॥

અને એ શ્રીકૃષ્ણ, જે તે અર્જુનેન યુક્ત હોય, ત્યારે
'નરનારાયણ' એવે નામે જાણવા અને વળી તે શ્રીકૃષ્ણ,
જે તે બલભદ્રાદિકને યોગે કરીને તે તે નામે કહેવાય છે,
એમ જાણવું; ॥૧૧૦॥

અને એ જે રાધાદિક ભક્ત, તે જે તે ક્યારેક તો તે
શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને પડખે હોય છે અને ક્યારેક તો અતિ

અતશ્ચાસ્ય સ્વરૂપેષુ ભેદો જ્ઞેયો ન સર્વથા ।
ચતુરાદિભુજત્વં તુ દ્વિબાહોસ્તસ્ય ચૈચ્છિકમ્ ॥૧૧૨॥
તસ્યેવ સર્વથા ભક્તિઃ કર્તવ્યા મનુજૈર્ભુવિ ।
નિઃશ્રેયસકરં કિન્ચિત્તતોઽન્યત્રેતિ દૃશ્યતામ્ ॥૧૧૩॥
ગુણિનાં ગુણવત્તાયા જ્ઞેયં હોતત્ પરં ફલમ્ ।
કૃષ્ણો ભક્તિશ્ચ સત્સજ્ઞોઽન્યથા યાન્તિ વિદોઽવ્યથઃ ॥૧૧૪॥

સ્નેહ કરીને, શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના અંગને વિષે રહે છે,
ત્યારે તો તે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન એકલા જ હોય, એમ
જાણવા. ॥૧૧૧॥

એ હેતુ માટે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનનાં જે સ્વરૂપ, તેમને
વિષે સર્વ પ્રકારે કરીને ભેદ ન જાણવો; અને ચતુર્ભુજપણું,
અષ્ટભુજપણું, સહસ્રભુજપણું, ઈત્યાદિક જે ભેદ જણાય
છે, તે તો દ્વિભુજ એવા જે તે શ્રીકૃષ્ણ, તેમની ઈચ્છાએ
કરીને છે એમ જાણવું. ॥૧૧૨॥

અને એવા જે તે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન, તેની જે
ભક્તિ તે પૃથ્વીને વિષે સર્વ મનુષ્ય તેમણે કરવી અને તે
ભક્તિ થકી, બીજું કલ્યાણકારી સાધન કાંઈ નથી, એમ
જાણવું. ॥૧૧૩॥

અને વિદ્યાદિક ગુણવાળા જે પુરુષ, તેમના
ગુણવાનપણાનું એ જ પરમ ફળ જાણવું. ક્યું તો જે

કૃષ્ણાસ્તદવતારાશ્ચ ધ્યેયાસ્તત્પ્રતિમાપિ ચ ।
ન તુ જીવા નૃદેવાદ્યા ભક્તા બ્રહ્મવિદોઽપિ ચ ॥૧૧૫॥
નિજાત્માનં બ્રહ્મરૂપં દેહત્રયવિલક્ષણમ્ ।
વિભાવ્ય તેન કર્તવ્યા ભક્તિઃ કૃષ્ણસ્ય સર્વદા ॥૧૧૬॥

શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને વિષે ભક્તિ કરવી ને સત્સંગ કરવો;
અને એમ ભક્તિ ને સત્સંગ-એ બે વિના તો વિદ્વાન હોય,
તે પણ અધોગતિને પામે છે. ॥૧૧૪॥

અને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન તથા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના
જે અવતાર તે ધ્યાન કરવા યોગ્ય છે, તથા શ્રીકૃષ્ણ
ભગવાનની જે પ્રતિમા, તે પણ ધ્યાન કરવા યોગ્ય છે;
માટે એમનું ધ્યાન કરવું અને મનુષ્ય તથા દેવાદિક જે
જીવ, તે તો શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનના ભક્ત હોય અને
બ્રહ્મવેત્તા હોય તો પણ ધ્યાન કરવા યોગ્ય નથી. માટે
એમનું ધ્યાન ન કરવું. ॥૧૧૫॥

અને સ્થૂલ, સૂક્ષ્મ અને કારણ-એ જે ત્રણ દેહ, તે
થકી વિલક્ષણ એવો જે પોતાનો જીવાત્મા, તેને બ્રહ્મરૂપની
ભાવના કરીને, પછી તે બ્રહ્મરૂપે કરીને શ્રીકૃષ્ણ
ભગવાનની ભક્તિ, જે તે સર્વ કાળને વિષે કરવી.
॥૧૧૬॥

શ્રવ્યઃ શ્રીમદ્ભાગવતદશમસ્કન્ધ આદરાત્ ।
 પ્રત્યહં વા સકૃદ્વર્ષે વર્ષે વાચ્યોઽથ પઠિતૈઃ ॥૧૧૭॥
 કારણીયા પુરશ્ચર્યા પુણ્યસ્થાનેઽસ્ય શક્તિતઃ ।
 વિષ્ણુનામસહસ્રાદેશ્ચાપિ કાર્યેષ્પિતપ્રદા ॥૧૧૮॥
 દૈવ્યામાપદિ કણ્યાં માનુષ્યાં વા ગદાદિષુ ।
 યથા સ્વપરરક્ષા સ્યાત્તથા વૃત્યં ન ચાન્યથા ॥૧૧૯॥

અને શ્રીમદ્ ભાગવતપુરાણનો જે દશમસ્કંધ તે જે તે નિત્ય પ્રત્યે આદર થકી સાંભળવો; અથવા વર્ષો વર્ષ એક વાર સાંભળવો અને જે પંડિત હોય, તેમણે નિત્ય પ્રત્યે વાંચવો અથવા વર્ષો વર્ષ એકવાર વાંચવો. ॥૧૧૭॥
 અને એ જે દશમસ્કંધ તેનું પુરુશ્ચરણ, જે તે પુણ્ય સ્થાનકને વિષે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે કરવું-કરાવવું; અને વળી વિષ્ણુસહસ્રનામ આદિક જે સચ્છાસ્ર, તેનું પુરુશ્ચરણ પણ પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે કરવું-કરાવવું; તે પુરુશ્ચરણ કેવું છે, તો પોતાના મનવાંછિત ફળને આપે એવું છે. ॥૧૧૮॥

અને કષ્ટની દેનારી એવી કોઈ દેવસંબંધી આપદા આવી પડે તથા મનુષ્ય સંબંધી આપદા આવી પડે, તથા રોગાદિક આપદા આવી પડે, તેને વિષે જેમ પોતાની ને બીજાની રક્ષા થાય, તેમ વર્તવું, પણ બીજી રીતે ન વર્તવું. ॥૧૧૯॥

મજ્જ્યેષ્ઠાવરજભ્રાતૃસુતાભ્યાં તુ કદાચન ।
 સ્વાસન્નસમ્બન્ધીના નોપદેશ્યા હિ યોષિતઃ ॥૧૨૩॥
 ન સ્પ્રષ્ટવ્યાશ્ચ તાઃ ક્વાપિ ભાષણીયાશ્ચ તા નહિ ।
 ક્રૌર્યં કાર્યં ન કર્મિન્મિશ્રિત્યાસો રક્ષ્યો ન કસ્યચિત્ ॥૧૨૪॥
 પ્રતિભૂત્વં ન કસ્યાપિ કાર્યં ચ વ્યાવહારિકે ।
 ભિક્ષાયાપદતિક્રમ્યા ન તુ કાર્યમૃગં ક્વચિત્ ॥૧૨૫॥

હવે પ્રથમ ધર્મવંશી જે આચાર્ય અને તેમની પત્નીઓ, તેમના જે વિશેષ ધર્મ, તે કહીએ, છીએ : અમારા મોટાભાઈ અને નાનાભાઈ-તેમના પુત્ર જે અયોધ્યાપ્રસાદ અને રઘુવીર, તેમણે પોતાના સમીપ સંબંધ વિનાની જે બીજી સ્ત્રીઓ, તેમને મંત્ર-ઉપદેશ, ક્યારેય ન કરવો. ॥૧૨૩॥

અને તે સ્ત્રીઓને ક્યારેય પણ અડવું નહિ અને તે સાથે બોલવું નહિ અને કોઈ જીવને વિષે ફૂરપણું ન કરવું અને કોઈની થાપણ ન રાખવી. ॥૧૨૪॥

અને વ્યવહાર-કાર્યને વિષે કેનું પણ જમાનગરુ ન કરવું અને કોઈ આપત્કાળ આવી પડે તો ભિક્ષા માગીને પોતાનો નિર્વાહ કરીને તે આપત્કાળને ઉલ્લંઘવો, પણ કોઈનું કરજ તો ક્યારેય ન કરવું. ॥૧૨૫॥

દેશકાલવયોવિત્તજાતિશક્ત્યનુસારતઃ ।
 આચારો વ્યવહારશ્ચ નિષ્કૃતં ચાવધાર્યતામ્ ॥૧૨૦॥
 મતં વિશિષ્ટદ્વૈતં મે ગોલોકો ધામ ચેષ્પિતમ્ ।
 તત્ર બ્રહ્માત્મના કૃષ્ણાસેવા મુક્તિશ્ચ ગમ્યતામ્ ॥૧૨૧॥
 એતે સાધારણા ધર્માઃ પુંસાં સ્ત્રીણાં ચ સર્વતઃ ।
 મદાશ્રિતાનાં કથિતા વિશેષાનથ કીર્તયે ॥૧૨૨॥

અને આચાર, વ્યવહાર અને પ્રાયશ્ચિત એ જે ત્રણવાનાં, તે જે તે દેશ, કાળ, અવસ્થા, દ્રવ્ય, જાતિ અને સામર્થ્ય એટલાંને અનુસારે કરીને જાણવાં. ॥૧૨૦॥

અને અમારો જે મત, તે વિશિષ્ટદ્વૈત છે, એમ જાણવું; અને અમને પ્રિય એવું જે ધામ તે ગોલોક છે, એમ જાણવું અને તે ધામને વિષે, બ્રહ્મરૂપે કરીને જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનની સેવા કરવી, તેને અમે મુક્તિ માની છે, એમ જાણવું. ॥૧૨૧॥

અને આ જે પૂર્વે સર્વે ધર્મ કહ્યા, તે જે તે અમારા આશ્રિત-જે ત્યાગી, ગૃહસ્થભાઈ, ભાઈ-સર્વે સત્સંગી-તેમના સામાન્ય ધર્મ કહ્યા છે; કહેતાં સર્વ સત્સંગી માત્રને સરખા પાળવાના છે. અને એ સર્વેના જે વિશેષ ધર્મ છે તેમને પૃથક્ પૃથક્ કરીને કહીએ છીએ. ॥૧૨૨॥

સ્વશિષ્યાપિતધાન્યસ્ય કર્તવ્યો વિક્રયો ન ચ ।
 જીર્ણં વત્વા નવીનં તુ ગ્રાહ્યં તત્રૈષ વિક્રયઃ ॥૧૨૬॥
 ભાદ્રણક્લચતુર્થ્યાં ચ કાર્યં વિધ્નેશપૂજનમ્ ।
 ઇષકૃષ્ણાચતુર્દશ્યાં કાર્યાર્ચા ચ હનૂમતઃ ॥૧૨૭॥
 મદાશ્રિતાનાં સર્વેષાં ધર્મરક્ષણહેતવે ।
 ગુરુત્વે સ્થાપિતાભ્યાં ચ તાભ્યાં દીક્ષ્યા મુમુક્ષવઃ ॥૧૨૮॥

અને પોતાના જે શિષ્ય, તેમણે ધર્મ નિમિત્તે પોતાને આપ્યું જે અન્ન, તે વેચવું નહિ; અને તે અન્ન, જૂનું થાય તો તે જૂનું કોઈકને દઈને નવું લેવું; અને એવી રીતે જે જૂનાનું નવું કરવું, તે વેચ્યું ન કહેવાય; ॥૧૨૬॥

અને ભાદરવા સુદી ચતુર્થીને દિવસે ગણપતિની પૂજા કરવી તથા આસો વદી ચતુર્દશીને દિવસે હનુમાનજીની પૂજા કરવી. ॥૧૨૭॥

અને અમારે આશ્રિત જે સર્વે સત્સંગી, તેમના ધર્મની રક્ષા કરવાને અર્થે એ સર્વેના ગુરુપણાને વિષે, અમે સ્થાપન કર્યાં, એવા જે તે અયોધ્યાપ્રસાદ અને રઘુવીર, તેમણે મુમુક્ષુ જનને દીક્ષા આપવી. ॥૧૨૮॥

અને પોતાના આશ્રિત જે સર્વે સત્સંગી, તેમને, અધિકાર પ્રમાણે પોતપોતાના ધર્મને વિષે રાખવા અને

યથાધિકારં સંસ્થાપ્યાઃ સ્વે સ્વે ધર્મે નિજાશ્રિતાઃ ।
 માન્યાઃ સન્તશ્ચ કર્તવ્યઃ સચ્છાસ્ત્રાભ્યાસ આદરાત્ ॥૧૨૧॥
 મયા પ્રતિષ્ઠાપિતાનાં મન્દિરેષુ મહત્સુ ચ ।
 લક્ષ્મીનારાયણાદીનાં સેવા કાર્યા યથાવિધિ ॥૧૩૦॥
 ભગવન્મન્દિરં પ્રાપ્તો યોઽન્નાર્થી કોઽપિ માનવઃ ।
 આદરાત્સ તુ સમ્ભાવ્યો દાનેનાત્રસ્ય શક્તિઃ ॥૧૩૧॥
 સંસ્થાપ્ય વિપ્રં વિદ્વાંસં પાઠશાલાં વિધાય ચ ।
 પ્રવર્તનીયા સદ્વિદ્યા ભુવિ યત્સુકૃતં મહત્ ॥૧૩૨॥

સાધુને આદર થકી માનવા. તથા સચ્છાસ્ત્રનો અભ્યાસ આદર થકી કરવો. ॥૧૨૯॥

અને મોટાં જે મંદિર-તેમને વિષે અમે સ્થાપન કર્યા એવાં જે શ્રીલક્ષ્મીનારાયણ આદિક શ્રીકૃષ્ણનાં સ્વરૂપ, તેમની જે સેવા, તે યથા વિધિએ કરીને કરવી. ॥૧૩૦॥

અને ભગવાનના મંદિર પ્રત્યે આવ્યો, જે હરકોઈ અન્નાર્થી મનુષ્ય, તેની પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે અન્ના દાને કરીને આદર થકી સંભાવના કરવી. ॥૧૩૧॥

અને વિદ્યાર્થી ભણાવ્યાની શાળા કરાવીને, પછી તેમાં એક વિદ્વાન બ્રાહ્મણને રાખીને, પૃથ્વીને વિષે સદ્વિદ્યાની પ્રવૃત્તિ કરાવવી; કેમ જે વિદ્યાદાને કરીને મોટું પુણ્ય થાય છે. ॥૧૩૨॥

માત્રા સ્વસ્ત્રા દુહિત્રા વા વિજને તુ વયઃસ્થયા ।
 અનાપદિ ન તૈઃ સ્થેયં કાર્યં દાનમ્ ન યોષિતઃ ॥૧૩૬॥
 પ્રસન્નો વ્યવહારેણ યસ્યાઃ કેનાપિ ભૂપતેઃ ।
 ભવેત્તસ્યાઃ સ્ત્રિયાઃ કાર્યઃ પ્રસન્નો નૈવ સર્વથા ॥૧૩૭॥
 અન્નાદૈઃ શક્તિતોઽભ્યર્ચ્યો હૃતિથિસ્તૈર્ગૃહાગતઃ ।
 દૈવં પૈત્ર્યં યથાશક્તિ કર્તવ્યં ચ યથોચિતમ્ ॥૧૩૮॥

અને તે ગૃહસ્થાશ્રમી પુરુષ, તેમણે યુવાન અવસ્થાએ યુક્ત એવી જે પોતાની મા, બહેન અને દિકરી, તે સંગાથે પણ આપત્કાળ વિના એકાંત સ્થળને વિષે ન રહેવું અને પોતાની સ્ત્રીનું દાન કોઈને ન કરવું. ॥૧૩૬॥

અને જે સ્ત્રીને કોઈ પ્રકારના વ્યવહારે કરીને, રાજાનો પ્રસંગ હોય તેવી સ્ત્રીનો જે પ્રસંગ તે, કોઈ પ્રકારે પણ ન જ કરવો. ॥૧૩૭॥

અને તે ગૃહસ્થાશ્રમી, તેમણે પોતાને ઘેર આવ્યો એવો જે અતિથિ, તેને, પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે અન્નાદિકે કરીને પૂજવો; અને વળી હોમાદિક જે દેવકર્મ અને શ્રાદ્ધાદિક જે પિતૃકર્મ, તે જે તે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે યથાવિધિ જેમ ઘટે તેમ કરવું. ॥૧૩૮॥

અથૈતયોસ્તુ ભાર્યાભ્યામાજ્ઞયા પત્યુરાત્મનઃ ।
 કૃષ્ણમન્ત્રોપદેશશ્ચ કર્તવ્યઃ સ્ત્રીભ્ય એવ હિ ॥૧૩૩॥
 સ્વાસન્નસમ્બન્ધહીના નરાસ્તાભ્યાં તુ કર્હિચિત્ ।
 ન સ્પૃષ્ટવ્યા ન ભાષ્યાશ્ચ તેભ્યો દર્શ્યં મુખં ન ચ ॥૧૩૪॥
 ગૃહાખ્યાશ્રમિણો યે સ્યુઃ પુરુષા મદુપાશ્રિતાઃ ।
 સ્વાસન્નસમ્બન્ધહીના ન સ્પૃષ્ટયા વિધવાશ્ચ તૈઃ ॥૧૩૫॥

અને હવે એ અયોધ્યાપ્રસાદ અને રઘુવીર એ બેની જે પત્નીઓ, તેમણે પોતપોતાના, પતિની આજ્ઞાએ કરીને, સ્ત્રીઓને જ શ્રીકૃષ્ણના મંત્રનો ઉપદેશ કરવો, પણ પુરુષને ન કરવો. ॥૧૩૩॥

અને વળી તે બે જણની જે પત્નીઓ, તેમણે પોતાના સમીપ સંબંધ વિનાના જે પુરુષ તેમનો સ્પર્શ ક્યારેય ન કરવો, અને તેમની સાથે બોલવું નહિ, ને એમને પોતાનું મુખ પણ ન દેખાડવું (એવી રીતે ધર્મવંશી આચાર્ય અને તેમની પત્નીઓ તેમના જે વિશેષ ધર્મ છે તે કહ્યા) ॥૧૩૪॥

હવે ગૃહસ્થાશ્રમીના જે વિશેષ ધર્મ છે, તે કહીએ છીએ : અમારે આશ્રિત જે, ગૃહસ્થાશ્રમી પુરુષ તેમણે પોતાના સમીપ સંબંધ વિનાની જે વિધવા સ્ત્રીઓ, તેમનો સ્પર્શ ન કરવો. ॥૧૩૫॥

યાવજ્જીવં ચ શુશ્રૂષા કાર્યા માતુઃ પિતુર્ગુરોઃ ।
 રોગાર્તસ્ય મનુષ્યસ્ય યથાશક્તિ ચ મામકૈઃ ॥૧૩૯॥
 યથાશક્ત્યુદ્યમઃ કાર્યો નિજવર્ણાશ્રમોચિતઃ ।
 મુષ્કચ્છેદો ન કર્તવ્યો વૃષસ્ય કૃષિવૃત્તિભિઃ ॥૧૪૦॥
 યથાશક્તિ યથાકાલં સડ્ગ્રહોઽન્નઘનસ્ય તૈઃ ।
 યાવદ્વ્યયં ચ કર્તવ્યઃ પશુમન્દિસ્તૃણસ્ય ચ ॥૧૪૧॥

અને અમારા આશ્રિત જે ગૃહસ્થ, તેમણે માતા-પિતા અને ગુરુ તથા રોગાતુર એવા જે કોઈ મનુષ્ય, તેમની જે સેવા, તે જીવનપ્રયંત પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે કરવી. ॥૧૩૯॥

અને વળી પોતાના વર્ણાશ્રમને ઘટિત એવો જે ઉદ્યમ, તે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે કરવો અને કૃષિવૃત્તિવાળા જે ગૃહસ્થ સત્સંગી, તેમણે બળદિયાના વૃષણનો ઉચ્છેદ ન કરવો. ॥૧૪૦॥

અને તે ગૃહસ્થ સત્સંગી, તેમણે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે સમયને અનુસરીને જેટલો પોતાના ઘરમાં વરો હોય, તેટલાં અન્ન-દ્રવ્યનો સંગ્રહ જે તે કરવો, અને જેના ઘરમાં પશુ હોય એવા જે ગૃહસ્થ, તેમણે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે ચાર્યપૂજાનો સંગ્રહ કરવો. ॥૧૪૧॥

અને ગાય, બળદ, ભેંસ, ઘોડા આદિક જે પશુ

ગવાદીનાં પશૂનાં ચ તૃણતોયાદિભિર્યદિ ।
 સમ્ભાવનં ભવેત્ત્વેન રક્ષ્યાસ્તે તર્હિ નાન્યથા ॥૧૪૨॥
 સસાક્ષ્યમન્તરા લેખં પુત્રમિત્રાદિનાઽપિ ચ ।
 ભૂવિત્તદાનાદાનાભ્યાં વ્યવહાર્યં ન કર્હિચિત્ ॥૧૪૩॥
 કાર્યે વૈવાહિકે સ્વસ્યાન્યસ્ય વાઽપ્યર્ધનસ્ય તુ ।
 ભાષાબન્ધો ન કર્તવ્યઃ સસાક્ષ્યં લેખમન્તરા ॥૧૪૪॥
 આયદ્રવ્યાનુસારેણ વ્યયઃ કાર્યો હિ સર્વદા ।
 અન્યથા તુ મહદ્દુઃખં ભવેદિત્યવધાર્યતામ્ ॥૧૪૫॥

તેમની તૃણ-જળાદિકે કરીને પોતાવતે જો સંભાવના થાય,
 તો તે પશુને રાખવાં, અને જો સંભાવના ન થાય, તો ન
 રાખવાં. ॥૧૪૨॥

અને સાક્ષીએ સહિત લખત કર્યા વિના તો પોતાના
 પુત્ર અને મિત્રાદિક સાથે પણ પૃથ્વી ને ધનના લેણદેણે
 કરીને વ્યવહાર, જે તે ક્યારેય ન કરવો. ॥૧૪૩॥

અને પોતાનું અથવા બીજાનું જે વિવાહ સંબંધી
 કાર્ય, તેને વિષે આપવા યોગ્ય જે ધન, તેનું સાક્ષીએ
 સહિત લખત કર્યા વિના કેવળ બોલી જ ન કરવી.
 ॥૧૪૪॥

અને પોતાની ઊપજનું જે દ્રવ્ય, તેને અનુસારે
 નિરતર ખર્ચ કરવો, પણ તે ઉપરાંત ન કરવો; અને જે

દ્રવ્યસ્યાયો ભવેદ્યાવાન્ વ્યયો વા વ્યાવહારિકે ।
 તૌ સંસ્મૃત્ય સ્વયં લેખ્યૌ સ્વક્ષરૈઃ પ્રતિવાસરમ્ ॥૧૪૬॥
 નિજવૃત્યુદ્યમપ્રાપ્તધનધાન્યાદિતશ્ચ તૈઃ ।
 અર્પ્યો દશાંશઃ કૃષ્ણાય વિશોઽજ્ઞસ્તિહ દુર્બલૈઃ ॥૧૪૭॥
 એકાદશીમુખાનાં ચ વ્રતાનાં નિજશક્તિઃ ।
 ઉદ્યાપનં યથાશાસ્ત્રં કર્તવ્યં ચિન્તિતાર્થદમ્ ॥૧૪૮॥

ઊપજ કરતાં વધારે ખર્ચ કરે છે, તેને મોટું દુઃખ થાય છે,
 એમ સર્વે ગૃહસ્થોએ મનમાં જાણવું. ॥૧૪૫॥

અને પોતાના વ્યવહારકાર્યને વિષે જેટલા
 ધનની ઊપજ હોય તથા જેટલો ખર્ચ હોય, તે
 બેયને સંભારીને નિત્ય પ્રત્યે રૂડા અક્ષરે કરીને
 પોતે તેનું નામું લખવું. ॥૧૪૬॥

અને તે ગૃહસ્થાશ્રમી સસ્ંગી તેમણે, પોતાની જે
 વૃત્તિ અને ઉદ્યમ, તે થકી પામ્યું જે ધનધાન્યાદિક, તે થકી
 દસમો ભાગ કાઢીને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને અર્પણ કરવો;
 અને જે વ્યવહારે દુર્બળ હોય, તેમણે વીસમો ભાગ
 અર્પણ કરવો. ॥૧૪૭॥

અને એકાદશી આદિક જે વ્રત, તેમનું જે
 ઉદ્યાપન તે જે તે પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે યથાશાસ્ત્ર
 કરવું; તે ઉદ્યાપન કેવું છે, તો મનવાંછિત ફળનું

કર્તવ્યં કારણીયં વા શ્રાવણે માસિ સર્વથા ।
 બિલ્વપત્રાદિભિઃ પ્રીત્યા શ્રીમહાદેવપૂજનમ્ ॥૧૪૯॥
 સ્વાચાર્યાન્ન ઋણં ગ્રાહ્યં શ્રીકૃષ્ણસ્ય ચ મન્દિરાત્ ।
 તાભ્યાં સ્વવ્યવહારર્થં પાત્રભૂષાંશુકાદિ ચ ॥૧૫૦॥
 શ્રીકૃષ્ણાગુરુસાધૂનાં દર્શનાર્થં ગતૌ પથિ ।
 તત્સ્થાનેષુ ચ ન ગ્રાહ્યં પરાન્નં નિજપુણ્યહત્ ॥૧૫૧॥
 આપનારું છે. ॥૧૪૮॥

અને શ્રાવણ માસને વિષે શ્રીમહાદેવજીનું પૂજન જે
 તે બિલ્વપત્રાદિકે કરીને પ્રિતિપૂર્વક સર્વ પ્રકારે પોતે કરવું
 અથવા બીજા પાસે કરાવવું. ॥૧૪૯॥

અને પોતાના જે આચાર્ય, તે થકી તથા શ્રીકૃષ્ણ
 ભગવાનનાં જે મંદિર, તે થકી કરજ ન કાઢવું; અને વળી
 તે પોતાના આચાર્ય થકી અને શ્રીકૃષ્ણના મંદિર થકી
 પોતાના વ્યવહારને અર્થે પાત્ર, ઘરેણાં અને વસ્ત્રાદિક જે
 વસ્તુ, તે માગી લાવવાં નહિ. ॥૧૫૦॥

અને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન તથા પોતાના ગુરુ તથા
 સાધુ એમનાં દર્શન કરવાને અર્થે જાતે, સતે, માર્ગને વિષે
 પારકું અન્ન ખાવું નહિ; તથા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન તથા
 પોતાના ગુરુ તથા સાધુ, તેમનાં જે સ્થાનક, તેમને વિષે
 પણ પારકું અન્ન ખાવું નહિ; કેમ જે તે પારકું અન્ન તો

પ્રતિજ્ઞાતં ધનં દેયં યત્સ્યાત્તત્ કર્મકારિણે ।
 ન ગોપ્યમૃગશુદ્ધ્યાદિ વ્યવહાર્યં ન દુર્જનૈઃ ॥૧૫૨॥
 દુષ્કાલસ્ય રિપૂણાં વા નૃપસ્યોપદ્રવેણ વા ।
 લજ્જાધનપ્રાણનાશઃ પ્રાપ્તઃ સ્યાદ્યત્ર સર્વથા ॥૧૫૩॥

પોતાના પુણ્યને હરી લે એવું છે, માટે પોતાની ગાંઠનું
 ખરચ ખાવું. ॥૧૫૧॥

અને પોતાના કામકાજ કરવા તેડ્યા જે મજૂર,
 તેમને જેટલું ધન અથવા ધાન્ય દીધાનું કહ્યું હોય, તે
 પ્રમાણે જ આપવું, પણ તેમાંથી ઓછું ન આપવું; અને
 પોતા પાસે કોઈ કરજ માગતા હોય અને તે કરજ દઈ
 ચૂક્યા હોઈએ, તે વાતને છાની ન રાખવી તથા પોતાનો
 વંશ તથા કન્યાદાન, તે પણ છાનું ન રાખવું; અને દુષ્ટ
 એવા જે જન, તેમની સાથે વ્યવહાર ન કરવો. ॥૧૫૨॥

અને જે ઠેકાણે પોતે રહેતા હોઈએ, તે ઠેકાણે
 કોઈક કઠણ-ભૂડો કાળ અથવા શત્રુ અથવા રાજા,
 તેમના ઉપદ્રવે કરીને સર્વ પ્રકારે પોતાની લાજ જતી
 હોય કે ધનનો નાશ થતો હોય; કે પોતાના પ્રાણનો નાશ
 થતો હોય, ॥૧૫૩॥

અને તે જો પોતાના મૂળ ગરાસનું તથા વતનનું

મૂલદેશોઽપિ સ સ્વેષાં સદ્ય એવ વિચક્ષણૈઃ ।
 ત્યાજ્યો મદાશ્રિતૈઃ સ્થેયં ગત્વા દેશાન્તરં સુખમ્ ॥૧૫૪॥
 આદ્યૈસ્તુ ગૃહિભિઃ કાર્યા અહિંસા વૈષ્ણવા મચ્ચાઃ ।
 તીર્થેષુ પર્વસુ તથા ભોજ્યા વિપ્રાશ્ચ સાધવઃ ॥૧૫૫॥
 મહોત્સવા ભગવતઃ કર્તવ્યા મન્દિરેષુ તૈઃ ।
 દેયાનિ પાત્રવિપ્રેભ્યો દાનાનિ વિવિધાનિ ચ ॥૧૫૬॥
 ગામ હોય, તો પણ તેનો વિવેકી એવા જે અમારા સત્સંગી
 ગૃહસ્થ, તેમણે તત્કાળ ત્યાગ કરી દેવો. અને જ્યાં ઉપદ્રવ
 ન હોય, તેવો જે બીજો દેશ, તે પ્રત્યે જઈને સુખેથી રહેવું.
 ॥૧૫૪॥

અને ધનાઢ્ય એવા જે ગૃહસ્થ સત્સંગી, તેમણે
 હિંસા એ રહિત એવા જે વિષ્ણુ સંબંધી યજ્ઞ, તે કરવા;
 તથા તીર્થને વિષે તથા દ્વાદશીઆદિ પર્વને વિષે બ્રાહ્મણ
 તથા સાધુ, તેમને જમાડવા. ॥૧૫૫॥

અને ધનાઢ્ય એવા જે ગૃહસ્થ સત્સંગી, તેમણે
 ભગવાનના મંદિરને વિષે મોટા ઉત્સવો કરાવવા
 તથા સુપાત્ર એવા જે બ્રાહ્મણ, તેમને નાના પ્રકારનાં
 દાન દેવાં. ॥૧૫૬॥

અને અમારે આશ્રિત એવા જે સત્સંગી રાજા,
 તેમણે ધર્મશાસ્ત્રને, આશરીને પોતાના પુત્રની પેઠે પોતાની

રૂપયૌવનયુક્તસ્ય ગુણિનોઽન્યનરસ્ય તુ ।
 પ્રસન્નો નૈવ કર્તવ્યસ્તાભિઃ સાહજિકોઽપિ ચ ॥૧૬૦॥
 નરેક્ષ્યનાભ્યૂરુકુચાઽનુત્તરીયા ચ નો ભવેત્ ।
 સાધ્વી સ્ત્રી ન ચ ભણ્ડેક્ષા ન નિર્લજ્જાદિસદ્ગિની ॥૧૬૧॥
 મૂષાસદંશુકધૃતિઃ પરગેહોપવેશનમ્ ।
 ત્યાજ્યં હાસ્યાદિ ચ સ્ત્રીભિઃ પત્યૌ દેશાન્તરં ગતે ॥૧૬૨॥

અને તે સુવાસિની સ્ત્રીઓ, તેમણે રૂપને યૌવન-
 તેણે યુક્ત અને ગુણવાન એવો જે અન્ય પુરુષ તેનો પ્રસંગ
 સહજ સ્વભાવે પણ ન જ કરવો. ॥૧૬૦॥

અને પતિવ્રતા એવી જે સુવાસિની સ્ત્રીઓ, તેમણે
 પોતાની નાભિ, સાથળ અને છાતી, તેને બીજો પુરુષ
 દેખે, એમ ન વર્તવું; અને ઓઢ્યાના વસ્ત્ર વિના ઉઘાડે
 શરીરે ન રહેવું; અને ભાંડભવાઈ જોવા ન જવું; અને
 નિર્લજ્જ એવી જે સ્ત્રીઓ તથા સ્વૈરિણી, કામિની અને
 પુંશ્વલી એવી જે સ્ત્રીઓ તેમનો સંગ ન કરવો. ॥૧૬૧॥

અને સુવાસિની સ્ત્રીઓ, તેમણે પોતાનો પતિ
 પરદેશ ગયે સતે આભૂષણ ન ધારવાં, ને રૂડાં વસ્ત્ર ન
 પહેરવાં, ને પારકે ઘેર બેસવા ન જવું, અને
 હાસ્યવિનોદાદિકનો ત્યાગ કરવો. ॥૧૬૨॥

હવે વિધવા સ્ત્રીઓના વિશેષ ધર્મ કહીએ છીએ:

મદાશ્રિતૈર્નૃપૈર્ધર્મશાસ્ત્રમાશ્રિત્ય ચાખિલાઃ ।
 પ્રજાઃ સ્વાઃ પુત્રવત્પાલ્યા ધર્મઃ સ્થાપ્યો ધરાતલે ॥૧૫૭॥
 રાજ્યાઙ્ગોપાયષડ્વર્ગા જ્ઞેયાસ્તીર્થાનિ ચાઙ્ગાસા ।
 વ્યવહારવિદઃ સમ્યા, દળ્ડ્યાદળ્ડ્યાશ્ચ લક્ષણૈઃ ॥૧૫૮॥
 સમર્ત્વકાભિર્નારીભિઃ સેવ્યઃ સ્વપતિરીશવત્ ।
 અન્ધો રોગી દરિદ્રો વા ષણ્ઢો વાચ્યં ન દુર્વચઃ ॥૧૫૯॥

પ્રજાનું પાલન કરવું અને પૃથ્વીને વિષે ધર્મનું સ્થાપન
 કરવું. ॥૧૫૭॥

અને તે રાજા-તેમણે રાજ્યનાં જે સાત અંગ તથા
 ચાર ઉપાય તથા છ ગુણ, તે જે તે લક્ષણે કરીને યથાર્થ પણે
 જાણવાં. અને તીર્થ - જે ચાર મોકલ્યાનાં સ્થાનક, તથા
 વ્યવહારના જાણનારા જે સભાસદ તથા દંડવા યોગ્ય જે
 માણસ, તથા દંડવા યોગ્ય નહિ એવા જે માણસ-એ
 સર્વને લક્ષણે કરીને યથાર્થપણે જાણવા. ॥૧૫૮॥

હવે સુવાસિની બાઈઓના વિશેષ ધર્મ કહીએ
 છીએ : અમારે આશ્રિત જે સુવાસિની બાઈઓ, તેમણે
 પોતાનો પતિ અંધ હોય, રોગી હોય, દારિદ્ર હોય, નપુંસક
 હોય તો પણ તેને ઈશ્વરની પેઠે સેવવો અને પતિ પ્રત્યે કટુ
 વચન ન બોલવું. ॥૧૫૯॥

વિધવાભિસ્તુ યોષાભિઃ સેવ્યઃ પતિધિયા હરિઃ ।
 આજ્ઞાયાં પિતૃપુત્રાદેર્વૃત્યં સ્વાતન્ન્યતો ન તુ ॥૧૬૩॥
 સ્વાસન્નસમ્બન્ધહીના નરાઃ સ્પૃસ્યા ન કર્હિચિત્ ।
 તરુણૈસ્તૈશ્ચ તારુણ્યે ભાષ્યં નાવશ્યકં વિના ॥૧૬૪॥
 સ્તનન્ધયસ્ય નુઃ સ્પર્શં ન દોષોઽસ્તિ પશોરિવઃ ।
 આવશ્યકે ચ વૃદ્ધસ્ય સ્પર્શં તેન ચ ભાષણે ॥૧૬૫॥

અમારે આશ્રિત જે વિધવા સ્ત્રીઓ, તેમણે તો પતિ-
 બુદ્ધિએ કરીને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને સેવવા; અને પોતાના
 પિતા-પુત્રાદિક જે સંબંધી, તેમની આજ્ઞાને વિષે વર્તવું,
 પણ સ્વતંત્રપણે ન વર્તવું. ॥૧૬૩॥

અને તે વિધવા સ્ત્રીઓ, તેમણે પોતાના સમીપ
 સંબંધ વિનાના જે પુરુષ તેમનો સ્પર્શ ક્યારેય ન કરવો,
 અને પોતાની યુવા અવસ્થાને વિષે અવશ્ય કાર્ય વિના
 સમીપ સંબંધ વિનાના જે યુવાન પુરુષ, તેમની સાથે
 ક્યારેય પણ બોલવું નહિ. ॥૧૬૪॥

અને ધાવણો જે બાળક, તેના સ્પર્શને વિષે તો જેમ
 પશુને અડી જવાય અને દોષ નથી, તેમ દોષ નથી; અને
 કોઈ અવશ્યનું કામકાજ પડે, તેને વિષે કોઈક વૃદ્ધ પુરુષને
 અડી જવાય, તથા તે વૃદ્ધ સાથે બોલાય, તેને વિષે દોષ
 નથી. ॥૧૬૫॥

વિદ્યાડનાસન્નસમ્બન્ધાત્તાભિઃ પાઠ્યા ન કાઽપિ નુઃ ।
 વ્રતોપવાસૈઃ કર્તવ્યો મુહુર્દેહદમસ્તથા ॥૧૬૬॥
 ધનં ચ ધર્મકાર્યેઽપિ સ્વનિર્વાહોપયોગિ યત્ ।
 દેયં તાભિર્ન તત્ ક્વાપિ દેયં ચેદધિકં તદા ॥૧૬૭॥
 કાર્યશ્ચ સકૃદાહારસ્તાભિઃ સ્વાપસ્તુ ભૂતલે ।
 મૈથુનાસક્તયોર્વીક્ષા ક્વાપિ કાર્યા ન દેહિનોઃ ॥૧૬૮॥

અને તે વિધવા સ્ત્રીઓ, તેમણે પોતાના સમીપ સંબંધ વિનાના જે પુરુષ, તે થકી કોઈ પણ વિદ્યા ન ભણાવી; અને વ્રત ઉપવાસે કરીને વારંવાર પોતાના દેહનું દમન કરવું. ॥૧૬૬॥

અને તે વિધવા સ્ત્રીઓ, તેમણે પોતાના ઘરમાં પોતાના જીવનપર્યન્ત દેહનિર્વાહ થાય એટલું જ જો ધન હોય, તો તે ધન, જે તે ધર્મકાર્યને વિષે પણ ન આપવું અને જો તેથી અધિક હોય તો આપવું. ॥૧૬૭॥

અને વિધવા સ્ત્રીઓ તેમણે એકવાર આહાર કરવો અને પૃથ્વીને વિષે સૂવું અને મૈથુનાસક્ત એવાં જે પશુ-પક્ષી આદિક જીવ-પ્રાણીમાત્ર, તેમને ક્યારેય જાણીને જોવાં નહિ. ॥૧૬૮॥

અને તે વિધવા સ્ત્રીઓ, તેમણે સુવાસિની સ્ત્રીના જેવો વેશ ન ધારવો, તથા સન્યાસણી તથા વેરાગણી તેના

સધવાવિધવાભિશ્ચ ન સ્નાતવ્યં નિરમ્બરમ્ ।
 સ્વરજોદર્શનં સ્ત્રીભિર્ગોપનીયં ન સર્વથા ॥૧૭૩॥
 મનુષ્યં ચાંશુકાલીનિ નારી ક્વાપિ રજસ્વલા ।
 દિનત્રયં સ્પૃશૈન્નૈવ સ્નાત્વા તુર્યેઽહ્નિ સા સ્પૃશૈત્ ॥૧૭૪॥
 નૈષ્ઠિકવ્રતવન્તો યે વર્ણિનો મદુપાશ્રયાઃ ।

તૈઃ સ્પૃશ્યાન સ્ત્રિયો ભાષ્યા ન ચ વીક્ષ્યાશ્ચ તાધિયા ॥૧૭૫॥

ધારણ ન કરવું; અને સુવર્ણાદિક ધાતુના તારે યુક્ત એવાં જે ઝીણાં વસ્ત્ર, તેનું ધારણ પણ ક્યારેય ન કરવું. ॥૧૭૨॥

અને સુવાસિની ને વિધવા એવી જે સ્ત્રીઓ, તેમણે વસ્ત્ર પહેર્યાં વિના નહાવું નહિ; અને પોતાનું જે રજસ્વલાપણું તે કોઈ પ્રકારે ગુપ્ત ન રાખવું. ॥૧૭૩॥

અને વળી રજસ્વલા એવી જે સુવાસિની અને વિધવા સ્ત્રીઓ, તે ત્રણ દિવસ સુધી કોઈ મનુષ્યને તથા વસ્ત્રાદિકને અડે નહિ અને ચોથે દિવસે નાહીને અડવું. (એવી રીતે ગૃહસ્થાશ્રમી એવા જે પુરુષ અને સ્ત્રીઓ, તેમના જે આ વિશેષ ધર્મ કહ્યા તે સર્વ ધર્મવંશી આચાર્ય અને તેમની પત્નીઓ, તેમણે પણ પાળવા, કેમ કે એ ગૃહસ્થ છે.) ॥૧૭૪॥

હવે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારીના જે વિશેષ ધર્મ તે કહીએ છીએ. : અમારે આશ્રિત એવા જે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી,

વેષો ન ધાર્યસ્તાભિશ્ચ સુવાસિન્યાઃ સ્ત્રિયાસ્તથા ।
 ન્યાસિન્યા વીતરાગાયા વિકૃતશ્ચ ન કર્હિચિત્ ॥૧૬૯॥
 સજ્ઞો ન ગર્ભપાતિન્યાઃ સ્પર્શઃ કાર્યશ્ચ યોષિતઃ ।
 શૃંગારવાર્તા ન નૃપાં કાર્યાઃ શ્રવ્યા નવૈક્લચિત્ ॥૧૭૦॥
 નિજસમ્બન્ધિભિરપિ તારુણ્યે તરુણૈર્નરૈઃ ।
 સાકં રહસિ ન સ્થેયં તાભિરાપદમન્તરા ॥૧૭૧॥
 ન હોલાખેલનં કાર્યં ન ભૂષાદેશ્ચ ધારણમ્ ।
 ન ધાતુસૂત્રયુક્સૂક્ષ્મવસ્ત્રાદેરપિ કર્હિચિત્ ॥૧૭૨॥

જેવો વેશ ન ધારવો; અને પોતાનો દેશ, કુળ અને આચાર-તેના વિરુદ્ધ એવો જે વેશ, તે પણ ક્યારેય ન ધારવો ॥૧૬૯॥

અને ગર્ભની પાડનારી જે સ્ત્રી, તેનો સંગ ન કરવો; ને તેનો સ્પર્શ પણ ન કરવો. અને પુરુષના શૃંગાર રસ સંબંધી જે વાર્તા, તે ક્યારેય ન કરવી અને ન સાંભળવી. ॥૧૭૦॥

અને યુવા અવસ્થાને વિષે રહી એવી જે વિધવા સ્ત્રીઓ, તેમણે યુવા અવસ્થાવાળા જે પોતાના સંબંધી પુરુષ તેમની સંગાથે પણ એકાંત સ્થળને વિષે આપત્કાળ પડ્યા વિના ન રહેવું. ॥૧૭૧॥

અને હોળીની રમત ન કરવી, અને આભૂષણાદિકનું

તાસાં વાર્તા ન કર્તવ્યા ન શ્રવ્યાશ્ચ કદાચન ।
 તત્પાદચારસ્થાનેષુ ન ચ સ્નાનાદિકાઃ ક્રિયાઃ ॥૧૭૬॥
 દેવતાપ્રતિમાં હિત્વા લેખ્યા કાષ્ટાદિજાપિ વા ।
 ન યોષિત્પ્રતિમા સ્પૃશ્યા ન વીક્ષ્યા બુદ્ધિપૂર્વકમ્ ॥૧૭૭॥
 ન સ્ત્રીપ્રતિકૃતિઃ કાર્યા ન સ્પૃશ્યં યોષિતોઽજુક્મ્ ।
 ન વીક્ષ્યં મૈથુનપરં પ્રાણિમાત્રં ચ તૈર્ધિયા ॥૧૭૮॥

તેમણે સ્ત્રીમાત્રનો સ્પર્શ ન કરવો; અને સ્ત્રીઓ સંગાથે બોલવું નહિ; અને જાણીને તે સ્ત્રીઓ સન્મુખ જોવું નહિ. ॥૧૭૫॥

અને તે સ્ત્રીઓની વાર્તા ક્યારેય ન કરવી અને ન સાંભળવી; અને જે સ્થાનકને વિષે સ્ત્રીઓનો પગ ફેર હોય, તે સ્થાનકને વિષે સ્નાનાદિક ક્રિયા કરવા ન જવું. ॥૧૭૬॥

અને દેવતાની પ્રતિમા વિના બીજી જે સ્ત્રીની પ્રતિમા, ચિત્રની અથવા કાષ્ટાદિકની હોય, તેનો સ્પર્શ ન કરવો; અને જાણીને તો તે પ્રતિમાને જોવી પણ નહિ. ॥૧૭૭॥

અને તે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી, તેમણે સ્ત્રીની પ્રતિમા ન કરવી; અને સ્ત્રીએ પોતાના શરીર ઉપર ધારેલું જે વસ્ત્ર, તેને અડવું નહિ; અને મૈથુનાસક્ત એવા જે પશુ-પક્ષી

ન સ્પૃશ્યો નેક્ષણીયશ્ચ નારીવેષધરઃ પુમાન્ ।
 ન કાર્યં સ્ત્રીઃ સમુદ્દિશ્ય ભગવદ્ગુણકીર્તનમ્ ॥૧૭૧॥
 બ્રહ્મચર્યવ્રતત્યાગપરં વાક્યં ગુરોરપિ ।
 તેનં માન્યં સદા સ્થેયં ધીરૈસ્તુષ્ટૈરમાનિભિઃ ॥૧૮૦॥
 સ્વાતિનેકટ્યમાયાન્તી પ્રસભં વનિતા તુ યા ।
 નિવારણીયા સાભાષ્યતિરસ્કૃત્યાપિ વા દ્રુતમ્ ॥૧૮૧॥

આદિક પ્રાણી-માત્ર, તેમને જાણીને જોવાં નહિ. ॥૧૭૮॥

અને સ્ત્રીના વેશને ધરી રહ્યો એવો જે પુરુષ તેને અડવું નહિ અને તેની સામું જોવું નહિ અને તે સાથે બોલવું નહિ, અને સ્ત્રીને ઉદ્દેશ કરીને ભગવાનની કથા, વાર્તા, કીર્તન પણ ન કરવાં. ॥૧૭૯॥

અને તે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી, તેમણે પોતાના બ્રહ્મચર્યવ્રતનો ત્યાગ થાય એવું જે વચન, તે તો પોતાના ગુરુનું પણ ન માનવું. અને સદાકાળ ધીરજવાન રહેવું અને સંતોષે યુક્ત રહેવું; અને માને રહિત રહેવું. ॥૧૮૦॥

અને બળાત્કારે કરીને પોતાને અતિશય સમીપે આવતી એવી જે સ્ત્રી, તેને બોલીને અથવા તિરસ્કાર કરીને પણ તુરત વારવી, પણ સમીપે આવવા દેવી નહિ. ॥૧૮૧॥

ચર્મવારિ ન વૈ પેયં જાત્યા વિપ્રેણ કેનચિત્ ।
 પલાણ્ડુલશુનાદ્યં ચ તેન ભક્ષ્યં ન સર્વથા ॥૧૮૬॥
 સ્નાનં સન્ધ્યાં ચ ગાયત્રીજપં શ્રીવિષ્ણુપૂજનમ્ ।
 અકૃત્વા વૈશ્વદેવં ચ કર્તવ્યં નૈવ ભોજનમ્ ॥૧૮૭॥
 સાઘવો યેઽથ તૈઃ સર્વૈર્નૈષ્ઠિકબ્રહ્મચારિવત્ ।
 સ્ત્રીસ્ત્રૈણસઙ્ગાદિ વર્જ્યં જેતવ્યાશ્ચાન્તરારયઃ ॥૧૮૮॥

અભ્યાસ કરવો, ને ગુરુની સેવા કરવી, ને સ્ત્રીઓની પેઠે જ સ્ત્રૈણ પુરુષનો સંગ, જે તે સર્વકાળે વર્જવો. ॥૧૮૫॥

અને જાતિએ કરીને જે બ્રાહ્મણ હોય, તે-કોઈએ પણ ચર્મવારિ ન પીવું, અને ડુંગળી ને લસણ આદિક જે અભક્ષ્ય વસ્તુ, તે બ્રાહ્મણ જાતિ હોય, તેણે કોઈ પ્રકારે ન ખાવું. ॥૧૮૬॥

અને જે બ્રાહ્મણ હોય-તેણે સ્નાન, સંધ્યા, ગાયત્રીનો જપ, શ્રીવિષ્ણુની પૂજા અને વૈશ્વદેવ એટલાં વાનાં કર્યા વિના ભોજન કરવું જ નહિ. (એવી રીતે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારીના વિશેષ ધર્મ કહ્યા.) ॥૧૮૭॥

હવે સાધુના જે વિશેષ ધર્મ તે કહીએ છીએ : અમારે આશ્રિત જે સર્વ સાધુ તેમણે, નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારીની પેઠે સ્ત્રીઓનાં દર્શન-ભાષણાદિક પ્રસંગનો ત્યાગ કરવો; તથા સ્ત્રૈણ પુરુષના પ્રસંગાદિકનો ત્યાગ કરવો, અને

પ્રાણાપહ્યુપપન્નાયાં સ્ત્રીણાં સ્વેષાં ચ વા ક્વચિત્ ।
 તદા સ્પૃષ્ટ્વાપિ તદ્રક્ષા કાર્યા સમ્ભાષ્ય તાશ્ચ વા ॥૧૮૨॥
 તૈલાભ્યઙ્ગો ન કર્તવ્યો ન ધાર્યં ચાયુધં તથા ।
 વેષો ન વિકૃતો ધાર્યો જેતવ્યા રસના ચ તૈઃ ॥૧૮૩॥
 પરિવેષણકર્ત્રી સ્યાદ્યત્ર સ્ત્રી વિપ્રવેશ્મનિ ।
 ન ગમ્યં તત્ર ભિક્ષાર્થં ગન્તવ્યમિતરત્ર તુ ॥૧૮૪॥
 અભ્યાસો વેદશાસ્ત્રાણાં કાર્યશ્ચ ગુરુસેવનમ્ ।
 વર્જ્યઃ સ્ત્રીણામિવ સ્ત્રૈણપુંસાં સઙ્ગશ્ચ તૈઃ સદા ॥૧૮૫॥

અને જો ક્યારેય સ્ત્રીઓનો અથવા પોતાનો પ્રાણ નાશ થાય એવો આપત્કાળ આવી પડે, ત્યારે તો તે સ્ત્રીઓને અડીને, અથવા તે સાથે બોલીને પણ, તે સ્ત્રીઓની રક્ષા કરવી. અને પોતાની પણ રક્ષા કરવી. ॥૧૮૨॥

અને તે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી તેમણે, પોતાને શરીરે તેલમર્દન ન કરવું, ને આયુધ ન ધારવું, ને ભયંકાર એવો જે વેશ તે ન ધારવો, અને રસના-ઈન્દ્રિયને જીતવી. ॥૧૮૩॥

અને જે બ્રાહ્મણના ઘરને વિષે સ્ત્રી પીરસનારી હોય, તેને ઘેર ભિક્ષા કરવા જવું નહિ, ને જ્યાં પુરુષ પીરસનારો હોય ત્યાં જવું. ॥૧૮૪॥

અને તે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી, તેમણે વેદશાસ્ત્રોનો

સર્વેન્દ્રિયાણિ જેયાનિ રસના તુ વિશેષતઃ ।
 ન દ્રવ્યસઙ્ગ્રહઃ કાર્યઃ કારણીયો ન કેનચિત્ ॥૧૮૯॥
 ન્યાસો રક્ષ્યો ન કસ્યાપિ ધૈર્યં ત્યાજ્યં ન કર્હિચિત્ ।
 ન પ્રવેશયિતવ્યા ચ સ્વાવાસે સ્ત્રી કદાચન ॥૧૯૦॥
 ન ચ સઙ્ગં વિના રાત્રીં ચલિતવ્યમનાપદિ ।
 એકાકિર્નિર્ન ગન્તવ્યં તથા ક્વાપિ વિનાપદમ્ ॥૧૯૧॥

અંતઃશત્રુ જે કામ, ક્રોધ, લોભ અને માન આદિક, તેમને જીતવા. ॥૧૮૮॥

અને સર્વે જે ઈન્દ્રીઓ તે જીતવી અને રસના ઈન્દ્રિયને તો વિશેષે કરીને જીતવી; અને દ્રવ્યનો સંગ્રહ પોતે કરવો નહિ, ને કોઈ બીજા પાસે પણ કરાવવો નહિ. ॥૧૮૯॥

અને કોઈની પણ થાપણ ન રાખવી, અને ક્યારેય પણ ધીરજતાનો ત્યાગ ન કરવો; અને પોતાના ઉતારાની જાચગા બંધિની હોય, તો તેને વિષે ક્યારેય પણ સ્ત્રીનો પ્રવેશ થવા દેવો નહિ. ॥૧૯૦॥

અને તે સાધુ તેમણે, આપત્કાળ પડ્યા વિના રાત્રિને વિષે સંગસોબત વિનાનું ચાલવું નહિ; તથા આપત્કાળ પડ્યા વિના ક્યારેય પણ એકલા ચાલવું નહિ. ॥૧૯૧॥

અને જે વસ્ત્ર બહુ મૂલ્યવાળું હોય તથા ચિત્રવિચિત્ર ભાતનું હોય તથા કસુંબાદિક જે રંગ, તેણે કરીને રંગેલું

અનર્ઘ્યં ચિત્રિતં વાસઃ કુસુમ્બાદૈશ્ચ રઙ્ગિતમ્ ।
 ન ધાર્યં ચ મહાવસ્ત્રં પ્રાપ્તમન્યેચ્છયાપિ તત્ ॥૧૧૨॥
 ભિક્ષાં સખાં વિના નૈવ ગન્તવ્યં ગૃહિણો ગૃહમ્ ।
 વ્યર્થઃ કાલો ન નેતવ્યો ભક્તિં ભગવતો વિના ॥૧૧૩॥
 પુમાનેવ ભવેદ્યત્ર પક્વાન્નપરિવેષણઃ ।
 ઈક્ષ્ણાદિ ભવેન્નૈવ યત્ર સ્ત્રીણાં ચ સર્વથા ॥૧૧૪॥
 તત્ર ગૃહિગૃહે ભોક્તું ગન્તવ્યં સાધુભિર્મમ ।
 અન્યથામાત્રમર્થિત્વા પાકઃ કાર્યઃ સ્વયં ચ તૈઃ ॥૧૧૫॥

હોય તથા શાલ-દુશાલા હોય, ને તે જો બીજાની ઈચ્છાએ કરીને પોતાને પ્રાપ્ત થયું હોય તો પણ તે વસ્ત્ર પોતે પહેરવું - ઓઢવું નહિ. ॥૧૧૨॥

અને ભિક્ષા તથા સભાપ્રસંગ - એ બે કાર્ય વિના ગૃહસ્થના ઘર પ્રત્યે જવું નહિ; અને ભગવાનની જે નવ પ્રકારની ભક્તિ તે વિના વ્યર્થ કાળ નિર્ગમવો નહિ, નિરંતર ભક્તિ કરીને જ કાળ નિર્ગમવો. ॥૧૧૩॥

અને જે ગૃહસ્થના ઘરને વિષે રાંધેલ અન્નનો પીરસનારો પુરુષ જ હોય, તથા સ્ત્રીઓનો દર્શનાદિક પ્રસંગ કોઈ રીતે થાય એમ ન હોય; ॥૧૧૪॥

તેવી રીતનું જે ગૃહસ્થનું ઘર તે પ્રત્યે અમારા સાધુ તેમણે, જમવા જવું; અને એ કહ્યું તેવું ન હોય, તો કાચું

દિવાસ્વાપો ન કર્તવ્યો રોગાદ્યાપદમન્તરા ।
 ગ્રામ્યવાર્તા ન કાર્યા ચ ન શ્રવ્યા બુદ્ધિપૂર્વકમ્ ॥૧૧૯॥
 સ્વપ્ન્યં ન તૈશ્ચ યદ્વાયાં વિના રોગાદિમાપદમ્ ।
 નિચ્છન્ન વર્તિતવ્યં ચ સાધૂનામગ્રતઃ સદા ॥૨૦૦॥
 ગાલિદાનં તાડનં ચ કૃતં કુમતિભિર્જનૈઃ ।
 ક્ષન્તવ્યમેવ સર્વેષાં ચિન્તનીયં હિતં ચ તૈઃ ॥૨૦૧॥

અને રોગાદિક આપત્કાળ પડ્યા વિના દિવસે સૂવું નહિ, અને ગ્રામ્યવાર્તા કરવી નહિ, ને જાણીને સાંભળવી નહિ. ॥૧૧૯॥

અને તે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારીને સાધુ તેમણે, રોગાદિક આપત્કાળ પડ્યા વિના ખાટલા ઉપર સૂવું નહિ; અને સાધુની આગળ તો નિરંતર નિષ્કપટપણે વર્તવું. ॥૨૦૦॥

અને તે સાધુને બ્રહ્મચારી, તેમણે, કોઈક કુમતિવાળા દુષ્ટ જન હોય, ને તે પોતાને ગાળ દે અથવા મારે, તો તે સહન જ કરવું; પણ તેને સામી ગાળ ન દેવી, ને મારવો નહિ; અને તેનું જેમ હિત થાય, તેમ જ મનમાં ચિંતવન કરવું; પણ તેનું ભુંડુ થાય એવો તો સંકલ્પ પણ ન કરવો. ॥૨૦૧॥

અને કોઈનું દૂતપણું ન કરવું તથા ચાડિયાપણું ન

આર્ષભો ભરતઃ પૂર્વં જડવિપ્રો યથા ભુવિ ।
 અવર્તતાત્ર પરમહંસૈર્વૃત્યં તથૈવ તૈઃ ॥૧૧૬॥
 વર્ણિભિઃ સાધુભિશ્ચૈતૈર્વર્જનીયં પ્રયત્નતઃ ।
 તામ્બૂલસ્યાહિફેનસ્ય તમાલાદેશ્ચ ભક્ષણમ્ ॥૧૧૭॥
 સંસ્કારેષુ ન ભોક્તવ્યં ગર્ભાધાનમુખેષુ તૈઃ ।
 પ્રેતશ્રાદ્ધેષુ સર્વેષુ શ્રાદ્ધે ચ દ્વાદશાહ્નિકે ॥૧૧૮॥

અન્ન માગીને પોતાના હાથે રસોઈ કરવી, ને ભગવાનને નેવેદ્ય ધરીને જમવું. ॥૧૧૬॥

અને પૂર્વે ઋષભદેવ ભગવાનના પુત્ર, જે ભરતજી, તે પૃથ્વીને વિષે જડ બ્રાહ્મણ થકા જેમ વર્તતા હતા, તેમ જ પરમહંસ એવા જે અમારા સાધુ, એમણે વર્તવું. ॥૧૧૭॥

અને નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી, ને એ સાધુ તેમણે, તાંબૂલ તથા અફીણ તથા તમાકું ઈત્યાદિનું જે ભક્ષણ, તે જતને કરીને વર્જવું. ॥૧૧૮॥

અને તે નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી ને સાધુ તેમણે, ગર્ભાધાન આદિક, જે સંસ્કાર તેમને વિષે જમવું નહિ તથા એકાદશાહ પર્યંત જે પ્રેતશ્રાદ્ધ તેમને વિષે જમવું નહિ તથા દ્વાદશાહ શ્રાદ્ધને જમવું નહિ. ॥૧૧૮॥

દૂતકર્મ ન કર્તવ્યં પૈશુનં ચારકર્મ ચ ।
 વેહેઽહન્તા ચ મમતા ન કાર્યા સ્વજનાદિષુ ॥૨૦૨॥
 ઇતિ સદ્ધક્ષેપતો ધર્માઃ સર્વેષાં લિખિતા મયા ।
 સામ્પ્રદાયિકગ્રન્થેભ્યો જ્ઞેય ઇષાં તુ વિસ્તરઃ ॥૨૦૩॥
 સચ્ચન્નાણાં સમુદ્ધૃત્ય સર્વેષાં સારમાત્મના ।
 પત્રીયં લિખિતા નૃણામભીષ્ટફલદાયિની ॥૨૦૪॥

કરવું; ને કોઈના ચારયક્ષુ ન થવું અને દેહને વિષે અહંબુદ્ધિ ન કરવી, તે સ્વજનાદિકને વિષે મમતા ન કરવી. (એવી રીતે સાધુના વિશેષ ધર્મ કહ્યા.) ॥૨૦૨॥

અને અમારે આશ્રિત એવા જે સત્સંગી બાઈ-ભાઈ સર્વે, તેમના જે સામાન્ય ધર્મ અન વિશેષ ધર્મ, તે જે તે સંક્ષેપે કરીને આવી રીતે અમે લખ્યા છે; અને આ ધર્મનો જે વિસ્તાર તે તો અમારા સંપ્રદાયના જે ગ્રંથ, તે થકી જાણવો. ॥૨૦૩॥

અને સર્વ જે સચ્ચાસ્ત્ર તેનો જે સાર, તેને અમે અમારી બુદ્ધિએ કરીને ઉદ્ધારીને, આ શિક્ષાપત્રી, જે તે લખી છે; તે કેવી છે, તો સર્વ મનુષ્ય માત્રને મનવાંછિત ઈળની દેનારી છે. ॥૨૦૪॥

એ હેતુ માટે અમારા આશ્રિત જે સર્વ સત્સંગી

इमामेव ततो नित्यमनुसृत्य ममाश्रितैः ।
 यतात्मभिर्वर्तितव्यं न तु स्वैरं कदाचन ॥२०५॥
 वर्तिष्यन्ते य इत्थं हि पुरुषा योषितस्तथा ।
 ते धर्मादिचतुर्वर्गसिद्धिं प्राप्स्यन्ति निश्चितम् ॥२०६॥
 नेत्थं य आचरिष्यन्ति ते त्वस्मत्सम्प्रदायतः ।
 बहिर्भूता इति ज्ञेयं स्त्रीपुंसैः साम्प्रदायिकैः ॥२०७॥
 शिक्षापत्र्याः प्रतिदिनं पाठोऽस्या मदुपाश्रितैः ।
 कर्तव्योऽनक्षरज्ञैस्तु श्रवणं कार्यमादरात् ॥२०८॥

તેમણે, સાવધાનપણે કરીને નિત્ય પ્રત્યે આ શિક્ષાપત્રીને અનુસરીને જ વર્તવું. પણ પોતાના મનને જાણેતો ક્યારેય ન વર્તવું. ॥૨૦૫॥

અને જે અમારા આશ્રિત પુરુષ ને સ્ત્રીઓ, તે જે તે, આ શિક્ષાપત્રી પ્રમાણે વર્તશે તો તે ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ-એ ચાર પુરુષાર્થની સિદ્ધિને નિશ્ચય પામશે. ॥૨૦૬॥

અને જે બાઈ-ભાઈ, આ શિક્ષાપત્રી પ્રમાણે નહિ વર્તે, તો તે અમારા સંપ્રદાય થકી બાહર છે, એમ અમારા સંપ્રદાયવાળા સ્ત્રી-પુરુષ, તેમણે જાણવું. ॥૨૦૭॥

અને અમારા જે આશ્રિત સત્સંગી, તેમણે આ શિક્ષાપત્રીનો નિત્ય પ્રત્યે પાઠ કરવો; અન જેને ભણતાં

निजाश्रितानां सकलार्तिहन्ता सद्धर्मभक्तेरवनं
 विधाता । दाता सुखानां मनसेप्सितानां
 तनोतु कृष्णोऽखिलमङ्गलं नः ॥२१२॥

इति श्रीसहजानन्दस्वामिलिखिता
 शिक्षापत्री समाप्ता

અને પોતાનાં આશ્રિત જે ભક્તજન તેમની જે સમગ્ર પીડા; તેનો નાશ કરનારા એવા, અને ધર્મ સહિત જે ભક્તિ, તેની રક્ષાના કરનારા એવા અને પોતાના ભક્તજનને મનવાંછિત સુખના આપનારા એવા જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન, તે જે તે અમારા સમગ્ર મંગળને વિસ્તારો. ॥૨૧૨॥

ઈતિ શ્રી સહજાનંદસ્વામી શિષ્ય
 નિત્યાનંદ મુનિલિખતા શિક્ષાપત્રી-ટીકા સમાપ્ત

શિક્ષાપત્રી સર્વજીવહિતાવહ હોવાથી
 એક શિક્ષાપત્રીનું દાન કરવાથી એક ગૌદાન
 કર્યાનું ફળ થાય છે.

वक्रभावे तु पूजेव कार्याऽस्यां प्रतिवासरम् ।
 मद्रूपमिति मद्वाणी मान्येयं परमादरात् ॥२०९॥
 युक्ताय सम्पदा दैव्या दातव्येयं तु पत्रिका ।
 आसुर्या सम्पदाढ्याय पुंसे देया न कर्हिचित् ॥२१०॥
 विक्रमार्कशकस्याब्दे नेत्राष्टवसुभूमिते ।
 वसन्ताद्यदिने शिक्षापत्रीयं लिखिता शुभा ॥२११॥

આવડતું ન હોય, તેમણે તો આદર થકી આ શિક્ષાપત્રીનું શ્રવણ કરવું; ॥૨૦૯॥

અને આ શિક્ષાપત્રીને વાંચી સંભળાવે એવો કોઈ ન હોય, ત્યારે તો નિત્ય પ્રત્યે આ શિક્ષાપત્રીની પૂજા કરવી, અને આ જે અમારી વાણી, તે અમારું સ્વરૂપ છે, એ રીતે પરમ આદર થકી માનવી. ॥૨૦૯॥

અને આ જે અમારી શિક્ષાપત્રી, તે જે તે દેવી સંપદાએ કરીને યુક્ત જે જન હોય, તેને આપવી; અને જે જન આસુરી સંપદાએ કરીને યુક્ત હોય, તેને તો ક્યારેય ન આપવી. ॥૨૧૦॥

સંવત ૧૮૮૨ (અદાર સો બ્યાસી)ના મહા સુદી પંચમીને દિવસે આ શિક્ષાપત્રી અમે લખી છે; તે પરમ કલ્યાણકારી છે. ॥૨૧૧॥

श्रीविष्णुगायत्री ।

अस्य श्रीविष्णुगायत्रीमन्त्रस्य नारद ऋषिः । गायत्री
 छन्दः । श्रीविष्णुपरमात्मा देवता । ज्ञानं बीजम् । ध्यानं शक्तिः
 आज्ञा कीलकम् । श्रीविष्णुदेवताप्रीत्यर्थे जपे विनियोगः ।

अथ ऋष्यादिन्यासः

ॐ 'नारदऋषये नमः' शिरसि । ॐ 'गायत्री
 छन्दसे नमः' मुखे । ॐ 'श्रीविष्णुपरमात्मदेवतायै नमः'
 हृदये । ॐ 'ज्ञानबीजाय नमः' नाभौ । ॐ 'ध्यानशक्तये
 नमः' पादयोः । ॐ 'आज्ञाकीलकाय नमः' सर्वाङ्गे ।

अथ करन्यासः

ॐ 'नारायणाय' इति अङ्गुष्ठभ्यां नमः । ॐ
 'विद्महे' इति तर्जनीभ्यां नमः । ॐ 'वासुदेवाय' इति
 मध्यमाभ्यां नमः । ॐ 'धीमहि' इति अनामिकाभ्यां
 नमः । ॐ 'तन्नो विष्णुः' इति कनिष्ठिकाभ्यां नमः । ॐ
 'प्रचोदयात्' इति करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ।

अथ षडङ्गन्यासः

ॐ 'नारायणाय' इति हृदयाय नमः । ॐ 'विद्महे'
 इति शिरसे नमः । ॐ 'वासुदेवाय' इति शिखायै नमः ।
 ॐ 'धीमहि' इति कवचाय नमः । ॐ 'तन्नोविष्णुः' इति
 नेत्राभ्यां नमः । ॐ 'प्रचोदयात्' इति अस्त्राय नमः ।

અથ ધ્યાનમ્:

શ્રીવિષ્ણુવામપાર્શ્વસ્થાં સર્વકાલમનુવૃતામ્ ।
કોટિશારદપૂર્ણેન્દુપ્રભૈકૈકાઙ્ગસુન્દરામ્ ॥૧॥
કૌસુમ્ભવસનાં ગૌરીં નાનાલક્ષ્મીશોભનામ્ ।
શાન્તાં સહાસવદનાં મહાપુરુષલક્ષણામ્ ॥૨॥
કમલં દક્ષિણે પાણૌ વામેઽમૃતઘટં કરે ।
દધર્તીં દેવદેવીભિર્વન્દિતાં પૂજિતાં મુહુઃ ॥૩॥
મુક્તિમેકાન્તિકીં તૂર્ણં ભક્તેભ્યો દદર્તીં શ્રિયમ્ ।
ધ્યાયામિ હૃદયે નિત્યં ગાયત્રીં વૈષ્ણવીમહમ્ ॥૪॥

શ્રીવિષ્ણુગાયત્રીમન્ત્ર:

ૐ નારાયણાય વિદ્યહે વાસુદેવાય ધીમહિ ।
તન્નો વિષ્ણુઃ પ્રચોદયાત્ । અર્થ : નારાયણને અમે
જાણીએ છીએ, વાસુદેવનું ધ્યાન કરીએ છીએ, તો તે
ધ્યાનમાં શ્રીવિષ્ણુ ભગવાન અમને પ્રેરણા કરો.
અનેન યથાશક્તિકૃતેન શ્રીવિષ્ણુગાયત્રીમન્ત્રજપેન
ભગવાન શ્રીલક્ષ્મીનારાયણઃ પ્રીયતામ્ ।
એમ બોલીને કરેલો જપ ભગવાનને નિવેદન
કરવો.

इति श्रीविष्णुगायत्री ।

દ્વાદશાક્ષરમન્ત્ર : ૐ નમો ભગવતે વાસુદેવાય ।
અષ્ટાક્ષરમન્ત્ર : ૐ નમો નારાયણાય ।
ષડક્ષરમન્ત્ર : ૐ વિષ્ણવે નમઃ ।
અષ્ટાક્ષરમન્ત્ર : શ્રીકૃષ્ણ ! ત્વં ગતિર્મમ ।
બ્રહ્માહંકૃષ્ણદાસોઽસ્મિ ।(સ.પ્ર. ૧ અ. ૧૬)
શરણમન્ત્ર : કાલમાયાપાપકર્મયમદૂતભયાદહમ્ ।
શ્રીકૃષ્ણદેવં શરણં પ્રપન્નોઽસ્મિ સપાતુ મામ્ ॥
આવાહનમન્ત્ર : ઊત્તિષ્ણોત્તિષ્ણ ગોવિન્દ ! ઊત્તિષ્ણ ગરુડધ્વજ ! ।
ઊત્તિષ્ણ કમલાકાન્ત ! ત્રૈલોક્યં મંગલં કુરુ ॥
આગચ્છ ભગવન્ ! દેવ સ્વસ્થાનાતપ્રમેશ્વર ! ।
અહં પૂજાં કરિષ્યામિ સદા ત્વં સમ્પુરુષો ભવ ॥
વિસર્જનમન્ત્ર : સ્વસ્થાનં ગચ્છ દેવેશ ! પૂજામાદાય મામકીમ્ ।
ઙ્ક્રમ્ય પ્રસિદ્ધયર્થં પુનરાગમનાય ચ ॥
તુલસીમાલાધારણમન્ત્ર : તુલસીકાષ્ઠસમ્ભૂતે ! માલે ! કૃષ્ણજનપ્રિયે ! ।
બિર્ભમિત્વાહમહંકળેકુરુ માંકૃષ્ણવલ્લભમ્ ॥
તુલસીગ્રહણમન્ત્ર : તુલસ્યમૃતજન્માસિ સદા ત્વં કેશવપ્રિયે ! ।
કેશવાર્થે વિચિન્વામિ વરદા ભવ શોભને ! ॥
ક્ષમાયાચનમન્ત્ર : અપરાધસહસ્રાણિ ક્રિયન્તેઽર્હર્નિશ મયા ।
દાસોઽયમિતિ માં મત્વા ક્ષમસ્વ પુરુષોત્તમ ॥

જનમંગલ સ્તોત્ર

નમોનમઃ શ્રી હરયે બુદ્ધિદાય દયાવતે ।
ભક્તિ ધર્મોગજતાય ભક્તકલ્પદ્રુમાય ચ ॥૧॥
સુગન્ધપુષ્પહારાદૌ વિવિધૈરુપહારકૈઃ ।
સમ્પૂજિતાય ભક્તોદ્ધૈઃ સિતામ્બરદરાય ચ ॥૨॥
નામ્નામષ્ટોત્તરશતં યતુર્વર્ગમભીષ્મતામ્ ।
સદ્યઃ ફલપ્રદં નૃપ્તાં તસ્ય વક્ષ્યામિ સત્પતેઃ ॥૩॥

અર્થ : સદ્બુદ્ધિને દેનારા, દયાળુ, ભક્તિધર્મના પુત્ર
ભક્તોના મનોરથો પુરા કરવામાં કલ્પવૃક્ષ સમાન, અનેક
ભક્ત સમૂહોએ સુગંધિત ચંદન પુષ્પહાર, વસ્ત્ર, આભૂષણ
વગેરે અનેક ઉપચારોથી પૂજા કરાયેલ અને સદાચેત વસ્ત્ર
ધારણ કરનાર, એવા શ્રીહરિનાં એકસોને આઠ નામો, કે
જે સર્વ મનુષ્યોને ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ આપનાર
છે, તથા ઈચ્છિત ફળને પણ તત્કાળ આપે છે, તેમને હું
(શતાનંદમુનિ) નમસ્કાર કરીને, કહું છું. (૧-૨-૩)
અર્થ : આ જનમંગલ નામના શ્રીહરિનાં એકસોને આઠ
નામ સ્તોત્ર મંત્રના, ઋષિ શતાનંદ છે. આ સ્તોત્ર મંત્રનો
છંદ અનુષ્ટુપ છે. ધર્મનંદન શ્રીહરિ આના દેવતા છે.

અસ્ય શ્રી જનમંગલાખ્યસ્ય શ્રીહર્યષ્ટોત્તરશત
નામસ્તોત્રમન્ત્રસ્ય શતાનન્દઋષિઃ । અનુષ્ટુપ્ છન્દઃ ।
ધર્મનન્દનઃ શ્રી હરિર્દેવતા । ધાર્મિક ઈતિ બીજમ્ ।
બૃહદ્વ્રતધરઈતિ શક્તિઃ । ભક્તિનન્દન ઈતિ કીલકમા
યતુર્વર્ગસિદ્ધ્યર્થે જ્ઞપે વિનિયોગઃ ।
વાર્ણવેધરમણીયદર્શનમન્દહાસરુચિરાનનામ્બુજમ્ ।
પૂજિતં સુરનોત્તમૈર્મુદા ધર્મનન્દનમહં વિચિન્ત્યે ॥૪॥
શ્રીકૃષ્ણઃ શ્રી વાસુદેવો નરનારાયણઃ પ્રભુઃ ।
ભક્તિધર્માત્મજ્ઞોઽજ્ઞમા કૃષ્ણો નારાયણો હરિઃ ॥૫॥

ધાર્મિક આનું બીજ છે. બ્રહ્મચર્યવ્રત ધારણ કરનાર આની
શક્તિ છે. ભક્તિનંદન આના આધારસ્તંભ છે. અને આ
સ્તોત્રમંત્રનો વિનિયોગ ધર્માદિ યતુર્વર્ગની સિદ્ધિ માટેના
જાપમાં છે.

અર્થ : વર્ણવેષથી સુંદર શોભાયમાન, મંદ મંદ હસતા
સુંદર મુખકમળવાળા અને ઉત્તમ દેવો તથા મનુષ્યોએ
પ્રેમથી પૂજેલા, એવા ધર્મનંદન શ્રીહરિનું હું ધ્યાન કરું છું.
(આ રીતે ધ્યાન કરીને આ સ્તોત્રનો પાઠ કરવો.) ૪
અર્થ : (૧) લક્ષ્મીજીએ સહિત કૃષ્ણ (લક્ષ્મીનારાયણ)
(૨) વસુદેવના પુત્ર (૩) નર સહિત નારાયણ

હરિકૃષ્ણો ધનશ્યામો ધાર્મિકો ભક્તિનન્દનઃ ।
બૃહદ્વ્રતધરઃ શુદ્ધો રાધાકૃષ્ણોષ્ટદૈવતઃ ॥૬॥
મરુત્સુતપ્રિયઃ કાલી ભૈરવાદિભીષણાઃ ।
શિતેન્દ્રિયો શિતાહાર સ્તીવ્રવૈરાગ્ય આસ્તિકઃ ॥૭॥
યોગેશ્વરો યોગકલા પ્રવૃત્તિરતિદૈર્યવાન્ ।
જ્ઞાની પરમહંસશ્ચ તીર્થકૃતૈર્થિકાર્ચિતઃ ॥૮॥

(૪) સર્વશક્તિમાન (૫) ભક્તિધર્મના પુત્ર (૬) માયિક જન્મ વગરના (૭) કૃષ્ણ (૮) નારાયણ (૯) હરિ.
અર્થ : (૧૦) હરિકૃષ્ણ (૧૧) મેઘ જેવા શ્યામ વર્ણવાળા (૧૨) ધર્મનું આચરણ કરનારા. (૧૩) ભક્તિદેવીના પુત્ર (૧૪) નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચર્યવ્રત રાખનારા (૧૫) શુદ્ધસ્વરૂપ (૧૬) રાધાકૃષ્ણને ઈષ્ટદેવ તરીકે માનનારા.
અર્થ : (૧૭) વાયુપુત્ર હનુમાનજીને અતિ પ્રિય (૧૮) કાળભૈરવ વગેરે તમોગુણી દેવતાઓને અતિ ભયંકર દેખાતા (૧૯) સર્વે ઈન્દ્રિયોને વશ કરનાર (૨૦) આહાર ઉપર જીત મેળવનાર (૨૧) ગૃહ સંસારથી અતિ વૈરાગ્ય પામેલા (૨૨) 'સર્વત દરેકનું રક્ષણ કરનાર એક ભગવાન જ છે' એવા વિશ્વાસવાળા.

અર્થ : (૨૩) યોગીઓના પણ ઈશ્વર (૨૪) અષ્ટાંગયોગ સાધનારા (૨૫) અત્યંત ધીરજવાળા (૨૬) યથાર્થ

અહિંસાયજ્ઞપ્રસ્તોતા સાકારબ્રહ્મવાર્ણનઃ ।
સ્વામિનારાયણ સ્વામી કાલદોષનિવારકઃ ॥૧૨॥
સચ્ચાસ્ત્રવ્યસનઃ સદ્યઃ સમાધિસ્થિતિકારકઃ ।
કૃષ્ણાર્યાસ્થાપનકરઃ કોલદ્વિટ્ કલિતારકઃ ॥૧૩॥
પ્રકાશરૂપો નિર્દમ્ભઃ સર્વજીવહિતાવહઃ ।
ભક્તિસમ્બોધકો વાગ્મી યતુર્વર્ગફિલપ્રદઃ ॥૧૪॥

આચરણવાળા (૪૬) સાધુ અને બ્રાહ્મણોની પૂજા કરનારા.
અર્થ : (૪૭) અહિંસક યજ્ઞનું શાસ્ત્રપ્રમાણોથી સ્થાપન કરનારા (૪૮) 'પરબ્રહ્મ પરમાત્મા સદા સાકાર છે એવો ઉપદેશ આપનારા. (૪૯) સર્વ વિશ્વમાં વ્યાપીને સર્વનું નિયમન કરનારા (૫૦) સર્વ ઐશ્વર્યસંપન્ન (૫૧) કળીયુગના લોભાદિક દોષોને ભક્તોના હૃદયમાંથી દૂર કરનારા.

અર્થ : (૫૨) વેદાદિક આઠ સત્શાસ્ત્રોનું શ્રવણ કરવાના વ્યસનવાળા (૫૩) અષ્ટાંગયોગનાં સાધન કરાવ્યા સિવાય, પોતાના પ્રતાપથી જ દરેકને તત્કાળ સમાધિમાં સ્થિતિ કરાવનારા. (૫૪) નરનારાયણ, લક્ષ્મીનારાયણ, ગોપીનાથ આદિક કૃષ્ણ ભગવાનની પ્રતિમાઓની, પ્રતિષ્ઠા કરનારા (૫૫) વામમાર્ગનું ખંડન કરનારા (૫૬) કળીયુગના પ્રવાહમાંથી અનેકને તારનારા.

અર્થ : (૫૭) અત્યંત તેજસ્વીરૂપવાળા (૫૮) બીજાને

ક્ષમાનિધિઃ સદોન્નિદ્રો ધ્યાનનિષ્ઠસ્તપઃ પ્રિયઃ ।
સિદ્ધેશ્વરઃ સ્વતન્ત્રશ્ચ બ્રહ્મવિદ્યાપ્રવર્તકઃ ॥૬॥
પાષંડોચ્છેદનપટુઃ સ્વસ્વરૂપાયલસ્થિતિઃ ।
પ્રશાન્તમૂર્તિર્નિર્દોષઃ સુરગુર્વાદિમોહનઃ ॥૧૦॥
અતિકારુણ્યનયન ઉદ્ભવાધ્વપ્રવર્તકઃ ।
મહાવ્રતઃ સાધુશીલઃ સાધુવિપ્રપૂજકઃ ॥૧૧॥

જ્ઞાનવાળા (૨૭) ઉત્તમ પ્રકારે યોગીધર્મ પાળનારા (૨૮) તીર્થમાં વિચરનારા (૨૯) તીર્થવાસીઓએ પૂજેલા.
અર્થ : (૩૦) જીવોના અપરાધોને સહન કરનારા (૩૧) નિરંતર નિદ્રાએ રહિત (૩૨) સ્વસ્વરૂપનું ધ્યાન કરવાવાળા (૩૩) તપ જેમને વહાલું છે તે (૩૪) સિદ્ધપુરુષોને ઈશ્વરરૂપે દર્શન દેનારા (૩૫) સ્વતંત્ર કોઈને પણ આધિન નહિ (૩૬) બ્રહ્મરૂપ થવાની વિદ્યા પ્રવર્તાવનારા.

અર્થ : (૩૭) વેદથી વિરુદ્ધ એવા પાષંડ મતને ઉખેડી નાંખવામાં યતુર (૩૮) પોતાના સ્વરૂપમાં અચળપણે રહેનારા (૩૯) શાંત સ્વરૂપવાળા (૪૦) માયિક દોષથી રહિત (૪૧) અસુરગુરુઓને મોહ પમાડનારા.
અર્થ : (૪૨) અતિકરૂણામય દ્રષ્ટિવાળા (૪૩) ઉદ્ભવસંપ્રદાય પ્રવર્તાવનારા (૪૪) સત્ય, અહિંસા, બ્રહ્મચર્ય વગેરે મહા વ્રતને ધારણ કરનારા (૪૫) પવિત્ર

નિર્મત્સરો ભક્તવર્મા બુદ્ધિદાતાડતિપાવનઃ ।
અબુદ્ધિહૃદ્બ્રહ્મધામ દર્શકઃ શ્રાપરાશ્લિતઃ ॥૧૫॥
આસમુદ્રાન્તસતકીર્તિઃ શ્રિતસંસૃતિમોચનઃ ।
ઉદારઃ સહજાનન્દઃ સાધ્વીધર્મપ્રવર્તકઃ ॥૧૬॥
કન્દર્પદર્પદલનો વૈષ્ણવક્રતુ કારકઃ ।
પંચાયતનસન્માનો નૈષ્ઠિકવ્રતપોષકઃ ॥૧૭॥

ઠગવા માટે ધર્મભક્તિનો ખોટો આડંબર નહિ બતાવનારા (૫૯) પ્રાણીમાત્રનું હિત કરનારા (૬૦) નવધા ભક્તિનું પોષણ કરનારા (૬૧) મધુર હિતવાણીને બોલનારા (૬૨) ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષરૂપી ફળ આપનારા.
અર્થ : (૬૩) મત્સર વગરના (૬૪) ભક્તોનું બખ્તરની માફક રક્ષણ કરનારા (૬૫) સદ્બુદ્ધિ દેનારા (૬૬) દરેકને પવિત્ર કરનારા (૬૭) અજ્ઞાનને હરનારા (૬૮) ભક્તજનોને અક્ષરધામ દેખાડનારા (૬૯) કોઈથી પણ પરાજય નહિ પામતા.

અર્થ : (૭૦) સમુદ્રપર્યંત જેમની સુકીર્તિ ફેલાયેલી છે તે (૭૧) શરણે આવેલાને જન્મ-મરણરૂપ સંસૃતિથી છોડાવનારા (૭૨) ઉદાર સ્વભાવવાળા (૭૩) પોતાના ભક્તોને સહેજે આનંદ આપનારા (૭૪) પતિવ્રતા સ્ત્રીઓના ધર્મ પ્રવર્તાવનારા.

અર્થ : (૭૫) કામદેવના ગર્વનો નાશ કરનારા (૭૬)

પ્રગલ્ભો નિઃસ્પૃહઃ સત્ય પ્રતિજ્ઞોભક્તવત્સલઃ ।
અરોષપ્તો દીર્ઘદર્શી ષડ્ભિર્વિજ્યક્ષમઃ ॥૧૮॥
નિરહંકૃતિરદ્રોહઃ ઋષુઃ સર્વોપકારકઃ ।
નિયામકશ્ચોપશમ સ્થિતિર્વિનયવાન્ ગુરુઃ ॥૧૯॥

વૈષ્ણવ (અહિંસામય) યજ્ઞો કરનારા (૭૭) વિષ્ણુ, શિવ, ગણપતિ, પાર્વતી અને સૂર્ય આ પાંચદેવનું પૂજ્યપણે પ્રતિપાદન કરનારા (૭૮) નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચર્યવ્રતનું પોષણ કરનારા.

અર્થ : (૭૯) પંડિતોની સભામાં પ્રભાવ પાડનારા (૮૦) કોઈ પણ પદાર્થની સ્પૃહા નહિ રાખનારા (૮૧) પ્રતિજ્ઞાનું પાલન કરનારા (૮૨) ભક્તો ઉપર અતિશય વાત્સલ્યભાવ રાખનારા (૮૩) કોઈના ઉપર રોષ નહિ રાખનારા (અપકાર કરનાર ઉપર પણ) (૮૪) સર્વક્રિયામાં પૂર્વાપરનું અનુસંધાન રાખનારા. (૮૫) શોક, મોહ, ક્ષુધા, તૃષ્ણા, જરા અને મૃત્યુ આ છ ઉર્મિઓને જીતનારા. અર્થ : (૮૬) કોઈપણ પ્રકારનો અહંકાર નહિ રાખનારા (૮૭) કોઈને વિષે દ્રોહવૃત્તિ નહિ રાખનારા (૮૮) સરળ સ્વભાવવાળા (૮૯) સર્વજનો ઉપર ઉપકાર કરવાવાળા (૯૦) સર્વના નિયામક (૯૧) સર્વ ઈન્દ્રિયોની ક્રિયામાં ઉપશમ સ્થિતિને પામેલા (૯૨) વિવેકવાળા (૯૩) સર્વના અજ્ઞાનને હરનારા.

ઇત્યેતત્પરમં સ્તોત્રં જનમંગલસંજ્ઞિતમ્ ।
યઃ પઠેત્તેન પઠિતં ભવેદ્ઘ્નૈ સર્વમંગલમ્ ॥૨૩॥
યઃ પઠેચ્છુશ્યાદ્ભક્ત્યા ત્રિકાલં શ્રાવયેચ્ચ વા ।
એતત્તસ્ય તુ પાપાનિ નશ્યેયુઃ કિલ સર્વશઃ ॥૨૪॥
એતત્સંસેવમાનાનાં પુરુષાર્થયતુષ્ટયે ।
દુર્લભં નારિત્તે કિમપિ હરિકૃષ્ણપ્રસાદતઃ ॥૨૫॥

કીર્તન, સર્વને પાવનકારી છે. (૧૦૮) જેમનું ઉત્તમ સ્વરૂપ અને સદ્ગુણો અને દિવ્ય ચરિત્રો સર્વજનોનું કલ્યાણ કરનારાં છે.

અર્થ : આ પ્રમાણે સર્વજનોનું પરમ મંગલ કરનાર જનમંગલ નામનું પરમ સ્તોત્ર છે. જેના દરરોજ પાઠ કરવાથી સર્વ મંગલસ્તોત્રનો પાઠ કર્યા બરાબર છે. (શ્રીહરિના એક હજાર નામવાળા સર્વમંગલ સ્તોત્રનો નિત્યપાઠ કર્યા બરાબર થાય છે)

અર્થ : જે મનુષ્ય આ જનમંગલસ્તોત્રનો ત્રણે કાળ (પ્રાતઃ-મધ્યાહ્ન-સાંધ્યા) ભક્તિપૂર્વક પાઠ કરે અથવા શ્રવણ કરે કે બીજાને સંભળાવે, તેના સર્વ પાપો મૂળમાંથી નાશ પામી જાય છે.

અર્થ : આ સ્તોત્રનો નિરંતર પાઠ કરનારને શ્રી હરિકૃષ્ણ ભગવાનની કૃપાથી, ચારે પુરુષાર્થમાંથી કોઈ પણ પુરુષાર્થ દુર્લભ રહેતો નથી. (ચારે પુરુષાર્થ ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ-પ્રાપ્ત થાય છે.)

અખતવૈરી નિર્લોભો મહાપુરુષ આત્મદઃ ।
અખંડિતાર્ષમર્યાદો વ્યાસસિદ્ધાન્તબોધકઃ ॥૨૦॥
મનોનિગ્રહયુક્તિજ્ઞો યમદૂતવિમોચકઃ ।
પૂર્ણકામઃ સત્યવાદી ગુણગ્રાહી ગતસ્મયઃ ॥૨૧॥
સદાચારપ્રિયતરઃ પુણ્યશ્રવણાકીર્તનઃ ।
સર્વમંગલસદ્ગુણ નાનાગુણવિચેષ્ટિતઃ ॥૨૨॥

અર્થ : (૮૪) જેના મનમાં કોઈને વિષે પણ શત્રુભાવ નથી (૮૫) લોભ વગરના (૮૬) મહાપુરુષનાં સર્વ લક્ષણોથી યુક્ત (૮૭) એકાંતિક ભક્તોને આત્માસુદ્ધાં આપી દેનારા (૮૮) ઋષિમુનિઓએ બાંધેલી ધર્મ મર્યાદાનો ક્યારેય ભંગ નહિ કરનારા (૮૯) વ્યાસજીના સિદ્ધાંતોનો ઉપદેશ કરનારા.

અર્થ : (૧૦૦) મનને વશ કરવાની યુક્તિઓ જાણનારા (૧૦૧) યમના દૂતથી ભક્તોને છોડાવનારા (૧૦૨) જેમના સર્વે સંકલ્પો સંપૂર્ણ થયા છે (૧૦૩) સદા સત્યજ બોલનારા (૧૦૪) દત્તાત્રેયની માફક દરેકમાંથી ગુણ ગ્રહણ કરવાવાળા (૧૦૫) જેને કંઈપણ આશ્ચર્ય જેવું નથી. બધું જ સહજ સિદ્ધ છે.

અર્થ : (૧૦૬) સદાચાર પાળવામાં અત્યંત પ્રિતીવાળા (૧૦૭) જેમની કથાવાર્તાનું શ્રવણ તથા ગુણકર્મ નામોનું

ભૂતપ્રેતપિશાચાનાં ડાકિનીબ્રહ્મરાક્ષસામ્ ।
યોગિનીનાં તથા બાલ ગ્રહાદીનામુપદ્રવઃ ॥૨૬॥
અભિચારો રિપુકૃત્તો રોગશ્વાન્ધોડપ્યુપદ્રવઃ ।
અયુતા વર્તનાદસ્ય નશ્યત્યેવ નસંશયઃ ॥૨૭॥
દશાવૃત્ત્યા પ્રતિદિનમસ્થાભીષ્ટં સુખં ભવેત્ ।
ગૃહિભિસ્ત્યાગિભિશ્ચાપિ પઠનીયમિદં તતઃ ॥૨૮॥

ઇતિશ્રીશતાનન્દમુનિ વિરચિતં

શ્રી જનમંગલાખ્યં શ્રી હર્યષ્ટોત્તરશતનામસ્તોત્રં સંપૂર્ણમ્

અર્થ : આ સ્તોત્રના દશ હજાર પાઠ કરવાથી ભૂત, પ્રેત, પિશાચ, ડાકીણીઓ, બ્રહ્મરાક્ષસો, જોગણીઓ અને બાળગ્રહ-કોટરા વગેરેનો ઉપદ્રવ તથા શત્રુએ કરેલ મંત્રનો અભિચાર અથવા રોગ વગેરે બીજા ઉપદ્રવોનો નાશ થઈ જાય છે. તેમાં જરા પણ સંશય નથી.

અર્થ : આ સ્તોત્રનો દરરોજ દશવાર પાઠ કરવાથી ઈચ્છિત સુખ મળે છે. માટે ગૃહસ્થોએ અને ત્યાગીઓએ પણ આ સ્તોત્રનો પાઠ કરવો.

આ પ્રમાણે શતાનંદમુનિએ રચેલ શ્રીહરિનાં એકસોને આઠ નામનું 'જનમંગલસ્તોત્ર' સંપૂર્ણ થયું.

શ્રીનારાયણકવચમ

વિશ્વરૂપ - ઉવાચ

ધોત્રાંઘ્રિપાણિરાચમ્ય સપવિત્ર ઉદંમુખઃ ।
 કૃતસ્વાંગકરન્યાસો મન્ત્રાભ્યાં વાગ્યતઃ શુચિઃ ॥૧॥
 દૈવભૂતાત્મકર્ણેભ્યો નારાયણમયઃ સ્વયમ્ ।
 નારાયણમયં વર્મ સન્નહ્યેદ્ભય આગતે ॥૨॥
 પાદયોર્જાનુનોરુર્વોરુદરે હૃદ્યથોરસિ
 મુખે શિરસ્યાનુપૂર્વ્યાદોંકારાદીનિ વિન્યસેત્
 ૐ નમો નારાયણાયેતિ વિપર્યયમથાપિ વા ॥૩॥
 કરન્યાસં તતઃ કુર્યાદ્દાશાક્ષરવિદ્યયા ।

જ્યારે કોઈ પણ પ્રકારનો ભય આવે, ત્યારે સ્નાનાદિકક્રીયાથી પવિત્ર થઈને, એકાગ્રચિત્તાથી શ્રીહરિના સ્મરણસહિત, નારાયણકવચનો પાઠ કરવો. નારાયણકવચ નામનું આ કવચ (બક્તર) દેવોના પુરોહિત વિશ્વરૂપે, ઈન્દ્રને રક્ષણ માટે કહ્યું હતું. ઈન્દ્ર આ નારાયણકવચરૂપી બક્તર પહેરીને વૃત્રાસુર સામે લડ્યા હતા અને વિજયી નીવડ્યા હતા. શ્રીજી મહારાજે આ કવચનો પાઠ કરવાની આજ્ઞા પોતાના આશ્રિતોને શિક્ષાપત્રી શ્લોક ૮૫માં કરી છે.

જલેષુ માં રક્ષતું મત્સ્યમૂર્તિર્યાદોગણેભ્યો વરુણસ્ય પાશાત્ ।
 સ્થલેષુ માયાબટુવામનોઽવ્યાલિવિક્રમઃ ખેઽવતુ વિશ્વરૂપ ॥૨॥
 દુર્ગેષ્વટવ્યાજિમુખાદિષુ પ્રભુઃ પાયાઝ્ઞિસિહોઽસુરયૂથપારિઃ ।
 વિમુચ્ચતો યસ્ય મહાદ્વહાસં દિશો વિનેદુર્ન્યપતંશ્ચ ગર્ભાઃ ॥૩॥
 રક્ષત્વસૌ માઽધ્વનિ યજ્ઞકલ્પઃ સ્વદંષ્ટ્રયોઝ્ઞીતધરો વરાહઃ ।
 રામોઽદ્રિક્રૂટેષ્વથ વિપ્રવાસે સલક્ષ્મણોઽવ્યાદ્ધરતાગ્રજો મામ્ ॥૪॥

ગરુડ ઉપર વિરાજમાન થઈ, હાથીનું મગરથી રક્ષણ કર્યું હતું. તે ભગવાન મારી સર્વ પ્રકારે રક્ષા કરો.

મત્સ્ય અવતાર ધારણ કરનાર ભગવાન, મારી જળમાં રક્ષા કરો. બટુકવેશ ધારણ કરનારા વામનજી ભગવાન મારું પૃથ્વી ઉપર રક્ષણ કરો. અને ત્રિવિક્રમ ભગવાન, આકાશમાં મારી રક્ષા કરો.

ભયંકર અટ્ટહાસ્યથી દિશાઓને ગજવનાર, હિરણ્યકશિપુ જેવા દૈત્યોના શત્રુ અને સર્વસમર્થ એવા નૃસિંહજી ભગવાન, મારું જંગલમાં તથા યુદ્ધમાં રક્ષણ કરો. પોતાની દાઢ વડે, પાતાળમાંથી પૃથ્વીનો ઉદ્ધાર કરનારા, યજ્ઞમૂર્તિ વરાહ ભગવાન, મારી માર્ગમાં રક્ષા કરો. પરશુરામ ભગવાન, પર્વતના શિખરોમાં મારી રક્ષા કરો અને લક્ષ્મણ તથા ભરતજીના મોટા ભાઈ રામચંદ્ર

પ્રણવાદિ ચકારાન્તમંગુષ્ઠપર્વસુન્યસેત્ ॥૪॥
 ન્યસેદ્દય ઁંકારં વિકારમનુ મૂર્ધનિ ।
 ષકારં તુ ભુવોર્મધ્યે ણકારં શિખયા દિશેત્ ॥૫॥
 વેકારં નેત્રયોર્યુજ્યાન્નકારં સર્વસન્ધિષુ ।
 મકારમસ્ત્રમુદિશ્ય મન્ત્રમૂર્તિર્ભવેદ્બુધઃ ।
 સવિસર્ગ ફડન્તં તુ સર્વદિક્ષુ વિનિર્દિશેત્ ॥૬॥
 અથ ધ્યાનં
 આત્માનં પરમં ધ્યાયેત્ધ્યેયં ષટ્શક્તિર્ભિર્યુતમ્ ।
 વિદ્યાતેજસ્તપોમૂર્તિમિમં મન્ત્રમુદાહરેત્ ॥૭॥
 ૐ હરિવિદ્ય્યાન્મમ સર્વરક્ષાં ન્યસ્તાંઘ્રિપદ્મઃ પતગેન્દ્રપૃષ્ઠે ।
 દરારિર્ચર્માસિગદેષુચાપશાન્ દધાનોઽષ્ટગુણોઽષ્ટબાહુઃ ॥૧॥

આ કવચમંત્રના વિશ્વરૂપ ઋષિ ત્રિષ્ટુપ તથા અનુષ્ટુપ છંદ છે. શ્રી નારાયણ તેના દેવતા છે. 'આવા સ્તોત્રનો હું મારા સમગ્ર ઉપદ્રવની શાંતિને અર્થે, જપ કરું છું' એવો સંકલ્પ કરી, પોતાને પ્રિય, એવા ઈષ્ટદેવના સ્વરૂપનું ધ્યાન કરવું અને ત્યારબાદ નીચેના 'નારાયણકવચ' મંત્રનો પાઠ યથાશક્તિ કરવો.

'શ્રી નારાયણકવચ મંત્ર'

અણિમાદિક આઠ સિદ્ધિવાળા અને શંખ-ચક્રાદિ આયુધો ધારણ કરનારા શ્રીહરિ ભગવાન, કે જેમણે

મામુગ્રધર્માદિખિલાત્પ્રમાદાન્નારાયણઃ પાતુ નરશ્ચ હાસાત્ ।
 દત્તસ્ત્વયોગાદથ યોગનાથઃ પાદ્મગણેશઃ કપિલઃ કર્મબન્ધાત્ ॥૫॥
 સનત્કુમારોઽવતુ કામદેવાદ્વ્યાશીર્ષા માં પથિદેવહેલનાત્ ।
 દેવર્ષિવર્યઃ પુરુષાર્ચનાન્તરાત્કૂર્મો હરિર્મા નિરયાદશેષાત્ ॥૬॥
 ધન્વન્તરિર્ભગવાન્ પાત્વપથ્યાદદ્વન્દ્વાદ્વ્યાહ્વષ્મો નિર્જિતાત્મા ।
 યજ્ઞશ્ચ લોકાદવતાજ્જનાન્તાદ્વલો ગણાત્ક્રોધવશાદહીન્દ્રઃ ॥૭॥

ભગવાન મારી પ્રવાસમાં રક્ષા કરો.

નારાયણ ભગવાન, અભિચાર (ઉગ્રધર્મ) તથા આળસ પ્રમાદથી, મારું રક્ષણ કરો. ઉન્માદથી તથા ગર્વથી નર ભગવાન મને બચાવો. દત્તાત્રેય ભગવાન, પરમાત્માના સ્વરૂપનું વિસ્મરણ થવારૂપ દોષથી મારું રક્ષણ કરો. અને સાંખ્ય શાસ્ત્રના આચાર્ય કપિલ ભગવાન કર્મના બંધનથી મારી રક્ષા કરો. સનત્કુમાર ભગવાન કામદેવ થકી મારી રક્ષા કરો. હયગ્રીવ ભગવાન માર્ગમાં જતાં, દેવતાના અનાદર રૂપ અપરાધથી, મારી રક્ષા કરો. દેવર્ષિવર્ય નારદજી ભગવાનની ભક્તિ કરવામાં તથા અપરાધથી, મારી રક્ષા કરો, કૂર્માવતાર શ્રીહરિ ભગવાન, નરકથી મારી રક્ષા કરો.

રોગજનક કુપથ્ય ખાવાથી થતી પીડાથી, ધનવંતરિ

દ્વૈપાયનો ભગવાનપ્રબોધાદ્ભુન્દસ્તુ પાષણડગણાત્પ્રમાદાત્ ।
કલ્કિઃ કલે કાલમલાત્પ્રપાતુ ધર્માવનાયોરુકૃતાવતારઃ ॥૮॥
માં કૈશવો ગદયા પ્રાતરવ્યાદ્ભોવિન્દ આસંગવ આત્તવેણુઃ ।
નારાયણઃ પ્રાહ્વ ઉદાત્તશક્તિર્મધ્યંદિને વિષ્ણુરરીન્દ્રપાણિઃ ॥૯॥
દેવોઽપરાહ્ને મધુહોગ્રધન્વા સાયં ત્રિધામાઽવતુ માધવો મામ્ ।
દોષે હ્રષીકેશ ઉતાર્ધરાત્રે નિશીથ ઈકોઽવતુ પદ્મનાભઃ ॥૧૦॥

ભગવાન મારું રક્ષણ કરો. ભૂખ-તરસ, શીત-ઉષ્ણ, માન-અપમાન આદિક દ્વન્દ્વથી થતા ભયમાંથી, ઋષભદેવ ભગવાન મારી રક્ષા કરો. યજ્ઞઅવતાર ભગવાન લોકાપવાદથી મારું રક્ષણ કરો. બલભદ્ર ભગવાન, મનુષ્ય તરફથી થતા ઉપદ્રવોમાંથી મારી રક્ષા કરો. ક્રોધરૂપી સર્પથી, શેષનારાયણ મારી રક્ષા કરો. ભગવાન વેદવ્યાસ અજ્ઞાન થકી મારી રક્ષા કરો. પાખંડી લોકોથી બુદ્ધ ભગવાન મારું રક્ષણ કરો. અને ધર્મની રક્ષા માટે અવતાર ધારણ કરનાર કલ્કી ભગવાન, કળિયુગના દોષોથી મારું રક્ષણ કરો.

ગદાધારી કૈશવભગવાન મારી પ્રાતઃકાળમાં રક્ષા કરો. મોરલી વગાડનાર ગોવિંદ ભગવાન મારી સંગવકાળમાં રક્ષા કરો. (સૂર્યોદય પછી છ ઘડી પ્રાતઃકાળ કહેવાય છે ત્યાર પછીની છ ઘડી સંગવકાળ કહેવાય છે)

ત્વં યાતુધાનપ્રમથપ્રેતમાતૃપિશાચવિપ્રગ્રહધોરહૃષ્ટીન્ ।
દરેન્દ્ર વિદ્રાવય કૃષ્ણપૂરિતો ભીમસ્વનોઽરે હૃદયાનિ કમ્પયન્ ॥૧૪॥
ત્વં તિગ્મધારાસિવરાસિસૈન્યમીશાપ્રયુક્તો મમ છિન્ધિ છિન્ધિ ।
ચક્ષુષિ ચર્મન્ શતચન્દ્ર છાદય દ્વિષામયોનાં હર પાપચક્ષુષામ્ ॥૧૫॥
યત્રોભયં ગ્રહેભ્યોઽભૂત્કેતુભ્યો નૃભ્ય એવ ચ ।
સરીસૃપેભ્યો દંષ્ટ્રિભ્યો ભૂતેભ્યોઽઘેભ્ય એવ ચ ॥૧૬॥
સર્વાપ્ણયેતાનિ ભગવન્નામરુપાન્નકીર્તનાત્ ।
પ્રયાન્તુ સંક્ષયં સઘો યેઽન્યે શ્રેયઃ પ્રતીપકાઃ ॥૧૭॥

પ્રલયકાળના અગ્નિ સમાન તીક્ષ્ણ ધારવાળા અને ભગવાનની પ્રેરણાથી ચારે તરફ ફરનાર, એવા હે સુદર્શનચક્ર ! જેમ અગ્નિ પવન સાથે મળીને ઘાસને બાળે છે, તેમ તમો, મારા શત્રુ સૈન્યને બાળી નાખો, બાળી નાખો, વીજળી જેવા તણખા ફેલાવતી હે કૌમોદકી ગદા ! તું ભગવાનને વહાલી છે, તો મારા યજ્ઞ, રાક્ષસ, ભૂત, બાળગ્રહ વગેરે શત્રુઓનો ભાંગી ભૂકો કરી નાખ. ભૂકો કરી નાંખ, કૃષ્ણ ભગવાનને વગાડેલ હે પંચજન્ય શંખરાજ ! તમો તમારા ભયાનક અવાજથી પ્રેત માતૃ પિશાચ, બ્રહ્મરાક્ષસ વગેરે ઘોર દૃષ્ટિવાળાઓને નસાડી મૂકો. તીક્ષ્ણ ધારવાળી અને તલવારમાં ઉત્તમ હે નંદક !

શ્રીવત્સધામાઽપરરાત્ર ઈશઃ પ્રત્યૂષ ઈશોઽસિધરો જનાર્દનઃ ।
દામોદરોઽવ્યાદનુસન્ધ્યં પ્રભાતે વિશ્વેશ્વરો ભગવાન્કાલમૂર્તિઃ ॥૧૧॥
ચક્રં યુગાન્તાનલતિગ્મનેમિ ભ્રમત્સમન્તાદ્ભગવત્પ્રયુક્તમ્ ।
દન્દગ્ધિ દન્દગ્ધ્યરિસૈન્યમાશુ કક્ષં યથા વાતસખો હુતાશઃ ॥૧૨॥
ગદેઽનિસ્પર્શનવિસ્પુર્લિંગેનિષ્પિન્દિનિષ્પિન્દ્યજિતપ્રિયાસિ ।
કૂષ્માન્ડવૈનાયકયક્ષરક્ષોભૂતગ્રહાંશ્ચૂર્ણય ચૂર્ણયારીન્ ॥૧૩॥

શકિત (સાંગ) ને ધરનારા નારાયણ ભગવાન પૂર્વાહ્નકાળમાં મારું રક્ષણ કરો અને ચક્રધારી વિષ્ણુ ભગવાન મધ્યાહ્ન કાળમાં મારી રક્ષા કરો. ધનુષ્યધારી મધુસૂદન ભગવાન અપરાહ્ન કાળમાં મારી રક્ષા કરો. ત્રણ ધામ જેનાં છે, એવા માધવ ભગવાન સાયંકાળમાં મારી રક્ષા કરો. ઋષિકેશ ભગવાન (ઈન્દ્રિયોના સ્વામી) પ્રદોષ કાળમાં મારી રક્ષા કરો. પદ્મનાભ ભગવાન, અર્ધરાત્રી પર્યંત તેમજ મધ્યરાત્રી કાળમાં મારું રક્ષણ કરો. શ્રી વત્સનું ચિહ્ન જેને છે એવા લક્ષ્મીકાન્ત ભગવાન, પાછલી રાત્રિમાં મારું રક્ષણ કરો. તલવાર ધારણ કરનાર જનાર્દન ભગવાન, અરુણોદયના આરંભમાં મારી રક્ષા કરો. દામોદર ભગવાન, સંધ્યા સમીપકાળમાં મારી રક્ષા કરો. કાળ મૂર્તિ વિશ્વેશ્વર ભગવાન પ્રભાતમાં મારી રક્ષા કરો.

ગરુડો ભગવાન્ સ્તોત્રસ્તોભચ્છન્દોમયઃ પ્રભુઃ ।
રક્ષત્વશેષકૃચ્છેભ્યો વિષ્વક્સેનઃ સ્વનામભિઃ ॥૧૮॥
સર્વાપદ્મયો હરેર્નામરુપયાનાયુધાનિ નઃ ।
બુદ્ધીન્દ્રિયમનઃ પ્રાણાન્ પાન્તુ પાર્ષદભૂષણાઃ ॥૧૯॥
યથા હિ ભગવાનેવ વસ્તુતઃ સદસચ્ચ યત્ ।
સત્યજ્ઞાનેન નઃ સર્વે યાન્તુ નાશામુપદ્રવાઃ ॥૨૦॥
યથૈકાત્મ્યાનુભાવાનાં વિકલ્પરહિતઃ સ્વયમ્ ।
ભૂષણાયુર્ધલિંગાચ્છ્યા ધત્તે શક્તીઃ સ્વમાયયા ॥૨૧॥

ભગવાનની પ્રેરણાથી તમો મારા શત્રુસૈન્યને કાપી નાખો. સો ચંદ્રવાળી, હે ઢાલ ! તમો ઉગ્ર દૃષ્ટિવાળા અને પાપી એવા મારા શત્રુઓનાં નેત્રને ઢાંકી દો.

વેદમૂર્તિ સમર્થ ગરુડ અને વિશ્વકસેન મારી સર્વે સ્થળ રક્ષા કરો. ભગવાનના મુખ્ય પાર્ષદો, તેમનાં દિવ્ય નામ સ્વરૂપો, તથા તેમનાં વાહનો આયુધો, અમારા બુદ્ધિ-ઈન્દ્રિય-મન અને પ્રાણનું, સર્વ આપત્તિ થકી રક્ષણ કરો. સમગ્ર જગત ભગવાનનું શરીર છે. અને તેમાં ભગવાન શરીરી રૂપે રહ્યા છે. તેથી ખરેખર સમગ્ર જગત ભગવાન રૂપ જ છે. આવા સત્યજ્ઞાનથી મારા સર્વ ઉપદ્રવો નાશ થાઓ. પ્રલય અવસ્થામાં સઘળું જગત સૂક્ષ્મરૂપે

તેનૈવ સત્યમાનેન સર્વજ્ઞો ભગવાન્ હરિઃ ।
પાતુ સર્વૈઃ સ્વરુપૈર્નૈઃ સદા સર્વત્ર સર્વગઃ ॥૨૨॥
વિદિક્ષુ દિક્ષુર્ધ્વમધઃ સમન્તાદન્તર્બહિર્ભગવાન્નારસિંહઃ ।
પ્રહાપયંલ્લોકભયં સ્વનેન સ્વતેજસા ગ્રસ્તસમસ્તતેજાઃ ॥૨૩॥

इति श्रीनारायणकवचं समाप्तम् ।

ભગવાનના તેજમાં લીન થઈ જાય છે. ત્યારે ભગવાન એકલા જ ભાસે છે. અને તેજ ભગવાન ફરી સૃષ્ટિ સમયે (ભૂષણ, આયુધ, નામ, રૂપ, તથા જડચેતન શરીરને, પોતાની માયા વડે ધારણ કરે છે, આવું સત્ય જ્ઞાન મને છે, માટે સર્વજ્ઞ ભગવાન પોતાના શરીર રૂપી સર્વ વસ્તુઓમાં રહી. સર્વ સ્થળે નિરંતર મારું રક્ષણ કરો અંતમાં મહા તેજસ્વી નૃસિંહજી ભગવાન સર્વ દિશાઓમાં, સર્વ સ્થળમાં તથા શરીરની અંદર અને બહાર મારું રક્ષણ કરો.

આ નારાયણકવચનો પાઠ કરનાર સર્વ ભયથી મુક્ત થાય છે અને તેનાં સર્વ મનોરથો સિદ્ધ થાય છે.

આ પ્રમાણે શ્રીમદ્ ભાગવતના છઠ્ઠા સ્કંધના આઠમાં અધ્યાયમાં વિશ્વરૂપે ઈન્દ્રને કહેલ નારાયણકવચ સંપૂર્ણ થયો.

નામ્નાં સહસ્રં તસ્યાહં બ્રુવે સત્સંગિજીવનાત્ ।
ઉચ્ચૂતં યસ્ય પાઠેન સર્વં તત્પઠિતં ભવેત્ ॥૪॥
ૐ અસ્ય શ્રી સર્વમંગલાઘ્યસ્ય શ્રીહરિનામસહસ્રસ્તોત્રસ્ય
શતાનન્દ ઋષિઃ । અનુષ્ટુપ્ છન્દઃ । ધર્મનન્દનઃ
શ્રીહરિદેવતા । ધર્મપ્રિય ઇતિ બીજમ્ । નૈષ્ટિકેન્દ્ર ઇતિ
શક્તિઃ । ભક્તિપોષક ઇતિ કીલકમ્ । મમ
સકલમનોરથસિદ્ધયર્થે જપે વિનિયોગઃ ।

अथ करन्यासः ।

ૐ શ્રીહરયે નમો ડઙ્ગુષ્ઠાભ્યાં નમઃ । ૐ કૃષ્ણાય
નમસ્તર્જનીભ્યાં નમઃ । ૐ હરિકૃષ્ણાય નમો મધ્યમાભ્યાં
નમઃ । ૐ નીલકણ્ઠાય નમો અનામિકાભ્યાં નમઃ । ૐ
નારાયણાય નમઃ કનિષ્ઠિકાભ્યાં નમઃ । ૐ
સ્વામિનારાયણાય નમઃ કરતલકરપૃષ્ઠાભ્યાં નમઃ ।

अथ षडङ्गन्यासः ।

૪. આ શ્રીસર્વમંગલ નામના શ્રીહરિ સહસ્ત્ર નામ
સ્તોત્રના શતાનંદ નામના ઋષિ છે. અને અનુષ્ટુપ નામનો
છંદ છે, ધર્મ પુત્ર એવા શ્રીહરિ દેવતા છે, ધર્મપ્રિય એવા
ભગવાન બીજ છે, નૈષ્ટિક કેન્દ્ર એવા ભગવાન શક્તિ છે,
ભક્તિ પોષક એવા ભગવાન કિલક (શત્રુને ભય-ઉત્પન્ન
કરનાર અસ્ત્ર), મનુષ્ય માત્રને સંપૂર્ણ સિધ્ધિને આપવા
વાળો આનો જપ છે.

સર્વમંગલસ્તોત્રમ

સ્વામિનારાયણં કૃષ્ણં ભક્તિધર્માત્મજં ભુવિ ।
પ્રાદુર્ભૂતમહં વન્દે પાતું સદ્ધર્મામાસુરાત્ ॥૧॥
કલૌ ઘોરેડપિ યદ્ધક્તોડઘ્ણાંગયોગશ્રમં વિના ।
સઘઃ સમાધૌ તદ્ધામ ગોલોકાદિ સમીક્ષતે ॥૨॥
યન્નામોચ્ચારણાદેવ મલૌઘાઃ કલિસમ્ભવાઃ ।
સઘઃ એવ વિનશ્યન્તિ તમીડે ધર્મનન્દનમ્ ॥૩॥

સર્વમંગલ સ્તોત્ર ભાષાંતર

૧. હે, ભક્તિધર્મના પુત્ર કૃષ્ણ સ્વામિનારાયણ પૃથ્વી ઉપર પ્રગટ થયેલા એવા હું તમને અસુરોથી સધ્ધર્મની રક્ષા માટે વંદન કરું છું.

૨. આ ધનઘોર કળિકાળમાં અષ્ટાંગયોગનો શ્રમ કર્યા વિના પણ તત્કાલ સમાધિમાં ગોલોકાદિ ધામના દર્શન, જેના નામોચ્ચરણ માત્રથી અને તત્કાળ કળિયુગના દોષો નાશ પામી જાય છે, એવા હે, ધર્મના પુત્ર તમને હું ભજું છું.

૩. સત્સંગિજીવન શાસ્ત્રમાંથી જેમના ૧૦૦૦ (એક હજાર નામોને ઉદ્ધૃત કરીને કહું છું જેના પાઠથી શ્રીમદ્ સત્સંગિજીવનના પાઠનું ફળ પ્રાપ્ત થાય છે.

ૐ શ્રીહરયે નમો હૃદયાય નમઃ । ૐ કૃષ્ણાય નમઃ શિરસે
સ્વાહા । ૐ હરિકૃષ્ણાય નમઃ શિર્યાયૈ વષટ્ । ૐ
નીલકણ્ઠાય નમઃ કવચાય હુમ્ ૐ નારાયણાય નમો
નૈત્રાભ્યાં વૌષટ્ । ૐ સ્વામિનારાયણાય નમોડસ્ત્રાય ફટ્ ।
અથ ધ્યાનમ્ ।

શ્રીમચ્છારદપૂર્ણાચન્દ્રવિલસત્ત્મોરણનં શ્રીહરિં તુંગે
પીઠવરે સ્થિતં પરિવૃતં સદ્ધક્તવન્દૈર્યથા ।
તારાભિર્વિધુર્મર્ચ્યમાનમુરુધા તૈશ્ચન્દનૈઃ કૌસુમૈર્હારૈઃ
શેખરપંક્તિભિશ્ચ હૃદયે શુલ્કાંબરં ચિન્તયે ॥૫॥

સ્વામી બ્રહ્મા પરબ્રહ્મા શ્રીકૃષ્ણાઃ પુરુષોત્તમઃ ।
બ્રહ્માધામા વાસુદેવ ઈશોશો દિવ્યવિગ્રહઃ ॥૬॥

૫. ભગવાન શ્રીહરિનું હૃદયકમળમાં ધ્યાન કરું છું.
જેમનું શરદ પૂર્ણિમાના ચંદ્ર જેવું અતિશય શોભાવાળું
આનંદદાયક મંદ મંદ હસતું મુખ છે, સુંદર ઉંચા
સિંહાસનમાં બિરાજમાન છે, ચંદ્ર જેમ તારાથી વિંટાયેલ
છે તેમ સંત હરિભક્તોથી વિંટાયેલા છે, અને ભક્તજનોએ
સુગંધીમાન ચંદન પુષ્પ હારથી પૂજેલા છે, અને સર્વ શ્વેત
વસ્ત્રો પહેરેલાં છે, એવા શ્રીહરિ છે.

૬. આત્માના સ્વામી (માલિક-પતિ), સર્વત્ર વ્યાપક
જેને વેદો બ્રહ્મ શબ્દથી કહે છે, બ્રહ્મ અક્ષરબ્રહ્મથી પર,
સ્વભાવાદિકથી અત્યંત ઉત્કૃષ્ટ એવા, અપાકૃત દિવ્ય

સુવ્રતાત્મા જગન્નાથ ઇષ્ટદઃ કરુણાનિધિઃ ।
પ્રતાપસિંહશરણં શતાનન્દવરપ્રદઃ ॥૭॥
નારાયણો નરસંખો બદરીશસ્તપઃ પ્રિયઃ ।
સ્વધર્મસ્થો મુનિધ્યેયો મહર્ષિગણપૂજિતઃ ॥૮॥

શરીર, આનંદ અને લક્ષ્મીના નિધિ એવા, ક્ષર અક્ષર થકી ઉત્તમ પુરૂષ એવા, પરમપદ, બ્રહ્મપુર, અક્ષર, વેકુંઠાદિક ધામમાં રહેલા, સમસ્ત વિશ્વમાં વસે છે તે, સર્વ અવસ્થામાં સર્વ વસ્તુઓની વ્યવસ્થા કરવાના સ્વભાવવાળા પર, વ્યુહ, વિભવ આદિ સર્વ અવસ્થામાં પ્રકાશમય અપ્રાકૃત મૂર્તિ જેમની છે તે.

૭. સુવ્રતાત્મા - સુવ્રતમુનિના આત્મામા વિરાજમાન, સમગ્ર જગતના નાથ અથવા જગન્નાથ મૂર્તિના દર્શન કરનારને સ્વસ્વરૂપનું દર્શન આપતા, સ્વભક્તોને મોક્ષ પર્યન્તનું ઈષ્ટ ફળ આપતા, કરૂણાના સાગર, પ્રતાપસિંહ રાજાને શરણે સ્વીકારતા, મહર્ષિ શતાનંદને વરદાન આપનારા.

૮. નર સમૂહનું આશ્રય સ્થાન એવા નર ના ભાઈ નારાયણ ઋષિઃ, નર નામના પોતાના ભાઈ સાથે સખા ભાવે રહેતા, વિશાલા નામની બોરડીના છાંયા નીચે તપ કરતા અને બદ્રિકાશ્રમના સ્વામી, તપ જેને પ્રિય છે, તપશ્ચર્યા

ભક્તિધર્માત્મજો ભૂમા ભક્તિધર્મતપઃફલમ્ ।
સાર્વાર્ણગોત્રતિલકોમધ્વાદ્યનવમીજનુઃ ॥૧૨॥
જનમંગલદિવ્યાંગો નરાકૃતિરલૌકિકઃ ।
ભૂતલાનન્દજનકો દ્વિજેન્દ્રકુલભૂષણમ્ ॥૧૩॥
રામપ્રતાપાવરજો હનુમદભિરક્ષિતઃ ।
હરિકૃષ્ણો હરિઃ કૃષ્ણો નીલકળ્થો વૃષાત્મજઃ ॥૧૪॥

શાપના ભયથી રક્ષક, વિધ્નોના ઈશ, નિયંતા, ધર્મદેવના ગરીબી રૂપ દુઃખને નાશ કર્તા

૧૨. ભક્તિ ધર્મના પુત્ર, નિરતિશય અપાર સુખ રૂપ, ભક્તિ ધર્મના તપના ફળ સ્વરૂપ, સાવર્ણિ ગોત્રના આભૂષણ રૂપ, ચૈત્ર સુદ નવમીના દિવસે જન્મેલા

૧૩. જનસમુદાયને દર્શનમાત્રથી મંગલકારી, મનુષ્ય રૂપે પુરૂષાકૃતિ, દિવ્ય આચરણવાળા, પૃથ્વી વાસી સમસ્તજીવને આનંદદાયક, દ્વિજ એવા ધર્મદેવના કૂળના આભૂષણ

૧૪. રામપ્રતાપજીના નાનાભાઈ, હનુમાનજીએ જેમની કાળ ભૈરવથી રક્ષા કરી, સ્મરણ માત્રથી સ્વભક્તોના પાપને નાશ કર્તા કૃષ્ણ, ચૈત્ર માસમાં તથા કર્ક રાશિમાં જન્મ છે તેથી હરિ-ભક્તોના સમગ્ર આપત્તિને

અધર્મવૈરી દુર્વાસઃ સસધર્માદ્યનુગ્રહઃ ।
ધર્માવતારો ધર્માત્મા ભક્તિધર્માનુશાસનઃ ॥૧૧॥
રામાનન્દો જનાનન્દ ઔદ્ધવાધ્વપ્રવર્તકઃ ।
વિષ્ણુયાગપ્રિયો ભક્તિધર્મારાધિત ઈશ્વરઃ ॥૧૨॥
વૃન્દાવનેન્દુર્વરદોમુનિસંગહિતાવહઃ ।
દ્રોણ્યર્તિહર્તા વિદ્વેશો ધર્મસંકલ્પનાશનઃ ॥૧૩॥

રૂપ પોતાના ધર્મમાં સદા દ્રઢ, આત્મ મનન શિલ ઋષિઓને ધ્યાન કરવા યોગ્ય, મરિચી આદિક ઋષિઓએ પુષ્પાદિકથી જેમની પૂજા કરી છે.

૯. ધર્મ વિરૂદ્ધ આચરણ કરનારાને નિવારવા સમર્થ, દુર્વાશા મુનિએ શ્રાપ આપ્યો છે છતા જેના પર અનુગ્રહ કર્યો છે તેવા, ધર્મના સ્થાપના માટે જેનો અવતાર છે તેવા, ધર્મના અવતાર ધર્મદેવના પુત્ર, ભક્તિ અને ધર્મના નિયામક

૧૦. રામાનંદ નામના ગુરૂને આનંદ આપતા, જન સમુદાયને આનંદ આપતા, ઉદ્ધવ સંપ્રદાયના પ્રવર્તક, અહિંસક વૈષ્ણવ યજ્ઞ પ્રિય, ભક્તિ અને ધર્મ એ આરાધના કરેલા, જગતના નિયંતા, શાસક

૧૧. વૃન્દાવનના ચન્દ્ર, ભક્તોને વરદાન આપતા, સદા મુનિઓના સમુદાયનું હિતકર્તા, અશ્વત્થામાના

સ્ત્રીવૃન્દલાલિતો ભક્તિનન્દનઃ પ્રિયદર્શનઃ ।
હરિપ્રસાદહર્ષાબ્ધિધર્મપત્નીસ્તનન્ધયઃ ॥૧૫॥
ક્રોડ્દ્બાલવ્રજાનન્દઃ કાલીદત્તમદાપનુત્ ।
ઇચ્છારામાગ્રજો ડ્યોધ્યાવાસો બાલ્યમનોહરઃ ॥૧૬॥
સરયૂનિયતસ્નાનઃ સીતારામેક્ષણોત્સુકઃ ।
પ્રદક્ષિણીકૃતાયોદ્યઃ કરાત્તજપમાલિકઃ ॥૧૭॥

દૂર કરનાર, કૃષ્ણ-નિરવધિ આનંદસ્વરૂપ હોવાથી કૃષ્ણ કહ્યા છે, ત્યાગ તપથી પાર્વતીપતિ તુલ્ય તેથી નીલકંઠ ધર્મના પુત્ર

૧૫. છપૈયાની સ્ત્રીઓએ લાડ લડાવેલા, ભક્તિમાતાના પુત્ર, ભક્તોને પ્રિય અને સુખરૂપ દર્શન, હરિપ્રસાદ વિપ્રને હર્ષના સમુદ્ર, ધર્મદેવના પત્નિ ભક્તિદેવીનું સ્તન પાન કરતા,

૧૬. રમતાં બાળ સમૂહને આનંદ આપતા, કાલીદત્ત અસુરના મદને હરતા, ઈચ્છારામના મોટા ભાઈ અયોધ્યામાં નિવાસ કરેલ, બાળ લીલાઓથી જનના મન પોતામાં હરણ કર્તા,

૧૭. સરયૂનદીમાં પ્રતિદિન સ્નાન કરવાવાળા, મંદિરમાં સીતારામની મૂર્તિના દર્શનમાં ઉત્સાહવાળા, સમગ્ર અયોધ્યાને પ્રદક્ષિણા કરવાવાળા, જમણા હાથમાં

વર્ણિવ્રતધરો દાન્તો ગુરુભક્તઃ ઉદારધીઃ ।
અધીતાખિલસચ્છાસ્ત્રઃ સામગો નિરહંકૃતિઃ ॥૧૮॥
પ્રસૂપદિષ્ટસાંગાત્મભક્તિરજ્ઞાનહારકઃ ।
પિતૃપ્રત્તાત્મવિજ્ઞાનઃ પિતૃદિવ્યગતિપ્રદઃ ॥૧૯॥
નિરાશસ્તીવ્રવૈરાગ્યઃ સન્ત્યક્તગૃહબાન્ધવઃ ।
વર્ણિવેષો મહાસત્ત્વઃ સ્વજનાજ્ઞાતનિર્ગમઃ ॥૨૦॥

સદા જપ કરવા માટે તુલસી માળા ધારેલા.
૧૮. વર્ણિ જેવું વ્રત ધારેલાં, તપની સિદ્ધિ માટે ઈન્દ્રિયોનું દમન કરતાં, વેદાદિકના ઉપદેષ્ટા ગુરુના ભક્ત, ઉદાર બુદ્ધિ યુક્ત, અંગ સહિત સમગ્ર વેદ શાસ્ત્ર ભણેલા, સામવેદી હોવાથી સામ ગાયનમાં કુશળ, ગર્વ રહિત.
૧૯. માતા પ્રેમવતીને અંગ સહિત ભક્તિનો ઉપદેશ આપતા, માતાને દિવ્ય જ્ઞાન આપીને અજ્ઞાન દૂર કરતા, પિતાને પોતાના ગુણાતીત સ્વરૂપનું જ્ઞાન આપતા, માતા પિતાને દિવ્યગતિ આપનારા.
૨૦. સદા સ્ત્રી ધનની આશા રહિત, રમણિય પંચ વિષયમાંથી વૈરાગ્યવાળા, રામપ્રતાપાદિ બંધુને પૂછ્યા વિના ગૃહનો ત્યાગ કરવાળા, વર્ણિવેષ ધારનાર, મોટા ઋષિઓના જેવું તપમાં ધૈર્યવાળા, સ્વબન્ધુ જનોઈ જેમનું ગૃહ ત્યાગ જાણ્યો નથી.

ઋધ્વદોરેકપાદસ્થો વિસ્માપિતતપોધનઃ ।
કૃશો મહાતપાઃ શુદ્ધોભક્તિધર્મનિષેવિતઃ ॥૨૪॥
ગોપાલયોગિસમ્પ્રાપ્તસાંગયોગોડતિધૈર્યવાન્ ।
યોગક્રિયાપટુઃ કર્તા કૃતજ્ઞો ભૂરિતીર્થકૃત્ ॥૨૫॥
બ્રહ્માત્મસંસ્થિતિઃ શાન્તઃ સિદ્ધવલ્લભપૂજિતઃ ।
ગોપાલરક્ષકઃ સિદ્ધદર્પહા માન્ત્રિકાર્ચિતઃ ॥૨૬॥

૨૪. ઊંચા હાથ રાખીને તપ કરતાં, તપમાં એક પગે સ્થિર રહેલાં, તીવ્ર તપથી તપસ્વીઓને આશ્ચર્ય ઉપજાવતા, તપથી કૃષ થયેલાં, કળીયુગ દુષ્કરક તપ કરતાં, આભર બાહ્ય આચરણથી શુદ્ધ, તપમાં ભક્તિ અને ધર્મની સેવા સ્વીકારતા.
૨૫. વનમાં વસતાં ગોપાલયોગી નામના સિદ્ધ પાસેથી આઠ એમ સહ યોગ સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરતાં, લાંબા સમય સુધી યોગ કળા શિખવામાં ધીરજતાવાળા, યોગક્રિયા શિખવામાં કુશળ, પ્રતિદિન યોગાભ્યાસ કરતાં, પરકૃત ઉપકારને જાણનાર, ઘણાં તીર્થોની યાત્રા કરનાર.
૨૬. બ્રહ્મરૂપ સ્વસ્વરૂપમાં સ્થિતિવાળા, મનવિકાર રહિત, બંગાળના રાજા સિદ્ધવલ્લભે પૂજેલાં, ગોપાલદાસ નામના સાધુના રક્ષક, સિદ્ધપણના અભિમાનને હરનાર, મંત્ર સિદ્ધ કરનારાઓએ પૂજન કરેલાં.

અસંલંબિતસચ્છાસ્ત્રસારોદ્ધારાલ્પપુસ્તકઃ ।
ગણેશસ્મરણસ્તીર્ણસરયૂદ્ધૈત્વમોહનઃ ॥૨૧॥
વનવાસરુચિઃ શ્રાદ્ધો વિપ્રેન્દ્રો નૈષ્ઠિકાગ્રણીઃ ।
હિમાદ્રિસાનુચરણો નિર્ભયો ભીતભૈરવઃ ॥૨૨॥
નિઃશંકસ્થો હનુમદ્દત્તસ્વાદુફલાશનઃ ।
પુલહાશ્રમવાસોડર્કપ્રીણનોડર્કસમીક્ષણઃ ॥૨૩॥

૨૧. આઠ સત્સાસ્ત્રોના સાર ગુટકાનું પુસ્તક ધારેલા, વિધન નિવારવા માટે ગણેશનું સ્મરણ કરવાવાળા, સરયૂ નદીને તરવા વાળા, દૈત્યને મોહ પમાડનાર.
૨૨. વનમાં રહ્યાની રૂચિવાળા, શ્રદ્ધાળુના ભગવાન, વિપ્રોમાં (બ્રાહ્મણો)માં ઈન્દ્ર જેવા, બ્રહ્મચર્યવ્રત ધારીઓમાં અગુણી, હિમાલયના શિખરોમાં વિચરતા, વનમાં ભય રહિત, વનવાશી ભૈરવને ભય આપતા.
૨૩. ભૂત ભૈરવના ભયની શંકારહિત, પોતાના દર્શને આવેલ હનુમાનજીએ આપેલા સ્વાદિષ્ટ ફળ જમતા, પુલહાશ્રમમાં વસતા, સૂર્યને ગાયત્રી જપથી પ્રસન્ન કરતા, સૂર્યનારાયણને એકાગ્ર દ્રષ્ટિથી નિરખતા.

તૈલંગવિપ્રદોષઘ્નઃ કૃત્યાભીષણદર્શનઃ ।
પિવૈકમાનહાકાલભૈરવત્રાસદેક્ષણઃ ॥૨૭॥
જગન્નાથપુરાવાસ આસુરાવેશહૃદ્વિભુઃ ।
ધાર્મિકોડસુરગુર્વોઘોચ્છેદહેતુરવિક્રિયઃ ॥૨૮॥
સત્રધર્માર્ચિતઃ કાન્તઃ સ્વપ્રતાપાક્ષિતાસુરઃ ।
નાનાતીર્થકૃતાવાસઃ પ્રાવૃઢભાવકાશકૃત્ ॥૨૯॥

૨૭. તૈલંગ દેશના બ્રાહ્મણના દોષ દૂર કરનાર, માંત્રિકોએ મારવા મોકલેલ કૃત્યાદિને ભયજનક, પિબેક નામના શક્તિ ઉપાસકનું માન હરનાર, મારવા આવેલ કાલભૈરવને ત્રાસદાયક.
૨૮. જગન્નાથપુરીમાં વાસ કરનાર, વૈરભાવથી આવેલા હજારો અસુરોનો નાશ કરનાર, ઐશ્વર્યવાન દેવી જીવોના દેવતા છે, ભાગવત ધર્મનું આચરણ કરતાં, આસુરી પ્રકૃતિવાળા ગુરુઓના પાપનાશક, અસુરોના ઉપદ્રવથી પણ નિર્વિકાર.
૨૯. માનસપુરના સત્રધર્મા રાજાએ પૂજેલા, મનોહર ગુણોથી કાંતિવાળા, પોતાના પ્રતાપથી રાજા દ્વારા અસુરોને હણનારા, અનેક પ્રકારના તીર્થસ્થળોમાં વાસ કરતા, વનમાં વર્ષા, તડકાને પણ સહન કરતા.

ગ્રીષ્મસાધિતપંચાગ્નિઃ શિશિરામ્બુસ્થિતિઃ શુચિઃ ।
નિર્માનો નિર્મમોઽસ્ત્રેહો નિષ્કામો નિર્જિતેન્દ્રિયઃ ॥૩૦॥
જિતનિદ્રો જિતક્રોધો નિર્મદો નિઃસ્પૃહોઽચલઃ ।
કૃચ્છ્રવ્રતી સત્યવાદી ક્ષામી ધમનિસન્તતઃ ॥૩૧॥
જિતત્ર્યવસ્થો મેધાવી દમ્ભહીનસ્તપોધનઃ ।
ઉપવીતીવલ્કવાસાસ્તરુમૂલનિકેતનઃ ॥૩૨॥

૩૦. ગરમીમાં પણ પંચાક્ષીની સાધતા, શિયાળામાં જળમાં બેસતાં, સ્વતઃ સિધ્ધ પવિત્ર હોવાથી બીજાને પણ પવિત્ર કરતા, દેહાભિમાનરૂપ માન રહિત, શરીરની મમતા રહિત, ભગવાન સિવાય સ્નેહ રહિત, કામના રહિત, ઈન્દ્રીયોને સર્વ પ્રકારે જીતનાર.

૩૧. નિદ્રાને જીતેલા, ક્રોધ રૂપી તમોગુણને જીતેલ, વિદ્યા ધનાદિના મદ અભિમાન રહિત, ભોગ્યવસ્તુની સ્મૃહા રહિત, આપત્કાળમાં પણ સ્વધર્મમાં સ્થિર, તમકૃષ્ણ્યાંદ્રાયણ વ્રત કરવા વાળા, સ્વપર દ્રોહ રહિત, સત્ય બોલનાર, ક્ષમાશીલ, કૃષતાના કારણે શરીરની નાડીઓ આરપાર દેખાય છે તેવા,

૩૨. જાગૃત સ્વપ્ન અને સુષુપ્તિને જીતનાર, અપાર બુદ્ધિવાળા ભેદ રહિત, તપરૂપી ધનવાળા, જનોઈ ધારી, વલ્કલ વસ્ર ધારી, વૃક્ષના મૂળને જ નિવાશ બનાવતા.

જટી કૌપીનવાસનઃ શાલગ્રામતૃષાહરઃ ।
શિવાસસક્તુરક્ષોભ્યો નિઃસંગોઽધ્યાવિત્તમઃ ॥૩૬॥
સદાસમાધિરાનન્દી નિર્દોષો દોષનાશનઃ ।
કાન્તારગતિરેકાકીસર્વસાધુગુણાલયઃ ॥૩૭॥
તૈથિકસ્તીર્થધર્મજ્ઞસતીર્થસ્થાધર્મનાશનઃ ।
અનાદૃતવપુઃ સૌખ્યઃ પ્રાણાયામપરો વ્રતી ॥૩૮॥

૩૬. મસ્તકે નાની જટાધારી, કેવલ કૌપીન વસ્ત્રધારી, પોતાની પૂજામાં શાલગ્રામ સ્વરૂપની તૃષા હરતા, શિવપાર્વતીએ આપેલ સાથવો જમતાં, ક્યારેય પણ સ્વધર્મથી ક્ષોભ રહિત, કોઈનો ક્યારેય પણ સંગ રહિત, આત્માપરમાત્મના અધ્યાત્મ જ્ઞાન જાણનાર.

૩૭. અંતર બ્રાહ્મ સદા સમાધિમાં રહેતાં, સદા મહા આનંદવાળા, ત્રણ દોષ રહિત, શરણાગતના દોષને નાશ કરતાં, દુર્ગમ વનમાં સ્વતંત્ર ગતિવાળા, સમગ્ર સદ્ગુણોના સ્થાન.

૩૮. પ્રત્યેક તીર્થના વિધિને કરવાવાળા, તીર્થમાં યાત્રાળુઓના ધર્મને જાણવાવાળા, તીર્થોમાં રહેલાં અધર્મનો નાશ કરવાવાળા, ત્રણેય ઋતુમાં શરીરના આદર રહિત, હંમેશા પ્રાણાયામ કરતાં, ક્યારેય પણ વ્રતનો ભંગ નહીં કરતાં.

અર્હિસવૃત્તિસ્તેજસ્વી નિર્નિમેષવિલોચનઃ ।
ધનુર્મુક્તેષુગમનો બ્રહ્માદર્શી મહામતિઃ ॥૩૩॥
અયાચિતાહુતારો નિર્દ્વન્દ્વો નિષ્પરિગ્રહઃ ।
વાય્વાહારો જલાહારો મિતાહારોઽક્ષતાંગઃ ॥૩૪॥
જ્ઞાની ધ્યાની જિતસ્વાદઃ પ્રત્યાહારહૃતોઽસ્મયઃ ।
પાવનસ્તૈથિકગુરુર્વર્ણિરાજો દયાકરઃ ॥૩૫॥

૩૩. પ્રાણી માત્રની હિંસા રહિત, અતિશય તેજસ્વી, મેષોન્મેશ રહિત સ્થિર દ્રષ્ટિવાળા, ધનુષમાંથી છુટેલા તીરની જેવી ગતિવાળા, સ્વાત્મસ્વરૂપ બ્રહ્મમાં સ્થિતિ વાળા, મહાન બુદ્ધિવાળા.

૩૪. માગ્યા વગર મળેલ અન્નથી દેહનું પોષણ કરતા, રાગ દેશાદિ દ્વન્દ્વ રહિત, પદાર્થ માત્રના પરિગ્રહ રહિત, ક્યારેક વાયુમાત્રનો આહાર કરવાવાળા, ક્યારેક જળનો જ આહાર કરવાવાળા, ક્યારેક અલ્પ આહારવાળા, સર્વ પ્રકારે ક્ષતિ રહિત અંગવાળા.

૩૫. સ્વસ્વરૂપના જ્ઞાનવાળા, મહાયોગીની જેમ ધ્યાનવાળા, રસાસ્વાદને જીતેલા, ઈન્દ્રિયોના પ્રત્યાહારમાં દ્રઢ આગ્રહી ગર્વ રહિત, દર્શન માત્રથી જીવમાત્રને પાવન કરવાવાળા તીર્થવાસી ભક્તોના ગુરુ, નેષ્ટીક બ્રહ્મચારીઓના રાજા સર્વજીવ ઉપર દયા કરવાવાળા.

ઋષિવૃત્તિર્મુનિર્મૌનીર્નિર્વિકલ્પોઽલ્પભાષણઃ ।
વસ્ત્રપૂતોદકપિબો યાવદર્થાગચેષ્ટિતઃ ॥૩૯॥
બ્રહ્મજ્ઞસ્વૈરવર્તિત્વબોધિગ્રન્થવિવર્જનઃ ।
નિરુપાનદપૃષ્ઠાધ્વાઘોરારણ્યચરોઽભ્રમઃ ॥૪૦॥
સ્ત્ર્યંગગન્ધાસહોઽસક્તો જડાંગિરસવર્તનઃ ।
ઋધ્વરેતા બ્રહ્મચારી યોગી યોગજ્ઞસન્નતઃ ॥૪૧॥

૩૯. ઋષિઓની વૃત્તિ “ખેડ્યા વિનાં પકવેલા” આહારવાળા, ગ્રામ્ય વાર્તામાં મૌનધારી, વિકલ્પરહિત, ઓછું બોલનારા, વસ્ત્રથી ગાળેલ જળપાન કરતાં, હાથપગની કારણ વિનાની ચેષ્ટા રહિત.

૪૦. બ્રહ્મજ્ઞાનીને દોષ નથી તેવા મનનો ત્યાગ કરવાવાળા, વનમાં પગરખા વિના વિચરતા, કોઈને પણ માર્ગ પૂછતાં નથી, ભયંકર વનમાં વિચરતાં, દિશાના ભ્રમ રહિત.

૪૧. સ્ત્રીઓના અંગના ગંધને નહિ સહન કરતાં, આસક્તિ રહિત, જડ ભરતના જેવું નિર્માની વર્તનવાળા, વીર્યને ઉર્ધ્વ રાખનાર, બ્રહ્મ શબ્દ વાચ્ય સમસ્ત વેદોક્ત ધર્માચરણ કરનાર, અષ્ટાંગ યોગની સિધ્ધિવાળા, યોગી પુરુષોએ આદર પૂર્વક નમેલા.

યોગીન્દ્રદુશ્ચરાચારઃ સૌરાષ્ટ્રજનપાવનઃ ।
લોજલોકમહાનન્દઃ સાધુઃ સાધુપ્રપૂજિતઃ ॥૪૨॥
અનુચ્ચારિતદુર્વાક્યો મધુરાક્ષરભાષણઃ ।
ત્યાગિમાન્યો મહાયોગી સદાશ્ચર્યક્રિયઃ સ્થિરઃ ॥૪૩॥
ધ્યાતા ધ્યાતૃમનોદર્શીમનસ્વી માનવો મૃદુઃ ।
પ્રશ્નોત્તરપટુર્વેદતત્ત્વજ્ઞો બુદ્ધિમાન્બુધઃ ॥૪૪॥

૪૨. યોગીઓના ઈન્દ્રથી પણ ના થાય તેવા આચરણવાળા, સૌરાષ્ટ્રના લોકોને દર્શન સ્પર્શથી પાવન કરનાર, લોજના લોકોને મહા આનંદ આપતાં, સાધુ સ્વભાવ સાધુજનોએ પૂજેલાં.

૪૩. પરિહાસમાં પણ ક્યારેય અપશબ્દો ન બોલતાં, પણ મધુર અક્ષરવાળું ઉચિત વચન બોલતાં સદાં ત્યાગીઓને પણ માનનીય, અતિ મોટા યોગી, સદા સૌને આશ્ચર્ય થાય તેવી ક્રિયા કરતાં, સરલતાથી સ્થિર રહેતાં.

૪૪. સર્વદા પરમાત્માનું ધ્યાન કરતા, ધ્યાની ભક્તની મનોદશાને જાણતા, વિશાળ મનવાળા સદા સર્વને માન આપનારા, કોમલ હૃદયવાળા, પ્રશ્નના ઉત્તર આપવામાં પ્રવિણ, વેદ તત્ત્વજ્ઞાનને જાણનાર, સમસ્ત શાસ્ત્રના નિશ્ચયરૂપ બુદ્ધિવાળા, રહસ્યને જાણવા.

ગુર્વાજ્ઞાકૃતતત્પાશ્ચોપવેશગમનક્રિયઃ ।
નારાયણાનન્યમતિરેકાન્તિકમુનિપ્રિયઃ ॥૪૮॥
વર્ણાન્દ્રો નૈષ્ઠિકપ્રેષ્ઠ એકાન્તિકસદર્ચકઃ ।
યશસ્વી ભૂરિતેજસ્વી વૈદિકો બ્રહ્મવર્ચસી ॥૪૯॥
સત્ર્યાયવર્તી નિદ્વોષો ભક્તિહર્ષવિવર્ધનઃ ।
ગૃહીતહિતવાક્ સર્વભૂતતત્ત્વવિદૂહવાન્ ॥૫૦॥

ગુરુએ સન્માનેલા, ગુરુને અતિપ્રિય, ગુરુપાસે સદા બે ઢાથ જોડીને રહેલાં.

૪૮. ગુરુની આજ્ઞામાં સદા તત્પર, પાસે જવા આવવામાં પણ અનુવૃત્તિમાં રહેતાં, નારાયણમાં જ એક બુદ્ધિવાળા, એકાન્તિક મુનિઓને પ્રિય.

૪૯. વર્ણીઓમાં મુખ્ય, બ્રહ્મચર્ય વ્રત જેને અતિ પ્રિય છે, એકાન્તિક ભક્તોને માન આપનાર, સર્વત્ર જેમનો યશ ગવાય છે, અવિદ્યા હરનાર, મહા તેજવાળા, વૈદિકધર્મનું સદા આચરણવાળા, બ્રહ્મ શબ્દ વાચ્ય તપ સંપત્તિવાળા.

૫૦. સદા ઉત્તમ ન્યાયમાં વર્તવાવાળા સદા દ્વેશભાવ રહિત, ભક્તિને આનંદ આપનાર, હિત કરવાવાળી વાણી સ્વીકારતા ભૂત માત્રને તત્ત્વપૂર્વક જાણતા, પદાર્થ સ્વીકારવામાં સ્વ ભૂત સહિતને જાણતાં.

ઉદ્ભવેક્ષોત્સુકોઽનન્તઃ પત્રીલેખપટુઃ પ્રભુઃ ।
પત્ર્યુત્તરજ્ઞાતનિજૈશ્ચર્યસાધ્વતિમાનિતઃ ॥૪૫॥
રામાનન્દસ્વામિવીક્ષાનન્દઃ સાધુપ્રિયઃ ।
બોધન્યાસમહાદીક્ષો ગુરુસેવાપરો યમી ॥૪૬॥
ભક્તો નારાયણમુનિઃ સહજાનન્દ આત્મદૃક્ ।
ગુરુમાન્યો ગુરુપ્રેષ્ઠો ગુર્વન્તિકકૃતાંજલિઃ ॥૪૭॥

૪૫. ઉદ્ભવાવતાર રામાનંદ સ્વામીના દર્શનમાં ઉત્સાહ વાળા સદા સ્વસ્વરૂપ ગુણોના અંતરહિત, રામાનંદ સ્વામીને પત્ર લખવામાં ચતુર, પ્રભુ પણે વર્તતા, રામાનંદ સ્વામીના પત્રનો ઉત્તર લખવાથી ઐશ્વર્ય જાણીને સાધુ જનોએ અતિશય સન્માન કરેલાં.

૪૬. રામાનંદ સ્વામીના દર્શનથી આનંદિત, સાધુને પણ અતિશયપ્રિય, દર્શન કરનારને અતિશય પ્રિય, પ્રબોધિની એકાદશીએ સ્વામીએ આપેલ મહાદીક્ષા, ગુરુવર રામાનંદ સ્વામીની સેવામાં તત્પર, ઈન્દ્રીય નિયમ રૂપ યમ વાળા.

૪૭. મહાદીક્ષા ગ્રહણ કરી ઉદ્ભવી ભક્તિપરાયણ, તપના પરિચયથી નારાયણ ઋષિ જેવા જાણી રામાનંદ સ્વામીએ આપેલ નામ, સદા આનંદમાં રહેતા સ્વામીએ આપેલ સાર્થક નામ, આત્મસ્વરૂપમાંજ સર્વદા દૈષ્ટિવાળા,

સત્યપ્રિયઃ સત્યપરો નિષ્કામનરવલ્લભઃ ।
અદ્રોહકઃ સદોદ્યોગી ષડૂર્મિવિજયક્ષમઃ ॥૫૧॥
ધર્મકાર્યક્ષિપ્રકારી દીર્ઘદર્શી વિચારવાન્ ।
દેશકાલાદ્યવિહતસ્વસ્વરૂપાચલસ્થિતિઃ ॥૫૨॥
સત્તમો દમધૃહક્ષો વિનીતઃ સ્મૃતિમાન્ ઋજુઃ ।
સચ્છાસ્ત્રવ્યસનોઽવ્યગ્રીઽભિમાનિપુરુષારુચિઃ ॥૫૩॥

૫૧. સત્યજ જેમને પ્રિય છે, સત્યમાંજ રહેનારા, નિષ્કામ જીવને જ સ્વીકારતા, કોઈનો ક્યારેય મનવાણીથી દ્રોહ રહિત, સત્કાર્યમાં સદા ઉદ્યમી, ઉર્મિના વિજયમાં સમર્થ.

૫૨. ધર્મ સંબંધી કાર્ય તત્કાળ કરતાં, વ્યવહાર કાર્યમાં દીર્ઘ દર્શી, સારાસારાના વિવેકને જાણતાં, દેશકાળ ક્રિયા સંગાદિના વિધનોમાં પણ સ્થિર.

૫૩. અતિ સત્ય પ્રિય, દમ, ક્ષમાદિ ઈન્દ્રિય નિગ્રહને ધારતાં, અતિ વિનયવાળા સદા બહુ કાળ સુધી સ્મરણ રાખવાવાળા સરલ સ્વભાવવાળા સદા સત્શાસ્ત્રના શ્રવણાદિ વ્યસનવાળા, ધર્મકાર્યમાં વ્યાકુળતા રહિત, અભિમાની પુરુષમાં હેત રહિત.

૫૪. સર્વથી આધિક બુદ્ધિવાળા સદા મધુર ગંભીર

अतिसर्वमतिर्वाग्मी सत्संगिजनवल्लभः ।
 अप्रमत्तोऽतिप्रगल्भोऽनलसोऽन्यगुणग्रहः ॥५४॥
 सदाचारप्रियः शुष्कज्ञानिवादतमोरविः ।
 कृष्णार्पितान्नगन्धादिदेवतापितृयाजकः ॥५५॥
 सद्यः प्रश्नसमाधानविस्मापितसभाजनः ।
 अजातशत्रुः समदृक् धर्मनिष्ठमहादरः ॥५६॥
 अनसूयोऽचलप्रज्ञः कामशास्त्रविवर्जनः ।
 दीनाल्पविकलवत्वेक्षाजाततीव्रव्यथाकुलः ॥५७॥

अने प्रिय वाणी भोलनार, समस्त सत्संगीने अतिप्रिय, भक्त रक्षामां सदा सावधान, प्रतिभायुक्त बुद्धिवाणा, आणस रडित, अन्यना गुणोनेज ग्रहण करता.

५५. हिसादोष रडित आचार प्रिय, शुष्क अेवुं केवलय ज्ञानने टाणवावाणा, श्रीकृष्णने प्रथम गंध पुष्पादिथी पूजने पछी अन्यनी पूजा करवावाणा.

५६. सत्संगीने अनेक प्रश्नोना तत्काण उत्तरो आपीने ज्ञानोने विस्मय पमाडता, शत्रु भावरडित, सर्वत्र समदृष्टिवाणा, धर्मपालन दृढ स्थितिथी आदरणीय.

५७. अन्यमां दोष दर्शन रुप असूयारडित, अयण बुद्धिवाणा, मनः क्षोभ करनार अंगरागनो त्याग करवावाणा, दीन, दुर्बल, रंकाण दुःभथी अति व्याकुण.

सच्छास्त्रानुगतप्रज्ञो दैवपित्र्यस्वकर्मकृत् ।
 अपैशुन्यकृद्द्यूतः पापिसंसर्गनादरः ॥६२॥
 ब्रह्मनिन्दाश्रवःखेदः स्त्रीप्रसंगभृशारुचिः ।
 अकार्याचरणहीतः समयोचितभाषणः ॥६३॥
 निर्लज्जानतसद्विप्रगुरुदेवप्पदाम्बुजः ।
 मुक्तानन्दानुगस्तुष्टो गुणाब्धि सन्मनोहरः ॥६४॥

क्रियानो प्रारंभ करनार, सत्कीयानो सङ्गतापूर्वक आरंभ करनार.

६२. सत्शास्त्रने अनुसार बुद्धिवाणा सदा दैवसंबंधी तथा पितृ संबंधी स्वकर्म यथासमय करनार, कोठनुं याडीयापणुं नही करनार, जुगार नही रमनार, पाप कर्म करनारना संगनो अनादर करनार.

६३. साधु ब्राह्मण वेदनी निंदा सांभणवामां भेदवाणा, स्त्रीओना प्रसंगनो अरुचिवाणा, शास्त्र निषिद्ध कर्म करवामां लज्जावाणा, समयने अनुरूप भोलवा वाणा.

६४. साधु ब्राह्मण गुरुदेवने लोकलाज्ज छोडीने साष्टांग प्रणाम करवावाणा, मुक्तानंद स्वामीनी आशामां वर्तता, धर्मज्ञानादि गुणना समुद्र, साधुना मनने डरनार.

स्वधर्मादिगुणोपेतहर्षभक्तजनारुचिः ।
 सन्मण्डलावासरुचि सन्मण्डलपरायणम् ॥५८॥
 सच्छास्त्रनिन्दितत्यागी प्रशस्तार्थनिषेवकः ।
 सम्पदापत्समो मोक्षधिषणः प्रतिभानवान् ॥५९॥
 सुचिरश्रुतसच्छास्त्रो नापमानितसज्जनः ।
 वाक्यार्थक्षिप्रविच्छत्रुमित्रदत्तसमोत्तरः ॥६०॥
 अग्राह्यवस्त्वनाकांक्षी नष्टवस्तुशुचोज्झितः ।
 यथोचितसमारम्भः सफलारब्धसत्क्रियः ॥६१॥

५८. स्वधर्मादि गुण छोवा छतां भक्ति वगरना उपर डेत रडित, वैराग्य छोवा छतां साधु मंडणमां रूचिवाणा.

५९. सच्छास्त्र निंदित पदार्थनो त्याग करवावाणा, शास्त्रे कडेला पदार्थनुं सेवन करता, सुभ दुःभमां समान जेथी मोक्ष मणे तेवी बुद्धि आपनार, प्रतिभावाणा.

६०. लांभा समय सुधी सच्छास्त्रमां रूचिवाणा, क्यारेय पण सज्जननुं अपमान न करवावाणा संदंभपूर्वक वाक्यार्थने सारी ज्ञातां, गूढार्थ प्रश्न करनार शत्रु के मित्रने समान उत्तर आपनारा.

६१. वणिने अग्राह्य जे आत्तुषणादिकनी आशा रडित, नाशवंत वस्तुना शोक रडित, स्वशक्ति प्रमाणे जे

गुरुदत्तजनस्वाम्यः सुरम्यविषयारुचिः ।
 गुरुयाचितभक्तान्तदुःखस्वप्राप्तिसद्वरः ॥६५॥
 अतिमानुषसत्कर्मा सुखसेव्योऽखिलेष्टदः ।
 प्रपन्नाभयदः श्रीमानुत्तमोत्तम आत्मवान् ॥६६॥
 तापत्रितयहृद्दार्तः सदसद्व्यक्तवित्तमः ।
 सत्पतिः सर्वहितकृज्ज्ञानदो भवमोचकः ॥६७॥

६५. गुरुअे आपेल पोतानुं पद जेने अेवा, सुंदर विषयोमां रूचि रडित, गुरु पासे भक्तोना दुःभ पोताने आवे तेवुं वरदान मेणवनार.

६६. मनुष्यथी न थाय तेवुं धर्मकार्य करवावाणा सदा सर्वने सुभपूर्वक सेवन करी शकाय तेवा, समस्त आश्रितने ष्छीत इण आपनार, शरणागतने अत्य आपनार, गुरु स्थाने अति शोभायुक्त, सर्व करता अतिशय गुणवान, सर्वाधिक प्रशंसनीय आत्म गुणवान छोवाथी आत्मवान.

६७. वात सांभणवाथी त्रण प्रकारना तापने दूर करनार, सत् असत् व्यक्तने सारी रीते ज्ञातां, संतोना पति, शत्रु मित्र सर्वज्व भाननुं डित करनार, सन्मुभ आवनारने सत्य ज्ञान आपनार, आश्रितोने भव बंधनथी छोडावनार.

ભૂરિપ્રતાપો નિર્મોહો મહારાજો નૃપાર્ચિતઃ ।
અધૃષ્યોઽવિકૃતોઽજયઃ શરણ્યો ભક્તવત્સલઃ ॥૬૮॥
અતર્ક્યોઽનુપમોઽપારોઽપ્રમાદોઽવ્યય ઝજ્જ્વલઃ ।
ધર્મશંસી ધર્મહેતુર્વેદગૂઢાર્થબોધકઃ ॥૬૯॥
કાલમાયાભયત્રાતા ભક્તવર્મ સુમંગલઃ ।
ઉપાસનારીતિવક્તા બ્રહ્મધામપ્રદર્શકઃ ॥૭૦॥

૬૮. સબંધ માત્રથી પાવન કરનાર પ્રતાપવાળા,
પદાર્થ માત્રના મોહ રહિત, સ્વપ્રતાપથી રાજાધિરાજ,
અનેક રાજાઓએ પૂજેલાં, કોઈથી પણ પરાજય થાય નહીં
તેવાં, સૌમ્ય દર્શનવાળા, કોઈથી જીતી શકાય નહીં તેવાં,
શરણાગતનું રક્ષણ કરવામાં તત્પર, ભક્તો માટે
સ્નેહવાળા.

૬૯. તર્કથી નિશ્ચય થાય નહીં તેવા દિવ્ય, જેને
કોઈની ઉપમા આપી શકાય નહીં, જેના વિદ્યાદિ ગુણોનો
પાર નથી, ધર્મકાર્યમાં પ્રમાદ રહિત, વિકાર રહિત,
સત્કર્મથી ઉજ્જ્વલ કીર્તિવાળા, ધર્મવાળાની સભામાં
પ્રશંસા કરવાવાળા, ધર્માચરણના હેતુ, વેદોનો ગૂઢ અર્થ
સમજાવતાં.

૭૦. આશ્રિતોને કાળ માયાના ભયથી છોડાવતાં,
ભક્તોની કવચની જેમ રક્ષા કરનાર સમસ્ત મંગલકારી

પ્રતિબિમ્બાંશવાદાદિમતતૂલદવાનલઃ ।
સભક્તિધર્મધર્માઢ્યભક્તિયોગપ્રવર્તકઃ ॥૭૪॥
પ્રોક્તાસદ્દેશકાલાદિદોષો નિષ્કપટપ્રિયઃ ।
સદ્દેશકાલાદિગુણજ્ઞાપકઃ સત્પ્રશંસકઃ ॥૭૫॥
સ્વધર્મશિથિલાપ્રીતિર્ભક્તકલ્પમહીરુહઃ ।
ધર્મહીનજ્ઞાનભક્તિદોષભૂયસ્ત્વબોધકઃ ॥૭૬॥
સ્વધર્મહીનપુરુષત્યાગી સત્યપ્રતિશ્રુતઃ ।
બહુવ્રણસત્રો વિષ્ણવાદિપંચાયતનમાનનઃ ॥૭૭॥

ઈન્દ્રિયોની ઉપશમ સ્થિતિવાળા,

૭૪. જીવ બ્રહ્મના પ્રતિબિંબાશવાદને અગ્નિની જેમ
બાળી દેનાર, ભક્તિએ સહિત ધર્મ અને ધર્મ સહિત ભક્તિ
યોગના પ્રવર્તક.

૭૫. અશુભ દેશ કાળાદિ આઠના દોષનું પ્રતિપાદન
કરનાર, દંભ રહિત નિષ્કપટ ભક્ત જેને પ્રિય છે, શુભ
દેશ કાળાદિ આઠના ગુણનું પ્રતિપાદન કરનાર, સાધુ
જનોની સપ્રમાણ પ્રશંસા કરનાર.

૭૬. સ્વધર્મમાં શિથિલમાં પ્રિતિ રહિત, કલ્પ
વૃક્ષની જેમ ભક્તના મનોરથ પૂર્ણ કરવાવાળા, સ્વધર્મ
રહિત જ્ઞાન-ભક્તિમાં દોષને સારી રીતે સમજાવનાર,

૭૭. સ્વધર્મ રહિતનો ત્યાગ કરવાવાળા, સદા

બ્રહ્મભૂતપરબ્રહ્મોપાસનાસ્થાપકોઽક્ષરઃ ।
કન્દર્પદર્પદલનો નૈષ્ઠિકવ્રતપોષકઃ ॥૭૧॥
અદીનદિવ્યચરિતો મનોનિગ્રહ્યુક્તિદઃ ।
વરણીયોઽન્યદુઃખજ્ઞઃ સંસારાર્ણવનાવિકઃ ॥૭૨॥
સ્વામિનારાયણો વાક્યસુધાતર્પિતસત્સભઃ ।
વિધવાસ્પર્શદોષાતિપ્રખ્યાતોપશમસ્થિતિઃ ॥૭૩॥

ગુણે યુક્તે, ધર્માદિ અંગે સહિત ઉપાસનાનું નિરૂપણ કરતાં,
કૃપાથી દિવ્ય બ્રહ્મધામના દર્શન કરાવનાર.

૭૧. બ્રહ્મરૂપને પણ પરંબ્રહ્મ પરમાત્માની ઉપાસના
ભક્તિ કરવાની સ્થાપના કરનાર, વિકાર રહિત તેથી
અક્ષર, કામના ગર્વને નાશ કરનાર, નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચર્ય વ્રતને
પોષણ કરનાર.

૭૨. મહાન દિવ્ય ચરિત્ર વાળા, આશ્રિતને મન
નિગ્રહની યુક્તિ આપનારા, સ્વામીપણે વરવા યોગ્ય,
અન્યના દુઃખને જાણનારા, જન્મ મરણરૂપ સંસારના
નાવિક સમાન.

૭૩. સર્વ ઐશ્વર્ય સંપન્ન પતિ સ્વામી
સર્વાન્તર્યામીપણે નારાયણ જ હોય તેથી
“સ્વામિનારાયણ”, વચનામૃતોથી સંતોને તૃપ્ત કરતાં,
વિધવા સ્ત્રીના સ્પર્શમાં દોષનું સ્થાપન કરનારા, સર્વ

વિપ્રાપરાધસહનઃ સત્યસંકલ્પ આશુદઃ ।
સાન્વયાધર્મમૂલઘ્નો યજ્ઞકૃદ્બ્રાહ્મણપ્રિયઃ ॥૭૮॥
વિષ્ણુસ્વરુપાવિષ્કારો નિર્માયઃ સર્વદર્શનઃ ।
જનસાહસ્રયુગપત્સમાધિસ્થિતિકારકઃ ॥૭૯॥
સ્વેક્ષાયાતનરસ્ત્ર્યોઘાન્યોઽન્યસમ્મર્દસદ્દેશાઃ ।
વિપ્રભોજનસંહૃષ્ટો વિપ્રાત્મા વિપ્રપૂજિતઃ ॥૮૦॥

સત્યપ્રતિજ્ઞાવાળા, ઘણાં સ્થળે અન્નક્ષેત્ર ચલાવતાં, વિષ્ણુ,
શિવ, ગણપતિ, પાર્વતી અને સૂર્ય પંચદેવને પૂજતાં,

૭૮. બ્રાહ્મણોના અપરાધને સહન કરવાવાળા,
સત્ય સંકલ્પવાળા, સંકલ્પ કરેલ પદાર્થ બ્રાહ્મણને
તત્કાળ આપનારા, દંભ લોભાદિ અધર્મનો સમૂહ
નાશ કરનાર જગત કલ્યાણ માટે યજ્ઞ કરતાં, બ્રાહ્મણો
જેમને અતિ પ્રિય છે.

૭૯. બ્રાહ્મણોને યજ્ઞમાં ચતુર્ભુજ વિષ્ણુ સ્વરૂપે દર્શન
આપતાં માયાના પરિણામાદિ વિકાર રહિત, સૌને ભેદ
રહિત દર્શન આપતાં, હજારો મનુષ્યોને એક સાથે દુર્લભ
સમાધિ કરાવનારા.

૮૦. પોતાના દર્શન કરવા આવેલાં સ્ત્રી-પુરૂષોને
પરસ્પર એક બીજાનો સ્પર્શ ન કરવા રૂપ ધર્મ
સમજાવવારૂપ યશવાળા, બ્રાહ્મણોને જમાડવાથી

વેદૈકવેદ્યો દિવ્યાંગો મેઘઞિહર્ષભંજનઃ ।
સર્વયોગકલોદ્ધાસી સ્વતંત્રઃ સર્વવિદ્વશી ॥૮૧॥
કૃષ્ણાત્માડકૃષ્ણહૃદયો દેશિકો દિવ્યદર્શનઃ ।
ગોલોકરમણો બ્રહ્મક્રીડો વૈકુણ્ઠનાયકઃ ॥૮૨॥
અનેકમૂર્તિરણ્ડસ્થો બહિઃસ્થો યોગશિક્ષકઃ ।
પુરઃસરો મનોવેગઃ સ્વનેતા દર્શિતામરઃ ॥૮૩॥

હર્ષવાળા, સ્વધર્મ, નિષ્ઠ બ્રાહ્મણો જેમને પ્રિય છે, વિદ્વાન બ્રાહ્મણોએ પૂજેલાં.

૮૧. વેદથી જ જાણવા યોગ્ય, દિવ્ય અંગોવાળા, મેઘજીત જે સ્વામીની કૃપાથી સ્વતંત્ર સમાધિ વાળો હતો તેના ગર્વને નાશ કરનાર, યોગની સર્વ ક્રિયાઓને બતાવનારા, સ્વતંત્ર કોઈને આધિન નહીં, સમગ્ર જગતને જાણનાર.

૮૨. સ્વયં શ્રીકૃષ્ણ રૂપે દર્શન આપતાં, દર્શન કરનારના હૃદયને આકર્ષતા, જગત ગુરુ, દિવ્ય અપ્રાકૃત ઐશ્વર્ય દર્શાવનારા કાલવાણીમાં ગોલોક ધામમાં દિવ્યરાસના દર્શન કરાવતા, ભક્તોને અક્ષરબ્રહ્મ ધામની મૂર્તિના દર્શન કરાવતા, વૈકુંઠ લોકના દર્શન કરાવતા.

૮૩. અસંખ્ય મૂર્તિ જેમની છે, સમગ્ર બ્રહ્માંડમાં પોતાના સ્વરૂપનું દર્શન કરાવતાં, બ્રહ્માંડની બહાર પણ

પાપિકૃતાન્તઃ પરમઃ પુણ્યકીર્તિઃ પૃથુશ્રવાઃ ।
કૃશોધ્ધવાધ્વસમ્પોષ્ટા સાધ્વીધર્મપ્રવર્તકઃ ॥૮૬॥
દૈત્યાંશગુરુખદ્યોતભાસ્કરો ધર્મધારકઃ ।
લોભાદિદોષગદિતા તામસવ્રતવર્જનઃ ॥૮૭॥
સુવ્રતઃ સિદ્ધિદઃ સિદ્ધઃ સિદ્ધેશઃ સિદ્ધિપોઽચ્યુતઃ ।
કૌલાધ્વશાપદઃ પ્રોક્તાસુરલક્ષ્માડસુરાતિગઃ ॥૮૮॥

કરનાર, વિશાળ ઉધ્ધવ સંપ્રદાય સારી રીતે પ્રવૃત્તાવતા સાધ્વી પતિવૃતાના ધર્મ પ્રવર્તક.

૮૭. મઘા માંસ ભક્ષણ કરતાં અસુરો બધોત ગુરુ સામે સૂર્ય જેવા, માણાવદરમાં જન્માષ્ટમી ઉત્સવમાં ભક્તોને ધર્મ ધારણ કરાવતા ત્યાંજ લોભ, કામ રસાસ્વાદાદિના દોષ જણાવતાં, ભાડેરમાં તામસદેવ માંસ મદિરા નેવેદ્ય વાળાની પૂજા વર્જન નિષેધ કરતાં.

૮૮. અહિંસાદિ શ્રેષ્ઠ વ્રતધારી, સાધકોને સિધ્ધિ આપનારા, સમગ્ર ઐશ્વર્ય સ્વતઃ સિધ્ધ, સિધ્ધોના ઈશ્વર, સમગ્ર, સિધ્ધિને ભક્તો માટે રક્ષણ કરતા, શરણાગત રક્ષાથી ક્યારેય વિચલિત નહીં થયેલા, કૌલ મત મકાર પંચકને નાશનો શાપ આપતા, ભાદ્રામાં અસુર લક્ષણ કહેતાં, અસુરોને સદા આગોચર,

વિષ્ણુયાગસમારમ્ભઃ ષળ્માસાશિતવાઙ્ઙવઃ ।
નાનાદેશગતિર્નાનાયજ્ઞકૃદ્ભૂરિદક્ષિણઃ ॥૮૪॥
સદ્યઃસમાધિઃ સર્વાત્મા નિરીશમતખણ્ડનઃ ।
મકારપંચકોચ્છેતા ધર્મસર્ગપ્રપોષકઃ ॥૮૫॥

પોતાના સ્વરૂપનું દર્શન કરાવતા, અષ્ટાંગ યોગ સાધ્યા વિના પણ સમાધિ કરાવતાં, સર્વની આગળ ચાલતાં, મન જેવા વેગથી ચાલતાં, સ્વભક્તોના અગ્રેસર, કેટલાક ભક્તોને દેવતાના રૂપે દર્શન આપતાં.

૮૪. આખા અને પીપલાણામાં વિષ્ણુયાગ કરાવતાં, છ માસ પર્યન્ત બ્રાહ્મણોને ઈચ્છિત ભોજન જમાડતાં, પોતાના ભક્તોના ગામોએ જવા વાળા, ભક્તોના ગ્રામોમાં અનેક પ્રકારના યજ્ઞ કરતાં, બ્રાહ્મણોને વિવિધ પ્રકારની દક્ષિણાઓ આપતા.

૮૫. યમ નિયમાદિ વિના તત્કાળ સમાધિ કરાવતાં, સર્વના આત્મા ધારક, ભગવાન વિનાના મતનું ખંડન કરનાર, કૌલ શાસ્ત્રમાં મઘ, માંસ, મત્સ્ય, મુદ્રા, મૈથુન જેવા પાંચ પાપનો નાશ કરતાં, ધર્મ સર્ગ-શુભ, પ્રસન્નતાદિકનું પોષણ કરતાં.

૮૬. પ્રાણી હિંસાથી પાપમાં પ્રવૃત્ત માટે ભયંકર, જેના પર ઉત્કૃષ્ટ કોઈ નથી, પાપીઓના સમગ્ર પાપને નાશ

મ્હુજંગનગરાનન્દો નિજભક્તસ્તુતો મહાન્ ।
અહિંસાસ્થાપકો ભૂરિનિજૈશ્વર્યપ્રદર્શકઃ ॥૮૯॥
દૂરદેશસ્થાત્મભક્ત દત્ત સાક્ષાત્સ્વદર્શનઃ ।
સચ્છાસ્ત્રોદિતસત્કીર્તિરાત્યન્તિકગતિપ્રદઃ ॥૯૦॥
પરાપકારસાહસ્રવિસ્મૃતિઃ કોમલાન્તરઃ ।
પાષણ્ડરક્ષિતાત્મીયો દૈત્યમોહનચેષ્ટિતઃ ॥૯૧॥
અખણ્ડિતાર્ષમર્યાદઃ પરગુહ્યાપ્રકાશકઃ ।
પાત્રાપિત્તબહુદ્રવ્યો યથાયુક્તોપદેશકઃ ॥૯૨॥

૮૯. ભુજ નગરના ભક્તોને આનંદ આપતા, પોતાના ભક્તોએ સારી રીતે સ્તુતિ કરેલાં, નગર જનોએ મહા પૂજા કરેલા, યાજ્ઞાદિમાં પણ અહિંસાનું પ્રતિપાદન કરતા, અકસ્માત પોતાના ઐશ્વર્યને બતાવતા.

૯૦. દૂર દેશોમાં રહેલાં પોતાના ભક્તોને પ્રત્યક્ષ દર્શન આપતાં, સત્શાસ્ત્રોએ જેમની કીર્તિનું ગાન કર્યું, ભક્તોને આત્યંતિક મોક્ષ આપનાર.

૯૧. અન્યએ કરેલા અપકારને સ્મૃતિમાં નહિ લાવતાં, દયાથી માખણ જેવું હૃદયવાળા, પાખંડ માર્ગથી ભક્તોના રક્ષક, દૈત્યને ભ્રમમાં મોહ ઉપજાવતાં.

૯૨. આર્ય ઋષિએ બાંધેલી મર્યાદાને અખંડ રાખનારા, બીજાની ખાનગી વાતને ક્યારે નહીં કહેતાં,

અવિગ્રહપ્રિયો વાણીદળપારુષ્યવર્જિતઃ ।
 બ્રહ્મણ્યદેવો દેવેજ્યો દશરુપપ્રદર્શકઃ ॥૧૩॥
 અકુણ્ઠતવાચા દેશાચારજ્ઞોઽનાદૃતોદ્ધતઃ ।
 શિક્ષાર્થક્ષણરુઙ્ નિત્યમૈત્રઃ સચ્ચાસ્ત્રસંગ્રહી ॥૧૪॥
 ધર્મિપક્ષઃ સાધુસેવી પુણ્યશ્રવણકીર્તનઃ ।
 પ્રણતાર્તિહરઃ પૂજ્યો વિષયાસક્તનિન્દકઃ ॥૧૫॥
 પાત્ર બ્રાહ્મણને બહુ દ્રવ્ય આપનારા, યથા, યોગ્ય ધર્મનો
 ઉપદેશ આપનારા.

૯૩. કોઈની સાથે કળ્યો જેમને પ્રિય નથી, વાણીથી
 પણ કોઈને દુઃખ નહિ દેનારા, બ્રાહ્મણોનું સદા હિત
 કરનારા, સમસ્ત દેવોને પૂજ્ય, દશ અવતાર રૂપ દર્શક.

૯૪. સભામાં સતત ભાષણ આપતાં, ધર્મોપદેશમાં
 પણ દેશાચારને જાણતા, શાસ્ત્ર વિરૂદ્ધ વર્તન વાળાનો
 આદર રહિત, ધર્મની શિક્ષા માટે જરાક રોષ કરવાવાળા,
 સદા દરેકનું હિત કરનારા, વેદાદિ સચ્છાસ્ત્રોનું જતન
 કરનારા.

૯૫. ધર્મવાળાનો પક્ષ રાખતા, સાધુ સેવા પરાયણ,
 જેમનાં ગુણ કીર્તન પાપીઓને પણ પુણ્ય શાળી બનાવે છે,
 પ્રણામ કરતાની સમગ્ર પીડા દૂર કરતા, જગતના પૂજ્ય,
 નાશવંત વિષયમાં આસક્ત દુઃખરૂપને કહેનારા.

યોગેશ્વરો મુનિપતિર્નિત્યમુક્તો મહામુનિઃ ।
 બૌદ્ધાદિનાસ્તિકમતખણ્ડનઃ પણ્ડિતાર્ચિતઃ ॥૧૦૦॥
 અહિંસયજ્ઞપ્રસ્તોતા વૈષ્ણવક્રતુકારકઃ ।
 મદ્યમાંસસુરાગન્ધાઘ્રાણશુદ્ધિવિધાપકઃ ॥૧૦૧॥
 મત્તોન્મત્તખલાવાદી પુરસ્કૃતગુણાધિકઃ ।
 નાનાભક્તજનાનન્દઃ સદસદ્વ્યક્તિદર્શકઃ ॥૧૦૨॥

ભક્તોનો ત્યાગ નહીં કરવાવાળા, દિવસમાં પાંચ વખત
 પૂજન કરવાવાળા.

૧૦૦. યોગ સાધકોના ઈશ્વર, મનન શીલ
 ઋષિઓના સ્વામી, સર્વેશ્વર હોવાથી નિત્ય મુક્ત, સમસ્ત
 મુનિઓથી અધિક બુદ્ધ વિગેરાના નાસ્તિક મતનું ખંડન
 કરનારા, પંડિત વિદ્વાનોએ પૂજેલાં.

૧૦૧. અહિંસક યજ્ઞની પ્રસંશા કરવાવાળા,
 વિષ્ણુના સંબંધવાળા યજ્ઞ કરનારા, મદ્ય, માંસ અને દારૂને
 સુંઘવાના દોષને પણ દૂર કરાવતાં.

૧૦૨. મત ઉન્મતની સાથે ક્યારેય વાદ વિવાદ
 નહિ કરનારા, ગુણવાન મનુષ્યને જ સર્વકાર્યમાં આગળ
 રાખતાં, સર્વ, પ્રકારના ભક્તોને આનંદ આપતાં, સદ્
 અસદ્ એવા સર્વ વ્યક્તિને સ્પષ્ટરૂપે બતાવતા.

ભક્તદેહાન્તસમયદત્તદિવ્યસ્વદર્શનઃ ।
 યમદૂતાવિતસ્વીયો નરકાર્તિનિવારકઃ ॥૧૬॥
 સન્માર્ગવર્તિતાશોષસ્વાશ્રિતઃ શીઘ્રસિદ્ધિદઃ ।
 અનાથરોગિવૃદ્ધાર્થભિક્ષુપોષણકારકઃ ॥૧૭॥
 ગૂઢાશયો ગૂઢમન્ત્રઃ સર્વજીવાપ્રતારકઃ ।
 ભક્તાસદ્વાસનોચ્છેત્તાઽસદાગ્રહવિવર્જનઃ ॥૧૮॥
 પોષ્યવર્ગાનુવિહિતતત્સમાનમિતાશનઃ ।
 આપત્કાલાત્યક્તનિજઃ પંચકાલર્ચિતાચ્યુતઃ ॥૧૯॥

૯૬. પોતાના ભક્તોને અંત સમયે દિવ્ય સ્વરૂપે
 દર્શન આપતાં, યમદૂતોથી સ્વભક્તોની રક્ષા કરતાં,
 નરકના દુઃખોથી છોડાવનારા.

૯૭. સત્પુરુષોના માર્ગે સ્વભક્તોને યલાવનારા,
 સ્વભક્તોને તત્કાળ સિધ્ધિ આપનારા, અનાથ, ગરીબ,
 બાળક અને ભિક્ષુકના રક્ષક.

૯૮. ગંભીર અભિપ્રાયવાળા, વાતચીતને પણ ગુઢ
 (ખાનગી) રાખનારા, જીવમાત્ર ને ક્યારેય છેતરે નહીં
 તેવા, પોતાના ભક્તોની અસદ્વાસનાને દૂર કરતા, દેહ
 સંબંધી વાસનાને દૂર કરનારા.

૯૯. પોતાના પોષ્ય વર્ગ જે ભક્તો તેમને જમાડ્યા
 પછી જ સ્વયં સ્વસ્થ આહાર વાળા, આપત્કાળમાં પણ

ભૃગુનાન્દીશાશાપાર્તજનરક્ષકુત્તમઃ ।
 વેદવિચ્છાસ્ત્રવિદ્વાદિદુર્જેયો હૃતસંશયઃ ॥૧૦૩॥
 યદ્વાંગાત્મા હૃદમ્ભોજધ્યેયો ધ્યાતૃમનોહરઃ ।
 જ્યોતિઃ સંસ્થોઽતિરમ્યાંગઃ સુરેચારુણપત્તલઃ ॥૧૦૪॥
 ચાર્વાંગુલિર્નિખેન્દ્વાલિર્પ્રભાપહૃતહૃત્તમાઃ ।
 પદ્યકોશાતિમૂલુલચરણસ્તુંગગુલ્ફકઃ ॥૧૦૫॥

૧૦૩. ભૃગુ ઋષિ તથા નન્દીએ આપેલા સામસામા
 શાપથી ભક્તોને રક્ષણ આપતા, ક્ષર અને અક્ષરથી શ્રેષ્ઠ,
 વેદ અને વેદના અર્થને સારી રીતે જાણતાં, મીમાંસાદિ
 દર્શન શાસ્ત્રને જાણતાં, વાદ વિવાદમાં કોઈ જીતી શકે
 નહિ એવા સમર્થ, પોતાના આશ્રિતોના સમસ્ત સંશયને
 દૂર કરતા,

૧૦૪. કારીયાણીના રાજા ખટવાંગના આત્મામાં
 રહીને અભયરાજાનું અજ્ઞાન હરનાર, મુમુક્ષુને હૃદયમાં
 ધ્યાન કરવા યોગ્ય, ધ્યાન કરનારના મનને આકર્ષક,
 હૃદયાકાશમાં દિવ્ય જતોતિમય સ્વરૂપે વિરાજમાન,
 અત્યન્ત સુન્દર અંગોવાળા, અતિ શોભીત ઉર્ધ્વરેખાદિ
 સોળ ચિન્હયુક્ત ચરણ કમળવાળા.

૧૦૫. સુંદર અનુક્રમે યુક્ત કોમળ ચરણની
 આંગળીઓવાળા, ચરણની આંગળીયુના ચંદ્ર સમાન

હ્રસ્વજંઘો વૃત્તજાનુઃ સમોરુઃ સત્સિતાંશુકઃ ।
 ગમ્ભીરનાભિરાજાનુભુજસ્તતભુજાન્તરઃ ॥૧૦૬॥
 કળ્થલમ્બિતહારાલિઃ કમ્બુકળ્થોડરુણાધરઃ ।
 પ્રફુલ્લપદ્મવદનઃ કુન્દદન્તો મિતસ્મિતઃ ॥૧૦૭॥
 તિલપુષ્પાભનાસાન્તશ્યામબિન્દુઃ સમશ્રવાઃ ।
 વામશ્રવોડન્તરશ્યામબિન્દુઃ પદ્મદલેક્ષણઃ ॥૧૦૮॥

નખની આનંદ દાયક શીતળતાથી ધ્યાતાના અજ્ઞાનને નાશ કરતા, કમળના ડોડા જેવા કોમળ ચરણવાળા, ઉંચી સુંદર ઘુંટીવાળા,
 ૧૦૬. સુંદર અનુક્રમે વિપુલ ગોળ બહુ લાંબી નહીં તેવી સાથળવાળા, ગોળાકાર ઢીંચણોવાળા, હાથીની સુંદ જેવા સાથળોના શોભાયમાન શ્વેત વસ્ત્રોવાળા, ગોળ ઊંડી નાભીવાળા, જાનુ સુધી લાંબી ભૂજાઓવાળા, વિશાળ વક્ષઃ સ્થળ (છાતી) વાળા.
 ૧૦૭. કંઠમાં લાંબી અનુક્રમે પુષ્પહાર ધારેલા, શંખના સમાન ત્રણ રેખા યુક્ત કંઠવાળા, લાલ ગીલોડા જેવા હોઠો વાળા, ખીલેલાં કમળજેવા મુખવાળા, મોગરાની કળી જેવા સુંદર દાંતવાળા, મંદ હાસ્યવાળા.
 ૧૦૮. તલના પુષ્પ જેવા નાકમાં જાંબુના ફળ જેવા રંગના બિંદુવાળા, સુંદર સમાન કાનોવાળા, ડાબા કાનમાં

વિશાલભાલતિલકઃ સૂક્ષ્મવક્રશિરોરુહઃ ।
 શિરઃ પટલસત્પુષ્પાપીડરાજિઃ સ્વભક્તદુક્ ॥૧૦૯॥
 અવતારી ભયત્રાતાડભયરાજવરપ્રદઃ ।
 કૃતદુર્ગપુરાવાસઃ ક્રોધયન્તાડ્ભુતક્રિયઃ ॥૧૧૦॥
 નાનાદેશપ્રેષિતસ્વભક્તનાશિતદુષ્ક્રિયઃ ।
 અસુરક્લિષ્ટસત્સંઘસાન્ત્વનઃ સાધુવલ્લભઃ ॥૧૧૧॥

શ્યામ તલવાળા કમળની પાખંડી જેવી આંખોવાળા.
 ૧૦૯. વિશાળ કપાળમાં ચાંદલા સહિત તિલક ધારી, સુંદર મસ્તકે વાંકડીયા વાળ ધારી, પાઘમાં સુંદર પુષ્પના તોરાધારી, કર્ણામય દ્રષ્ટિથી પોતાના ભક્તોને જોતાં.
 ૧૧૦. સર્વ અવતારના અવતારી, ભય માત્રથી રક્ષા કરનાર, ગઢપુરના રાજા એભલખાયરને વરદાન આપતા, ગઢપુરમાં નિવાસ કરીને રહેતાં, સભામાં કોધને જીતવાનો ઉપાય બતાવતા, સમાધિ વિગેરે અદ્ભૂત ક્રિયા કરનાર.
 ૧૧૧. અનેક દેશાન્તરોમાં સ્વભક્ત સંતોને મોકલીને લોકોને વ્યસનાદિ દુષ્કર્મ છોડાવતાં, દેશાન્તરમાં સંતોને અસુરોએ આપેલાં દુઃખની સાંત્વના આપતાં, સાધુ જેમને અતિ પ્રિય છે.

સદ્રોહિગૂરુભૂપાલશિક્ષકક્ષમેશરાજ્યદઃ ।
 ગવેન્દ્રાચિતપાદાબ્જો ગવેન્દ્રવરદોડનઘઃ ॥૧૧૨॥
 ભક્તત્રાતોદ્ભવસ્વામિસમ્પ્રદાયપ્રકાશકઃ ।
 વિપ્રપ્રશંસનસ્તીર્થવિધિબોધક આર્તિહૃત્ ॥૧૧૩॥
 વિપ્રસન્તર્પણો નાનાવ્રતવક્તા મહાયશા ।
 કૌલોચ્છિદ્વિજયો વર્ણ્યવિષ્ણુયાગમહોત્સવઃ ॥૧૧૪॥

૧૧૨. સંતોનો દ્રોહ કરનારા રાજા વિગેરે આસુરી જનોને શિક્ષા આપવા માટે બળવાનને રાજ્ય સત્તા આપવાનો સંકલ્પ કરતા, અંગ્રેજ ગવર્નરે (સર માલ્કમ) જેમના ચરણનું પૂજન કર્યું છે, ગવર્નરને વરદાન આપતાં, કર્મવશ્ય પાપના સ્પર્શ રહિત.
 ૧૧૩. પોતાના ભક્તોનું રક્ષણ કરવાવાળા, ઉદ્ભવાવતાર રામાનંદ સ્વામી સ્થાપિત સંપ્રદાયનો વિશેષ પ્રસાર કરતા, મત્સ્યાવમાં સભામાં બ્રાહ્મણોની પ્રસંશા કરતા, સિધ્ધપુરમાં તીર્થનો વિધિને કહેતાં, વિરહ દુઃખના નાશ કરતાં.
 ૧૧૪. વડનગર વિસનગરમાં અઢી માસ સુધી બ્રાહ્મણોને ભોજનાદિથી તૃપ્ત કરતા, ચાતુર્માસના અનેક વ્રતોને કહેતાં, શ્રીનગર અમદાવાદમાં કરાવેલ સમાધિથી સમુદ્રપર્યન્ત વ્યાપેલાં યશ કીર્તિવાળા, જેતલપુરમાં

ભક્તિગમ્યો ભક્તવશઃ કૃતદિગ્વિજયોડક્ષયઃ ।
 ભક્તિધર્મકૃતાનન્દઃ સર્વમંગલદર્શનઃ ॥૧૧૫॥
 ઉત્તમાત્મા જયાપ્રેષ્ઠો લલિતેષ્ટવરપ્રદઃ ।
 મુકુન્દસેવાસન્તુષ્ટો જયાનીતપયઃપિબઃ ॥૧૧૬॥
 નારાયણધૃતામંત્રો વાસુદેવાદત્તચન્દનઃ ।
 ગોપાલમંજિતામંત્રોડ્ઝ્ઞાસાર્ચનસાધનઃ ॥૧૧૭॥

ક્રીચકના કૌલ મતનો નાશ કરતાં, અનેક મતવાદિઓ ઉપર વિજય મેળવતાં, ડભાણમાં વર્ણન કરવા યોગ્ય મહા વિષ્ણુ યજ્ઞ કરનાર.
 ૧૧૫. સુરતમાં કહેલ એક ભક્તિથી જ પોતે મળે છે, પ્રેમ ભક્તને વશ, સર્વદિશામાં દિગ્વિજય કરેલ, ક્યારેય પણ વિનાશ રહિત, ભક્તિ ધર્મને સદા અતિ દિવ્ય આનંદ આપતાં સર્વ જનોને મંગલકારી દર્શન દેનારા.
 ૧૧૬. અભયપુત્ર ઉત્તમરાજાના આત્મવત પ્રેમાસ્પદ, જીવુબાને અતિ પ્રેમથી ભજનીય, લાડુબાને ઈચ્છિત વરદાન આપનાર, મુકુન્દાનંદ વર્ણીની સેવાથી સંતુષ્ટ, જીવુબાએ ઘેલામાંથી લાવેલ જળપાન કરતા.
 ૧૧૭. નારાયણાનંદ વર્ણીએ પાન પાત્ર આપેલાં, વાસુ દેવાનંદ વર્ણીએ ચંદન ઓરસીઓ રાખેલાં, અખંડાનંદ વર્ણી પાસે પૂજાના સાધનો રખાવતાં.

ઉમાનાથામપુષ્પાદિર્જયપ્રક્ષાલિતામ્બરઃ ।
લલિતાસંસ્કૃતાન્નાદિઃ પંચાલ્યાલિપ્તપાકભૂઃ ॥૧૧૮॥
અવરામાર્જિતવાસઃ શિવોપાનિતપાદુકઃ ।
દયગોવિન્દામવન્યો મયરામાવિતામ્બરઃ ॥૧૧૯॥
પ્રયાગોક્તપુરાણાદિર્નિશાનિત્યકથાદરઃ ।
મુક્તબહ્વાસ્તુતયશાઃ પ્રેમગીતગુણશ્રુતિઃ ॥૧૨૦॥

૧૧૮. ઉમાભાઈ અને નાથજી ભક્ત પાસેથી પૂજાના પુષ્પાદિને ગ્રહણ કરતાં, જ્યાંનંદ વર્ણીને પોતાના વસ્ત્રો ધોવાની સેવા આપતા, જીવુબા પાસે રસોઈનું સિધુ સ્વચ્છ કરાવતાં, પાંચાલીએ રસાંડું લીંપીને પવિત્ર કરી આપેલ છે.

૧૧૯. નાનીબાને નિવાસ સ્થાન સ્વચ્છ કરવાની સેવા આપતાં, શિયાણીના શિવરામ વિપ્ર ચાલવા સમયે પાદુકા લાવવાની સેવા કરતાં, દયાનંદ, ગોવિંદાનંદ વર્ણીઓએ દર્ભાદિ સમિધની સેવા, મયારામ વિપ્રને યથાસમયે વસ્ત્ર પહેરાવવાની સેવા.

૧૨૦. પ્રાગજી પુરાણી પાસેથી યથાસમયે કથાને સાંભળતાં, પ્રતિદિન રાત્રે નિત્યાનંદ સ્વામી પાસેથી ગીતા ભાષ્યાદિકની કથાને સાંભળતાં, મુક્તાનંદ મુનિ અને બ્રહ્માનંદ મુનિ જેમના યશકીર્તિ ગાય છે તેવા, પ્રેમાનંદ

પ્રત્યુદ્ગતમુનિત્રાતો માનિતાખિલવૈષ્ણવઃ ।
સત્ર્પ્રીણનઃ ક્ષણસ્વાપો દીપાલીમંગલાપ્લવઃ ॥૧૨૪॥
બ્રહ્મક્ષણાશુવિહિતનૈત્યકો ડખિલધર્મવિત્ ।
ચારુચક્રકપીઠસ્થ ઉત્તમક્ષમેશપૂજિતઃ ॥૧૨૫॥
ભક્તસ્વેક્ષાપ્રદાનોત્કો મયરામેક્ષણસ્મિતઃ ।
ભક્તસમ્પ્રીણનઘૃતનૂતનાંશુકભૂષણઃ ॥૧૨૬॥
અનર્ઘ્યપીતકૌશેયપરિધાનવિચક્ષણઃ ।
મુકુટાકૃતિસમ્બદ્ધશોણશીર્ષપટદ્યુતિઃ ॥૧૨૭॥

૧૨૪. દેશાન્તરથી આવેલાં મુનિ મંડળોને સામે ચાલીને સમ્માનતા, સર્વ સંતોને આદર પૂર્વક માન આપતા, સંતોને ભોજનાદિથી પ્રસન્ન કરતાં, અલ્પ સમય શયન કરતા, દિપાવલીના દિવસે પ્રાતઃ કાળે સ્નાન કરતા.

૧૨૫. બ્રાહ્મ મુહૂર્તમાં સ્નાન નિત્ય કર્મ કરતા, સમગ્ર ધર્મને જાણનારા, સુંદર આસન ચાકળા ઉપર વિરાજતાં, ઉત્તમરાજાએ ચંદન પુષ્પાદિથી પૂજેલા.

૧૨૬. ભક્તોને દર્શન દેવા માટે ઉત્સાહવાળા, મયારામ વિપ્રને જોઈને મંદ હાસ્ય કરતા, સમસ્ત ભક્તોની પ્રસન્નતા માટે નવીન વસ્ત્ર અલંકાર ધારી રહેલા.

૧૨૭. બહુ મૂલ્યવાળું પીતાંબર પહેરેલાં, મસ્તકે લાલ રંગની પાથની શોભા યુક્ત.

મહાનુભાવમુદિતઃ શુકરક્ષિતપુસ્તકઃ ।
આનન્દકલ્પિતાવાસઃ વિજયોત્સવતોષિતઃ ॥૧૨૧॥
યથાર્હકારિતાત્મીયસેવનો ભક્તકામધુક્ ।
નિબદ્ધોત્સવપર્યાયો વિજયોત્સવતોષિતઃ ॥૧૨૨॥
અન્નકૂટકૃતાનુજ્ઞો મહાસમ્ભારહારકઃ ।
પત્રદૂતાહૂતભક્તઃ પાકશાલાવલોકનઃ ॥૧૨૩॥

મુનિએ દિવ્ય ગુણોનું ગાન કર્યું તેવા.

૧૨૧. મહાનુભાવાનંદ મુનિથી આનંદ પામેલાં, શુકાનંદ મુનિ પાસે શાસ્ત્રના પુસ્તકોનું રક્ષણ કરાવતા, આનંદાનંદ મુનિ પાસે મંદિરોને બંધાવતાં, સોમલાખ્યાચર સુરાખ્યાચર આદિ શસ્ત્રધારી પાર્ષદોની સેવા સ્વીકારતાં.

૧૨૨. જે જેવા ગુણો યુક્ત તેને તેવી સેવામાં જોડતા, કામધેનુની જેમ ભક્તોના મનોરથ પૂર્ણ કરનારા, સુદ પક્ષમાં જીવુબા અને વદ પક્ષમાં લાડુબા એ ઉત્સવો કરવા તેવી મયાદા સ્થાપક, વિજ્યા દશમીના ઉત્સવમાં સંતોને જમાડીને સંતોષવાળા,

૧૨૩. લાડુબાને અન્નકૂટનો ઉત્સવ કરવાની આજ્ઞા આપતાં, અન્નકૂટોત્સવમાં દેશાન્તરથી મહાન સામગ્રી મંગાવનારા, પત્રો લખીને અનેક દેશોમાંથી સંતો ભક્તોને તેડાવતા, સ્ત્રી પુરુષોએ બનાવેલાં પકવાણો વિગેરે નિરખતાં.

સસ્વર્ણાબિન્દુકૌસુમ્ભસત્કંચુકધૃતિપ્રભઃ ।
સ્કન્ધોલ્લસદ્ધમપટઃ કટિબદ્ધારુણાંશુકઃ ॥૧૨૮॥
હૈમાંગદલસદ્બાહુઃ કર્ણશોભિતકુણ્ડલઃ ।
કળ્ઠલમ્બિતસસ્વર્ણમુક્તાહારાલિશોભનઃ ॥૧૨૯॥
ચંચત્સુવર્ણકટકશૃંખલાભકરદ્વયઃ ।
સદ્ભ્રજચિત્તસ્વર્ણમુદ્રિકાશોભિતાંગુલિઃ ॥૧૩૦॥
સત્કેસરોર્ધ્વતિલકઃ સરક્તાક્ષતચન્દ્રકઃ ।
અવતંસોલ્લસત્કર્ણશ્રલત્કૌસુમશોચરઃ ॥૧૩૧॥

૧૨૮. સુવર્ણના બુટાદાર કસુંબલ ડગલીથી સુંદર શોભતા, ડાભા ખંભા ઉપર સુવર્ણમય ખેસ ધારી રહેલા, કેડચ ઉપર લાલ રંગના પટકાને બાંધેલા.

૧૨૯. સુવર્ણમય બાજુબંધથી શોભતા બે બાહુવાળા, કાનોમાં સુંદર કુંડળની શોભાવાળા, કંઠમાં લાંબા સુવર્ણમય ગુંથેલા મુક્તાહારની શોભાવાળા.

૧૩૦. સુવર્ણના ચળકતાં કડાં અને સાંકળાથી શોભતા હાથવાળા, કિંમતી હીરા જડિત વીંટીઓથી શોભતી આંગળીઓ વાળા.

૧૩૧. સુગંધી કેસર યુક્ત ચંદનથી શોભતા લલાટવાળા, તિલકના મધ્યમાં લાલ કુંકુનો ચાંદલો ધારી રહેલા, કાનોમાં પુષ્પના ગુચ્છને ધારેલા, પાથમાં સુગંધી પુષ્પના તોરાધારી.

સુગન્ધિપુષ્પહારાલિદર્શનીયો મનોહરઃ ।
ગજેન્દ્રગમનો ડકાશુચંચદ્વાસાઃ સ્મિતાનનઃ ॥૧૩૨॥
ઉચ્ચરમ્યાસનાસિનો મુનિમણ્ડલમધ્યગઃ ।
સોમવર્મોઽદ્ભૂતચ્છત્રો મુકુન્દધૃતનક્તકઃ ॥૧૩૩॥
અલયભૃગુજિદ્રત્તદણ્ડચામરવીજિતઃ ।
સૂરનાંજાત્તવ્યજનો જપમાલાલસત્કરઃ ॥૧૩૪॥

૧૩૨. સુગંધીવાળા પુષ્પોના હાર કંઠમાંધારી રહેલાં, ભક્તોના મનને હરનારા, હાથીના જેવી ચાલ ચાલતાં, સવારના સૂર્ય કિરણોની જેમ ચમકતાં વસ્ત્રોવાળા, સ્મિતથી શોભતાં મુખકમળવાળા.

૧૩૩. ઊંચા સિંહાસને વિરાજમાન, મુનિ સમુદાયથી વિંટાયેલા, સોમ વર્માએ ધારેલા છત્રવાળા, મુકુન્દ વર્ણીએ ધારેલા રૂમાલ વાળા.

૧૩૪. અલૈયા ખાયર તથા ભગુજી પાર્ષદે રત્ન જડિત દંડાવાળા ચામરથી સેવાતા, સૂરવર્મા અને નાજા ભક્તે પવન નાંખવા ધારેલા પંખાવાળા, જમણા હાથમાં જપ કરવા ધારેલ તુલસી માળા વાળા.

૧૩૫. આવેલા પોતાના ભક્તોને દર્શનથી સુખ આપતાં, દેશ ભરમાં યશકીર્તિ વાળા, દેશોભરથી આવેલ પોતાના ભક્તોએ પૂજેલાં, પૂજામાં આવેલ બહુમૂલ્ય દ્રવ્ય

ભક્તભુક્તીક્ષણાનન્દઃ સદાનન્દો મહાશયઃ ।
સત્સંગદીપકો ભક્તશિક્ષાદક્ષ ઉરુક્રમઃ ॥૧૩૬॥
ધર્મરક્ષાકરઃ સ્પર્શવિવેકો ધર્મસિદ્ધિદઃ ।
નિષ્કામસિદ્ધિદસ્ત્યાગિસેવ્યોઽદ્ભૂતો જપપ્રિયઃ ॥૧૩૭॥
एकादशीव्रतविधिप्रवक्तैकादशीश्वरः ।
प्रबोधनीव्रताचारो महादानप्रतोषितः ॥૧૪૦॥

આશયવાળા, સત્સંગનું દિપન કરતા, ભક્તોને ધર્માપદેશ આપવામાં ચતુર, ભીડમાં પણ ચાલવામાં અતિ ચતુર.

૧૩૬. સભામાં હેમંતસિંહે પૂછેલા ધર્મની રક્ષાનો ઉપદેશ આપતા, સભામાં કાર્ય અકાર્યના સ્પર્શનો વિવેક સમજાવતા, શુક મુનિએ પૂછેલાં ધર્મની સિદ્ધિનો ઉપદેશ આપતા, બહાનંદ મુનિને નિષ્કામ શુદ્ધિનો ઉપદેશ આપતા, ત્યાગીએ સદા સેવનીય, મુક્તાનંદ મુનિને સ્વરૂપાદેશનો ઉપદેશ આપતા, વાસુદેવાનંદ વર્ણિને મંત્ર જપનો ઉપદેશ આપતા.

૧૪૦. એકાદશીના વ્રતનો વિધિ કહેતાં, એકાદશીના સ્વામી, પ્રબોધની વિગેરે એકાદશીનું વ્રત સ્વયં કરનારા, એકાદશીના વ્રતમાં ગુડધેનું આદિ મહાદાન જીવુબા પાસે કરાવતા.

स्वेक्षणानन्दितस्वीयः श्रुतकीर्तिर्निर्जाचितः ।
विप्रसात्कृतवित्तौघो दानशूरो निरेषणः ॥૧૩૫॥
उन्मत्तगंगाप्लवनो दीपावलिमहोत्सवः ।
नित्यकर्मादरो नूत्नवसनो दीनवत्सलः ॥૧૩૬॥
सर्दचित्तोऽन्नकूटेशो रमारंजनभोजनः ।
सदाशनो बद्धकटिः स्वभक्तपरिवेषणः ॥૧૩૭॥

બ્રાહ્મણને આપતા પોતે પહેરેલાં અમૂલ્ય વસ્ત્રાલંકાર દાનમાં આપનારા, ભોગ્ય પદાર્થથી એષણા રહિત,

૧૩૬. અમાવાસ્યના પર્વ નિમિત્તે ઘેલામાં સ્નાન કરતા, રાત્રિએ ભક્તોએ કરેલા દિવડાઓથી ઉત્સવ કરતા, નિત્ય કર્મ કરવામાં આદરવાળા, ઉત્તમ રાજાએ આપેલા નવીનવસ્ત્રો સ્વીકારનારા, માર્ગમાં આવતાં પશુપક્ષી ગરીબ ઉપર સ્નેહવાળા.

૧૩૭. મુક્તાનંદાદિ સંતોએ પૂજેલા, અન્નકૂટને જોતાં, રમાદિના આનંદ માટે ભોજન ગ્રહણ કરતા, સંતોને પ્રેમથી જમાડતા, પીરસવા માટે ભોજન ગ્રહણ કરતા, સંતોને પ્રેમથી જમાડતા, પીરસવા માટે કેડયે વસ્ત્ર બાંધેલા, સંત પાર્ષદોને સ્વયં પિરસતા.

૧૩૮. ભક્તોને ખૂબ જમેલા જોઈને આનંદ પામતા, સદા આનંદમાં જ રહેતા, મહા ઉદાર

मुनिप्रतोषो विदुरनीतिशास्त्रप्रशंसनः ।
अक्षरस्थो मुनिव्रातस्तुतो योषिद्वण्डितः ॥૧૪૧॥
भक्त्येकतोष्यो भक्त्यात्मा भक्तग्राममहोत्सवः ।
वृत्तालयपुरावासो भक्तसंगसुखप्रदः ॥૧૪૨॥
प्राप्तस्वबन्धुसन्मानो भूरिर्तर्पितपार्षदः ।
गंगार्पितफलाहारो भक्तसंगसर्माचितः ॥૧૪૩॥

૧૪૧. જમવા બેઠેલ મુનિઓને પીરસીને તૃપ્ત કરનારા, સભામાં પુંજાજી આદિ રાજાઓને “વિદુરનિતી”નો મહિમા સમજાવતા, અક્ષરબ્રહ્મ ધામમાં વિરાજમાન સ્વસ્વરૂપનું નિરૂપણ કરનારા, મુનિ સમુદાયે સ્તુતિ કરેલા, જ્યારમાદિ સ્ત્રી ભક્તોએ યદનપુષ્પાદિથી પૂજેલા.

૧૪૨. એક ભક્તિથી જ પ્રસન્ન થતાં, ભક્તિદેવીને અતિશય પ્રિય, ભક્તોના ગામોમાં મોટા ઉત્સવો કરનારા, પુષ્પદોલોત્સવમાં વડતાલમાં નિવાસ કરતા, અનેક દેશોથી આવેલાં ભક્તોને દર્શનાદિથી સુખ આપતાં.

૧૪૩. છપૈયાથી આવેલા સ્વબંધુ રામપ્રતાપજીએ ભગવાન જાણીને બહુ સન્માન કરાવેલા, પોતાના પાર્ષદોને મિષ્ટાનોથી ખૂબ તૃપ્ત કરતાં, જેતલપુરના ગંગાબાએ અતિ પ્રયત્નથી લાવેલા ફલાહારને સ્વીકારતા, અનેક દેશોથી આવેલા ભક્તોના સંઘોએ ઉપચારોથી પૂજેલાં.

નાનાદેશીયભક્તૌઘાર્પિતવિત્તૌઘદાનકૃત્ ।
 ભક્તભ્રાતૃદ્વયાવાસપર્યાયકૃતભોજનઃ ॥૧૪૪॥
 દોલોત્સવવિધાનજ્ઞો નરનારાયણાર્ચકઃ ।
 રંગક્રીડનકૃત્કુક્તકામચારનિષેધકઃ ॥૧૪૫॥
 સ્ત્રીપુંઢ્રસંગભૂર્યાપદ્દર્શકો ધર્મદેશિકઃ ।
 સાષ્ટાંગબ્રહ્મચર્યૈકસ્થાપકો ધર્મવિત્તમઃ ॥૧૪૬॥

૧૪૪. વિવિધ દેશોથી આવેલા ભક્તોએ આપેલ દ્રવ્યને તત્કાળ બ્રાહ્મણોને દાનમાં આપી દેનારા, પોતામાં પરમ પ્રિતીવાળા રામપ્રતાપ અને ઈચ્છારામને નિવાસે પ્રતિદિન અનુક્રમથી ભોજન કરતા.

૧૪૫. સભામાં કુલદોલોત્સવનો વિધિ વેષ્ણોના અનુસારે કહેતાં, ઉત્સવમાં શ્રી નરનારાયણદેવનું પૂજન કરનારા, ભક્તો સાથે રંગે રમતાં, યથેષ્ટ કામાચારનો નિષેધ કરનારા.

૧૪૬. બ્રહ્મચર્ય વ્રતવાળી સ્ત્રીઓને પણ પુરૂષ દર્શનથી મોટું વિધન એવું દ્રષ્ટાંતથી કહેનારા, સભામાં અહિંસાદિ ધર્મનો ઉપદેશ આપનારા, આઠ અંગ સહિત બ્રહ્મચર્યનું સ્થાપન કરનારા, સર્વ ધર્મોને સર્વાધિક જાણનારા.

શ્રીમદ્ભાગવતોત્કૃષ્ટપુરશ્ચરણકારકઃ ।
 જન્માષ્ટમ્યુત્સવાપૂર્ણજીવવર્મામનોરથઃ ॥૧૫૧॥
 કાર્યાયનનરાનન્દો વાસ્તુવેશ્મનિકેતનઃ ।
 સૂરસમ્ભાવનઃ શાકસંસ્કારાનન્દિતસ્વકઃ ॥૧૫૨॥
 નાગટંકજનપ્રીતઃ શુકપ્રશ્નકૃતોત્તરઃ ।
 ચાન્દ્રાચળવતારાધ્યઃ પંચાલજનપાવનઃ ॥૧૫૩॥

ભાગવત સાંભળનારા પ્રારંભમાં ભાગવત ગ્રન્થનું પૂજન કરનારા, ભાગવતના ગૂઢ અર્થને જાણનારા, શ્રીમદ્ ભાગવતનું નવીન પુસ્તક બ્રાહ્મણને દાન આપતાં.

૧૫૧. શ્રીમદ્ ભાગવતનું એકસોઆઠ શ્રેષ્ઠ પારાયણ બ્રાહ્મણો પાસે કરાવતા, જન્માષ્ટમીના ઉત્સવમાં સારંગપુરના જીવા ખાયરના સંપૂર્ણ મનોરથ પુરા કરનારા.

૧૫૨. કારીયાણી આવીને ત્યાં ભક્તોને આનંદ આપતા, કારીયાણીમાં વસ્તા ખાયરના દરબારમાં નિવાસ કરતા, સૂરા ખાયરને પોતાના ગામ નાગડકા આવવાનું કહીને સંભાવના કરતા, સુરાખાયરના લોચા ગામમાં રીંગણનું શાક સ્વયં ઘીમાં બનાવીને ભક્તોને આનંદ આપતા.

૧૫૩. નાગડકા પધારીને ત્યાંના ભક્તોને દર્શનાદિથી આનંદ આપતાં, શુકાનંદ સ્વામીએ પૂછેલાં માઘ સ્નાન વ્રતના પ્રશ્નો ઉત્તર આપતાં, ચાંદ્રાચળ વ્રતથી

ગૃહીતરનરસ્ત્ર્યંગસ્પર્શદોષપ્રકાશકઃ ।
 સ્ત્રીપુંસાન્યોન્યસંસ્પર્શવ્યવસ્થાકૃદ્વિદાં વરઃ ॥૧૪૭॥
 આહારશુદ્ધિકૃત્ સદ્યઃપાપનિષ્કૃતિકારકઃ ।
 વેદાન્તતત્ત્વપ્રથનઃ સાંખ્યયોગાર્થદર્શકઃ ॥૧૪૮॥
 અદાંભિકપ્રિયોઽતૃષ્ણો ગુણગ્રાહીગુણપ્રિયઃ ।
 પુરાણશ્રવણૌત્સુક્યઃ પુરાણવિધિબોધકઃ ॥૧૪૯॥
 શ્રીમદ્ભાગવતશ્રોતા શ્રીમદ્ભાગવતાર્ચકઃ ।
 શ્રીમદ્ભાગવતાભિજ્ઞઃ શ્રીમદ્ભાગવતાર્પકઃ ॥૧૫૦॥

૧૪૭. ગ્રહસ્થ પુરુષ સિવાયનાને સ્ત્રી સ્પર્શ કરવામાં મહા દોષ બતાવતા, સ્ત્રી પુરુષોને પરસ્પર સ્પર્શની વ્યવસ્થા કરનારા, વિદ્વતજનોમાં શ્રેષ્ઠ.

૧૪૮. આહારની શુદ્ધિ સમજાવનારા, જાણે અજાણે નાના મોટા પાપનું પ્રાયશ્ચિતનો ઉપદેશ આપતા, બ્રહ્મસૂત્રાદિ વેદાન્ત ગ્રન્થનો સિદ્ધાંત સભામાં સમજાવનારા, સાંખ્ય શાસ્ત્ર અને યોગ શાસ્ત્રનો અર્થ સ્પષ્ટ સમજાવતા.

૧૪૯. દંભ રહિત ભક્ત જેમને પ્રિય છે, વિષય સુખની તૃષ્ણારહિત, ભક્તોના ભાગવતાદિપુરાણ સાંભળવામાં ઉત્સાહવાળા, ઉત્તમ રાજાને ભાગવત પુરાણ સાંભળવાનો વિધિ કહેતાં,

૧૫૦. માગશર માસમાં નિયમથી યથાવિધિ

શિવરાત્રિવ્રતાચારઃ કૃતદોલામહોત્સવઃ ।
 દ્વૈતાદ્વૈતાર્થનિગમહાર્દબોધી મહોદયઃ ॥૧૫૪॥
 દિવ્યાંગભક્તિધર્માદિરુપપ્રેક્ષયિતાઽમૃતઃ ।
 હેમન્તાર્ચાસ્તુતિપ્રીતો જીર્ણદુર્ગજનાર્ચિતઃ ॥૧૫૫॥
 કૃતતીર્થવિધિર્વિપ્રભોજનો ભૂરિદોઽભવ ।
 દુર્ગભક્તાતિસુખદઃ કૃતકૃત્યો જગત્પતિઃ ॥૧૫૬॥

આરાધના કરવા યોગ્ય, પંચાળા પધારીને ત્યાંના હેમંતસિંહ આદિને પાવન કરનારા.

૧૫૪. સમસ્ત ભક્તજનો સાથે શિવરાત્રી વ્રત નિયમથી કરનારા, અખંડાનંદ વર્ણીને દ્વૈત અને અદ્વૈત જ્ઞાનનો ઉપદેશ આપતા, મહાન પ્રતાપવાળા.

૧૫૫. પંચાળાના ખાખરાના વનમાં કૃપાથી ભક્તોને દિવ્ય ભક્તિ ધર્મ સહિત દર્શન આપતા, હેમંતસિંહાદિએ જોયેલા અમૃત ધામમાં રહેલાં, હેમંતસિંહ રાજાની પૂજાથી પ્રસન્ન થયેલાં, જુનાગઢના ભક્તોએ પૂજેલાં.

૧૫૬. ફાગણ માસની અમાસે ગીરનાર પર્વતના તીર્થોમાં કરવાના વિધિને કહેનારા, જુનાગઢમાં ચૈત્ર માસમાં બ્રાહ્મણોને મિષ્ટાન્નોથી તૃપ્ત કરનારા, બ્રાહ્મણોને ઘણું દ્રવ્ય આપનારા, ભક્તોને દર્શન માત્રથી ભવથી

રહઃસ્થો ગૂઢસંકલ્પો હરિમન્દિરકારકઃ ।
મહારમ્ભઃ સદાસ્વસ્થઃ કલિદોષહરોદ્યમઃ ॥૧૫૭॥
કૃતશ્રીનગરવાસો મહાસમ્ભારસાધકઃ ।
શ્રીપુરેશાર્હિતઃ સભ્યઃ પૂર્તકર્મપ્રશંસકઃ ॥૧૫૮॥
નરનારાયણાદ્યર્ચા સ્થાપકઃ પૌરમાનિતઃ ।
ક્ષેત્રમાહાત્મ્યગદિતા મહોત્સવવિધાપકઃ ॥૧૫૯॥

છોડાવનારા, પાછા પધારીને ગઢપુરના ભક્તોને અતિ સુખ આપતાં, ધર્મસંસ્થાપનાદિ કાર્યને સારી રીતે કરનારા, જગતનું હિત કરનારા સ્વામી.

૧૫૭. એકાન્ત સ્થળમાં રહીને વિચારતાં, બીજા ન જાણે તેમ પોતાના અંતર ધ્યાન રૂપ સંકલ્પને કરતાં, આનંદાનંદ મુનિ દ્વારા પોતાના મંદિરો બંધાવતા, મહા મંદિરોનું નિર્માણ કરાવતા, સર્વદા સ્વસ્થ પણે રહેતાં, કળિનાદોષો અસત્ય કલેશાદિને હરતાં.

૧૫૮. પોતે કરેલાં મહામંદિરોમાં પ્રતિષ્ઠા વિધિ માટે અમદાવાદ મંદિરમાં નિવાસ કરી રહેલા, શ્રી નરનારાયણદેવની પ્રતિષ્ઠા માટે અપાર સામગ્રી ભેળી કરતા, અમદાવાદના ગવર્નર (સર. ડનલોપે) પૂજેલાં, સભામાં મુખ્ય પણે વિરાજમાન, મંદિર નિર્માણની પ્રસંશા કરનારા.

૧૫૯. અમદાવાદમાં શ્રી નરનારાયણદેવ રાધાકૃષ્ણદેવ ભક્તિ ધર્મ સહ પોતાનું હરિકૃષ્ણ સ્વરૂપની

વૃત્તાલયાક્ષિપદ્યાર્કઃ શિલ્પિસન્માનકારકઃ ।
લક્ષ્મીનારાયણાદ્યર્ચાસ્થાપકો ઽર્ચિતભૂસુરઃ ॥૧૬૩॥
ધવલમુરલીમનોહરસંસ્થાપકો ઽર્થદઃ ।
સંસ્થાપિતજયતત્પ રેવતીબલદેવકઃ ॥૧૬૪॥
મુક્તાદિષ્ટોત્પચ્છેદશિત્રાચાર્ચાપ્રવર્તકઃ ।
દ્વારિકાપ્રેષિતસુહૃત્તીર્થવાસ્યઘદર્શકઃ ॥૧૬૫॥

(ભૂજના સુન્દરજી આદિ ભક્તોએ શ્રી નરનારાયણદેવની પ્રતિષ્ઠા સમયે મોટા ઉપચારોથી પૂજેલાં, ભૂજમાં શ્રીનરનારાયણદેવની પ્રતિષ્ઠા કરનારા, પ્રતિષ્ઠામાં આવેલા બહુ બ્રાહ્મણોને પૂજનારા.

૧૬૩. વડતાલમાં શ્રી લક્ષ્મીનારાયણદેવની પ્રતિષ્ઠા કરવા પધારેલાં ભક્તના નેત્રરૂપ સૂર્ય જેમ આનંદ આપનારા, મંદિર નિર્માણ કરનાર શિલ્પીનું વસ્ત્રાદિ દાનથી સન્માન કરનારા, લક્ષ્મીનારાયણાદિ મૂર્તિઓની સ્થાપના કરનારા, પ્રતિષ્ઠામાં આવેલ બ્રાહ્મણોની દક્ષિણાદિથી પૂજન કરનારા.

૧૬૪. ધોળકામાં મોરલીમનોહરદેવ હરિકૃષ્ણ મહારાજની સ્થાપના કરનારા, ચાર પુરુષાર્થને આપનારા, જેતલપુરમાં રેવતી બળદેવજી સહ પોતાના સ્વરૂપની સ્થાપના કરનારા.

૧૬૫. મુક્તાનંદ મુનિને વડોદરામાં કુમાર્ગનું નાશ

એકાહ્મોજિતાશોષપૌરવિપ્રો બહુપ્રદઃ ।
પૂજોત્સવવ્યવસ્થાકૃદ્દાંગેયપ્રાર્થિતોમનુઃ ॥૧૬૦॥
મૂલીપુઃસ્થાપિતશ્રીમદ્રાધાકૃષ્ણો ઽક્ષરપ્રદઃ ।
નિબદ્ધોત્સવમર્યાદો ભક્તાભીષ્ટફલપ્રદઃ ॥૧૬૧॥
ભુજંગપુરભક્તાતિપ્રીતઃ પૌરપ્રપૂજિતઃ ।
નરનારાયણપ્રતિષ્ઠાપકો વિપ્રપૂજકઃ ॥૧૬૨॥

સ્થાપના કરનારા, શ્રી નગરના ભક્તોએ વસ્ત્રાભૂષણાદિથી પૂજેલાં, શ્રીનગરનું મહાત્મ્ય કહેનારા, ગીત વાજાંત્ર આરતિથી શ્રી નરનારાયણદેવાદિકની પ્રતિષ્ઠા પૂજા વિધિ મહોત્સવ કરનારા.

૧૬૦. એકજ દિવસમાં શહેરના ચોરાશી જ્ઞાતિના સમગ્ર (સાઈઠ હજાર) બ્રાહ્મણોને પકવાત્રોથી જમાડીને તૃપ્ત કરનારા, પ્રતિષ્ઠા પછી બ્રાહ્મણોને બહુ દાન આપનારા, પ્રતિદિન અને ઉત્સવોમાં ભગવાનની પૂજાની વ્યવસ્થા કરનારા, ભૂજના ગંગારામ વિપ્રએ પ્રાર્થના કરેલાં, કચ્છ ભૂજમાં મંદિર કરવાનું મનન જે વિચાર કરનારા.

૧૬૧. મૂળીપુરમાં શ્રી રાધાકૃષ્ણદેવની સ્થાપના કરનારા, ભક્તોને અક્ષરધામ આપનારા, વાર્ષિક સમસ્ત ઉત્સવની મર્યાદા બાંધનારા સર્વ ભક્તોના અભિલષિત પોતાના ગામોમાં મંદિર નિર્માણરૂપ ફળ આપનારા.

૧૬૨. ભૂજના ભક્તોની ભક્તિથી અતિ પ્રસન્ન,

સત્રાતા દ્વારિકેશાત્મા ભક્તાપદ્દર્શનાક્ષમઃ ।
સચ્ચિદાનન્દવરદો લક્ષ્મીનારાયણાત્મકઃ ॥૧૬૬॥
વર્ધિતક્ષેત્રમાહાત્મ્યસ્તમ્મુદ્રાંકિતસ્વકઃ ।
મુક્તાત્મા ત્રિયુગો વાદિજેતા ઽનુયુગસમ્ભવઃ ॥૧૬૭॥

કરવાની આજ્ઞા અપાવતા નારાયણજી સુતાર પાસે બનાવેલી ચિત્ર મૂર્તિની પૂજા પ્રવર્તક, મોટા અને નાનાભાઈને દ્વારિકાની યાત્રા માટે મોકલનારા, દ્વારિકા તીર્થમાં રહેલાં પાપોને જણાવનારા,

૧૬૬. સત્પુરુષ સચ્ચિદાનંદ મુનિની રક્ષા કરનારા, દ્વારિકાધિશ શ્રી કૃષ્ણ સ્વરૂપે દર્શન આપતા, પોતાના ભક્ત સંતની આપત્તિને સહન નહિ કરનારા, સચ્ચિદાનંદ મુનિને વરદાન આપનારા, શ્રી લક્ષ્મીનારાયણ સ્વરૂપે દર્શન આપતાં.

૧૬૭. વડતાલ ક્ષેત્રનું મહાત્મ્ય વધારનારા, તમ મુદ્રાથી પોતાના ભક્તોને અંકિત કરનારા, મુક્તાનંદ મુનિના હૃદયમાં રહીને વડોદરામાં વાદિ પરાજય કરનારા, ત્રિયુગ શબ્દનો સાચો અર્થ (ઉત્પતિ-સ્થિતિ-પ્રલય) સમજાવનારા, વાદ વિવાદ કરનારાને મુક્તાનંદ સ્વામીના આત્મામાં રહી જીતનારા, દરેક યુગમાં પોતાનું પ્રાકટ્ય

અસુરાવિદિતેશત્વઃ પ્રકટૈશ્ચરલક્ષણઃ ।
અન્તઃ સંશયહૃદ્ધાર્તો દુરાચારવિમોચનઃ ॥૧૬૮॥
અશસ્ત્રો ધિષણાશસ્ત્ર આસુરાવેશકર્ષણઃ ।
લઙ્કાદીષ્ટગણપઃ સિન્દૂરાદિષ્ટમારુતિઃ ॥૧૬૯॥
વૃત્તાલયપ્રિયો ધર્મજન્માર્હાચિતસદ્વિજઃ ।
મહાસભાસનો દત્તવિધ્યુપાત્તસુતદ્વયઃ ॥૧૭૦॥

સ્થાપનારા.
૧૬૮. આસુરી સંપત્તિવાળાએ જેમના પ્રભાવને જાણ્યો નથી તેવા, દૈવી જીવોને પોતાનું પ્રગટ ઈશ્વરપણું સમાધિથી જણાવતાં, ભક્તોના અંતરના સંશયોને હરનાર વાર્તા કરતા, ભક્તો પાસે દુરાચાર જે મધમાસનું સેવન છોડાવનારા.

૧૬૯. શસ્ત્રો નહીં ધારનારા, બુદ્ધિ રૂપ શસ્ત્રથી અસુર વિનાશ રૂપકાર્ય સાધનારા, ભક્તોમાં આવેલા આસુરી ભાવને કાઢનારા, ભાદરવા સુદ ચોથના દિવસે લાડુથી ગણેશ પૂજન કરનારા, આસોવદ ૧૪ના સિન્દુરાદિથી હનુમાનજીની પૂજા કરનારા.

૧૭૦. વડતાલ જેમને અતિપ્રિય છે, પિતા ધર્મદેવના જન્મદિવસ કાર્તિક સુદ-૧૧ના દિને બ્રાહ્મણોને દક્ષિણાદિથી પૂજનારા, વડતાલમાં વિશાળ સભામાં ઉંચા

દૃક્ પાવિતજનવ્રતઃ સિંહજિન્નૃપપૂજિતઃ ।
સ્વપ્રતાપપરાભૂત વિદ્વદ્વૈરિકૃતાનતિઃ ॥૧૭૪॥
સિંહજિત્સંશયચ્છેત્તા ભક્તિરીતિપ્રદર્શકઃ ।
રઘુવીરાર્પિતસ્વીયભૂષાવિત્તનવાંશુકઃ ॥૧૭૫॥
સર્વજીવહિતઃ સર્વસચ્છાસ્ત્રસદોહનઃ ।
અનાકુલમનાઃ શિક્ષાપત્રીલેખનકૃત્સ્વભૂઃ ॥૧૭૬॥

આવેલા, અનેક પ્રકારના વાજીત્રોથી વિટાયેલા, સુવણથી શણગારેલા હાથીની અંબાડી ઉપર વિરાજમાન, રાજમંત્રીએ સુન્દર ચામર ઢોળતા.

૧૭૪. ચારે બાજુ ઉભેલા જનસમુદાયને દ્રષ્ટિથી પાવન કરતાં, સયાજીરાવ રાજાએ પૂજેલા, પોતાના પ્રતાપથી વૈરી વિદ્વાનોનો પરાવભવ કરનારા.

૧૭૫. સયાજીરાવ રાજાના સર્વ સંશયોને દૂર કરનારા, ભક્તિની રીત બતાવનારા, વડોદરાથી આવેલ વસ્ત્ર આભૂષણ વિગેરે રઘુવીરજી ને આપી દેનારા.

૧૭૬. જીવપ્રાણી માત્રનું હિત કરવાવાળા, સર્વ સચ્છાસ્ત્રના સારને દોહન કરનારા, સ્વચ્છ ચિત્તવાળા, સર્વને અધિકાર રૂપ ધર્મનો ઉપદેશ આપવા શિક્ષાપત્રી લખતા, સ્વસ્વરૂપથી સર્વત્ર વર્તતા.

૧૭૭. પ્રથમ સામાન્ય ધર્મોને કહેનારા, આચાર્ય

પુત્રવિન્યસ્તગુરુતઃ પુત્રસાત્કૃતસંશ્રિતઃ ।
સદોવિભક્તદેશાદિઃ સમ આચાર્યશિક્ષકઃ ॥૧૭૧॥
ભક્તિજન્માહમ્કૌઘરતર્પણાશ્ચત્રિતાધિપ ।
નૂપામાત્યાર્થિતઃ પૌરપ્રીતો વટપુરાગમઃ ॥૧૭૨॥
મન્ત્રિપ્રત્યુદ્ગતો નાનાવાદ્યવાદકસંવૃતઃ ।
સાલંકારગજારુઢશ્ચારુચામરવીજિતઃ ॥૧૭૩॥

સિંહાસને વિરાજમાન, સભામાં પોતાના મોટા-નાના ભાઈના પુત્ર અયોધ્યાપ્રસાદજી અને રઘુવીરજીને વિધિથી દત્તપુત્ર પણે સ્વીકારતા.

૧૭૧. પુત્રોમાં ગુરૂપદ સ્થાપનારા, સમસ્ત આશ્રિતોને પુત્રોને સોંપતા, સભામાંજ ઉત્તર અને દક્ષિણ વિભાગ કરી પુત્રોને વહેંચી આપતાં, વિભાગમાં પક્ષપાત રહિત, આચાર્યપદે સ્થાપેલ પુત્રોને પાળવાના ધર્મોનો ઉપદેશ આપનારા.

૧૭૨. ભક્તિદેવીના જન્મદિવસે સમસ્ત ભક્તોને ભોજનાદિથી તૃપ્ત કરતાં ઉત્સવમાં મોટા રાજાઓને પણ આશ્ચર્ય પમાડતાં, વડોદરાના રાજાના મંત્રી નારૂપંતે કરેલ છે પ્રાર્થના જેમની, વડોદરાના ભક્તોને પ્રેમથી દર્શન દેવા ઉત્સુક, વડોદરામાં સપરિવાર પધારેલા.

૧૭૩. રાજાના મંત્રી નારૂપંત સેના સાથે સામે

સામાન્યધર્મવચનો વિશેષવૃષવર્ણનઃ ।
નિગમાદ્યષ્ટસચ્છાસ્ત્રાતિરુચિઃ શાસ્ત્રસારવિત્ ॥૧૭૭॥
વિશિષ્ટાદ્વૈતમતધૃત્ સાકારબ્રહ્મવર્ણનઃ ।
રામાનુજકૃતગ્રન્થ શ્રુતિપાઠપ્રવર્તકઃ ॥૧૭૮॥
ગૃહીતવિઠ્ઠલેશોક્તવ્રતોત્સવિધિઃ સુધીઃ ।
યથાધિકારસદ્ધર્મવક્તા વૈદિકસમ્મતઃ ॥૧૭૯॥
શિક્ષાપત્રીસ્થાપિતસ્વમાહાત્મ્યઃ પાઠસિદ્ધિદઃ ।
સદ્ધર્માતિપ્રવૃત્તીચ્છુઃ શિક્ષાપત્રીપ્રવર્તકઃ ॥૧૮૦॥

વિગેરેના વિશેષ ધર્મો કહેનારા, વેદાદિ આઠ સ્વચ્છાસ્ત્રમાં રૂચિવાળા, સર્વશાસ્ત્રના સારને જાણનારા.

૧૭૮. શ્રી રામાનુજાચાર્યના વિશિષ્ટાદ્વૈત મતને સ્વીકારનારા, નિત્ય સિદ્ધ દિવ્ય શરીર ભગવાનના સાકાર સ્વરૂપનું પ્રતિપાદન કરનારા, શ્રીરામાનુજાચાર્યે રચેલા શ્રીભાષ્યાદિની પ્રવૃત્તિ કરનારા,

૧૭૯. વિઠ્ઠલનાથ ગોસ્વામીએ કહેલ ઉત્સવ વિધિને સ્વીકારનારા, સદ્ધર્મ વિષયક બુદ્ધિવાળા, વૈદિક વાક્યનુસાર ધર્મને સ્થાપન કરનારા.

૧૮૦. શિક્ષાપત્રી ગ્રંથમાં પોતાનું મહાત્મ્ય સ્થાપનારા, શિક્ષાપત્રીનો પાઠ કરનારાને સિદ્ધિ આપનારા, ધર્મ સહિત ભક્તિની પ્રવૃત્તિ કરનારા, ભૂમિ

પ્રમોદિતાશ્રિતજનો નરનારાયણોક્ષણઃ ।
મહાદોલોત્સવોડયોધ્યાપ્રસાદાર્પિતસદ્ગુણઃ ॥૧૮૧॥
ધૌરેયસ્થાપિતશ્રીમદ્રાધામદનમોહનઃ ।
પુત્રોપદિષ્ટશ્રીકૃષ્ણમન્ત્રદીક્ષાવિધિક્રમઃ ॥૧૮૨॥
પ્રોક્તદીક્ષિતસદ્ધર્મઃ કૃષ્ણપૂજાવિધાપકઃ ।
પ્રોક્તાપરાધનિર્હારઃ ક્ષમાસારઃ સર્વર્ચનઃ ॥૧૮૩॥

ઉપર શિક્ષાપત્રીની પ્રવૃત્તિ કરનારા.

૧૮૧. શ્રીનગર અમદાવાદના ભક્તોને દર્શનાદિથી આનંદ આપતા, પોતે પધરાવેલ અમદાવાદમાં શ્રી નરનારાયણદેવના દર્શન કરનારા, અમદાવાદમાં ફાગણવદમાં ફુલદોલોત્સવ કરનારા, ઉત્સવમાં આવેલ ધનવસ્ત્ર અયોધ્યાપ્રસાદજીને આપનાર.

૧૮૨. ધોલેરામાં રાધા સહ મદનમોહનદેવની પ્રતિષ્ઠા કરનારા, પોતાના દત્ત પુત્રોને ભક્તોને મંત્રોપદેશનો ઉપદેશ આપનારા.

૧૮૩. મંત્ર દીક્ષિત ભક્તોને પાળવાના સધ્ધર્મોનો ઉપદેશ આપતા, આચાર્યથી મળેલ મૂર્તિનું યથાશક્તિ પૂજન કરાવનારા, ભગવદ્પૂજામાં જાણે અજાણે થતાં અપરાધનું પ્રાયશ્ચિત કરાવનારા, બીજાના અપરાધ ને સહન કરવા રૂપ ક્ષમાવાળા, સાધુ પુરુષોને પૂજનાર અને

લોભોન્મૂલનધીદાતા કામોત્ખનનયુક્તિદઃ ।
દુર્જયરસજિદ્બોધો નિઃસ્નેહત્વવિધાપકઃ ॥૧૮૭॥
માનસર્પવિષત્રાતા કૃષ્ણૈકાન્તિકશંસનઃ ।
સધર્મજ્ઞાનવૈરાગ્યધાક્તિબોધનપાટવઃ ॥૧૮૮॥
જ્ઞાનસ્વરૂપનિર્ણેતા નિયન્તા પુરુષાત્મકઃ ।
પ્રકૃતીશો મહાકાલો માયેશોડ્વ્યાકૃતાત્મકઃ ॥૧૮૯॥
હિરણ્યગર્ભસ્તત્ત્વાત્માતત્ત્વલક્ષણલક્ષકઃ ।
વૈરાજોડ્વિલવિશ્વાત્મા બુદ્ધિપ્રેરક ઈશિતા ॥૧૯૦॥

કામને જીતવાની યુક્તિ શિખવાડનારા, દુર્જય રસાસ્વાદને જીતવાનો બોધ આપનારા, માયિક પદાર્થમાં પ્રિતિરહિત ઉપદેશથી કરનારા.

૧૮૮. માનરૂપ સર્પના ઝેરથી બચાવનારા, શ્રીકૃષ્ણની એકાન્તિક ભક્તિ વાળાની પ્રશંસા કરનારા, સ્વધર્મ આત્માપરમાત્મા સ્વરૂપનું જ્ઞાન માયિક પદાર્થમાંથી વૈરાગ્ય એવી અનન્ય ભક્તિનો બોધ આપનારા.

૧૮૯. નિત્યાનંદ મુનિને જ્ઞાનનું સ્વરૂપ સમજાવતા, કામમાયા આદિના નિયામક, માયાના સ્વામી પુરૂષસ્વરૂપ, મૂળ પ્રકૃતિના નિયન્તા, મહાપુરુષ માયાના નિયંતા, મહતત્વની ઉત્પતિમાં હેતુ હોવાથી અવ્યાકૃત.

૧૯૦. હિરણ્યમય બ્રહ્માંડ જેના ગર્ભમાં છે સુવર્ણ

સ્વ્યાચાર્યપત્નીશિષ્યત્વસ્થાપકઃ શિષ્યશાસનઃ ।
પુત્રદત્તમહાદીક્ષઃ પુત્રદીક્ષિતપૂરુષઃ ॥૧૮૪॥
સ્ત્રુષાદીક્ષિતયોષઃ શ્રીરાધાકૃષ્ણોષ્ટદેવતઃ ।
સત્સંગિધ્યેયસન્મૂર્તિરેકાન્તિકપરાયણમ્ ॥૧૮૫॥
પુત્રપ્રોક્તાબ્દિકાશોષવ્રતોત્સવવિધિક્રમઃ ।
ગોપાલપ્રશ્નસંહૃષ્ટસ્ત્યાગિધર્મોપદેશકઃ ॥૧૮૬॥

પૂજાવનાર.

૧૮૪. દીક્ષાર્થી સ્ત્રીઓને આચાર્ય પત્નીનું શિષ્યત્વ સ્થાપનારા, આચાર્ય પત્નીના શિષ્ય સ્ત્રીઓને ધર્મોપદેશ કરનારા, દત્ત પુત્રોને પોતેજ મહાદીક્ષા આપનારા, પુત્રો પાસે સ્વસ્વદેશના પુરુષોને મહાદીક્ષા અપાવતા.

૧૮૫. પુત્રો પાસે દીક્ષા અપાવેલી પત્નીઓ પાસે પોતપોતાના દેશની સ્ત્રીઓને દીક્ષા અપાવતા, શ્રીરાધા સહ શ્રીકૃષ્ણ સ્વરૂપને પોતાના ઈષ્ટદેવ માનતા, સત્સંગી માત્રને હૃદયમાં ધ્યેય મૂર્તિ, ભગવાનની એકજ અનન્ય ભક્તિરૂપ જે ભક્તો તેના આશ્રયરૂપ.

૧૮૬. દત્ત પુત્રોને વાર્ષિક વ્રતોત્સવ વિધિ કહેનારા, ગોપાળાનંદ મુનિને ત્યાગીઓના ધર્મ કહેનારા, ત્યાગીને સંસાર વિરક્તિ રૂપ ધર્મોપદેશ આપતાં.

૧૮૭. લોભનો નાશ થાય તેવી બુદ્ધિ આપનારા,

જીવેશ્વરબ્રહ્મામાયારુપયાથાર્થ્યબોધકઃ ।
નિર્ગુણો ગુણવૃત્તિજ્ઞો બદ્ધજીવવિમોચનઃ ॥૧૯૧॥
ભક્ત્યારાધ્યો મહાદેવો જ્ઞેયો ધ્યેયઃ પ્રકાશકઃ ।
શેષીકૃતાક્ષરપરશ્રીકૃષ્ણઃ કાલકાલનઃ ॥૧૯૨॥
કૃષ્ણાસેવાહીનમુક્તિચતુષ્કોચ્છાપહાપકઃ ।
આદિષ્ટસાંખ્યસિદ્ધાન્તો નિજજ્ઞાનફલપ્રદઃ ॥૧૯૩॥

સમાન નિધિ છે, તત્ત્વના લક્ષણો અને તેનું સ્વરૂપ કહેનારા, સહસ્ર શીર્ષ પુરૂષ વિરાટ સ્વરૂપ, સમસ્ત જગતના આત્માધારક, સર્વની બુદ્ધિને પ્રેરણા આપનારા, સદાસમગ્ર ઐશ્વર્ય યુક્ત.

૧૯૧. જીવ, ઈશ્વર, બ્રહ્મ, માયાના સ્વરૂપને અલગ અલગ સમજાવતા, માયિક ત્રણ ગુણ રહિત, સત્વાદિ ગુણોની વૃત્તિને જાણનારા, અનાદિ અવિદ્યાથી બંધનમાં રહેલા જીવને મુકાવનારા.

૧૯૨. સાંગ પ્રેમ લક્ષણા ભક્તિથી જ એક આરાધના કરવા યોગ્ય, સર્વોત્કૃષ્ટ દેવરૂપ, જાણવા યોગ્ય, હૃદયમાં ધ્યાન કરવા યોગ્ય, સૂર્યાદિના પણ પ્રકાશક, આત્યન્તિક પ્રલયમાં અક્ષરાર્થે સર્વના શેષિ, બ્રહ્માંડ વર્તી સર્વના નિયન્તાં તેથી કાળના કાળ.

૧૯૩. શ્રીકૃષ્ણ સેવા વિના ચારપ્રકારની મૂક્તિને

ઋધ્યાત્મકશ્ચતુર્વર્ણાશ્રમધર્મનિરુપકઃ ।
ષટ્કર્મવિધિનિર્ણેતા ગાયત્રીમન્ત્રદૈવતઃ ॥૧૧૪॥
સ્માર્તવક્તા શ્રૌતવક્તા વિપ્રધર્મવિશેષવિત્ ।
જીવિકાવૃત્તિનિર્ણેતા હેયોપાદેયબોધકઃ ॥૧૧૫॥
આશૌચનિર્ણયઃ શ્રાદ્ધવિધિવક્તા વિધિપ્રિયઃ ।
કલિહેયાર્થનિર્ણેતા રાજધર્મનિરુપકઃ ॥૧૧૬॥

પણ નહી ઈચ્છતા, સખીજ સાંખ્યશાસ્ત્રના સિધ્ધાન્તનો ઉપદેશ આપનારા, પોતાના દિવ્ય સ્વરૂપ સંબંધી જ્ઞાનને આપનારા.

૧૮૪. મરિચી આદિ ઋષિઓ જેમને આત્મ સમાન પ્રિય છે, ચાર વર્ણના ધર્મોનું નિરૂપણ કરનારા, સ્નાન સંધ્યાદિષટ્કર્મના વિધિને કહેનારા, ગાયત્રી મંત્રથી આરાધના કરવા યોગ્ય.

૧૮૫. સ્માર્ત સંધ્યા વંદન વૈશ્વદેવ કર્તવ્યપણે પ્રતિપાદક, બ્રાહ્મણોના વિશેષ ધર્મોને પ્રતિપાદન કરનારા, જીવિકાવૃત્તિનો દેશાકાળાનું સારે નિર્ણય કરનારા, હેય ઉપાદેય સદાચારને જણાવનારા.

૧૮૬. જન્મ મરણના સૂતકનો નિર્ણય કહેનારા, ગૃહસ્થને અવશ્ય કર્તવ્ય પણે પ્રતિપાદન કરનારા, શાસ્ત્ર વિધિમાં રૂચિવાળા, કળીયુગમાં નિષિધ ધર્મોને કહેનારા,

પતિવ્રતાધર્મવક્તા વિધવાધર્મરક્ષકઃ ।
નાનાવ્રતસમારાધ્યઃ પૂજાવિધ્યુપદેશકઃ ॥૧૧૭॥
સ્પર્શનિર્ણયકૃદ્વાનપ્રસ્થધર્મપ્રદર્શકઃ ।
સન્યાસધર્મગદિતા સાંગનિષ્કૃતિબોધકઃ ॥૧૧૮॥
જીર્ણદુર્ગસ્થાપિત શ્રીદ્વારિકેશાદિરાત્મદઃ ।
બ્રહ્મચારિધર્મવક્તા બૃહદ્ધર્મમહાદરઃ ॥૧૧૯॥

રાજાઓના ધર્મોને કહેનારા.

૧૮૭. પ્રતિવ્રતા સ્ત્રીઓના ધર્મો કહેનારા, વિધવા સ્ત્રીઓના ધર્મોનું રક્ષણ કરનારા, અનેક વ્રત ઉપવાસથી આરાધ્ય પ્રતિદિન સ્ત્રીઓને ભગવાનની પૂજાનો વિધિ કહેનારા.

૧૮૮. સ્ત્રીઓને રજસ્વલાદિમાં સ્પર્શનો નિર્ણય કહેનારા, વાનપ્રસ્થના ધર્મો યથાવિધિ કહેનારા, સન્યાસીઓના શાસ્ત્રાનુસાર ધર્મો કહેનારા, અંગસહિત પાપોનું પ્રાયશ્ચિતવિધિ કહેનારા.

૧૮૯. જુનાગઢમાં બ્રહ્માનંદ સ્વામીએ બનાવેલ મંદિરમાં શ્રીરાધારમણાદિ દેવોની સ્વપ્રતિમાનું સ્થાપન કરનારા, મુકુન્દાનંદ વર્ણોને નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારીઓના ધર્મો કહેનારા, બ્રહ્મચર્યપાલનરૂપજે મોટો ધર્મ તેમાં અતિ આદર વાળા.

દુર્ગાલયસ્થાપિત શ્રીગોપીનાથોઽખિલાર્થદઃ ।
સહાંગયોગોપદેષ્ટા પિપ્પ્લવહ્યાણ્ડનિર્ણયઃ ॥૨૦૦॥
ભૂતસ્વરુપનિર્ણેતા વાયુભેદનિરુપકઃ ।
કાલજ્ઞાનવદો યોગસિદ્ધિહેતુપ્રદર્શકઃ ॥૨૦૧॥
શતાનન્દસ્તુતઃ સ્તુત્યો ભક્તવાંછિતપૂરકઃ ।
શિક્ષાપત્રીગ્રન્થનકઃ શિક્ષાપત્રીવિધિબુવઃ ॥૨૦૨॥

૨૦૦. ગઢપુરમાં ઉત્તમરાજાએ બનાવેલા મંદિરમાં ગોપીનાથ નામના સ્વસ્વરૂપની સ્થાપના કરનારા, સમગ્ર ભક્તોના મનોરથ સફળ કરનારા, અંગ સહિત યોગનો ઉપદેશ શતાનંદ મુનિને આપનારા, પિંડ બ્રહ્માંડ (જીવ ઈશ્વરદેહ)ના સ્વરૂપ કહેનારા.

૨૦૧. પંચ ભૂતના સ્વરૂપનો નિર્ણય કરનારા, પિંડ બ્રહ્માંડમાં રહેલાં સાત પ્રકારના વાયુના સ્વરૂપનો ઉપદેશ કરનારા, યોગીઓને મૃત્યુનું જ્ઞાન આપનારા, યોગ સાધના સિધ્ધિના હેતુ ને કહેનારા.

૨૦૨. શતાનંદ મુનિએ “શ્રીવાસુદેવ !” સ્તોત્રથી સ્તુતિ કરેલા, બ્રહ્માદિ સર્વને સ્તુતિ કરવા યોગ્ય, ભક્ત એવા શતાનંદ મુનિની સ્વચરિત્ર ગ્રન્થ બનાવવા રૂપ ઈચ્છાને પુરી કરનારા, સ્વયં લખેલ શિક્ષાપત્રી ગ્રન્થને શતાનંદમુનિ પાસે અનુષ્ટુપ છંદમાં ગુથાવતા, શિક્ષાપત્રીના પાઠની વિધિ કહેનારા.

શિક્ષાપત્ર્યર્થસન્તુષ્ટો લીલાસન્દર્ભકારકઃ ।
નિર્વાસનસ્તિરોધાનલીલાસમ્મોહિતાસુરઃ ॥૨૦૩॥
વૈમાનિકવૃત્તો હૃષ્ટદેવવૃન્દસમર્ચિતઃ ।
સ્વાર્ચાપ્રાદુષ્કૃતૈશ્ચર્યો દત્તપ્રત્યક્ષદર્શનઃ ॥૨૦૪॥
ભક્તેક્ષાહસિતઃ પુષ્પાદ્યુપાહર્તાઽન્નમ્મોજનઃ ।
ક્ષીરપો નીરપઃ સ્વોપચાચકેષ્ટાશુસિદ્ધિદઃ ॥૨૦૫॥

૨૦૩. નિત્યાનંદ મુનિએ લખેલા શિક્ષાપત્રીના અર્થથી સંતુષ્ટ થયેલાં, શતાનંદમુનિ પાસે “સત્સંગિજીવન” નામનો ગ્રન્થ રચાવનારા, વિષયવાસના રહિત, મનુષ્ય સ્વરૂપની અન્તર્ધ્યાન લીલાથી અસુરોને મોહ ઉપજાવતા.

૨૦૪. દેવતાઓ વિમાનમાં આવીને પૂજા કરવા વિટળાઈ વળ્યા છે તેવા, દર્શનાદિકથી આનંદ પામેલાં દેવોએ પૂજેલા, પોતે સ્થાપેલા શ્રી નરનારાયણ, શ્રી લક્ષ્મીનારાયણ, શ્રી ગોપીનાથ આદિ પોતાની મૂર્તિઓમાં ઐશ્વર્ય બતાવનારા, કેટલાક ભક્તોને દિવ્ય મનુષ્ય સ્વરૂપે દર્શન આપતાં.

૨૦૫. દર્શન કરવા આવતાં ક્યારેક ભક્તોને મૂર્તિ સ્વરૂપે હસતાં, ક્યારેક મૂર્તિમાંથી જ પુષ્પ વિગેરે સ્વીકારતા, અગ્નાદિ મૂર્તિમાં રહીને જમતાં, મૂર્તિમાંથી દૂધ વિગેરેને ક્યારેક પીતાં, ક્યારેક ભક્તોને આપેલાં

પુત્રદો વિક્તદો વિદ્યાપ્રદો વૈરભયાપહઃ ।
અપમૃત્યુહરો ભુક્તિપ્રદો મુક્તિદ આશ્રયઃ ॥૨૦૬॥
ऐश्वर्यदो रोगहरो ज्ञानकृद्धक्तिदोऽधिपः ।
समाधिदस्तमोहर्ता सर्वमंगलमंगलम् ॥२०७॥
મૂર્તિમાં રહીને જળપાન કરતા, દૂર કે સમીપમાં જે માનતા કે બાધા આપનાર જનોની જલદી પુરી કરતાં.

૨૦૬. પ્રતિમાં આગળ માનતા કરનારને પુત્ર આપનારા, મૂર્તિમાંથી ધન આપનારા, વેદ શાસ્ત્રાદિકનું જ્ઞાન આપનારા, શત્રુના ભયને નાશ કરનારા, અકાળ મરણને પોતાના પ્રતાપથી દૂર કરનારા પ્રતિમાં આગળ માનતા કરનારને ખાનપાનાદિ સમૃદ્ધિ આપનારા, આશ્રય કરનારા પાપીને પણ મુક્તિ આપનારા, સૌના આશ્રય સ્થાન.

૨૦૭. ભક્તોને ઐશ્વર્ય આપનારા, મૂર્તિની માનતાથી રોગ હરનારા, ત્રિકાળ જ્ઞાન આપનારા, નિષ્કપટ ભક્તોને પરાભક્તિ આપનારા, સ્વભક્તોને દર્શનાદિથી અધિક રક્ષા કરનારા, મૂર્તિના દર્શન માત્રથી સમાધિ કરાવનારા, અજ્ઞાનરૂપ અંધકારને હરનારા, મંગળ મૂર્તિ એવા સર્વ મંગળોના પણ મંગળ મૂર્તિ એવા.

૨૦૮. આ રીતે શ્રીહરિના દિવ્ય એક હજારનામો કહ્યા છે, જે નામો સ્વસ્વરૂપાનું બંધથી ગુણ ચરિત્ર પરાયણ હોવાથી શ્રોતા વક્તા બેયને સિધ્ધિ આપનારા છે.

इत्येतच्छ्रीहरेर्नाम्नां सहस्रं परिकीर्तितम् ।
स्वरूपगुणचारित्रानुबन्धीप्सितसिद्धिदम् ॥२०८॥
एतद्धि परमं स्तोत्रं सर्वमंगलसंज्ञितम् ।
यःपठेच्छृणुयाद्वासौ नित्यं मंगलमाप्नुयात् ॥२०९॥
धर्मसर्गे मतिस्तस्य स्थिरा स्यान्मुक्तिदायिनी ।
जयेदधर्मसर्गं च बन्धहेतुं स सत्वरम् ॥२१०॥
भुक्तिं मुक्तिं तथैकान्तभक्तिं चास्य प्रभावतः ।
देहान्ते च हरेर्धाम गोलोकं प्राप्नुयाद्धि सः ॥२११॥

૨૦૮. જે મનુષ્યો સર્વ મંગલ નામના આ સ્તોત્રનો નિત્ય પાઠ કરે છે તે જનો નિશ્ચય કલ્યાણ પ્રાપ્ત કરે છે, જે ભક્તો આ સર્વ મંગળ સ્તોત્રનો પાઠ કરે છે કે સાંભળે છે તે નિત્ય મંગલને પ્રાપ્ત કરે છે.

૨૧૦. મોક્ષને આપનાર ધર્મ સર્ગમાં તેની બુદ્ધિ સ્થિર થાય છે, અધર્મ સર્ગ જે દંભ લોભાદિ જે બંધનના હેતુ તેના ઉપર વિજય મેળવે છે.

૨૧૧. આસ્તોત્રના પાઠ કરનાર કે સાંભળનારને ભુક્તિ (વૈભવ) મુક્તિ (મોક્ષ) અને એકાન્તિક ભક્તિની પ્રાપ્તિ થાય છે, તથા દેહના અંતે ભગવાનના ધામને પામે છે.

૨૧૨. તેથી આ લોકમાં ઉદ્ભવ સંપ્રદાયના સૌ ભક્તોએ હર્મેશા ભક્તિ ભાવથી ત્રૈવણિકોએ સ્ત્રીઓ તથા દીક્ષીતોએ પણ મનથી પાઠ કરવો,

तस्मादेतत्सदा भक्त्या पठनीयमिहौद्धवैः ।
भक्तैः पुंभिर्द्विजैः स्त्रीभिः सच्छूद्रैरपि दीक्षितैः ॥२१२॥
नैतत्खलाय दातव्यं न धर्मशितिलाय च ।
नाभक्ताय क्वचिद्देयं देयं भक्ताय सर्वथा ॥२१३॥
एतत्सदामंगलकारि पुंसां तथाऽखिलामंगलनाशकारि ।
स्तोत्रं भक्त्युद्धवर्मभाजां यतोऽधिकं किंचननास्ति पाठ्यम् ॥२१४॥
इति श्रीमदुद्धवसम्प्रदायाचार्यप्रवर श्री सहजानन्द स्वामिशिष्य शतानन्दमुनिविरचितं सर्वमंगलाख्यं श्रीहरिसहस्रनामस्तोत्रं समाप्तम् ॥

૨૧૩. આ સ્તોત્ર ખળ ભક્તિ વિનાનાને ન શિખવાડવું, અને ધર્મ પાળવામાં ઢીલાને પણ ન આપવું. અને જે ભગવાનનો ભક્ત ન હોય તેને આપવું નહિ. પણ જે ભક્ત શ્રદ્ધાવાન હોય તેને અવશ્ય આપવું (શિખવાડવું).

૨૧૪. આ સર્વ મંગળ સ્તોત્ર પુરુષોને (પાઠ કરનાર) સર્વ પ્રકારે મંગળ કરવા વાળું છે, અને સર્વ અમંગળનો નાશ કરનાર છે, તેથી ઉદ્ભવ સંપ્રદાયના આશ્રિતોને આનાથી અધિક બીજું કોઈ સ્તોત્ર પાઠ કરવા યોગ્ય નથી.

એવી રીતે સર્વ મંગળ સ્તોત્ર પુરૂં થયું જયશ્રી સ્વામિનારાયણ

શ્રીહરિકવચમ્

भक्तिधर्मात्मजं कृष्णं द्विजेन्द्रकुलभूषणम् ।
सावर्णिगोत्रतिलकं वन्दे सद्धर्मरक्षकं ॥१॥
योगीन्द्रदुश्चराचारं सर्वसाधुगुणालयम् ।
कन्दर्पदर्पदलनं नैष्ठिकव्रत पोषकम् ॥२॥

શ્રી હરિકવચ

સાવર્ણિગોત્રીય દ્વિજેન્દ્રકુલને ભાલતિલકવત શોભાવનાર દ્વિજેન્દ્રકુલભૂષણ શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન, જેમનું બીજું નામ શ્રીકૃષ્ણ છે, તેઓ કળિયુગમાં કૃપા કરીને ધર્મદેવ અને ભક્તિદેવી થકી સદ્ધર્મના રક્ષણ માટે પ્રાદુર્ભાવ થયા હતા. એવા શ્રીહરિને હું વંદન કરું છું. ૧

જેમનાં તીવ્ર તપશ્ચર્યાદિ આચરણ-યોગીન્દ્રોને પણ આચરણમાં મૂકવા મુશ્કેલ હોવાથી તેઓને આશ્ચર્યમાં મૂકી દેતા તથા શમ, દમ, ક્ષમા, તિતિક્ષા-આદિ સર્વ સાધુ ગુણે સંપન્ન, તેમ જ જેમને ભાળીને કામ દૂરથી જ પલાયન થઈ જાય છે અને નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચર્ય વ્રતને પોતાના આચરણ વડે પરિપોષણ કરનારા શ્રીહરિને હું વંદન કરું છું. ૨

પ્રણતાર્તિહરં સ્વામિસહજાનન્દમચ્યુતમ્ ।
 નારાયણમુનિં નૌમિ ભક્તિહર્ષવિવર્ધનમ્ ॥૩॥
 વર્ણિરાજં નમસ્કૃત્ય શ્રીહરિં ધર્મનન્દનમ્ ।
 નિત્યાનન્દમુનિર્વક્ષ્યે વર્મહર્યાત્મકં શુભમ્ ॥૪॥

ૐ અસ્ય શ્રીહરિકવચસ્તોત્રમાલામન્ત્રસ્ય વ્યાસમુનિર્ઋષિઃ અનુષ્ટુપ્

જેમનો આનંદ સહજ સ્વાભાવિક છે. વળી ભક્તોને સહેજે સહેજે આનંદ પમાડનારા એ સર્વના સ્વામી એવા શ્રી સહજાનંદ સ્વામી-પોતાને મન-વચન-કર્મે અનન્ય ભાવથી નમસ્કાર કરનાર ભક્તજનોની આરત અર્થાત્ સાંસારિક પીડાને નિશેષપણે હરનારા છે. દૈઘ આશ્રિતોને પોતાના દિવ્ય સ્વરૂપનો સાક્ષાત્કાર કરાવીને તેમની ભક્તિ અને હર્ષને વધારનારા “ભક્તિહર્ષવિવર્ધન” નારાયણમુનિ (શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન)ને હું નમસ્કાર કરું છું. ૩

વર્ણિરાજ અર્થાત્ અનંત મુક્તો-વર્ણિઓનાં મંડળો જેમની સમક્ષ સદા નમસ્કાર કરીને બેઠાં છે એવા ધર્મનંદન શ્રીહરિને નમસ્કાર કરીને નિત્યાનંદ મુનિ નામથી ઓળખાતો હું સદા શુભકારી એવા હર્યાત્મક કવચને કહું છું. ૪

મધ્યમાભ્યાં નમઃ । ૐ શ્રીનીલકળાય નમઃ કનિષ્ઠિકાભ્યાં નમઃ ।
 ૐ શ્રીકૃષ્ણાય નમોડનાભિકાભ્યાં નમઃ । ૐ શ્રી
 સ્વામિનારાયણાય નમઃ કરતલકરપૃષ્ઠાભ્યાં નમઃ । ઇતિ કરન્યાસઃ ।

અથ ષડંગન્યાસઃ

ૐ શ્રીહરિકૃષ્ણાય નમો હૃદયાય નમઃ । ૐ શ્રીભક્તિધર્માત્મજાય
 નમઃ શિરસે સ્વાહાઃ । ૐ શ્રીહરયે નમઃ શિખાયૈ વષટ્ । ૐ

(૨) “ૐ શ્રી ભક્તિધર્માત્મજાય નમસ્તર્જનીભ્યાં
 નમઃ” ભક્તિ-ધર્મના પુત્ર શ્રીહરિને નમસ્કાર હો એમ બોલીને અંગૂઠા પાસેની બન્ને આંગળીઓમાં ભક્તિ-ધર્મના પુત્ર શ્રીહરિને નમસ્કાર કરવા.

(૩) “ૐ શ્રી હરયે નમો મધ્યમાભ્યાં નમઃ” શ્રીહરિને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને વચલી આંગળીમાં શ્રીહરિને નમસ્કાર કરવા.

(૪) “ૐ શ્રીકૃષ્ણાય નમો અનામિકાભ્યાં નમઃ” શ્રીકૃષ્ણને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને ત્રીજી આંગળીમાં શ્રીકૃષ્ણને નમસ્કાર કરવા.

(૫) “ૐ શ્રી નીલકંઠાય નમઃ કનિષ્ઠિકાભ્યાં નમઃ” શ્રી નીલકંઠવર્ણીને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને ટચલી આંગળીઓમાં શ્રી નીલકંઠવર્ણીને નમસ્કાર કરવા.

છન્દઃ । ભક્તિધર્મનન્દનઃ શ્રીહરિદેવતા । ભક્તિધર્મવિવર્ધન ઇતિ
 કીલકમ્ । ધર્મરક્ષકઇતિ બીજમ્ । બૃહદ્વ્રતધર ઇતિ શક્તિઃ । મમ
 સકલમનોરથસિદ્ધયર્થે જપે વિનિયોગઃ ।

ૐ અથ કરન્યાસઃ

ૐ શ્રીહરિકૃષ્ણાય નમોડ્ઙ્ઘાભ્યાં નમઃ । ૐ
 શ્રીભક્તિધર્માત્મજાય નમસ્તર્જનીભ્યાં નમઃ । ૐ શ્રીહરયે નમો

આ શ્રીહરિ કવચ સ્તોત્ર માળા મંત્રના ઋષિવ્યાસમુનિ છે. તેનો છંદ-અનુષ્ટુપ છે. આ મંત્રના દેવતા ‘ભક્તિધર્મનંદન’ શ્રીહરિ છે. કીલક- ‘ભક્તિધર્મવિવર્ધન’ શ્રીહરિ છે. આ મંત્રનું બીજ ‘ધર્મરક્ષક’ શ્રીહરિ છે. આ મંત્રની શક્તિ ‘બહુવ્રતધર’ એવા શ્રીહરિ છે. આ સ્તોત્રનો વિનિયોગ - ‘મારા સમગ્ર મનોરથની સિદ્ધિ’ નિમિત્તના જપમાં છે.

ત્યાર બાદ નીચે મુજબના ન્યાસ કરવા. ન્યાસ બે પ્રકારના છે : (૧) કરન્યાસ અને (૨) ષડંગન્યાસ.

કરન્યાસ

(૧) “ૐ શ્રી હરિકૃષ્ણાય નમોઅંગુષ્ઠાભ્યાં નમઃ”

શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજને નમસ્કાર હો- એમ બોલીને બે અંગૂઠામાં શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજને નમસ્કાર કરવા.

શ્રીકૃષ્ણાય નમઃ કવચાય હુમ્ । ૐ શ્રીનીલકળાય નમો
 નેત્રાભ્યાં વૌષટ્ । ૐ શ્રીસ્વામિનારાયણાય નમોડ્ઙ્ઘાય ફટ્ । ઇતિ
 ષડંગન્યાસઃ ।

(૬) “ૐ શ્રી સ્વામિનારાયણાય નમઃ કરતલકર
 પુષ્ટાભ્યાં નમઃ” શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને હથેળીઓના પાછલા ભાગમાં શ્રીસ્વામિનારાયણ ભગવાનને નમસ્કાર કરવા.

ઈતિ કરન્યાસ

હવે નીચે મુજબન ષડંગન્યાસ કરવો.

(૧) “ૐ શ્રી હરિકૃષ્ણાય નમો હૃદયાય નમઃ”

શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને હૃદયમાં શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજને નમસ્કાર કરવા.

(૨) “ૐ શ્રી ભક્તિધર્માત્મજાય નમઃ શિરસે સ્વાહા”

ભક્તિ - ધર્મના પુત્ર એવા શ્રીહરિને નમસ્કાર હો - એમ બોલીને (શિર) માથાને વિષે શ્રીહરિને નમસ્કાર કરવા ‘સ્વાહ’ એવો શબ્દ ઉચ્ચાર કરવો.

(૩) “ૐ શ્રી હરયે નમઃ શિખાયૈ વષટ્-શ્રીહરિને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને શિખા (ચોટલી)ને વિષે શ્રીહરિને નમસ્કાર કરી ‘વષટ્’ એવો શબ્દ ઉચ્ચાર કરવો.

(૪) “ૐ શ્રી કૃષ્ણાય નમઃ કવચાય હુમ્” શ્રી કૃષ્ણને

अथ ध्यानम् -

श्रीकृष्णं पुरुषोत्तमं वृषसुतं वर्णीन्द्रमीशेश्वरं
तुंगे पीठवरे स्थितं सुखकरं सद्भक्तवृन्दाचितम् ।

નમસ્કાર હો-એમ બોલીને કવચને નમસ્કાર કરીને 'હુમ્' એવો શબ્દ ઉચ્ચાર કરવો.

(૫) “ૐ શ્રી નીલકંઠાય નમો નેત્રાભ્યાં 'વોષટ્' શ્રી નીલકંઠવર્ણીને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને આંખોને વિષે નીલકંઠવર્ણીને નમસ્કાર કરીને 'વોષટ્' એવો શબ્દ ઉચ્ચાર કરવો.

(૬) “ૐ શ્રી સ્વામિનારાયણાય નમોસ્ત્રાય ફટ્”

- શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનને નમસ્કાર હો-એમ બોલીને અસ્ત્રને નમસ્કાર કરીને 'ફટ્' એવા શબ્દનો ઉચ્ચાર કરવો. ઈતિ ષડંગન્યાસ:

આ પ્રમાણે કરન્યાસ અને ષડંગન્યાસ કરીને પછી નીચે પ્રમાણે શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનનું ધ્યાન કરવું.

ધર્મદેવના પુત્ર, સર્વ ઈશ્વરના પણ ઈશ્વર એવા પુરુષોત્તમ શ્રી કૃષ્ણનારાયણ સર્વોત્તમ સિંહાસનમાં બિરાજમાન છે. તે કેવા છે? તો અનંત ભક્તજનોના વૃંદથી પૂજાયેલા અને આશ્રિતોના સકળ સંતાપનો વિનાશ કરીને અપરિમિત સુખને આપનારા છે.

सौम्यां दिशमवतु मे इच्छारामाग्रजो मुनिः ॥७॥

ईशानीं सहजानन्दो विदिशं परिरक्षतु ।

आग्नेयीं दिशमव्याम्मे नैर्ऋतीं हनुमत्प्रियः ॥८॥

प्रणतार्तिहरः पातु वायवीं विदिशं च मे ।

दिशमूर्ध्वाभवतु मे सर्वमंगलदर्शनः ॥९॥

વાસનાઓનો મૂળમાંથી ઉચ્છેદ કરનાર એવા ભગવાન શ્રીહરિ પશ્ચિમ દિશાનાં ભયસ્થાન થકી મારું રક્ષણ કરો. ઈચ્છારામજીના મોટાભાઈ તરીકે પ્રાદુર્ભાવ પામેલા તે આ મુનિ અર્થાત્ શ્રીહરિકૃષ્ણ ઉત્તર દિશામાંથી આવતા ભય થકી મારી રક્ષા કરો. ૭

સહજ સ્વાભાવિક આનંદ જેમનો છે એવા શ્રીહરિ સહજાનંદ પ્રભુ ઈશાન ખૂણામાં મારી રક્ષા કરો. હનુમાનજી જેમને પ્રિય છે અને હનુમાનજીને જે પરમ પ્રિય છે એવા શ્રીહરિ અગ્નિ ખૂણામાં તથા નૈઋત્ય ખૂણામાં મારી રક્ષા કરો. ૮

અનન્ય ભાવથી નમન કરનાર શરણાગત ભક્તજનની સમગ્ર પીડા તથા સંતાપને હરનારા ભગવાન શ્રીહરિ વાયવ્ય ખૂણાનાં ભયસ્થાન થકી મારી રક્ષા કરો. જેમનું દર્શન સૌ કોઈનું સર્વ પ્રકારે મંગળ કરનારું છે એવા ભગવાન શ્રીહરિ ઊર્ધ્વ દિશામાં મારી રક્ષા કરો. ૯

कारुण्यामृतसागरं मुनिवरैः संसेवितांघ्रिद्वयं

स्मेरास्यं सितसूक्ष्मवाससमहं ध्यायामि धर्मप्रियम् ॥૫॥

दिशं रक्षतु मे प्राचीं पुण्य श्रवणकीर्तनः ।

यमदूतावितस्वीयो दिशं मे पातु दक्षिणाम् ॥૬॥

भक्तासद्वासनोच्छेत्ता पातु प्राचेतसीं दिशम् ।

આશ્રિતોના દુઃખનો નાશ કરનાર, કરૂણારૂપી અમૃતના સાગર, મુનિવરો અતિ સ્નેહથી જેમનાં જુગલ ચરણકમળની નિત્ય સેવા કરે છે. એવા અને એક ધર્મ જેમને પ્રિય છે અને સદા આશ્રિતો પ્રત્યેના પરમ પ્રેમને સૂચવનાર મંદ હાસ્યથી શોભાયમાન મુખારવિંદ જેમનું છે. એવા શ્વેત-સૂક્ષ્મ વસ્ત્રોને ધારણ કરનાર શ્રીહરિનું હું ધ્યાન કરું છું. ૫

(અહીંથી શ્રી હરિકવચ સ્તોત્રનો આરંભ થાય છે)

જેમના ગુણ-કર્મ અને નામનું શ્રવણ અને કીર્તન પુણ્યદાયી છે એવા ભગવાન શ્રીહરિ પ્રાચી અર્થાત્ પૂર્વદિશામાં મારી સર્વ પ્રકારે રક્ષા કરનાર શ્રીહરિ દક્ષિણદિશામાં આવતા ભય થકી મારી રક્ષા કરો. ૬ ભક્તોના હૃદયમાં બિરાજમાન થઈને તેમની અસદ

धार्मिकोऽधोदिशं पातु धर्मपक्षः सहृत्सताम् ।

प्रातः पातु हरिर्मा तु कृष्ण आसंगवेऽवतु ॥૧૦॥

निरीशमतखण्डोऽव्यात्प्राहणे धर्मप्रपोषकः ।

विप्रात्मा भक्तवशगः सायाह्नेऽवतु दुष्टहा ॥૧૨॥

પરમ એકાંતિક સંતોનું સુહૃદયની પેઠે હીત-ચિંતન કરનારા, ધર્મ પરાયણ ભક્તોના પક્ષમાં રહેનાર અને સદા ધર્મનું જ પ્રતિષ્ઠાપન કરનારા શ્રીહરિ અધો દિશામાં સર્વ ભય થકી મારું પાલન કરો. આશ્રિતોનાં તમામ પાપ અને પીડાને હરનારા ભગવાન શ્રીહરિ પ્રાતઃકાળમાં મારું રક્ષણ કરો. આનંદમય શ્રીહરિ સંગવકાળમાં મારી રક્ષા કરો. ૧૦

ઈશ્વરનું અસ્તિત્વ ન સ્વીકારનારા નિરીશ્વરવાદીઓના મતનું પ્રમાણો આપીને ખંડન કરી સેશ્વરવાદ (ઈશ્વરવાદ)નું પ્રતિપાદન કરનારા, ધર્મપ્રપોષક શ્રીહરિ દિવસના પ્રથમ ભાગમાં મારી રક્ષા કરો. વિપ્રોએ કરેલા અપરાધને પણ સહન કરવાની પ્રકૃતિવાળા શ્રી કેશવ ભગવાન મધ્યાહન સમયે મારી રક્ષા કરો. ૧૧

બ્રહ્મનું નિરૂપણ કરનાર વેદો અને તેના ધારક બ્રાહ્મણોની નિંદા સાંભળીને જેમને બહુ ખેદ થાય છે. એવા ભગવાન માધવ દિવસના અંત ભાગમાં મારી રક્ષા કરો. વિપ્રો જેમને આત્મવત પ્રિય છે. એવા વિપ્ર પ્રિય અને

નિશીથેઽવતુ સર્વાત્મા ધર્મસર્ગપ્રપોષકઃ ।
 ભક્તિધર્મકૃતાનન્દોઽપરરાત્રે વૃષપ્રિયઃ ॥૧૩॥
 કૃતદુર્ગપુરાવાસોઽનુસન્ધ્યં પરિરક્ષતુ ।
 મુકુન્દસેવાસન્તુષ્ટો જલે રક્ષતુ માં સદા ॥૧૪॥

ભક્તોને વશ વર્તનારા, સકળ દુષ્ટનાશક ભગવાન શ્રીહરિ સાયંકાલે મારી રક્ષા કરો. ૧૨

ધર્મસંગ-જ્ઞાન, વૈરાગ્ય આદિકનું પોષણ કરનારા એવા સર્વાત્મા શ્રીહરિ મધ્યરાત્રીએ મારું રક્ષણ કરો. ભક્તિદેવી અને ધર્મદેવને આનંદ પમાડનાર અને ધર્મને પ્રિય છે. એવા શ્રીહરિ રાત્રીના શેષ ભાગમાં મારી રક્ષા કરો. ૧૩

અભય રાજાની પ્રાર્થનાથી દુર્ગપુર અર્થાત ગઢામાં સદા નિવાસ કરનારા શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન સંધ્યાકાળની નજીકના સમયમાં મારી સર્વ રીતે રક્ષા કરો. મુકુન્દાનંદ વર્ણીની નિષ્કામ સેવાથી સદા સંતુષ્ટ એવા ભગવાન શ્રીહરિ પાણીમાં મારી નિરંતર રક્ષા કરો. ૧૪

આશ્રિતોએ ભક્તિ અને ધર્મ વડે જેમની આરાધના કરી છે તથા ભક્તિમાતા અને ધર્મપિતાએ જેમની આરાધના કરેલી છે. એવા ભગવાન શ્રીહરિ દરેક સ્થળમાં મારી રક્ષા કરો. સાવર્ણિ ગોત્રના તિલક સમાન અને સૌ નૈષ્ટિકોના અગ્રણ્ય એવા ભગવાન શ્રી સહજાનંદ સ્વામી આકાશમાં

ભક્તિધર્માધિતો માં સ્થલેષુ પરિરક્ષતુ ।
 સાર્વાર્ણિગોત્રતિલકઃ ખેઽવતુ નૈષ્ટિકાગ્રણીઃ ॥૧૫॥
 મહાદુર્ગે વને ઘોરે હ્યગ્નૌ વા પર્વતે દ્રુમે ।
 સંગ્રામે સંકટે ઘોરે સાગરેઽવતુ માં સ્વભૂઃ ॥૧૬॥
 હરિકૃષ્ણઃ શિરઃ પાતુ લલાટં ભક્તિનન્દનઃ ।
 ધાર્મિકો મે મુખં પાતુ કર્ણૌ મે ભક્તિવલ્લભઃ ॥૧૭॥

આવતાં સર્વ ભયસ્થાન થકી મારી રક્ષા કરો. ૧૫
 સ્વેચ્છાએ મત્સ્ય આદિક અનેક રૂપે અવતાર ધારણ કરનારા સ્વયંભૂ શ્રીહરિ મોટા કિલ્લામાં, ઘોર વનમાં, પર્વતોમાં, વૃક્ષોમાં, સંગ્રામમાં, બીજાં ઘોર સંકટોમાં, સાગરમાં અને અગ્નિ થકી સંભવતા ભય થકી મારું રક્ષણ કરો. ૧૬

સમસ્ત આશ્રિતોનાં દુઃખને હરનારા હોવાથી ‘હરિ’ અને ભક્તજનોનાં ચિત્તને આકર્ષનારા હોવાથી ‘કૃષ્ણ’- આ બે મળીને ‘હરિકૃષ્ણ’ એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારા મસ્તકનું રક્ષણ કરો. બાળચરિત્રો વડે ભક્તિમાતાને આનંદ આપનાર ભગવાન શ્રીહરિ મારા કપાળનું રક્ષણ કરો. ધર્મમાં પ્રીતિવાળા ભગવાન શ્રી હરિ મારા મુખની રક્ષા કરો અને જેમને ભક્તો બહુ જ વ્હાલા છે એવા ભક્તવલ્લભ શ્રીહરિ મારા કાનની રક્ષા કરો. ૧૭

નૈષ્ટિકેન્દ્રો હનું પાતુ ભૂયુગ્મં મે વૃષાત્મજઃ ।
 ભક્તિધર્માત્મજો નેત્રે નાસિકાં મે તપોધનઃ ॥૧૮॥
 ઓષ્ઠૌ મે સિદ્ધદર્પણો જિહ્વાં પાતુ મહામુનિઃ ।
 પાતુ દન્તાત્રીલકણ્ઠઃ કપોલૌ પ્રિયદર્શનઃ ॥૧૯॥

સર્વ નૈષ્ટિક વ્રતધારીઓમાં શ્રેષ્ઠ એવા શ્રીહરિ મારી હનુ (જડબા)ની રક્ષા કરો. ધર્મના પુત્ર એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારી બન્ને ભ્રુકુટિની રક્ષા કરો. ભક્તિ-ધર્મના પુત્રરૂપે પ્રગટ થયેલા શ્રીહરિ મારાં નેત્રોની રક્ષા કરો. જે મને એક તપ જ મોટું ધન છે એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારા નાકનું રક્ષણ કરો. ૧૮

સિદ્ધિનો ખોટો આડંબર રાખનાર મિથ્યા સિદ્ધોના ગર્વને પોતાના દિવ્ય ઐશ્વર્યથી હરનાર શ્રીહરિ મારા હોઠનું રક્ષણ કરો. મોટા મુનિઓના પણ આરાધ્ય એવા મહામુનિ ભગવાન નારાયણમુનિ મારી જીભનું રક્ષણ કરો.

“નીલકંઠ મુનિ” એવા નામથી ભક્તો વડે આરાધાતા ભગવાન શ્રીહરિ મારા દાંતનું રક્ષણ કરો. જેમનું દર્શન સૌ કોઈ મુમુક્ષુ જનને પ્રિય છે, એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારા કપોલ (ગાલ અને લમણાં)ની રક્ષા કરો. ૧૯

હરિપ્રસાદ અર્થાત્ ધર્મદેવને અપાર આનંદ આપનારા ભગવાન શ્રીહરિ મારા કંઠની નિરંતર રક્ષા કરો.

હરિપ્રસાદહર્ષાબ્ધિઃ કણ્ઠં પાતુ સદા મમ ।
 સ્કન્ધૌ મે રક્ષતુ સ્વામી ભૂજૌ મે નિર્જિતેન્દ્રિયઃ ॥૨૦॥
 કૂર્પરૌ મે કરૌ પાતુ કરાગ્રાણિ ચ સામગઃ ।
 રામપ્રતાપાવરજો હૃદયં પાતુસર્વદા ॥૨૧॥
 યોગીન્દ્રદુશ્ચરાચારઃ કુક્ષૌ પાતુ મહામતિઃ ।
 ઝરઃસ્થલં મહાયોગી ધર્મપત્નીસ્તનન્ધયઃ ॥૨૨॥

અક્ષરબ્રહ્મ પર્યંત સર્વના સ્વામી એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારા ખભાનું રક્ષણ કરો. સર્વ ઈન્દ્રિયોને જીતનારા ભગવાન શ્રીહરિ મારા હાથની રક્ષા કરો. ૨૦

સામવેદનાં મંત્રોનું ગાન કરનાર બ્રાહ્મણ કુળમાં પ્રાદુર્ભાવને પામેલા શ્રીહરિ મારી કોણી તથા હાથની આંગળીઓની રક્ષા કરો. રામપ્રતાપજીના નાનાભાઈરૂપે પ્રાદુર્ભવેલા ભગવાન શ્રીહરિ મારા હૃદયની સદા રક્ષા કરો. ૨૧

જેમના તપાદિક આચરણ, મોટા યોગીઓથી પણ અચારી શકાય તેવાં નથી, એવા મહામતિ ભગવાન શ્રીહરિ મારી બે કૂખનું રક્ષણ કરો. સર્વ યોગીઓના આરાધ્ય, યોગીઓના ઈશ્વર તથા ધર્મદેવનાં પત્નિ ભક્તિદેવી (અથવા શ્રદ્ધાદિક અપર માતાઓ)ના સ્તનનું પાન કરનાર ભગવાન શ્રીહરિ મારી છાતીનું રક્ષણ કરો. ૨૨

કન્દર્પદર્પદલનો જઠરં પાતુ ધર્મજઃ ।
સ્વામિનારાયણો નાભિ ભક્તકલ્પમહીરુહઃ ॥૨૩॥
કૃશોદ્ભવાધ્વસમ્પોષ્ટા પાશ્વૌં મે પાતુ સર્વથા ।
નારાયણુનિઃ પૃષ્ઠં સત્સંગિજનવલ્લભઃ ॥૨૪॥
વર્ણિરાજઃ કર્ટિ પાતુ સર્વસાધુગુણાલયઃ ।
સાધુપ્રિયોઽવતુ ગુહ્યં સવિથની ભક્તવશ્યગઃ ॥૨૫॥

કામના ગર્વને હરનારા ધર્મપુત્ર ભગવાન શ્રીહરિ મારા ઉદર (પેટ)ની રક્ષા કરો. કલ્પવૃક્ષની જેમ ભક્તના સર્વ મનોરથ પૂર્ણ કરનાર શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન મારી નાભિ (ડૂંટી)નું રક્ષણ કરો. ૨૩

અસુરોના બળથી પરાભવ થયેલા ઉદ્ભવ સંપ્રદાયની પુષ્ટિ કરનારા ભગવાન શ્રીહરિ મારાં બે પડખાની રક્ષા કરો. સત્સંગીજનો જેમને પરમ પ્રિય છે. એવા ભગવાન નારાયણ મુનિ મારા શરીરના પાછલા ભાગ (પીઠ)ની રક્ષા કરો. ૨૪

સર્વ કલ્યાણકારી સાધુ ગુણો જેમનામાં રહેલા છે એવા વણિરાજ ભગવાન શ્રીહરિ મારી-કટિ-કેડની રક્ષા કરો. સાધુઓને પ્રિય અને સાધુ જેમને પ્રિય છે. એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારાં ગુહ્ય અંગની રક્ષા કરો. ભક્તોને આધિન એવા શ્રીહરિ મારા સાથળની ઉપરના

ऊरु ब्रह्मण्यदेवो मे जानुनी धर्मधारकः ।
स्त्र्यंगगन्धासहो जङ्घे गुल्फौ मे धर्मनन्दनः ॥२६॥
भक्तिहर्षप्रदः पातु पादौ पादांगुलीस्तथा ।
सर्वांगानि भयत्राता रोमाणि पातु मे विभुः ॥२७॥

ભાગની રક્ષા કરો. ૨૫

બ્રહ્મણ્યદેવ અર્થાત્ બ્રાહ્મણો તથા વેદના હીતકર એવા શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન મારી ઊરૂ (સાથળ)ની રક્ષા કરો. ધર્મના ધારક એવા શ્રીહરિ મારાં ઠીચણની રક્ષા કરો. સ્ત્રીની ગંધને પણ સહન નહિ કરનારા એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારી જાંઘનું રક્ષણ કરો. પુત્રરૂપે પ્રગટ થઈને પિતા ધર્મદેવને આનંદ આપનારા એવા ધર્મનંદન શ્રીહરિ મારી ઘુંટીની રક્ષા કરો. ૨૬

માતા ભક્તિદેવીને આનંદ પમાડનારા ભગવાન શ્રીહરિ મારા પગ અને તેની આંગળીઓની રક્ષા કરો. ભક્તોના સમસ્ત ભયને હરી લઈને તેનું રક્ષણ કરનારા શ્રીહરિ મારાં સર્વ અગ્રોની રક્ષા કરો. સંકલ્પ માત્રથી સદા, સર્વસ્વ વ્યાપીને રહેલા ભગવાન શ્રીહરિ મારાં રોમનું રક્ષણ કરો. ૨૭

અનેક ભક્તજનોને પોતાના સાંનિધ્યથી સ્વસ્વરૂપનાં દર્શન કરાવીને દિવ્યાનંદની પ્રાપ્તિ કરાવનારા ભગવાન

नानाभक्तजनानन्दः पातु सर्वेन्द्रियाणि मे ।
प्राणान्यातु हृषीकेशश्चितं मे माधवोऽवतु ॥२८॥
नरनारयणो बुद्धि मनो मेऽवतु केशवः ।
वृन्दावनेन्दुरात्मानं पातु मे धर्मवल्लभः ॥२९॥
जितनिद्रः प्रमादाच्च निद्रायाः पापमूलतः ।
सर्वश्रेयोविनाशिन्याः पातु दारिद्र्यमातृतः ॥३०॥

શ્રીહરિ મારી સમગ્ર ઈન્દ્રિયોની રક્ષા કરો. ઈન્દ્રિયોનું નિયમન કરનારા હોવાથી ઋષિકેશ એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારા પ્રાણોની રક્ષા કરો. લક્ષ્મીના પતિ અથવા જેમનો કોઈ સ્વામી નથી એટલે “માધવ” એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારા ચિત્તની રક્ષા કરો. ૨૮

પૂર્વ ધર્મ અને મૂર્તિ થકી પ્રગટ થયેલા “નર-નારાયણ” એમ એક છતાં બે રૂપધારી ભગવાન શ્રીહરિ મારી બુદ્ધિની રક્ષા કરો. જેમના સંકલ્પથી ભવબ્રહ્માદિકની ઉત્પત્તિ થાય છે. એવા સુંદર ભૂરા વાળવાળા ભગવાન કેશવ શ્રીહરિ મારા મનની રક્ષા કરો. વૃંદાવનના ચંદ્રની જેમ શોભાયમાન એવા ધર્મવલ્લભ ભગવાન શ્રીહરિ મારા આત્માની રક્ષા કરો. ૨૯

જેમણે નિદ્રાને જીતેલી છે એવા ભગવાન શ્રીહરિ પાપનાં મૂળ એવાં પ્રમાદ અને નિદ્રા થકી મારી રક્ષા કરો.

सच्छास्त्रानुगतप्रज्ञो गर्वान्नारायणोऽवतु ।
योगेश्वरो योगभ्रंशात्कर्मबन्धान्मुनीश्वरः ॥३१॥
निष्कामः पातु मां कामात्सर्वश्रेयोविधातकात् ।
क्रोधदावानलात्पातु जितक्रोधो दयालयः ॥३२॥

વેદાદિક સત્તશાસ્ત્રોને જ અનુસરવાની જેમની બુદ્ધિ છે એવા ભગવાન સર્વ શ્રેયનો વિનાશ કરનારી દારિદ્ર્યરૂપ માતાઓ (માતૃકાદિ બાળગ્રહો) થકી મારી રક્ષા કરો. શાસ્ત્રોમાં ‘નારાયણ’ શબ્દથી નિર્દેશ કરાતા ભગવાન શ્રીહરિ ગર્વ થકી મારી રક્ષા કરો. શાસ્ત્રોમાં યોગેશ્વર એવા નામથી નિરૂપણ કરાયેલા ભગવાન શ્રીહરિ યોગભ્રંશ (ભગવદ્ પ્રાપ્તિના માર્ગથી ચલિત થવું તે) થકી મારી રક્ષા કરો. મહામુનિઓના પણ ઈશ્વર એવા ભગવાન શ્રીહરિ કર્મનાં બંધન થકી મારી રક્ષા કરો. (૩૦-૩૧)

સદા નિષ્કામ એવા શ્રીહરિ શ્રેયમાત્રના વિનાશક અને અનર્થ માત્રના કારણ એવા અંતઃશત્રુ કામ થકી મારી રક્ષા કરો. જેમણે ક્રોધને સદાને માટે જીતેલો છે. એવા દયાળુ ભગવાન શ્રીહરિ દાવાનળી જેમ ભભૂકતા અતિ ભયાનક અંતઃશત્રુ-ક્રોધ થકી મારી રક્ષા કરો. ૩૨

મોટા મોટાની પણ દુર્દશા કરનાર અને સદા ત્યાગવા

લોભાદિદોષગદિતા માં પાતુ લોભલુબ્ધકાત્ ।
 રક્ષતુ માં જિતસ્વાદઃ પ્રબલાદ્રસનેન્દ્રિયાત્ ॥૩૩॥
 નિર્માનોઽવતુ માં માનાત્સર્વસદ્ગુણદૂષણાત્ ।
 સ્પૃહયા નિઃસ્પૃહઃ પાતુ સર્વદુઃખપયોનિધેઃ ॥૩૪॥
 નિઃસ્નેહોઽવતુ માં સ્નેહાદેહદૈહિકસમ્ભવાત્ ।
 નિર્મદો મદસર્પાન્માં પાતુ સન્માર્ગભ્રંશકાત્ ॥૩૫॥

યોગ્ય, એવા અંતઃશત્રુ લોભનું ઋષિમુનિઓના ઈતિહાસ વડે પૃથક પૃથક નિરૂપણ કરનારા ભગવાન શ્રીહરિ અંતઃશત્રુ લોભ કે જે, પારથીની જેમ (સદ્ગુણોના નાશરૂપ) પરહિંસા કરનારો છે, તે થકી મારી રક્ષા કરો. સર્વદા નિઃસ્વાદી એવા ભગવાન શ્રીહરિ પ્રબળ અને દુર્જય એવી રસના ઈન્દ્રિય (રસમાં આસ્વાદ વાળી જીભ) થકી મારી રક્ષા કરો. ૩૩

સર્વદા અભિમાને રહિત એવા ભગવાન શ્રીહરિ સર્વ સદ્ગુણોના દુષણરૂપ માન થકી મારું રક્ષણ કરો. સદા નિઃસ્પૃહ એવા ભગવાન શ્રીહરિ સર્વ દુઃખના સાગર જેવી સ્પૃહા થકી મારી રક્ષા કરો. ૩૪

જેમને પોતાના ભક્તો સિવાય બીજી કોઈ વસ્તુમાં સ્નેહ નથી એવા નિઃસ્નેહ ભગવાન શ્રીહરિ દેહ અને

ગૃહાન્તરગતં દ્વાઃસ્થં ચે માં બાધિતુમુદ્ધતાઃ ।
 તાન્સર્વાન્નાશયત્વાશુ સર્વચન્તાઽદ્ભુતક્રિયઃ ॥૩૯॥
 મકારપંચકોચ્છેતા પાતુ દુઃસંગતઃ સદા ।
 કૌણ્ડનાસ્તિકશાક્તેભ્યઃ શુકજ્ઞાનિભ્ય એવ મામ્ ॥૪૦॥
 અજ્ઞાનાજ્ઞાનદઃ પાતુ કૃષ્ણભક્ત્યપરાધતઃ ।
 સન્મણ્ડલાવાસરુચિઃ પાતુ માં યોગવિત્તમ્ ॥૪૧॥

(ગાંડપણ કે કેફથી ઉન્મત્ત) કે અપ્રમત્ત દશામાં, માર્ગમાં પડી જતાં કે ઠેસ વાગતાં, છીંક ખાતાં કે બગાસું ખાતાં, નિદ્રાવશ કે આળસવશ ઘરની બહાર કે ઘરની અંદર રહેલા મને, જેઓ દુઃખ દેવા તત્પર છે, તે સર્વેનો નાશ કરો અર્થાત્ સર્વ અવસ્થાઓમાં મારી રક્ષા કરો. ((૩૮-૩૯)

મદ્ય, માંસ, મત્સ્ય, મુદ્રા અને મૈથુન - આ પાંચ પ્રકારનાં પ્રવર્તનારા કૌલાગામી (વામમાર્ગીઓ) ને તેમનાં મતનો ત્યાગ કરાવી તેમને સન્માર્ગે વાળનાર શ્રીહરિ દુષ્ટ જનોના સંગ થકી તથા કૂડાપંથી-નાસ્તિક શક્તિપંથી તથા શુષ્કજ્ઞાની થકી મારી સદા રક્ષા કરો. ૪૦

આત્મા-પરમાત્મના સ્વરૂપ સંબંધી જ્ઞાનના બુદ્ધિયોગને આપનારા ભગવાન શ્રીહરિ અજ્ઞાન થકી મારી રક્ષા કરો. પદાર્થ માત્રથી અનાસક્ત, પરંતુ સત્સંગમાં

દમ્ભાત્પાતુ દમ્ભહીનઃ સન્મણ્ડલપરાયણઃ ।
 નિર્મત્સરો મત્સરાન્માં રક્ષતુ વૃષનન્દનઃ ॥૩૬॥
 સ્થિતં વ્રજન્તમાસીનં પિબન્તં જક્ષતં હરિઃ ।
 ભક્તિધર્મકૃતાનન્દઃ શયનં પાતુ દુઃખહા ॥૩૭॥
 પ્રમત્તમપ્રમત્તં વા પતન્તં સ્ખલિતં તથા ।
 છિન્નચન્તં જૃમ્ભમાણં નિદ્રિતં તન્દ્રિસંયુતમ્ ॥૩૮॥

દેહનાં સંબંધીમાં સહજ રીતે સંભવતા સ્નેહ થકી મારી રક્ષા કરો. મદ (ગર્વ) રહિત એવા શ્રીહરિ મદ રૂપ સાપ કે જે કલ્યાણના માર્ગ થકી ભ્રષ્ટ કરનાર છે તે થકી મારી રક્ષા કરો. ૩૬

સંતમંડળના આશ્રયભૂત, દંભહીન ભગવાન શ્રીહરિ દંભ થકી મારું રક્ષણ કરો. મત્સરે રહિત એવા ધર્મદેવના પુત્રથી હરિ મત્સર (અદેખાઈ) થકી મારી રક્ષા કરો. ૩૭ પોતાના દિવ્ય રૂપથી ભક્તિમાતા-ધર્મપિતાને આનંદ આપનાર અને સર્વ દુઃખને હરનાર એવા શ્રીહરિ સ્થિર (ઊભા)-ગમન (ચાલતાં)-આસન (બેસતાં)-પીતાં-ખાતાં આદિ ક્રિયાઓમાં મારી રક્ષા કરો. ૩૭

સર્વેના અંતરમાં પ્રવેશ કરીને નિયમન કરનારા અને જેમનાં ચરિત્રો અદ્ભૂત છે એવા ભગવાન શ્રીહરિ પ્રમત્ત

દેવાપરાધતો માર્ગે માં પાતુ ધર્મવિત્તમઃ ।
 સદાચારચ્યુતેરવ્યાદ્ધક્તિધર્મનિષેવિતઃ ॥૪૨॥
 કલેઃ કાલમલાત્પાતુ દ્વિજેન્દ્રકુલભૂષણમ્ ।
 જનાપવાદતો ભક્તિધર્મારાધિતપત્કજઃ ॥૪૩॥

અતિ રુચિ હોવાથી સંતના મંડળમાં જ રહેવાની રુચિવાળા અને યોગને જાણનારાઓ મધ્યે શ્રેષ્ઠત્તમ એવા ભગવાન શ્રીહરિ ભગવદ્ ભક્તિ કરવામાં થતા અપરાધો થકી મારી રક્ષા કરો. ૪૧

ધર્મવિદોમાં વરિષ્ઠ એવા ભગવાન શ્રીહરિ માર્ગમાં આવતા દેવાલયને જોઈને તેમાં પ્રતિષ્ઠિત દેવને નમન-દર્શન ન થઈ શકવા રૂપ અપરાધ થકી મારી રક્ષા કરો. વનવિચરણ દરમિયાન, તીવ્ર તપશ્ચર્યા વખતે દિવ્ય દેહધારી ભક્તિમાતા અને ધર્મપિતાની સેવાને અંગીકાર કરનારા ભગવાન શ્રી નીલકંઠવર્ણી સદાચાર ભંગ થકી મારી રક્ષા કરો. ૪૨

દ્વિજેન્દ્ર એવા ધર્મદેવના કુળને શોભાવનારા ભગવાન શ્રીહરિ કળિયુગના બળને લીધે ઉદ્ભવતા ઉતપાત થકી મારી રક્ષા કરો. ભક્તિ-ધર્મે જેમનાં ચરણકમળ આરાધ્યાં છે. એવા શ્રીહરિ જન અપવાદ થકી મારી રક્ષા કરો. ૪૩

દેહાભિમાનતો રક્ષેદ્ધક્તિધર્મતપઃ ફલમ્ ।
મોહાત્કુતર્કતઃ પાતુ સ્વપ્રતાપક્ષિતાસુરઃ ॥૪૪॥
નિર્દ્વન્દ્વો દ્વન્દ્વતઃ પાતુ સુખદુઃખાદિસંજ્ઞકાત્ ।
તૃષ્ણામહાર્ણવાત્પાતુ નિષ્પરિગ્રહ ईશ્વરઃ ॥૪૫॥
ગ્રહેભ્યઃ પાતુ વિપ્રેન્દ્રઃ સર્વગ્રહભયંકરઃ ।
કેતુભ્યઃ ક્રૂરદૃષ્ટિભ્યો યોગી યોગજ્ઞસન્નતઃ ॥૪૬॥

ભક્તિદેવી અને ધર્મદેવે આદરેલા અતિશય તીવ્ર તપના ફળસ્વરૂપે તેમને પુત્રરૂપે પ્રગટ થયેલા ભગવાન શ્રીહરિ દેહાભિમાન થકી મારી રક્ષા કરો. પોતાના દિવ્ય પ્રતાપ વડે અસૂરોને પરાભવ કરનારા ભગવાન શ્રીહરિ મોહ અને કુતર્ક થકી મારી રક્ષા કરો. ૪૪

સુખ-દુઃખના દ્વન્દ્વથી પર એવા ભગવાન સુખ-દુઃખના દ્વન્દ્વ થકી મારી રક્ષા કરો. પદાર્થ માત્રના પરિગ્રહે રહિત એવા પૂર્ણકામ ઈશ્વર શ્રીહરિ તૃષ્ણાના અગાધ સમુદ્ર થકી મારી રક્ષા કરો. ૪૫

સૂર્યાદિક ગ્રહો જેમનાથી ભય પામીને જેમના નિયમન અનુસાર, વર્તે છે, એવા વિપ્રેન્દ્ર શ્રીહરિ સૂર્યાદિ વિષમ ગ્રહો થકી મારી રક્ષા કરો. મોટા યોગીઓ પણ જેમને નમસ્કાર કરે છે એવા મહાપ્રભાવશાળી, પરમ યોગેશ્વર

શારીરાન્માનસાહુખાદાધિવ્યાધિસમાહૃયાત્ ।
ઋધ્વરિતા હિ માં પાતુ નિષ્કામજનવલ્લભઃ ॥૪૭॥
આશીવિષેભ્યો દંષ્ટ્રિભ્યો ભૂતેભ્યોઽવતુ માં પ્રભુઃ ।
સર્વપાપપ્રશમનઃ પાપેભ્યઃ પાતુ માં સદા ॥૪૮॥
અહિસવૃત્તિર્હિસેભ્યો વ્યાઘ્રાદિભ્યોઽવતાત્સદા ।
ડાકિનીભૂતપ્રેતેભ્યો યક્ષરક્ષોભ્ય એવ મામ્ ॥૪૯॥

ભગવાન શ્રીહરિ ક્રૂર દ્રષ્ટિવાળા કેતુઓ થકી મારી રક્ષા કરો. ૪૬

સ્વયં ઊર્ધ્વરિતા હોવાથી નિષ્કામ જન જેમને બહુ ડાલા છે એવા ભગવાન શ્રીહરિ આધિ (માનસિક દુઃખ), વ્યાધિ (શારીરિક દુઃખ) થકી મારી રક્ષા કરો. ૪૭

સદા સર્વથા સમર્થ પ્રભુ એવા ભગવાન શ્રીહરિ, જેમની દાઢમાં ઝેર છે એવા સાપ થકી તથા બીજાં તીક્ષ્ણ, ઝેરી દાઢોવાળાં ભૂતો થકી મારી રક્ષા કરો. સપ્રકારનાં પાપનું શમન કરનારા ભગવાન શ્રીહરિ સમસ્ત પાપ થકી મારી સદા રક્ષા કરો. ૪૮

જેમની વૃત્તિ અહિંસા પ્રધાન છે એવા શ્રીહરિ હિંસક વાઘ આદિ જંગલી પશુઓ તથા ડાકિની, ભૂત, પ્રેત, યક્ષ અને રાક્ષસ થકી મારું નિરંતર રક્ષણ કરો. ૪૯

આધ્યાત્મિકાધિદૈવાધિભૂતકેભ્યસ્ત્રિતાપતઃ ।
મારીદુઃસ્વપ્નપીડાભ્યઃ પાતુ માં પુણ્યનન્દનઃ ॥૫૦॥
કુમતેભ્યઃ કુદૃષ્ટિભ્યઃ શાસ્ત્રેભ્યોઽવતુ સર્વતઃ ।
દુષ્ટરાજકુલાદિભ્યો મત્તદાવદવાનલઃ ॥૫૧॥
સ્ત્રીદ્રવ્યરસસંસકત્યા ભક્તિજ્ઞાનવિડમ્બકાઃ ।
પાપે પ્રવર્તમાના યે તેભ્યઃ પાયાત્સતાં પ્રિયઃ ॥૫૨॥

પુણ્યકર્મ જ જેમને આનંદ ઉપજાવનારું છે એવા ધર્મનંદન શ્રીહરિ ત્રણ તાપ-આધ્યાત્મિક (મનથી ઉત્પન્ન થયેલા), આધિભૌતિક (પશુ-પક્ષી દ્વારા ઉત્પન્ન થયેલા), આધિદૈવિક (દૈવે નિર્માણ કરેલ) પીડા થકી તથા મરકી તેમજ ખરાબ સ્વપ્નની પીડા થકી મારી રક્ષા કરો. ૫૦
કલ્પિત મતપંથોને દાવાનળની જેમ બાળીને તેનો નાશ કરનારા ભગવાન શ્રીહરિ કુમતિ અને કુદ્રષ્ટિવાળા પુરુષો થકી અને તેવાં કુશાસ્ત્રો થકી અને દુષ્ટ રાજકુળાદિક થકી મારી સર્વ પ્રકારે રક્ષા કરો. ૫૧

સંતોને પરમ પ્રિય એવા શ્રીહરિ - સ્ત્રી, દ્રવ્ય અને રસાસ્વાદમાં અતિશય આસક્ત થઈને ભક્તિ અને જ્ઞાનનો ઉપર ઉપરથી આડંબર રાખીને પાપમાં પ્રવર્તનારા પાપંડીઓ થકી મારી રક્ષા કરો. ૫૨

મારણોત્સાદનોન્મૂલદ્વેશમોહનકારકાઃ ।
વિશ્વાસઘાતકા દુષ્ટા યે ચ સ્વામિદ્વહોઽપરે ॥૫૩॥
યે ચાતતાયિનો દુષ્ટા યે પાપા ગોપ્યહારિણઃ ।
તાન્સર્વાન્નાશયત્વાશુ સર્વશત્રુભયંકરઃ ॥૫૪॥
ક્ષેત્રવિત્તાદિહરણ બન્દનાદિભયપ્રદાઃ ।
ઈતયો વિવિધાકારા યે ચાન્યે દુષ્ટજાતયઃ ॥૫૫॥

જેઓ માણસ (મારી નાખવાની તાંત્રિક ક્રિયા), ઉસ્તાદન (ઉચ્છેદ), ઉચ્ચાટન, ઉન્મૂલ (જડમૂળમાંથી ઉખેડી નાખવું, નિકંદન કરવું), પરસ્પર દ્વેષ કરાવવામાં અને મોહિત કરવામાં પ્રવીણ હોઈ અભિચાર કર્મ કરનારા છે તથા જે વિશ્વાસઘાતક, પોતાના સ્વામીનો દ્રોહ કરનારા, આતતાયી (આગ લગાડનારા, ઝેર દેનારા, સ્ત્રી-ધન-ખેતર લઈ લેનારા, ધાડપાડુ આદિ દુષ્ટો)-તે સર્વનો, શત્રુઓને ભય ઉપજાવનારા ભગવાન શ્રીહરિ તત્કાળ નાશ કરો. (૫૩-૫૪)

જે ક્ષેત્ર-વિત્તાદિકને હરનારા છે, બંધનાદિ ભયને આપનારા છે, જે અનાવૃષ્ટિ આદિ ઈતિઓ છે, જે દુષ્ટ જાતિવાળા છે, જે ધનને હરનારા ચોરો છે, જે હિંસક શત્રુઓ છે, જે સાધુને ભય કરનારા છે અને શસ્ત્રાદિકના પ્રહારથી

યે ચૌરા વસુહર્તારઃ શત્રવો યે ચ હિંસકાઃ ।
 સાધુભીતિકરાઃ દુષ્ટાઃ શસ્ત્રપાતાદિદુઃખદાઃ ॥૫૬॥
 તે સર્વે સંક્ષયં યાન્તુ શ્રીહરેર્નામકીર્તનાત્ ॥૫૭॥
 યન્ત્રમન્ત્રકરા દુષ્ટા નૃપામાત્યાશ્ચ દુર્હદાઃ ।
 યે ચ કાર્યવિલોભારો યે ખલાઃ પરવંચકાઃ ॥૫૮॥
 યે કૂરાઃ દુષ્ટકર્માણ આભિચારરતાસ્તથા ।
 મહાક્લેશકરા મ્લેચ્છા વૃષલાઃ પાપકારકાઃ ॥૫૯॥
 છિદ્રાન્વેષરતા નિત્યં યેઽસ્માન્બાધિતુમુદ્યતાઃ ।

દુઃખ દેનારા દુષ્ટો છે તે સર્વે, શ્રીહરિના નામ સંકીર્તન માત્રથી નાશ પામી જાઓ (૫૫-૫૭)

બીજાને માત્ર પીડા જ પમાડનારા મંત્રો-યંત્રો આદિક ક્ષુદ્ર કર્મ કરનારા દુષ્ટ, દુષ્ટો હૃદયવાળા રાજમંત્રીઓ, કોઈના કાર્યનો ભંગ કરનારા, જે દુષ્ટો બીજાની ઠગાઈ કરવામાં જ પ્રવીણ છે, મારણાદિક અભિચાર જેવાં દુષ્ટકર્મો કરનારા કૂર માણસો તથા જે મહા કલેશકારક મલેચ્છો છે, જે પાપ કરનારા હીન કોટિના માણસો છે અને પારકાં છિદ્રો શોધવામાં સદા તત્પર છે અને બીજા જે મને દુઃખ દેવા માટે તત્પર છે તે સર્વે શ્રીહરિના નામ-સંકીર્તન માત્રથી નાશ પામી જાઓ. (૫૮-૬૦)

સ્વાખિકા યે મહોત્પાતા વૃદ્ધબાલગ્રહાશ્ચ યે ।
 અપસ્મારાચ કૌષ્માણ્ડાઃ પૂતનામાતૃકાદયઃ ॥૬૪॥
 દિવાચરા રાત્રિચરા યે ચ સન્ધ્યાસુ દારુણાઃ ।
 તે સર્વે વિલયં યાન્તુ નારાયણરવાહતાઃ ॥૬૫॥
 ઝદ્વિજ્જાચાણ્ડજાશ્ચૈવ સ્વેદજાશ્ચ જરાયુજાઃ ।
 યેઽસ્માન્બાધિતુમિચ્છન્તિ સન્ધ્યાસુ ચ દિવા નિશિ ॥૬૬॥
 તે સર્વે સ્વામિનાથસ્ય નામગ્રહણભીરવઃ ।
 દૂરાદેવ વિનશ્યન્તુ વિનષ્ટગતિપૌરુષાઃ ॥૬૭॥

‘નારાયણ’ એવા નામોચ્ચારથી પરાભવ પામીને નાશ થઈ જાઓ. (૬૪-૬૫)

જે ઉદ્દત્તિજ (જમીન કે બીજને ભેદીને થતી વનસ્પતિ), અંડજ (ઈડામાંથી જન્મેલાં પક્ષી, સાપ, ગરોળી વગેરે) સ્વેદજ (પસીનામાંથી ઉત્પન્ન થતા જૂં માંકડ, ચાંચડ વગેરે) જરાયુજ (ગર્ભને વીટળાઈને જન્મ લેનારા પશુ-મનુષ્યાદિક)-આ ચાર પ્રકારના જીવમાંથી જે સંધ્યા સમયે-દિવસે કે રાત્રી સમયે મને પીડા આપવા ઈચ્છતા હોય તે સર્વે, સ્વામીઓના પણ સ્વામી એવા સ્વામીનાથ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના નામસ્મરણ માત્રથી ભય પામીને ગતિ અને બળમાં નષ્ટ થઈને દૂરથી જ નાશ પામો (૬૬-૬૭)

તે સર્વે સંક્ષયં યાન્તુ નામસંકીર્તનાત્પ્રભોઃ ॥૬૦॥
 વાતિકાઃ પત્તિકા ઘોરાઃ શ્લૈષ્મિકાઃ સાન્નિપાતિકાઃ ।
 એકાહિકા દ્વાહિકાશ્ચ ત્ર્યાહિકાશ્ચ મહાજ્વરાઃ ॥૬૧॥
 ચાતુર્થિકાઃ પાક્ષિકાશ્ચ માસ્યાઃ ષાળ્પાસિકાશ્ચ યે ।
 સાંવત્સરા ડુર્નિવાર્યા જ્વરાઃ પરમદારુણાઃ ॥૬૨॥
 માહેશ્વરા વૈષ્ણવાશ્ચ દેહેન્દ્રિયાસુકમ્પનાઃ ।
 તે સર્વે સંક્ષયં યાન્તુ સહજાનન્દનામતઃ ॥૬૩॥

વાત, પિત્ત અને કફની વિકૃતિથી થનારા તાવ, સન્નિપાત સાથેના તાવ તથા એક દિવસે, બે દિવસે, ત્રણ દિવસે, ચાર દિવસે આવનારા મહા જવરો (તાવ) છે તથા પખવાડીયે, મહિને, છ મહિને, એક વર્ષે આવનારા તાવ-જે મટાડી ન શકાય એવા પરમ દારુણ જવરો છે. તથા દેહ-ઈન્દ્રિય અને પ્રાણને થરથર કંપાવનારા શૈવ, વૈષ્ણવ જવરો-તે સર્વે ભગવાન શ્રી સહજાનંદના નામોચ્ચારણ માત્રથી દૂર થાઓ. (૬૧-૬૩)

સ્વપ્નમાં ઉપજતા અનિષ્ટ સૂચક મોટા ઉત્પાતો, વૃદ્ધ બાળગ્રહો, વાઈનો વ્યાધિ તથા શીવા ક્રોધમાંડ આદિ વિશેષ ગણ, પૂતના, માતૃકાદિ દુષ્ટલ, તેમજ દિવાચર (દિવસે ફરનારા), રાત્રિચર (રાતે ફરનારા), સંધ્યાચર (સંધ્યા સમયે ફરનારા)-એવા અતિ દારુણ દુષ્ટો શ્રીહરિના

અનુક્તમપિ યત્સ્થાનં શરીરેઽન્તર્બહિશ્ચયત્ ।
 તત્સર્વં પાતુ મે દેવદેવેશો ભક્તિધર્મજઃ ॥૬૮॥
 વજ્રાત્સારતરં ચેદં શરીરં કવચાવૃત્તમ્ ।
 બાધાશતવિનિર્મુક્તમસ્તુ મે ભયર્વર્જિતમ્ ॥૬૯॥
 બધ્વેદં કવચં દિવ્યમભેદ્યમખિલેશિતુઃ ।
 વિચરામિ દિવા રાત્રૌ નિર્ભયેનાન્તરાત્મના ॥૭૦॥
 ઇત્યેતત્કથિતં વર્મ શ્રીહરેઃ પરમાદ્ભુતમ્ ।

મેં આગળ કહ્યા હોય તે સિવાયનાં, શરીરની અંદરના તથા બહારના ભયસ્થાન થકી, દેવોના પણ આરાધ્ય દેવ અને ભક્તિ-ધર્મના પુત્ર એવા ભગવાન શ્રીહરિ મારી રક્ષા કરો. ૬૮

હે શ્રીહરિ ! આ મારું શરીર, આ શ્રીહરિ કવચથી આવરીત થતાં, વજ્ર કરતાં પણ વધુ બળવાન બની સો જાતની પીડાઓ થકી મુક્ત થઈને ભયમુક્ત કરો. ૬૯ અખીલ બ્રહ્માંડના દેવોના પણ દેવ એવા ધર્મનંદન શ્રીહરિના દિવ્ય કલ્યાણકારી નામસ્મરણરૂપ અભેદ્ય કવચને બાંધીને નિર્ભય ચિત્તથી હું દિવસ-રાત ફરું છું. ૭૦ સમગ્ર આધિ-વ્યાધિને નાશ કરનારું, સમસ્ત પાપનું શમન કરનારું, સર્વ અનિષ્ટોને દૂર કરીને સર્વ પ્રકારે શાંતિ

સર્વપાપપ્રશમનમાધિવ્યાધિવિનાશનમ્ ॥૭૧॥
 સર્વશાન્તિકરં ગોપ્યં સમસ્તભયનાશનમ્ ।
 વિજયાર્થપ્રદં નૃણાં ભુક્તિમુક્તિપ્રદાયકમ્ ॥૭૨॥
 નૈતત્ત્વલાય દાતવ્યં દમ્ભિને ભિન્નસેતવે ।
 આસુરીસમ્પદ્યુક્તાય નાસ્તિકાય ન કર્હિચિત્ ॥૭૩॥
 ન લોલુપાયાભક્તાય ન ભક્તદ્રોહકારિણે ।
 ન શુષ્કજ્ઞાનિને દેયં ભગવન્નિન્દકાય ચ ॥૭૪॥

આપનારું, સમસ્ત ભયને ટાળનારું, વિજયાર્થને અપાવનારું, ભુક્તિ અર્થાત્ ઈચ્છીત ભોગ અને મુક્તિ અર્થાત્ આત્યંતિક કલ્યાણ-મોક્ષને અપાવનારું, માટે જ કુપાત્રો થકી સાચવવાનું એવું ઉત્તમ અને પરમ અદ્ભુત શ્રી હરિકવચ મેં કહ્યું. (૭૧-૭૨)

આ કવચ-જે બળ, દંભી, ધર્મ મર્યાદાને તોડનાર, આસુરી સંપદાએ યુક્ત હોય તથા નાસ્તિક હોય તેને કદાપિ ન આપવું. વળી જે વિષયલોલુપ હોય, ભક્તદ્રોહી હોય, શુષ્કજ્ઞાની હોય તથા ભગવાનની નિંદા કરનાર હોય તેને ન આપવું. (૭૩-૭૪)

જે શ્રદ્ધાવાન હોય, આસ્તિક હોય, અસૂયા ઈર્ષ્યા, મત્સર રહિત હોય, જે હરિને પ્રિય હોય અને હરિ જેને

ભુક્તિ મુક્તિ તથૈકાન્તર્ભક્તિ ચાસ્ય પ્રભાવતઃ ।
 દેહાન્તે ચ હરેર્ધામ ગોલોકં પ્રાપ્નુયાદ્ધિ સઃ ॥૭૧॥
 ભૂતપ્રૈત્તપિશાચા યે ડાકિની બ્રહ્મારાક્ષસાઃ ।
 યોગિનીયાતુધાન્યશ્ચ વૃદ્ધબાલગ્રહાદયઃ ॥૮૦॥
 રિપુકૃતાભિચારા યે રોગાશ્ચાન્યેઽપ્યુપદ્રવાઃ ।
 તેઽયુતાવર્તનાદસ્ય નશ્યન્તિ નાત્ર સંશયઃ ॥૮૧॥

સર્વ કલ્યાણકારી શુભ કર્મોમાં વિધ્ન કરનારા છે, તેને પણ આ કવચના પ્રભાવથી જીતી શકાય છે. ૭૮

આ હરિકવચનો ઉપાસક આ કવચના પ્રભાવથી આ લોકમાં ધનાદિક સમૃદ્ધિ, એકાંતિક ભક્તિ મેળવે છે અને મુક્તિ અર્થાત અંત સમયે ભગવાનના અક્ષરધામને પામે છે. ૭૯

આ કવચનો દસ હજાર વખત જપ કરવાથી ભૂતપ્રેત-પિશાચ-ડાકીની-બ્રહ્મારાક્ષસ-યોગીની-પિશાચીણિ, વૃદ્ધ બાળગ્રહ વગેરે તથા શત્રુએ કરેલા અભિચાર (મારણ, ઉચ્ચાટન વગેરે) તથા અસાધ્ય રોગો તેમજ અન્ય ઉપદ્રવોનો નાશ થાય છે. એમાં સંશય નથી. (૮૦-૮૧)

આ કવચનો રોજ પાંચ વખત પાઠ કરવાથી મનુષ્યોને ઈષ્ટ ફળ મળે છે. તેથી ગૃહસ્થ ભક્તો અને ત્યાગીઓએ

શ્રદ્ધાનાય ભક્તાય ચાસ્તિકાયાનસૂચવે ।
 નિર્મત્સરાય દાતવ્યં હરિતજ્જનપ્રેયસે ॥૭૫॥
 વિલિલ્ચ કવચં ચેદં યસ્તુ સન્ધારયેત્પુમાન્ ।
 કળ્થે વા દક્ષિણે બાહૌ જયસ્તસ્ય પદેપદે ॥૭૬॥
 યઃ પઠેચ્છૃણુયાદ્ભક્ત્યા શ્રાવયેદ્ભક્તસન્નિધૌ ।
 ન તસ્ય દુર્લભં કિંચિદ્ભરિકૃષ્ણાપ્રસાદતઃ ॥૭૭॥
 ધર્મસર્ગે દૃઢતરા મતિઃ સ્યાન્મુક્તિદાયિની ।
 જયેદ્ધર્મવંશં ચ શ્રેયોવિઞ્જકરં નૃણામ્ ॥૭૮॥

પ્રિય હોય તથા હરિભક્તોને જે પ્રિય હોય તેવા મનુષ્યોને આ કવચ આપવું. ૭૫

જે મનુષ્ય આ કવચને લખીને ગળામાં કે જમણા બાહુમાં ધારણ કરે તેનો પદે પદે જય થાય. ૭૬

જે મનુષ્ય આ હરિકવચને ભક્તિથી સ્વયં સાંભળે કે ભક્તસભામાં ભક્તિથી સંભળાવે તેને ભગવાન શ્રી હરિકૃષ્ણની પ્રસન્નતાના બળથી કાંઈ દુર્લભ રહેતું નથી. પરંતુ સર્વ અર્થ સુલભ થાય છે. ૭૭

આ હરિકવચના પ્રભાવથી ધર્મ-સગ્ર જે શમ, દમ, ક્ષમા, તિતિક્ષા વગેરેમાં અતિ દૃઢ પ્રીતિ થાય છે. જે મુક્તિને આપનારી છે. અને અધર્મના વંશ એવા કામ-કોધાદિક જે

પંચાવૃત્ત્યા પ્રતિદિનમિષ્ટદં સ્યાન્નૃણામિદમ્ ।
 ગૃહિભિસ્ત્યાગિભિર્ભક્તૈઃ પઠનીચં પ્રયત્નતઃ ॥૮૨॥
 ઇતિ પરમપવિત્રં સર્વદા ધારણીયં કવચવરમભેદં સર્વશાસ્ત્રાસ્ત્રપૂર્ગૈઃ ।
 જનિમૃતિભયહારિ બ્રહ્માધામપ્રદાતુસક્લજનસમૂહૈઃ સર્વદાકીર્તનીયમ્ ॥૮૩॥
 ઇતિ શ્રીનિત્યાનન્દ મુનિવિરચિતં શ્રીહરિકવચં સમ્પૂર્ણમ્ ॥

આ કવચનો પાઠ, પ્રયત્નપૂર્વક અવશ્ય કરવો જોઈએ. ૮૨

પરમ પવિત્ર, ઉત્તમ, કવચવર એવું આ શ્રીહરિ કવચ અનેક પ્રકારનાં શસ્ત્રો-અસ્ત્રોથી અભેદ, જન્મ-મરણના ભયને ટાળનારું અને અક્ષરધામને પમાડનારું છે. તેથી શ્રેયની કામનાવાળા સર્વ મનુષ્યોએ શ્રદ્ધાપૂર્વક આ શ્રીહરિ કવચનું કીર્તન (પઠન) નિત્ય કરવું જોઈએ અને અગાઉ કહ્યા મુજબ સદા ધારણ કરવા યોગ્ય છે. ૮૩

॥ ઈતિ શ્રી નિત્યાનન્દ મુનિ વિરચિતં
 શ્રી હરિકવચં સમાપ્તમ્ ॥

॥ स्तोत्ररत्नाः ॥

श्रीनरनारायणप्रार्थनास्तोत्रम्

अवतीर्य निजाक्षरात्परादिहमूर्त्या बदरिवने स्थितः ।
 भुवि भारतजीवशर्मणे नरनारायणदेव पाहि माम् ॥१॥
 यदुपर्यभवत्कृपा तव स नरो द्रष्टुमिहार्हतीक्षणम् ।
 न परः सुरसत्तमोऽन्यथा नरनारायणदेव पाहि माम् ॥२॥
 प्रथितं च बृहद्ब्रतं त्वया जनतायानिजधामलब्धये ।
 अवबोधनमुत्तमं भुवि नरनारायणदेव पाहि माम् ॥३॥
 जगतो जननं हि पालनं प्रलयं चापि करोषि नित्यदा ।
 रजसा तमसा च सत्त्वतो नरनारायणदेव पाहि माम् ॥४॥
 ऋषिरुपधरं तपश्चरं ह्यवमन्येत कदापि कश्चन ।
 स भवेत्सततं च नारकी नरनारायणदेव पाहि माम् ॥५॥
 तव मूर्तिरियं सुखामये जनतायाः किल तापशान्तये ।
 मरणस्य जयाय नित्यदा नरनारायणदेव पाहि माम् ॥६॥
 जगदन्त्यतनुस्तथावितुं धरसि त्वं च युगे युगेऽद्य वै ।
 हरिकृष्णतनुस्त्वया धृता नरनारायणदेव पाहिमाम् ॥७॥
 विधिंशंभुमुखामरव्रजश्चरणौ ते सततं समर्चति ।
 परमादरतश्च चिन्तति नरनारायणदेव पाहि माम् ॥८॥

श्रीनरनारायणप्रार्थनास्तोत्रम् समाप्तम्

विधिंशंभुमुखैरनिग्रहं भवपाथोधिपरिभ्रमाकुलम् ।
 अपिधार्यमनो नरप्रभं सहजानन्दगुरुं भजे सदा ॥४॥
 निजपादपयोजकीर्तनं सततं स्याद्भवजीवगोचरम् ।
 इति यः कुरुते क्रतूत्सवं सहजानन्दगुरुं भजे सदा ॥५॥
 बहिरीक्षणलोकमानुषं निजदत्ताम्बकदर्शिनं हरिम् ।
 भजनीयपदं जगद्गुरुं सहजानन्दगुरुं भजे सदा ॥६॥
 शरणागतपापपर्वतं गणयित्वा न तदीयसद्गुणम् ।
 अणुमप्यतुलं हि मन्यते सहजानन्दगुरुं भजे सदा ॥७॥
 भववारिधिमोक्षसाधनं गुरुराजप्रकटस्वसंगमम् ।
 प्रकटीकृतवान् कृपावशः सहजानन्दगुरुं भजे सदा ॥८॥
 भगवन् कृपया त्वया कृतं जनतायामुपकारमीदृशम् ।
 क्षमते प्रतिकर्तुमत्र कः कुरुते दीनजनस्ततोऽञ्जलिम् ॥९॥
 इति दीनानाथभट्टकृतं श्रीगुरुभजनस्तोत्रम् ॥

वसन्ततिलकावृत्तम् ॥

श्रीवासुदेव विमलामृतधामवासं नारायणं नरकतारणनामधेयम् ।
 श्यामंसितं द्विभुजमेव चतुर्भुजं च त्वां भक्तिधर्मतनयं शरणं प्रपद्ये ॥१॥
 शिक्षार्थमत्र निजभक्तिमतां नराणामेकान्तधर्ममखिलं परिशीलयन्तम् ।
 अष्टांगयोगकलनाश्च महाव्रतानि त्वां भक्तिधर्मतनयं शरणं ॥२॥

पिलुरागेणगीयते ॥

श्रीनरनारायणमृषिराजं सुखदमहो करुणारसभाजं ।
 मानसहरिं भज बद्रिपतिहरिललनापुरदुभगतिम् ॥मानस० ॥१॥ ध्रुवपदम् ॥
 नटवरराजमखिलजनवन्द्यं । निजजनमोक्षपथोज्जितमाद्यं ॥मानस० २॥
 निगमकदम्बककृतगुणगानं । श्रितजनदत्त महासुखदानं ॥मानस० ३॥
 धृतसितवाससमतुलमुदारं । कनकविभूषणलज्जितमारं ॥मानस० ४॥
 कमलदलोपमनयनविभान्तं । रदनततिप्रभयापरिक्रान्तं ॥मानस० ५॥
 मृगमदचन्दनतिलकविशोभं । भृकृटिकटाक्षसुरारिवलोभं ॥मानस० ६॥
 हृदयमनोहर सुमनः सुहारं । मुनिवरवन्दित चित्रविहारं ॥मानस० ७॥
 ब्रह्ममुनिनित्यकृतपरिचारं । शमितनिजाश्रितसकलविकारं ॥मानस० ८॥
 इति ब्रह्मानन्दमुनिविरचिताष्टपदी ॥

वियोगिनीवृत्तम् ॥

भवसंभवभीतिभेदनं सुखसम्पत्करुणानिकेतनम् ।
 व्रतदानतपः क्रियाफलं सहजानन्दगुरुं भजे सदा ॥१॥
 करुणामयचारुलोचनं शरणायातजनार्तिमोचनम् ।
 पतितोद्धरणाय तत्परं सहजानन्दगुरुं भजे सदा ॥२॥
 निजतत्त्वपथावबोधनं जनतायाः स्वत एव दुर्गमम् ।
 इति चिन्त्य गृहीतविग्रहं सहजानन्दगुरुं भजे सदा ॥३॥

श्रासेन साकमनुलोमविलोमवृत्त्या स्वान्तर्बहिश्च भगवत्यरुधा निजस्य ।
 पूरे गतागतजलाम्बुधिनो पमेयं त्वां ० ॥३॥
 बाह्यान्तरिन्द्रियगणश्वसनाधिदैववृत्त्युद्भवस्थितिलयानपिजायमानान् ।
 स्थित्वा ततः स्वमहसा पृथगीक्षमाणं त्वां भक्तिधर्मतनयं ० ॥४॥
 मायामयाकृतितमोऽशुभवासनानां कर्तुं निषेधमुरुधा भगवत्स्वरूपे ।
 निर्बीजसांख्यमतयोगसुयुक्तिभाजं त्वां भक्तिधर्मतं ० ॥५॥
 दिव्याकृतित्वसुमहस्त्वसुवासनानां सम्यग्विधिप्रथयितुं च पतौरमाया ।
 सालम्बसांख्यपथयोगसुयुक्तिभाजां त्वां ० ॥६॥
 कामार्ततस्करनटव्यसनिद्विषन्तः स्वस्वार्थसिद्धिमिव चेतसिनित्यमेव ।
 नारायणं परमयैव मुदास्मरन्तं त्वां ० ॥७॥
 साध्वीचकोरशलभास्तिमिकालकण्ठकोका निजेष्टविषयेषु यथैव लग्नाः ।
 मूर्तौ तथा भगवतोऽत्र मुदातिलग्नं त्वां ० ॥८॥
 स्नेहातुरस्त्वथ भयातुर आमयावी यद्वक्षुधातुर जनश्च विहाय मानम् ।
 दैन्यं भजेयुरिह सत्सु तथा चरन्तं त्वां ० ॥९॥
 धर्मस्थितैरुपगतेर्बृहता निजैक्यं सेव्यो हरिः सितमहः स्थितदिव्यमूर्तिः ।
 शब्दाद्यारागिभिरिति स्वमतं वदन्तं त्वां ॥१०॥
 सद्ग्रन्थनित्यपठनश्रवणादिसक्तब्राह्मी च सत्सदसिशासतमत्र विद्याम् ।
 संसारजालपतितारखिलजीवबन्धो त्वां ० ॥११॥
 इति श्रीसत्संगीवनेशतानन्दमुनिविरचितं धार्मिकस्तोत्रम् ॥

कोकिलकवृत्तम् ॥

विहरति योऽक्षरेऽक्षरपदाक्षरमुक्तपतिः पुरुषविधो विधिं
विधिहरीश्वर मुख्यबुधाः । शिरसि वहन्ति ते समुदितं
किलयेन मुदा हृदि तमजं भजे भवहरं हरिकृष्णमहम् ॥१॥
प्रकृतिमया गुणा नच भवन्ति हि यत्र हरौ इति निगमागमा
अपि वदन्ति च निर्गुणकम् । इति सगुणं गुणैरपि युतं
परदिव्यशुभैर्हृदि तमजं भजे भवहरं हरिकृष्णमहम् ॥२॥
शमदमकौशलस्मृतितपोबलकान्तिभगश्रुतशुचिसत्यतास्व-
वशतार्जवकीर्तिमुखाः । अपरिमिता गुणा ध्रुवतयात्र
वसन्ति सदा हृदि तमजं भजे भवहरं हरिकृष्णमहम् ॥३॥
प्रकृति पराक्षरे बृहतिधामनि मूर्तिधरैर्निगमनिजायुधैश्च
निज पार्श्वद मुख्यगणैः । उरुय उपास्यतेऽपि रमया
रमणीयतनु हृदि तमजं भजे भवहरं हरिकृष्णमहम् ॥४॥
निखिलभगैश्चयोऽक्षरपदे दिवि देवगणैरखिलविभूतिभिर्विभव
भूमिरुपास्यत ए । रतिपतिदर्पहारमणरम्यकरुपनिधि हृदि तमजं
भजे भवहरं हरिकृष्णमहम् ॥५॥
विजितमनोभवा भुवि भजन्ति च यं सततं शमदमसाधनैः
प्रशमितेन्द्रियवाजिरयाः । प्रकटितमानुषाकृतिमिमे
मुनिदेवगणा हृदि तमजं भजे भवहरं हरिकृष्णमहम् ॥६॥

अष्टपदीयम् ॥

वरवर सरसिजलोचन पापविमोचन जनतासुखकारम् ।
विधि विधि महितपदाम्बुजदेवं भवसागरतारम् ॥ भव० ।
सतांनथ० ॥४॥
वरवर सुचरितपुण्यावनभूमिधृतसुरुचिरनरदेहम् ।
अनलस वरदतमोहर तेजः स्थितरुचिमयगेहम् ॥ स्थि० ।
सतांनथ० ॥५॥
वरवर नरमुनिसिद्धेश्वरदेवासुरसंस्कृतगुणगानम् ।
सुनयन निजनृविधापितयोषातनुपशुक्लमानम् ॥ तनु० ।
सतांनथ० ॥६॥
वरवर लोकविभूषण वृषकुलभूषण भक्तारिमरणम् ।
बहुदयहृदयकजेश्वरमात्मन्नशरणजनशरणम् ॥ नशर० ।
सतांनथ० ॥७॥
वरवर परमतखण्डन दक्षनिरंजन निगमागमगीतम् ।
घनरव निनदमनोहर नित्यं पुरुहरिरसपीतम् ॥ पुरु० ।
सतांनथ० ॥८॥
वरवर शुभमिदमेवं किल वासुदेववर्णिविरचितम् ।
परतर हरतुतमः स्तवनं तत् कविजनसम्भणितम् ॥ कवि० ।
सतांनथ० ॥९॥
इति श्रीवासुदेवानन्दवर्णिविरचिताष्टपदी सम्पूर्णा ॥

द्विजवृषसाधुगोमुनिगणानवितुं भुवि योवृषभवने
वृषाद्धृतजनिर्जन कोजगताम् । प्रकृतिभुवामपि प्रशामितुं
यदधर्मकुलं हृदि तमजं भजे भवहरं हरिकृष्णमहम् ॥७॥
ऋषिभिरभिष्टुतो नृपगणैर्नतपादतलः श्रुतिशिरसांगणैरुदित
सूज्जवलकीर्तिरसौ । अतिकृतिभिः प्रगीत इति यः
कविकोकिलकैर्हृदि तमजं भजे भवहरं हरिकृष्णमहम् ॥८॥
इति योगानन्दमुनिविरचितं भजनाष्टकं समाप्तम् ॥

अष्टपदीयम्

वरवरकरुणासागर कृष्ण सतांनथ संपत्तिकरणम् ।
जयजय धार्मिक नमामीह संकष्टहरणम् ॥ ध्रुवपदम् ।
वरवर नरसख चन्द्रानन देवाधिप दैत्यनाशनम् ।
वृषसुत परमदया कर साधो खगपतिवाहनम् ॥ खग० २ ।
सतांनथ० ॥१॥
वरवरजलधरकायाभयरुपाकर लोकपावनम् ।
जितरुष तरणि करोज्ज्वलवासो लघुतरधावनम् ॥ लघु० २ ।
सतांनथ० २ ॥२॥
वरवर दीनदयाकर तपः प्रियाजित कुसुमोत्तमहारम् ।
किसलय मृदुलमहाबलहस्तं महसि महाकारम् ॥ मह० ।
सतांनथ० ॥३॥

अष्टपदीयम् ॥

तरुणं लोकयचातिकरुणं कृष्णं पथि हेसखीमंरंजनम् ॥ तरुणम् ० ॥१॥
आवयमानं कलरवगानं विधुमुखबालानन्दनम् ॥ तरुणं ० ॥२॥
वपुषि नीले गजगतिलीले दधतं तु केसरचन्दनम् ॥ तरुणं ० ॥३॥
चेतोहरन्तं सखि विहरन्तं कुसुमहारमीशमण्डनम् ॥ तरुणं ० ॥४॥
चंचलदृष्टि कृतलोकसृष्टिं अजितमदनमदगंजनम् ॥ तरुणं ० ॥५॥
सुमनोऽनुकूलं मंगलमूलं कुपथदेशिकमतखण्डनम् ॥ तरुणं ० ॥६॥
धृतसितवसनं मुखमितहसनं विधिभवदेवकृतवन्दनम् ॥ तरुणं ० ॥७॥
उपचितसेवं कविवासुदेवं तं पाति कलिकालकम्पनम् ॥ तरुणं ० ॥८॥
इति श्रीवासुदेवानन्दवर्णिविरचिताष्टपदी सम्पूर्णा ॥
पुष्पिताग्रावृत्तम् ॥
अथ मनसि शनैः स्थिरत्वमाप्ते भगवति मानुषमूर्तिवासुदेवे ।
निजहृदि पृथगेकमेकमंगं चरणतलादि विचन्त्यमस्य पुंसा ॥१॥
निजहृदि दृशि गोचरे तदीये ह्यवयव एकक एकके पृथक्च ।
चपलमपि मनः स्थिरं विधेयं व्रजति लयं खलु तेन तन्मलौघः ॥२॥
ध्वजकमलयवांकुशोर्ध्वरेखाप्रमुखसुलक्ष्मणलक्षिते च रम्ये ।
अतिशयमृदुले च यावकाभे चरणतले मनसास्यचिन्तनीये ॥३॥
अरुणानखशांकाराजिकान्त्या हूतनिजचिन्तकहृत्तमोघ्रियुग्मं ।
क्रमलघुसमकोमलांगुलीभिर्हृतनवपल्लवकान्ति चास्य चिन्त्यम् ॥४॥

निजजनमनसः प्रहर्षणार्थं परिधृतनूपुरशिञ्जितातिरम्यम् ।
 स्वगतनिजजनाक्षिवृत्तिचोरं चरणयुगं हृदि चिन्तनीयमस्य ॥५॥
 किसलयमृदुले सुवृत्तजंघे क्रमपृथुलेऽथ सुवर्तुलौ च जानू ।
 करिकरसदृशं समं च पीनं निजहृदि सक्थियुगं च चिन्त्यमस्य ॥६॥
 मृदुघनसितसूक्ष्मदीर्घवासः परिदधदुत्तमहैमकाञ्चिनद्धम् ।
 पृथुलकटियुगं च चिन्तनीयं निजहृदये चिरमस्य भक्तभर्तुः ॥७॥
 उदरमपि लसद्वलित्रयान्तर्गतशुभसभ्रमनिम्ननाभिकूपम् ।
 हृदयमुरुसुगन्धिपुष्पहारं समविततं हृदि चिन्त्यमस्य तुंगम् ॥८॥
 कनककटकश्रृंखलोरिकाभिलसदरुणाब्जनिभं करद्वयं च ।
 दृढतरमतिरम्यबाहुयुगं निजहृदयेऽस्य विचिन्त्यमंगदार्यम् ॥९॥
 विविधमणिविशुद्धहैमसूत्रग्रथितसुमौक्तिकहारहारिकण्ठः ।
 विगतशशकलंकआस्यचन्द्रः स्थिरमनसास्यचिरं च चिन्तनीयः ॥१०॥
 मितहसितविसर्पिदन्तकान्तिप्रथनसमुज्ज्वलगण्डयुगमस्य ।
 नवनलिनदलायतं विचिन्त्यं निजहृदि चंचललोचनद्वयं च ॥११॥
 श्रवणयुगलमस्य कुण्डलश्रीबहुविधपुष्पमयावतंसरम्यम् ।
 तरदलधुविशालभालाराजत्तिलककुंकुमचन्द्रकश्चिन्त्यः ॥१२॥
 असिततिलकलक्ष्मदक्षगण्डे तिलकुसुमोत्तमनासिकान्तिकेऽस्ति ।
 विलसितबिन्दुरस्य वामे श्रवणपुटे भवतीति चिन्तनीयः ॥१३॥
 विविधकुसुमशेखरालिराजत्यटमुकुटं च शिरोऽस्य चिन्तयित्वा ।
 वदनकमलमेव चिन्तकेन स्मितमधुरं चिरकालमस्य चिन्त्यम् ॥१४॥
 इति श्रीसत्संगीजीवने खटवांगोक्तं श्रीहरिध्यानस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥

बलं नो मे बुद्धेर्न च सुदृढवैराग्यविलसन्निजात्मज्ञानस्य
 प्रचुर नियमानामपि हरे । विमोक्तुं संसारान्निरतिशयमेकं हि
 बिरुदं विलोक्य स्वीयं मां भवजलनिधेरुद्धर निजम् ॥७॥
 न जाने धर्माणामतिगहनकर्तव्यसरणिं न शास्त्रं मन्त्राणां न च
 विविधतन्त्रागमविधिम् । न वा भक्तैः कृत्यं तव
 चरणपद्मार्चनविधिं ततो वन्दे दीनस्तव पदयुगं दण्डवदहम् ॥८॥
 इति श्रीसत्संगीजीवने दीनानाथवृत्तं नारायणस्तवनाष्टकम् ॥

पिलुरागेण गीयते ॥

मानस चिन्तय चारुचरित्रं प्रेमवतिवृषपुत्रं पवित्रं मा० ॥ध्रुव०॥
 नूतनमुदिरदयितमंजुकाये । चन्द्रविशदवसनानि धरन्तं मा० ॥१॥
 केसरतिलकललितनिजभाले । कुंकुमचन्द्रकधरमभिरामं मा० ॥२॥
 बिन्दुपरिष्कृतशुभश्रुतियुगे । रत्नसुशोभितकुण्डलधारं मा० ॥३॥
 अम्बकमधुपलसितलपनाब्जे । कुन्दमुकुलसमहासं दधानं मा० ॥४॥
 रेखाविराजितवरकम्बुकण्ठे । पुरुविधपुष्पकनकमणिहारं मा० ॥५॥
 विषधरविग्रहकल्पकरद्वये । पुष्परचितवलयांगदधारं मा० ॥६॥
 हरिमदहरतनुमंजुलकट्याम् । नंगखचितचामीकरसनाढ्यं मा० ॥७॥
 करिकरकदलीकरभसमसक्थिम् । सुषमसुवृत्तमुकुरपजानुं मा० ॥८॥
 नूपुनादितचरणमुदारम् । निष्कामानन्दनिखिलतापहारं मा० ॥९॥
 इति निष्कामानन्दवर्णिविरचिताऽष्टपदी समाप्ता ॥

शिखरिणीवृत्तम्

महातेजः पुंजस्फुरदमलसिंहासनवरे स्थितं सर्वाधीशं
 नखकिरणविद्योतित सभम् । सितच्छत्रं पार्श्वस्फुरदमलसच्चामरयुगं
 भृशं धन्यो लब्ध्वा नयनपथि नारायणमहम् ॥१॥
 हसद्वक्त्राम्भोजं चपलनयनालोकितजनं लसन्मुक्ताहारविविध
 कुसुमापीडमुकुटम् । प्रचंचत्प्रावारं चरणविलसन्नूपुरमिदं हरे रूपं
 नित्यं मम मनसि सम्पक् स्फुरतु ते ॥२॥
 दृढं विश्वासो मे तव चरणपद्माश्रितजनोः भवाम्भोधेः पारं व्रजति
 सहसा त्वत्करुणया । त्वमेवैकः स्वामी सकलजगतामित्यपि हरे
 विदित्वा पादौ ते दृढतरमहं ह्याश्रयमिमौ ॥३॥
 नजाने शास्त्राणां विविधमतसन्निर्णयमहं पुराणव्रातानामपि च
 बहुकल्पाश्रितकथाः । नवा देवर्षीणां पृथगिह मनोरंजनविधिं
 परं जाने स्वामिन् भ्रमहरणं तेऽत्र शरणम् ॥४॥
 तपोनोग्रं तसं व्रतनियमदानानि च मया न चेष्टापूर्तं वा
 श्रवणमननाभ्यासदृढता । न चीर्णान्यासुं त्वामिह तदपि
 यस्त्वं दृशिगतो न जाने तद्धेतुं त्वदतितरकारुण्यत ऋते ॥५॥
 भृशं पापव्रातैर्मदनमदमानादिभिरपि प्रभो ग्रस्तस्यालं तव
 चरणपद्मेक्षुणमिदम् । कथंकारं मे स्याद्यदि न पुरुकारुण्यपदवीं
 श्रयेथा नाथत्वं त्वयि हि तदिदं केवलमहो ॥६॥

अष्टपदीयम्

हरिकृष्णं मानसलोककमनीयमे ॥हरि०॥ भजहरिमविरतं धावतु
 मा ॥हरि०॥ ध्रुवपदम् ॥ ततो वरे हनिगमं कायजलधौ ॥
 तमानिन्ये विधाय ततो नमनीयमे ॥भज०॥१॥
 तिष्ठति कमठमये धरणीयंयस्य पृष्ठेचपलभयशमनीयमे ॥भज०॥२॥
 वराहरुपधरोऽवनये सा दत्तादैत्यं जघान हिनमनीयमे ॥भज०॥३॥
 दूतो नखैर्हरिणा नरहरिणा दितिपुत्रो द्विरद इव गमनीयमे ॥भज०॥४॥
 वसुधां दापयितुंशचीपतये बर्लिं विप्रोयथाच फलजमनीयमे ॥भज०॥५॥
 क्षत्रियरुधिरजले स्नापयन्तं जामदन्यो जनतापशमनीयमे ॥भज०॥६॥
 रावणनाशकरो भुविरामो यशःसेतुं दधेह भवदमनीयमे ॥भज०॥७॥
 बलबुधकल्कवपुषा येन चरितं कृतं परंपरं पुरुश्रयणीयमे ॥भज०॥८॥
 वासुदेवस्य धवो हरिकृष्णो दशाकूर्तिं दधार बहुरमणीयमे ॥भज०॥९॥
 इति श्रीवासुदेवानन्दवर्णिविरचिताष्टपदी संपूर्णा ॥

ठुमरीरागेण गीयते

हर हर गोपीनाथ मम कष्टम् । हर० ध्रुवपदम् ॥
 सुरनर मुनिवर जलधरसुन्दर । मारमहामदमार मम० ॥१॥
 राजीवलोचन पापविमोचन । दुर्गपुरीसुविहार मम० ॥२॥
 हाटकभूषण हतजनदूषण । दिव्यगुणालयसार मम० ॥३॥

वृषकुलनायक सुरसुखदायक । कुन्दकुसुमशुभहार मम० ॥४॥
 मंगलकारण गतिजितवारण । प्रेमवतिसुकुमार मम० ॥५॥
 मानसमोदन दितिसुतरोदन । भूमिनिवारितभार मम० ॥६॥
 विश्वविभावन दुर्मतिपावन । कालदवानलहार मम० ॥७॥
 सुरकुलरंजन नित्यनिरंजन । भानुसुतावितनार मम० ॥८॥
 ब्रह्मपुरासन जनहितशासन । निष्कामानन्दनिधान मम० ॥९॥
 इति निष्कामानन्दवर्णिविरचिताऽष्टपदी समाप्ता ॥

प्रहर्षणीयवृत्तम् ॥

मुक्तानां सदसि सदा विराजमानं पूर्णन्दुप्रवरमुखाब्जपत्रनेत्रम् ।
 मन्दारस्थलरुहकुन्दसारहारं धर्मांगप्रभवमहं हरिं प्रपद्ये ॥१॥
 अभोजध्वजकलशांकुशोध्वरिखागोपादप्रमुखसुलक्ष्मपादपद्मम् ।
 सामोदभ्रमरविगूजितावचूलं धर्मांगप्रभवमहं हरिं प्रपद्ये ॥२॥
 भक्तेभ्यो विहितसबीजसांख्यगं प्रावारप्रचलितकंचुकाभिरामम् ।
 श्रीखण्डप्रवरतमालपत्रमीशं धर्मांगप्रभवमहं हरिं प्रपद्ये ॥३॥
 विद्योतन्मणिमयहेमकुण्डलश्रीकर्णाग्रोत्तमकुसुमावतंसरम्यम् ।
 श्रीवत्सोल्लसितभुजान्तरं सदीशं धर्मांगप्रभवमहं हरिं प्रपद्ये ॥४॥
 संसारप्रशमनकारणाप्रतापं बिभ्राणं सुरुचिरमौक्तिकीं च मालाम् ।
 हस्ताग्रे सुललितमालिकां दधानं धर्मांगप्रभवमहं हरिं प्रपद्ये ॥५॥

वेत्तारं नरकान्तकमव्ययमव्यक्तं परमानन्दं सिद्धसुरासुरवन्द्यपदं
 विपदन्त करं जनतासुखदम् । भक्तानुग्रहतत्परमादिमनादिमशेष
 गुणोपेतं कोमलगात्रमनीहं चिन्तय सुखकन्दं सहजानन्दम् ॥१॥
 वामं वामरिपुञ्जयविग्रहमसुरविनिग्रहमभिरामम् । दुःखविमोचनमम्बुज
 रोचनमसुरविमोहनमार्तिहरम् । भयविनिवारणमानततारणमागमधारणमवितारं
 श्यामं घनवदकामम् चिन्तय सुखकन्दं सहजानन्दम् ॥६॥
 शर्मकलापं मधुरालापं विरमितनिजनसंतापम् शिवकज्जापं कुमतिदुरापं
 मुक्तकलापं हतपापम् । विदलिततिष्यज कलुषकलापं धृतमतिचापं
 श्रितशापम् कटितटपुरटक्लापम् चिन्तय सुखकन्दं सहजानन्दम् ॥७॥
 बहुतरदिनकर चन्द्र छटाहरमवितचराचरमात्मरतिम्
 योगकलाधरमसुर भयं करममितगुणाकरमाधिहरम् ।
 धार्मिधर्मधुरंधरमीड्यमनेक जनाभय दातारम्
 कविनिष्कामविचिन्तयम् चिन्तय सुखकन्दं सहजानन्दम् ॥८॥
 इति श्रीनिष्कामानन्दवर्णिविरचितसहजानन्दाष्टकं समाप्तम् ॥

द्रुतविलम्बितवृत्तम् ॥

प्रथमतः शकुलाकृतिरादधे श्रुतिगणोद्धरणाय धरातले ।
 पटुतरासुरसंघविनाशने भुवि भजे हरिकृष्णमहं हृदि ॥१॥
 सपदि येन नवातिशितैर्नखैरसुरराड्दितिजः प्रतिचस्करे ।
 तदुरसोऽतिविधाय विदारणं भुवि भजे हरिकृष्णमहं हृदि ॥२॥

शान्तानां विदलितमानमत्सराणां कामादिप्रबलविपक्षनिर्जयानाम् ।
 साधूनामनिशमवेक्षणीयरुपं धर्मांगप्रभवमहं हरिं प्रपद्ये ॥६॥
 वेदान्तरुदितसुकीर्तिमासकामं जुष्टांघ्रिविजितविदूषणैर्मुनीन्द्रैः ।
 ब्रह्माण्डस्थपतिसुरेश्वरैकनाथं धर्मांगप्रभवमहं हरिं प्रपद्ये ॥७॥
 रम्याणां विमलसुवर्णभूषणानां श्रीमन्तामवयवशोभया दधानम् ।
 घर्मान्तप्रभवनवीनमेघनीलं धर्मांगप्रभवमहं हरिं प्रपद्ये ॥८॥
 इति अचिन्त्यानन्दवर्णिविरचितं धर्मनन्दनाष्टकं समाप्तम् ॥

अष्टपदी ॥

नित्यं शुद्धमजं भुवनेश्वरमीशेशं किल विश्वेशम् । मायापाशिनिराकणं शरणं
 निगमागमगीतगुणम् ॥ प्रकटितसर्वकलं विकलं कमनं जनिमृत्युजराशमनं
 सर्वज्ञं श्रुतिसारं चिन्तय सुखकन्दं सहजानन्दम् ॥१॥
 श्रेष्ठं यज्ञपतिं भूयिष्ठं विश्वरिष्ठं धर्मिष्ठं दान्तं शान्तमखिलहृदिभान्तं
 शुललितमम्बुधिजाकान्तम् । योगिध्येयमजेयमगेयं विज्ञेयं
 निर्गतहेयं गोविन्दं वरदेशं चिन्तय सुखकन्दं सहजानन्दम् ॥२॥
 पुण्यं प्रेमवतीप्रियपुत्रं परमपवित्रं सच्चरितम् । वागीशं वृषवंशविभूषणमादिभुक्तं
 करुणाधारम् । शाश्वतमब्जविलोचनरोचन मन्तक मोचनमतिसारं
 कालिदत्तमदञ्जं चिन्तय सुखकन्दं सहजानन्दम् ॥३॥
 स्वेच्छाविरचितविधाकारं दिव्याकारघनाकारम् । लीलाधृतवर
 मनुजाकारं विश्वविहारं भयहारम् । पूर्णचतुर्दशलोकाधारं सर्वाधार
 मनाधारं श्रीवत्सांकमुदारं चिन्तय सुखकन्दं सहजानन्दम् ॥४॥

अतुलमन्दरभृत्कमठाकृतिस्तिलमिवाथ दधे धरणीतलम् ।
 सगिरियेन लसद्दशानां चले भुवि भजे हरिकृष्णमहं हृदि ॥३॥
 त्रिपदमात्रमितक्षितियाचनं छलतया वरवामनरुपिणी ।
 छलयितुं बलिमेव तनूर्धृता भुवि भजे हरिकृष्णमहं हृदि ॥४॥
 धृतशरासनराजकुलं कुले भुवि भूगोरवतीर्य समूलतः ।
 परशुभृद्वपुषा निधनीकृतं भुवि भजे हरिकृष्णमहं हृदि ॥५॥
 क्षितिमुतापतिदाशरथिर्भवन् पृथुतरं प्रविलंघ्य पयोनिधिम् ।
 दशमुखं विभिदे किल लीलया भुवि भजे हरिकृष्णमहं हृदि ॥६॥
 प्रबलकंसकुलं बिभिदे भृशं गिरिधरो वसुदेवसुतोऽथ यः ।
 जनितमात्रजनातिदयोदधिर्भुवि भजे हरिकृष्णमहं हृदि ॥७॥
 असुरसंघविमोहनकारकः सकरुणोऽथ कलेरवसानके ।
 अखिलपापिविनाशविताश्च यो भुवि भजे हरिकृष्णमहं हृदि ॥८॥
 इति दीनानाथभद्रविरचितं दशावतारस्तोत्रं संपूर्णम् ॥

वंशस्थवृत्तम् ॥

अथैकदा दिव्यतपास्तपस्तपस्तपस्विनां कौतुककारकर्मकः ।
 यथेष्टयोगाय वने वसन्वशी स वर्णिवेषोऽवतु धर्मनन्दनः ॥१॥
 नवीनीलाम्बुदिव्यविग्रहो जितेन्द्रियो योगकलासु कौशलः
 कृशीकृतांगतपसा तपोधनः स वर्णिवेषोऽवतु धर्मनन्दनः ॥२॥

कटितटे पिंगलवर्णवेशलां नवीनमौर्जी दधदेवमेखलाम् ।
जटां दधानोऽथ शिरोरुहच्छटां सवर्णिवेषोऽवतु धर्मनन्दनः ॥३॥
सितोपवीतांसततोऽटवीरुचिरतीव कौपीनपटं दृढं दधत् ।
विराजमानो मृगचारुचर्मणा सवर्णिवेषोऽवतु धर्मनन्दनः ॥४॥
दधच्चकण्ठे तनुतौलसीं स्रजं सनामपाणौ जपमालिकां तथा ।
सचन्द्रमध्योर्ध्वतमालपत्रकः सवर्णिवेषोऽवतु धर्मनन्दनः ॥५॥
तनूतरस्कन्धनिषक्तपुस्तको रतः सदा बालमुकुन्दपूजने ।
वनेचरैः सिद्धगणैस्तु सेवितः सवर्णिवेषोऽवतु धर्मनन्दनः ॥६॥
ससिंहशार्दूलवराहवारणैर्महामृगैर्व्यालगणैश्च संकुले ।
वनेऽपि धीरो विचरन्नभीतिकः सवर्णिवेषोऽवतु धर्मनन्दनः ॥७॥
सदात्मदर्शी फलकन्दभोजनो वने निवासो यदि दुःखदः खलु ।
तथाऽपि तत्रापि सुखो महामतिः सवर्णिवेषोऽवतु धर्मनन्दनः ॥८॥
इति श्रीयोगानन्दमुनिविरचितं श्रीधर्मनन्दनतपश्चर्यावर्णनाष्टकसंपूर्णम् ॥

तुमरीरागे गीयते ॥

भजमानस त्वं श्रीहरिं हरिकृष्णं पुराणम् ॥ भज० ध्रुवपदम् ॥
मायापारे निलये निवसन्तम् । मुनिजनमण्डलमण्डितं हरि० ॥१॥
नवघनमेचकमंगं दधानम् । वामरिपुमदमारकम् हरि० ॥२॥
भास्वदद्युतिवसनैर्विलसन्तम् । बहुविधभूषणभूषितं हरि० ॥३॥
भुविशकुलाद्याकृतिं विदधानम् । स्वीयजनानन्ददायकं हरि० ॥४॥

भक्तैरनेकैर्मुनिभिर्गुणैर्वृतं सभायां भगणैरिवेन्दुम् ।
सहासवक्त्राम्बुजचारुनेत्रं श्रीनीलकण्ठं हृदि चिन्तयामि ॥७॥
निःसीमकारुण्यसुधामयेन विलोकनेनातिमुदा स्वभक्तम् ।
बद्धांजलिं दीनमवेक्षमाणं श्रीनीलकण्ठं हृदि चिन्तयामि ॥८॥
श्रीनारायणमात्तमानुषतनुं भूमौ कृपासागरम् ।
भक्तैश्चन्दनपुष्पहारनिकरैः संपूज्यमानं निजैः ॥
पीठस्थं तुलसीस्रजं च दधतं दक्षे करे सुन्दरम् ।
स्मेरास्यं सितसूक्ष्मवाससमहं श्रीनिकण्ठं भजे ॥९॥

ललित छन्दः

अतिमनोहरं सर्वसुन्दरं तिलकलक्षणं चंचलेक्षणम् ।
विबुधवन्दितं स्वामिनाथ ते वपुरिहास्तु नो नित्यदर्शने ॥१॥
मदनमोहनं प्रेममोहनं नयनगोचरं भक्तसंचरम् ।
भुवि सुदुर्लभं स्वामिनाथ ते वपुरिहास्तु नो नित्यदर्शने ॥२॥
निजजनैः सदा वाञ्छितं हृदा परसुखावहं हृत्तमोपहम् ।
परममंगलं स्वामिनाथ ते वपुरिहास्तु नो नित्यदर्शने ॥३॥
हृदयरोचनं बद्धमोचनं विगतशोचनं दीर्घलोचनम् ।
मृदुसिताम्बरं स्वामिनाथ ते वपुरिहास्तु नो नित्यदर्शने ॥४॥
मधुरभाषणं पुष्पभूषणं विजितदूषणं शोकशोषणम् ।
प्रहसदाननं स्वामिनाथ ते वपुरिहास्तु नो नित्यदर्शने ॥५॥

प्रेमवतीवृषलालं विशोकम् । दुर्गपत्तनसंवासिनं हरि० ॥५॥
उन्मत्तगंगाजले विहरतम् । ज्ञानसुधाजनशंकरं हरि० ॥६॥
ब्रह्मप्रियं ब्रह्मवर्तधरवेषम् । ब्रह्मव्रतधरनायकं हरि० ॥७॥
हंसरुचिरगमनं कंजनेत्रम् । धर्मवंशावनकारकं हरि० ॥८॥
निष्कामवर्णिरचितगीतगीतम् । निष्कामनरव्रजशर्मदहरि० ॥९॥

इति निष्कामानन्दवर्णिरचिताऽष्टपदी समाप्त ॥

उपजातिवृत्तम्

ब्राह्मेमुहूर्ते शयनं विहाय निजस्वरुपं हृदि चिन्तयित्वा ।
स्नातं विशुद्धं प्रचुराभिरद्भिः श्रीनीलकण्ठं हृदि चिन्तयामि ॥१॥
श्वेतं च सूक्ष्मं परिधाय वासः सितं द्वितीयं वसनं वसित्वा ।
चतुष्कपीठाद्द्रुतमुत्तरन्तं श्रीनीलकण्ठं हृदि चिन्तयामि ॥२॥
आशूपविश्यामलनैजपीठे विधाय सन्नैष्ठिककर्म नित्यम् ।
नारायणं मालिकया स्मरन्तं श्रीनीलकण्ठं हृदि चिन्तयामि ॥३॥
सुगन्धिना केसरचन्दनेन सन्मल्लिकाचम्पकपुष्पहारैः ।
सम्पूज्यमानं निजभक्तवयैः श्रीनीलकण्ठं हृदि चिन्तयामि ॥४॥
कर्णे दधानं कुसुमावतंसं शिरःपटे कौसुमशेखरालिम् ।
कण्ठे च नानाविधपुष्पहारान् श्रीनीलकण्ठं हृदि चिन्तयामि ॥५॥
भक्ष्यैश्च भोज्यैः सह लेह्यचोष्यैर्दृष्ट्वा पुरो भोजनभाजनं च ।
पूरीमदन्तं च ससूपभक्तं श्रीनीलकण्ठं हृदि चिन्तयामि ॥६॥

कुसुमशेखरं कोमलान्तरं सदयदर्शनं दुःखकर्शनम् ।
विधिहरार्चितं स्वामिनाथ ते वपुरिहास्तु नो नित्यदर्शने ॥६॥
परमपावनं लोकभावनं कुटिलकुन्तलं पुष्पकुण्डलम् ।
भवभयापहं स्वामिनाथ ते वपुरिहास्तु नो नित्यदर्शने ॥७॥
सकलसिद्धिभिः सर्वऋद्धिभिः श्रितपदं सदा योगिभिर्मुदा ।
तदिदमेव हि स्वामिनाथ ते वपुरिहास्तु नो नित्यदर्शने ॥८॥
तव निवासतो दुर्गपत्तनं जयति भूतले सर्वतोऽधिकम् ।
भवदुपाश्रया मुक्तिरत्र यद्वसति सर्वदाऽन्यत्र दुर्लभा ॥९॥
कुपथदुर्वनात् घोरयौवनात् रसनवृश्चिकाल्लोभलुब्धकात् ।
बहुतरपदो भूरिसम्पदो मुहुरिह त्वया रक्षिता वयम् ॥१०॥
प्रबलसंशयाद्दृष्टसंश्रयान्मदबिलेशयात्कुत्सिताशयात् ।
स्मरणसरीसृपान्मानकोणपान्मुनिपते वयं रक्षितास्त्वया ॥११॥
अशुभभावतः क्रोधदावतो मृतिजनुर्भयात् पापदुर्नयात् ।
मधुमहाविषात्सर्वथाभिषाद्यतिपते वयं रक्षितास्त्वया ॥१२॥
विषयवारिदेस्तारिता यथा करुणया वयं भूरिशस्तथा ।
तव पदाम्बुजासक्तिविघ्नतः सततमेव नः पातुमर्हसि ॥१३॥
क्वचन मानसं त्वत्पदाम्बुजाद् व्रजतु मान्यतो नाथ नः सदा ।
इति वयं मुहुः प्रार्थयामहे निजजनप्रियं त्वामधीश्वरम् ॥१४॥
(सत्संगि) सर्वस्त्रीकृत श्रीहरिप्रार्थनास्तोत्रं संपूर्णम् ॥

गणपतिस्तोत्रम् ॥

विघ्नेश विघ्नचयखण्डननामधेय श्रीशंकरात्मज सुराधिपवन्द्यापद ।
 दुर्गामहाव्रतफलाखिलमंगलात्मन्विघ्नममापहर सिद्धिविनायकत्वम् ॥१॥
 सत्यद्वारागमणिवर्णाशरीरकान्ति श्रीसिद्धिबुद्धिपरिचरितकुंकुमश्रीः ।
 दक्षस्तनेवलथितातिमनोज्ञशुण्डोविघ्नममापहर सिद्धिविनायकत्वम् ॥२॥
 पाशांकुशाब्जपरशूंश्च दधच्चतुर्भिर्दोर्भिश्चशोणकुसुमस्रगुमां गजातः ।
 सिन्दूरशोभितललाटविधुप्रकाशोविघ्नममापहर सिद्धिविनायकत्वम् ॥३॥
 कार्येषुविघ्नचयभीतविरंचिमुख्यैः सम्पूजितः सुरवरैरपि मोदकाद्यैः ।
 सर्वेषु च प्रथममेव सुरेषु पूज्यो विघ्नममापहर सिद्धिविनायकत्वम् ॥४॥
 शीघ्रंचनस्खलनचुंचुरवोर्ध्वकण्ठस्थूलोन्दुरुद्रवणासितदेवसंघः ।
 शूर्पश्रुतिश्रुपृथुवर्तुलतुंगतुन्दो विघ्नममापहर सिद्धिविनायकत्वम् ॥५॥
 यज्ञोपवीतपदलम्भितनागराजो मासादिपुण्यदहशीकृतऋक्षराजः ।
 भक्ताभयप्रद दयालयविघ्नराजोविघ्नममापहर सिद्धिविनायकत्वम् ॥६॥
 सद्रत्नसारततिराजित सत्किरीटः कौसुम्भचारुवसनद्वय उर्जितश्रीः ।
 सर्वत्रमंगलकरस्मरणप्रतापो विघ्नममापहर सिद्धिविनायकत्वम् ॥७॥
 देवान्तकाद्यसुरभीतसुरार्तिहर्ता विज्ञानबोधनवरेण तमोपहर्ता ।
 आनन्दितत्रिभुवनेश कुमारबन्धोविघ्नममापहर सिद्धिविनायकत्वम् ॥८॥
 इति श्रीशतानन्दमुनिविरचितं सत्संगीजीवनस्थं श्रीगणपतिस्तोत्रम् ॥

हनुमत्स्तोत्रम्

नीतिप्रवीण निगमागमशास्त्रबुद्धे राजाधिराजरघुनायकमन्त्रिवर्य ।
 सिन्दूरचर्चितकलेवर नैष्ठिकेन्द्र श्रीरामदूत हनुमन् हर संकटं मे ॥१॥
 सीतानिमित्तजरघूत्तमभूरिकष्टप्रोत्सारणैककसहाय हतास्त्रपौघ ।
 निर्दग्धायातुपतिहाटकराजधाने श्रीरामदूत हनुमन् हर संकटं मे ॥२॥
 दुर्वार्यावणविसर्जितशक्तिघातकण्ठासुलक्ष्मणसुखाहृतजीववह्ने ।
 द्रोणाचलानयननन्दितरामपक्ष श्रीरामदूत हनुमन् हर संकटं मे ॥३॥
 रामागमोक्तिरितारितबन्धवयोगदुःखाब्धिमग्नभरतार्पितपारिबर्ह ।
 रामाग्निपद्मधुपीभवदन्तरात्मन् श्रीरामदूत हनुमन् हर संकटं मे ॥४॥
 वातात्मकेसरिमहाकपिराट् तदीयभार्याञ्जनीपुरुतपः फलपुत्रभाव ।
 ताक्ष्योपमोचितवपुर्बलतीव्रवेग श्रीरामदूत हनुमन् हर संकटं मे ॥५॥
 नानाभिचारिकविसृष्टसवीरकृत्याविद्रावणारुणसमीक्षणदुःप्रधर्ष्य ।
 रोगध्नछसत्सुतदवित्तदमन्त्रजाप श्रीरामदूत हनुमन् हर संकटं मे ॥६॥
 यन्नामधेयपदकश्रुतिमात्रतोऽपि ये ब्रह्मराक्षसपिशाचगणाञ्च भूताः ।
 तेमारिकाश्च सभयं ह्यपयान्ति स त्वं श्रीरामदूत हनुमन् हर संकटं मे ॥७॥
 त्वं भक्तमानससमीप्सितपूर्तिशक्तो दीनस्य दुर्मदसपत्नभार्यार्तिभाजः ।
 इष्टं ममापि परिपूरय पूर्णकाम श्रीरामदूत हनुमन् हर संकटं मे ॥८॥
 इति श्रीशतानन्दमुनिविरचितं श्रीहनुमत्स्तोत्रं समाप्तम् ॥

सरस्वती स्तोत्रम्

श्रीमत्प्रदीपालिविरोचमाने स्थानेस्थितां चारुसहासवक्त्राम् ।
 चराचराणामुपकारकर्त्री वन्दामहे देवि सरस्वति त्वाम् ॥१॥
 रुपांरुपावयवैरुपेतां प्रसन्नताभ्यासविशेषलभ्याम् ।
 विश्वेश्वरी विम्बफलाधरौष्ठी वन्दामहे देवि सरस्वति त्वाम् ॥२॥
 महानुभवैरपि वन्द्यमानां स्वैश्वर्यदां हेमविभूषणाढ्याम् ।
 संराजमानां निजहंसपृष्ठे वन्दामहे देवि सरस्वति त्वाम् ॥३॥
 यथा प्रबन्धेषु सुबोधधीरैर्निष्किंचनानां विदुषां च साक्षात् ।
 विज्ञाय तत्त्वं धनरुपगीतां वन्दामहे देवि सरस्वति त्वाम् ॥४॥
 तथैव रीत्या बहुशक्तिभाजां नारायणीं वै प्रवदन्ति वाचाम् ।
 निवारितानेकजनाज्ञभावां वन्दामहे देवि सरस्वति त्वाम् ॥५॥
 वीणां दधानामपि कच्छपीं स्वां महच्च पाणौ प्रसरत्प्रतापम् ।
 नानार्थसंयुक्तसुरम्यशास्त्रं वन्दामहे देवि सरस्वति त्वाम् ॥६॥
 अनर्घ्यकेयूरविषक्तपाणिं धातुश्च पुत्रीमतुलप्रभावाम् ।
 विशालभाले कृतपत्रलेखां वन्दामहे देवि सरस्वति त्वाम् ॥७॥
 सुकम्बुकण्ठीं रमणीयवेषां कण्ठप्रदेशार्पितपुष्पमालाम् ।
 सदा किशोरीं कमनीयरुपां वन्दामहे देवि सरस्वति त्वाम् ॥८॥
 पाणिद्वये कंकणमादधानां चन्द्राननां सुन्दरदन्तपंक्तिम् ।
 सुरासुरप्रार्थ्यतमंघ्रिपद्मां वन्दामहे देवि सरस्वति त्वाम् ॥९॥

समग्रशास्त्रे प्रविभक्तरुपां तारानुकाराम्बरधारिणीं ताम् ।
 प्रफुल्लपद्मायतपत्रनेत्रां वन्दामहे देवि सरस्वति त्वाम् ॥१०॥
 विधृत्य हस्ते परिचालयन्तीं स्थलारविन्दं कमनीयशोभाम् ।
 संयावदौग्धादिनिवेदिताग्रां वन्दामहे देवि सरस्वति त्वाम् ॥११॥
 श्रीमद्भार्मिकपादपद्मभजतां चिन्तान्धकारापहं ।
 संसारार्णवलंघनं च पठतां तापत्रयोन्मूलनम् ।
 त्यागानन्दबुधेन शीघ्ररचितं बुद्धिप्रदं विघ्नहं ।
 वाणीस्तोत्रकमाशु मंगलमिदं संव्यातनोत्विष्टदम् ॥१२॥
 इति त्यागानन्दवर्णिविरचितं सरस्वत्यष्टकं सम्पूर्णम् ॥

ललितवृत्तम् ।

भुविसदंगणे सर्वसद्गुणेरचितखेलनं भक्तमेलनम् ।
 तव सुरंजनं दुःखभंजनं भज मनः सदा स्वामिनं मुदा ॥१॥
 शुभनिकेतनं बन्धभेदनं निगममण्डनं कालखण्डनम् ।
 परसुखाश्रयं भक्तसंश्रयं भज मनः सदा स्वामिनं मुदा ॥२॥
 अघविधूननं शोभिताननं प्रकटिताकृतिं सुन्दराहृति ।
 परतमंगलं मुक्तसंकुलं भज मनः सदा स्वामिनं मुदा ॥३॥
 सकलकारणं भक्ततारणं भयविदारणं मुक्तिधारणम् ।
 कुपथवारणं कोपमारणं भज मनः सदा स्वामिनं मुदा ॥४॥

भुवनमण्डले कामनाकुले मरणभीषणे पूर्णदूषणे ।
 नहिमुखं मठाद्यासि किं हठात् भज मनः सदा स्वामिनं मुदा ॥५॥
 बहुलसंशयं दुःखसंश्रयं सजनवैसुखं तेन ते सुखम् ।
 हरणमापदां धाम संपदां भज मनः सदा स्वामिनं मुदा ॥६॥
 विषयसन्निधौ दुःखवारिधौ सुखधियासुधामन्थितामुदा ।
 नहि मृतिर्गता सा सुसेविता भज मनः सदा स्वामिनं मुदा ॥७॥
 हरिवचोमृतं सर्वसंमतं पिबयतो हितं नाशिताहितम् ।
 इतिसंदिग्धं दीनयाचितं भज मनः सदा स्वामिनं मुदा ॥८॥
 इति दीनानाथभटविरचितं भजनाष्टकं सम्पूर्णम् ॥

शरण स्तोत्रम् ॥

स्वामिनारायणदेवं शरणं ब्रजामि ॥शरणं०॥ ध्रुवपदम् ॥
 भक्तिधर्मसुप्रियतमबालम् । मायाकालमहाविकरालम् ।
 सदाश्रेतांबरशालं भवन्तं भजामि ॥शरणं०॥१॥
 सकलशास्त्रनिगमागमसारम् । वर्णिवेषरमणीयमुदारम् ।
 शरणागतपातकहारम् । शरण्यम् नमामि ॥शरणं०॥२॥
 कोटिमदनमोहनसुखरूपम् । सुरनरवरमुनिवरभूपम् ।
 ज्ञानसुधारसकूपम् । सततं स्मरामि ॥शरणं०॥३॥
 ब्रह्मरूपमुनिवन्दिपादम् । संहृतसंश्रितसर्वविषादम् ।
 वादिजनखण्डवादम् । प्रपन्नो भवामि ॥शरणं०॥४॥

जय जय सद् यदृशं अवतरणनिदानम् । ब्रह्ममुनिनित्यविरचितमानं ।
 माधवरूपमखिलविदित जय घनश्याम हरे ॥८॥
 इति ब्रह्मानन्दमुनिविरचिताष्टपदी समाप्त ॥

श्रीहरि प्रार्थनाष्टकम् ॥

त्वद्रूपे निश्चला मे मतिरसिका स्यात्सदा
 भक्तिरुपात्वत्सौख्येनसौख्यी सततमतितरां स्यां न चान्येन जातु ।
 मायाजात अनित्यास्त्वदितरनवोऽत्यन्ततुच्छ भवन्तु हे नाथ
 प्रार्थये त्वां मुहुरिति सहजानन्द तदेहि मे त्वम् ॥१॥
 भक्तिर्माहात्म्ययुक्ता त्वयि वृषतनये स्याच्च धर्मादियुक्ता
 प्रत्युहाद्दर्क्षणंमे कुरु मदनमुखाधर्मसर्गात्तु तस्याम् । ज्ञानादौ
 तत्सहाये भवतु दृढतरा च स्थितिर्धर्मवंशे हे नाथ० ॥२॥
 साधूनां ते प्रियाणां भवतु मम सदा संग एकान्तिकानां कुण्डानां
 नास्तिकानां विटकुलमतिमत्संगतिः क्वापि न स्यात् ।
 दासत्वे दोषलेशोऽपि भवत इह मे नावशिष्येत कश्चित् हे नाथ० ॥३॥
 द्रोहस्ते सेविनां ते न भवतु मनसापि क्वचित्सज्जनानां
 तिष्ठन्नैवान्यनिष्ठा ह्यणुरपि हृदि मे वासना सेवनात्ते । दास्यां
 कुर्यासदाहं तव निकटगतो वाञ्छितं सज्जनानां हे नाथ० ॥४॥
 देहेऽहन्ता तदीये क्वचिदपि ममता मे न स्यात्सुतादौ सा तु
 स्यान्मे सदैव त्वयि वृषतनये च त्वदियेषु सत्सु नित्यं ब्रह्मात्मनो

हित्वा राजसतामदेवम् । कार्यं हरिपदशरणमित्येवम् ।
 निष्कामानन्दजनोऽहं शतशो वदामि ॥शरणं०॥५॥
 इति श्रीनिष्कामानन्दवर्णिविरचितं शरणस्तोत्रं समाप्तम् ॥

मालवरागे रूपकताले गीयते ॥

जय जय सुखदवरं कमलाननलोभं दर्शयमुनिवरवन्दितशोभं ।
 माधवरूपमखिलविदित जय घनश्याम हरे ॥१॥
 जय जय कीर्तिधरं श्रितशान्तिसमुद्रम् । दृष्टिचलितविधिहरि हरुद्रम्
 माधवरूपमखिलविदित जय घनश्याम हरे ॥२॥
 जय जय विजयकरं धृतसुमनः सुहारम् । निजचरणाश्रितविदिलि
 तमारम् । माधवरूपमखिलविदित जय घनश्याम हरे ॥३॥
 जय जय सुमतिवरं निजजनहितभाजम् । रतिवलसितमुनि सदसि
 विराजम् । माधवरूपमखिलविदित जय घनश्याम हरे ॥४॥
 जय जय जगदुदयं गजगतिकमनीयम् । कनकवसनभूषणरमणीयम्
 माधवरूपमखिलविदित जय घनश्याम हरे ॥५॥
 जय जय मधुरवं रतिपतिमतिगम्यम् । विविधविचित्रजगदेकरम्यम्
 माधवरूपमखिलविदित जय घनश्याम हरे ॥६॥
 जय जय कुमतिहरं धृतनटवरवेषम् । शुभदमुनिराजिकृतपरिवेषं
 माधवरूपमखिलविदित जय घनश्याम हरे ॥७॥

मे त्वयि रतिरधिका स्यात्सदानन्दरूपे हे नाथ० ॥५॥
 विश्वासो वाचि ते स्यान्मम किल कुहविन्नास्तिकत्वं न मे स्यात्
 सलक्ष्माण्यव्ययानि स्युरपि मयि सदा त्वत्प्रणीतानि तानि । नो
 मे स्यादासुरत्वं क्वचिदेव जनकात्तस्य कामादितो मां हे नाथ० ॥६॥
 नित्यं त्वदर्शने मे नयनयुगमपि स्यात्त्वदीयेक्षणे च त्वद्भुक्तात्रेऽस्तु
 जिह्वा प्रभवतु मम वाक् कीर्तिसंकीर्तने ते । कर्णौ मे त्वत्कथाणां
 श्रवणपरतरौ त्वज्जनास्यात् सदैव हे नाथ० ॥७॥
 त्वत्संकल्पान्विदध्यादनिशमपि मनो मे च तच्छुद्धिहेतून् मच्चित्तं
 चिन्तनं ते विदधतु वपुषो नासिका त्वत्सुगन्धौ । सेवायां ते सतां
 ते व्रजतु करयुगं मे त्वदीयस्य नित्यं हे नाथ० ॥८॥
 पूजनान्तसमये हरिकृष्णप्रार्थनाष्टकमिदं पठनीयम् ।
 एनदुक्तकृतिना घटनीयं साधुनैतदनिशं रटनीयम् ॥९॥
 इति योगानन्दमुनिकृतं प्रार्थनाष्टकं समाप्तम् ॥

अष्टपदीयम्

जय जय दीनानाथ हरिकृष्ण । जय । ध्रुवपदम् ।
 वचोमधुवदनदेहिमुखसदन । श्रावयतेनोऽघहार हरि० ॥१॥
 गजगतिगमनं विधुविधनमनम् । नौमि मुहुस्त्वात्तितार हरि० ॥२॥
 वस मम भवने सदासंपदवने । जनयेशं जितमार हरि० ॥३॥
 अशरणशरणे हृदरुणचरणे । त्वयि मे भ्रमत्यतिपार हरि० ॥४॥
 रुचिराणिधारय वसनानि वारय । कुमर्ति मे वेदधार हरि० ॥५॥

हृत्निजशमलं तवकरकमलम् । शिरसिनिधेहि जयकार हरि० ॥६॥
मदनमनोहरमृदुशिशिरोहर । तव मांशाधिनृसार हरि० ॥७॥
कृतमुनिसेवं कविवासुदेवम् । निकटं ते रक्षमोदार हरि० ॥८॥
इति श्रीसद्गुरु वासुदेवानन्दवर्णिविरचिताष्टपदी संपूणा ॥

वसन्ततिलका वृत्तम् ॥

श्रीनीलकण्ठ हरि कृष्ण हरे दयालो स्वामिन् परात्परवराक्षरधामवासिन् ।
हारिप्रसादपुरुषोत्तम धर्मपुत्र नारायणं सुखनिधिं प्रणमाम्यहं त्वाम् ॥१॥
यद्द्रमन्ति परमाणुगणा गवाक्षे भूमन्नसंख्यभुवनानि तथोद्व्रजन्ति ।
त्वद्दामरोमविवरे निखिलाति हारिन् नारायणं सुखनिधि० ॥२॥
विघ्नोघपूगदलनस्मरणं शरण्यं पाषण्डखण्डनविचक्षण मासकामम् ।
शेषागमश्रुतिशिरोक्षरमुक्तगीतं नारायणं सुखनिधि० ॥३॥
संसारनीरनिधिमज्जदसंख्य जीवात्रिहैवदभ्र दयया द्रुतमुद्धरन्तम् ।
अप्राकृतान्यतुलनोज्झितपुण्यकीर्ति नारायणं सुखनिधि० ॥४॥
निर्दोषभक्तजनजुष्टमन्तकोटिब्रह्माण्डजन्मपरिपालनभंगलीलम् ।
कल्याणकारिसकलाचरितं स्वतंत्रं नारायणं सुखनिधि० ॥५॥
दिव्याद्भूतानवधिक्रतिशयस्वसिद्धज्ञानादिसद्गुणनिधानमनन्यसाध्यम् ।
एकान्तधर्ममवनौ परिपोषयन्तं नारायणं सुखनिधि० ॥६॥
वाक्यामृतान्धिपरिर्षितभक्तजातं स्वीयान्तरारिदलनातुलनप्रतापम् ।
अज्ञानसंज्ञतिमिरव्रजहारिबोधं नारायणं सुखनिधि० ॥७॥
इन्द्रीवरासितमणीन्द्रपयोदवर्णकोटिस्मरस्मयविभेदनदिव्यरूपम् ।

संचिन्तितं परमहंसगणैरजस्रं नारायणं सुखनिधि० ॥८॥
इति अचिन्त्यानन्दवर्णिरचित श्रीनारायणस्तवनाष्टकम् ॥

उद्गतावृत्तम्

सुखदायिनं मुनिगणस्य विमलकमलायतेक्षणम् ।
क्लान्तकुसुमशरवीर्यबलं हरिकृष्णमेव शरणं ब्रजाम्यहम् ॥१॥
प्रियकारिणं वृषकुलस्य हसितमधुराननाम्बुजम् ।
पूर्णाविभवनजमुक्तपतिं हरिकृष्णमेव शरणं ब्रजाम्यहम् ॥२॥
विधूतो पवीतमतिरम्यसजलजलदासितप्रभम् ।
सान्द्रविशदवसनं सुखदं हरिकृष्णमेव शरणं ब्रजाम्यहम् ॥३॥
स्थलजावतं सरमणीयकुटिलतनुनीलमूर्धजम् ।
पापशमनवचनाचरितं हरिकृष्णमेव शरणं ब्रजाम्यहम् ॥४॥
सुरभिप्रसूनशुभहारपुरटमयनूपुरांगदम् ।
दिव्यविपुलहृदयं रुचिरं हरिकृष्णमेव शरणं ब्रजाम्यहम् ॥५॥
स्मृत्तिसत्यशौचदमदानविनयवयुनादिभिः सदा ।
युक्तमगणितगुणैः परमैर्हरिकृष्णमेव शरणं ब्रजाम्यहम् ॥६॥
धृतहेमकुण्डलकिरीटवलयरशानाविराजितम् ।
शेषनिगमपरिगीतगुणं हरिकृष्णमेव शरणं ब्रजाम्यहम् ॥७॥
सितमल्लिकाकुसुमकान्तिललितदशनारुणाधरम् ।
चन्दनमतिवरमादधतं हरिकृष्णमेव शरणं ब्रजाम्यहम् ॥८॥
इति अचिन्त्यानन्दवर्णिविरचित शरणाष्टकं संपूर्णम् ॥

मञ्जुभाषिणीवृत्तम्

सुरराजराज तव दर्शनं विना भगवन्नपि क्षणलवो युगायते ।
तपतां मनीषियतीनां च दुर्लभं हरिकृष्ण कृष्ण तव देहि दर्शनम् ॥१॥
करुणानिधे कुरु कृपां सतापते भवतो विनाशमपि संविषायते ।
दहनायतेनिशि निशाकरोऽपि मे हरिकृष्ण कृष्ण तव देहि दर्शनम् ॥२॥
मम मानसं तव वियोगपावकः परितापयत्यपि परं रमापते ।
सुतरामसौ दहति मे तनूलातां हरिकृष्ण कृष्ण तव देहि दर्शनम् ॥३॥
प्रियनाथ नाथ तव वीक्षणं विना कमनीयरूपमपि कुष्ठसन्निभम् ।
रमणीयहर्म्यमपि कोटरायते हरिकृष्ण कृष्ण तव देहि दर्शनम् ॥४॥
भवदीयवीक्षणमृते दयानिधे मरणायते जगति जीवनं मम ।
श्रवणीयगीतमपि मे शरायते हरिकृष्ण कृष्ण तव देहि दर्शनम् ॥५॥
अमृतादपूर्वमपि चाधिकं हरे चरितं त्वदीयमतिशान्तिदं सदा ।
न तथापि मे भवति शान्तये भृशं हरिकृष्ण कृष्ण तव देहि दर्शनम् ॥६॥
जगतामधीश मम दर्शितं पुरा चरितं त्वया त्रिजगतां च पावनम् ।
हृदि मे यदास्मरति तत्र शान्तये हरिकृष्ण कृष्ण तव देहि दर्शनम् ॥७॥
विधिशाभ्रशेषमुनिभिश्च गीयते चरितं शुभं तदपि दर्शनायते ।
तव ते भजन्ति सुतनुं सुमंगलां हरिकृष्ण कृष्ण तव देहि दर्शनम् ॥८॥
इति कृष्णवियोगिनाऽनिशं भजता प्रेमजनेन भाषितम् ।
विरहाष्टकमादरादिदं पठतामाशु तनोतु मंगलम् ॥९॥
इति योगानन्दमुनिविरचितं श्रीहरिकृष्णाष्टकं समाप्तम् ॥

अष्टपदीयम्

जलधरसुन्दर मदनमनोहर हृदयतमोहर कृष्ण हरे ।
वृषकुलभूषण दलितविदूषण दिव्यविभूषण दिव्यगते ।
जयजय जयकर दीनदयाकर जगति दिवाकर दिव्यगते ॥१॥
निजजनरंजन भवभयभंजन भुवननिरंजन भक्तरते ।
मुनिजनमण्डनविषयविखण्डन खलजनदण्डन दण्डविधेजयजय
जयकर दीनदयाकर जगति दिवाकर दिव्यगते ॥२॥
असुरनिकन्दन सुरवृषनन्दन चर्चितचन्दन मुक्तमुने ।
भवजलतारण दोषनिवारण मंगलकारण मुक्तपते जयजय जयकर
दीनदयाकर जगति दिवाकर दिव्यगते ॥३॥
सरिसजलोचनजनिमृतिमोचन रविशशिरोचन रागिरते ।
असुरविमोहन सुरसुखदोहन वारणरोहण शीघ्रगते
जयजय जयकर दीनदयाकर जगति दिवाकर दिव्यगते ॥४॥
निजहितशासन शापविनाशन हयगरुडासन सादिवृते ।
दुर्गपुरासन भक्तनिवासन भुजितकुवासन भक्तरते
जयजय जयकर दीनदयाकर जगति दिवाकर दिव्यगते ॥५॥
रचितनिजावन भक्तविभाजन पंक्तिमुपावन पुण्यपते ।
शुभं कुरु शंकर वैरिभयंकर धर्मधुरन्धर योगिगते ।
जयजय जयकर दीनदयाकर जगति दिवाकर दिव्यगते ॥६॥

खण्डितचण्डं पण्डितमण्डं जितपाखण्डं दण्डभटम् ।
कम्पितकालं वृषकुलपालं वरवनमालं पीतपटं जयजय जयकर
दीनदयाकर जगति दिवाकर दिव्यगते ॥७॥
श्रितसुखकन्दं बोधितमन्दं सहजानन्दं त्वाधि भजे ।
कुरु तव दासं चरणनिवासं त्यक्तकुवासं योगमुनिं जयजय जयकर
दीनदयाकर जगति दिवाकर दिव्यगते ॥८॥
इति योगानन्दमुनिविरचिताष्टपदी समाप्ता ॥

गुर्जरीरागे एकतालीताले गीयते ॥

एहि दयालो हृदयशयालो दर्शय सुमधुरमूर्तिम् ।
प्रशमय तापं विदलय पापं जनय हृदयसुखपूर्तिम् ॥ ध्रुवपदम् ॥
सुखकरशीले जलधरनीले हसितमुखे त्वयि याते ।
ताम्यति चेतो वीक्षणहेतोः कृतिरियमतिविषमाते एहि० ॥१॥
चरणसमीपे शुभमतिदीपे सुखयसि खलु जनजातम् ।
स्मर तव दासं दूरनिवासं कुरु पुरुविरहविधातं एहि० ॥२॥
जगनुकूले मंगलमूले त्वयि चिरयति दृशिदाने ।
नहि मम स्नाने न च जलपाने रुचिररपि न निधाने एहि० ॥३॥
जनसुखकारी भवभयहारी त्वमसि विषयविषपाता ।
मा विपरीतो भव सुप्रीतो रमण चरणदृशिदाता एहि० ॥४॥

शरणागतवत्सलभक्तजितं गुणभूषणसज्जनवृन्दमतिम् ।
स्वनिषक्तसुभक्तगणाकलितं कलिकालभयाकुललोकहितम् ॥५॥
गुणासन्मणिभूषणगात्रवरं नवमाल्यमनोहरहारधरं ।
धृतभूषणदूषणनाशकरं जनमित्रपवित्रमुनीन्द्रचरम् ॥६॥
मतिशोधनबोधनदिव्यनिधिं कृतदुःखनिवारणमोक्षविधिम् ।
मुनिशिक्षितमंगलयोगविधिं भुवनप्रभवेरितभव्यविधिम् ॥७॥
जनताशुचिताकृतिदक्षतरं निजभक्तजनार्थितदत्तवरम् ।
अनुभावदिनेशकरप्रसरं तनुकान्तिवितर्जितनीरधरम् ॥८॥
मितहासविलासविभासमुखं चरणाश्रितमानवदत्तसुखम् ।
कृतजीवहितोत्तमभूरिमखं गतकामनिकामविशुद्धसखम् ॥९॥
गुणजोषण रोषणाहीनरतिं वचनामृततर्पितभक्तततिम् ।
गतिलज्जितहंसगजाधिपतिं परिमोदितमोदितभूरियतिम् ॥१०॥
करुणावरुणालयमीड्यजयं निजसंगिजनोत्तमधर्मनयम् ।
जनशोचनमोचनतानमयं प्रणतव्रजितव्रजपापलयम् ॥११॥
सदचिन्त्यमुनिप्रकृतं रुचिरं हृदि चिन्त्यमिदं सुजनैः सुचिरम् ।
शुभदं श्रुतिपातकपुंजवरं स्तवनं सुखकारि हरेः प्रवरम् ॥१२॥
अचिन्त्यानन्दवर्णिविरचितं श्रीहरिवर्णनं समाप्तम् ॥

वचनविगीतं चरितमधीतं मम बहुतरमपराधम् ।
मा कुरु भावे करुणाहावे शीलमव निजमगाधं एहि० ॥५॥
पश्यमपूर्णं त्यजसि हि तूर्णं का बत तव परिपाटी ।
त्वयि सुखपूरे निवसति दूरे प्रपतति कलिमलघाटी एहि० ॥६॥
बोधितमन्दं सहजानन्दं शासितशामनभटधावम् ।
प्रोज्झ्य भवन्तं भुवि विलसन्तं न गतिरतितनावं एहि० ॥७॥
गतसुखलेशे कुमतिनगेशे कुरु करुणां चरणसम्बम् ।
विरहविहीनं कुरु तव दीनं किमिति करोषि विलम्बं एहि० ॥८॥
इति दीनानाथभट्टविरचिताविरहाष्टपदी समाप्ता ॥

तोटकवृत्तम् ॥

शमधाम तमोदमनं शमनं प्रणमामि भजामि हरिं कमनम् ।
अमरेशनरेशमहेशनतं भयभंजन रंजन योगिमतम् ॥१॥
वृषचण्डनतण्डविखण्डबलं पदपंकजभूषितभूमितलम् ।
तनुराजितसुन्दरगौरपदं जितलोकजयस्मयकामभटम् ॥२॥
मुखलज्जितचन्द्रसरोजवनं गुणरुपसुखादिमहाभवनम् ।
स्वमोहानलदैत्यपतंगदहं कृतचारुविचित्रचरित्रमहम् ॥३॥
वृषसत्कुलकंजविकाशरविं मलशैलविलुप्यनपादपविम् ।
जितपण्डितमण्डितभूरिकविं कृतमुक्तिसुधासमदिव्यगविम् ॥४॥

स्वागतावृत्तम्

मारमारणरणे रटनीयं भक्तियुक्तिमनसा घटनीयम् ।
मोक्षकांक्षकहृदा मटनीयं स्वामिनाथ चरणं शरणं मे ॥१॥
जीवजातशरणागतपालं भक्तमानससरोरुहशालम् ।
पापतापभयभीषणकालं स्वामिनाथ चरणं शरणं मे ॥२॥
दोषशोषणशुभे हृदि गम्यं सर्वलोकनिलयैरधिनम्यम् ।
भक्तनिर्मितपदावृत्तिरम्यं स्वामिनाथ चरणं शरणं मे ॥३॥
ज्ञानिलोकनयनांगणरुपं दुःखमोक्षणमहाक्रतुयूपम् ।
ईक्षणेन हतकल्मषदोषं स्वामिनाथ चरणं शरणं मे ॥४॥
लब्धमानुषभवैः स्मरणीयं सर्वदेव मनसा धरणीयम् ।
जन्मनाशजभवैः श्रवणीयं स्वामिनाथ चरणं शरणं मे ॥५॥
भूतले कुमनसामतिदूरं स्वाश्रयेषु सुखवर्णनशूरम् ।
मोहसन्तमसनाशनशूरं स्वामिनाथ चरणं शरणं मे ॥६॥
शोणवर्णनखमण्डलसारं भक्तसंघनयनाम्बुजहारम् ।
अज्ञजीवदययाकृतिधारं स्वामिनाथ चरणं शरणं मे ॥७॥
सारहारमधुपाधिपलीलं तेजितासितनवोत्पललीलं ।
दीनजीवपरिशीलनशीलं स्वामिनाथ चरणं शरणं मे ॥८॥
दीनानाथभट्टविरचितं शरणाष्टकंस्तोत्रम् ॥

मालिनी वृत्तम्

कुटिलकलिकरालं श्रीहरिं भक्तप्रालंगतिविजितमरालंसज्जनानारसालम् ।
ललिततिलकभालं प्रोल्लसन्माल्यमालं विशदवसनशीलं चिन्तये धर्मबालम् ॥१॥
प्रशामितनिजतापं दुर्मदानां दुरापं विदलितजनपापं संसृतिच्छेदिजापम् ।
सुकृतकुलकलापं मुक्तगीतप्रतापं विशदवसनशीलं चिन्तये धर्मबालम् ।
भुवि नरतनुधारं भूरिभूभारहारं भवजलनिधितारं दुस्तरापत्रिवारम् ।
मुनिविहितविहारं मारदर्पापहारं विशदवसनशीलं चिन्तये धर्मबालम् ।
यमभटभयहारं सर्वदा निर्विकारं बहुविधमहकारं भक्तगेहप्रचारम् ।
कृतकपटिनिकारं प्रोक्तमुक्तिप्रकारं विशदवसनशीलं चिन्तये धर्मबालम् ।
परसुखदिनेशं निर्जिताशेषदेशं पदविनतसुरेशं बिभ्रतं वर्णिवेशम् ।
विहितसदुपदेशं प्राज्यतेजोक्षरेशं विशदवसनशीलं चिन्तये धर्मबालम् ।
परिहृतजनदोषं स्वाश्रितस्वान्तमोषं विशदहृदयतोषं धर्मवंशैकपोषम् ।
क्षुपितमलिनरोषं दुष्टमार्गाब्धिरोषं विशदवसनशीलं चिन्तये धर्मबालम् ॥६॥
मुखजितशतपत्रं स्वाश्रितैकतपत्रं गरुडतुरगपत्रं कारितानेकसत्रम् ।
मुदितहतकलत्रं भूतिबोधाद्यमत्रं विशदवसनशीलं चिन्तये धर्मबालम् ।
श्रुतिमुनिजनगानं कुम्भिकादम्बयानं परमसुखनिधानं जीवमोक्षैक
तानम् । कृतनिजसुखदानं सज्जनैः सेवमानं विशदवसनशीलं चिन्तये धर्मबालम् ॥८॥
विपुलाविलसदक्षं मोक्षमार्गैकदक्षं क्षुपितवृषविपक्षं पावनं धर्मरक्षम् ।

दयासत्यशौचक्षमाधैर्यशौर्यस्मृतिस्थैर्यसाम्यार्जवाद्यैरसंख्यैः ।
गुणैरेव नित्यैरुपेतं पवित्रैर्हरिं स्वामिनारायणं नौमि धार्मिम् ॥८॥
अचिन्त्यानन्दवर्णिविरचितं धार्मिं श्रीहरिं महिमाष्टकं समासम् ॥

हरिगीता छन्दः

सितसान्द्रसद्वसनालिनं वरमाल्यमंजुलमालिनं चलितालिनं
पृथुमालिनं नवपुष्पभूषणशालिनम् । वृषपालिनं
श्रितलालिनं जपमालिकापरि चालिनं प्रणमामि धर्मसुतं
हरिं शुभकारिसद्गुणमालिनम् ॥१॥
मलजालमृत्कलिकण्डनं जनमित्रसज्जनमण्डनं स्मरतण्डनं
मदभण्डनं कृतदुष्टमानवदण्डनम् । जितचण्डनं
स्मयकण्डनं कृतभूरिदुर्मतखण्डनं प्रणमामि धर्मसुतं हरिं
शुभकारिसद्गुणमालिनम् ॥२॥
वृषवैरिदुर्पविदारणं श्रितजातसंसृतिहारिणं अवतारिणं
भुशकारिणं मणिहेमभूषणधारिणम् । जनभन्दनं मुनिवन्दनं
परिचर्चितोत्तमचन्दनं प्रणमामि धर्मसुतं हरिं
शुभकारिसद्गुणमालिनम् ॥३॥
जितदूषणं श्रिततोषणं कृतधर्मवंशविपोषणं क्षतरोषणं श्रुतजोषणं
निजभक्तमानसपोषणम् । जनबोधनं मतिशोधनं प्रियनम्रशान्तपोधनं
प्रणमामि धर्मसुतं हरिं शुभकारिसद्गुणमालिनम् ॥४॥

निजपदरतपक्षं दिव्यकीर्त्यावलक्षं विशदवसनशीलं चिन्तये धर्मबालम्
अचिन्त्यानन्दवर्णिविरचितं धर्मनन्दन श्रीहरिवर्णनस्तोत्रम् ॥९॥

भुजंगप्रयातं वृत्तम् ।

परे धाम्नि दिव्येऽक्षरे राजमानं वरैरक्षराख्यैरसंख्यैर्हि मुक्तैः ।
पुरुप्रेमसंजुष्टपादारविन्दं हरिं स्वामिनारायणं नौमि धार्मिम् ॥१॥
अतर्क्याचलानन्तचित्रातुलश्रीनिधानांघ्रिहस्ताद्यशेषप्रतीकम् ।
सुदिव्याद्भुतानन्दसन्दोहमूर्तिं हरिं स्वामिनारायणं नौमि धार्मिम् ॥२॥
परस्मात्परं चाक्षरात्पुं प्रकृत्योः कृतान्ताक्षरादर्नियन्तारमाद्यम् ।
समग्रे श्वराधीश्वरं पूर्णकामं हरिं स्वामिनारायणं नौमि धार्मिम् ॥३॥
अनन्योपमानस्वकैकांगशोभासमुद्रोर्मिणा कोटिकन्दर्पदपम् ।
हरन्तं स्वसिद्धाचलागाधबोधं हरिं स्वामिनारायणं नौमि धार्मिम् ॥४॥
अनेकाण्डसर्गावनान्तादिवीक्षं सदासाक्षिणं प्राणिनामात्मतत्रम् ।
निदानं विचित्रावतारव्रजानां हरिं स्वामिनारायणं नौमि धार्मिम् ॥५॥
अधर्मान्वयोच्छेदकारिप्रतापं क्षितिस्थापितापत्तिहृद्धर्मसर्गम् ।
भवाभ्योधिनीशान्तिकृदिव्यलीलं हरिं स्वामिनारायणं नौमि धार्मिम् ॥६॥
शुभैर्बहाशीर्षव्रजैर्गीयमानं भवब्रह्मशेषाक्षराद्यैरजस्रम् ।
मुदा सर्वदा चिन्त्यमानं मुनीन्द्रैर्हरिं स्वामिनारायणं नौमि धार्मिम् ॥७॥

हृतभक्तिमज्जनवासनं शतकोटिभास्करभासनं
जनशासनं गरुडासनं स्वनुरक्तभक्तसभासनम् । हृतशोचनं
धनरोचनं कृतबद्धजीवविमोचनं प्रणमामि धर्मसुतं हरिं
शुभकारिसद्गुणमालिनम् ॥५॥
भुवनोद्भवादिविधायिनं भवहारिसद्गुणनायिनं अनपायिनं
सुखदायिनं हितकारिसज्जनयायिनम् । जनपावनं
स्वजनावनं शुभधर्मभक्तिविभावनं प्रणमामि धर्मसुतं हरिं
शुभकारिसद्गुणमालिनम् ॥६॥
निजभक्तपद्मविकासिनं दुरतिक्रमार्तिविनाशिनं
स्वविलासिनं मतिदाशिनं प्रियदम्भहीननिराशिनम् ।
क्षतखेदनं शुभवेदनं यमदूतभीतिविभेदनं प्रणमामि
धर्मसुतं हरिं शुभकारिसद्गुणमालिनम् ॥७॥
असुरांशदेशिकगंजनं श्रितवृन्दमानसमंजनं निजरंजनं भवभंजनं
गुणनीरराशिनिरंजनम् । मुनिमाननं प्रियकाननं नवपद्मचन्द्रवराननं
प्रणमामि धर्मसुतं हरिं शुभकारिसद्गुणमालिनम् ॥८॥
नृपदेवमुक्तसभाजितं श्रुतिशास्त्रवेदसभाजितं सकलाजितं
सुजनाजितं गुणभाजि वाजिनि राजितम् । श्रितनोदनं
मुनिमोदनं दलितक्षमाखिलतोदनं प्रणमामि धर्मसुतं हरिं
शुभकारिसद्गुणमालिनम् ॥९॥

सुचिरमिदमचिन्त्यानन्दवर्णीप्रणीतं स्तवनमतिपुनानं
श्रीहरेर्धर्मसूनोः । इह भुवि शृणुयाद्यः कीर्तयेत्सम्पठेद्वा स
किल परिलभेत स्वेप्सितार्थानशेषान् ॥१०॥

अचिन्त्यानन्दवर्णीविरचितं धर्मनन्दनगुणवर्णनाष्टकं सम्पूर्णम् ॥

पंचचामरं वृत्तम् ॥

अधर्मसर्गमर्दनं सुखप्रदं जनार्दनं निजद्विषन्निन्दनं
पवित्रमार्गमन्दनम् विलिप्तचारुचन्दनं भवन्तमार्यवन्दनं
भजामहे स्वभन्दनं वयं हि धर्मनन्दनम् ॥१॥

अमेध्यबुद्धिशोधनं स्वसिद्धशुद्धबोधनं कलिप्रवृत्तिरोधनं
पदानमत्त पोधनम् । विभिन्नयाम्ययोधनं पवित्रसद्यशोधनं
भजामहे स्वभन्दनं वयं हि धर्मनन्दनम् ॥२॥

क्षराक्षरप्रशासिनं सदागमप्रकाशिनं मुनीन्द्रचित्तवासिनं
विमुक्तचित्तभासिनम् । अनेकसूर्यभासिनं स्वभक्तसद्विलासिनं
भजामहे स्वभन्दनं वयं हि धर्मनन्दनम् ॥३॥

इहावतारधारिणं स्वभक्तशान्तिकारिणं कुमार्गजालदारिणं
भवाम्बुराशितारिणम् । सुवर्णिवेषवारिणं विचित्रसारहारिणं
भजामहे स्वभन्दनं वयं हि धर्मनन्दनम् ॥४॥

मुनीन्द्रवृन्दरंजनं विवादिगर्वगंजनं सदोषहृद्विमंजनं तमोहरं
निरंजनम् अकामभक्तसंजनं कृतान्तभीतिभंजनं भजामहे
स्वभन्दनं वयं हि धर्मनन्दनम् ॥५॥

पल्लवविम्बवराधरनिपतितमन्दहरसितरुचिजालम् ।
तर्जितमौक्तिकयुतविद्रुमरुचिपरिरतपरममरालम् ॥सह०॥४॥

नलिनपटलपरिलज्जनलोचनगलितदयामृतधारम् ।
चपलविलोकनलज्जितखंजनशकुलमखिलभयहारम् ॥सह०॥५॥

दीपशिखाशुकचंचुवितर्जिततापशमनवरनासम् ।
कुन्दकुसुमशरदिन्दुविन्दकहासमुदारविलासम् ॥सह०॥६॥

रुचिरकेशरतिलकपिशुनवरचन्द्रकमंजुलभालम् ।
कोटिमदनमदहरमतिभासुरकरपादनखविधुशालम् ॥सह०॥७॥

ललितमृदुलशुभलक्षणलक्षितविपुलहृदयवनमालम् ।
उदरवलित्रयनाभिजलाशयशालिकलुषकलिकालम् ॥सह०॥८॥

कृष्णानन्दरचितमिदमतिशुभगीतमुदितहरिरूपम् ।
मंगलमधितनुतामिहपठतां सुखमपि हरिनुरूपम् ॥सह०॥९॥

इति अचिन्त्यानन्दवर्णीविरचिताष्टपदी ॥
मुक्तानन्दमुनिकृता श्रीहरिस्तुतिः ॥

रमतां सततं सततसुखे त्वयि मानसं मम सखे ॥ध्रुवपदम् ॥
अशरणशरणे भवभयहरणे बहुतरकरुणालये ।

सुखकरचरिते मुनिजनविदिते गुणगणवरुणालये ॥रमतां०॥१॥
धृतसितवसने कृतमितहसने रुचिरचिकुराजिते ।

शशिनिभवदने द्युतिजितमदने सकलसुरसभाजिते ॥रमतां०॥२॥

दयासुधार्द्रलोचनं विबद्धजीवमोचनं नवाम्बुदालिरोचनं
हृतस्वकीयशोचनम् । सुचारुशीलशालिनं समस्तभक्तपालिनं
भजामहे स्वभन्दनं वयं हि धर्मनन्दनम् ॥६॥

अदोषभक्ततोषणं सधर्मभक्तिपोषणं प्रियप्रहीणरोषणं
प्रपन्नपापमोषणम् स्वकीयदोषशोषणं विशुद्धहार्दजोषणं
भजामहे स्वभन्दनं वयं हि धर्मनन्दनम् ॥७॥

सुधर्मवंशमण्डनं प्रचण्डदुष्टमण्डनं कुवासनाविखण्डनं
नताखिलार्ति कण्डनम् । असन्मतावतण्डनं सदम्भमानभण्डनं
भजामहे स्वभन्दनं वयं हि धर्मनन्दनम् ॥८॥

अचिन्त्यानन्दवर्णीविरचितं श्रीधर्मनन्दनवर्णनाष्टकं समाप्तम् ॥

कर्णाटकरागे एकतालिताले गीयते ॥

शुचिरुचिकांचनसूत्रमयानि रुचिरवसनानि दधानम् ।
नीलनलिनमिवरविकरंरंजितमतिशयहर्षनिधानम् ।

सहजानन्द सुशीलं माधव माधव वपुरतिवरमभिदर्शय मां
तव नीरदनीलम् ॥ध्रुवपद॥१॥

विविधमणीन्द्रसुवर्णविभूषणकिरणगणैरभिरामम् ।
सजलसलिलधरपटलमिवेन्द्रशारासनयुतमतिवामम् ॥सह०॥२॥

यस्य विलोक्य वदनमतिपावनमिन्दुरतुलमतिकान्तम् ।
भ्रमति वियति सततं रभसादिव चित्रमुपेत्य नितान्तम् ॥सह०॥३॥

प्रविततनयने क्षणाजितजयने विविधकुसुमहारके ।
तततरदलिके कुतवरलितके निजजनसुखकारके ॥रमतां०॥३॥

परसुखनिलये परहरविलये सुररिपुमतिमोहने ।
अघचयहरणे सुखचयकरणे निगमगरसदोहने ॥रमतां०॥४॥

हृतसुरशमले करधृतकमले परिधृतपुरुषभूषणे ।
कलिबलकदने शुभमतिमदने परिहृतनिजदूषणे ॥रमतां०॥५॥

प्रशमितकोपे कृतमदलोपे मुनिवरगणानन्दिते ।
अतिमृदुहृदये निजजनसदये सुरनरमुनिवन्दिते ॥रमतां०॥६॥

सं. प्र. ३ अ. ६२

अभयराजकृता श्रीहरिस्तुतिः ।

उपजाति वृत्तम् ॥

सिताम्बरं नैष्ठिकवर्णिवेषं पीताम्बरं तं नटवर्यवेषम् ।
नवम्बुदश्यामलसुन्दरांगं वन्दे हरिं धर्मसुतं च कृष्णम् ॥१॥

शान्तान्तरत्वाश्रितमण्डलस्थं शृंगारिगोपीगणमण्डलस्थम् ।
सरोजपत्राभविलोलनेत्रं वन्दे हरिं धर्मसुतं च कृष्णम् ॥२॥

वृन्देन्धनस्त्रगधरपद्मपाणिं वृन्दावने सुस्वरवेणुपाणिम् ।
विचित्रपुष्पोत्तमचारुहारं वन्दे हरिं धर्मसुतं च कृष्णम् ॥३॥

समाधिविस्मापितसर्वलोकं रासक्रियाचित्रितदेवलोकम् ।
कन्दर्पदोर्लखननातिदक्षं वन्दे हरिं धर्मसुतं च कृष्णम् ॥४॥

स्वभक्तसत्सदाविराजमानं वृन्दावनाक्रीडसुशोभमानम् ।
 स्वानां हरन्तं हृदयानि दृष्ट्या वन्दे हरिं धर्मसुतं च कृष्णम् ॥५॥
 शिरःपटापीडनिजात्मलोभं मयूरपत्रालिकिरीटशोभम् ।
 पद्मादिलक्ष्मांकितपादयुगं वन्दे हरिं धर्मसुतं च कृष्णम् ॥६॥
 स्वदत्तभूषाः सहसा ददानं स्वांगेषु भूषा विविधा दधानम् ।
 सकालमायाभयदाभिधानं वन्दे हरिं धर्मसुतं च कृष्णम् ॥७॥
 भक्तान्तरारिक्षपणप्रतापं गोगोपगोपीरिपुदैत्यतापम् ।
 पादानमत् स्वीयजनैकबन्धुं वन्दे हरिं धर्मसुतं च कृष्णम् ॥८॥

सप्र. २ अ. ३१.

अष्टपदीयम् ॥

धर्मधुरन्धर दैत्यभयंकर भक्तमनोहर भक्तपते ।
 बोधसुधाकर भक्तिदिवाकर योगकलाधर योगिगते । जयजय
 मुनिवरसज्जनशंकर भक्तमहादर भक्तरते जय० ॥१॥
 जीवदयाकर भक्ततमोहर भक्तसुखाकर मुक्तिपते
 वाक्यसुधाधर धर्मसुपंजर कामकलाहर दिव्यगते ।
 जयजय मुनिवरसज्जनशंकर भक्तमहादर भक्तरते जय० ॥२॥
 संकटभंजन चारुविलोचन बन्धविमोचननामतते ।
 नाशितबंधन निर्मदनन्दन दुष्कृतरन्धन मुक्तपते जयजय
 मुनिवरसज्जनशंकर भक्तमहादर भक्तरते जय० ॥३॥

उदरनाभिवलित्रयचारु भ्राजमानं । सुषमभुजश्रयणीयमे ॥अज०॥५॥
 वसुधाधृतशकुलाद्यवतारम् । स्वीयपादप्रणतदुःखशमनीयमे ॥अज०॥६॥
 वारणहंसरुचिरगतिहृद्यम् । लोकानन्दलोकेशबहुगणनीयमे ॥अज०॥७॥
 रुपधरश्रुतिसन्ततगेयम् । गुणातीतं विमलहृदि धरणीयमे ॥अज०॥८॥
 निष्काममानससारसवासम् । माननीयं निखिलदोषदमनीयमे ॥अज०॥९॥

निष्कामानन्दवर्णिविरचिताष्टपदी समाप्ता ॥

ठुमरी रागेगीयते ॥

वदनं दर्शय मन्दहसनम् । भक्तिप्रियते हरे जनरंजनम् ॥वदनं०॥ध्रुव॥
 कुंकुमलालं अधरप्रवालम् । मदनगर्वोच्चयखण्डनम् ॥वदनं०॥१॥
 तनुसितदन्तं वरतरकान्तम् । मधुरहासश्रीमोहनम् ॥वदनं०॥२॥
 त्रासितकालं भ्रुकुटिकरालम् । शशिरविव्योमविवासनम् ॥वदनं०॥३॥
 सुन्दरनासं सौरभवासम् । नयनचारुत्तमभूषणम् ॥वदनं०॥४॥
 मोहितसारं समुदितसारम् । निगमागमखगनीडम् ॥वदनं०॥५॥
 कुण्डलभासं केसरश्वासम् । वचनामृतैर्जननन्दनम् ॥वदनं०॥६॥
 चंचलनेत्रं कारुण्यक्षेत्रम् । विकचिताब्जभातिमोषणम् ॥वदनं०॥७॥
 पुंड्रितभालं तारितबालम् । जनहितपीयूषवर्षणम् ॥वदनं०॥८॥

अखण्डानन्दवर्णिविरचिता श्रीहरिप्रार्थनाष्टपदी समाप्ता ॥

शर्मदवन्दन नित्यनिरंजन सज्जनरंजन साधुपते ।
 दम्भविभेदन मत्सरखेदन रोषविनाशन शान्तमते जय० ॥४॥
 विश्वविभावन सज्जनपावन पापविदाहनपादनते ।
 सत्पुरुषावन कापुरुषोत्खन कंसनिकन्दन सत्यकृते जय० ॥५॥
 सत्यथपोषण कापथरोषण लोभविमोषण पापहृते ।
 सज्जनभूषण दुर्जनदूषण भक्तविभूषण धर्मरते जय० ॥६॥
 लोकविलक्षण बोधविचक्षण सज्जनरक्षण सादिवृते ।
 पद्मदलेक्षण लक्षितलक्षण दिव्यविभूषण पुष्पधृते जय० ॥७॥
 कुरु तव किंकरमंघ्रिरजोभरमानतसद्वरमात्सरतिम् ।
 सेवनतत्परमिष्टमहादरमच्युत केशव नित्यमुनिम् जय० ॥८॥

नित्यानन्दमुनिविरचिताऽष्टपदी संपूर्णा

वीमरी रागेगीयते गीये ।

भजनीयं केशवरुपमवनीयमे । भज० । अजहरिहररतं दर्शयते ॥भज०॥
 नूतनजलधरमेचकदेहम् । दितिसुतादितिजनरमनीयमे ॥अज०॥१॥
 शारदपूर्णाहिमांशुशुभास्यम् । कंजनेत्रं मदनमदहरणीयमे ॥अज०॥२॥
 कैस्तुभरत्नविराजितकण्ठम् । मणिमुक्तकनकहारकमनीयमे ॥अज०॥३॥
 तुंगाविशालभुजान्तरकान्तम् । श्रीनिवासंसकलजनवरणीयमे ॥अज०॥४॥

अष्टपदीयम् ॥

परवरद हरे केशव कान्त रमानाथ सन्नतभयहारम् ।
 भवहर वर्ष भजाभि त्वां दिव्यगुणाकारम् ॥ध्रुवपदम् ॥
 वरनवघन समरुपामरभूपानत पीताम्बरधारम् ।
 शिवरिपुमदहमोदितसाधोस्थलपंकजहारम् ॥स्थल० २॥रमानाथ०॥१॥
 नरवरसुरवरपूजितपादसरोरुह वरपंकजनाभम् ।
 नरसखनरकनिवारणमाधवरजनीशतुल्याभम् ॥रज०॥रमा०॥२॥
 अघहरसुखकर दीनदयावरुणालय मुनिमण्डलध्येयम् ।
 मुरहर मधुहर कंसविमर्दन श्रुतिसन्ततगेयम् ॥श्रुति०॥रमा०॥३॥
 भवभयलयकर विश्वंभर दामोदर धर्मात्मजमीशम् ।
 पदयुगयवमुखचिन्हविराजित ब्रह्मभवादीशम् ॥ब्रह्म०॥रमा०॥४॥
 वरतरसुरुचिरब्रह्मालय नारायण दोषवारणम् ।
 दितिसुतपरमविमोहन विष्णो भवनिधितारणम् ॥भव०॥रमा०॥५॥
 अभयद सदय सदानन्दकर पालक सन्धृतवनमालम् ।
 विकचितनिजजनमानससारस धर्मान्वयपालम् ॥धर्मा०॥रमा०॥६॥
 जलधरसुमधुरवाणी रणशान्तिकर कलिमलसंहारम् ।
 शसिनिभवदनकराम्बुजनकक धृतशेखरसारम् ॥धृत०॥रमा०॥७॥
 बहुतरदिनकरचन्द्रानलकान्तिहर पुरुबोधितमन्दम् ।
 सुललितगमनविलज्जितवारणनिष्कामानन्दम् ॥निष्का०॥रमा०॥८॥

गुर्जररागे प्रतिमण्डताले गीयते ॥

वरदतनो वृषणन्दन जनवन्दन ए नुदितमुदितमुनिवृन्द । जयजय देव हरे
॥ ध्रुवपदं ॥१॥

सुरनरमानसमोदन दितिरोदन ए । श्रुतिनलिनीनवसूर जय० ॥२॥

दलितमदनमददूषणवृषभूषण ए । श्रितजनकुमुदकलेश जय० ॥३॥

सुरकुलसज्जनरंजन भवभंजन ए । अखिलभुवनप्रतिपाल जय० ॥४॥

सुमधुरजलधरबन्धुर निजबन्धुर ए । धृतिधर धरणिधरेश जय० ॥५॥

सुकमलक्रेमललोचन जनिमोचन ए । निजजनसुखकरशील जय० ॥६॥

कलमलमलिननिखण्डन जनमण्डन ए । मुनिजनमधुकरकंज जय० ॥७॥

विक्रितनिजजनकानन कमलानन ए । स्थलकमलगलमाल जय० ॥८॥

योगानन्दरचितमिदं कुरुतेऽभिदं ए । किल कुशलं तव गीतं जय० ॥९॥

योगानन्दमुनिविरचिताष्टपदी समाप्ता ॥

उपजातिवृत्तम् ॥

उत्फुल्लहृत्वीरजकर्णिकायां तेजो महामण्डलमध्यसंस्थम् ।

अम्भोदनीलं शरदिन्दुकान्तं नारायणं प्रातरहं स्मरामि ॥१॥

अकारणात्यन्तदयानिधानं धर्मैण भक्त्यामुदितं मुनीशम् ।

अधर्मसर्गासुखदंशकालं नारायणं प्रातरहं स्मरामि ॥२॥

स्वधर्मविज्ञानविरक्तियुक्तां भक्तिं निजान्तः परिपोषयन्तम् ।

कामाद्यरित्रासद नामधेयं नारायणं प्रातरहं स्मरामि ॥३॥

प्रतर्भजामि भवभीतिहरं वरेण्यं ध्यानासनादि नियमैश्च विनासमाधिम् ।

पापात्मनां सुकृतिनामपि कारयन्तं तं नौमि धर्मतनयं शिरसाप्रणम्य ॥४॥

प्रातर्नमामि शिरसानिगमैकगम्यं ब्रह्मेन्द्रशर्वविबुधादिभिरप्यगम्यम् ।

उपतिंसंस्थितिलयादिनिदानमेकसंचिन्तयामि सततं हरिकृष्णदेवम् ॥५॥

प्रातर्नमाम्यमितदुष्टनिर्बहणाय सद्धर्ममर्मपरिपालनकारणाय ।

ब्राह्मण्यवेदपथगोसदनुग्रहाय प्रादुर्बभूव भुवि भक्तिवृषांगतोऽसौ ॥६॥

प्रातर्नमामि नमनीयनिजैकधाप्नो दुर्वाससाविहितशापनिदानमेत्य ।

घोरेकलौविषयिपामरजीवजातमुक्तैः समं समकरोदवतीर्ययस्तम् ॥७॥

प्रातर्नमन्ति पुलकांकितसर्वगात्राः प्रेम्णासदैकमनसाऽचलचेतसाय ।

ध्यात्वात्स्वकीयहृदये हरिकृष्णमूर्तिं ते यान्तिधाम विशदं क्षरभावशून्यम् ॥८॥

प्रातर्विहायशयनं स्थिरचेतसायः श्लोकाष्टकं पठति नित्यमनन्य भक्त्या ।

स्तोत्रमंगलकरं गिरिजाशिवोक्तं पुण्याहमेति निखिलं न हितस्य विज्ञा ॥९॥

इति याज्ञिकगिरिजाशंकरविरचितं प्रातः स्मरणाष्टकं समाप्तम् ॥

वसन्ततिलकावृत्तम्

वज्राम्बुजध्वजघटाभयवोद्वेखीखाखण्डेनुमुख्यशुभलक्ष्मपदारविन्दम् ।

वृत्तानुपूर्वपृथुलप्रसृतातिरम्यं प्रातर्हरिं वृषभुवं हृदिचिन्तयामि ॥१॥

दिव्येन्द्रनीलमणिदर्पणजानुयुगं सन्तर्जितद्विरदराजकरोरुलक्ष्मीम् ।

श्रीमत्कटीतटविलज्जतरं कुराजं प्रातर्हरिं वृषभुवं हृदिचिन्तयामि ॥२॥

सिताम्बरचन्दनचर्चितांगस्मेराननं लम्बितशेखरालिम् ।

सत्पुष्पहारावलि दर्शनीयं नारायणं प्रातरहं स्मरामि ॥४॥

वराभयेपाणियुगेदधानं चतुष्पटीमंसयुगेवसानम् ।

महामुनीनामपि पूजनीयं नारायणं प्रातरहं स्मरामि ॥५॥

शरत्सुजाताम्बुजपत्रनेत्रं विलोलहृष्टीक्षितपद्मनेत्रम् ।

भवप्रवाहोपरमप्रतापं नारायणं प्रातरहं स्मरामि ॥६॥

भक्तोत्तमप्रांगणमाश्रयन्तं वरानभीष्टानभिधावयन्तम् ।

निजानशेषानपिमानयन्तं नारायणं प्रातरहं स्मरामि ॥७॥

भक्तैः नदंतं परमाणुमानं नगेशतुल्यं हृदिमन्यमानम् ।

दीनं पतन्तं द्रुतमाददानं नारायणं प्रातरहं स्मरामि ॥८॥

इति दीनानाथभट्टविरचितं श्रीनारायणमुनेः स्मरणाष्टकसंपूर्णम् ॥

वसन्ततिलकावृत्तम्

प्रातः स्मरामि वृषपुत्रपदारविन्दं पापौषापिजनपातकपुंजदाहम् ।

मुक्तैर्महामुनिगणैर्महनीयमाद्यंसत्संगिनां परमंगलमाल्तिनाशनम् ॥१॥

प्रातः स्मरामि सुखशान्तिनिदानहेतुं कल्याणकारिगुणसागरदिव्य रूपम् ।

स्वानेकजन्मसुकृतैरवलोकनीयं श्रीधर्मपुत्रपदमात्मनि संदधामि ॥२॥

प्रातर्भजामि भजनीयभवाब्धिसेतुं संसारिणां सकलविघ्नविनाशदक्षम् ।

वेदान्तवेद्यशुभषोऽशचिह्नलक्ष्मं ध्यायामि धर्मतनयां त्रियुगंधियाऽहम् ॥३॥

बोधिद्रुमच्छदवितर्जनकारितुन्दतद्राजितोन्नतगंभीरसुनाभिकूपम् ।

ध्यानाधिहृद्दरवलीत्रयराजमानं प्रातर्हरिं वृषभुवं हृदिचिन्तयामि ॥३॥

नीलोत्पलदृष्टिशुभस्तनदर्शनीयं श्रीधर्मकौस्तुभललामसुबाहुमध्यम् ।

तारानुकारिविसरद्रुचितारहारं प्रातर्हरिं वृषभुवं हृदिचिन्तयामि ॥४॥

पीनाहिराजशुभभोग भुजाभिरामं ग्रैवेयभूषणदरातिमोज्जकण्ठम् ।

बिम्बोत्तमोष्ठमितहासविलासभासं प्रातर्हरिं वृषभुवं हृदिचिन्तयामि ॥५॥

चारुप्रदीपकालिकाशुकचंचुशोभासंतर्जयत्तिलसमोत्तमवीक्ष्यनासम् ।

कारुण्यपूर्णशतपत्रसुपत्रनेत्रं प्रातर्हरिं वृषभुवं हृदिचिन्तयामि ॥६॥

संपूर्णशारदनिशाकरनूतफुल्लपाथोजतर्जनकरास्यमनोभिरामम् ।

भूचापचारुसमकर्णविरोचमानं प्रातर्हरिं वृषभुवं हृदिचिन्तयामि ॥७॥

दीर्घललाटपटलेललितेललामं काश्मीरचन्द्रकयुतं तिलकंदधानम् ।

उर्ध्वसुगन्धिवरकेसरचन्दनस्य प्रातर्हरिं वृषभुवं हृदिचिन्तयामि ॥८॥

वाससिंहसगरुदजुनभास्वराणि संबिभ्रतं प्रतिदिनं क्वचिदुत्सवेषु ।

स्वर्णानिसंश्रितमुदेऽर्ककरस्फुरन्ति प्रातर्हरिं वृषभुवं हृदिचिन्तयामि ॥९॥

हैमानिहंसकसुनूपुरचारुकांची केयूरहारवलयप्रमुखानिसन्ति ।

आभूषणानिदधतं क्वचसत्किरीटं प्रातर्हरिं वृषभुवं हृदिचिन्तयामि ॥१०॥

कुन्दस्थलाब्जमुखचित्रसुगन्धिमाल्यकेयूरहारवरोखरकर्णपूरम् ।

जिघ्रन्तमात्मकरगंवरमाल्यगुच्छं प्रातर्हरिं वृषभुवं हृदिचिन्तयामि ॥११॥

इति अचिन्त्यानन्दमुनिविरचितं श्रीप्रातर्हरिं मूर्तिध्यानस्तोत्रं संपूर्णम् ॥

परमभागवतस्तोत्रम् ॥

॥ शार्दूलविक्रीडितं वृत्तम् ॥

धर्मस्तज्जनकोहरेश्चतनयोऽयोध्याप्रसादो
महान्कान्त्यर्कोरघुवीरकः क्षितिधरोरामप्रतापः प्रभुः ।
इच्छारामतदात्मजाभगवतो भक्ताविरक्ताभवे
सर्वान्भागवतानहंह परमान् वन्दे सदैतान्नरान् ॥१॥
मुक्तानन्दमहानुभावशुकमुन्यानन्द
गोपालकात्मानन्दयुगं कृपः सुखशता नन्दौ मुनिः सुव्रतः ।
ब्रह्मानन्ददयाऽविनाशभजनाजन्दानृणां मुक्तिदाः
सर्वान् भागवतानहंह परमान् वन्दे सदैतान्नरान् ॥२॥
नित्यानन्दनिरंजनोभगवदानन्दो गुणातीतयोगानन्द
मुनिसत्तमौ तु बदरीनाथावखण्डौ शिवौ ।
भूमानन्दमुकुन्दनिष्कुलजयानन्दाः स्वरुपोविभुः
सर्वान् भागवतानहंह परमान् वन्दे सदैतान्नरान् ॥३॥
कृष्णानन्दसुखप्रकाशपरमज्ञानस्वरुपोत्तमानन्दौ
राघववासुदेवरघुनाथानन्दनारायणाः ।
चैतन्याऽखिलरामदासकपिलानन्दश्च योगेश्वरः
सर्वान् भागवतानहंह परमान् वन्दे सदैतान्नरान् ॥४॥

एतेषांस्तवनं नृणां प्रियकरं सायं प्रगेवाजनाः
सर्वाघक्षयकारिणं प्रतिदिनं रम्यं पठन्तित्विदम् ।
तांस्ते वै खलु दर्शयन्ति करुणं नारायणं
मुक्तिदंतेभ्यश्चामलकं यथा करगतं यच्छन्ति मोक्षं च ते ॥१॥
इति वासुदेवानन्दवर्णिविरचितं परमभागवतस्तोत्रं समाप्तम् ॥

स्वग्विणीवृत्तम्

ब्रह्मधामाधिपं पुंप्रकृत्याक्षिपं वन्दितं निज्जैः पण्डितैर्नन्दितम् ।
धार्मिकं स्वामिनं सद्गुणं श्रीहरिं स्वामिनारायणं हेमनस्त्वं भज ॥१॥
मानदं कारणं शर्मणास्तारणं सागरादुःखतो जन्मिनां सद्गतम् ।
ज्ञानिनं ध्यानिनं योगिनं निर्ममं स्वामिनारायणं हेमनस्त्वं भज ॥२॥
वासुदेवं जगत्यावनं सर्वदावारणेन्द्रं यथाधावमानं तथा ।
सत्वरं सिद्धिदं सिद्धिपं सत्यति स्वामिनारायणं हेमनस्त्वं भज ॥३॥
देवदेवं दयासागरं नागरं श्रीकरं श्रीहरं नीलकण्ठाभयम् ।
धर्मवंश्यावनं धर्मरक्षाभवं स्वामिनारायणं हेमनस्त्वं भज ॥४॥
छुष्ययोवासिनं पद्मसिंहासनं चन्द्रबिम्बाननं कन्दमूलाशनम् ।
तापसं वर्णिनां नैष्ठिकानां गुरुं स्वामिनारायणं हेमनस्त्वं भज ॥५॥
मस्तर्केर्पगलां संदधानं जटां मेखलां मौजिकां चांसयुगमेकटौ ।
चर्मचैपं सदानन्दकन्दमुदा स्वामिनारायणं हेमनस्त्वं भज ॥६॥

सर्वज्ञोमुनिराड् नृसिहनियमानन्दौ प्रभाव्यापकौ
निर्दोषो हरिकृष्णवामन मुनि तद्रूपपूर्णादयः ।
देवानन्दमहाप्रसादपुरुषानन्दाश्च सर्वेष्वरः
सर्वान् भागवतानहंह परमान् वन्दे सदैतान्नरान् ॥५॥
चिद्रूपोमुनिसच्चिदौ मुनिवरौस्वयंप्रकाशो यमी
गोविन्दाक्षररामकृष्ण मुनयो नारायणोयोनरः ।
प्रेमानन्दनरोत्तमाद्भुतसदानन्दागुरुवैष्णवः
सर्वान् भागवतानहंह परमान् वन्दे सदैतान्नरान् ॥६॥
हेमन्तोत्तमसूरवास्तुभृगुजिन्नांजालयास्तुंगजित्
खट्वांगाऽभयसोमवीरमयजिदेवप्रतापादयः ।
जाल्मोमाभयनांगमालकरिमालक्षः कमोरत्नजि
त्सर्वान् भागवतानहंह परमान् वन्दे सदैतान्नरान् ॥७॥
रेवाशंकरसुन्दरौ चतुलजारामौ प्रभाशंकरौ
गांगेयोमयारामनन्दुभगमूला नाचिकेतादयः ।
काशीपर्वतदेवरामभगवद्धेमन्तगोवर्द्धनाः
सर्वान् भागवतानहंह परमान् वन्दे सदैतान्नरान् ॥८॥
आशाजिज्जयसिंहभीमरवजीद्दामोदरामूलजि
द्रौपालो हरजिद्रणेशनिभौ वेणीभयोभक्तराट् ।
अम्बाराममुकन्दगावलरणछोडाः शिवोयाज्ञिकः
सर्वान् भागवतानहंह परमान् वन्दे सदैतान्नरान् ॥९॥

सिंहशार्दूलगौव्यालनागादिभिर्जन्तुभिर्दुर्गमेदुष्टभीकानने ।
पद्यमानं हिमागस्य चानेकशः स्वामिनारायणं हेमनस्त्वं भज ॥७॥
पुष्पहारार्वालि दीर्घदोर्दण्डकं वेदवाचं नराकारमण्डस्थितम् ।
कंजशोणाम्बकं मेघनिम्नस्वनं स्वामिनारायणं हेमनस्त्वं भज ॥८॥
पापहं वर्णिनावासुदेवेन शं स्तोत्रमेतत्कृतं श्रीहरेच्छाखिलम् ।
यः कथेद्यः पठेदन्ततः प्रत्यहं मानवः प्राण्युयाम्गलं सोऽत्रहि ॥९॥
इति वासुदेवानन्दवर्णिविरचितं श्रीहरिस्तोत्रं समाप्तम् ॥

उपजातिवृत्तम् ॥

धर्मस्यबालं मदनस्यकालं सन्मार्गपालं हतलोभजालम् ।
कलेः करालं सुधियां रसालं नारायणं भक्तिसुतं नमामि ॥१॥
अर्हिसशीलं प्रियहंसलीलं जितप्रमीलं कृतदिव्यलीलम् ।
पयोदनीलं प्रियसाधुशीलं नारायणं भक्तिसुतं नमामि ॥२॥
पाखण्डनाशं विभुधप्रकाशं सुखावकाशं हतभक्तपाशम् ।
विद्याविकाशं जनतानिराशं नारायणं भक्तिसुतं नमामि ॥३॥
सुरारिमोहं सुमतिप्ररोहं सच्छास्त्रदोहं कुधियामपोहम् ।
सदाविमोहं पुरुशोभनोहं नारायणं भक्तिसुतं नमामि ॥४॥
सदापवित्रं मुनिवर्यमित्रं क्षमाचरित्रं जनतातिचित्रम् ।
अर्हिससस्त्रं सुजनातपत्रं नारायणं भक्तिसुतं नमामि ॥५॥

वर्णीन्द्रवेधं लघुकीर्णकेशं हितोपदेशं सकलप्रजेशम् ।
गताघलेशं जितसर्वदेशं नारायणं भक्तिसुतं नमामि ॥६॥
अभीतिहस्तं वरदान्यहस्तं कर्मप्रशस्तं हतिपातवस्तम् ।
कुदेशिकास्तं कुपथागमास्तं नारायणं भक्तिसुतं नमामि ॥७॥
संसारसारं भवसिन्धुपारं दयाविहारं कृतधर्मधारम् ।
भक्तातिहारं भुवि दीनतारं नारायणं भक्तिसुतं नमामि ॥८॥

इति दीनानाथ भट्ट विरचित श्रीहरिमहिमाष्टकं

॥ शार्ङ्गलविक्रिडितवृत्तम् ॥

स्वीये धाम्निसदाऽक्षरे परतरे संसेवितां धिद्वयो
भक्तैर्ब्रह्मशरीरिभिर्य उरुधा वेदान्तवेद्यः प्रभुः ।
नैकांडोद्भवपालनादिकरपुंमायानियन्ता स्वराट्
कारुण्याम्बुनिधिर्नमामितमहं श्री स्वामिनारायणम् ॥१॥

वसन्ततिलकावृत्तम् ॥

श्रीवासुदेवइहभारतजीवलोकक्षेमायनिर्जर ऋषिः करुणानिधिस्त्वं ।
आकल्पमाचरतितीव्रतपांसितं त्वं नारायणं मुनिवरं बदरीशमीडे ॥१॥
श्रीनारदादिमुनिमण्डलसेवितांघ्रिनिर्नीडगाढदलसंकुलितां विशालाम् ।
अध्यास्यवेदहृदयस्यनिरुपकं त्वं नारायणं मुनिवरं बदरीशमीडे ॥२॥
देवांगनागणवसन्तसुगन्धिवातैर्युक्तः सुराधिपतिमोहकगायकौघैः ।
कामोऽपियेन सहसा विजितश्च तं त्वं नारायणं मुनिवरं बदरीशमीडे ॥३॥

यस्मानसंजिततपस्विगणोपिरोषः स्पृष्टुं च न कदाचननाऽऽपशक्तिम् ।
तं त्वं च विभ्यतियतान्तरवैरिणोऽन्ये नारायणं मुनिवरं बदरीशमीडे ॥४॥
त्वं पूर्णकामपतिरप्यनुवासर स्वं दैवं च पित्र्यमपिकर्मकरोषिकाले ।
संग्राहयन्नखिलनैष्ठिकवर्णिनस्त्वं नारायणं मुनिवरं बदरीशमीडे ॥५॥
यस्मात्प्रवर्तत इहाखिलसौख्यहेतुः सच्छस्त्रवृन्दमखिलं खलु नैष्ठिकेन्द्रात्
यत्कर्मदुष्करममर्त्यगणैश्च तं त्वं नारायणं मुनिवरं बदरीशमीडे ॥६॥
ये ये निवृत्तिमुपयान्ति विरागवेगात्संसारभीतिजनितादधिभूमि ते ते
यस्याश्रमेणसुखिनोऽत्र भवन्ति तं त्वं नारायणं मुनिवरं बदरीशमीडे ॥७॥
यत्पादपद्मकरन्दरसैकलुब्धो ब्रह्माण्डसौख्यमखिलं हि कदाचिदेव ।
रंकोपिनेच्छति सुखाम्बुधिमेव तं त्वं नारायणं मुनिवरं बदरीशमीडे ॥८॥

इति सत्संगीजीवनस्थ नारायणाष्टकं

हरिगीतच्छन्दः ॥

नवमेघमेचकविग्रहं धृतपुष्पहारमनोहरं जयकारिणं
भयहारिणं तमसः परं शिशिरोदरम् ।
निजमोदितं निगमोदितं जगदीश्वरैः कृतवन्दनं हरिकृष्ण
कृष्ण भवन्तमीश नमाम्यहं वृषणन्दनम् ॥१॥
जनताप पापविनाशितं क्षितिभक्तिधर्मविकाशितं
जितदेवदानवदैत्यमानवकामगर्वविपाटितं ।

द्विजसाधुदैवतमण्डनं कृतकौलनास्तिकखण्डनं हरिकृष्ण
कृष्ण भवन्तमीश नमाम्यहं वृषणन्दनम् ॥२॥
परिपूर्णचन्द्रसमाननं तपसे मुदाश्रितकाननं हयवाहनं
रिपुगाहनं कुलदेवमारुतिमाननम् ।
करुणालयं जगदालयं धृतपीतकेशरचन्दनम् हरिकृष्ण
कृष्ण भवन्तमीश नमाम्यहं वृषणन्दनम् ॥३॥
शरदब्जपत्रविलोचनं निजभक्तकष्टविमोचनं वनमालिनं
सुरशालिनं ज्वलनार्कसोमविरोचनम् ।
कलिभूरिसारविभंजनं निजदासहासविरंजन हरिकृष्ण कृष्ण
भवन्तमीश नमाम्यहं वृषणन्दनम् ॥४॥
मृदुपल्लवारुणपत्तलं व्रततीर्थदानतपः फलं पदपावनं
लघुधावनं भुवनावनं गगनामलम् ।
तिलपुष्पसन्निभनासिकं जनतान्तराहितं गंजनं हरिकृष्ण
कृष्ण भवन्तमीश नमाम्यहं वृषणन्दनम् ॥५॥
करिपुष्करोपमदोर्युगं सुहृदां खलान्तरभेदनं
पृथुभालकुंकुमचन्द्रकं भुवि बोधितात्मनिवेदनम् ।
भगवन्तमच्युतमव्ययं प्रकृतिश्वरान्तककंपनं हरिकृष्ण
कृष्ण भवन्तमीश नमाम्यहं वृषणन्दनम् ॥६॥
यमदूतभूतनिवारणं सकलागमोद्भवकारणं सितवाससं
रविभाससं नरकातिकष्टवितारणं ।

श्रुतदुर्गपत्तनवासिनं सुकृतारिबन्धुनिकन्दनं हरिकृष्ण
कृष्ण भवन्तमीश नमाम्यहं वृषणन्दनम् ॥७॥
कविवासुदेवपरिष्ठुतं यशसोज्वलेन भुवि श्रुतं गुणसागरं
सुहृदाहरं बहुमूल्यभूषणसंयुतम् ।
वृषवंशिवाडवमंगलं समितौ तु विप्रसदंचनं हरिकृष्ण कृष्ण
भवन्तमीश नमाम्यहं वृषणन्दनम् ॥८॥

इति वासुदेवानन्दवर्णिविरचितं नमनाष्टकं ॥

उपजातिवृत्तम् ॥

सद्धर्मरक्षात्तजने सदीश प्रतापनिर्मूलनदैत्ययूथ ।
पाखण्डतो रक्षितनैजभक्ता प्रशान्तमूर्ते जय नीलकण्ठः ॥१॥
निश्रेयसायैव कलौ नराणां भक्त्या सदोपास्यमनोज्ञमूर्ते ।
अतिक्षमाब्धेऽतिदयानिधान प्रशान्तमूर्ते जय नीलकण्ठः ॥२॥
स्वभक्तगोलोकनयात्मनिष्ठ प्रभो सदैकान्तिकधर्मधर्तः ।
प्रवृत्तिक्षेमदसांख्ययोग प्रशान्तमूर्ते जय नीलकण्ठः ॥३॥
अधर्ममायाकलिकालनानादोषाशुनाशन श्रवणादिभक्ते ।
धर्मक्रियातत्पर चारुवेष प्रशान्तमूर्ते जय नीलकण्ठः ॥४॥
महामुने योगकलाप्रवृत्ते योगेश्वरानन्तगुणाप्रभाव ।
विभो धराभीतिद दिव्यरूप प्रशान्तमूर्ते जय नीलकण्ठः ॥५॥

कामाद्यरित्रासद चिन्तनेश पापौघविद्रावणनामधेय ।
अज्ञानविध्वंसन बोधशक्तेप्रसान्तमूर्ते जय नीलकण्ठः ॥६॥
हारिप्रसादे हरिकृष्ण कृष्णस्वामिन् हरे तापसनेष्टिकेन्द्र ।
नारायण प्रेमवतीतनुज प्रशान्तमूर्ते जय नीलकण्ठः ॥७॥
अदीनदिव्याचरित स्वतन्त्र ब्रह्मर्षिराजर्षिसमर्चितांग्रे ।
श्री स्वामिनारायणदेशिकेन्द्र प्रशान्तमूर्ते जय नीलकण्ठः ॥८॥

इति मुकुन्दानन्दवर्णिकृतास्तुतिः ॥

पंचचामरवृत्तम् ॥

दयार्जवादिसागरंनिरन्तरप्रजागरं प्रसूनदिव्यशेखरंविदांवरंमनोहरम् ।
प्रवालसन्निभाधरं विनम्रभक्त शंकरं सुरैः कृताभिवन्दनं
भजामि धर्मनन्दनम् ॥१॥
स्वसाधुशर्मकारिणं जगन्नरानुसारिणं प्रसूनगुच्छधारिणं
करेणुमन्दचारिणम् ।
स्वशुद्धकीर्तिकारिणं शरण्यकष्टहारिणं सुरैः कृताभिवन्दनं
भजामि धर्मनन्दनम् ॥२॥
कृपाकटाक्षवीक्षणं दयानिधिसुलक्षणं समाधियोगसिक्षणं
फलादिनित्यभक्षणम् ।
सदा हि दीनरक्षणं स्वचिन्तनं प्रतिक्षणं सुरैः कृताभिवन्दनं
भजामि धर्मनन्दनम् ॥३॥

अजादिदेवकारणं सुरारिसैन्यमारणं भवाब्धिभक्ततारणं
समग्रविश्वधारणम् ।
अधिश्रितोत्तमांगणं प्रकोष्ठपुष्पकंकणं सुरैः कृताभिवन्दनं
भजामि धर्मनन्दनम् ॥४॥
सुभक्तितैत्यमोहनं च वेदसारदोहनं कुवासनाव्यपोहनं च
सत्यथप्ररोहणम् ।
सुनासिकं सुलोचनं निजाश्रितार्तिमोचनं सुरैः कृताभिवन्दनं
भजामि धर्मनन्दनम् ॥५॥
सुधाकरप्रभाननं स्वधिष्ठिताधिकाननं भुजंगदादिशोभनं
सुरादिचित्तलोभनम् ।
अनर्घ्यमौलिवेष्टनं सदा मुदा सुचेष्टनं सुरैः कृताभिवन्दनं
भजामि धर्मनन्दनम् ॥६॥
तपस्वियोगिनायकं धरासुकृद्विधायकं पुराणवेदगायकं
प्रशान्तकामसायकम् ।
सतां सदासहायकं स्वभक्तमोक्षदायकं सुरैः कृताभिवन्दनं
भजामि धर्मनन्दनम् ॥७॥
अनन्तविश्वकारकं ह्यनन्तपापहारकं हिमोष्णवर्षसाहकं
सतांगतिं विनायकम् ।
कृताधिकाध्वखण्डनं च भक्तिधर्ममण्डनं सुरैः
कृताभिवन्दनं भजामि धर्मनन्दनम् ॥८॥

इति मंजुकेशानन्दविरचितं हरिभजनाष्टकं ॥

अनुष्टुप छन्दः

धर्मकर्त्ता धर्मवक्ता धर्मात्मा धर्मसंस्थितिः ।
धर्मरक्षावतारो मे प्रियतां धर्मनन्दनः ॥१॥
धर्मभक्तीष्टसुखदो धर्मयुग्भक्तिबोधकः ।
धर्मनिष्ठजनप्रेष्ठः प्रियतां धर्मनन्दनः ॥२॥
धर्मस्थापन उद्युक्त धर्मशास्त्रप्रवर्तकः ।
धर्मयुक्तज्ञानवक्ता प्रियतां धर्मनन्दनः ॥३॥
धर्महीनोन्मूलनकृद् धर्मरूपप्रकाशकः ।
धर्मकार्यरतोनित्यं प्रियतां धर्मनन्दनः ॥४॥
धर्माश्रयो धर्मरुचिर्धर्मि धर्मधुरन्धरः ।
धर्मनिष्ठजनैः सेव्यः प्रियतां धर्मनन्दनः ॥५॥
धर्मविज्ञो धर्मवपुर्धर्मरूपाखिलक्रियः ।
धर्मकीर्त्तिर्धर्ममतिः प्रियतां धर्मनन्दनः ॥६॥
धर्मसर्गैकसंपोष्टा न्यस्तधर्मधुरान्वयः ।
स्वेष्टदेवो हि धर्माख्यः प्रियतां धर्मनन्दनः ॥७॥
धर्मरक्षणाविख्यातो धर्मपत्नीस्तनन्धयः ।
धर्मोद्भवपथाचार्यः प्रीयतां धर्मनन्दनः ॥८॥

इति शिवरामशर्मप्रोक्तं धर्माष्टकं ॥

उपजातिवृत्तम् ॥

विशालभालं कलिजाकरालं स्वभक्तपालं वृषभक्तिबालम् ।
सन्माल्यमालं ललितांगशालं श्रीस्वामिनारायणमानतस्तम् ॥१॥
धर्मावितारं भवसिन्धुतारं दयाविहारं सुकृतारिदारम् ।
निजातिहारं वयुनादिसारं श्रीस्वामिनारायणमानतस्तम् ॥२॥
मुनीन्द्रवासं वरभूमिभासं विपन्निरासं सुखितात्मदासम् ।
सदास्यहासं तिलमाल्यनासं श्रीस्वामिनारायणमानतस्तम् ॥३॥
मुक्तावचूलं परशान्तिमूलं सुरारिशूलं श्रितवैरितूलम् ।
निजानुकूलं सितसद्भुकूलं श्रीस्वामिनारायणमानतस्तम् ॥४॥
घनन्तं विशादं शमितप्रवादं पयोदनादं दलितप्रसादम् ।
सुपद्मपादं विपदप्रसादं श्रीस्वामिनारायणमानतस्तम् ॥५॥
निरस्तपापं भवहारिजापं लसत्कलापं हृतभक्तापम् ।
असहुरापं धृतबुद्धिचापं श्रीस्वामिनारायणमानतस्तम् ॥६॥
त्रसत्कृतान्तं कृतपातकान्तं प्रियं नितान्तं महतां प्रशान्तम् ।
श्रियानिशान्तं शुभकीर्तिकान्तं श्रीस्वामिनारायणमानतस्तम् ॥७॥
श्रेयोनिदानं श्रुतमुक्तगानं गजेन्द्रयानं कृतसाधुमानम् ।
मोक्षैकतानं करुणानिधानं श्रीस्वामिनारायणमानतस्तम् ॥८॥

इति अचिन्त्यानन्दवर्णिविरचितं श्रीस्वामिनारायणवर्णनाष्टकं ॥

इन्द्रवज्रोपजातिवृत्त ॥

श्रीधर्मसद्वन्यवतीर्य विष्णुर्यो वासुदेवो हरिकृष्ण ईशः ।
 श्रीनीलकण्ठोऽत्र पुनाति मर्त्यान् ध्याये हरिं तं हृदि धर्मपुत्रम् ॥१॥
 यस्य स्वरूपे तिललक्षणानि स्वभक्तचेतांसि हरन्ति यद्वत् ।
 अयांसिचाकर्षमणिप्रवेकाध्याये हरिं तं हृदि धर्मपुत्रम् ॥२॥
 यस्याक्षरे धामनियत्प्रसक्ताः क्रीडन्ति दिव्येऽक्षरसंज्ञमुक्ताः ।
 सम्राट्त्नूजा इवसर्व मान्याध्याये हरिं तं हृदि धर्मपुत्रम् ॥३॥
 यस्यास्यपद्मेऽद्भुतभूरिशोभे वसन्ति नेत्रभ्रमरा जनानाम् ।
 हंसायथा मानसपद्मवृन्दे ध्याये हरिं तं हृदि धर्मपुत्रम् ॥४॥
 यः पोषयत्यत्र निजान् स्वकीयज्ञानोपदेशेन सुधोपमेन ।
 वत्सान् सुशीला पयसा यथा गौर्याये हरिं तं हृदि धर्मपुत्रम् ॥५॥
 पाखण्डधर्माद्युदयेन यस्य शाक्ता व्यलीयन्त यथोदितेऽर्के ।
 घृका वृषद्वेषिण एव चान्ये ध्याये हरिं तं हृदि धर्मपुत्रम् ॥६॥
 यथादपद्मेऽक्षरमुक्तचेतो भृंगा रमन्ते सरसीवमीनाः ।
 आसेव्यमाने भुवि भूरिभक्तैः ध्याये हरिं तं हृदि धर्मपुत्रम् ॥७॥
 यदीयसौन्दर्यगुणादिपारं शेषादयो यान्तिन यस्य भक्ताः ।
 वाञ्छन्तिनाप्यक्षरसौख्यमन्तः ध्याये हरिं तं हृदि धर्मपुत्रम् ॥८॥

स्त्रगधरावृत्तम्

गोपालानन्दनाम्ना रचितमतिशुभंत्वष्टकं सन्मयेदं प्रीत्यै
 श्रीधर्मसूनोः प्रकटभगवतः स्वामिनारायणस्य । तन्माहात्म्यावबोधं

य इदमिह जनः श्रावयेत्कीर्तयेद्वा स स्याद्वै हरिरतुलमुदं चाप्नुयात्तत्र
 धामिः ॥१॥

इति श्री गोपालानन्दमुनिविरचितं श्रीहरिमहिमाष्टकं ॥

अष्टपदीयम् ॥

त्वयितुहरेचेतोरमताम् ॥ ध्रुवपदम् ॥
 नीलेवपुषिवसनानिसितानि । दधे धवे तत्र जगताम् त्वयि० ॥१॥
 विधिभववन्दितचरणसरोजे । वरवृषांगेऽपिवदताम् त्वयि० ॥२॥
 सदसिसाधूनामकृतयो मानम् । मदहर वाक्यैर्मधुरसताम् त्वयि० ॥३॥
 मुक्तापुष्पवरहारसुकण्ठे । कृतभवदूरे भजताम् त्वयि० ॥४॥
 तिष्ठतु तत्र यदाघपदं नः । हृदिमुखसच्चानिभवताम् त्वयि० ॥५॥
 पृथुलललाटविराजितचन्द्रे । महीयसि धीमतिमहताम् त्वयि० ॥६॥
 विकचितशोणकमलदलहृष्टे । द्विरदगतौगतौहसताम् त्वयि० ॥७॥
 वदनशशिहृतमोभूरिहस्ते । सखेतत्रयस्त्वरं हरताम् त्वयि० ॥८॥
 वासुदेवभणितमेतदर्च्यम् । नृणांश्रवणसोरसनयताम् त्वयि० ॥९॥

इति वासुदेवानन्दवर्णिविरचिताष्टपदी ॥

मालवरागेण एकतालीतालेगीयते ॥

केशवतापं हर हर मे ब्रह्मवन्तं ॥ त्वां नमामि सदा भगवन्तं ।
 केशव० ॥ ध्रुवपदम् ॥ अरुण कमल

लोचनहृत्खंजनमानमहागुणवन्तं ॥
 नारायणहरिकृष्णमहेशं सुकृतं सदसि कथयन्तं केशव० ॥१॥
 नीलजलदसमविग्रहचर्चितचन्दनमतिबलवन्तं ॥
 दीनदयाकर जय जयदेवं कुरु हृदि मम शमनन्तम् केशव० ॥२॥
 सदय हृदय दर्शय मुखपंकजमाशुमालामाहरन्तं ॥
 यष्टयासु मनसां ते भक्तवासं कुसुमकुलगौरदन्तं केशव० ॥३॥
 किसलय कोमलतलमधिशोभं ध्यायत्यजस्रं हसन्तम् ॥
 तं चारुयन्मुनयः पादपद्मं मदनकदन भगवन्तं केशव० ॥४॥
 नवधनधवलमृदुलवसनानि शिवेनवपुषाधरन्तं ॥
 नयनानन्दमान्तरशत्रून् शमयद्भटितिदयाव केशव० ॥५॥
 कालाक्षरपुं प्रकृतिविराजं तरुणवारणगतिमन्तम् ।
 शंकरौयस्यशिरसिसुकरौ तं तवधरममधृतिमन्तं केशव० ॥६॥
 कलितललितभूषणभवनस्त्वं भूवनत्रयेविलसन्तं ॥
 गोविन्दमेदयितोभवगाढं जननिहृदयनिवसन्तं केशव० ॥७॥
 वृषकुलरविमण्डलभूषयन्तं वाममुखं रुचिमन्तम् ॥
 वासुदेवचेतसिमनुजानामघगणनिकरं दहन्तम् केशव० ॥८॥

इति वासुदेवानन्दवर्णिविरचिताष्टपदी ॥

अष्टपदीयम् ॥

देवाभयदंनारायणदेवाभयदंनारायण । रमणीयमेरुपंवरमतिदर्शय । देवा०
 ॥ ध्रुवपदम् ॥
 परिहृतकोटिककामायसुषमं । तरुणवयः संवरणीयमे देवा० ॥१॥
 सहजानन्दं नाम वृषकन्दं करुणावरुणगृहरमणीयमे देवा० ॥२॥
 हंसद्युतिवसनानियदर्च्यं दधतिशिति शं करणीयमे देवा० ॥३॥
 वामं वामश्रवणेनीलबिन्दुं केनोदधदेव धरणीयमे देवा० ॥४॥
 मुमुदिमहे प्रत्यहं मंजुहारी । वीक्षमनसिदेवश्रयणीयमे देवा० ॥५॥
 सममेतुमब्जं मृगायतहृभ्यां वने वा तपस्यन्ति मरणीयमे देवा० ॥६॥
 दृष्ट्वामनोतित्वरयतिहृद्यं यन्मेऽनिशं पापं हरणीयमे देवा० ॥७॥
 वासुदेवोसौ नामेतितन्मे चक्रे भवतु भव भरणीयमे देवा० ॥८॥

इति वासुदेवानन्दवर्णिविरचिताष्टपदी ॥

हनुमत्स्तोत्रम् । अनुष्टुप छन्दः ।

नमस्त आंजनेयाय वायुपुत्राय धीमते ।
 रामदृताय महते सुग्रीवसचिवाय च ॥१॥
 नमोऽस्तु ते महावीर महाबलपराक्रम ।
 वैरिभीषणरुपाय रावणात्रासदायिने ॥२॥
 नमो हरावताराय शिलावृक्षायुधाय च ।

अन्य स्तोत्रो २५१

रक्षा सैन्य विमर्दाय नमस्तुभ्यं यशस्विने ॥३॥
 नमो हनुमते तुभ्यं लंकानगरदाहिने ।
 दशग्रीवसुतघ्नाय सीताशोकविनाशिने ॥४॥
 नमोऽस्तु ते महायोगिन् सदा शुद्धान्तरात्मने ।
 सीतारामातिहृदाय नमस्ते चिरजीविने ॥५॥
 नमः कपीन्द्र ते नित्यं सर्वरोगविनाशिने ।
 भूतप्रेतपिशाचादिभयविद्रावणाभिध ॥६॥
 नमस्तुभ्यं रामभद्र पुरुषप्रेष्ठाय भूयसे ।
 नमोऽतिस्थूलरूपाय सूक्ष्मरूपधराय च ॥७॥
 नमोऽखिलभयघ्नाय निर्भयाय महात्मने ।
 बालार्कद्युतिदेहाय मुष्टिप्रहरणाय च ॥८॥
 नमो लंकेश्वरोद्यानभंगवित्रासितास्रप ।
 रामनामानुरक्ताय लक्ष्मणप्राणदाय ते ॥९॥
 नमस्ते विश्ववन्द्याय विजयाय वरीयसे ।
 भक्तसंकटसंहर्त्रे धर्मनिष्ठाय जिष्णवे ॥१०॥
 नमो नैष्ठिकवर्याय विजनारण्यवासिने ।
 भक्ताभीष्टप्रदात्रे च पाण्डवप्रियकारिणे ॥११॥
 नमो धर्मारिनाशाय विमलाय च भास्वते ।
 नित्यं रामायणकथाश्रवणोत्सुकचेतसे ॥१२॥

अन्य स्तोत्रो २५३

वृषाकपे केशव धर्म धीर शुचिश्रवो भूतपते परात्मन् ।
 पुण्यांग चञ्जेष्टद पुण्यकीर्ते सुधीर्नमस्ते पुरुषोत्तमाय ॥५॥
 अधोक्षज श्रीकर कंजनेत्र वेदैकविद्वेदकृदव्ययात्मन् ।
 अव्यक्तसंश्रित्पर सौख्यहेतो आनन्दविद्याधिपते नमोऽस्तु ॥६॥
 ज्ञेयादिदेव प्रियभक्त पूज्य प्रेष्ठ प्रजेशामरवर्यं सर्व ।
 ब्रह्मागुणागम्य सददर्शनीय प्रमाणहीनाधिपते नमोऽस्तु ॥७॥
 स्वामिन् महेशामलधाम देव ज्ञानप्रदागोचर सुदुणाप्त ।
 सहस्रमूर्ते पुरुषाप्तकामा प्रकाशकाकाशवपुर्नमस्ते ॥८॥
 स्वतन्त्र मायाधिप सर्वशक्ते सदा प्रसन्नो भव पाहि चास्मान् ।
 त्वमेव सर्वाश्रयणीय एकस्तस्मै मुहुस्ते भगवन्नमोऽस्तु ॥९॥

भगवत्प्रार्थनास्तोत्रम् ॥

अपराधस्रहभाजनं पतितं भीमभवाणोवोदरे ।
 अगतिं शरणातं हरे कृपया केवलमात्मसात्कुरु ॥१॥
 अविवेकघनान्धदिङ्मुखे बहुधा सन्ततदुःखवर्षिणि ।
 भगवन् भवदुर्दिने पथः स्वखलितं मामवलोकयाच्युत ॥२॥
 न मृषा परमार्थमेव मे शृणु विज्ञानमेकमग्रतः ।
 यदि मे न दयिष्यसे ततो दयनीयस्तव नाथ दुर्लभः ॥३॥

अन्य स्तोत्रो २५२

नमो धार्मिकसेव्याय ब्रह्मण्याय सुरार्चित ।
 तुभ्यं बृहद्व्रतप्रेष्ठ सर्वपापापहारिणे ॥१३॥
 नमो दारिद्र्यदुःखघ्न मारुते बन्धखण्डन ।
 सुखदाय शरण्याय नमस्ते ऋषिवृत्तये ॥१४॥
 नमो वरद ते नित्यं रामध्यानाद्यनाकुल ।
 सुखाराध्य दुराराध्य नमस्ते दिव्यरूपिणे ॥१५॥
 नमोऽर्कपुष्पहाराय तुभ्यं मामभयं कुरु ।
 दर्शनं देहि साक्षात्ते नमस्ते सर्वदर्शिने ॥१६॥

आ स्तोत्रथी उद्धृत धोऽशाः ११२ मंत्र
 नमो हनुमते भयभङ्गनाय सुखं कुरु फट स्वाहा ॥

उपजाति वृत्तम् ॥१०८ नाम

गोविन्द नारायण वासुदेव श्रीकृष्ण संकर्षण पद्मनाभ ।
 नरानिरुद्धेश्वर लोकनाथ हरे मुकुन्दाद्य नमो नमस्ते ॥१॥
 आनन्दकन्दाच्युत सुन्दरांग दयानिधे माधव मंगलात्मन् ।
 विष्णो हृषिकेश परावरेण प्रद्युम्न पद्मानन ते नमोऽस्तु ॥२॥
 विशुद्धमूर्ते मधुसूदनाज दामोदर श्रीधर सर्ववन्द्य ।
 ब्रह्मण्यदेवाक्षर पूर्णकाम प्रभो विभो नाथ नमो नमस्ते ॥३॥
 वैकुण्ठ सत्योत्तम सत्व भूमन् हिरण्यगर्भ त्रिककुत्कलेश ।
 विश्वोत्तमश्लोक विधे महर्षे प्राणेश विश्वेश्वर ते नमोऽस्तु ॥४॥

अन्य स्तोत्रो २५४

तदहं त्वदृते न नाथवान् मदृते त्वं दयनीयवान्न च ।
 विधिनिर्मितमेतमन्वयं भगवन् पालय मास्म जीहपः ॥४॥
 वपुरादिषु योऽपि कोऽपि वा गुणतोऽसानि यथातथाविधः ।
 तदयं तव पादपद्मयोरहमद्यैव मया समर्पितः ॥५॥
 मम नाथ यदस्ति योऽस्म्यहं सकलं तद्धि तवैव माधव ।
 नियतस्वमिति प्रबुद्धधीरथवा किन्नु समर्पयामि ते ॥६॥
 अवबोधिवानिमां यथा मयि नित्यां भवदीयतां स्वयम् ।
 कृपयैवमनन्यभोग्यतां भगवन् भक्तिमपि प्रयच्छ मे ॥७॥
 तव दास्यसुखैकसंगिनां भवनेष्वस्त्वपि कीटजन्म मे ।
 इतरावसथेषु मा स्म भूदपि मे जन्म चतुर्मुखात्मना ॥८॥

करु णालहरी

विषीदता नाथ विषानलोपमे विषादभूमौ भवसागरे विभो ।
 परं प्रतीकारमपश्यताऽधुना मयायमात्मा भवते निवेदितः ॥१॥
 भवानलज्वालविलुप्तचेतनः शरण्य तेऽङ्घ्रि शरणं भयादयम् ।
 विभाव्य भूयोऽपि दयासुधाप्सुधेविधेहिमे नाथ यथा यथेच्छसि ॥२॥
 विहाय संसारमहामरुस्थलीमलीकदेहादिमिलन्मरीचिकाम् ।
 मनोमृगो मे करुणामृताप्सुधेविगाढुमीश त्वयि गाढमीहते ॥३॥

तवाङ्घ्रिं घ्रफुल्लाम्बुजमध्यनिर्गलन्मरन्दनिः स्यन्दनितान्तलम्पटः ।
मनोमिलिन्दो मम मुक्तचापलस्त्वदयमीशान तृणाय मन्यते ॥४॥
जगत्त्रयत्राणविधौ धृतव्रतं तवाङ्घ्रिं घ्राजीवमपास्य ये जनाः ।
शरण्यमन्यन्मृगयन्ति यान्ति ते नितान्तमीशान कृतान्तदेहलीम् ॥५॥
रमामुखाम्भोजविकासनक्षमो जगत्त्रयोद्बोधविधानदीक्षितः ।
कदा मदज्ञानविभावरौ हरे हरिष्यति त्वन्नयनारुणोदयः ॥६॥
सुरासुरस्वान्तचकोरचुम्बिता समस्तसन्तापचयापनोदिनी ।
महानिशीथे मम मानसे कदा स्फुरिष्यति त्वन्मुखचन्द्रचन्द्रिका ॥७॥
सुयौवनापाण्डुरगण्डमण्डलप्रतिस्फुरत्कुण्डलताण्डवाद्भुतम् ।
गदाग्रज त्वन्मुखफुल्लपंकजं कदा मदक्षणोरतिथिर्भविष्यति ॥८॥
सुरापगातुंगतरंगचालितां सुरासुरानीकललाटलालिताम् ।
कदा दधे देव दयामृतोदधे भवत्पदाम्भोरुहधूलिधोरणीयम् ॥९॥
महाजवाश्लिन्नविवेकरश्मयो मदोद्धता देव मदक्षवाजिनः ।
हरे समासाद्य तवाङ्घ्रिं घ्रमन्दुरामपास्तवेगा दधतां सुशीलताम् ॥१०॥
पुरातनानां वचसामगोचरं महेशितारं पुरुषोत्तमं पतिम् ।
अपास्य तं त्वां निरपत्रपा सती सती मतिर्मे कथमन्यमेष्यति ॥११॥
न जाग्रता स्वप्नगतेन वा मया समीहितं ते करुणालवादृते ।
गिरं मदीयां यदि वेत्सि तात्त्विकीं तदा जगन्नायक मामुरीकुरु ॥१२॥

भागवताभिधेन परमेणौ कान्तधर्मेण च ।
सच्छस्त्राम्बुधिमन्थनोद्धतरहस्येनान्वितां पत्रिकां शिक्षार्था
समुवाच नौमि तमहं श्रीभक्तिधर्मात्मजम् ॥६॥
प्रोक्तां श्रीहरिणा निजान् करुणया धर्मात्मजेन स्वयं तत्प्रेष्ठेन
तदाज्ञयैव च शतानन्देन सन्दर्भिताम् ।
व्याख्यातां च मया यथामति परां शिक्षार्थपत्रीमिमां
तत्कारुण्यत एव सादरमहं नत्वा दधे चेतसा ॥७॥

देशीयविराडीरागे अष्टतालीयताले गीयते

प्रभो भुंक्ष्व कामं प्रभो भुंक्ष्व कामं गच्छसि किम् झटिति सलीलम् ।
सहजसुखसुन्दरे तिष्ठमम मन्दिरे मुंच चपलतर शिशुशीलम् ॥ध्रुवपदं॥
पुरटमयवाटिका रुचिररसमण्डिकाः शोभयति विततरुचिवासे ।
कनकभुजिभाजने भोज्यरुचिराजने खाद्यमिदमुदितर विभासे ॥प्रभो०॥१॥
अदनपटुमोदनं सितसुरभिमोदनं पायसमतिसितमथ सूपम् ।
दधिदलितराजिकामिलितखारिकासुपनतमनुपममपिपूपम् ॥प्रभो०॥२॥
पृथुमलमण्डकं बहुलघृतखण्डकं लडुकमधिरसदधिमण्डम् ।
फुल्लसितपूरिकां मृदुलतरपोलिकां माषवटकयुगलमखण्डम् ॥प्रभो०॥३॥
चतुरतरसविकारचितसितफेणिकां नैकजनपदजनितशाकम् ।
मिलितघृतशर्करं कदलमथ घुर्घुरं चन्द्रशकलरुचिघृतपाकम् ॥प्रभो०॥४॥
त्वदभिमतचिर्भटं मरिचयुतपर्यटं शाष्कुलिकमतुलदधिघोले ।
क्वथितमथगालितं सुरभिघृतमाहितं द्युतिमतिवरकनकलचोले ॥प्रभो०॥५॥

शिक्षापत्री भाष्यटीकाना

सद्ब्रह्मात्मादिशब्दैः श्रुतिषु निगदितश्चेतनाचेतनात्मा स्वामी
नारायणो यः स्वतनुचिदचित्तोः सौक्ष्म्यतः सोऽविभक्तः ।
संकल्प्याहं बहु स्यामिति समुदभवत्सत्यदात्मा विभक्तो
विश्वत्राणाय भूयादनवधिमहिमा नित्यनिर्धूतदोषः ॥१॥
अव्यादस्मादुरन्ताद्भवदहनशिखाचक्रवालान्तरालादुद्गच्छन्मोह-
धूमात्प्रलयज लधरैरप्रशाम्यो गवेगात् ।
एष श्रीमानशेषप्रणतजनपरित्राणदत्तावधानः
कारुण्यापांगपूरैरमृतरसमयैः स्वामिनारायणो नः ॥२॥
योऽन्तः स्थित्वाऽऽत्मवर्ग नियमयति यतः सर्वकामस्य सिद्धिः
यश्चाराध्यः समस्तैर्निगमनिगदितैः कर्मभिस्तत्तदात्मा ।
त्रायन्ते श्रूयमाणः परमखनिलयो यः परंब्रह्म कृष्णो
विश्वविर्भावहेतुः स जयतु भगवान् स्वामिनारायणोऽयम् ॥३॥
कल्याणमूर्तिरिहयो निजपादपद्मभक्तानुपादिशदुदारमुदारकीर्तिः ।
एकान्तिकं वृषमनादिगुरुः सङ्गः सम्यगलं दिशतु धर्मसुतः सदानः ॥४॥
शिष्यान् बोधयिता हितं निगदितोऽर्हिसादिधर्मो महान्
कर्मज्ञानविरक्तिभक्तिघटिता या मुक्तिनिः श्रेणिका ।
तस्यास्तत्त्वमुदीरितं निगदिता जीवेशमायाभिदा प्रोक्तो
देशिकवर्णिसाधुगृहिणां धर्मः स मे स्याद्व्रतिः ॥५॥
कारुण्यान्निसंश्रितेभ्य इह यो निःश्रेयसाय प्रभुर्जुष्टं

विद्युजरणलोडिते लवणमरिचांचिते दधिनि निहितमतिमृदुकूरम् ।
अद्भिश्चनकैः हरे तव रुचिदमाहरे मा कुरु कवलमपि दूरम् ॥प्रभो०॥६॥
करकमलसंगतं तव सततसम्मतं लीढि ससितनवनवनीतम् ।
नववसनपावितं पिब नलदवासितं गांगमिदमुदकमतिशीतम् ॥प्रभो०॥७॥
शुद्धय करपंकजं तदनुमुखनीरजं स्वीकुरु समुचितमुखवासम् ।
तिष्ठरुचिरासने भक्तमवशासने कुरु मम नयनपथे निवासम् ॥प्रभो०॥८॥
इति शतानन्दमुनिविरचिता राजभोगाष्टपदी समाप्ता ॥

उपजाति वृत्तम् ॥

सदाशिवं साश्वतमीशितारं प्रशान्तमाशापतिमण्डलेशम् ।
ब्रह्मादिदेवार्चितपादपद्मं श्रीशंकरं त्वामहमानतोऽस्मि ॥१॥
सर्वेश्वरं सर्वगुणाधिवासं देवं महादेवमुदारकीर्तिम् ।
विद्यातपोयोगकलानिधानं श्रीशंकरं त्वामहमानतोऽस्मि ॥२॥
सकलमायायमभीतिभंगं जगज्जनित्राणविनाशहेतुम् ।
प्रचेतसां देशिकमासकामं श्रीशंकरं त्वामहमानतोऽस्मि ॥३॥
महाविषत्रातसमस्तलोकं मृत्युं जयं मर्त्यजनाशुतोषम् ।
भस्मावशेषिकृतकामदेहं श्रीशंकरं त्वामहमानतोऽस्मि ॥४॥
अशेषविद्यागममन्त्रमूलं वैराग्यवेगोज्झितसर्वभोगम् ।
मुमुक्षुभिर्मुक्तजनैश्च सेव्यं श्रीशंकरं त्वामहमानतोऽस्मि ॥५॥
गंगाधरं चान्धकदैत्यनाशं कैलाशनाथं सुखितात्मदासम् ।
पापोच्चयोनूलननाममन्त्रं श्रीशंकरं त्वामहमानतोऽस्मि ॥६॥

श्रीविश्वनाथं कृतकाशिवासं प्रमीतकर्णोदिततारकं च ।
भवोद्धृतानेकमहाधिजीवं श्रीशंकरं त्वामहमानतोऽस्मि ॥७॥
देवादिसंकष्टहरं हराख्यं श्रीपार्वतीप्राणपतिं पुराणम् ।
वृषध्वजं मंगलमूर्तिमीशं श्रीशंकरं त्वामहमानतोऽस्मि ॥८॥
शतानन्दमुनिकृत सत्संगिजीवनस्थं स्तोत्रं समाप्तम् ॥

पार्वतीस्तुतिः ॥

मातः शिवे मंगलवृन्ददात्रीं सर्वेश्वरीं चाखिललोकधात्रीम् ।
महासतीं शंकरशक्तिमाद्यामुमामहं त्वां प्रणमामि देवीम् ॥१॥
सुरेन्द्रमुख्यामरकष्टदातुर्विनाशायत्रीमसुरव्रजस्य ।
सदैव सर्वाभरसौख्यदात्रीमुमामहं त्वां प्रणमामि देवीम् ॥२॥
निशुम्भशुम्भासुरदर्पहन्त्रीं निजाश्रितापन्नचयापहन्त्रीं ।
श्रीविष्णुकार्योद्यतयोगमायामुमामहं त्वां प्रणमामि देवीम् ॥३॥
सुरारिनाशार्थमनेकशक्तीरुत्पादयन्तीममरेन्द्रपक्षाम् ।
महामृधाविष्कृतभूरिहस्तामुमामहं त्वां प्रणमामि देवीम् ॥४॥
सुरापलस्वार्चकसर्ववर्णीशीर्षच्छिदाक्रोधकरालवक्त्राम् ।
अभीष्टदात्रीं व्रजकन्यकानामुमामहं त्वां प्रणमामि देवीम् ॥५॥
दाक्षायणीं रूपधरं युगादौ सतीं ततः श्रीगिरिराजपुत्रीम् ।
साध्वीव्रतत्राणपरामनादिमुमामहं त्वां प्रणमामि देवीम् ॥६॥

नरामरैर्दुष्करमुग्रमादौ तपश्चरन्ती गिरिशप्रसन्तै ।
न पत्रमप्याद इति ह्यपर्णा मुमामहं त्वां प्रणमामि देवीम् ॥७॥
प्रसूं गणेशस्य सदैव सेवापरायणामम्ब महेश्वरस्य ।
अमंगलघ्नीं निजसेवकानामुमामहं त्वां प्रणमामि देवीम् ॥८॥
सत्संगिजीवस्थं स्तोत्रम् (प्र.१. अ. ४९)

श्रीहरिर् रामानन्दस्वामिपासे मागेला वरो ।

यदितव वरदानपात्रता मे वितर तदा तु मयेप्सितान्तरांस्त्वम् ।
मृदुलपदसरोरुहद्वये मे मतिरचलाऽस्तु सदैव नन्दसूनोः ॥१॥
इह च यदुरुदुःखमन्तकाले ह्यगणितवृश्चिकदंशतुल्यमाहः ।
यदितरदपि तच्च वैष्णवानां भवतु ममाथ च ते तु सन्वदुःखाः ॥२॥
क्वचिदपि भुवि कृष्णभक्तिभाजां निजकृतकर्मवशादवश्यभोग्यम् ।
इह यदुरु तथात्रवस्त्रदुःखं तदपि ममास्तु न तु प्रजेश तेषाम् ॥३॥
व्रजरमणकथा च यत्र यत्र प्रथितगुणाश्च भवेयुरिशः सन्तः ।
मम भवतु सदैव तत्र वासो न तु भवसक्तधियां क्वचित्संगे ॥४॥
वाणी मे गुणकीर्तने भगवतः कर्णौ कथायाः श्रुतौ सेवायां
च भुजौ स्मृतौ च हृदयं भूयाद्दृशौ लोचने ।
कृष्णार्थैव मम क्रियास्तु सकला शारीरिकी मानसी
दुःसंगः क्वचनापि माऽस्तिवह विभो देहि त्वमेतान् वरान् ॥५॥
(सप्र.१ अ. ५९)

श्रीनीलकण्ठवर्णिकृत रामस्तुतिः ॥

योऽहल्यां निजकर्मणैव महतीं प्राप्तां गतिं दुर्विधां दीनां गौतमयोषितं निपतितं
निःसाधनां क्रान्तेः सद्योऽमोचयदात्पादकमलस्पर्शनं तं पावनं रामं जीवहितं
भजेऽतिकरुणं निर्हेतुकोपक्रियम् ॥१॥
योवातामसहिंम्रजातिजनितं क्रूरं निषादाधिपघोरारण्यविहारिणं पशुसमं नृणां
च हीनं धिया प्रेम्णा सम्परिष्वजे करुणयाऽनाहत्य जात्यादितं रामं जीवहितं
भजेऽतिकरुणं निर्हेतुकोपक्रियम् ॥२॥
सीताद्रोहकरं सुरेन्द्रतनयं काकाकृतिं बिभ्रतं वध्यं चापि शरेण
सर्वभ्रुवनेष्वभ्रामयद्यः प्रभुः । भ्रान्तं शोकहतं च तं स्वशरणं प्राप्तं मुमोचैव
तरामं जीवहितं भजेऽतिकरुणं निर्हेतुकोपक्रियम् ॥३॥
जात्या हीनतमां स्त्रियं च शबरीकोलीरवन्तीमपि ज्ञात्वा
स्वेक्षणमिच्छतीं करुणया तस्मै निजं दर्शनम् । योऽदादाऽश
च तत्फलानि मुदितस्तं जानकीवल्लभं रामं जीवहितं
भजेऽतिकरुणं निर्हेतुकोपक्रियम् ॥४॥
तिर्यग्योनिसमुद्भवस्य पललाहारस्य यः पक्षिणो गृध्रस्यापि
जटायुषो व्रततपोदानैर्विहीनस्य च । चक्रेऽन्त्यां सकलां
क्रियां सुत इव प्रीत्या स्वतातस्य तं रामं जीवहितं
भजेऽतिकरुणं निर्हेतुकोपक्रियम् ॥५॥
सुग्रीवं निजबन्धुभीतमगृहं शाखामृगाणां पतिं दृष्ट्वा स्वं
शरणं गतं कथमपि प्रीत्या स्वसख्येऽकरोत् । हत्वा

वालिनमाशु चैनमदधात्स्वीये पदे यश्च तं रामं जीवहितं
भजेऽतिकरुणं निर्हेतुकोपक्रियम् ॥६॥
शत्रोरप्यनुजं निशाचरमपि प्राप्तं स्वपादान्तिकं दूराद्वीक्ष्य विभीषणं
प्रमुदितस्तत्सम्मुखं चैत्ययः । हस्ताभ्यां परिरब्धवानि वनिजं सौमित्रमेवाशुतं
रामं जीवहितं भजेऽतिकरुणं निर्हेतुकोपक्रियम् ॥७॥
यत्स्मृत्यापि शुभं भवेन्नहि नृणां तान्कीशत्रुक्षानपि प्रीत्या
वैदिकमंत्रवच्छुचि तरान् योऽत्राकरोत्स्वाश्रयात् ।
अन्यांश्चापि बहूनतारयदितो जीवान् भवाब्धेर्हि तं रामं
जीवहितं भजेऽतिकरुणं निर्हेतुकोपक्रियम् ॥८॥
इति श्रीशतानन्दमुनिविरचितं सत्संगिजीवनस्थं स्तोत्रं समाप्तम् ॥

लक्ष्मीस्तुतिः

कान्तस्ते पुरुषोत्तमः फणिपतिः शय्याऽऽसनं वाहनं वेदात्मा
विहगेश्वरो यवनिका माया जगन्मोहिनी । ब्रह्मेशादिसुरव्रजाः
सदयितस्त्वद्दासदासीगणः श्रीरित्येव च नाम ते भगवति
ब्रूमः कथं त्वां वयम् ॥१॥
यस्यास्ते महिमानमात्मन इव त्वद्वल्लभोऽपि प्रभुर्नालं
मातुमियत्तया निरवधिं नित्यानुकूलं स्वतः । तां त्वां दास
इति प्रपन्न इति च स्तोष्या म्यहं निर्भयो लोकैकेश्वरि
लोकनाथदयिते दान्ते दयां ते विदन् ॥२॥

ઈષત્ત્વત્કરુણાનિરીક્ષણસુધાસન્ધુક્ષણાદ્રક્ષ્યતે નષ્ટં
પ્રાક્તદલાભતસ્ત્રિભુવનં સમ્પ્રત્યનન્તોદયમ્ । શ્રેયો
નહ્યરવિન્દલોચનમનઃ કાન્તાપ્રસાદાદૃતે સંસૃત્યક્ષરવૈષ્ણવાધ્વસુ
નૃણાં સમ્ભાવ્યતે કર્હિચિત્ ॥૩॥

શાન્તાનન્તમહાવિભૂતિપરમં યદ્ બ્રહ્મરૂપં હરેર્મૂર્તિં બ્રહ્મ
તતોઽપિ તત્પ્રિયતરં રૂપં યદત્યદ્ભુતમ્ । યાન્યન્યાનિ
યથાસુખં વિહરતો રૂપાણિ સર્વાણિ તાન્યાહુઃ
સ્વૈરનુરુપરૂપવિભવૈર્ગાઢોપગૂઢાનિ તે ॥૪॥

ઉપદેશપञ्ચકમ્ ॥

સકલજનવિમોચનૈકહેતુર્ભુવનગુરુઃ કૃપયા યદા મુકુન્દઃ ।
પ્રકટિતકરુણાર્દ્રમ્યમૂર્તિર્મિલતિતદૈવ ભવપ્રવાહમુક્તિઃ ॥૧॥
વિષયવિષમહોર્દાધિં તરીતું ભવતિ તરીર્ગુરુ પાદપદ્મમેકમ્ ।
નિગમગદિતસાધનં વિના તં કૃતમપિ નૈવ સુખાય દુઃખમુક્ત્યૈ ॥૨॥
સુરનરયુતમણ્ડમીશમાયાવૃત્તમિદમાવરણૈઃ સમેતમસ્તિ ।
અતઃ હહ નહિ કોઽપિ મોક્ષદાતા પ્રકટહરિં ગુરુ મન્તરા સદૈવ ॥૩॥
જગતિ તમપહાય યો ગુરુઃ સ્યાદ્ભવતિ તદાશ્રયિણાં ભવાન્ન મુક્તિઃ ।
સ્વયમપિ પતિતો ભવાબ્ધિપૂરે કથમિવ મોચયતિ પ્રપન્નજીવનમ્ ॥૪॥
યદિ મનસિ હિતં વિદ્યાતુમિચ્છા હરિજનસદ્ગમમેકમેવ કુર્યાઃ ।
નિગમગદિતલક્ષણા હિ સન્તો ભુવિવિચરન્ત્યતિદુઃખિદીનમુક્ત્યૈ ॥૫॥

શ્રી રાધિકાકૃષ્ણાષ્ટક અર્થ

નવિન તાજા પાકેલા જાબુના ફળના રંગ સમાન
રંગવાળા, રત્નોથી ચકચકાટ સુશોભિત કુંડળોવાળા,
મોટા મુગુટના અગ્રભાગમાં મોરનું પીંછ ધારણ કરી
રહેલા રાધિકાએ સહિત શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને હું પ્રણામ
કરું છું (૧).

સુગંધીમાન પુષ્પની રજથી યુક્ત દિવ્ય એવી
વાંસળીને બે કર કમળોથી પકડીને પોતાના અધરોષ્ટથી
ધારી રહેલા અને સુમધુર સ્વરોથી વગાડતા અને ગજગતિ
ચાલથી ચાલતા એવા શ્રી રાધિકાએ સહિત શ્રી કૃષ્ણ
ભગવાનને હું પ્રણામ કરું છું (૨).

શુદ્ધ સુવર્ણ જેવા અતિ ઉજ્જવળ દિવ્ય-પિતાંબરને ધારી
રહેલા અને શસ્ત્ર વિના જ શત્રુઓના સમુહનો વિનાશ
કરનારા પોતા ઉપર શસ્ત્ર-અસ્ત્રનો અસુરો દ્વારા થતો
પ્રહારને વ્યર્થ કરનારા શ્રીરાધિકાએ સહિત શ્રીકૃષ્ણ
ભગવાનને હું પ્રણામ કરું છું (૩).

અધર્મ આદિકથી કળીયુગમાં દુઃખ પામેલા સાધુનું
રક્ષણ કરવાના સ્વભાવવાળા સ્વભાવથી જ સાધુ અને
ધર્મના વૈરી અસુરોનાં સંહાર કરનારા સુગંધીમાન
પુષ્પોની માળા ધારી રહેલા વ્રજના રાજા નંદજીના
બાળક એવા શ્રીરાધિકાએ સહિત શ્રી કૃષ્ણ ભગવાનને

॥ શ્રી રાધિકાકૃષ્ણાષ્ટકમ્ ॥

નવીનજીમૂતસમાનવર્ણ રત્નોલ્લસત્કુण्डलशोमिकर्णम् ।
महाकिरीटाग्रमयूरपर्ण श्रीराधिकाकृष्णमहं नमामि ॥१॥
निधाय पाणिद्वितयेन वेणुं निजाधरे शेखरयातरेणुम् ।
निनादयन्तं च गतौ करेणुं श्रीराधिकाकृष्णमहं नमामि ॥२॥
विशुद्धहेमोज्ज्वलपीतवस्त्रं हतारियूथं च विनापि शस्त्रम् ।
व्यर्थीकृतानेकसुरद्विडस्त्रं श्रीराधिकाकृष्णमहं नमामि ॥३॥
अधर्मतिष्यादितसाधुपालं सद्धर्मवैरासुरसंघकालम् ।
पुष्पादिमालं ब्रजराजबालं श्रीराधिकाकृष्णमहं नमामि ॥४॥
गोपीप्रियारम्भितरासखेलं रासेश्वरीरंजनकृत्प्रहेलम् ।
स्कन्धोल्लसत्कुंकुमचिह्नचेलं श्रीराधिकाकृष्णमहं नमामि ॥५॥
वृन्दावने प्रीततया वसन्तं निजाश्रितानापद उद्धरन्तम् ।
गोगोपगोपीरभिनन्दयन्तं श्रीराधिकाकृष्णमहं नमामि ॥६॥
विश्वद्विषन्मन्मथदर्पहारं संसारिजीवाश्रयणीयसारम् ।
सदैव सत्पूरुषसौख्यकारं श्रीराधिकाकृष्णमहं नमामि ॥७॥
आनन्दितात्मव्रजवासितोकं नन्दादिसन्दर्शितदिव्यलोकम् ।
विनाशितस्वाश्रितजीवशोकं श्रीराधिकाकृष्णमहं नमामि ॥८॥

હું પ્રણામ કરું છું (૪).

પોતાની અનન્ય ભક્તતા એવી ગોપીઓના મનોરથ
પુરા કરવા રાસ રમતા, રાસની અધિષ્ટાત્રી એવી રાધાના
ચિતને રંજન કરનારા, પોતાના ખભા ઉપર શોભાયમાન
કુંડમકુંડ ચાંદલાના ચિન્હયુક્ત વસ્ત્રથી પ્રકાશિત એવા
શ્રી રાધિકાએ સહિત શ્રી કૃષ્ણ ભગવાનને હું પ્રણામ કરું
છું (૫).

વૃંદાવનમાં રહેવું જેમને અતિ પ્રિય છે પોતાના
આશ્રિત એવા વ્રજવાસીઓને સર્વ આપત્તિથી છોડાવનારા
ગાયો, ગોવાળ અને ગોપીઓને મધુર સ્મિત વડે આનંદ
આપતા એવા શ્રી રાધિકાએ સહિત શ્રી કૃષ્ણ ભગવાનને
હું પ્રણામ કરું છું (૬).

વિશ્વ આખાનો શત્રુ એવા કામદેવ તેના ગર્વને હણનારા,
સંસારની નિવૃત્તિ ઈચ્છતા જીવ પ્રાણી માત્રને આશ્રય કરવા
યોગ્ય હમેશા સત્પુરુષોને સુખ આપનારા એવા શ્રી
રાધિકાએ સહિત શ્રી કૃષ્ણ ભગવાનને હું પ્રણામ કરું છું (૭).

પોતાના દિવ્ય ચરિત્રોથી વ્રજવાસીના બાળકોને આનંદ
આપનારા, નંદ આદિ ગોવાળીયાઓને પોતાના
દિવ્યધામના દર્શન કરાવનારા પોતાના આશ્રિતના ત્રિવિધ
તાપનો નાશ કરનારા એવા શ્રી રાધિકાએ સહિત શ્રી કૃષ્ણ
ભગવાનને હું પ્રણામ કરું છું (૮)

अन्य स्तोत्रो २७७

जयजयश्री घनश्याम दया निधे. जय० १
 स्वामिनारायण भक्तपरायण, सहजानन्द सुखधाम. जय० २
 असुरनिकन्दन वृषकुलनन्दन, हृतनिजजनमदकाम. जय० ३
 तापनिवारण मंगलकारण, तारण आत्माराम. जय० ४
 कलिबल कंदन पण्डित मंडन, खण्डन कृतधनवाम. जय० ५
 निजजन पालक दोष निवारक याजक परम अकाम् ।
 श्रित सुखदायक सज्जननायक प्रेक्षक नयनाभिराम् ।
 अखिलविभावन बहुजन पावन स्तवन पूरित काम ॥
 बालकृष्णानंद भवसागर तारय कृपानिधान ॥
 संकटहर - दशावतारस्तोत्रम्
 मात्स्यं रुपमलौकिकं भुवि दधत्कल्पान्तकाले
 नृपं साकं भूतरणौ महर्षिभिरपात्सत्यव्रतं तोयगः ।
 तस्मै मत्स्यपुराणमाह च हयग्रीवं निहत्यासुरं
 धात्रेऽदान्निगमांश्च यः स हरतात्कष्टं समग्रं हरिः ॥१॥
 पीयूषाय पयोनिधिं स्वमहसा देवासुराणामनाधारं
 चोन्मथतां तु मन्दरगिरि मज्जन्मतम्भौनिधौ ।
 पृष्ठे कूर्मतनुर्दधार सहसा कारुण्यतो यो जगौ
 सद्धर्मश्च मुनिभ्य एष हरतात्कष्टं समग्रं हरिः ॥२॥
 यो वाराहतनू रसातलगतां क्षोणीं क्षणादुद्दधौ
 दैतेयं च जघान संयति हरिण्याक्षं तनुस्थाध्वरः ।
 धर्मानाह भुवेऽभवाय च नृणां यज्ञान् वितत्याखिलान्
 कल्पादौ प्रतिवासरं स हरतात्कष्टं समग्रं हरिः ॥३॥

२७८ अन्य स्तोत्रो

दैत्यानामधिपं हरिण्यकशिपुं हत्वा नृसिंहाकृतिः
 प्रह्लादं ततोऽभिरक्ष्य परमं भक्तं निजं निर्जरान् ।
 इन्द्रादीन् सुरसद्यसौख्यमुदितांश्चक्रे य उग्रेक्षणो
 भक्ताभीष्टफलप्रदः स हरतात्कष्टं समग्रं हरिः ॥४॥
 याचित्वा त्रिपदच्छलेन च बलिं त्रैलोक्य मिन्द्राय यः
 प्रादाद्दामन मूर्ति रस्य च पुनर्दौवारिकत्वं स्वयम् ।
 चक्रेऽथ त्रिदिवस्थितोऽपिच मनोर्वै वस्वतस्यावनं
 सुत्रामावरजः स मेऽप हरतात्कष्टं समग्रं हरिः ॥५॥
 क्षत्रं घोरतरं च कापथगतं त्रिःसप्तकृत्वश्च
 यो हत्वा सान्वयकार्तवीर्यं नृपतिप्राणापहद्गार्गवः ।
 रामः पर्शुकरो धरामरकरप्रत्ताऽऽसमुद्रक्षितिः
 सिद्ध षिस्तुतसद्यशाः स हरतात्कष्टं समग्रं हरिः ॥६॥
 धर्मात्मा पितुराज्ञया सदयितासौमित्रिराप्तो वनं
 बद्ध्वा सेतुमपांनिधौ स्वमहसा लंकेश्वरं सान्वयम् ।
 योषाहारिणमाशु यो निहतवान् धर्मेण सर्वाः प्रजाः
 रामः स्वावति पुत्रवत्स हरतात्कष्टं समग्रं हरिः ॥७॥
 कंसादीनसुरान्निहत्य नृपतीभ्यारामभुवो भूरिशो
 गोभूसाधुधरामरा मरवृषान् पाति स्म यः सर्वतः ।
 लोकक्षेमकरस्वरुपचरितो विघ्नौघ विद्रावणः
 श्रीकृष्णः स यदूनमोऽप हरतात्कष्टं समग्रं हरिः ॥८॥

अन्य स्तोत्रो २७८

श्रीबुद्धोऽसुरबुद्धिमोहचरितः सद्धर्मसंस्थापकः
 पाषण्डादवितात्मभक्तनिकरः कारुण्यवारांनिधिः ।
 हिंसाहीनमखप्रवर्तनयशाः यः शुद्धबुद्धिप्रदः
 संसारार्णवतारकः स हरतात्कष्टं समग्रं हरिः ॥९॥
 आरुह्याश्रममर्त्यदत्तमवनो निस्त्रिंशपाणिश्चरन्
 कल्की पापिनराधिपोश्च बहुशो हत्वाऽवसानं कलेः ।
 धर्म स्थापयिता विशुद्धमखिलं यः स्वांगसंगानिल
 स्पशांच्छिन्नकुबुद्धिरेष हरतात्कष्टं समग्रं हरिः ॥१०॥
 स्तोत्रस्य श्रवणाद्दशाकृतिधृतः स्यान्नास्य पाठाच्च
 भीस्तोर्यान्तेर्निरया तितोऽसुरगणाव्याघ्रादितो दुःस्थलात् ।
 राजभ्यश्च कदध्वतो रिपुगणाद ज्ञानतोऽथो
 कलेर्देहान्ते सुगतिर्नृणां करुणयास्याहीनबन्धोहीः ॥११॥
 इति संकटहर-दशावतार स्तोत्रम् (सप्र. २ अ. ४६)
 श्रीविश्वमंगलाख्यं श्रीहरिप्रार्थनास्तोत्रम्
 प्रणिधाय मनोऽतिभावतः सहजानन्दगुरोः पदाम्बुजे ।
 हरिदिग्विजयात्समुद्धृतं सुखदं स्तोत्रमिदं लिखाम्यहम् ॥१॥
 उद्धवे निजधुरं निधाय यः स्वस्थ आस निजदिव्यधामनि ।
 सुद्धभागवतधर्मपोषकः कृष्ण एष मयि सुप्रसीदताम् ॥२॥
 उत्पथस्थशिवविष्णुलिङ्गिभिर्भिन्नमार्यपथमत्र रक्षितुम् ।
 उद्धवं नृतनुमार्षशापतः कृष्ण एष गमयन् प्रसीदताम् ॥२॥

२८० अन्य स्तोत्रो

स्वोक्तधर्ममखिलं प्रवर्तयन्बुद्धवाध्वनि धरातले नृषु ।
 सर्वसद्धर्मविलक्षणोहितः कृष्ण एष मयि तुष्टिमीयताम् ॥३॥
 ब्रह्मतेजसि सुदिव्यविग्रहो ब्रह्मरुपनिजभक्तसंगतः ।
 धर्ममन्दिरमहाहर्मण्डनं प्रीतिमेतु मयि भक्तिनन्दनः ॥४॥
 मानसानि निजदर्शकपुंसा कर्षयन् निजमनोहरमूर्तौ ।
 आसुरोत्खननवीक्षणरम्यः प्रीयतां मधुरदर्शनकृष्णः ॥५॥
 अब्धिगीतपरलक्षणलक्ष्यः सर्वथा प्रियतमोऽखिलनृणाम् ।
 चित्रकूटुचिरबालचरित्रः प्रीतिमान् भवतु मे हरिकृष्णः ॥६॥
 तातसंस्कृततनुः कृतविद्याभ्यासलील उरुविश्रुतकीर्तिः ।
 आसुरक्षयविधात्रपमानः प्रीयतां हरिरसौ परमात्मा ॥७॥
 स्वक्षणेन सुखयन् जनतां यश्च क्रमेण शिवदं च विधातुम् ।
 काशिकापुरमगात्सह पित्राः तुष्टिमेतु मयि धार्मिक एषः ॥८॥
 मायिकाकृतिगुणैश्च विहीनं दिव्यदेहमथ दिव्यगुणाढ्यम् ।
 आह यं स निगमागमवाक्यं प्रीतिमेतु मयि धर्मकुमारः ॥९॥
 ब्रह्मजीवजगतसंशयजालं छेदयन्निमहादिविगृहः ।
 तद्भिदां समवदत्परमार्था तोषमेतु मयि कृष्ण उदारः ॥१०॥
 काशिकापुरपराजितवादि वृन्दवन्दितपदाम्बुज एषः ।
 वेदहादंविशदीकरणश्रीः प्रीतिमेतु परमां मयि कृष्णः ॥११॥
 पितृदिव्यगतिदोऽतिविरागत्यक्तबन्धुजनमागितवीक्षः ।
 दैत्यमोहनविधायकलीलो वर्णिवेषः इह तुष्यतु कृष्णः ॥१२॥

कोसलीयजनतानिकराणां सर्वथैव परमप्रिय आत्मा ।
 विप्रलम्भसुखदः स्वजनानां कृष्ण एष मयि तुष्टिमुपैतु ॥१३॥
 तापसान् वनचरस्तप उग्रं शिक्षयन् विमलमाचारदीशः ।
 संस्तुतो रविमहामुनिसंघैः प्रीत एष भवताद्भुवि धार्मिः ॥१४॥
 योगद्धिफलदो निजवीक्षामात्रतः सकलतैर्थिकवन्धः ।
 सिद्धवल्लभनुतो हरिरेष प्रीयतां सकलदम्भहरेहः ॥१५॥
 भूतभैरवभयंकरदृष्टिर्मानमोचितपिबैक नतांघ्रिः ।
 सर्वथाप्रणतवत्सल एष श्रीहरिर्मयि सदाऽस्तुतितुष्टः ॥१६॥
 सिद्धसङ्घनयनामृतमूर्तिः कृष्णएष पुरुषोत्तमपुर्याम् ।
 स्वापराधविहतासुरसघप्रेक्षकैः श्रित इहास्तु सुतुष्टः ॥१७॥
 सत्रधर्मविदितातिमहत्त्वः स्वर्चितोऽतिगहनोऽपि शिवाभ्याम् ।
 पावयन्विचरणेन सुराग्रान्प्रीयतां स भगवान्मयि कृष्णः ॥१८॥
 लोजलोकनयनोत्सवदाता साधुमण्डलमहासुखदेक्षः ।
 ध्येयविच्युतमनोगतिवीक्षो यः सतां मयि स तुष्यतु कृष्णः ॥१९॥
 स्थापयन् गुरुपरंपरां क्षितावुद्धवादुपगतः स्वदीक्षणम् ।
 स्वप्रतापविदितो गुरोर्गुरुः कृष्ण एष परितुष्यतां मयि ॥२०॥
 सम्प्रदायगुरुरानतोऽखिलैरर्चितश्च सुरमानवब्रजैः ।
 सर्वजीवहितवर्तनो हरिः प्रीतिमेतु मयि सर्वसदृणः ॥२१॥
 भक्तदर्शितसुदिव्यविग्रहो भक्तसंस्तुतयथेक्षिताकृतिः ।
 भक्तवृन्दहृदयाम्बुजे वसन्नेष मेऽस्तु हृदि भक्तवत्सलः ॥२३॥

विप्रतीर्थमहिवर्णनकर्ता प्रावृषेण्यनियतव्रतवक्ता ।
 भक्तसंघपरिगीत चरित्रः कृष्ण एष मयि तुष्यतु नित्यम् ॥३४॥
 स्वप्रतापभरदर्शनहृष्टैर्वादिविप्रनिकरैः श्रितपादः ।
 सर्वसंशयनिराकृतिदक्षः प्रीयतां मयि सदा हरिकृष्णः ॥३५॥
 विष्णुयागहृतवाडवदैत्यः प्रीतबन्धुजनन्दनः एषः ।
 नैकजानपदपूजितमूर्तिः प्रीतमेतु हरिकृष्ण उदारः ॥३६॥
 इन्द्रसेननृपभूरिमानितो भक्तिभक्तमहिमप्रकाशकः ।
 धर्मवर्त्मपरिपोषणे रतः प्रीत एषहरिरस्तु सर्वदाः ॥३७॥
 साधुमण्डलगाणागमहृष्टः सर्वसाधुपरिवेषणतुष्टः ।
 अन्नकूटमहसंभृतिसक्तः कृष्ण एषहृदि मेऽस्तु सुतुष्टः ॥३८॥
 नैकखेटपुरखर्वटवासी स्वाश्रितेभ्य उरुधा सुखदोऽसौ ।
 दुर्गापत्तननिजेष्वतितुष्टस्तुष्ट एष भवताद्भिरकृष्णः ॥३९॥
 भाविदेहिहितचिन्तनसक्तः स्वीयमन्दिरविधापनरक्तः ।
 श्रीपुराहितनिजप्रतिमोऽसौ प्रीतिमेतु हरिराशितविप्रः ॥४०॥
 श्रीभुजंगनगरे निजमूर्तिस्थापकः स्वसुहृद्विधाता ।
 द्वारिकेशनिकरुपकृतैक्यः प्रीतिमेतु मयि धर्मतनूजः ॥४१॥
 वृत्तालये स्थापयदात्ममूर्तिं तत्क्षेत्रमाहात्म्यमुदारमाह ।
 सद्भर्मपुष्ट्यै च लिलेखशिक्षापत्री स मे प्रीत इहास्तु कृष्णः ॥४२॥
 आत्मीयसाधुवरनिर्जितवादिन्द्रः सद्भर्मरक्षणधृतानुयुगावतारः ।
 पापौघनाशनयमार्तिहराभिधानः प्रीतोऽस्तु मेऽत्र भगवान् स्वयमेव कृष्णः ॥४३॥

नास्तिकोत्पथविखण्डनचण्डो वैदिकाध्वपरिरक्षणशक्तः ।
 सप्रमाणसबलाचलवाक्यस्तुष्टिमेतु हरिकृष्ण इहासौ ॥२४॥
 प्राणिर्हिसनविर्वर्जितमेवैदिकं मतमिति प्रथयन् यः ।
 अस्तवीद्भृशमहिंसमजस्रं श्रीहरिर्मयि स तुष्यतु भक्ते ॥२५॥
 वेदबाह्यतमात्रसमूलोत्पाटनो भुवि सनातनधर्मम् ।
 स्थापनसदसि पण्डितनृणां यो व्यराजत स तुष्यतु कृष्णः ॥२६॥
 स्वीयसाधुजनतापमानानानष्टयोगबलमेधजिन्नुतः ।
 स्वेष्टदेवततयेक्षितोखिलैर्वादिभिर्हरिरुपैतु तोषणम् ॥२७॥
 प्राकृतेस्वपि च योगसाधनैर्वर्जितेषु नृषु यौगिकीः कलाः ।
 भावयां किलबभूव यो हरिस्तोषतु स परं दयालवः ॥२८॥
 वैष्णवार्यगदुराचरणानि त्याजन् सवृषनिर्मलभक्तिम् ।
 यः पुषोब नगरीयसभायां सोऽस्तु मे हृदि हरिः परितुष्टः ॥२९॥
 द्वारिकेशनिकरुपदर्शनस्तीर्थवासिनियमप्रकाशकः ।
 सर्वतश्च वृषवैरिवारणः कृष्ण एष मयि तुष्टमीयताम् ॥३०॥
 शुष्कवेदननिराकरणोत्को दिव्यविग्रहबहत्प्रतिपाद्यः ।
 दर्शयन्निगमहार्दमशेष प्रीतिमान् मयि भवत्वयमीशः ॥३१॥
 वारुणीजनपदस्वकभक्तान्नन्दयंश्च निजसंचरणाद्यैः ।
 इष्टकर्म च सपूर्तमुदारो ह्याचरत्स मयि तुष्यतु कृष्णः ॥३२॥
 स्वाभयक्षितिपभक्त्यतिरेकादुर्गापत्तनकृतात्मनिवासः ।
 श्रीगवेन्द्रनृपपूजितपादः श्रीहरिर्भवतु मयितुष्टः ॥३३॥

चतुरंगसैन्यचरनागपतावुपविष्ट आनतजनौघनुतः ।
 बहुसत्कृतोवटपुरीपतिना हरिरेष तुष्टिमुपयातु सदा ॥४४॥
 विदुषामहासदसिमध्यसंस्थितः प्रबलश्रुतिस्मृतिभिरैववादिनाम् ।
 मतखण्डनेऽतिनिपुणः सुभाषणो मयि सुप्रसीदतु हरिः स्वयंप्रभुः ॥४५॥
 निजसंप्रदायगतसंशयजालच्छिदुरो यथागमवचोऽनभिमानः ।
 विजिताखिलात्ममतदूषकवादिमहितो हरिः स भवतान्मयि तुष्टः ॥४६॥
 आनन्दितानेकनिजक्षकव्रजो धौरेयपुर्यां निजमूर्तिमादरात् ।
 योऽतिष्ठिपद्माडववृन्दपोषकः सोऽयं हरिः प्रीतिमुपैतु नित्यदा ॥४७॥
 दीक्षायाश्चविधिं सतां च गृहिणां स्त्रीणां तथा वर्णिनां धर्मान् ।
 सर्वश आह यः प्रतिकृतिं स्वीयां च जीर्णाह्वये ।
 दुर्गे स्थापयदात्ममूर्तिमपि तद्गुर्गोपुरे च स्वयं सोऽयं ।
 श्रीभगवान् प्रसीदतु सदा श्रीस्वामिनारायणः ॥४८॥
 एतत्स्तोत्रं पठेद्यः प्रतिदिनमघहृत्पावनं पूजनान्ते ।
 भक्त्या वाऽऽकर्णयितौ निजमभिलषितं प्राप्नुयातां हि सर्वम् ।
 भक्तिं धर्मात्मजेऽस्मिन् भगवति सुहृदां साधुसंगे रुचिं च प्रेयस्त्वं ।
 भक्तभर्तुर्विमलतरयशो मुक्तिमिष्टां लभेताम् ॥१॥
 इति श्रीसहजानन्दस्वामिशिष्याग्रगण्य-नित्यानन्दमुनिविरचितं
 श्रीहरिदिविजयादुद्धतं
 श्रीविश्वमंगलाख्यं श्रीहरिप्रथनास्तोत्रं संपूर्णम् ॥

श्रीहरिप्रार्थना

सकलभक्तजनान् सुखयत्रयं जयति नेत्रपथे मम धर्मजः ।
 सुरभिचन्दनपुष्पसर्माचितो निजजनैर्धृतसूक्ष्मसितोशुकः ॥१॥
 अहमहो भगवंस्तव सत्पते सततसंगमतोऽस्मि बृहत्पुरे ।
 परमनिवृतिमापित एव ते ननु करोमि यथामति सेवनम् ॥२॥
 त्वं साक्षात्पुरुषत्तमोऽसि परमं ब्रह्माक्षरात्माऽक्षरः
 श्रीकृष्णो हरिकृष्ण आदिपुरुषो धर्मात्मजः श्रीहरे ।
 हे नारायण वासुदेव परमानन्द प्रभो सत्पते
 मायाधीश बृहत्पुरस्थ नृतनो श्रीस्वामिनारायण ॥३॥
 हे भक्तप्रिय भक्तिनन्दन विभो धर्मस्थ धर्मप्रिय
 प्राणेशागणिताण्ड कोटिपरमाधार स्वतन्त्रेश्वर ।
 जीवेशाक्षरकालसन्नियमन ज्योतिःस्थ दिव्याकृते
 श्रीराधादिकशक्तिसेवितपदः स्वामि त्वमेवासि मे ॥४॥
 दिव्यालंकृतिदिव्यहेतिलसद्विव्यांगरागाचिंतो
 ब्रह्माण्डौघभवाव नाभयमहालीलस्त्वमीशेश्वरः ।
 त्वं कल्याणमयैर्महागुणगणैः संसेव्यसे नित्यदा
 स त्वं निर्गुण एव मायिकगुणैर्हीनत्वतो वण्यसे ॥५॥
 त्वं वै कारणकारणं स्वजनतावात्सल्यवारांनिधिर्भक्तैकाश्रय
 भक्तजीवन ततो भक्तैकसर्वस्व भो ।
 भक्तेच्छापरिपूरकोऽसि सकलैश्वर्याभिजुष्टः सदा
 सम्प्राप्ते शरणं शरण्य मयि सुप्रीतः सदा त्वं भव ॥६॥

त्वं ह्येवास्यखिलावतारधृदजः स्वातन्त्र्यतः
 सर्वदा धर्मस्थापन साधुरक्षणधराभारापनुत्तयै मुहुः ।
 स त्वं साम्प्रतमत्र वाडवकुले स्वैश्वर्यजुष्टः
 स्वयं जातोऽसि स्वपदोपपन्नजनतासौख्यातिरेकप्रदः ॥७॥
 एतस्मिंस्त्ववतार एव भवता यत्त्वत्र देदीयतेसौख्यं
 भूरि च लालनं स्वकनूणां चेक्रीयते यादृशम् ।
 नैतादृक् क्वचन स्वजन्मनि कृतं तस्मा दियं ते कृपा
 शक्या नापमितुं महापुरुष वै केनापि केनाप्यहो ॥८॥
 कारुण्यं तव साम्प्रतं भवति यद्भक्तेषु तत्कर्हिचित्
 मातुं नैव हि शक्यमस्ति करुण प्रीतो भवातो मयि ।
 स्वीयब्रह्मपुरस्थदिव्यविभवैर्जुष्टोऽपि
 सिद्धिब्रजेरल्पप्राणिसर्मापितं फलदाद्यादत्स एष कृपा ॥९॥
 श्रीराधादिकदिव्यशक्तिनिकरैर्दिव्यैर्महापार्षदैर्नित्यं
 सेवितपत्कजोऽत्र च महाराजाधिराजाचितः ।
 सेवामल्पनृणामपि क्षितितले प्रीत्याऽऽदद द्राजसे
 तत्त्वयेह हि शोभनं नरसखे कारुण्यवारांनिधौ ॥१०॥
 पूर्वं स्वावतरैरनेकदितिजत्रातास्त्वया नाशितास्तेभ्योऽपि
 प्रबलाः सुरा सुरनरैः शक्यं न जेतुं क्वचित् ।
 कामाद्यान्तरशत्रवस्त इह हि स्वानां समुन्मूलितास्तेनास्मिन्नवतार
 एव विततो भूरि प्रतापोऽस्ति ते ॥११॥
 कामार्तस्य यथेष्टयोषिति मनः स्तेनस्य चौर्ये यथा

नित्यं स्वव्यसने यथा व्यसनिनः कुब्जस्य च द्वेषिणि ।
 साध्व्याः स्वामिनि चातकस्य मु दिरे रूपे पतंगस्य वा
 सक्तं मेऽस्तु तथा त्वदीयचरणे श्रीभक्तिधर्मात्मज ॥१२॥
 रोगार्तोऽपिभयः क्षुधातुरपुमान् स्नेहातुरश्चापि वा
 यद्ब्रह्मैक्यमुपैति मा नरहितस्तद्वन्मदीयं मनः ।
 दैन्यं यातु निरन्तरं त्वयिहरेः सत्सु त्वदी येष्वपि
 क्षिप्रं मानविहीनमित्यभिमतं त्वत्तोऽस्ति मन्नाथ मे ॥१३॥
 त्वद्रूपस्य सुनिश्चयो मनसि मे सर्वोत्तमः स्यात्सदा
 त्वत्सौख्येन सुखी भवेयमनिशं नैवेतरेण क्वचित् ।
 त्वद्भिन्नाकृतयश्च सन्त्वतितरां तुच्छां कृता मायया
 याचे त्वामिति सन्ततं कृतनतिस्तद्देहि मे श्रीहरे ॥१४॥
 त्वय्येकान्तिकभक्तिरस्त्यविचला माहात्म्ययुग्
 धर्मजे प्रत्यूहान्मदना धर्मकुलतस्तत्रावनं मे कुरु ।
 ज्ञानादौ च दृढस्थितिं वृषकुले तस्यां सहाये परे
 याचे त्वामिति सन्ततं कृतनतिस्तद्देहि मे श्रीहरे ॥१५॥
 प्रेष्ठानां तव संगमोऽस्त्वनुदिनं ह्येकान्तिकानां सतां
 शुष्काज्ञान्युपधर्मि कौलमतिनां संगो न मे स्यात्क्वचित् ।
 भक्तेत्वे क्व च दोषलेश इह ते नैवावशिष्येत मे
 याचे त्वामिति सन्ततं कृतनतिस्तद्देहि मे श्रीहरे ॥१६॥
 द्रोहस्ते तव सेविनां च महतां न स्याद्ब्रदाऽपि
 क्वचित्प्रेष्ठैव च वास नाऽन्यविषया त्वस्तेवनाम्ने हृदि ।

कुर्यां दास्यमहं तवान्तिकगतो नित्यं सतां वाञ्छितं
 याचे त्वामिति सन्ततं कृतनतिस्तद्देहि मे श्रीहरे ॥१७॥
 देहे दैहिक आत्मता च ममता न स्यादिह क्वापि मे
 सा तु स्यात्त्वयि भक्तिधर्मतनये त्वद्भक्तिनिष्ठेषु च ।
 स्नेहः स्यादधिकोऽक्षरे विलसतिब्रह्मात्मनो मे त्वयि
 याचे त्वामिति सन्ततं कृतनतिस्तद्देहि मे श्रीहरे ॥१८॥
 विश्वासस्तव वाचि मेऽस्तु कुहचित्स्यान्नास्तिकत्वं
 न मे सल्लक्षण्य खिलानि सन्तु मयि तान्युत्तानि यानि त्वया ।
 न स्यामे क्वचिदासुरत्वमव मां तद्धेतुलोभादितो याचे त्वामिति सन्ततं ॥१९॥
 यत्कार्येषु रुचिर्यथा तव तथैव स्याद्गुचिस्तेषु मे
 कारुण्यं हृदि वर्ततां मम विभो सर्वेषु देहिष्वपि ।
 भक्ताभीष्टद रक्षणं कुरु सदा मोहात्प्र मादाच्च मे
 याचे त्वामिति सन्ततं कृतनतिस्तद्देहि मे श्रीहरे ॥२०॥
 नित्यं त्वद्वपुरीक्षणे मम इशौ स्यातां च संकीर्तने
 वाणी ते यशसां क थाश्रुतिपरौ कर्णौ मनश्च स्मृतौ ।
 सेवायां तव ते सतां च निरतौ हस्तौ त्वदीयस्य मे
 याचे त्वामिति सन्ततं कृतनतिस्तद्देहि मे ॥२१॥
 इति श्रीहरिप्रार्थना समाप्ता ॥

શ્રી જનમંગલ નામાવલી

- ૧ ઠું શ્રી કૃષ્ણાય નમઃ ।
- ૨ ઠું શ્રી વાસુદેવાય નમઃ ।
- ૩ ઠું શ્રી નરનારાયણાય નમઃ ॥
- ૪ ઠું શ્રી પ્રભવે નમઃ ।
- ૫ ઠું શ્રી ભક્તિધર્માત્મજાય નમઃ ।
- ૬ ઠું શ્રી અજન્મને નમઃ ।
- ૭ ઠું શ્રી કૃષ્ણાય નમઃ ।
- ૮ ઠું શ્રી નારાયણાય નમઃ ।
- ૯ ઠું શ્રી હરયે નમઃ ।
- ૧૦ ઠું શ્રી હરિકૃષ્ણાય નમઃ ।
- ૧૧ ઠું શ્રી ઘનશ્યામાય નમઃ ।
- ૧૨ ઠું શ્રી ધાર્મિકાય નમઃ ।
- ૧૩ ઠું શ્રી ભક્તિનન્દનાય નમઃ ।
- ૧૪ ઠું શ્રી બૃહદ્વ્રતધરાય નમઃ ।
- ૧૫ ઠું શ્રી શુદ્ધાય નમઃ ।
- ૧૬ ઠું શ્રી રાધાકૃષ્ણોષ્ટદેવતાય નમઃ ।
- ૧૭ ઠું શ્રી મરુત્સુતપ્રિયાય નમઃ ।
- ૧૮ ઠું શ્રી કાલીભૈરવાઘતિભીષણાય નમઃ ।

- ૧૯ ઠું શ્રી જીતેન્દ્રિયાય નમઃ ।
- ૨૦ ઠું શ્રી જીતાહારાય નમઃ ।
- ૨૧ ઠું શ્રી તીવ્રવૈરાગ્યાય નમઃ ।
- ૨૨ ઠું શ્રી અસ્તિકાય નમઃ ।
- ૨૩ ઠું શ્રી યોગેશ્વરાય નમઃ ।
- ૨૪ ઠું શ્રી યોગકલાપ્રવૃત્તયે નમઃ ।
- ૨૫ ઠું શ્રી અતિધૈર્યવતેનમઃ ।
- ૨૬ ઠું શ્રી જ્ઞાનિને નમઃ ।
- ૨૭ ઠું શ્રી પરમહંસાય નમઃ ।
- ૨૮ ઠું શ્રી તીર્થકૃતે નમઃ ।
- ૨૯ ઠું શ્રી તૈર્થિકાર્થિતાય નમઃ ।
- ૩૦ ઠું શ્રી ક્ષમાનિધયે નમઃ ।
- ૩૧ ઠું શ્રી સદોન્નિદ્રાય નમઃ ।
- ૩૨ ઠું શ્રી ધ્યાનનિષ્ઠાય નમઃ ।
- ૩૩ ઠું શ્રી તપઃ પ્રિયાય નમઃ ।
- ૩૪ ઠું શ્રી સિદ્ધેશ્વરાય નમઃ ।
- ૩૫ ઠું શ્રી સ્વતન્ત્રાય નમઃ ।
- ૩૬ ઠું શ્રી બ્રહ્મવિદ્યાપ્રવર્તકાય નમઃ ।
- ૩૭ ઠું શ્રી પાર્ષડોચ્છેદનપટવે નમઃ ।
- ૩૮ ઠું શ્રી સ્વસ્વરુપાયલસ્થિતયે નમઃ ।

- ૩૯ ઠું શ્રી પ્રશાન્તમૂર્તયે નમઃ ।
- ૪૦ ઠું શ્રી નિર્દોષાય નમઃ ।
- ૪૧ ઠું શ્રી અસુર ગુર્વાદિમોહનાય નમઃ ।
- ૪૨ ઠું શ્રી અતિકારુણ્યનયનાય નમઃ ।
- ૪૩ ઠું શ્રી ઉદ્ધવાધ્વપ્રવર્તકાય નમઃ ।
- ૪૪ ઠું શ્રી મહાવ્રતાય નમઃ ।
- ૪૫ ઠું શ્રી સાધુશીલાય નમઃ ।
- ૪૬ ઠું શ્રી સાધુવિપ્રપ્રપૂજકાય નમઃ ।
- ૪૭ ઠું શ્રી આહિસયજ્ઞપ્રસ્તોત્રે નમઃ ।
- ૪૮ ઠું શ્રી સાકારબ્રહ્મવર્ણનાય નમઃ ।
- ૪૯ ઠું શ્રી સ્વામિનારાયણાય નમઃ ।
- ૫૦ ઠું શ્રી સ્વામિને નમઃ ।
- ૫૧ ઠું શ્રી કાલદોષનિવારકાય નમઃ ।
- ૫૨ ઠું શ્રી સચ્છાસ્ત્રવ્યસનાય નમઃ ।
- ૫૩ ઠું શ્રી સઘઃ સમાધિસ્થિતિકારકાય નમઃ ।
- ૫૪ ઠું શ્રી કૃષ્ણાર્યાસ્થાપનકરાય નમઃ ।
- ૫૫ ઠું શ્રી કોલદ્વિષે નમઃ ।
- ૫૬ ઠું શ્રી કલિતારકાય નમઃ ।
- ૫૭ ઠું શ્રી પ્રકાશરુપાય નમઃ ।
- ૫૮ ઠું શ્રી નિર્દમ્ભાય નમઃ ।

- ૫૯ ઠું શ્રી સર્વજીવહિતાવહાય નમઃ ।
- ૬૦ ઠું શ્રી ભક્તિસમ્પોષકાય નમઃ ।
- ૬૧ ઠું શ્રી વાગ્મિને નમઃ ।
- ૬૨ ઠું શ્રી ચતુર્વર્ગફલપ્રદાય નમઃ ।
- ૬૩ ઠું શ્રી નિર્મત્સરાય નમઃ ।
- ૬૪ ઠું શ્રી ભક્તવર્મણે નમઃ ।
- ૬૫ ઠું શ્રી બુદ્ધિદાત્રે નમઃ ।
- ૬૬ ઠું શ્રી અતિપાવનાય નમઃ ।
- ૬૭ ઠું શ્રી અબુદ્ધિહતે નમઃ ।
- ૬૮ ઠું શ્રી બ્રહ્મધામદર્શકાય નમઃ ।
- ૬૯ ઠું શ્રી અપરાજિતાય નમઃ ।
- ૭૦ ઠું શ્રી આસમુદ્રાન્તસત્કીર્તયે નમઃ ।
- ૭૧ ઠું શ્રી શ્રિતસંસૃતિમોચનાય નમઃ ।
- ૭૨ ઠું શ્રી ઉદારાય નમઃ ।
- ૭૩ ઠું શ્રી સહજાનન્દાય નમઃ ।
- ૭૪ ઠું શ્રી સાધ્વીધર્મપ્રવર્તકાય નમઃ ।
- ૭૫ ઠું શ્રી કન્દર્પદર્પદલનાય નમઃ ।
- ૭૬ ઠું શ્રી વૈષ્ણવકર્તુકારકાય નમઃ ।
- ૭૭ ઠું શ્રી પંચાયતનસન્માનાય નમઃ ।
- ૭૮ ઠું શ્રી નૈષ્ઠિક વ્રત પોષકાય નમઃ ।

જનમંગલ નામાવલિ ૨૯૩

- ૭૯ ઐ શ્રી પ્રગલ્ભાય નમઃ ।
 ૮૦ ઐ શ્રી નિઃસ્પૃહાય નમઃ ।
 ૮૧ ઐ શ્રી સત્યપ્રતિજ્ઞાય નમઃ ।
 ૮૨ ઐ શ્રી ભક્તવત્સલાય નમઃ ।
 ૮૩ ઐ શ્રી અરોષણાય નમઃ ।
 ૮૪ ઐ શ્રી દીર્ઘદર્શિને નમઃ ।
 ૮૫ ઐ શ્રી ધૂર્ભિવિજયક્ષમાય નમઃ ।
 ૮૬ ઐ શ્રી નિરહંકૃતયે નમઃ ।
 ૮૭ ઐ શ્રી અદ્રોહાય નમઃ ।
 ૮૮ ઐ શ્રી ઋજવે નમઃ ।
 ૮૯ ઐ શ્રી સર્વોપકારકાય નમઃ ।
 ૯૦ ઐ શ્રી નિયામકાય નમઃ ।
 ૯૧ ઐ શ્રી ઉપશમસ્થિતયે નમઃ ।
 ૯૨ ઐ શ્રી વિનયવતે નમઃ ।
 ૯૩ ઐ શ્રી ગુરવે નમઃ ।
 ૯૪ ઐ શ્રી અજાતવૈરિણે નમઃ ।
 ૯૫ ઐ શ્રી નિર્લોભાય નમઃ ।
 ૯૬ ઐ શ્રી મહાપુરુષાય નમઃ ।
 ૯૭ ઐ શ્રી આત્મદાય નમઃ ।
 ૯૮ ઐ શ્રી અખણ્ડિતાર્ધમર્યાદાય નમઃ ।

૨૯૪ જનમંગલ નામાવલિ

- ૯૯ ઐ શ્રી વ્યાસસિદ્ધાન્તબોધકાય નમઃ ।
 ૧૦૦ ઐ શ્રી મનોનિગ્રહયુક્તિજ્ઞાય નમઃ ।
 ૧૦૧ ઐ શ્રી યમદૂતવિમોચકાય નમઃ ।
 ૧૦૨ ઐ શ્રી પૂર્ણકામાય નમઃ ।
 ૧૦૩ ઐ શ્રી સત્યવાદિને નમઃ ।
 ૧૦૪ ઐ શ્રી ગુણગ્રાહિણે નમઃ ।
 ૧૦૫ ઐ શ્રી ગતસ્મયાય નમઃ ।
 ૧૦૬ ઐ શ્રી સદાચારપ્રિયતરાય નમઃ ।
 ૧૦૭ ઐ શ્રી પુણ્યશ્રવણકીર્તનાય નમઃ ।
 ૧૦૮ ઐ શ્રી સર્વમંગલસદ્રૂપનાનાગુણ વિચેષ્ટિતાય નમઃ ।

ઈતિ શ્રીજનમંગલનામાવલિ સમાપ્તા ।
 જયશ્રી સ્વામિનારાયણ

સર્વમંજુલનામાવાલિ ૨૯૫

સર્વમંજુલનામાવાલિ:

૧ ઐ શ્રી સ્વામિને નમઃ	૨૦ ઐ શ્રી સ્વધર્મસ્થાય નમઃ
૨ ઐ શ્રી બ્રહ્મણે નમઃ	૨૧ ઐ શ્રી મુનિધ્યેયાય નમઃ
૩ ઐ શ્રી પરબ્રહ્મણે નમઃ	૨૨ ઐ શ્રી મહાર્ષિગણપૂજિતાય નમઃ
૪ ઐ શ્રી શ્રીકૃષ્ણાય નમઃ	૨૩ ઐ શ્રી અધર્મવૈરિણે નમઃ
૫ ઐ શ્રી પુરુષોત્તમાય નમઃ	૨૪ ઐ શ્રી દુર્વાસઃશતધર્માદ્ય- નુગ્રહાય નમઃ
૬ ઐ શ્રી બ્રહ્મધામ્ને નમઃ	૨૫ ઐ શ્રી ધર્માવતારાય નમઃ
૭ ઐ શ્રી વાસુદેવાય નમઃ	૨૬ ઐ શ્રી ધર્માત્મને નમઃ
૮ ઐ શ્રી ઈંદ્રેશાય નમઃ	૨૭ ઐ શ્રી ભક્તિધર્માનુશાસનાય નમઃ
૯ ઐ શ્રી દિવ્યવિગ્રહાય નમઃ	૨૮ ઐ શ્રી રામાનન્દાય નમઃ
૧૦ ઐ શ્રી સુવ્રતાત્મને નમઃ	૨૯ ઐ શ્રી જનાનન્દાય નમઃ
૧૧ ઐ શ્રી જગન્નાથાય નમઃ	૩૦ ઐ શ્રી ઔદ્ભવાધ્વપ્રવર્તકાય નમઃ
૧૨ ઐ શ્રી ઈષ્ટવાય નમઃ	૩૧ ઐ શ્રી વિષ્ણુયાગપ્રિયાય નમઃ
૧૩ ઐ શ્રી કરુણાનિધયે નમઃ	૩૨ ઐ શ્રી ભક્તિધર્મારાધિતાય નમઃ
૧૪ ઐ શ્રી પ્રતાપસિંહશરણાય નમઃ	૩૩ ઐ શ્રી ઈશ્વરાય નમઃ
૧૫ ઐ શ્રી શતાનન્દવરપ્રદાય નમઃ	૩૪ ઐ શ્રી વૃન્દાવનેન્દવે નમઃ
૧૬ ઐ શ્રી નારાયણાય નમઃ	૩૫ ઐ શ્રી વરદાય નમઃ
૧૭ ઐ શ્રી નરસંખાય નમઃ	૩૬ ઐ શ્રી મુનિસહ્જિતાવહાય નમઃ
૧૮ ઐ શ્રી બદરીશાય નમઃ	૩૭ ઐ શ્રી દ્રોણયતિહર્ત્રે નમઃ
૧૯ ઐ શ્રી તપઃપ્રિયાય નમઃ	

૨૯૬ સર્વમંજુલનામાવાલિ

૩૮ ઐ શ્રી વિદ્યેશાય નમઃ	૫૯ ઐ શ્રી પ્રિયદર્શનાય નમઃ
૩૯ ઐ શ્રી ધર્મસહ્જુષ્ટાનાશનાય નમઃ	૬૦ ઐ શ્રી હરિપ્રસાદહર્ષાબ્ધયે નમઃ
૪૦ ઐ શ્રી ભક્તિધર્માત્મજાય નમઃ	૬૧ ઐ શ્રી ધર્મપત્નીસ્તનન્ધયાય નમઃ
૪૧ ઐ શ્રી ભૂમ્ને નમઃ	૬૨ ઐ શ્રી ત્રિેડદ્વાલત્રજાનન્દાય નમઃ
૪૨ ઐ શ્રી ભક્તિધર્મતપઃપ્રભાયાય નમઃ	૬૩ ઐ શ્રી કાલીદત્તમદાપનુદે નમઃ
૪૩ ઐ શ્રી સાર્વાણગોત્રતિલકાય નમઃ	૬૪ ઐ શ્રી ઇચ્છારામાગ્રજાય નમઃ
૪૪ ઐ શ્રી મધ્વાદ્યનવમીજનુષે નમઃ	૬૫ ઐ શ્રી અયોધ્યાવાસાય નમઃ
૪૫ ઐ શ્રી જનમંજુલવિદ્યાજ્ઞાય નમઃ	૬૬ ઐ શ્રી બાલ્યમનોહરાય નમઃ
૪૬ ઐ શ્રી નરાકૃતયે નમઃ	૬૭ ઐ શ્રી સરયૂનિયતસ્નાનાય નમઃ
૪૭ ઐ શ્રી અલૌકિકાય નમઃ	૬૮ ઐ શ્રી સીતારામેક્ષણોત્સુકાય નમઃ
૪૮ ઐ શ્રી ભૂતલાનન્દજનકાય નમઃ	૬૯ ઐ શ્રી પ્રદક્ષિણીકૃત્તાયોધ્યાય નમઃ
૪૯ ઐ શ્રી દ્વિજેન્દ્રકુલ ભૂષણાય નમઃ	૭૦ ઐ શ્રી ક્રાન્તજપમાલિકાય નમઃ
૫૦ ઐ શ્રી રામપ્રતાપાવરજાય નમઃ	૭૧ ઐ શ્રી વર્ણવ્રતધરાય નમઃ
૫૧ ઐ શ્રી હનૂમદભિરક્ષિતાય નમઃ	૭૨ ઐ શ્રી દાન્તાય નમઃ
૫૨ ઐ શ્રી હરિકૃષ્ણાય નમઃ	૭૩ ઐ શ્રી ગુરુભક્તાય નમઃ
૫૩ ઐ શ્રી હરયે નમઃ	૭૪ ઐ શ્રી ઉદારધિયે નમઃ
૫૪ ઐ શ્રી કૃષ્ણાય નમઃ	૭૫ ઐ શ્રી અધીતાખિલસચ્છ- ન્નાય નમઃ
૫૫ ઐ શ્રી નીલકળ્પાય નમઃ	૭૬ ઐ શ્રી સામગાય નમઃ
૫૬ ઐ શ્રી વૃષાત્મજાય નમઃ	૭૭ ઐ શ્રી નિરહંકૃતયે નમઃ
૫૭ ઐ શ્રી શ્રી સ્ત્રીવૃન્દલાલિતાય નમઃ	૭૮ ઐ શ્રી પ્રસૂપદિષ્ટસાઙ્ગા-
૫૮ ઐ શ્રી ભક્તિનન્દનાય નમઃ	

सर्वभङ्गलनाभावालि		२८७
७९	ॐ श्री अज्ञानहारकाय नमः	१००
८०	ॐ श्री पितृप्रतात्मविज्ञानाय नमः	१००
८१	ॐ श्री पितृदिव्यगतिप्रदाय नमः	शनाय नमः
८२	ॐ श्री निराशाय नमः	१०१
८३	ॐ श्री तीव्रवैराग्याय नमः	१०२
८४	ॐ श्री सन्यत्तृहृत्वाच्यवाय नमः	१०३
८५	ॐ श्री वर्णिवेषाय नमः	१०४
८६	ॐ श्री महासत्त्वाय नमः	१०५
८७	ॐ श्री स्वजनाज्ञातनिर्गमाय नमः	१०६
८८	ॐ श्री अंसलंबितसच्छास्त्रसा	१०७
८९	ॐ श्री गणेशस्मरणाय नमः	१०९
९०	ॐ श्री तीर्णसरव्ये नमः	११०
९१	ॐ श्री दैत्यमोहनाय नमः	१११
९२	ॐ श्री वनवासरुचये नमः	साङ्गयोगाय नमः
९३	ॐ श्री श्राद्धाय नमः	११२
९४	ॐ श्री विप्रेन्द्राय नमः	११३
९५	ॐ श्री नैष्ठिकाग्रणये नमः	११४
९६	ॐ श्री हिमाद्रिसानुचरणाय नमः	११५
९७	ॐ श्री निर्भयाय नमः	११६
	ॐ श्री भीतभैरवाय नमः	
	ॐ श्री निःशङ्कसंस्थाय नमः	
	ॐ श्री हनुमद्दत्तस्वादुफला-	
	ॐ श्री अर्कसमीक्षणाय नमः	
	ॐ श्री अर्कसमीक्षणाय नमः	
	ॐ श्री ऊर्ध्वदोषो नमः	
	ॐ श्री एकपादस्थाय नमः	
	ॐ श्री विस्मापिततपोधनाय नमः	
	ॐ श्री कृशाय नमः	
	ॐ श्री महातपसे नमः	
	ॐ श्री शूद्राय नमः	
	ॐ श्री भक्तिधर्मानिषेविताय नमः	
	ॐ श्री गोपालयोगिसंप्राप्त-	
	ॐ श्री अतिधैर्यवते नमः	
	ॐ श्री योगक्रियापटवे नमः	
	ॐ श्री कर्त्रे नमः	
	ॐ श्री कृतज्ञाय नमः	
	ॐ श्री भूरितीर्थकृते नमः	

सर्वभङ्गलनाभावालि		२८८
११७	ॐ श्री ब्रह्मात्मसंस्थितये नमः	नमः
११८	ॐ श्री शान्ताय नमः	१३६
११९	ॐ श्री सिद्धवल्लभपूजिताय नमः	१३७
१२०	ॐ श्री गोपालरक्षकाय नमः	१३८
१२१	ॐ श्री सिद्धदर्पणे नमः	१३९
१२२	ॐ श्री मांत्रिकार्चिताय नमः	१४०
१२३	ॐ श्री तैलङ्गविप्रदोषजाय नमः	१४१
१२४	ॐ श्री कृत्याभीषणदर्शनाय नमः	१४२
१२५	ॐ श्री पिबैकमानघ्ने नमः	१४३
१२६	ॐ श्री कालभैरवत्रासदेक्ष-	१४४
१२७	ॐ श्री जगन्नाथपुरावासाय नमः	१४६
१२८	ॐ श्री आसुरावेशहृदे नमः	१४७
१२९	ॐ श्री विभवे नमः	१४८
१३०	ॐ श्री धार्मिकाय नमः	१४९
१३१	ॐ श्री असुरगुर्वोघोच्छेदहेतवे	१५०
१३२	ॐ श्री अतिक्रियाय नमः	१५२
१३३	ॐ श्री सत्रधर्माचिताय नमः	१५३
१३४	ॐ श्री कान्ताय नमः	१५४
१३५	ॐ श्री स्वप्रतापक्षितासुराय	१५५
	ॐ श्री नानातीर्थकृतावासाय नमः	
	ॐ श्री प्रावृडभावकाशकृते नमः	
	ॐ श्री श्रीभसाधितपञ्चानये नमः	
	ॐ श्री शिशिरांबुस्थितये नमः	
	ॐ श्री शुचये नमः	
	ॐ श्री निर्मानाय नमः	
	ॐ श्री निर्ममाय नमः	
	ॐ श्री अस्नेहाय नमः	
	ॐ श्री निष्कामाय नमः	
	ॐ श्री निर्जितेन्द्रियाय नमः	
	ॐ श्री जितनिद्राय नमः	
	ॐ श्री जितक्रोधाय नमः	
	ॐ श्री निर्मदाय नमः	
	ॐ श्री निःस्पृहाय नमः	
	ॐ श्री अचलाय नमः	
	ॐ श्री कृच्छ्रतिने नमः	
	ॐ श्री सत्यवादिने नमः	
	ॐ श्री क्षमिणे नमः	
	ॐ श्री धमनिसन्तताय नमः	
	ॐ श्री जितव्यवस्थाय नमः	

सर्वभङ्गलनाभावालि		२८९
१५६	ॐ श्री मेधाविने नमः	१७५
१५७	ॐ श्री दम्भहीनाय नमः	१७६
१५८	ॐ श्री तपोधनाय नमः	१७७
१५९	ॐ श्री उपवीतिने नमः	१७८
१६०	ॐ श्री वल्कवाससे नमः	१७९
१६१	ॐ श्री तरुमूलनिकेताय नमः	१८०
१६२	ॐ श्री अहिंसावृत्तये नमः	१८१
१६३	ॐ श्री तेजस्विने नमः	१८२
१६४	ॐ श्री निर्निमेषविलोचनाय	१८३
	ॐ श्री ज्ञानिने नमः	
	ॐ श्री ध्यानिने नमः	
	ॐ श्री जितस्वादाय नमः	
	ॐ श्री प्रत्याहारहठाय नमः	
	ॐ श्री अस्मयाय नमः	
	ॐ श्री पावनाय नमः	
	ॐ श्री तैर्धिकगुरवे नमः	
	ॐ श्री वर्णिराजाय नमः	
	ॐ श्री दयाकराय नमः	
	ॐ श्री जटिने नमः	
	ॐ श्री कौपीनवसनाय नमः	
	ॐ श्री शालग्रामतृषाहराय नमः	
	ॐ श्री शिवाप्तसक्तवे नमः	
	ॐ श्री अक्षोभ्याय नमः	
	ॐ श्री निःसङ्गाय नमः	
	ॐ श्री अध्यात्मवित्तमाय नमः	
	ॐ श्री सदासमाधये नमः	
	ॐ श्री आनन्दिने नमः	
	ॐ श्री निर्दोषाय नमः	
	ॐ श्री दोषनाशनाय नमः	
	ॐ श्री क्रान्तरगतये नमः	

सर्वभङ्गलनाभावालि		३००
१९६	ॐ श्री एकाकिने नमः	२१६
१९७	ॐ श्री सर्वसाधुगुणालयाय नमः	२१७
१९८	ॐ श्री तीर्थिकाय नमः	२१८
१९९	ॐ श्री तीर्थधर्मज्ञाय नमः	२१९
२००	ॐ श्री तीर्थस्थाधर्मनाशनाय नमः	२२०
२०१	ॐ श्री अनादृतवपुःसौख्याय नमः	२२१
२०२	ॐ श्री प्राणायामपराय नमः	२२२
२०३	ॐ श्री व्रतितने नमः	२२३
२०४	ॐ श्री ऋषिवृत्तये नमः	२२४
२०५	ॐ श्री मुनये नमः	२२५
२०६	ॐ श्री मौनिने नमः	२२६
२०७	ॐ श्री निर्विकल्पाय नमः	२२७
२०८	ॐ श्री अल्पभाषणाय नमः	२२८
२०९	ॐ श्री वस्त्रपूतोदकपिबाय नमः	२२९
२१०	ॐ श्री यावदार्थाङ्गचेष्टिताय नमः	२३०
२११	ॐ श्री ब्रह्मज्ञस्वरवर्तित्वबो-	२३१
	धिग्रन्थविवर्जनाय नमः	
२१२	ॐ श्री निरुपानहे नमः	२३२
२१३	ॐ श्री अपृच्छध्वने नमः	२३३
२१४	ॐ श्री घोरारण्यचराय नमः	२३४
२१५	ॐ श्री अभ्रमाय नमः	२३६
	ॐ श्री स्वयङ्गगन्धासहाय नमः	
	ॐ श्री असक्त्याय नमः	
	ॐ श्री जडाङ्गिरसवर्तनाय नमः	
	ॐ श्री ऊर्ध्वरितसे नमः	
	ॐ श्री ब्रह्मचारिणे नमः	
	ॐ श्री योगिने नमः	
	ॐ श्री योगज्ञसन्नताय नमः	
	ॐ श्री योगीन्द्रदुश्चराय नमः	
	ॐ श्री सौराष्ट्रजनपावनाय नमः	
	ॐ श्री लोजलोकमहानन्दाय नमः	
	ॐ श्री साधवे नमः	
	ॐ श्री साधुप्रपूजिताय नमः	
	ॐ श्री अनुच्चारितदुर्वाक्याय नमः	
	ॐ श्री मधुराक्षरभाषणाय नमः	
	ॐ श्री त्यागिमान्याय नमः	
	ॐ श्री महायोगिने नमः	
	ॐ श्री सदाश्रयक्रियाय नमः	
	ॐ श्री स्थिराय नमः	
	ॐ श्री ध्यात्रे नमः	
	ॐ श्री ध्यातृमनोदर्शिने नमः	
	ॐ श्री मनस्विने नमः	

सर्वभङ्गलनाभावालि 309

२३७ ॐ श्री मानदाय नमः	२५६ ॐ श्री सहजानन्दाय नमः
२३८ ॐ श्री मृदवे नमः	२५७ ॐ श्री आत्मदृशे नमः
२३९ ॐ श्री प्रश्नोत्तरपटवे नमः	२५८ ॐ श्री गुरुमान्याय नमः
२४० ॐ श्री वेदतत्त्वज्ञाय नमः	२५९ ॐ श्री गुरुप्रेष्ठाय नमः
२४१ ॐ श्री बुद्धिमते नमः	२६० ॐ श्री गुर्वन्तिककृताञ्जलये नमः
२४२ ॐ श्री बुधाय नमः	२६१ ॐ श्री गुर्वाज्ञाकृततत्पार्षवोप- वेशगमनक्रियाय नमः
२४३ ॐ श्री ऊर्ध्ववेक्षोत्सुकाय नमः	२६२ ॐ श्री नारायणानन्द्यमतये नमः
२४४ ॐ श्री अनन्ताय नमः	२६३ ॐ श्री एकात्मिकमुनिप्रियाय नमः
२४५ ॐ श्री पत्नीलेखपटवे नमः	२६४ ॐ श्री वर्णीन्द्राय नमः
२४६ ॐ श्री प्रभवे नमः	२६५ ॐ श्री नैष्ठिकप्रेष्ठाय नमः
२४७ ॐ श्री पञ्चुत्तरज्ञातनिजैश्व- र्यसाध्वतिमानिताय नमः	२६६ ॐ श्री एकात्मिकसदर्वकाय नमः
२४८ ॐ श्री रामानन्दस्वामिवी क्षानन्दाय नमः	२६७ ॐ श्री यशस्विने नमः
२४९ ॐ श्री साधुप्रियाय नमः	२६८ ॐ श्री भूरितेजस्विने नमः
२५० ॐ श्री प्रियाय नमः	२६९ ॐ श्री वैदिकाय नमः
२५१ ॐ श्री बोधन्यासमहादीक्षाय नमः	२७० ॐ श्री ब्रह्मवर्चसिने नमः
२५२ ॐ श्री गुरुसेवापराय नमः	२७१ ॐ श्री सत्र्यायवर्तिने नमः
२५३ ॐ श्री यमिने नमः	२७२ ॐ श्री निर्दोषाय नमः
२५४ ॐ श्री भक्त्याय नमः	२७३ ॐ श्री भक्तिहर्षवर्धनाय नमः
२५५ ॐ श्री नारायणमुनये नमः	२७४ ॐ श्री गृहीतहितवाचे नमः
	२७५ ॐ श्री सर्वभूततत्त्वविदे नमः

302 सर्वभङ्गलनाभावालि

२७६ ॐ श्री ऊहवते नमः	नमः
२७७ ॐ श्री सत्यप्रियाय नमः	२९९ ॐ श्री अतिसर्वमतये नमः
२७८ ॐ श्री सत्यपराय नमः	२९७ ॐ श्री वाग्मिने नमः
२७९ ॐ श्री निष्कामनरवल्लभाय नमः	२९८ ॐ श्री सत्सङ्गिनवल्लभाय नमः
२८० ॐ श्री अद्रोहकाय नमः	२९९ ॐ श्री अप्रमत्ताय नमः
२८१ ॐ श्री सदोद्योगिने नमः	३०० ॐ श्री अतिप्रगल्भाय नमः
२८२ ॐ श्री षडूर्मिविजयक्षमाय नमः	३०१ ॐ श्री अनलसाय नमः
२८३ ॐ श्री धर्मकार्यक्षिप्रकारिणे नमः	३०२ ॐ श्री अन्यगुणग्रहाय नमः
२८४ ॐ श्री दीर्घदर्शिने नमः	३०३ ॐ श्री सदाचारप्रियाय नमः
२८५ ॐ श्री विचारवते नमः	३०४ ॐ श्री शुष्कज्ञानिवाद्- तमोरवये नमः
२८६ ॐ श्री देशकालाद्यविहत्- स्वस्वरुपाचलस्थितये नमः	३०५ ॐ श्री कृष्णार्पितान्नगन्धादि- देवतापितृयाजकाय नमः
२८७ ॐ श्री सत्तमाय नमः	३०६ ॐ श्री सद्यःप्रश्नसमाधानवि- स्मापितसम्भोजनाय नमः
२८८ ॐ श्री दमधृते नमः	३०७ ॐ श्री अजातशत्रवे नमः
२८९ ॐ श्री दक्षाय नमः	३०८ ॐ समदृशे नमः
२९० ॐ श्री विनीताय नमः	३०९ ॐ श्री धर्मनिष्ठमहादराय नमः
२९१ ॐ श्री स्मृतिने नमः	३१० ॐ श्री अनसूयाय नमः
२९२ ॐ श्री ऋजवे नमः	३११ ॐ श्री अचलप्रज्ञाय नमः
२९३ ॐ श्री सच्छस्त्रव्यसनाय नमः	३१२ ॐ श्री अभिमानिपुरुषारुचये
२९४ ॐ श्री अव्यग्राय नमः	
२९५ ॐ श्री अभिमानिपुरुषारुचये	

सर्वभङ्गलनाभावालि 303

३१३ ॐ श्री दीनाल्पविकलवल्केला- जाततीव्रव्यथाकुलाय नमः	३३० ॐ श्री सच्छस्त्रानुगतप्रज्ञाय नमः
३१४ ॐ श्री स्वधर्मादिगुणोपेतहर्ष- भक्तजनारुचये नमः	३३१ ॐ श्री दैवपियस्वकर्मकृते नमः
३१५ ॐ श्री सम्मण्डलावासरुचये नमः	३३२ ॐ श्री अपैशुन्यकृते नमः
३१६ ॐ श्री सम्मण्डलपरायणाय नमः	३३३ ॐ श्री अदृताय नमः
३१७ ॐ श्री सच्छस्त्रनिन्दित- त्यागिने नमः	३३४ ॐ श्री पापिसंसर्गनादराय नमः
३१८ ॐ श्री प्रशस्तार्थनिषेवकाय नमः	३३५ ॐ श्री ब्रह्मनिंदाश्रवःखेदाय नमः
३१९ ॐ श्री संपदापत्तसमाय नमः	३३६ ॐ श्री स्त्रीप्रसङ्गभूषारुचये नमः
३२० ॐ श्री मोक्षधिषणाय नमः	३३७ ॐ श्री अकार्याचरणह्नीताय नमः
३२१ ॐ श्री प्रतिभानवते नमः	३३८ ॐ श्री समयोचितभाषणाय नमः
३२२ ॐ श्री सुचिरश्रुतसच्छस्त्राय नमः	३३९ ॐ श्री निर्लज्जानतसद्विप्रगुरु- देवपदाम्बुजाय नमः
३२३ ॐ श्री नापमानितसज्जनाय नमः	३४० ॐ श्री मुक्तानन्दानुगाय नमः
३२४ ॐ श्री वाक्यार्थक्षिप्रविदे नमः	३४१ ॐ श्री तुष्टाय नमः
३२५ ॐ श्री शत्रुमित्रदत्तसमोत्तराय नमः	३४२ ॐ श्री गुणाब्धये नमः
३२६ ॐ श्री अग्राह्यवस्त्वनाका- ङ्क्षणे नमः	३४३ ॐ श्री सन्मनोहराय नमः
३२७ ॐ श्री नष्टवस्तुशुचोज्झिताय नमः	३४४ ॐ श्री गुरुदत्तजनस्वाम्याय नमः
३२८ ॐ श्री यथोचितसमारंभाय नमः	३४५ ॐ श्री सुरम्यविषयारुचये नमः
३२९ ॐ श्री सफलारब्धसत्क्रियाय नमः	३४६ ॐ श्री गुरुयाचितभक्तान्त- दुःखस्वप्राप्तिसद्वाराय नमः
	३४७ ॐ श्री अतिमानुषसत्कर्मणे नमः
	३४८ ॐ श्री सुखसेव्याय नमः

304 सर्वभङ्गलनाभावालि

३४९ ॐ श्री अखिलेष्टदाय नमः	३७० ॐ श्री अनुपमाय नमः
३५० ॐ श्री प्रपन्नभयदाय नमः	३७१ ॐ श्री अपाराय नमः
३५१ ॐ श्री श्रीमते नमः	३७२ ॐ श्री अप्रमादाय नमः
३५२ ॐ श्री उत्तमोत्तमाय नमः	३७३ ॐ श्री अव्ययाय नमः
३५३ ॐ श्री आत्मवते नमः	३७४ ॐ श्री उज्ज्वलाय नमः
३५४ ॐ श्री तापत्रितयहृद्दार्ताय नमः	३७५ ॐ श्री धर्मसंसिने नमः
३५५ ॐ श्री सदसद्व्यक्तित्तमाय नमः	३७६ ॐ श्री धर्महितवे नमः
३५६ ॐ श्री सत्यतये नमः	३७७ ॐ श्री वेदगूढार्थबोधकाय नमः
३५७ ॐ श्री सर्वहितकृते नमः	३७८ ॐ श्री कालामायाभयत्राणे नमः
३५८ ॐ श्री ज्ञानदाय नमः	३७९ ॐ श्री भक्तवर्मणे नमः
३५९ ॐ श्री भवमोचकाय नमः	३८० ॐ श्री सुमङ्गलाय नमः
३६० ॐ श्री भूरिप्रतापाय नमः	३८१ ॐ श्री उपासनारीतिवक्त्रे नमः
३६१ ॐ श्री निर्मोहाय नमः	३८२ ॐ श्री ब्रह्मधामप्रदर्शकाय नमः
३६२ ॐ श्री महाराजाय नमः	३८३ ॐ श्री ब्रह्मभूतपरब्रह्मोपा- सनास्थापकाय नमः
३६३ ॐ श्री नृपार्चिताय नमः	३८४ ॐ श्री अक्षराय नमः
३६४ ॐ श्री अदृष्याय नमः	३८५ ॐ श्री कन्दर्पदपदलनाय नमः
३६५ ॐ श्री अविकृताय नमः	३८६ ॐ श्री नैष्ठिकव्रतपोषकाय नमः
३६६ ॐ श्री अजय्याय नमः	३८७ ॐ श्री अदीनदिव्यचरिताय नमः
३६७ ॐ श्री शरण्याय नमः	३८८ ॐ श्री मनोनिग्रहयुक्तिदाय नमः
३६८ ॐ श्री भक्तवत्सलाय नमः	३८९ ॐ श्री वरणीयाय नमः
३६९ ॐ श्री अतर्क्याय नमः	

सर्वभङ्गलनाभावालि		304
३९०	ॐ श्री अन्यदुःखज्ञाय नमः	षभूयस्त्वबोधकाय नमः
३९१	ॐ श्री संसारार्णवनाविकाय नमः ४०५	ॐ श्री स्वधर्महीनफुफत्यागिने नमः
३९२	ॐ श्री स्वामिनारायणाय नमः ४०६	ॐ श्री सत्प्रतिश्रुताय नमः
३९३	ॐ श्री वाक्यसुधार्पित-४०७	ॐ श्री बह्व्रसत्राय नमः
	सत्सभाय नमः ४०८	ॐ श्री विष्णवादिपञ्चायतन- माननाय नमः
३९४	ॐ श्री विधवास्पर्शदोषाति- प्रख्यात्रे नमः ४०९	ॐ श्री विप्रापराधसहनाय नमः
३९५	ॐ श्री उपशमस्थितये नमः ४१०	ॐ श्री सत्यसङ्कल्पाय नमः
३९६	ॐ श्री प्रतिबिम्बांशवादादि- मततूलदवानलाय नमः ४११	ॐ श्री आशुदाय नमः
३९७	ॐ श्री सभक्तियुग्धर्माढ्या- भक्तियोगप्रवर्तकाय नमः ४१२	ॐ श्री सान्वयाधर्ममूलजाय नमः
३९८	ॐ श्री प्रोक्तासद्देशकालादि-४१५	ॐ श्री यज्ञकृते नमः
	दोषाय नमः	ॐ श्री ब्राह्मणप्रियाय नमः
३९९	ॐ श्री निष्कपटप्रियाय नमः ४१६	ॐ श्री विष्णुस्वरूपाविष्काराय नमः
४००	ॐ श्री सद्देशकालादिगुण- ज्ञापकाय नमः ४१७	ॐ श्री निर्मायाय नमः
४०१	ॐ श्री सत्प्रशंसकाय नमः ४१८	ॐ श्री सर्वदर्शनाय नमः
४०२	ॐ श्री स्वधर्मशिथिलाप्रीतये नमः ४१९	ॐ श्री जनसाहस्रयुगपत्समा- धिस्थितिकारकाय नमः
४०३	ॐ श्री भक्तकल्पमहीरहाय नमः	ॐ श्री स्वेक्षयातनरस्त्रयोधा- न्योन्यासंमर्दसद्यशासे नमः
४०४	ॐ श्री धर्महीनज्ञानभक्तियो- गप्रभोजनसंघट्टाय नमः ४२०	ॐ श्री विप्रभोजनसंघट्टाय नमः

सर्वभङ्गलनाभावालि		305
४२१	ॐ श्री विप्रात्मने नमः ४४२	ॐ श्री मनोवेगाय नमः
४२२	ॐ श्री विप्रपूजिताय नमः ४४३	ॐ श्री स्वनेत्रे नमः
४२३	ॐ श्री वैदेकवेद्याय नमः ४४४	ॐ श्री दर्शितामराय नमः
४२४	ॐ श्री दिव्याङ्गाय नमः ४४५	ॐ श्री विष्णुयागसमारंभाय नमः
४२५	ॐ श्री मेघजिह्वर्पभङ्गनाय नमः ४४६	ॐ श्री षण्मासाशितवाडवाय नमः
४२६	ॐ श्री सर्वयोगकलोद्भासिने नमः ४४७	ॐ श्री नानादेशगतये नमः
४२७	ॐ श्री स्वतंत्राय नमः ४४८	ॐ श्री नानायज्ञकृते नमः
४२८	ॐ श्री सर्वविदे नमः ४४९	ॐ श्री भूरिदक्षिणाय नमः
४२९	ॐ श्री वशिने नमः ४५०	ॐ श्री सद्यःसमाधये नमः
४३०	ॐ श्री कृष्णात्मने नमः ४५१	ॐ श्री सर्वात्मने नमः
४३१	ॐ श्री आकृष्टहृदयाय नमः ४५२	ॐ श्री नीरीशमतखण्डनाय नमः
४३२	ॐ श्री देशिकाय नमः ४५३	ॐ श्री मकारपञ्चकोच्छ्रे नमः
४३३	ॐ श्री दिव्यदर्शनाय नमः ४५४	ॐ श्री धर्मसर्गप्रपोषकाय नमः
४३४	ॐ श्री गोलोकरमणाय नमः ४५५	ॐ श्री पापिकृतान्ताय नमः
४३५	ॐ श्री ब्रह्मकीडाय नमः ४५६	ॐ श्री परमाय नमः
४३६	ॐ श्री वैकुण्ठनायकाय नमः ४५७	ॐ श्री पुण्यकीर्तये नमः
४३७	ॐ श्री अनेकमूर्तये नमः ४५८	ॐ श्री पृथुश्रवसे नमः
४३८	ॐ श्री अण्डस्थाय नमः ४५९	ॐ श्री कृशाद्ब्रवाध्वंसपोष्ट्रे नमः
४३९	ॐ श्री बहिःस्थाय नमः ४६०	ॐ श्री साध्वीधर्मप्रवर्तकाय नमः
४४०	ॐ श्री योगशिक्षकाय नमः ४६१	ॐ श्री दैत्यांशगुरुखद्योतभा- स्वराय नमः
४४१	ॐ श्री पुरःसराय नमः	

सर्वभङ्गलनाभावालि		306
४६२	ॐ श्री धर्मधारकाय नमः ४८१	ॐ श्री आत्यन्तिकातिप्रदाय नमः
४६३	ॐ श्री लोभादिदोषगदित्रे नमः ४८२	ॐ श्री पराल्पकोपकराति-
४६४	ॐ श्री तामसव्रतवर्जनाय नमः	स्मरणाय नमः
४६५	ॐ श्री सुव्रताय नमः ४८३	ॐ श्री कोमलान्तराय नमः
४६६	ॐ श्री सिद्धिदाय नमः ४८४	ॐ श्री पाषण्डरक्षितात्मीयाय नमः
४६७	ॐ श्री सिद्धाय नमः ४८५	ॐ श्री दैत्यमोहनचेष्टिनाय नमः
४६८	ॐ श्री सिद्धेशाय नमः ४८६	ॐ श्री अखण्डितार्थमर्दाय नमः
४६९	ॐ श्री सिद्धिपाय नमः ४८७	ॐ श्री परगुहाप्रकाशकाय नमः
४७०	ॐ श्री अच्युताय नमः ४८८	ॐ श्री पात्रार्पितबहुद्रव्याय नमः
४७१	ॐ श्री कौलाध्वशापदाय नमः ४८९	ॐ श्री यथायुक्तोपदेशकाय नमः
४७२	ॐ श्री प्रोक्तासुरलक्ष्मणे नमः ४९०	ॐ श्री अविग्रहप्रियाय नमः
४७३	ॐ श्री असुरातिगाय नमः ४९१	ॐ श्री वाणीदण्डपारुष्यव- र्जिताय नमः
४७४	ॐ श्री भुजङ्गनगरान्दाय नमः	ॐ श्री ब्रह्मण्यदेवाय नमः
४७५	ॐ श्री निजभक्तस्तुताय नमः ४९२	ॐ श्री देवेज्याय नमः
४७६	ॐ श्री महते नमः ४९३	ॐ श्री दशरूपप्रदर्शकाय नमः
४७७	ॐ श्री अहिंसास्थापकाय नमः ४९४	ॐ श्री अकुण्ठितवचसे नमः
४७८	ॐ श्री भूरिनिजैश्वर्यप्रदर्शकाय नमः ४९५	ॐ श्री देशाचारज्ञाय नमः
४७९	ॐ श्री दूरदेशात्सत्सत्कृते नमः ४९६	ॐ श्री अनादौतोद्भूताय नमः
४८०	ॐ श्री सच्चन्द्रोदितसत्कीर्तये ४९७	ॐ श्री शिक्षार्थक्षणाय नमः
	नमः ४९९	ॐ श्री नित्यमैत्राय नमः

सर्वभङ्गलनाभावालि		307
५००	ॐ श्री सच्चन्द्रसङ्ग्रहिणे नमः ५१८	ॐ श्री पोष्यवर्गानुविहितत- त्समानमिताशनाय नमः
५०१	ॐ श्री धर्मिपक्षाय नमः	ॐ श्री आपत्कालात्यक्तनि- जाय नमः
५०२	ॐ श्री साधुसेविने नमः ५१९	ॐ श्री प्रणतार्तिहराय नमः ५२०
५०३	ॐ श्री पुण्यश्रवणकीर्तनाय नमः	ॐ श्री पञ्चकालार्चिताच्यु- ताय नमः
५०४	ॐ श्री प्रणतार्तिहराय नमः ५२०	ॐ श्री योगेश्वराय नमः
५०५	ॐ श्री पूज्याय नमः	ॐ श्री मुनिपतये नमः
५०६	ॐ श्री विषयासक्तनिन्दकाय नमः ५२१	ॐ श्री नित्यमुक्ताय नमः
५०७	ॐ श्री भक्तदेहान्तसमयद- त्तदिव्यस्वदर्शनाय नमः ५२२	ॐ श्री महामुनये नमः
५०८	ॐ श्री यमदूतावितस्वीयाय नमः ५२४	ॐ श्री नरकार्तिनिवारकाय नमः ५२५
५०९	ॐ श्री नरकार्तिनिवारकाय नमः ५२५	ॐ श्री सन्मार्गवर्तिताशेष- स्वाश्रिताय नमः ५२६
५१०	ॐ श्री सन्मार्गवर्तिताशेष- स्वाश्रिताय नमः ५२६	ॐ श्री अहिंसयज्ञप्रतोत्रे नमः ५२७
५११	ॐ श्री शीघ्रसिद्धिदाय नमः ५२७	ॐ श्री वैष्णवक्रतुरकाय नमः ५२८
५१२	ॐ श्री अनाथरोगिवृद्धार्थ- भिक्षुपोषणकारकाय नमः ५२९	ॐ श्री मद्यमांससुरागन्धा- घ्राणशुद्धिविधापकाय नमः ५३०
५१३	ॐ श्री गूढाशयाय नमः	ॐ श्री मत्तोम्भत्तखलावादिने नमः ५३१
५१४	ॐ श्री गूढमंत्राय नमः ५३०	ॐ श्री पुरस्कृतगुणाधिकाय नमः ५३२
५१५	ॐ श्री सर्वजीवाप्रतारकाय नमः ५३१	ॐ श्री नानाभक्तजनान्दाय नमः ५३३
५१६	ॐ श्री भक्तसद्भासनेच्छ्रे नमः ५३२	ॐ श्री सदसद्व्यक्तिसर्गकाय नमः ५३३
५१७	ॐ श्री असदाग्रहविवर्जनाय नमः ५३३	

सर्वभङ्गलनाभावालि 306

५३४ अ० श्री भृगुनन्दीशशापार्त- जनरक्षकाय नमः	५५२ अ० श्री समोरेवे नमः
५३५ अ० श्री उत्तमाय नमः	५५३ अ० श्री सत्सितांशुकाय नमः
५३६ अ० श्री वेदविदे नमः	५५४ अ० श्री गम्भीरनाभये नमः
५३७ अ० श्री शास्त्रविदे नमः	५५५ अ० श्री आजानुभुजाय नमः
५३८ अ० श्री वादिदुर्जयाय नमः	५५६ अ० श्री ततभुजान्तराय नमः
५३९ अ० श्री हृतसंशयाय नमः	५५७ अ० श्री कण्ठलम्बितहारालये नमः
५४० अ० श्री खट्वाङ्गात्मने नमः	५५८ अ० श्री कम्बुकण्ठाय नमः
५४१ अ० श्री हृदंभोजध्येयाय नमः	५५९ अ० श्री अरुणाधराय नमः
५४२ अ० श्री ध्यातृमनोहराय नमः	५६० अ० श्री प्रफुल्लपद्मवदनाय नमः
५४३ अ० श्री ज्योतिःसंस्थाय नमः	५६१ अ० श्री कुन्ददन्ताय नमः
५४४ अ० श्री अतिरम्याङ्गाय नमः	५६२ अ० श्री मितस्मिताय नमः
५४५ अ० श्री सुरेखारुणपत्तलाय नमः	५६३ अ० श्री तिलपुष्पाभनासा- न्तश्यामबिन्दवे नमः
५४६ अ० श्री चार्वङ्गुलये नमः	५६४ अ० श्री समश्रवसे नमः
५४७ अ० श्री नखेन्द्रालिप्रभापह- तहृत्तमसे नमः	५६५ अ० श्री वामश्रवोन्तरश्याम- बिन्दवे नमः
५४८ अ० श्री पद्मकोशातिमृदुलच- रणाय नमः	५६६ अ० श्री पद्मदलेक्षणाय नमः
५४९ अ० श्री तुङ्गगुल्फकाय नमः	५६७ अ० श्री विशालभालतिलक्याय नमः
५५० अ० श्री ह्रस्वजङ्गाय नमः	५६८ अ० श्री सूक्ष्मवक्रशिरोरुहाय नमः
५५१ अ० श्री वृत्तजानवे नमः	५६९ अ० श्री शिरःपटलसत्युष्मा- पीडराजये नमः

390 सर्वभङ्गलनाभावालि

५७० अ० श्री स्वभक्तदूषणे नमः	५८६ अ० श्री विप्रप्रशंसनाय नमः
५७१ अ० श्री अवतारिणे नमः	५८७ अ० श्री तीर्थविधिबोधकाय नमः
५७२ अ० श्री भयत्रात्रे नमः	५८८ अ० श्री आर्तिहृते नमः
५७३ अ० श्री अभयराजवरप्रदाय नमः	५८९ अ० श्री विप्रसन्तर्पणाय नमः
५७४ अ० श्री कृतदुर्गपुरावासाय नमः	५९० अ० श्री नानात्रतवक्त्रे नमः
५७५ अ० श्री क्रोधयन्त्रे नमः	५९१ अ० श्री महायशसे नमः
५७६ अ० श्री अद्भुतक्रियाय नमः	५९२ अ० श्री कौलोच्छिदे नमः
५७७ अ० श्री नानादेशप्रेषितस्व-	५९३ अ० श्री विजयाय नमः
भक्तनाशितदुष्क्रियाय नमः	५९४ अ० श्री वर्णविष्णुयागमहो- त्सवाय नमः
५७८ अ० श्री असुरविलष्टसत्संज्ञ- सान्त्वनाय नमः	५९५ अ० श्री भक्तिगम्याय नमः
५७९ अ० श्री साधुवल्लभाय नमः	५९६ अ० श्री भक्तवशाय नमः
५८० अ० श्री सद्गोहिगुरुभूपालशि- क्षकक्षेमेशराज्यदाय नमः	५९७ अ० श्री कृतदिग्विजयाय नमः
५८१ अ० श्री गवेन्द्राचितपादा-	५९८ अ० श्री अक्षयाय नमः
ब्जाय नमः	५९९ अ० श्री भक्तिधर्मकृतानन्दाय नमः
५८२ अ० श्री गवेन्द्रवरदाय नमः	६०० अ० श्री सर्वमङ्गलदर्शनाय नमः
५८३ अ० श्री अनघाय नमः	६०१ अ० श्री उत्तमात्मने नमः
५८४ अ० श्री भक्तत्रात्रे नमः	६०२ अ० श्री जयाप्रेष्ठाय नमः
५८५ अ० श्री उद्भवस्वामिसम्प्रदा- यप्रकाशकाय नमः	६०३ अ० श्री ललितेष्टवरप्रदाय नमः
	६०४ अ० श्री मुकुन्दसेवासन्तुष्टाय नमः
	६०५ अ० श्री जयानीतपयःपिबाय नमः

सर्वभङ्गलनाभावालि 399

६०६ अ० श्री नारायणधृतामंत्राय नमः	साय नमः
६०७ अ० श्री वासुदेवात्तचन्द्रनाय नमः	६२५ अ० श्री सोमसूरादिपार्षदाय नमः
६०८ अ० श्री गोपालमञ्जितामंत्राय नमः	६२६ अ० श्री यथार्हकारितात्मिय-
६०९ अ० श्री अखण्डाहाचर्चनासा-	सेवनाय नमः
धनाय नमः	६२७ अ० श्री भक्तकामदुहे नमः
६१० अ० श्री उमानाथान्तपुष्पादये नमः	६२८ अ० श्री निबद्धोत्सवपर्यायाय नमः
६११ अ० श्री जयप्रक्षालितांबराय नमः	६२९ अ० श्री विजयोत्सवतोषिताय नमः
६१२ अ० श्री ललितासंकृताभ्रादये नमः	६३० अ० श्री अन्नकृतकृतानुजाय नमः
६१३ अ० श्री पञ्चाल्यालिप्तपाकभुवे	६३१ अ० श्री महासंभारहारकाय नमः
६१४ अ० श्री अवरामार्जितावासाय नमः	६३२ अ० श्री पत्रदूताहृतभक्ताय नमः
६१५ अ० श्री शिवोपानीतपादुकाय नमः	६३३ अ० श्री पाकशालालोकाय नमः
६१६ अ० श्री दयगोविन्दामवन्याय नमः	६३४ अ० श्री प्रत्युद्गतमुनित्राताय नमः
६१७ अ० श्री मयराभावितान्बराय नमः	६३५ अ० श्री मानिताखिलवैष्णवाय नमः
६१८ अ० श्री प्रयागोक्तपुराणादये नमः	६३६ अ० श्री सत्प्रीणनाय नमः
६१९ अ० श्री निशानित्यकथादराय नमः	६३७ अ० श्री क्षणस्वापाय नमः
६२० अ० श्री मुक्तब्रह्मस्तुतयशसे नमः	६३८ अ० श्री दीपालीमङ्गलाप्लवाय नमः
६२१ अ० श्री प्रेमगीतगुणश्रुतये नमः	६३९ अ० श्री ब्राह्मक्षणाशुविहित- नैत्यकाय नमः
६२२ अ० श्री महानुभावमुदिताय नमः	६४० अ० श्री अखिलधर्मविदे नमः
६२३ अ० श्री शुकशिक्षितपुस्तकाय नमः	६४१ अ० श्री चारुचक्रकमीठस्थाय नमः
६२४ अ० श्री आनन्दकल्पितावा-	६४२ अ० श्री उत्तमक्षमेशपूजिताय नमः

392 सर्वभङ्गलनाभावालि

६४३ अ० श्री भक्तस्वेक्षाप्रदानो- त्काय नमः	द्विकशाशोभिताङ्गुलये नमः
६४४ अ० श्री मयराक्षेणस्मिताय नमः	६५६ अ० श्री सत्केसरोर्ध्वतिलकाय नमः
६४५ अ० श्री भक्तसंप्रीणनधृतनू-	६५७ अ० श्री सरक्ताक्षतचन्द्रकाय नमः
तनांशुकभूषणाय नमः	६५८ अ० श्री अवतंसोत्सवकर्णाय नमः
६४६ अ० श्री अनर्घ्यपीतकौशेयप-	६५९ अ० श्री चलत्कौमुदशेखराय नमः
रिधानविचक्षणाय नमः	६६० अ० श्री सुगन्धिपुष्पहारालि- दर्शनीयाय नमः
६४७ अ० श्री मुकुटाकृतिसंबद्धशो	६६१ अ० श्री मनोहराय नमः
णशीर्षपटद्युतये नमः	६६२ अ० श्री गजेन्द्रगमनाय नमः
६४८ अ० श्री सस्वर्णाबिन्दुकौमुद- सत्कञ्चुकधृतिप्रभाय नमः	६६३ अ० श्री अर्काशुचन्द्राससे नमः
६४९ अ० श्री स्वच्छेच्छमद्वैमपटाय नमः	६६४ अ० श्री स्मिताननाय नमः
६५० अ० श्री कटिबद्धारुणशुक्लाय नमः	६६५ अ० श्री उच्चरम्यासनासीनाय नमः
६५१ अ० श्री हैमाङ्गदलसद्वाहवे नमः	६६६ अ० श्री मुनिमण्डलमध्यगाय नमः
६५२ अ० श्री कर्णशोभितकुण्ड-	६६७ अ० श्री सोमवर्मोद्भूतछत्राय नमः
लाय नमः	६६८ अ० श्री मुकुन्दधृतनक्तकाय नमः
६५३ अ० श्री कण्ठलम्बितसस्वर्ण-	६६९ अ० श्री अलयाभृगुजिद्रत्नदण्ड- चामरवीजिताय नमः
मुक्ताहारालिशोभनाय नमः	६७० अ० श्री सूरनाञ्जात्तज्वजनाय नमः
६५४ अ० श्री चञ्चत्सुवर्णकटकश्रू-	६७१ अ० श्री जपमालालसत्कराय नमः
ङ्गुलाभकरद्वयाय नमः	६७२ अ० श्री स्वक्षणाण्डितस्वीयाय नमः
६५५ अ० श्री सद्रत्नखचितस्वर्णमु-	६७३ अ० श्री श्रुतकीर्तये नमः

सर्वभङ्गलनाभावालि

393

६७४ अ० श्री निजाचिताय नमः	नमः		
६७५ अ० श्री विप्रसात्कृतवित्तौ-	६९४ अ० श्री ऊरुक्रमाय नमः		
घाय नमः	६९५ अ० श्री धर्मरक्षाकराय नमः		
३७६ अ० श्री दानशूराय नमः	६९६ अ० श्री स्पर्शविवेकाय नमः		
६७७ अ० श्री निरेषणाय नमः	६९७ अ० श्री धर्मसिद्धिदाय नमः		
६७८ अ० श्री उमत्तगङ्गाप्लवनाय नमः	६९८ अ० श्री निष्कामसिद्धिदाय नमः		
६७९ अ० श्री दीपावलिमहेत्सवाय नमः	६९९ अ० श्री त्यागिसेव्याय नमः		
६८० अ० श्री नित्यकर्मादराय नमः	७०० अ० श्री अद्वैताय नमः		
६८१ अ० श्री नूतनवसनाय नमः	७०१ अ० श्री जपप्रियाय नमः		
६८२ अ० श्री दीनवत्सलाय नमः	७०२ अ० श्री कदशीव्रतविधिप्रवक्त्रे नमः		
६८३ अ० श्री सर्वचिताय नमः	७०३ अ० श्री एकादशीश्वराय नमः		
६८४ अ० श्री अन्नकूटेक्षाय नमः	७०४ अ० श्री प्रबोधनीव्रताचाराय नमः		
६८५ अ० श्री रमारञ्जनभोजनाय नमः	७०५ अ० श्री महादानप्रतोषिताय नमः		
६८६ अ० श्री सदाशनाय नमः	७०६ अ० श्री मुनिप्रतोषाय नमः		
६८७ अ० श्री बद्धकटये नमः	७०७ अ० श्री विदुरनीतिशास्त्रप्रशं-		
६८८ अ० श्री स्वभक्तप्रतिषेणाय नमः	सनाय नमः		
६८९ अ० श्री भक्तभुक्तीक्षणा-	७०८ अ० श्री अक्षरस्थाय नमः		
नन्दाय नमः	७०९ अ० श्री मुनिव्रातस्तुताय नमः		
६९० अ० श्री सदानन्दाय नमः	७१० अ० श्री योषिद्वेगोडिताय नमः		
६९१ अ० श्री महाशयाय नमः	७११ अ० श्री भक्त्येकतोष्याय नमः		
६९२ अ० श्री सत्सङ्गदीपकाय नमः	७१२ अ० श्री भक्त्यात्मने नमः		
६९३ अ० श्री भक्तशिक्षादक्षाय	७१३ अ० श्री भक्तग्राममहोत्सवाय नमः		

394

सर्वभङ्गलनाभावालि

७१४ अ० श्री वृत्तालयपुरावासाय नमः	शं दोषप्रकाशकाय नमः		
७१५ अ० श्री भक्तसङ्गसुखप्रदाय नमः	७३१ अ० श्री स्त्रीपुंसान्योन्यसंस्प-		
७१६ अ० श्री प्राप्तस्वबन्धुसन्मानाय नमः	शंव्यवस्थाकृते नमः		
७१७ अ० श्री भूरिर्तपितपार्श्वदाय नमः	७३२ अ० श्री विदांवराय नमः		
७१८ अ० श्री गङ्गापितफलाहाराय नमः	७३३ अ० श्री आहारशुद्धिकृते नमः		
७१९ अ० श्री भक्तसङ्गसमचिंताय नमः	७३४ अ० श्री सद्यःपापनिष्कृतिकार-		
७२० अ० श्री नानादेशीयभक्तौघा-	काय नमः		
पितवित्तौघदानकृते नमः	७३५ अ० श्री वेदान्ततत्त्वप्रथनाय नमः		
७२१ अ० श्री भक्तभ्रातृद्वयावासप-	७३६ अ० श्री साङ्ख्ययोगार्थ-		
र्यायकृतभोजनाय नमः	दर्शकाय नमः		
७२२ अ० श्री देलोत्सवविधानज्ञाय नमः	७३७ अ० श्री अदाम्भिकप्रियाय नमः		
७२३ अ० श्री नरनारायणार्चक्याय नमः	७३८ अ० श्री अनुष्णाय नमः		
७२४ अ० श्री रङ्गक्रीडनकृते नमः	७३९ अ० श्री गुणग्राहिणे नमः		
७२५ अ० श्री मुक्तकामचारनिषेध-	७४० अ० श्री गुणप्रियाय नमः		
काय नमः	७४१ अ० श्री पुराणश्रवणौत्सुक्याय नमः		
७२६ अ० श्री स्त्रीपुंससङ्गभूर्यापह-	७४२ अ० श्री पुराणविधिवोधकाय नमः		
शंकाय नमः	७४३ अ० श्री श्रीमद्भागवतश्रोत्रे नमः		
७२७ अ० श्री धर्मदेशिकाय नमः	७४४ अ० श्री श्रीमद्भागवतार्थकाय नमः		
७२८ अ० श्री साष्टाङ्गब्रह्मचर्यैक-	७४५ अ० श्री श्रीमद्भागवताभिज्ञाय नमः		
स्थापकाय नमः	७४६ अ० श्री श्रीमद्भागवतार्थकाय नमः		
७२९ अ० श्री धर्मवित्तमाय नमः	७४७ अ० श्री श्रीमद्भागवतौत्सु-		
७३० अ० श्री गृहीतनस्त्रयङ्गस्य-	पुरश्चरणकरकाय नमः		

सर्वभङ्गलनाभावालि

395

७४८ अ० श्री जन्माष्टम्युत्सवापूर्ण-	७६६ अ० श्री विप्रभोजनाय नमः		
जीववर्ममनोरथाय नमः	७६७ अ० श्री भूरिदाय नमः		
७४९ अ० श्री कर्यायनरानन्दाय नमः	७६८ अ० श्री अभवाय नमः		
७५० अ० श्री वास्तुव्यवस्थानिक्तेनाय नमः	७६९ अ० श्री दुर्गाभक्तातिसुखदाय नमः		
७५१ अ० श्री सूरसंभावनाय नमः	७७० अ० श्री कृतकृत्याय नमः		
७५२ अ० श्री शाकसंस्कारान-	७७१ अ० श्री जगत्पतये नमः		
न्दितस्वकाय नमः	७७२ अ० श्री रहःस्थाय नमः		
७५३ अ० श्री नागटङ्कजनप्रिताय नमः	७७३ अ० श्री गूढसङ्कल्पाय नमः		
७५४ अ० श्री शुक्लप्रश्नकृतोत्तराय नमः	७७४ अ० श्री हरिमन्दिरकारकाय नमः		
७५५ अ० श्री चान्द्रायणव्रताराध्याय नमः	७७५ अ० श्री महारम्भाय नमः		
७५६ अ० श्री पञ्चालजनपावनाय नमः	७७६ अ० श्री सदास्वस्थाय नमः		
७५७ अ० श्री शिवरात्रिव्रताचाराय नमः	७७७ अ० श्री कलिदोषहरोद्यमाय नमः		
७५८ अ० श्री कृतदोलामहोत्सवाय नमः	७७८ अ० श्री कृतश्रीनगरवासाय नमः		
७५९ अ० श्री द्वैताद्वैतार्थनिगमहा-	७७९ अ० श्री महासंभारसाधकाय नमः		
दंबोधने नमः	७८० अ० श्री श्रीपुरेशार्हिताय नमः		
७६० अ० श्री महोदयाय नमः	७८१ अ० श्री सम्याय नमः		
७६१ अ० श्री दिव्याङ्गभक्ति-	७८२ अ० श्री पूर्वकर्मप्रशंसकाय नमः		
धर्मादिरुपेक्षयित्रे नमः	७८३ अ० श्री नरनारायणाद्यार्चा-		
७६२ अ० श्री अमृताय नमः	स्थापकाय नमः		
७६३ अ० श्री हेमन्तार्चास्तुतिप्रिताय नमः	७८४ अ० श्री पौरमानिताय नमः		
७६४ अ० श्री जीर्णदुर्गानाचिताय नमः	७८५ अ० श्री क्षेत्रमाहात्म्यगदित्रे नमः		
७६५ अ० श्री कृततीर्थविधये नमः	७८६ अ० श्री महोत्सवविधापकाय नमः		

396

सर्वभङ्गलनाभावालि

७८७ अ० श्री एकाहभोजिताशेष-	८०४ अ० श्री धवलमुरलीमनोहरसंस्था		
पौरविप्राय नमः	-पकाय नमः		
७८८ अ० श्री बहुप्रदाय नमः	८०५ अ० श्री अर्थदाय नमः		
७८९ अ० श्री पूजेत्सवव्यवस्थाकृते नमः	८०६ अ० श्री संस्थापितजयतल्परेवती		
७९० अ० श्री गाड्डेयप्रार्थिताय नमः	-बलदेवकाय नमः		
७९१ अ० श्री मनवे नमः	८०७ अ० श्री मुक्तादिष्टोत्पथच्छेदाय नमः		
७९२ अ० श्री मूलीपूः	स्थापित-८०८ अ० श्री चित्रार्चाप्रवर्तकाय नमः		
श्रीमद्राधाकृष्णाय नमः	८०९ अ० श्री द्वारिकाप्रेषितसुहृदे नमः		
७९३ अ० श्री अक्षरप्रदाय नमः	८१० अ० श्री तीर्थवास्थयदर्शकाय नमः		
७९४ अ० श्री निबद्धोत्सवमर्यादाय नमः	८११ अ० श्री सत्रात्रे नमः		
७९५ अ० श्री भक्तभीष्टफलप्रदाय नमः	८१२ अ० श्री द्वारिकेशात्मने नमः		
७९६ अ० श्री भुजङ्गपुरभक्ताति-	८१३ अ० श्री भक्तपददर्शनाक्षमाय नमः		
प्रिताय नमः	८१४ अ० श्री सच्चिदानन्दवरदाय नमः		
७९७ अ० श्री पौरप्रपूजिताय नमः	८१५ अ० श्री लक्ष्मीनारायणात्मकाय नमः		
७९८ अ० श्री नरनारायणप्रतिष्ठा-	८१६ अ० श्री वर्धितक्षेत्रमाहात्म्याय नमः		
पकाय नमः	८१७ अ० श्री तप्तमुद्राङ्कितस्वकाय नमः		
७९९ अ० श्री विप्रपूजकाय नमः	८१८ अ० श्री मुक्तात्मने नमः		
८०० अ० श्री वृत्तालयाक्षिपदाकर्त्रे नमः	८१९ अ० श्री त्रियुगाय नमः		
८०१ अ० श्री शिल्पिसन्मानकरकाय नमः	८२० अ० श्री वादिजेत्रे नमः		
८०२ अ० श्री लक्ष्मीनारायणाद्यार्चा-	८२१ अ० श्री अनुयुगासंभवाय नमः		
स्थापकाय नमः	८२२ अ० श्री अमुराविदिशत्वाय नमः		
८०३ अ० श्री अर्चितभूसुराय नमः	८२३ अ० श्री प्रकटेश्वरलक्षणाय नमः		

सर्वभङ्गलनाभावालि 396

८२४ अ० श्री अन्तःसंशयहृद्दार्ताय नमः ८४३	अ० श्री पौरप्रीताय नमः
८२५ अ० श्री दुराचारविमोचनाय नमः ८४४	अ० श्री वटपुरागमाय नमः
८२६ अ० श्री अशस्त्राय नमः ८४५	अ० श्री मन्त्रिप्रत्युद्गताय नमः
८२७ अ० श्री धिषणास्त्राय नमः ८४६	अ० श्री नानावाद्यवादकसंज्ञताय नमः
८२८ अ० श्री आसुरावेशकर्मणाय नमः ८४७	अ० श्री सालङ्कारगजारुढाय नमः
८२९ अ० श्री लङ्कानदीष्ठाणपाय नमः ८४८	अ० श्री चारुचामरवीजिताय नमः
८३० अ० श्री सिन्दूरदीष्ठाणरुतये नमः ८४९	अ० श्री दूष्यावितजनव्राताय नमः
८३१ अ० श्री वृत्तालयप्रियाय नमः ८५०	अ० श्री सिंहजिन्नूपपूजिताय नमः
८३२ अ० श्री मंजन्माहाशित-८५१	अ० श्री स्वप्रतापपराभूतवि- सद्भिजाय नमः
८३३ अ० श्री महासभासनाय नमः ८५२	अ० श्री सिंहजित्संशयच्छेत्रे नमः
८३४ अ० श्री दत्तविध्युपात्तसुत-८५३	अ० श्री भक्तिरीतिप्रदर्शकाय नमः
८३५ अ० श्री पुत्रविन्यस्तगुरुताय नमः	अ० श्री रघुवीरार्पितस्वीयभू- द्वैरिक्तानतये नमः
८३६ अ० श्री पुत्रसाल्कृतसंश्रिताय नमः ८५४	अ० श्री सर्वजीवहिताय नमः
८३७ अ० श्री सद्योविभक्तदेशाद्ये नमः ८५६	अ० श्री सर्वसच्छस्त्ररस-दोहनाय
८३८ अ० श्री समाय नमः	नमः
८३९ अ० श्री आचार्यशिक्षकाय नमः ८५७	अ० श्री अनाकुलमनसे नमः
८४० अ० श्री भक्तिजन्माहभक्तौघ-८५८	अ० श्री शिक्षापत्रीलेखनकृते नमः
८४१ अ० श्री चित्रिताधिपाय नमः ८५९	अ० श्री स्वभुवे नमः
८४२ अ० श्री नृपामात्यार्थिताय नमः ८६१	अ० श्री सामान्यधर्मवचनाय नमः
	अ० श्री विशेषवृषवर्णनाय नमः

397 सर्वभङ्गलनाभावालि

८६२ अ० श्री निगमाद्यष्टसच्छस्त्रा- ८७९	अ० श्री धीरेयस्थापितश्रीम- तिरुचये नमः
८६३ अ० श्री शास्त्रसारविदे नमः ८८०	अ० श्री धौरेयस्थापितश्रीम- ब्राधामदनमोहनाय नमः
८६४ अ० श्री विशिष्टद्वैतमतधृते नमः	अ० श्री पुत्रोपदिष्टश्रीकृष्णमं- त्रदीक्षाविधिक्रमाय नमः
८६५ अ० श्री साकारब्रह्मवर्णनाय नमः ८८१	अ० श्री प्रोक्तदीक्षितसद्धर्माय नमः
८६६ अ० श्री रामानुजकृतग्रन्थश्रु- ८८२	अ० श्री कृष्णपूजाविधापकाय नमः
८६७ अ० श्री गृहीतविद्वलेशोक्त- ८८४	अ० श्री प्रोक्तपराधनिर्हराय नमः
८६८ अ० श्री सुधये नमः ८८६	अ० श्री सदर्चनाय नमः
८६९ अ० श्रीयथाधिकारसद्धर्मवक्त्रे नमः	अ० श्री स्याचार्यपत्नीशिष्य- त्वस्थापकाय नमः
८७० अ० श्री वैदिकसम्मताय नमः ८८७	अ० श्री शिष्यशासनाय नमः
८७१ अ० श्री शिक्षापत्रीस्थापितस्व- ८८८	अ० श्री पुत्रदत्तमहादीक्षाय नमः
८७२ अ० श्री पाठसिद्धिदाय नमः ८९०	अ० श्री पुत्रदीक्षितपुरुषाय नमः
८७३ अ० श्री सद्धर्मातिप्रवृत्तीच्छे नमः ८९१	अ० श्री स्तुषादीक्षितयोषाय नमः
८७४ अ० श्री शिक्षापत्रीप्रवर्तकाय नमः ८९२	अ० श्री श्रीराधाकृष्णद्वैतवेताय नमः
८७५ अ० श्री प्रमोदिताश्रितजनाय नमः ८९३	अ० श्री सत्सङ्गिध्वयेसन्मृतये नमः
८७६ अ० श्री नरनारायणोक्षणाय नमः ८९४	अ० श्री एकात्मिकपरायणाय नमः
८७७ अ० श्री महादोलोत्सवाय नमः	अ० श्री पुत्रप्रोक्ताद्विकारोषे- व्रतोत्सवविधिक्रमाय नमः
८७८ अ० श्री अयोध्याप्रसादार्पि- ८९५	अ० श्री गोपालप्रश्नसंहृष्टाय नमः
८७९ अ० श्री तसद्भववे नमः ८९६	अ० श्री त्यागिधर्मोपदेशकाय नमः

सर्वभङ्गलनाभावालि 398

९१७ अ० श्री लोभोन्मूलनधीरात्रे नमः ९१६	अ० श्री बुद्धिप्रेरकाय नमः
९१८ अ० श्री क्रमोलखनयुक्तिज्ञाय नमः ९१७	अ० श्री ईशित्रे नमः
९१९ अ० श्री दुर्जेयसजिद्विधाय नमः ९१८	अ० श्री जीवेश्वरब्रह्ममायारु-
९२० अ० श्री निःस्नेहत्वविधापकाय नमः	पयाथार्थ्यबोधकाय नमः
९२१ अ० श्री मानसर्पविषत्रात्रे नमः ९१९	अ० श्री निर्गुणाय नमः
९२२ अ० श्री कृष्णौकान्तिकशांस- ९२०	अ० श्री गुणवृत्तिज्ञाय नमः
९२३ अ० श्री सद्धर्मज्ञानवैराग्यभ- ९२१	अ० श्री बद्धजीवविमोचनाय नमः
९२४ अ० श्री ज्ञानस्वरुपनिर्णेत्रे नमः ९२४	अ० श्री भक्त्याराध्याय नमः
९२५ अ० श्री नियन्त्रे नमः ९२५	अ० श्री महादेवाय नमः
९२६ अ० श्री पुरुषात्मकाय नमः ९२६	अ० श्री ज्ञेयाय नमः
९२७ अ० श्री प्रकृतीशाय नमः ९२७	अ० श्री ध्येयाय नमः
९२८ अ० श्री महाकालाय नमः	अ० श्री प्रकाशकाय नमः
९२९ अ० श्री मायेशाय नमः ९२८	अ० श्री शेषीकृताक्षरपरश्री-
९३० अ० श्री अव्याकृतात्मकाय ९२९	कृष्णाय नमः
९३१ अ० श्री हिरण्यगर्भाय नमः ९३०	अ० श्री कालकालनाय नमः
९३२ अ० श्री तत्त्वात्मने नमः	अ० श्री कृष्णसेवाहीनमुक्ति- चतुष्केच्छापहारकाय नमः
९३३ अ० श्री तत्त्वलक्षणलक्षकाय नमः ९३१	अ० श्री आदिष्टसाङ्ख्यसि- द्धान्ताय नमः
९३४ अ० श्री वैराजाय नमः ९३२	अ० श्री निजज्ञानफलप्रदाय नमः
९३५ अ० श्री अखिलविश्वात्मने नमः ९३३	अ० श्री ऋष्यात्मकाय नमः
	अ० श्री चतुर्वर्णाश्रमधर्मनि-

399 सर्वभङ्गलनाभावालि

रुपकाय नमः ९५२	अ० श्री सन्यासधर्मगदित्रे नमः
९३४ अ० श्री षट्कर्मविधिनिर्णेत्रे नमः ९५३	अ० श्री साङ्गिनिष्कृतबोधकाय नमः
९३५ अ० श्री गायत्रीमन्त्रदैवताय नमः ९५४	अ० श्री जीर्णदुर्गास्थापितश्री-
९३६ अ० श्री स्मार्तवक्त्रे नमः	द्वारिकेशाद्ये नमः
९३७ अ० श्री श्रोतवक्त्रे नमः ९५५	अ० श्री आत्मदाय नमः
९३८ अ० श्री विप्रधर्मविशेषविदे नमः ९५६	अ० श्री ब्रह्मचारिधर्मवक्त्रे नमः
९३९ अ० श्री जीविकावृत्तिनिर्णेत्रे ९५७	अ० श्री बृहद्ब्रह्ममहादराय नमः
९४० अ० श्री हेयोपादेयबोधकाय	अ० श्री दुर्गालयस्थापितश्री-
नमः ९५८	गोपीनाथाय नमः
९४१ अ० श्री आशौचनिर्णयाय नमः ९५९	अ० श्री अखिलार्थदाय नमः
९४२ अ० श्री श्राद्धविधिवक्त्रे नमः ९६०	अ० श्री सहाङ्गयोगोपदेष्टे नमः
९४३ अ० श्री विधिप्रियाय नमः	अ० श्री पिण्डब्रह्माण्ड-निर्णयाय
९४४ अ० श्री कलिहेयार्थनिर्णेत्रे नमः ९६२	नमः
९४५ अ० श्री राजधर्मनिरुपकाय नमः ९६३	अ० श्री भूतस्वरुपनिर्णेत्रे नमः
९४६ अ० श्री पतिव्रताधर्मवक्त्रे नमः ९६४	अ० श्री वायुमेदनिरुपकाय नमः
९४७ अ० श्री विधवाधर्मरक्षकाय नमः ९६५	अ० श्री कालज्ञानवदाय नमः
९४८ अ० श्री नानाव्रतसमाराध्याय नमः	अ० श्री योगसिद्धिहेतुप्रदर्श- काय नमः
९४९ अ० श्री पूजाविध्युपदेशकाय नमः ९६६	अ० श्री शतानन्दस्तुताय नमः
९५० अ० श्री स्पृशनिर्णयकृते नमः ९६७	अ० श्री स्तुत्याय नमः
९५१ अ० श्री वानप्रस्थधर्मप्रदर्शकाय ९६८	अ० श्री भक्तवाञ्छितपूरकाय नमः
९५२ अ० श्री शिष्यापत्रीग्रथनकाय नमः ९६९	अ० श्री शिक्षापत्रीग्रथनकाय नमः

१७० ॐ श्री शिक्षापत्रीविधिप्रवाचेनमः	१८४ ॐ श्री स्वोपयाचकेष्टाशुसि-
१७१ ॐ श्री शिक्षापत्रार्थसन्तुष्टाय नमः	द्विदाय नमः
१७२ ॐ श्री लीलासंदर्भकरकवय नमः	१८५ ॐ श्री पुत्रदाय नमः
१७३ ॐ श्री निर्वासनाय नमः	१८६ ॐ श्री वित्तदाय नमः
१७४ ॐ श्री तिरोधानलीलासं-	१८७ ॐ श्री विद्याप्रदाय नमः
मोहितासुराय नमः	१८८ ॐ श्री वैरिभयापहाय नमः
१७५ ॐ श्री वैमानिकावृत्ताय नमः	१८९ ॐ श्री अपमृत्युहराय नमः
१७६ ॐ श्री हृद्देववृन्दसमर्चिताय	१९० ॐ श्री भुक्तिप्रदाय नमः
नमः	१९१ ॐ श्री मुक्तिप्रदाय नमः
१७७ ॐ श्री स्वार्चाप्रादुर्घ्नैश्वर्याय	१९२ ॐ श्री आश्रयाय नमः
नमः	१९३ ॐ श्री ऐश्वर्यदाय नमः
१७८ ॐ श्री दत्तप्रत्यक्षदर्शनाय	१९४ ॐ श्री रोगहाय नमः
नमः	१९५ ॐ श्री ज्ञानकृते नमः
१७९ ॐ श्री भक्तेक्षाहसिताय नमः	१९६ ॐ श्री भक्तिदाय नमः
१८० ॐ श्री पुष्पाद्युपाहर्त्रे नमः	१९७ ॐ श्री अधिपाय नमः
१८१ ॐ श्री अन्नभोजनाय नमः	१९८ ॐ श्री समाधिदाय नमः
१८२ ॐ श्री क्षीरपाय नमः	१९९ ॐ श्री तमोहर्त्रे नमः
१८३ ॐ श्री नीरपाय नमः	१००० ॐ श्री सर्वमङ्गलमङ्गलाय नमः

इति सर्वमङ्गलोक्तश्रीहरिसहस्रनामावालिः समाप्ता ॥

विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम् ।

यस्य स्मरणमात्रेण जन्मसंसारबन्धनात् ।
विमुच्यते नमस्तस्मै विष्णवे प्रभविष्णवे ॥ १ ॥
श्रुत्वा धर्मानशेषेण पावनानि च सर्वशः ।
युधिष्ठिरः शान्तनवं पुनरेवाभ्यभाषत ॥ २ ॥
किमेकं दैवतं लोके किं वाप्येकं परायणम् ।
स्तुवन्तः कं कमर्चन्तः प्राप्नुयुर्मानवाः शुभम् ॥ ३ ॥
को धर्मः सर्वधर्माणां भवतः परमो मतः ।
किं जपन् मुच्यते जन्तुर्जन्मसंसारबन्धनात् ॥ ४ ॥
जगत्प्रभुं देवदेवमनन्तं पुरुषोत्तमम् ।
स्तुवन्नामसहस्रेण पुरुषः सततोत्थितः ॥ ५ ॥
तमेव चार्चयन्नित्यं भक्त्या पुरुषमव्ययम् ।
ध्यायन् स्तुवन्नमस्यंश्च यजमानस्तमेव च ॥ ६ ॥
अनादिनिधनं विष्णुं सर्वलोकमहेश्वरम् ।
लोकाध्यक्षं स्तुवन्नित्यं सर्वदुःखातिगो भवेत् ॥ ७ ॥
ब्रह्मण्यं सर्वधर्मज्ञं लोकानां कीर्तिवर्धनम् ।
लोकनाथं महद्भूतं सर्वभूतभवोद्भवम् ॥ ८ ॥
एष मे सर्वधर्माणां धर्मोऽधिकतमो मतः ।
यद्भक्त्या पुण्डरीकाक्षं स्तवैरर्चयन्नरः सदा ॥ ९ ॥

परमं यो महत्तेजः परमं यो महत्तपः ।
परमं यो महद्ब्रह्म परमं यः परायणम् ॥ १० ॥
पवित्राणां पवित्रं यो मङ्गलानां च मङ्गलम् ।
दैवतं देवतानां च भूतानां योऽव्ययः पिता ॥ ११ ॥
यतः सर्वाणि भूतानि भवन्त्यादियुगागमे ।
यस्मिंश्च प्रलयं यान्ति पुनरेव युगक्षये ॥ १२ ॥
तस्य लोकप्रधानस्य जगन्नाथस्य भूपते ! ।
विष्णोर्नामसहस्रं मे शृणु पापभयापहम् ॥ १३ ॥
यानि नामानि गौणानि विख्यातानि महात्मनः ।
ऋषिभिः परिगीतानि तानि वक्ष्यामि भूतये ॥ १४ ॥
अस्य श्रीविष्णोर्दिव्यसहस्रनामस्त्रोतमन्त्रस्य
भगवान् वेदव्यास ऋषिः । श्री विष्णुः परमात्मा देवता ।
अनुष्टुप् छन्दः । अमृतांशूद्भवो भानुरिति बीजम् । देवकीनन्दनः
स्त्रष्टेति शक्तिः । त्रिसामा सामगः सामेति हृदयम् । शङ्खभृन्नन्दकी
चक्रीति कीलकम् । शार्ङ्गधन्वा गदाधर इत्यस्त्रम् ।
रथाङ्गपाणिरक्षोभ्य इति कवचम् । उद्भवः क्षोभणो देव इति
परमो मन्त्रः । श्रीमहाविष्णुप्रीत्यर्थं जपे विनियोगः ।

अथ न्यासः ।

विश्वं विष्णुर्वषट्कार इत्यङ्गुष्ठाभ्यां नमः ।
अमृतांशूद्भवो भानुरिति तर्जनीभ्यां नमः । ब्रह्मण्यो
ब्रह्मकृद्ब्रह्मि मध्यमाभ्यां नमः । सुवर्णाबिन्दुरक्षोभ्य

इत्यनामिकाभ्यां नमः । निमिषोऽनिमिषः स्त्रग्वीति
कनिष्ठिकाभ्यां नमः । रथाङ्गपाणिरक्षोभ्य इति
करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः । एवं हृदयादिन्यासः ।
अथ ध्यानम् ।
शान्ताकारं भुजगशयनं पद्मनाभं सुरेशं
विश्वाधारं गगनसदृशं मेघवर्णं शुभाङ्गम् ।
लक्ष्मीकान्तं कलननयनं योगिभिर्ध्यानागम्यं
वन्दे विष्णुं भवभयहरं सर्वलोकैकनाथम् ॥ १ ॥
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
विश्वं विष्णुर्वषट्कारो भूतभव्यभवत्प्रभुः ।
भूतकृद्भूतभृद्भावो भूतात्मा भूतभावनः ॥ १ ॥
पूतात्मा परमात्मा च मुक्तानां परमा गतिः ।
अव्ययः पुरुषः साक्षी क्षेत्रज्ञोऽक्षर एव च ॥ २ ॥
योगो योगविदां नेता प्रधानपुरुषेश्वरः ।
नारसिंहवपुः श्रीमान् केशवः पुरुषोत्तमः ॥ ३ ॥
सर्वः शर्वः शिवः स्थाणुर्भूतादिर्निधिरव्ययः ।
सम्भवो भावनो भर्ता प्रभवः प्रभुरीश्वरः ॥ ४ ॥
स्वयम्भूः शम्भूरादित्यः पुष्कराक्षो महास्वनः ।
अनादिनिधनो धाता विधाता धातुरुत्तमः ॥ ५ ॥
अप्रमेयो ह्यषीकेशः पद्मनाभोऽमरप्रभुः ।
विश्वकर्मा मनुस्त्वष्टा स्थविष्ठः स्थविरो ध्रुवः ॥ ६ ॥

अग्राह्यः शाश्वतः कृष्णो लोहिताक्षः प्रतर्दनः ।
 प्रभूतस्त्रिककुब्धाम पवित्रं मङ्गलं परम् ॥ ७ ॥
 ईशानः प्राणदः प्राणो ज्येष्ठः श्रेष्ठः प्रजापतिः ।
 हिरण्यगर्भो भूगर्भो माधवो मधुसूदनः ॥ ८ ॥
 ईश्वरो विक्रमो धन्वी मेधावी विक्रमः क्रमः ।
 अनुत्तमो दुराधर्षः कृतज्ञः कृतिरात्मवान् ॥ ९ ॥
 सुरेशः शरणं शर्म विश्वरेताः प्रजाभवः ।
 अहः संवत्सरो व्यालः प्रत्ययः सर्वदर्शनः ॥ १० ॥
 अजः सर्वेश्वरः सिद्धः सिद्धिः सर्वादिरच्युतः ।
 वृषाकपिरमेयात्मा सर्वयोगविनिःसृतः ॥ ११ ॥
 वसुर्वसुमनाः सत्यः समात्मा सम्मितः समः ।
 अमोघः पुण्डरिकाक्षो वृषकर्मा वृषाकृतिः ॥ १२ ॥
 रुद्रो बहुशिरा बभ्रुर्विश्वयोनिः शुचिश्रवाः ।
 अमृतः शाश्वतः स्थाणुर्वरारोहो महातपाः ॥ १३ ॥
 सर्वगः सर्वविद्भानुर्विष्वक्सेनो जनार्दनः ।
 वेदो वेदविदव्यङ्गो वेदाङ्गो वेदवित् कविः ॥ १४ ॥
 लोकाध्यक्षः सुराध्यक्षो धर्माध्याक्षः कृताकृतः ।
 चतुरात्मा चतुर्व्यूहश्चतुर्दंष्ट्रश्चतुर्भुजः ॥ १५ ॥
 भ्राजिष्णुर्भोजनं भोक्ता सहिष्णुर्जगदादिजः ।
 अनघो विजयो जेता विश्वयोनिः पुनर्वसुः ॥ १६ ॥

उपेन्द्रो वामनः प्रांशुरमोघः शुचिरुर्जितः ।
 अतीन्द्रः सङ्ग्रहः सर्गो धृतात्मा नियमो यमः ॥ १७ ॥
 वेद्यो वैद्यः सदायोगी वीरहा माधवो मधुः ।
 अतीन्द्रियो महामायो महोत्साहो महाबलः ॥ १८ ॥
 महाबुद्धिर्महावीर्यो महाशक्तिर्महाद्युतिः ।
 अनिर्देश्यवपुः श्रीमानमेयात्मा महाद्रिधृक् ॥ १९ ॥
 महेष्वासो महीभर्ता श्रीनिवासः सतांगतिः ।
 अनिरुद्धः सुरानन्दो गोविन्दो गोविदांपतिः ॥ २० ॥
 मरीचिर्दमनो हंसः सुपर्णो भुजगोत्तमः ।
 हिरण्यनाभः सुतपाः पद्मनाभः प्रजापतिः ॥ २१ ॥
 अमर्त्यः सर्वदृक् सिंहः सन्ध्याता सन्धिमान् स्थिरः ।
 अजो दुर्मर्षणः शास्ता विश्रुतात्मा सुरारिहा ॥ २२ ॥
 गुरुर्गुरुतमो धाम सत्यः सत्यपराक्रमः ।
 निमिषोऽनिमिषः स्त्रग्वी वाचस्पतिरुदारधीः ॥ २३ ॥
 अग्रणीग्रामिणीः श्रीमान् न्यायो नेता समीरणः ।
 सहस्रमूर्धा विश्वात्मा सहस्राक्षः सहस्रपात् ॥ २४ ॥
 आवर्तनो निवृत्तात्मा संवृतः संप्रमर्दनः ।
 अहः संवर्तको वह्निरनिलो धरणीधरः ॥ २५ ॥
 सुप्रसादः प्रसन्नात्मा विश्वधृग्विश्वभुग्विभुः ।
 सत्कर्ता सत्कृतः साधुर्जह्नुर्नारायणो नरः ॥ २६ ॥

असङ्ख्योऽप्रमेयात्मा विशिष्टः शिष्टकच्छुचिः ।
 सिद्धार्थः सिद्धसङ्कल्पः सिद्धिदः सिद्धिसाधनः ॥ २७ ॥
 वृषाही वृषभो विष्णुर्वृषपर्वा वृषोदरः ।
 वर्धनो वर्धमानश्च विविक्तः श्रुतिसागरः ॥ २८ ॥
 सुभुजो दुर्धरो वाग्मी महेन्द्रो वसुदो वसुः ।
 नैकरूपो बृहद्रूपः शिपिविष्टः प्रकाशनः ॥ २९ ॥
 ओजस्तेजोद्युतिधरः प्रकाशात्मा प्रतापनः ।
 ऋद्धः स्पष्टाक्षरो मन्त्रश्चन्द्रांशुर्भास्करद्युतिः ॥ ३० ॥
 अमृतांशूद्भवो भानुः शशबिन्दुः सुरेश्वरः ।
 औषधं जगतः सेतुः सत्यधर्मपराक्रमः ॥ ३१ ॥
 भूतभव्यभवन्नाथः पवनः पावनोऽनलः ।
 कामहा कामकृत् कान्तः कामः कामप्रदः प्रभुः ॥ ३२ ॥
 युगादिकृद्युगावर्तो नैकमायो महाशनः ।
 अदृश्योऽव्यक्तरूपश्च सहस्रजिदनन्तजित् ॥ ३३ ॥
 इष्टो विशिष्टः शिष्टेष्टः शिखण्डी नहुषो वृषः ।
 क्रोधहा क्रोधकृत्कर्ता विश्वबाहुर्महीधरः ॥ ३४ ॥
 अच्युतः प्रथितः प्राणः प्राणदो वासवानुजः ।
 अपांनिधिरधिष्ठानमप्रमत्तः प्रतिष्ठितः ॥ ३५ ॥
 स्कन्दः स्कन्दधरो धुर्यो वरदो वायुवाहनः ।
 वासुदेवो बृहद्भानुरादिदेवः पुरन्दरः ॥ ३६ ॥

अशोकस्तारणस्तारः शूरः शौरिर्जनेश्वरः ।
 अनुकूलः शतावर्तः पद्मी पद्मनिभेक्षणः ॥ ३७ ॥
 पद्मनाभोऽरविन्दाक्षः पद्मगर्भः शरीरभृत् ।
 महावर्द्धिर्हृद्भो वृद्धात्मा महाक्षो गरुडध्वजः ॥ ३८ ॥
 अतुलः शरभो भीमः समयज्ञो हविर्हरिः ।
 सर्वलक्षणलक्षणयो लक्ष्मीवान् समितिञ्जयः ॥ ३९ ॥
 विक्षरो रोहितो मार्गो हेतुर्दामोदरः सहः ।
 महीधरो महाभागो वेगवानमिताशनः ॥ ४० ॥
 उद्भवः क्षोभणो देवः श्रीगर्भः परमेश्वरः ।
 करणं कारणं कर्ता विकर्ता गहनो गुहः ॥ ४१ ॥
 व्यवसायो व्यवस्थानः संस्थानः स्थानदो ध्रुवः ।
 परर्द्धिः परमः स्पष्टस्तुष्टः पुष्टः शुभेक्षणः ॥ ४२ ॥
 रामो विरामो विरजो मार्गो नेयो नयोऽनयः ।
 वीरः शक्तिमतां श्रेष्ठो धर्मो धर्मविदुत्तमः ॥ ४३ ॥
 वैकुण्ठः पुरुषः प्राणः प्राणदः प्रणवः पृथुः ।
 हिरण्यगर्भः शत्रुघ्नो व्यासो वायुरधोक्षजः ॥ ४४ ॥
 ऋतुः सुदर्शनः कालः परमेष्ठी परिग्रहः ।
 उग्रः संवत्सरो दक्षो विश्रामो विश्वदक्षिणः ॥ ४५ ॥
 विस्तारः स्थावरः स्थाणुः प्रमाणं बीजमव्ययम् ।
 अर्थोऽनर्थो महाकोशो महाभोगो महाधनः ॥ ४६ ॥

विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम्	32९
अनिर्विण्णः स्थविष्ठोऽभूर्धर्मयूपो महामखः ।	
नक्षत्रनेमिर्नक्षत्री क्षमः क्षामः समीहनः ॥ ४७ ॥	
यज्ञ ईज्यो महेज्यश्च क्रतुः सत्रं सतांगतिः ।	
सर्वदर्शी विमुक्तात्मा सर्वज्ञो ज्ञानमुत्तमम् ॥ ४८ ॥	
सुव्रतः सुमुखः सूक्ष्मः सुघोषः सुखदः सुहृत् ।	
मनोहरो जितक्रोधो वीरबाहुर्विदारणः ॥ ४९ ॥	
स्वापनः स्ववशो व्यापी नैकात्मा नैककर्मकृत् ।	
वत्सरो वत्सलो वत्सी रत्नगर्भो धनेश्वरः ॥ ५० ॥	
धर्मगुब्धार्मकृद्धर्मी सदसत्क्षरमक्षरम् ।	
अविज्ञाता सहस्रांशुर्विधाता कृतलक्षणः ॥ ५१ ॥	
गभस्तिनेमिः सत्वस्थः सिंहो भूतमहेश्वरः ।	
आदिदेवो महादेवो देवेशो देवभृद्गुरुः ॥ ५२ ॥	
उत्तरो गोपतिर्गोप्ता ज्ञानगम्यः पुरातनः ।	
शरीरभूतभृद्भोक्ता कपीन्द्रो भूरिदक्षिणः ॥ ५३ ॥	
सोमपोऽमृतपः सोमः पुरुजित्पुरुसत्तमः ।	
विनयो जयः सत्यसन्धो दाशार्हः सात्वतां पतिः ॥ ५४ ॥	
जीवो विनयिता साक्षी मुकुन्दोऽमितविक्रमः ।	
अम्भोनिधिरनन्तात्मा महोदधिशयोऽन्तकः ॥ ५५ ॥	
अजो महार्हः स्वाभाव्यो जितामित्रः प्रमोदनः ।	
आनन्दो नन्दनो नन्दः सत्याधर्मा त्रिविक्रमः ॥ ५६ ॥	

विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम्	33१
उदीर्णः सर्वतश्चक्षुरनीशः शाश्वतः स्थिरः ।	
भूषणो भूषणो भूतिविशोकः शोकनाशनः ॥ ६७ ॥	
अर्चिष्मानचितः कुम्भो विशुद्धात्मा विशोधनः ।	
अनिरुद्धोऽप्रतिरथः प्रद्युम्नोऽमितविक्रमः ॥ ६८ ॥	
कालनेमिनिहा वीरः शूरः शौरिर्जनेश्वरः ।	
त्रिलोकात्मा त्रिलोकेशः केशवः केशिहा हरिः ॥ ६९ ॥	
कामदेवः कामपालः कामी कान्तः कृतागमः ।	
अनिर्देश्यवपुर्विष्णुर्वीरोऽनन्तो धनञ्जयः ॥ ७० ॥	
ब्रह्मण्यो ब्रह्मकृद् ब्रह्मा ब्रह्म ब्रह्मविवर्धनः ।	
ब्रह्मविद् ब्राह्मणो ब्रह्मी ब्रह्मज्ञो ब्राह्मणप्रियः ॥ ७१ ॥	
महाक्रमो महाकर्मा महातेजा महोरगः ।	
महाक्रतुर्महायज्वा महायज्ञो महाहविः ॥ ७२ ॥	
स्तव्यः स्तवप्रियः स्तोत्रं स्तुतिः स्तोता रणप्रियः ।	
पूर्णः पूरयिता पुण्यः पुण्यकीर्तिरनामयः ॥ ७३ ॥	
मनोजवस्तीर्थकरो वसुरेता वसुप्रदः ।	
वसुप्रदो वासुदेवो वसुर्वसुमना हविः ॥ ७४ ॥	
सद्गतिः सत्कृतिः सत्ता सद्गतिः सत्परायणः ।	
शूरसेनो यदुश्रेष्ठः सन्निवासः सुयामुनः ॥ ७५ ॥	
भूतावासो वासुदेवः सर्वासुनिलयोऽनलः ।	
दर्पहा दर्पदो दृप्तो दुर्धरोऽथापराजितः ॥ ७६ ॥	

विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम्	33०
महर्षिः कपिलाचार्यः कृतज्ञो मेदिनीपतिः ।	
त्रिपदस्त्रिदशाध्यक्षो महाश्रृङ्गः कृतान्तकृत् ॥ ५७ ॥	
महावराहो गोविन्दः सुषेणः कनकाङ्गदी ।	
गुह्यो गभीरो गहनो गुप्तश्चक्रगदाधरः ॥ ५८ ॥	
वेधाः स्वाङ्गोऽजितः कृष्णो दृढः सङ्कर्षणोऽच्युतः ।	
वरुणो वारुणो वृक्षः पुष्कराक्षो महामनाः ॥ ५९ ॥	
भगवान् भगवान्दी वनमाली हलायुधः ।	
आदित्यो ज्योतिरादित्यः सहिष्णुर्गतिसत्तमः ॥ ६० ॥	
सुन्धवा खण्डपरशुर्दारुणो द्रविणप्रदः ।	
दिवस्पृक् सर्वदृग्व्यासो वाचस्पतिरयोनिजः ॥ ६१ ॥	
त्रिसामा सामगः साम निर्वाणं भेषजं भिषक् ।	
सत्र्यासकृच्छमः शान्तो निष्ठा शान्तिः परायणः ॥ ६२ ॥	
शुभाङ्गः शान्तिदः स्त्रष्टा कुमुदः कुवलेशयः ।	
गोहितो गोपतिर्गोप्ता वृषभाक्षो वृषप्रियः ॥ ६३ ॥	
अनिवर्ती निवृत्तात्मा सङ्क्षेसा क्षेमकृच्छिवः ।	
श्रीवत्सवक्षाः श्रीवासः श्रीपतिः श्रीमतांवरः ॥ ६४ ॥	
श्रीदः श्रीशः श्रीनिवासः श्रीनिधिः श्रीविभावनः ।	
श्रीधरः श्रीकरः श्रेयःश्रीमाल्लोकत्रयाश्रयः ॥ ६५ ॥	
स्वक्षः स्वङ्गः शतान्दो नन्दिर्ज्योतिर्गणेश्वरः ।	
विजितात्मा विधेयात्मा सत्कीर्तिश्छिन्नसंशयः ॥ ६६ ॥	

विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम्	33२
विश्वमूर्तिर्महामूर्तिर्दीप्तमूर्तिरमूर्तिमान् ।	
अनेकमूर्तिरव्यक्तः शतमूर्तिः शताननः ॥ ७७ ॥	
एको नैकः सवः कः किं यत्तत्पदमनुत्तमम् ।	
लोकबन्धुलोकनाथो माधवो भक्तवत्सलः ॥ ७८ ॥	
सुवर्णवर्णो हेमाङ्गो वराङ्गश्चन्दनाङ्गदी ।	
वीरहा विषमः शून्यो घृताशीरचलश्चलः ॥ ७९ ॥	
अमानी मानदो मान्यो लोकस्वामी त्रिलोकधृक् ।	
सुमेधा मेधजो धन्यः सत्यमेधा धराधरः ॥ ८० ॥	
तेजोवृषो द्युतिधरः सर्वशस्त्रभृतां वरः ।	
प्रग्रहो निग्रहो व्यग्रो नैकश्रृङ्गो गदाग्रजः ॥ ८१ ॥	
चतुर्मुर्तिश्चतुर्बाहुश्चतुर्व्यूहश्चतुर्गतिः ।	
चतुरात्मा चतुर्भावश्चतुर्वेदविदेकपात् ॥ ८२ ॥	
समावर्तो निवृत्तात्मा दुर्जयो दुरतिक्रमः ।	
दुर्लभो दुर्गमो दुर्गो दुरावासो दुरारिहा ॥ ८३ ॥	
शुभाङ्गो लोकसारङ्गः सुतन्तुस्तन्तुवर्धनः ।	
इन्द्रकर्मा महाकर्मा कृतकर्मा कृतागमः ॥ ८४ ॥	
उद्भवः सुन्दरः सुन्दोरत्ननाभः सुलोचनः ।	
अर्को वाजसनः श्रृङ्गी जयन्तः सर्वविज्जयी ॥ ८५ ॥	
सुवर्णाबिन्दुरक्षोभ्यः सर्ववागीश्वरेश्वरः ।	
महाह्रदो महागर्तो महाभूतो महानिधिः ॥ ८६ ॥	

कुमुदः कुन्दरः कुन्दः पर्जन्यः पावनोऽनिलः ।
 अमृतांशोऽमृतवपुः सर्वज्ञः सर्वतोमुखः ॥ ८७ ॥
 सुलभः सुव्रतः सिद्धः शत्रुजिच्छत्रुतापनः ।
 न्यग्रोधोदुम्बरोऽश्वत्थश्चाणूरान्धनिषूदनः ॥ ८८ ॥
 सहस्राचिः सप्तजिह्वः सप्तधाः सप्तवाहनः ।
 अमूर्तिरनघोऽचिन्त्यो भयकृद्भयनाशनः ॥ ८९ ॥
 अणुर्बुहत्कृशः स्थूलो गुणभृन्निर्गुणो महान् ।
 अधृतः स्वधृतः स्वास्यः प्राग्वंशो वंशवर्धनः ॥ ९० ॥
 भारभृत् कथितो योगी योगीशः सर्वकामदः ।
 आश्रमः श्रमणः क्षामः सुपर्णो वायुवाहनः ॥ ९१ ॥
 धनुर्धरो धनुर्वेदो दण्डो दमयिता दमः ।
 अपराजितः सर्वसहो नियन्ता नियमो यमः ॥ ९२ ॥
 सत्ववान् सात्विकः सत्यः सत्यधर्मपरायणः ।
 अभिप्रायः प्रियार्होऽर्हः प्रियकृत् प्रीतिवर्धनः ॥ ९३ ॥
 विहायसगतिर्ज्योतिः सुरुचिर्हुतभुग्विभुः ।
 रविर्विरोचनः सूर्यः सविता रविलोचनः ॥ ९४ ॥
 अनन्तो हुतभुग्भोक्ता सुखदो नैकदोऽग्रजः ।
 अनिर्विण्णः सदामर्षी लोकाधिष्ठानमद्भूतः ॥ ९५ ॥
 सनात्सनातनतमः कपिलः कपिरव्ययः ।
 स्वस्तितदः स्वस्तिकृत्वस्ति स्वस्तिकृत्वस्तिदक्षिणः ॥ ९६ ॥

अरौद्रः कृण्डली चक्री विक्रम्यूर्जितशासनः ।
 शब्दातिगः शब्दसहः शिशिरः शर्वशीकरः ॥ ९७ ॥
 अक्रूरः पेशलो दक्षो दक्षिणः क्षमिणांवरः ।
 विद्वत्तमो वीतभयः पुण्यश्रवणकीर्तनः ॥ ९८ ॥
 उत्तारणो दुष्कृतिहा पुण्यो दुःस्वप्ननाशनः ।
 वीरहा रक्षणः सन्तो जीवनः पर्यवस्थितः ॥ ९९ ॥
 अनन्तरूपोऽनन्तश्रीर्जितमन्युर्भयापहः ।
 चतुरस्त्रो गभीरात्मा विदिशो व्यादिशो दिशः ॥ १०० ॥
 अनादिर्भूर्भुवोलक्ष्मीः सुवीरो रुचिराङ्गदः ।
 जननो जनजन्मादिर्भीमो भीमपराक्रमः ॥ १०१ ॥
 आधारनिलयो धाता पुष्पहासः प्रजागरः ।
 ऊर्ध्वगः सत्यथाचारः प्राणदः प्रणवः पणः ॥ १०२ ॥
 प्रमाणं प्राणनिलयः प्राणभृत् प्राणजीवनः ।
 तत्त्वं तत्त्वविदेकात्मा जन्ममृत्युजरातिगः ॥ १०३ ॥
 भूर्भुवःस्वस्तरुस्तारः सविता प्रपितामहः ।
 यज्ञो यज्ञपतिर्यज्वा यज्ञाङ्गो यज्ञवाहनः ॥ १०४ ॥
 यज्ञभृद्यज्ञकृद्यज्ञी यज्ञभुग्यज्ञसाधनः ।
 यज्ञान्तकृद्यज्ञगुह्यमन्त्रमन्त्राद एव च ॥ १०५ ॥
 आत्मयोनिः स्वयंजातो वैखानः सामगायनः ।
 देवकीनन्दनः स्त्रिया क्षितीशः पापनाशनः ॥ १०६ ॥

शङ्खभृन्नन्दकी चक्री शार्ङ्गधन्वा गदाधरः ।
 रथाङ्गपाणिरक्षोभ्यः सर्वप्रहरणायुधः ॥ १०७ ॥
 सर्वप्रहरणायुध ऊ नम इति ।
 इतीदं कीर्तनीयस्य केशवस्य महात्मनः ।
 नाम्नां सहस्रं दिव्यानामशेषेण प्रकीर्तितम् ॥ १ ॥
 य इदं श्रुणुयान्नित्यं यश्चापि परिकीर्तयेत् ।
 नाशुभं प्राप्नुयात् किञ्चित्सोऽमुत्रेह च मानवः ॥ २ ॥
 वेदान्तगो ब्राह्मणः स्यात्क्षत्रियो विजयी भवेत् ।
 वैश्यो धनसमृद्धः स्याच्छूद्रः सुखमवाप्नुयात् ॥ ३ ॥
 धर्मार्थी प्राप्नुयाद्धर्ममर्थार्थी चार्थमान्मुयात् ।
 कामानवाप्नुयात्कामी प्रजार्थी प्राप्नुयात्प्रजाम् ॥ ४ ॥
 भक्तिमान्यः सदोत्थाय शुचिस्तद्व्रतमानसः ।
 सहस्रं वासुदेवस्य नाम्नामेतत्प्रकीर्तयेत् ॥ ५ ॥
 यशः प्राप्नोति विपुलं ज्ञातिप्राधान्यमेव च ।
 अचलां श्रियमाप्नोति श्रेयः प्रप्नोत्यनुत्तमम् ॥ ६ ॥
 न भयं क्वचिदाप्नोति वीर्यं तेजस्य विन्दति ।
 भवत्यरोगो द्युतिमान्बलरूपगुणान्वितः ॥ ७ ॥
 मुच्येत रोगाद्रोगार्तो बद्धो मुच्येत बन्धनात् ।
 भयान्मुच्येत भीतस्तु मुच्येतापन्न आपदः ॥ ८ ॥

दुर्गाण्यतितरत्याशु पुरुषः पुरुषोत्तमम् ।
 स्तुवन्नामसहस्रेण नित्यं भक्तिसमन्वितः ॥ ९ ॥
 वासुदेवाश्रयो मर्त्यो वासुदेवपरायणः ।
 सर्वपापविशुद्धात्मा याति ब्रह्म सनातनम् ॥ १० ॥
 न वासुदेवभक्तानामशुभं विद्यते क्वचित् ।
 जन्ममृत्युजराव्याधिभयं नैवोपजायते ॥ ११ ॥
 इमं स्तवमधीयानः श्रद्धाभक्तिसमन्वितः ।
 युजेतात्मा सुखक्षान्तिश्रीधृतिस्मृतिकीर्तिभिः ॥ १२ ॥
 न क्रोधो न च मात्सर्यं न लोभो नाशुभा मतिः ।
 भक्तानां कृतपुण्यानां प्रभवेत्पुरुषोत्तमे ॥ १३ ॥
 द्यौः सचन्द्रार्कं नक्षत्रा खं दिशो भूर्महोदधिः ।
 वासुदेवस्य वीर्येण विधृतानि महात्मनः ॥ १४ ॥
 ससुरासुरगन्धर्व सयक्षोरगराक्षसम् ।
 जगद्गणेशोऽवर्ततेदं कृष्णस्य सचराचरम् ॥ १५ ॥
 इन्द्रियाणि मनो बुद्धिः सत्त्वं तेजो बलं धृतिः ।
 वासुदेवात्मकान्याहुः क्षेत्रं क्षेत्रज्ञ एव च ॥ १६ ॥
 सर्वागमानामाचारः प्रथमं परिकल्पते ।
 आचारप्रभवो धर्मो धर्मस्य प्रभुरच्युतः ॥ १७ ॥
 ऋषयः पितरो देवामहाभूतानि धातवः ।
 जङ्गमाजङ्गमं चेदं जगन्नारायणोद्भवम् ॥ १८ ॥

योगो ज्ञानं तथा साङ्ख्यं विद्याः शिल्पादिकर्म च ।
 वेदाः शास्त्राणि विज्ञानमेतत्सर्वं जनार्दनात् ॥ १९ ॥
 एको विष्णुर्महद्भूतं पृथग्भूतान्यनेकशः ।
 त्रीन् लोकान् व्याप्य भूतात्मा भुङ्क्ते विश्वभुगव्ययः ॥ २० ॥
 इमं स्तवं भगवतो विष्णोर्व्यासेन कीर्तितम् ।
 पठेद्य इच्छेत्पुरुषः श्रेयः प्राप्तुं सुखानि च ॥ २१ ॥
 विश्वेश्वरमजं देवं जगतः प्रभवाप्ययम् ।
 भजन्ति ये पुष्कराक्षं न ते यान्ति पराभवम् ॥ २२ ॥
 पद्मपत्रविशालाक्ष ! पद्मनाभ ! सुरोत्तम ! ।
 भक्तानामनुरक्तानां त्राता भव जनार्दन ! ॥ २३ ॥
 यो मां नामसहस्रेण स्तोतुमिच्छति पाण्डव ।
 तेन चैकेन श्लोकेन स्तुत एव न संशयः ॥ २४ ॥
 नमोऽस्त्वनन्ताय सहस्रमूर्तये सहस्रपादाक्षिशिरोरुबाहवे ।
 सहस्रनाम्ने पुरुषाय शाश्वते सहस्रकोटियुगधारिणे नमः ॥ २५ ॥
 नमः कमलनाभाय नमस्ते जलशायिने ।
 नमस्ते केशवानन्त ! वासुदेव ! नमोऽस्तु ते ॥ २६ ॥
 वासनाद्वासुदेवस्य वासितं भुवनत्रयम् ।
 सर्वभूतनिवासोऽसि वासुदेव ! नमोऽस्तु ते ॥ २७ ॥
 नमो ब्रह्मण्यदेवाय गोब्राह्मणहिताय च ।
 जगद्धिताय कृष्णाय गोविन्दाय नमो नमः ॥ २८ ॥

आकाशात्पतितं तोयं यथा गच्छति सागरम् ।
 सर्वदेवनमस्कारः केशवं प्रति गच्छति ॥ २९ ॥
 एष निष्कण्टकः पन्था यत्र सम्पूज्यते हरिः ।
 कुपथं तं विजानीयाद्गोविन्दरहितागमम् ॥ ३० ॥
 सर्ववेदेषु यत्पुण्यं सर्वतीर्थेषु यत्फलम् ।
 तत्फलं समवाप्नोति स्तुत्वा देवं जनार्दनम् ॥ ३१ ॥
 यो नरः पठते नित्यं त्रिकालं केशवालये ।
 द्विकालमेककालं वा क्रूरं सर्वं व्यपोहति ॥ ३२ ॥
 दहन्ते रिपवस्तस्य सौम्याः सर्वे सदां ग्रहाः ।
 विलीयन्ते च पापानि स्तवे ह्यस्मिन् प्रकीर्तिते ।
 येन ध्यातः श्रुतो येन येनायं पठितः स्तवः ॥ ३३ ॥
 दत्तानि सर्वदानानि सुराः सर्वे समर्चिताः ।
 इह लोके परे वापि न भयं विद्यते क्वचित् ॥ ३४ ॥
 नाम्नां सहस्रं योऽधीते द्वादश्यां मम सन्निधौ ।
 शनैर्दहति पापानि कल्पकोटिशतानि च ॥ ३५ ॥
 अश्वत्थसन्निधौ पार्थ ! तुलसीसन्निधौ तथा ।
 पठेन्नामसहस्रं तु गवां कोटिफलं लभेत् ॥ ३६ ॥
 शिवालये पठेन्नित्यं तुलसीवनसंस्थितः ।
 नरो मुक्तिमवाप्नोति चक्रपाणेर्वचो यथा ।
 ब्रह्महत्यादिकं घोरं सर्वपापं विनश्यति ॥ ३७ ॥
 इति श्रीविष्णोर्विष्वसहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णं ॥

प्रातःस्मरणं

प्रातः स्मरामि हरिकृष्णमुखारविन्दं
 बिम्बाघरं स्मितसुधाहृतविश्वतापम् ।
 कारुण्यपूर्णनयनं शुभनासिकाढ्यं
 पुण्ड्राढ्यभालमवतंसलसत्कपोलम् ॥१॥
 प्रातः श्रये वृषजनेर्भुजदण्डयुग्मं
 संसारसिन्धुपतिताश्रयणीयमेकम् ।
 आजानुलम्बितवराभयदं मनोज्ञं
 संस्थापकं स्वसुतयोश्च निजाकृतीनाम् ॥२॥
 प्रातर्नमामि हरिकृष्णपदारविन्दे
 तीर्थीकृतावनितले हृदयावधार्ये ।
 वज्राङ्कुशध्वजयवाम्बरगोष्पदोर्ध्वरिखाङ्किते
 नखविधुक्षत हृद्गतान्धे ॥३॥
 प्रातः शिखान्तहरिकृष्णतनुं घनाभां
 ध्यायामि सज्जनसभान्तरराजमानाम् ।
 सप्रान्तशेखरशिरः पटमादधानां
 श्रीवत्सकौस्तुभसिताम्बर भूषणाढ्यम् ॥४॥

वसन्ततिलका वृत्तम् ।

प्रातः स्मरामि भवभीतिमहार्तिशान्त्यै
 नारायणं गरुडवाहनमब्जनाभम् ।
 ग्राहाभिभूतवरवारणमुक्तिहेतुं
 चक्रायुधं तरुणवारिजपत्रनेत्रम् ॥१॥
 प्रातर्नमामि मनसा वचसा च मूर्ध्ना
 पादारविन्दयुगलं परमस्य पुंसः ।
 नारायणस्य नरकार्णवतारकस्य
 पारायणप्रवरविप्रपरायणस्य ॥२॥
 प्रातर्भजामि भजतामभयङ्करं तं
 प्राक्सर्वजन्मकृतपाप भयापहत्यै ।
 यो ग्राहवक्रपतिताडिःघ्रगजेन्द्र
 घोरशोकप्रणाशनकरो घृतशङ्खचक्रः ॥३॥
 श्लोकत्रयमिदं पुण्यं प्रातः प्रातः पठेन्नरः ।
 लोकत्रयपतिस्तस्मै दद्यादात्मपदं हरिः ॥४॥

પ્રભાત પદો

રાગ : બીભાસ

પ્રાત ભયો પ્રાણ પ્યારે, જાગો ગિરિધારી, પ્રાત૦ ટેક
 સખા સખ આયે દ્વાર, લેલે કર પુષ્પહાર,
 કૃષ્ણ કહી ટેરતહે, મંડળી તુમારી. પ્રાત૦ ૧
 સંગ લે પૂજાકો સાજ, ગ્વાલની આઈ મહારાજ,
 સબહીકે હાથ સોહે, કંચનકી થારી. પ્રાત૦ ૨
 સંગ લે સખી સમાજ, આઈ હે દરશન કાજ,
 દ્વારપે ખડીહે વૃષભાનકી દુહારી. પ્રાત૦ ૩
 દરશકો દાન દીજે, નયનાં સુકુળ કીજે,
 મુક્તાનંદ બારબાર, જાત બાલિહારી. પ્રાત૦ ૪

રાગ : ભૈરવ

સ્વામિનારાયણ સ્વામિનારાયણ કહો રે મન મેરા;
 એહી હે મહામંત્રસાર મીટે ભવ ફેરા...સ્વામિ૦ ટેક૦
 રટો નામ અષ્ટજામ ટળે તાપ તેરા,
 માયા મોહ આદિ મીટે નાવે જમડેરા...સ્વામિ...૧
 અજામેલ આદિ અધમ ઓધાર્યા ઘનેરા,
 મહિમા ત્રિલોકર્મે પ્રસિદ્ધ નામ કેરા...સ્વામિ...૨
 શ્રીમુખેથી શ્રીહરિ આપ એહી જાપ જપેર્યા,
 મુક્તાનંદ મંત્રજાપ મેટત અંધેરા...સ્વામિ...૩

રાગ : રામગી પ્રભાતી

મનરે માન્યું નંદલાલ શું, જોઈ પાઘ પેચાળી;
 રીઝી રહી એના રૂપમાં, ભૂધરજીને ભાળી... મન૦ ૧
 ભાલ તિલક કોઈ ભાતનું, કેસરનું વિરાજે;
 નયણુની શોભા જોઈને, કોટિ રતિપતિ લાજે... મન૦ ૨
 ફૂલડાના તોરા ઝુકી રહ્યા, ઝળકે કુંડલ કાને;
 મુખડાની શોભા જોઈને, મોહી ભીનલે વાને... મન૦ ૩
 હિંડળતા શુભ હારને, જોતાં રહી છું લોભાઈ;
 મુક્તાનંદના નાથ શું, કીધી અચળ સગાઈ... મન૦ ૪

રાગ : કેદારો પ્રભાતી

ધ્યાન ધર ધ્યાન ધર ધર્મના પુત્રનું,
 જે થકી સર્વ સંતાપ નાસે;
 કોટિ રવિ ચંદ્રની કાંતિ ઝાંખી કરે,
 એવા તારા ઉર વિષે નાથ ભાસે... ધ્યાન૦ ૧
 શિર પર પુષ્પનો મુગટ સોહામણો,
 શ્રવણ પર પુષ્પના ગુચ્છ શોભે
 પુષ્પના હારની પંક્તિ શોભે ગળે,
 નીરખતાં ભક્તનાં મન લોભે... ધ્યાન૦ ૨
 પચરંગી પુષ્પના કંકણ કર વિષે,
 બાંધે બાજુબંધ પુષ્પ કેરા

રાગ : ભૈરવ પ્રભાતી

પ્રાતસમે શ્રીપુરુષોત્તમની, મૂર્તિ મનમાં સંભારુ રે,
 નખશિખ શોભા નિરખી નાથની, કોટી કામછબી વાડું રે. પ્રાત૦ ૧
 ચરણ કમળની શોભા જોઈને, મોહી રહ્યું છે મન માડું રે,
 સોળે ચિહ્નસહિત કુચકુંકુમ, અંકિત પલ ન વિસાડું રે. પ્રાત૦ ૨
 જમણે ચરણે નખની કાંતિ, ચિહ્નસહિત ઘણું શોભેરે,
 જુગલ ચરણ નખમંડળ જોતાં, ભક્તતણાં મન લોભેરે. પ્રાત૦ ૩
 જાનું જંધા ઉદર અનુપમ, ત્રિવળીસહિત વિરાજેરે,
 ઉંડી નાભી અજનું કારણ, સુંદર અતિશે છાજેરે. પ્રાત૦ ૪
 મોર મુગટ મકરાકૃતિ કુંડળ, ભૂકુટી ભાલ વિશાળરે,
 મુક્તાનંદ કહે કરલટકાં, કરતા દીન દયાળરે. પ્રાત૦ ૫

રાગ પ્રભાતી

જાગો નિજજીવન બોલે, પંખીડા વાણી,
 તમારી સ્વેચ્છામાં, મારી સાડી ચંપાણી. જાગો૦ ૧
 લોકડીયાની લાજ મારે, શ્યામળા વાલા,
 તમે તો નિઃશંક પોઢ્યા નંદના લાલા. જાગો૦ ૨
 સાસુડી ચકોર મારી, નણદી ધુતારી,
 ગાવલડી દોવાને મિષે, આવી'તી બહારી. જાગો૦ ૩
 થાય છે અસુર મહી, વલોવા જાવું,
 મુક્તાનંદના નાથજી, ઘણું શું કહી સમઝાવું. જાગો૦ ૪

ચરણમાં શ્યામને નેપુર પુષ્પના,
 લલિત ત્રિભંગી શોભે ઘણેરા... ધ્યાન૦ ૩
 અંગોઅંગ પુષ્પનાં આભરણ પહેરીને,
 દાસ પર મહેરની દષ્ટિ કરતાં
 કહે છે મુક્તાનંદ ભજ દહ ભાવશું,
 સુખ તણા સિંધુ સર્વ કષ્ટ હરતા.. ધ્યાન૦ ૪

રાગ : ભૈરવી

મૂરતિ તમારી મારા શ્યામ શોભાધામ છે,
 છબીપર વાડું કોટિક કામ મન અભિરામ છે. મૂરતિ૦ ૧
 પ્રેમીજનના પ્રાણ છોજી તમે શ્રીહરિ,
 જાગો મારા જીવન પ્રાણ કે જોઉં નેણાં ભરી. મૂરતિ૦ ૨
 તલખે છે સૌ વ્રજસાથ દર્શન કારણે,
 જાગો મારા જગના જીવનકે જોઈને જાઉં તારે વારણે. મૂરતિ૦ ૩
 મનમોહન ચિત્તયોર દર્શન આપીયે,
 મુક્તાનંદ કહે માવ દુઃસહ દુઃખ કાપીયે. મૂરતિ૦ ૪

રાગ : વિભાસ પ્રભાતી

શોભાસાગર શ્યામ તમારી મૂરતિ પ્યારી રે;
 મૂરતિ પ્યારી રે નાખું મારા પ્રાણ વારી રે. શોભા ટેક૦
 સુંદરતા જોઈ મુખની શશી સુર લજાઈ રે,
 મુખ દેખાડી નવ શક્યા, વસ્યા ગગન જાઈ રે... શોભા૦ ૧

પ્રભાત પદો	૩૪૫
માન હર્યુ મણિધરનું શિખા-કેશ કાળે રે, અવની ઉપર રહી ન શક્યા, ગયા પાતાળે રે...	શોભા૦ ૨
ચંચળ લોચન જોઈને, લજજા પામ્યાં ત્રીન રે, ખંજન કુરંગ વન વસ્યાં, જળે બૂડ્યાં મીન રે...	શોભા૦ ૩
ચાલ ચતુરાઈ જોઈને ગજ કરે ધિક્કાર રે, પ્રેમાનંદ કહે શિર નાખે ધૂળ વારંવાર રે...	શોભા૦ ૪
૫૬-૨	
વાલી લાગે વાલમ તારા મુખની વાણી રે, મુખની વાણી શ્રવણે સુણી હું લોભાણી રે. મુખની વાણી સાંભળી તજી ચંચળતાઈ રે, સ્થિર થઈને નિત્ય સેવે ચરણ રમા ડાહી રે...	વાલી૦ ટેક વાલી૦ ૧
મુખની વાણી સાંભળી રાચ્યા સુંદર રૂપે રે, જગતસુખને પરહરી લીધો ભેખ ભૂપે રે...	વાલી૦ ૨
વાણી સાંભળી સનકાદિકે લીધી હેયે ધારી રે, ઘરથી ઘર ન માંડિયું રહ્યા બ્રહ્મચારી રે...	વાલી૦ ૩
મુખની વાણી સાંભળી મારે પ્રીત બંધાણી રે, પ્રેમાનંદ કહે તન મન કરું કુરબાની રે...	વાલી૦ ૪
૫૬-૩	
ઓરા આવો છેલ તમારૂ, છોગલું જોવું રે, છોગલું જોવું રે, છેલા મ્હારા મનમાં પ્રોવું રે.	ઓરા૦ ટેક

૩૪૬	પ્રભાત પદો
છોગલું તારૂ અટક્યું, મ્હારા ઉરમાં આવી રે, મોહન તારી મૂરતિ, મ્હારા મનમાં ભાવી રે.	ઓરા૦ ૧
મુખતણે મરકલડે, મને ઘેલડી કીધી રે, સામું જોઈ તમે શ્યામળા, શુધ બુધ લીધી રે.	ઓરા૦ ૨
શુધ ભુલી શરીરની, દિલ ક્યાં ન ગોઠે રે, મનહું વિધ્યું માહેરું, નેણની ચોટે રે.	ઓરા૦ ૩
એટલું હવે કરજો, માણીગર માવા રે, પ્રેમાનંદના નેણામાં રહો, આવોને આવા રે.	ઓરા૦ ૪
૫૬-૪	
કાન તમારે કારણે હું તો, ઘેલડી ડોલું રે, ઘેલડી ડોલું રે, તમ વિના બીજું ન બોલુ રે.	કહાન૦
લોકડીયાંની લાજ મેલી, સંસારથી તોડી રે, મન કર્મ વચન માવજી, તમ સાથે જોડી રે.	કહાન૦ ૧
બીક મેંતો સંસારની, સરવે કાઢી બારી રે, રાજીવલોચન રસિયા, થઈ રહી તમારી રે.	કહાન૦ ૨
તમે મ્હારા હું તમારી, દુરિજન જાણે રે, પ્રીતમ વાતો પ્રીતની, નવ મળે નાણે રે.	કહાન૦ ૩
રાજી રહેજો રસિયા, કે'વું ઘટે તે કહેજો રે, પ્રેમાનંદના નાથજી, દરશન દેજો રે.	કહાન૦ ૪

પ્રભાત પદો	૩૪૭
રાગ વિભાસ	
આવો જ્યું બિરાજો કહાના મોરે નેના આગે, આવો. ટેક૦ નિરખી કમળમુખ ઉપજત અતિસુખ, દુઃખકે સમૂહ દેખી દૂરહુંસે ભાગે.	આવો. ૧
રુપકી અનુપમતાઈ દેખી મન લાવ્યો ધાઈ, નેના તો અરુન લાલ કહો કહાં જાગે.	આવો. ૨
બોલો તોતરીસી બાની રેનકી નિશાની જાગની, અધર અંજન કપોલન પીક દાગે.	આવો. ૩
ચાસી કહો શ્યામ અનુરાગે કોનઉકે ધામ, એહી છબી રહો ઉર પ્રેમાનંદ માગે.	આવો. ૪
રાગ ભૈરવ પ્રભાતી	
પ્રાતમ્ શ્રીસહજાનંદની, મૂરતિ મનમાં ધારું રે, નખશિખ નિરખી રૂપ અનુપમ, અંતરમાં ઉતાડું રે. રૂપાળા બહુ રાજીવલોચન, આવી વશ્યામન મોરે રે, પુષ્ટ તરુણ મનભીને વાને, હંસગતિ ચિત ચોરે રે. અંગોઅંગ અનુપમ ઝીણાં, શ્વેત વસ્ત્ર બહુ શોભે રે, પુષ્પતણાં આભૂષણ જોઈ, ભક્તતણાં મન લોભે રે, મેઘ સરીખે રે ઘેરે સાદે, બોલતા બહુનામી રે, ભક્ત મનોરથ પૂરણ કરતા, પ્રેમાનંદના સ્વામી રે.	પ્રાત૦ ટેક. પ્રાત૦ ૧ પ્રાત૦ ૨ પ્રાત૦ ૩ પ્રાત૦ ૪

૩૪૮	પ્રભાત પદો
રાગ : ભૈરવી	
મેં તો ગુનેગાર તેરા રે, હો સ્વામિન્ મેરા; મેં તો. ટેક હું ગુનેગાર તેરા કિરતાર, દે શરન ચરન કેરા રે.	મેં તો ૧
અધમ ઓધારન પતિતજન પાવન, મેટત ભવ ફેરા રે. યેહી બિરુદ ઘનશ્યામ સુની તેરા, કીનો ચરન ડેરો રે.	મેં તો ૨ મેં તો ૩
પ્રેમાનંદ કે પ્રભુ ભવસાગર તે, પાર કરો બેરા રે.	મેં તો ૪
રાગ : ભૈરવ	
જાગો લાલ છબીલે મોહન, ભોર ભયો મોરે પ્યારે, જાગો ટેક ગુંજત ભ્રમર કમળદળ ઉપર, બોલત કૌવા કારે. જાગો ૧ મુખ ઉપરસે દૂર કરો પટ, દેખો કૌતુક દ્વારે, સહસ્રવદન ચતુરાનન ષણ્મુખ, કરત કોલાહલ ભારે. જાગો ૨ પંચાનન ગજવદન વિનાયક, સનકાદિક ઋષિ ચારે, નાયત જંતઠ્ઠ્ર બજાવત નારદ, ગાવત જશ વિસ્તારે. જાગો ૩ ઓરહી સુર સજજન મુનિમંડળ, મીલી દ્વારે સબ દારે, દેહો દરશ કમળદળલોચન, પ્રેમાનંદ બલીહારે. જાગો ૪	
રાગ : રામગી	
નાથ રહો મારા નેણામાં, હરિ આવા ને આવા; તન મન જાઉ વારણે, તમ ઉપર માવા...નાથ૦ ટેક. રાખીશ જતને જીવમાં, નહિ દેઉ જાવા; દુર્લભ ઘણા છે રાજના, દરશન દેવને થાવા;...નાથ૦ ૧	

સુંદર મુખ છબી જોઈને, લોભાણાં છે નેણાં;
વહાલાં લાગે છે મુખનાં, મીઠાં મીઠાં વેણાં...નાથ૦ ૨
આંખડલી અમૃતે ભરી, રૂપાળી છે રેખું;
અતિ આનંદ સુખ ઊપજે, તમને જ્યારે દેખું...નાથ૦ ૩
નખશિખ શોભા અંગની, જોઈ લાજે છે કામ;
પ્રેમાનંદ જોઈ રાજને, આનંદ આઠો જામ...નાથ૦ ૪

રાગ : રામકલિ પ્રભાતી

વેલેરી ઉઠીને વા'લાજીનું વદન નિહારું,
જોઈને કમળમુખ દુઃખ વિસારું રે. વેલેરી૦ ટેક
વદન વા'લાજીનું અતિ સુખકારી,
નિરખી નિરખી જાઉં હુંતો સરવસ વારી રે. વેલેરી૦ ૧
મુખડું જોયા વિના પાણીયે ન પીવું,
પ્રાણજીવનને હુંતો જોઈ જોઈ જીવું રે. વેલેરી૦ ૨
પ્રાણજીવન જોવા મેંતો જનમ ધર્યો છે,
જુદો રે સંસારીયો સર્વે ત્યાગ કર્યો છે રે. વેલેરી૦ ૩
પ્રેમાનંદના સ્વામીને કાજે મેલ્યાં છે,
સંસારીયા સઉ બળતામેં દાઝે રે. વેલેરી૦ ૪

રાગ : ભૈરવ પદ-૧

અધમ ઉદ્ધારણ અવિનાશી તારા બિરુદની બલિહારી રે;
શ્રદ્ધી બાંધ છોડો નહિ ગિરિધર અવિયળ ટેક તમારી રે... અધમ૦

ભરી સભામાં ભૂધરજી તમે થયા છો માડી મારી રે;
બેટાને હેતે બોલાવો અવગુણિયા વિસારી રે... અધમ૦
જેવો તેવો પુત્ર તમારો અણસમજી અહંકારી રે;
પેટ પડયો તે અવશ્ય પાળવો વાલમ જીઓ વિચારી રે... અધમ૦
અનળ અહિ જો ગ્રહે અજાણે તો છોડાવે રોવારી રે;
બાળકને જનની સમ બીજું નહિ જગમાં હિતકારી રે... અધમ૦
બ્રહ્માનંદની એજ વિનતિ મન ધારીએ મુરારી રે;
પ્રીત સહિત દર્શ પરસાદી જોયે સાંજ સવારી રે... અધમ૦

પદ-૨

મનમોહન સુંદરવર મારા અવગુણિયા વિસરાવા રે,
અધમોદ્ધારકપતિતજનપાવનબિરુદતમારું ચહાવા રે. મન૦ ટેક.
સહુ દેખતાં શ્યામળિયા તમે માડી થયા છો માવા રે,
છોરૂની ચિંતા રાખીને માં દેશો મુંઝાવા રે. મન૦ ૧
બાળક હોય તે જેમ તેમ બોલે લીએ કુટાણે ખાવા રે,
જનની દોષ ન લેખે જાણે, અણસમજું હોય આવા રે. મન૦ ૨
શેરડીએ રમતાં અથડાતાં છોરા રાખે દાવા રે,
સબળ થઈ કોઈ લીએ ચુંટીયા તો માતા જામ મેલાવા રે. મન૦ ૩
મન ગમતું સર્વે મેલીને એક તમને રીઝાવા રે,
બ્રહ્માનંદ કહે મન કર્મ વચને ગુણ તમારા ગાવા રે. મન૦ ૪

રાગ : પ્રભાતી

મહી માખણ માગે માવો, મહી માખણ માગે;
પ્રભાતે ઊઠીને માવો, મહી માખણ માગે. ટેક૦
ઊંઘમાંથી અલબેલો ઊઠ્યા, નેણાં નિદ્રાળુ;
જમવા સારું ઝગડે ઊભા, ભૂધર ભુખાળુ. પ્રભાતે૦ ૧
ગોકુળિયાની નારી સર્વે, આવી છે જોવા;
કજિયાળો કાનુડો દે નહિ, ગાવલડી દોવા. પ્રભાતે૦ ૨
માતાજી આ મહી તમારું, નાખીશ હું ઢોળી;
બ્રહ્માનંદના નાથે ઝાલી, મહીડાની ગોળી. પ્રભાતે૦ ૩

રાગ : ભૈરવી

પ્રાતઃ થયું મનમોહન પ્યારા, પ્રીતમ શું રહ્યા પોઢીને;
વારંવાર કરું છું વિનતિ, જગજીવન કર જોડીને... પ્રાત૦ ૧
ઘરઘરથી ગોવાળા આવ્યા, દર્શન કારણ દોડીને;
આંગણિયે ઊભી વ્રજ-અબળા, મહી વલોવા છોડીને... પ્રાત૦ ૨
બહુરૂપી દરવાજે બેઠા, શંકર નેજા ખોડીને;
મુખડું જોવા આતુર મનમાં, જોરે રાખ્યા ઓડીને... પ્રાત૦ ૩
ભૈરવ રાગ ગુણીજન ગાવે, તાન મનોહર તોડીને;
બ્રહ્માનંદના નાથ વિહારી, ઊઠ્યા આળસ મોડીને... પ્રાત૦ ૪

રાગ પ્રભાતી

પ્રાત થયું ને પંખી બોલ્યા, જાગો જીવન મારા રે,
આળસડું મેલીને ઉઠો, હરિ પ્રાણથકી પ્યારા રે. પ્રાત.
મહી વલોવા ધેનુ દોવા, ઉઠી મહીયારી રે,
માવ તમારું મુખડું જોવા, આવી ઉભી બા'રી રે. પ્રાત. ૧
કોમળ દાતણ તયાર કરીને, લાવીને ધરિયું રે,
કંચન કેરી ઝારીમાં જળ, જમુનાનું ભરિયું રે. પ્રાત. ૨
ઝાડું માખણ જમવા આપું, ધૃત સાકર ને પોળી રે,
બ્રહ્માનંદના નાથ ઉઠો, જાઉં મુખ ઉપર ધોળી. પ્રાત. ૩

રાગ : વિભાસ

લાલય લાગી રે, બેની મુને લાલય લાગી રે;
જોઈને જાદવરાય, મુને લાલય લાગી રે... ટેક૦
સુંદર મુખ સોહામણો, શોભે સુંદર વાણી રે;
સુંદર વરની ચાલમાં, બેની હું લોભાણી રે... જોઈને૦ ૧
ગુણવંતાના ગીતમાં, મારું ચિત્ત ચોરાણું રે,
એ વિના હું બીજું, બેની કાંઈ ન જાણું રે... જોઈને૦ ૨
સાન કરી મુને શ્યામળે, આવીને ઓરે રે;
દિલડું મારું ડોલવ્યું, એને ફૂલને તોરે રે... જોઈને૦ ૩
જમુના પાણી હું ગઈ, મળ્યા વચમાં માવો રે;
બ્રહ્માનંદના નાથથી, થયો નેણ મેલાવો રે... જોઈને૦ ૪

રાગ : ભૈરવ

પ્રાત સમે મારા પ્રાણજીવનનું, મુખડું જોવા જાઈએ રે;
 નલવટ રેખા નૌતમ નિરખી, અંતર સુખિયાં થાઈએ રે. પ્રાત૦ ૧
 દક્ષણ ગોળ કપોળે તીલનું, શ્યામ ચિહ્ન ચિત્ત લાઈએ રે;
 શ્રવણ વામમાં શ્યામ બિંદુ જોઈ, કામધામ વિસરાઈએ રે. પ્રાત૦ ૨
 સુંદર શ્યામ જગાડ્યા સારુ, ઘેરે સાદે ગાઈએ રે;
 ભૂકુટી ભાલતિલકને ભાળી, પરમાનંદ સુખ પાઈએ રે. પ્રાત૦ ૩
 નંદજીને આંગણીએ નિત્ય નિત્ય, જાતાં નહીં લજાઈએ રે;
 બ્રહ્માનંદ કહે ભાગ્ય હોય તો, કૃષ્ણ તણા કહેવાઈએ રે. પ્રાત૦ ૪

રાગ : ભૈરવ

પ્રભાતે ઉઠીને પ્રાણી, ગોવિંદ કેમ નથી ગાતો રે,
 આઠ જામ ધામ ધન અર્થે, કામથકી નથી કા'તો રે. પ્ર૦ ૧
 માતતણા ઉદરની માહડી, અહોનિશ તું અકળાતો રે,
 જઠરાનળની બળતો ઝાળે, અતિકષ્ટ તુંને થાતો રે. પ્ર૦ ૨
 તે દુઃખમાંથી બા'રો કાઢ્યો, માયાનો મદમાતો રે,
 પરધન પરત્રિય કારણ ડોલે, બોલે મુખ મરડાતો રે. પ્ર૦ ૩
 ગરભમાંહી નિત્ય ગરજુ થઈ ને, ખુટલ તું સમ ખાતો રે,
 તે હરિથી અવળો થઈ ચાલે, લંપટ નથી લજાતો રે. પ્ર૦ ૪

જમપુરીમાં જમવાનો બાંધ્યો, ભુડપ કેરો ભાતો રે,
 બ્રહ્માનંદ કહે હજી સમજતો, ઉગરીશ જાતો જાતો રે. પ્ર૦ ૫

રાગ : ઘોળ પ્રભાતી

સુતાં ઉઠીરે, સમરૂં સહજાનંદ કે, વેણલાં ભલે વાયાં રે,
 અંતર ઉપજ્યારે, અતિશે આનંદ કે. વેણલાં ૧
 નયણે નિરખી રે, રંગભીનાનું રુપકે, વેણલાં ૦
 પ્રીતે પોખ્યા રે, બ્રહ્મમહોલના ભૂપકે. વેણલાં ૨
 ઊધ્વરેખા, રે બે ચરણમાં જોઈ કે, વેણલાં ૦
 તેને નિરખીરે, મનરે રહ્યું મોઈ કે. વેણલાં ૩
 નખમણિયોરે, જુગલ ચરણની જોડકે, વેણલાં ૦
 ગોળ ઘુંટીયોરે, પુરે મનડાના કોડ કે. વેણલાં ૪
 જંઘા જાનું રે, જોયા સાથળ સાર કે, વેણલાં ૦
 નાભિ ઉડીરે અજ ઉપન્યા જે ઠામ કે. વેણલાં ૫
 પેટ પોયણરે, જોયા ત્રણે વળ કે, વેણલાં ૦
 એવા ચિહ્નનીરે કૃષ્ણાનંદને કળ કે. વેણલાં ૬

ગોડી પદ સંગ્રહ

રાગ : ગોડી

ફૂલના પે'રી રે જામા ફૂલના પે'રી,
 ફૂલ્યો રસિક સુજાણ, જામા ફૂલના પે'રી. ફૂલના૦ ટેક ૧
 ફૂલનો મુગટ કુંડળ ફૂલના છે કાન,
 ઓઢી ઉપરણિ ફૂલોની શોભે, વાલો ભીને વાન. ફૂલના૦ ૨
 સુગંધી ફૂલોના શોભે, હેડે સુંદર હાર,
 માથે ફૂલડાંના તોરા, અંગે તેજનો અંબાર, ફૂલના૦ ૩
 ફૂલડાંના ગજરા બાજુ ફૂલની છડી,
 કરે ઈંદ્ર ઉપરથી, પ્રેમે ફૂલની ઝડી. ફૂલના૦ ૪
 ફૂલડાંના ઝાંઝર ચરણે પે'રી સુંદર શ્યામ,
 મુક્તાનંદને વાલે કીધું, ઘેલું ગોકુળ ગામ. ફૂલના૦ ૫

૫૬-૧

લગની લાગી રે મારે લગની લાગી;
 સખિ ! શામળિયા સંગાથે, મારે લગની લાગી. ટેક૦
 મીઠે સ્વરે મોહનજીની મોરલી વાગી;
 સાંભળતામાં ચટકી લાગી, ઝબકી જાગી... લગની૦ ૧

વૃંદાવનની વાટે ચાલી કુળ લજજા ત્યાગી;
 વાંસળી વગાડતાં જોયા, શ્યામ સોહાગી... લગની૦ ૨
 રસિયા સંગે રમતાં સર્વે ભ્રમણા ભાંગી;
 મેં તો અખંડ સોહાગ, લીધો મુખડે માગી...લગની૦ ૩
 મુક્તાનંદ કહે પળ એક ન્યારો નહિ મેલું વા'લો,
 શિરને સાટે ક્યાંથી મળે, નંદનો લાલો... લગની૦ ૪

૫૬-૨

ગિરધારી રે સખિ ! ગિરધારી.
 મારે નિરભે અખૂટ નાણું ગિરધારી... ટેક૦
 ખરચ્યું ન ખૂટે એને ચોર ન લૂંટે;
 દામની પેઠે રે ગાંઠે, બાંધ્યું નવ છૂટે... ગિરધારી૦ ૧
 અણગણ નાણું સંચી અંતે નિરધનિયાં જાયે;
 તેની પેઠે નિરભે નાણું દૂર ન થાયે... ગિરધારી૦ ૨
 સંપત્ત વિપત્ત સર્વે સ્વપ્નુ જાણું;
 હરિના ચરણની સેવા, પૂરણ ભાગ્ય પરમાણું ... ગિરધારી૦ ૩
 મુક્તાનંદ કહે મોહનવરને ઉરમાં ધારી;
 હવે દુઃખ ને દારિદ્ર થકી, થઈ હું ન્યારી... ગિરધારી૦ ૪

૫૬-૩

સુખ પામી રે સખિ ! સુખ પામી;
હું તો શામળિયાને શરણે જાતાં સુખ પામી ટેક૦
શરણાગતને પાળે સદા બહુનામી;
મારે હરિનો ઉપર હાથ, કશી ન રહી ખામી. સુખ૦ ૧
તપને તીરથ મેં તો કાંઈ ન કીધું;
મારે ઘેર બેઠાં શ્યામ થકી, કારજ સીધું. સુખ૦ ૨
સંસારીનું સુખડું જૂદું આવે ને જાયે;
હરિનો અખંડ સોહાગ કેદી, કાળ ન ખાયે. સુખ૦ ૩
મુક્તાનંદ કહે હરિ હરિજનની ગતિ છે ન્યારી;
એને દેહ દર્શી દેખે, પોતા જેવા સંસારી. સુખ૦ ૪

૫૬-૪

છેલ છોગાળો રે મીઠી મોરલીવાળો,
મારે મંદિરે પધારે નિત્ય છેલ છોગાળો...ટેક૦
હસતાં હસતાં મુજને દેખી આનંદ પામે;
એની કરુણાની દષ્ટિ, સર્વે દુઃખડાં વામે...છેલ૦ ૧
મોતીડાની માળા પહેરી મલપંતો આવે;
ગાઉ ત્યાં સંગાથે મારે, પ્રેમ શું ગાવે... છેલ૦ ૨

મેં વહાલો વશ કીધા મુજને વહાલે વશ કીધી;
સામા સામી પાનબીડી, દીધી ને લીધી... છેલ૦ ૩
મુક્તાનંદ કહે મોહન સંગે લા'વ ઘણો લીધો;
મુખડેથી તંબોળ મુજને, મે'ર કરી દીધો... છેલ૦ ૪

રાગ : ગોડી

વેદ પુરાણ પોકારે, સુનહુ સબ વેદ પુરાન પોકારે;
નરનારાયણ દેવ ભજ્યાં બિનુ, ભવજલ કોઉ ન તારે...સુનહુ૦ ટેક૦
અનંત ભુવન કે ઈશ હે તદપિ, અધિક ભરતખંડરાજા;
નિજતપ ફલ દે ભરતખંડ મધ્ય, કરત સબન કો રાજા...સુનહુ૦ ૧
જુગ જુગ બેદ વચન પ્રતિપાલન, ઈશ ધરત અવતારા;
રામકૃષ્ણ આદિક વપુ ધરિ કે, પતિત કિયે ભવપારા...સુનહુ૦ ૨
એહી પ્રભુ અકળરૂપ અવતારી, એહી સબ અંતરજામી;
પ્રગટ પ્રમાણ બિરાજત ભૂપર, મુક્તાનંદના સ્વામી...સુનહુ૦ ૩

૫૬-૧

ફૂલની બની રે શોભા ફૂલની બની,
સખી શામળીયાને અંગે શોભા ફૂલની બની. ટેક૦
ફૂલપાઘમાં તોરાકેરી શોભા અતિઘણી,
ફૂલતણા બે ગુચ્છ જાણે, ઊગ્યા તરણી. ફૂલની૦ ૧

ફૂલહારની શોભા હેડે ન જાયે ભણી,
ફૂલતણી ઉર અલફી, ચાદર ફૂલડાં તણી. ફૂલની૦ ૨
ફૂલના બાજુ બાંધ્યા બાંયે ડાબી જમણી,
ફૂલતણા ગજરા જોઈ મોહ્યો, રતિનો ઘણી. ફૂલની૦ ૩
ફૂલડાની સુંદર હરિએ પહેરી સુંથણી,
પ્રેમાનંદ કહે ફૂલ મોજડી પહેરી ચરણી. ફૂલની૦ ૪

૫૬-૨

ફૂલની ઘણીરે શોભા ફૂલની ઘણી,
નખશિખ શોભા હરિની નીરખી ફૂલની ઘણી. ટેક૦
ફૂલડામાં ફૂલ્યા આવે બની રે ઠણી,
સુંદરવર શોભે છે જાણીયે, રૂપની મણી. ફૂલની૦ ૧
સુંદર નીલ કલેવર ચરચ્યું નખશિખ ચંદણી,
હસતાં વદનચંદ્રથી વરસે, અમૃતકણી. ફૂલની૦ ૨
મુનિવર નીરકે એકટક મટકું તજ પાંપણી,
તન મન પ્રાણ વારે સાંભળતાં, મીઠી બોલણી. ફૂલની૦ ૩
નખશિખ શોભા વરણવતાં થાક્યા સહસ્રકણી,
પ્રેમાનંદ બલિહારી ચંચલ, નિરખી ચિતવણી. ફૂલની૦ ૪

૫૬-૩

ફૂલની જોઈરે શોભા ફૂલની જોઈ,
હરિની નખશિખ શોભા સુંદર ફૂલની જોઈ. ટેક૦
માલતીનો મુગટ કુંડલ કુંદતણાં દોઈ,
ગુલછડી ગુચ્છ કાને શોભે છે સોઈ ફૂલની૦ ૧
બોલસરીના બાજુ ગજરા ગુલાબી હોઈ,
ચંપા ચમેલીના હાર જોઈ, હું મોઈ. ફૂલની૦ ૨
ગુલદાવદીના દુપટામાં જાયી જુઈ પ્રોઈ,
દુપટાની ફરતી કોરે, કેસરની તોઈ. ફૂલની૦ ૩
માધવી મલ્લિકા કમળ કેતકી કોઈ,
પ્રેમાનંદકે સુંથણલીયે, રાખ્યું મન ઠોઈ. ફૂલની૦ ૪

૫૬-૪

ધર્મતણા કુમાર શોભે ધર્મતણા કુમાર,
ફૂલડામાં ફૂલી રહ્યા ધર્મતણા કુમાર. ટેક૦
ફૂલતણું મોલડીયું માથે શોભાનો ભંડાર,
ફૂલતણા તોરા પર મોહ્યા, મધુકર કરે ગુંજાર. ધર્મ૦ ૧
કેશરની કલગી સુંદર કરણે કરણીકાર,
પોપફૂલના બાજુ હેડે, ડોલરીયાના હાર. ધર્મ૦ ૨

પારિજાત ને પાડલ કેરા ગજરા કરે અપાર,
ગુલછડીની છડી કરમાં, શોભે સરસ સાર. ધર્મ૦ ૩
ફૂલદડો ઉછાળતા આવે મંદિરીએ મોરાર,
પ્રેમાનંદ લઈ તન મન હરિ પર વારે વારંવાર. ધર્મ૦ ૪

રાગ : પૂરન - ૫૬-૧

સંત સમાગમ કીજે હો, નિશદિન... સં૦ ટેક૦
માન તજી સંતનકે મુખસે, પ્રેમ સુધારસ પીજે હો. નિ૦ ૧
અંતર કપટ મેટકે અપના, લે ઉનકું મન દીજે હો. નિ૦ ૨
ભવદુઃખ ટળે બળે સબદુષ્કીત, સબવિધિ કારજ સીજે હો. નિ૦ ૩
બ્રહ્માનંદ સંતનકી સોબત, જન્મ સુફલ કરી લીજે હો. નિ૦ ૪

૫૬-૨

હરિ ભજતાં સુખ હોય, સમજ મન. હરિ૦ ટેક૦
હરિ સમરન બિન મૂઢ અજ્ઞાની, ઉમર દીની ખોય. સમજ૦ ૧
માત પિતા જીવતી સુત બંધવ, સંગ ચલત નહિ કોય. સમજ૦ ૨
કયું અપને શિર લેત બુરાઈ, રહેના હે દિન દોય. સમજ૦ ૩
બ્રહ્માનંદ કહે હરિ ભજી લે, હિતકી કહત હું તોય. સમજ૦ ૪

૫૬-૩

સંત પરમ હિતકારી, જગતમાંહી... સંત૦ ટેક૦
પ્રભુપદ પ્રગટ કરાવત પ્રીતિ, ભરમ મીટાવત ભારી, જગત૦ ૧

પરમ કૃપાલુ સકલ જીવન પર, હરિસમ સબદુઃખહારી. જગત૦ ૨
ત્રિગુણાતીત ફીરત તન ત્યાગી, રીત જગતસે ન્યારી. જગત૦ ૩
બ્રહ્માનંદ સંતનકી સોબત, મીલત હે પ્રગટ મોરારી. જગત૦ ૪

૫૬-૪

યુંહી જન્મ ગમાત, ભજન બિન. યું૦ ટેક૦
સમજ સમજ નર મૂઢ અજ્ઞાની, કાલ નિકટ ચલી આત. ભજન૦ ૧
ભયોરી બેહાલ ફીરત દે નિશદિન, ગુણ વિષયનકે ગાત. ભજન૦ ૨
પરમારથકો રાહ ન પ્રીછત, પાપ કરત દિનરાત. ભજન૦ ૩
બ્રહ્માનંદ કહે તેરી મૂરખ, આયુષ્ય વૃથાહી જાત. ભજન૦ ૪

૫૬-૧

શ્યામની છબી રે સખિ ! શ્યામની છબી;
જોને ફૂલડેથી છાઈ, સખિ શ્યામની છબી. ટેક૦
ફૂલોના તોરાની ફોરે, ભ્રમર કરે ગુંજાર;
અંગોઅંગ હરિને શોભે, ફૂલડાના શણગાર. શ્યામની૦ ૧
કાનમે ફૂલડાનાં કુંડળ, ફૂલોના ભુજબંધ;
ફૂલતણા ગજરા ફાવે છે, સુંદર માંહી સુગંધ...શ્યામની૦ ૨
ફૂલતણો શિર મુગટ જોઈને, મગન ફીરે વ્રજનાર;
ફૂલતણી શોભા પર જાયે, બ્રહ્માનંદ બલિહાર...શ્યામની૦ ૩

આરતી

જય સદ્ગુરુ સ્વામી પ્રભુ જય સદ્ગુરુ સ્વામી
સહજાનંદ દયાળુ, (૨) બળવંત બહુનામી.. જય. ૧
ચરણસરોજ તમારાં વંદુ કર જોડી;
ચરણે ચિત્ત ધર્યાંથી, (૨) દુઃખ નાખ્યાં તોડી.. જય. ૨
નારાયણ નરભ્રાતા દ્વિજકુળ તનુધારી;
પામર પતિત ઉદ્ધાર્યા, (૨) અગણિત નરનારી.. જય. ૩
નિત્ય નિત્ય નૌત્તમ લીલા, કરતા અવિનાશી
અડસઠ તીરથ ચરણે, (૨) કોટિ ગયા કાશી.. જય. ૪
પુરુષોત્તમ પ્રગટનું જે દર્શન કરશે
કાળ કર્મથી છૂટી, (૨) કુટુંબ સહિત તરશે.. જય. ૫
આ અવસર કર્ણાનિધિ, કર્ણા બહુ કીધી;
મુક્તાનંદ કહે મુક્તિ (૨) સુગમ કરી સીધી.. જય. ૬

સંધ્યા આરતી

આરતી પ્રગટ પ્રભુજી કીજે,
ચરણકમળ લખી અંતર લીજે... આરતી ૧
સનકાદિક નારદ ત્રિપુરારિ,
વિમળ નામ રટે વારંવારી... આરતી ૨

અનંત કોટી ભુવનેશ ભવાની,
સબ વિધિ મહિમા શક્ત નહિ જાની... આરતી ૩
ધરત ધ્યાન દઢ યોગી મુનીશ્વર,
શેષ સહસ્રમુખ રટત નિરંતર... આરતી ૪
નર-નાટક ક્ષર અક્ષર ન્યારા,
પુરુષોત્તમ પૂરણ જન પ્યારા... આરતી ૫
નૌતમ રુપ અકળ છબી ન્યારી,
બ્રહ્માનંદ જાવત બલિહારી... આરતી ૬

ધૂન

રામકૃષ્ણ ગોવિન્દ જય જય ગોવિન્દ ।
હરે રામ ગોવિન્દ જય જય ગોવિન્દ ॥૧॥
નારાયણ ! હરે ! શ્રીમન્નારાયણ હરે ।
શ્રીમન્નારાયણ હરે ! શ્રીમન્નારાયણ હરે ॥૨॥
કૃષ્ણદેવ હરે જય જય કૃષ્ણદેવ હરે ।
જય જય કૃષ્ણદેવ હરે જય જય કૃષ્ણદેવ હરે ॥૩॥
વાસુદેવ હરે જય જય વાસુદેવ હરે ।
જય જય વાસુદેવ હરે જય જય વાસુદેવ હરે ॥૪॥

વાસુદેવ ગોવિન્દ, જય જય વાસુદેવ ગોવિન્દ ।
 જય જય વાસુદેવ ગોવિન્દ ॥૫॥
 જય જય વાસુદેવ ગોવિન્દ ।
 રાધે ગોવિન્દ, જય રાધેગોવિન્દ ।
 વૃન્દાવનચન્દ, જય રાધેગોવિન્દ ॥૬॥
 માધવ મુકુન્દ, જય માધવ મુકુન્દ ।
 આનન્દકન્દ, જય માધવ મુકુન્દ ॥૭॥

નરનારાયણ ! સ્વામિનારાયણ ! નરનારાયણ ।
 સ્વામિનારાયણ ! નરનારાયણ ! સ્વામિનારાયણ ॥૮॥
 નરનારાયણ ! સ્વામિનારાયણ ! નરનારાયણ ।
 સ્વામિનારાયણ ! નરનારાયણ ! સ્વામિનારાયણ

પ્રાર્થના

નિર્વિકલ્પ ઉત્તમ અતિ નિશ્ચય તવ ઘનશ્યામ ।
 માહાત્મ્યજ્ઞાનયુત ભક્તિ તવ એકાંતિક સુખધામ ॥૧॥
 મોહિમે તવ ભક્તપનો, તામે કોઈ પ્રકાર ।
 દોષ ન રહે કોઈ જાતકો, સુનિયો ધર્મકુમાર ॥૨॥
 તુમારો તવ હરિભક્તકો, દ્રોહ કબુ નહિ હોય ।
 એકાંતિક તવ દાસકો, દીજે સમાગમ મોય ॥૩॥

નાથ નિરંતર દર્શ, તવ દાસનકો દાસ ।
 એહિ માગું કરી વિનય હરિ, સદા રાખિયો પાસ ॥૪॥
 હે કૃપાળુ ! હે ભક્તપતે ! ભક્તવત્સલ ! સુનો ખાત ।
 દયાસિન્ધો ! સ્તવન કરી, માગું વસ્તુ સાત ॥૫॥
 સહજાનંદ મહારાજ કે, સબ સત્સંગી સુજાન ।
 તાકું હોય દ્રઢ વર્તનો શિક્ષાપત્રી પ્રમાણ ॥૬॥
 સો પત્રીમે અતિ બડે, નિયમ એકાદશ જોય ।
 તાકી વિકિત કહત હું, સુનિયો સબ ચિત્ત પ્રોય ॥૭॥
 હિંસા ન કરની જંતુકી, પરત્રિયા સંગકો ત્યાગ ।
 માંસ ન ખાવત મધકું, પીવત નહિ બડ ભાગ્ય ॥૮॥
 વિધવાકું સ્પર્શત નહિ, કરત ન આત્મધાત ।
 ચોરી ન કરની કાહુંકી, કલંક ન કોઈકું લગાત ॥૯॥
 નિદ્રત નહિ કોઈ દેવકું, બિન ખપતો નહિ ખાત ।
 વિમુખ જીવકે વદનસે કથા સુની નહિ જાત ॥૧૦॥
 એહી ધર્મ કે નિયમમે, બરતો સબ હરિદાસ ।
 ભજો શ્રી સહજાનંદ પદ, છોડી ઓર સબ આશ ॥૧૧॥
 રહી એકાદશ નિયમમે, કરો શ્રી હરિપદ પ્રીત ।
 પ્રેમાનંદ કહે ધામમે, જાઓ નિઃશંક જગ જીત ॥૧૨॥

લીલા ચિંતામણી

રાગ ગરબી પદ-૧

પ્રથમ શ્રીહરિને રે,
 ચરણે શિશ નમાવું; નૌતમ લીલા રે,
 નારાયણની ગાવું, મોટા મુનિવર રે.
 એકાગ્ર કરી મનને; જેને કાજે રે,
 સેવે જાઈ વનને, આસન સાધી રે.
 ધ્યાન ધરીને ધારે; જેની ચેષ્ટા રે,
 સ્નેહ કરી સંભારે, સહજ સ્વાભાવિક રે.
 પ્રકૃતિ પુરુષોત્તમની; સુણતાં સજની રે,
 બીક મટાડે જમની, ગાવું હેતે રે.
 હરિનાં ચરિત્ર સંભારી; પાવન કરજો રે,
 પ્રભુજી બુદ્ધિ મારી, સહજ સ્વભાવે રે.
 બેઠા હોય હરિ જ્યારે; તુલસીની માળા,
 રે કર લઈ ફેરવે ત્યારે, રમૂજ કરતા રે.
 રાજીવ નેણ રૂપાળા, કોઈ હરિજનની રે,
 માગી લઈને માળા, બેવડી રાખી રે.
 બબે મણકા જોડે, ફેરવે તાણી રે,
 કંઈક માળા તોડે, વાતો કરે રે.
 રમૂજ કરીને હસતા, ભેળી કરી રે,
 માળા કરમાં ઘસતા, ક્યારેય મીચી રે.

નેત્ર કમળને સ્વામી; પ્રેમાનંદ કહે રે,
 ધ્યાન ધરે બહુનામી, સાંભળ સહિયર રે.
 પદ-૨
 લીલા નટ નાગરની, સુણતાં સુખકુંડે રે,
 આપે સુખ સાગરન, નેત્ર કમળને રે.
 રાખી ઉઘાડાં ક્યારે, ધ્યાન ધરીને રે,
 બેસે જીવન બારે, ક્યારેક ચમકી રે.
 ધ્યાન કરતાં જાગે, જોતા જીવન રે,
 જન્મ મરણ દુઃખ ભાગે, પોતા આગળ રે.
 સભા ભરાઈ બેસે, સંત હરિજન રે,
 સામુ જોઈ રહે છે, ધ્યાન ધરીને રે.
 બેઠા હોય હરિ પોતે, સંત હરિજન રે,
 તુમ ન થાય જોતે, સાધુ કીર્તન રે.
 ગાય વગાડી વાજા; તેમને જોઈને રે,
 મગન થાય મહારાજા, તેમની ભેળા રે.
 ચપટી વગાડી ગાય; સંત હરિજન રે,
 નિરખી રાજી થાય, ક્યારેક સાધુ રે.
 ગાય વજાડી તાળી; ભેળા ગાયે રે,
 તાળી દઈ વનમાળી, આગળ સાધુ રે.
 કીર્તન ગાય જ્યારે; પોતા આગળ રે,
 કથા વંચાય ત્યારે, પોતે વાર્તા રે.
 કરતા હોય બહુનામી; ખસતા આવે રે,
 પ્રેમાનંદના સ્વામી, મનુષ્ય લીલા રે.

૫૬-૩

કરતા મંગલકારી; ભક્ત સભામાં રે,
 બેઠા ભવ ભયહારી, જેને જોતાં રે.
 જાયે જગ આશક્તિ; જ્ઞાન વૈરાગ્ય રે,
 ધર્મ સહિત જે ભક્તિ, તે સંબંધી રે.
 વાર્તા કરતા ભારી; હરિ સમજાવે રે,
 નીજ જનને સુખકારી, યોગ ને સાંખ્ય રે.
 પંચ રાત્ર વેદાંત; એ શાસ્ત્રનો રે,
 રહસ્ય કહે કરી ખાંત, ક્યારેક હરિજન રે.
 દેશદેશના આવે; ઉત્સવ ઉપર રે,
 પૂજા બહુવિધ લાવે, જાણી પોતાના રે.
 સેવક જન અવિનાશી; તેમની પૂજા રે,
 ગ્રહણ કરે સુખરાશી, ભક્ત પોતાના રે.
 તેને શ્યામ સુજાણ; ધ્યાન કરાવી રે,
 ખેંચા નાડી પ્રાણ, ધ્યાનમાંથી રે.
 ઉઠાડે નીજજનને; દેહમાં લાવે રે,
 પ્રાણ ઈન્દ્રીય મનને, સંત સભામાં રે.
 બેઠા હોય અવિનાશ; કોઈ હરિજન રે,
 તેડવો હોય પાસ, પહેલી આંગળી રે.
 નેત્રતણી કરી સાન; પ્રેમાનંદ કહે રે,
 સાદ કરે ભગવાન, મોહનજની રે.

૫૬-૪

લીલા અતિ સુખકારી, આનંદ આપે રે,
 સુણતાં ન્યારી ન્યારી, ક્યારે વાતો રે.
 કરે મુનિવર સાથે, ગુચ્છ ગુલાબના રે,
 યોગે છે બે હાથે, શીતળ જાણી રે.
 લીંબુ હાર ગુલાબી, તેને રાખે રે,
 આંખો ઉપર દાબી, ક્યારેક પોતે રે.
 રાજપામાં હોયે, વાતો કરે રે,
 કથા વંચાય તોયે, સાંભળે કીર્તન રે.
 પોતે કાંઈક વિચારે, પૂછવા આવે રે,
 જમવાનું કોઈ ત્યારે, હાર ચડાવે રે.
 પૂજા કરવા આવે, તેના ઉપર રે,
 બહુ ખીજી રીસાવે, કથા સાંભળતા રે.
 હરે હરે કહી બોલે, મર્મ કથાનો રે,
 સુણી મગન થઈ ડોલે, ભાન કથામાં રે.
 બીજી ક્રિયા માંચ, ક્યારેક અચાનક રે,
 જમતાં હરે બોલાય, થાય સ્મૃતિ રે.
 પોતાને જ્યારે તેની, થોડુંક હસે રે,
 ભક્ત સામુ જોઈ બે'ની, એમ હરિ નિત નિત રે.
 આનંદ રસ વરસાવે, એ લીલા રસ રે,
 જોઈ પ્રેમાનંદ ગાવે, સાંભળ સજની રે.

૫૬-૫

દિવ્ય સ્વરૂપ મુરારી, કરે ચરિત્ર રે,
 મનુષ્ય વિગ્રહ હારી, થયા મનોહર રે.
 મોહન મનુષ્ય જેવા, રૂપ અનુપમ રે,
 નિજજનને સુખ દેવા, ક્યારેક ઢોલિયે રે.
 બેસે શ્રી ઘનશ્યામ, ક્યારેક બેસે રે,
 ચાકળે પૂરણ કામ, ક્યારેક ગોડદું રે.
 ઓછાડે સહિત, પાથર્યુ હોય રે,
 તે પર બેસે પ્રીતે, ક્યારેક ઢોલિયો રે.
 ઉપર તકિયો ભાળી, તે પર બેસે રે,
 શ્યામ પલાંઠી વાળી, ઘણુંક બેસે રે.
 તકિયે ઓઠીંગણ દઈને, ક્યારેક ગોઠણ રે,
 બાંધે ખેસ લઈને, ક્યારેક રાજી રે.
 થાય અતિશે આલી, સંત હરિજનને રે,
 ભેટે બાથમાં ઘાલી, ક્યારેક માથે રે.
 લઈ મેલે બે હાથ, છાતી માહે રે,
 ચરણ કમળ દે નાથ, ક્યારેક આપે રે.
 હાર તોરા ગિરિધારી, ક્યારેક આપે રે,
 અંગના વસ્ત્ર ઉતારી, ક્યારેક આપે રે.
 પ્રસાદીના થાળ, પ્રેમાનંદ કહે રે,
 ભક્ત તણા પ્રતિપાળ, એવાં કરે રે.

૫૬-૬

ચરિત્ર પાવનકારી, શુકજી સરખા રે,
 ગાવે નિત્ય સંભારી, ક્યારેક જીભને રે.
 દાંત તળે દબાવે, ડાબે જમણે રે,
 પડખે સહજ સ્વભાવે, છીંક જ્યારે આવે રે.
 ત્યારે રૂમાલ લઈને, છીંક ખાયે રે,
 મુખ પર આડો દઈને, રમૂજ આરી રે.
 હસે અતિ ઘનશ્યામ, મુખ પર આડો રે,
 રૂમાલ દઈ સુખધામ, ક્યારેક વાતો રે.
 કરતા થકા દેવ, છોડે રૂમાલને રે,
 વળ દેવાની ટેવ, અતિ દયાળુ રે.
 સ્વભાવ છે સ્વામીનો, પરદુઃખ હારી રે,
 વારી બહુનામીનો, કોઈને દુઃખીયો રે.
 દેખી ન ખમાય, દયા આણી રે,
 અતિ આકળા થાય, અન્ન ધન વસ્ત્ર રે.
 આપી ને દુઃખ ટાળે, કરૂણા દ્રષ્ટિ રે,
 દેખી વાનજ વાળે, ડાબે ખંભે રે.
 ખેસ આડ છોડે નાખી, ચાલે જમણા રે,
 કરમાં રૂમાલ રાખી, ક્યારેક ડાબો રે.
 કર કેડ ઉપર મેલી, ચાલે વાલો રે,
 પ્રેમાનંદનો હેલી, નિત નિત નૌતમ રે.

૫૬-૭

લીલા કરે હરિરાય, ગાતાં સુણતાં રે,
હરિજન રાજી થાય, સહજ સ્વભાવે રે.
ઉતાવળા બહુ ચાલે, હેત કરીને રે,
બોલાવે બહુ વ્હાલે, ક્યારેક ઘોડે રે.
ચડવું હોય ત્યારે, ક્યારેક સંતને રે,
પીરસવા પધારે, ત્યારે ડાબે રે.
ખંભે ખેસને આણી, ખેસને બાંધે રે,
કેડ સંગાથે તાણી, પીરસે લાડુ રે.
જલેબી, ઘનશ્યામ, જણસ જમ્યાની રે,
લઈ લઈને તેનાં નામ, ફરે પતંગમાં રે.
વારંવાર મહારાજ, સંત હરિજનને રે,
પીરસવાને કાજ, શ્રદ્ધા ભક્તિ રે.
અતિ ઘણી પીરસતાં, કોઈના મુખમાં રે,
આપે લાડુ હસતા, પાછલી રાત્રે રે.
ચાર ઘડી રહે જ્યારે, દાતણ કરવા રે,
ઉઠે હરિ તે વારે, નાવા બેસે રે.
નાથ પલાંઠી વાળી, કર લઈ કળશ્યો રે,
જળ ઢોળે વનમાળી, કોરે વચ્ચે રે.
કરી શરીરને લુવે, પ્રેમાનંદ કહે રે,
હરિજન સર્વ જુએ, રૂડા શોભે રે.

૫૬-૮

નાહીને ઉભા હોય, વચ્ચ પહેરેલું રે,
સાથળ વચ્ચે નિયોવે, પગ સાથળ ને રે.
લુહીને સારંગપાણી, કોરા ખેસને રે,
પહેરે સારી પેઠે તાણી, ઓઢી ઉપરણી રે.
રેશમી કોરની વ્હાલે, આવે જમવા રે,
ચાખડી એ ચડી ચાલે, માથે ઉપરણી રે.
ઓઢી બેસે જમવા, કાન ઉઘાડા રે,
રાખે મુજને ગમવા, જમતાં ડાબા રે.
પગની પલોંઠી વાળી, તે પર ડાબો રે,
કર મેલે વનમાળી, જમણા પગને રે.
રાખી ઉભો શ્યામ, તે પર જમણો રે,
કર મેલે સુખધામ, રૂડી રીતે રે.
જમે દેવના દેવ, વારે વારે રે,
પાણી પીધાની ટેવ, જણસ સ્વાદુ રે.
જણાય જમતાં જમતાં, પાસે હરિજન રે,
બેઠા હોય મનગમતા, તેમને આપી રે.
પછી પોતે જમે, જમતાં જીવન રે,
હરિજનને મન ગમે, ફેરવે જમતાં રે.
પેટ ઉપર હરિ હાથ, ઓડકાર ખાય રે,
પ્રેમાનંદનો નાથ, ચળુ કરે રે.

૫૬-૯

મોહન તૃપ્ત થઈને, દાંતને ખોતરે રે,
સળી રૂપાની લઈને, મુખવાસ લઈને રે.
ઢોલિયે બિરાજે, પૂજા કરે રે,
હરિજન હેતે ઝાઝે, પાંપણ ઉપર રે.
આંટો લઈ અલબેલો, ફેંટો બાંધે રે,
છોગું મેલી છેલો, વર્ષાઋતુને રે.
શરદઋતુ ને જાણી, ઘેલા નદીનાં રે,
નિર્મળ નીર વખાણી, સંત હરિજનને રે.
સાથે લઈને શ્યામ, ન્હાવા પધારે રે,
ઘેલે પૂરણ કામ, બહુ જળ ક્રિડા રે.
કરતા જળમાં ન્હાય, જળમાં તાણી રે,
દઈને કીર્તન ગાય, ન્હાઈને બારા રે.
નીસરી વચ્ચ પહેરી, ઘોડે બેસી રે,
ઘેર આવે રંગ લહેરી, પાવન યશને રે.
હરિજન ગાતા આવે, જીવન જોઈને રે,
આનંદ ઉર ન સમાવે, ગઢપુરવાસી રે.
જોઈને જગ આધાર, સુકળ કરે છે રે,
નેણાં વારંવાર, આવી બિરાજે રે,
ઓસરીએ બહુનામી, ઢોલિયા ઉપર રે,
પ્રેમાનંદના સ્વામી, નિજ સેવક ને રે.

૫૬-૧૦

સુખદેવાને કાજ, પોતે પ્રગટ્યા રે,
પુરુષોત્તમ મહારાજ, ફળિયા માંહી રે.
સભા કરી બિરાજે, પૂરણ શશી રે,
ઉડુગણમાં જેમ છાજે, બ્રહ્મરસ વરસે રે.
તૃપ્ત કરે હરિજનને, પોઢે રાત્રે રે,
જમી શ્યામ શુદ્ધ અન્નને, બે આંગળીઓ રે.
તિલક કર્યાની પેરે, ભાલ વચ્ચે રે,
ઉભી રાખીને ફેરે, સૂતાં સૂતાં રે.
માળા માગી લઈને, જમણે હાથે રે,
નિત ફેરવે ચિત્ત દઈને, ભૂલ ન પડે રે.
કેદી એવું નેમ, ધર્મકુંવરની રે,
સહજ પ્રકૃતિ એમ, ભર નિદ્રામાં રે.
પોઢ્યા હોય મુનિરાય, કોઈ અજાણે રે,
લગાર અડી જાય, ત્યારે ફડકી રે.
જાગે સુંદર શ્યામ, કોણ છે ? પૂછે રે,
સેવક ને સુખધામ, એવી લીલા રે.
હરિની અનંત અપાર, મેં તો ગાઈ રે,
કાંઈક મતિ અનુસાર, જે કોઈ પ્રીતે રે.
શીખે સુણે ગાશે, પ્રેમાનંદનો રે, સ્વામી રાજી થાશે.

ચિન્હચિંતામણી

રાગ : ગરબી

ઓરા આવો શ્યામ સ્નેહી સુંદર વર જોઉં,	વ્હાલા.	
જતન કરીને જીવન મારા, જીવમાંહી પ્રોઉ,	વ્હાલા.	૧
ચિહ્ન અનુપમ અંગોઅંગનાં, સુરતે સંભારૂં,	વ્હાલા.	
નખશિખ નિરખી નૌતમ મારા, ઉરમાં ઉતારૂં.	વ્હાલા.	૨
અરુણ કમળસમ જુગલ યરણની, શોભા અતિસારી, વ્હાલા.		
ચિંતવન કરવા આતુર અતિ, મનવૃત્તિ મારી	વ્હાલા.	૩
પ્રથમ તે ચિંતવન કરૂં, સુંદર સોળે ચિહ્ન,	વ્હાલા.	
ઊર્ધ્વરેખા ઓપી રહી, અતિશે નવીન.	વ્હાલા.	૪
અંગુઠા આંગળી વચ્ચેથી, નીસરીને આવી,	વ્હાલા.	
પાનીની બે કોરે જોતાં, ભક્તને મન ભાવી,	વ્હાલા.	૫
જુગલ યરણમાં કહું મનોહર, ચિહ્ન તેનાં નામ,	વ્હાલા.	
શુદ્ધ મને કરી સંભારતાં, નાશ પામે કામ.	વ્હાલા.	૬
અષ્ટકોણ ને ઊર્ધ્વરેખા, સ્વસ્તિ જાંબુ જવ,	વ્હાલા.	
વજ્ર અંકુશ કેતુ ને પદ્મ, જમણે પગે નવ.	વ્હાલા.	૭
ત્રિકોણ કળશ ને ગૌપદ સુંદર, ધનુષ્ય ને મીન,	વ્હાલા.	
અર્ધચંદ્ર ને વ્યોમ સાત, છે ડાબે પગે ચિહ્ન.	વ્હાલા.	૮
જમણા પગના અંગુઠાના, નખમાંહી ચિહ્ન,	વ્હાલા.	
તેતો નિરખે જે કોઈ ભક્ત, પ્રીતિએ પ્રવીણ.	વ્હાલા.	૯

એજ અંગુઠાને પાસે, તીલ એક નૌતમ ધારૂં, વ્હાલા.
પ્રેમાનંદ કહે નિરખું પ્રીતે, પ્રાણ લઈ વારૂં. વ્હાલા. ૧૦

રાગ : ધોળ - પદ-૧

હવે મારા વહાલાને નહિરે વિસારૂં રે, શ્વાસ ઉચ્છ્વાસે તે નિત્ય સંભારૂં રે.	૧
પડવું મારે સહજાનંદજીવું પાનું રે, હવે હું તો કેમ કરી રાખીશ છાનું રે.	૨
આવું મારે હરિવર વરવાનું ટાણું રે, એ વર ન મળે ખરચે નાણું રે.	૩
એ વર ભાગ્ય વિના નવ ભાવે રે, એ સ્નેહ લગ્ન વિના નવ આવે રે.	૪
દુરિજન મન રે માને તેમ કહેજ્યોરે, સ્વામી મારા હૃદયની ભીતર રહેજ્યોરે.	૫
હવે હુંતો પૂરણ પદવીને પામી રે, મળ્યા મને નિષ્કુળાનંદના સ્વામીરે.	૬

પદ-૨

હવે મારા વહાલાના દર્શન સારું, હરિજન આવે હજારે હજાર.	૧
ઢોલિયે બિરાજે સહજાનંદ સ્વામી, પૂરણ પુરુષોત્તમ અંતરજામી.	૨
સભા મધ્યે બેઠા મુનિનાં વૃંદ, તેમાં શોભે તારે વીંટ્યો જેમ ચંદ.	૩
દુરગપુર ખેલ રચ્યો અતિ ભારી, ભેળા રમે સાધુ ને બ્રહ્મચારી.	૪
તાળી પાડે ઉપડતી અતિ સારી, ધૂન થાય ચૌદ લોક થકી ન્યારી.	૫
પાઘડલીમાં છોગલિયું અતિ શોભે, જોઈ જોઈ હરિજનનાં મન લોભે.	૬
પધાર્યા વહાલો સર્વે તે સુખના રાશિ, સહજાનંદ અક્ષરધામના વાસી.	૭
ભાંગી મારી જન્મોજન્મની ખામી, મળ્યા મને નિષ્કુળાનંદના સ્વામી.	૮

રાગ : ગરબી - પદ-૧

વંદુ સહજાનંદ રસરૂપ, અનુપમ સારને રે લોલ,	
જેને ભજતાં છૂટે ફંદ, કરે ભવપારને રે લોલ.	૧
સમરું પ્રકટરૂપ સુખધામ, અનુપમ નામને રે લોલ,	
જેને ભવ બ્રહ્માદિક દેવ, ભજે તજી કામને રે લોલ.	૨
જે હરિ અક્ષરબ્રહ્મઆધાર, પાર કોઈ નવ લહે રે લોલ,	
જેને શેષ સહસ્રમુખ ગાય, નિગમ નેતિ કહે રે લોલ.	૩
વર્ણવું સુંદર રૂપ અનુપમ, જુગલ યરણે નમી રે લોલ,	
નખશિખ પ્રેમસખીના નાથ, રહો ઉરમાં રમી રે લોલ.	૪

પદ-૨

આવો મારા મોહન મીઠડા લાલ કે, જોઈ તારી મૂરતી રે લોલ,	
જતન કરી રાખું રસિયારાજ, વિસારુ નહિ ઉરથી રે લોલ.	૧
મન મારું મોહું મોહનલાલ, પાઘલડીની ભાતમાં રે લોલ,	
આવો ઓરા ધોગલા ખોસું છેલ, ખાંતિલા જોઉ ખાંતમાં રે લોલ.	૨
વહાલા તારું જળકે સુંદર ભાલ, તિલક રૂડાં કર્યા રે લોલ,	
વહાલા તારા વામ કરણમાં તિલ, તેણે મનડાં હર્યા રે લોલ.	૩
વહાલા તારી ભૂકુટિને બાણે શ્યામ, કાળજ મારાં કોરિયાં રે લોલ,	
નેણે તારે પ્રેમસખીના નાથ કે, ચિત્ત મારાં ચોરિયાં રે લોલ.	૪

પદ-૩

વહાલા મને વશ ક્રીધી વ્રજરાજ, વાલપ તારા વહાલમાં રે લોલ,	
મન મારું તલપે જોવા કાજ, ટીબકડી છે ગાલમાં રે લોલ.	૧

વહાલા તારી નાસિકા નમણી નાથ, અધરબિબ લાલ છે રે લોલ,	
છેલા મારા પ્રાણ કરુ કુરબાન, જોયા જેવી ચાલ છે રે લોલ.	૨
વહાલા તારા દંત દાડમના બીજ, ચતુરાઈ ચાવતા રે લોલ,	
વહાલા મારા પ્રાણ હરોછો નાથ, મીઠું મીઠું ગાવતા રે લોલ.	૩
વહાલા તારે હસવે હરાણું ચિત્ત, બીજું હવે નવ ગમે રે લોલ,	
મન મારું પ્રેમસખીના નાથ, કે તમ કેડે ભમે રે લોલ.	૪

પદ-૪

રસિયા જોઈ રૂપાળી કોટ, રૂડી રેખાવળી રે લોલ,	
વહાલા મારું મનું મળવા ય્હાય, કે જાચ ચિત્તું ચળી રે લોલ.	૧
વહાલા તારી જમણી ભુજાને પાસ, રૂડા તિલ ચાર છે રે લોલ,	
વહાલા તારા કંઠ વચ્ચે તિલ એક, અનુપમ સાર છે રે લોલ.	૨
વહાલા તારા ઉરમાં વિણગુણ હાર, જોઈ નેણાં ઠરે રે લોલ,	
વહાલા તેતો જાણે પ્રેમી જન, જોઈ નિત્ય ધ્યાન ધરે રે લોલ.	૩
રસિયા જોઈ તમારું રૂપ, રસિક જન ઘેલડા રે લોલ,	
આવો વહાલા પ્રેમસખીના નાથ, સુંદર વર છેલડા રે લોલ.	૪

પદ-૫

વહાલા તારી ભુજા જુગલ જગદીશ, જોઈને જાઉં વારણે રે લોલ,	
કરનાં લટકાં કરતા લાલ, આવોને મારે બારણે રે લોલ.	૧
વહાલા તારી આંગળિયોની રેખા, નખમણિ જોઈને રે લોલ,	
વહાલા મારા ચિત્તમાં રાખું ચોરી, કહું નહિ કોઈને રે લોલ.	૨
વહાલા તારા ઉરમાં અનુપણ છાપ, જોવાને જીવ આકળો રે લોલ,	

વહાલા મારા હેડે હરખ ન માય, જાણું જે હમણાં મળો રે લોલ. ૩
વહાલા તારું ઉદર અતિ રસરૂપ, શીતળ સદા નાથજી રે લોલ,
આવો ઓરા પ્રેમસખીના પ્રાણ, મળું ભરી બાથજી રે લોલ. ૪

૫૬-૬

વહાલા તારી મુરતિ અતિ રસરૂપ, રસિક જોઈ ને જીવે રે લોલ,
વહાલા એ રસના ચાખણહાર કે, છાશ તે નવ પીવે રે લોલ. ૧
વહાલા મારે સુખ સંપત તમે શ્યામ, મોહન મન ભાવતા રે લોલ,
આવો મારે મંદિર જીવણ પ્રાણ, હસીને બોલાવતા રે લોલ. ૨
વહાલા તારું રૂપ અનુપમ ગૌર, મુરતિ મનમાં ગમે રે લોલ,
વહાલા તારું જોખન જોવા કાજ, કે ચિત્ત ચરણે નમે રે લોલ. ૩
આવો મારા રસિયા રાજીવનેણ, મરમ કરી બોલતા રે લોલ,
આવો વહાલા પ્રેમસખીના સેણ, મંદિર મારે ડોલતા રે લોલ. ૪

૫૬-૭

વહાલા તારું રૂપ અનુપમ નાથ, ઉદર શોભા ઘણી રે લોલ,
ત્રિવળી જોઈ સુંદર છેલ, આવોને ઓરા અમ ભણી રે લોલ. ૧
વહાલા તારી નાભિ નૌતમ રૂપ, ઊંડી અતિગોળ છે રે લોલ,
કટિલંક જોઈને જાદવરાય, કે મન રંગ યોળ છે રે લોલ. ૨
વહાલા તારી જંઘા જુગલની શોભા, મનમાં જોઈ રહું રે લોલ,
વહાલા નિત્ય નિરખું પીંડી ને પાની, કોઈને નવ કહું રે લોલ. ૩
વહાલા તારા ચરણકમળનું ધ્યાન, ધરું અતિ હેતમાં રે લોલ,
આવો વહાલા પ્રેમસખીના નાથ, રાખું મારા ચિત્તમાં રે લોલ. ૪

૫૬-૮

વહાલા તારા જુગલ ચરણ રસરૂપ, વખાણું વહાલમાં રે લોલ,
વહાલા અતિ કોમળ અરુણ રસાલ, ચોરે ચિત્ત ચાલમાં રે લોલ. ૧
વહાલા તારે જેમણે અંગૂઠે તિલ, કે નખમાં ચિહ્ન છે રે લોલ,
વહાલા છેલી આગળીએ તિલ એક, જોવાને મન દીન છે રે લોલ. ૨
વહાલા તાર નખની અરુણતા જોઈ, શશિકળા ક્ષીણ છે રે લોલ,
વહાલા રસચોર ચકોર જે ભક્ત, જોવાને પ્રવીણ છે રે લોલ. ૩
વહાલા તારી ઊધ્વરેખામાં ચિત્ત, રહો કરી વાસને રે લોલ,
માગે પ્રેમસખી કર જોડી, દેજો દાન દાસને રે લોલ. ૪

૫૬-૧

રે શ્યામ તમે સાચું નાણું, બીજું સર્વે દુઃખદાયક જાણું,
રે શ્યામ તમે સાચું નાણું, ટેક
રે તમ વિના સુખ સંપત કહાવે, તે તો સર્વે મહાદુઃખ ઉપજાવે,
અંતે એમાં કામ કોઈ નાવે, રે શ્યામ. ૧
રે મૂરખ લોક મરે ભટકી, જુઠા સંગે હારે શિર પટકી,
એથી મારી મનવૃત્તિ અટકી રે. શ્યામ. ૨
રે અખંડ અલોકિક સુખ તારું, તે જોઈ જોઈ મન મોહું મારુ,
ધરા ધન તમ ઉપર વારું, રે શ્યામ. ૩
રે બ્રહ્માથી કીટ લગી જોયું, જુદું સુખ જાણીને વગોવ્યું,
મુક્તાનંદ મન તમ સંગ મોહું, રે શ્યામ. ૪

રાગ : બીહાગ

પોઢે પ્રભુ સકળ મુનિકે શ્યામ,
શ્રીનરનારાયણ દિવ્ય મૂરતિ, સંતનકે વિશરામ પોઢે. ૧
અક્ષરપર આનંદધન પ્રભુ, કિયો હે ભૂપર ઠામ,
જેહી મિલત જન તરત માયા, લહત અક્ષરધામ. પોઢે. ૨
શારદ શેષ મહેશ મહામુનિ, જપત જેહી ગુણ નામ,
જાસ પદરજ શીષ ધરી ધરી, હોવત જન નિષ્કામ. પોઢે. ૩
પ્રેમકે પર્યકપર પ્રભુ, કરત સુખ આરામ,
મુક્તાનંદ નિજચરણ ઢિંગ, ગુન ગાવત આહું જામ. પોઢે. ૪

પોઢણીયું

પોઢો પ્રાણ આધાર (ર) રજની થઈ ઘણી વાર.
સુખશૈયા બિદાવી મેં તો કરી છે તૈયાર...
ગાદી તકિયાગાલ મસુરિયા ગુણવંતા ગિરધારી,
પોઢો તો પાવલિયાં ચાંપુ એ આશા અમારી.. પોઢો ૦ ૧
મખમલનાં ઓશીકાં મેલ્યા, છત્રપલંગ સાથે
મલમલના ઓસાડ ઉપર મનમોહન બિરાજો.. પોઢો ૦ ૨
અક્ષરવાસી અહીં બિરાજે કરવા સંતન કાજ,
હરિજનોને બહુ આનંદ આપે, પોતેશ્રી મહારાજ.. પોઢો ૦ ૩
અનુપમ અતર છાંટી દીધા સુખ શૈયાની માંચ,
પવન કરવા હું પાસે બેસુ કરમાં પંખો લઈ.. પોઢો ૦ ૪
દીપકમાંહી જળહળે કંચન ભુવન મોઝાર,
પ્રભુદાસ પાવલિયા ચાંપે હરિએ આપ્યો હાર.. પોઢો ૦ ૫

થાળ પદ સંગ્રહ

૫૬-૧

જમો થાળ જીવન જાઉં વારી,
ધુઓ કરચરણ કરો ત્યારી જમો ટેક
બેસો મેલ્યા બાજોઠિયા ઢાળી, કટોરા કંચનની થાળી;
જળે ભર્યા ચંબુ ચોખાળી...જમો ૦ ૧
કરી કાઠા ઘઉંની પોળી, મેલી ઘૂત સાકરમાં બોળી;
કાઢ્યો રસ કેરીનો ઘોળી...જમો ૦ ૨
ગળ્યા સાટા ઘેબર ફુલવડી, દૂધપાક માલપુવા કઢી;
પૂરી પોચી થઈ છે ધીમાં ચડી...જમો ૦ ૩
અથાણાં શાક સુંદર ભાજી, લાવી છું તરત કરી તાજી,
દહી ભાત સાકર છે ઝાઝી...જમો ૦ ૪
ચળુ કરો લાવું હું જળઝારી, એલચી લવિંગ સોપારી,
પાનબીડી બનાવી સારી...જમો ૦ ૫
મુખવાસ મનગમતા લઈને, પ્રસાદી થાળ તણી દઈને;
ભૂમાનંદ કહે રાજી થઈને...જમો ૦ ૬

થાળ : ૫૬-૧

જમોને જમાડું રે, જીવન મારા...
હરિ રંગમાં રમાડું રે...જીવન મારા ૦ ૧

થાળ પદ સંગ્રહ ૩૮૫

વાલાજી મારા સોનાનો થાળ મંગાવું,
મોતીડે વધાવું રે...જીવન મારા ૦ ૨

વાલાજી મારા ઘેબર જલેબી ને લાડુ,
જમોને થાય ટાઢું રે...જીવન મારા ૦ ૩

વાલાજી મારા ગૌરીનાં ધૃત મંગાવું,
માંહી સાકર નંખાવું રે...જીવન મારા ૦ ૪

વાલાજી મારા દૂધ કઢેલા ભલી ભાતે,
જમોને આવી ખાંતે રે...જીવન મારા ૦ ૫

વાલાજી મારા પાપડ પતાસાં ને પોળી;
જમોને ગળી મોળી રે...જીવન મારા ૦ ૬

વાલાજી મારા તુવેરની દાળ ચડી ભારી,
વિશેષે વધારી રે...જીવન મારા ૦ ૭

વાલાજી મારા કઢી કરી છે બહુ સારી;
જમોને ગિરધારી રે...જીવન મારા ૦ ૮

વાલાજી મારા આદાં કેરીનાં અથાણાં;
છે વાલ ને વટાણાં રે...જીવન મારા ૦ ૯

વાલાજી મારા જે જે જોઈએ તે માગી લેજો,
ખારું ને મોળું કહેજો રે...જીવન મારા ૦ ૧૦

વાલાજી મારા જળરે જમુનાની ભરી ઝારી;
ઊભા છે બ્રહ્મચારી રે...જીવન મારા ૦ ૧૧

૩૮૬ થાળ પદ સંગ્રહ

વાલાજી મારા લવિંગ સોપારી તજ તાજાં;
જમોને લાવું ઝાઝાં રે...જીવન મારા ૦ ૧૨

વાલાજી મારા પ્રેમાનંદના સ્વામી;
છો અંતરયામી રે...જીવન મારા ૦ ૧૩

રાગ : સામેરી-થાળ - પદ-૧

બાલા ભોજનીયાં બહુ ભાત, જમો ગિરધારી રે;
તમને જોવા કારણ આજ, આવી વ્રજનારી રે,
સોના કેરો પાટલો રે, સોના કેરો થાળ;
જળ જમુનાના નીરની ઝારી, ભરી મૂકી તતકાળ...જમો ૦ ૧

ઘેબર સહુ ઘીમાં કર્યા રે, લાડુ સાકરના સાર;
સેવ સુંવાળી લાપસી માંચ, ઘી ધુણીગંધાર...જમો ૦ ૨

બરફી પેંડા ને મોતીયારે, જલેબી જગદીશ;
સૂતરકેણી શામળા કરી, દળી ઝીણો અતિપીશ...જમો ૦ ૩

દૂધપાક ને પુરીયો રે, માલપુડા મેસુબ;
કેળા સાકર રસરોટલી, આરોગો આજ હરિ ખૂબ...જમો ૦ ૪

ભજિયાં વડાં ને રાયતાં રે, વાલોળ ને વંત્યાક;
કંકોડાં કારેલડાં સમકાર્યા, સલુણાં શાક જમો...૫

ટીડોરા ને તુરીયાં રે, ગલકાં પરવર પરબ્રહ્મ;
તુવેરની તમ કારણે બાલા, દાળ કરી છે નરમ...જમો ૦ ૬

વડી કડી સર્વે શાકમાં રે, વધાર્યા વાલમ;

થાળ પદ સંગ્રહ ૩૮૭

આરોગો અલબેલડા, શરમ રાખો તો મારા સમ...જમો ૦ ૭

નૈયા સૂરણનું શાક મેં રે, કીધું તમારે કાજ;
ફૂલવડી ફળી ગ્વારની રે, ઘીમાં તળી મેં મહારાજ...જમો ૦ ૮

ભાજી ભુધર બહુ ભાતની રે, અથાણાં અપાર;
દૂધ ભાતમય ધોબલે નાંખું, સાકર વારંવાર...જમો ૦ ૯

તૃપ્ત થઈ ચળુ કરો રે, આતમાના આધાર;
પહેરાવું અતિ પ્રીતસું, ચંપા-ચમેલીના હાર...જમો ૦ ૧૦

લવિંગ સોપારી એલચી રે, કાથો ચૂનોને પાન;
ત્યાગાનંદના વહાલમાં, મુખવાસ કરો ભગવાન...જમો ૦ ૧૧

રાગ : ગરબી થાળ

સખી આનંદની વાત કહું આજ રે,
મેં તો નેહ કરી નોતર્યા મહારાજ... રે ૧

પ્રેમે ચોક વચ્ચે ચોકી ઢાળી રે,
નાવા ઊઠ્યા મોહન વનમાળી... રે ૨

અંગ ચોળી આનંદે નવરાવ્યા રે;
પે'રી પીતાંબર મન ઘણું ભાવ્યા... રે ૩

પે'રી પાવલાં પધાર્યા લટકાળો ,
મારે મંદિરિયે આવ્યા મરમાળો... રે ૪

પાટે બેસારીને પૂજિયા મોરારી રે,
અતિ આનંદ શું આરતી ઉતારી... રે ૫

૩૮૮ થાળ પદ સંગ્રહ

બેઠા જમવા જગનો આધાર રે,
મેં તો પ્રેમ કરી પીરસ્યો કંસાર... રે ૬

શીરો પૂરી સુંવાળી સાબુડી રે,
ખાજાં ખાજલાં ને ખાંડ ઘણી રૂડી... રે ૭

સાટા મેસુબ જલેબી જીગતાળી રે,
ઘણા ઘેબર પેંડાની ભરી થાળી... રે ૮

દૂધપાક ને પુરણ પોળી રે,
ઘણે ઘીએ રસરોટલી ઝબોળી... રે ૯

દહીથરાં ભાત ભજિયાં ને દાળ રે,
કેળાંરોટલી ને પુડલા રસાળ... રે ૧૦

ગળી મોળી બંજ કઢી ને કારેલાં રે,
મગ મેથીએ વધારી કર્યા ભેળાં... રે ૧૧

તળ્યું સૂરણ ઘણું ઘી ઘાલી રે,
વડી વાલાને લાગે છે ઘણી વાલી... રે ૧૨

તળ્યાં પરવળ વાલોળ ને વંતાક રે,
તળ્યાં તુરિયાં કંકોડાં કેરાં શાક... રે ૧૩

ટાંકો તાંદળજો ને સુવા-ભાજી રે,
મેથી મોગરી મૂળાથી પ્રભુ રાજી... રે ૧૪

જમે જીગતે શું દીનદયાળ રે,
પાસે અનોપમ અથાણાં રસાળ... રે ૧૫

કેરી કાયરી તળેલ આઘ્યાં આદુ રે,
ડાળાં ગરમર ને શેલરાં સ્વાદુ... રે ૧૬
કાજુ કેરડા પાપડ પ્રભુ જમે રે,
પીએ જળ ગ્રાસોગ્રાસ મને ગમે... રે ૧૭
જમે મધુર મધુર જદુરાય રે,
હું તો વીઝણે ઢોળું વાય... રે ૧૮
જમી આયમન કર્યું અવિનાશ રે,
પ્રીતે પાનબીડી કરી મુખવાસ... રે ૧૯
સુર મુનિને દુર્લભ સ્વાદ રે,
પામ્યા મુક્તાનંદ પરસાદ... રે ૨૦

રાત્રીના ભોજનનો થાળ પદ-૧

રૂડી રાંધી મેં રસિયાજી, ખાતે ખીચડી રે...રૂડી૦ ટેક૦
ચોખા દાળ જતન કરી જોઈ, નિર્મળ નીરે ધીરે ધોઈ;
મધુરે મધુરે તાપે, માખણ શી ચડી રે... રૂડી૦ ૧
ઘી ઘણું જમો અલબેલા, અથાણાં પાપડ રંગછેલા;
ચોપે શું ચોળાની, કાજુ કરી વડી રે... રૂડી૦ ૨
દૂધ કઢીને દહીં જમાવી, લલિત લવિંગે શું છમકાવી;
ભૂધરને જમવાને કાજે, કરી કઢી રે... રૂડી૦ ૩
દયાનંદ કહે દિલમાં ધારી, પ્રસાદી આપો હિતકારી;
મોહનવરને હાથે મુજને, મોજ મળી રે... રૂડી૦ ૪

ચળુ કરો લાવું જળ ઝારી, એલચી લવીંગ સોપારી,
પાન બીડી બનાવી સારી. જમો... ૬
મુખવાસ મનગમતા લઈને, પ્રસાદી થાળ તણી દઈને,
ભૂમાનંદ કહે રાજી થઈને. જમો... ૭

મોટો થાળ રાગ : ગરબી - પદ-૧

અવિનાશી આવો રે, જમવા કૃષ્ણહરિ
શ્રીભક્તિધર્મ-સુત રે, જમાડું પ્રીત કરી... ૧
શેરડીઓ વાળી રે, ફુલડાં વેર્યાં છે;
મળિયાગર મંદિર રે, લીપ્યાં-લેર્યાં છે... ૨
ચાખડીઓ પહેરી રે, પધારો ચટકંતા;
મંદિરીયે મારે રે, પ્રભુજી લટકતા... ૩
બાજોઠે બેસારી રે, ચરણ-કમળ ધોઉં;
પામરીએ પ્રભુજી રે, પાવલિયા લોઉં... ૪
ફૂલેલ સુગંધી રે, ચોળું શરીરે;
હટે નવરાવું રે, હરિ ઊને નીરે... ૫
પહેરાવું પ્રીતે રે, પીતાંબર ધોતી;
ઉપરણી ઓઢાડું રે, અતિ ઝીણી પોતી... ૬
કેસર ચંદનનું રે, ભાલે તિલક કરું,
વંદન કરી વિષ્ણુ રે, ચરણે શીશ ધરું... ૭

ઉર હાર ગુલાબી રે, ગજરા બાંધીને;
નીરખું નારાયણ રે, દષ્ટિ સાંધીને...૮
શીતળ સુગંધી રે, કળશ ભર્યાં જળના;
ઉલેચ બાંધ્યા છે રે, ઉપર મખમલના...૯
કંચન બાજોઠે રે, બિરાજો બહુનામી;
પકવાનને પીરસી રે, થાળ લાવું સ્વામી... ૧૦
મોતૈયા લાડુ રે, સેવેયા સારા;
તમ કાજ કર્યા છે રે, લાખણશાઈ પ્યારા... ૧૧
મગદળ ને સેવદળ રે, લાડુ દળના છે;
બાજાં ને ખુરમાં રે, ચુરમાં ગોળનાં છે... ૧૨
જલેબી ઘેબર રે, બરફી બહુ સારી;
પેંડા પતાસાં રે, સાટા સુખકારી... ૧૩
મરકીને મેસુબ રે, જમો જગવંદનજી;
સુતરફેણી છે રે, ભક્તિનંદનજી... ૧૪
ગગનને ગાંઠિયા રે, ગુંદવડાં વાલા;
ગુલાબપાક જમજો રે, ધર્મ તણા લાલા... ૧૫
એલાયચી દાણા રે, ચણા છે સાકરિયા,
ગુંદરપાક સુંદર રે, જમજો ઠાકરિયા-૧૬
ટોપરાપાક ટાઢો રે, સકરપારા સારા;
સેવો ઘી સાકર રે, તમે છો જમનારા... ૧૭

કેસરિયો બીરંજ રે, ગળ્યો ને મોળો છે;
સાકરનો શીરો રે, હરિ સો ધોળો છે... ૧૮
લાપસી કંસારમાં રે, ઘી બહુ રસબસ છે,
ખીર ખાંડ ઘી રોટલી રે, જમો બહુ સરસ છે... ૧૯
બદામ ચારોળી રે, દ્રાક્ષ તે નાખીને;
દૂધપાક કર્યો છે રે, જુઓ હરિ ચાખીને... ૨૦
પૂરી ને કચોરી રે, પૂરણ પોળી છે;
રોટલીઓ ઝીણી રે, ઘીમાં ઝબકોળી છે... ૨૧
પાપડને પૂડલા રે, મીઠા માલપૂડા;
માખણ ને મીસરી રે, માવો દહીંવડા... ૨૨
ઘઉંની બાટી રે, બાજરાની પોળી;
ઝાઝી વાર ઘીમાં રે, હરિ મેં ઝબકોળી... ૨૩
તલસાંકળી સુંદર રે, બીજી ગોળપાપડી;
ગાંઠિયા ને કળી રે, ત્રીજી ફુલવડી... ૨૪
ભજિયાને વડા રે, સુંદર દહીંથરિયાં;
વઘાર્યા ચણા રે, માંહી મીઠુંમરિયાં... ૨૫
ગુંજા ને મઠિયાં રે, ફાફડા ફરસા છે;
અળવી આદાનાં રે, ભજિયાં સરસાં છે... ૨૬
કંચન કટોરે રે, પાણી પીજોજી;
જે જે કાંઈ જોઈએ રે, તે માગી લેજોજી... ૨૭

રોટલી રસ સાકર રે, જમજો અલબેલા;
 રાયણને રોટલી રે, ખાંડ કેળાં છેલા...૨૮
 મુરબ્બા કર્યા છે રે, કેરી દ્રાક્ષ તણા;
 સુંદરવર જમજો રે, રાખશો માં મણાં...૨૯
 કટોરા પૂર્યા છે રે, સુંદર શાકોના;
 કેટલાક ગણાવું રે, છે ઝાઝા વાના...૩૦
 સુરણ તણ્યું છે રે, સુંદર ઘી ઝાઝે;
 અળવી ને રતાળુ રે, તણ્યાં છે તમ કાજે...૩૧
 મેં પ્રીત કરીને રે, પરવળ તણિયાં છે;
 વંતાક ને વાલોળ રે, ભેળાં ભણિયાં છે...૩૨
 કંકોડાં કોળાં રે, કેળાં કારેલાં;
 ગલકાં ને તુરિયાં રે, રૂડાં વઘારેલાં...૩૩
 યોળી વાલોળો રે, પ્રીત કરી તણિયો;
 દૂધિયાંને ડોડા રે, ગુવારની ફળીઓ...૩૪
 લીલવા વઘાર્યા રે, થયા છે બહુ સારા;
 ભીંડાની કળીઓ રે, તણિયો હરિ મારા...૩૫
 ટાંકો તાંદળલીયો રે, મેથીની ભાજી;
 મૂળા મોગરીઓ રે, સુવાની તાજી...૩૬
 યણેચી ને ડોડી રે, ભાજી સારી છે;
 કઠી ને વડી રે, સુંદર વઘારી છે...૩૭

નેયાના રાઈતાં રે, અતિ અનુપમ છે;
 મીઠું ને રાઈ રે, માંડી બે સમ છે...૩૮
 કેટલાંક ગણાવું રે, પાર તો નહિ આવે;
 સારું સારું જમજો રે, જે તમને ભાવે...૩૯
 ખારું ને મોળું રે, હરિવર કહેજોજી;
 મીઠું મરી ચટણી રે, માગી લેજોજી...૪૦
 અથાણાં જમજો રે, સુંદર સ્વાદુ છે;
 લીંબુ ને મરચાં રે, આમળાં આદુ છે...૪૧
 રાયતી કેરી રે, કેરી બોળ કરી,
 ખારેક ને દ્રાક્ષમાં રે, નાખ્યા લવિંગ મરી...૪૨
 કેરાં ને કરમદાં રે; તળી છે કાયરીયો;
 બીલાં બહુ સારાં રે, વાંસ ને ગરમરીયો...૪૩
 પંખાળીના ભાતમાં રે, સુંદર સુગંધ ઘણો;
 એલાઈચીનો પીરસ્યો રે, આંબામોર તણો...૪૪
 મેં કઠણ કરી છે રે, દાળ હરિ તુરની;
 પાતળી પીરસી છે રે, કે દાળ મસુરની...૪૫
 મગ ને અડદની રે, કરી છે ધોઈને;
 યોળા ને યણાની રે, ઘીમાં કરમોઈને...૪૬
 દાળ ને ભાત જમજો રે, તમને ભાવે છે;
 ચતુરાઈએ જમતાં રે, પ્રીતિ ઉપજાવે છે...૪૭

દહીને ભાત જમજો રે, સાકર નાખી છે;
 દૂધને ભાત સારુ રે, સાકર રાખી છે...૪૮
 દૂધની તર સાકર રે, ભાત જમો પહેલાં;
 સાકર નાખીને રે, દૂધ પીઓ છેલા...૪૯
 જે જે કાંઈ જોઈએ રે, તે કે'જોજી અમને,
 કાંઈ કસર કરો તો રે, મારા સમ તમને...૫૦
 જીવન જમીને રે, ચળુ કરો નાથ;
 ચંદન ગારેશું રે, ધોવરાવું હું હાથ...૫૧
 તજ એલચી જાયફળ રે, જાવંતરી સારી;
 કાથો ને ચુનો રે, સારી સોપારી...૫૨
 નાગરવેલનાં રે, પાન લાવી પાકાં,
 ધોઈને લૂછ્યાં છે રે, અનુપમ છે આખાં...૫૩
 માંડી ચૂરણ મેલી રે, બીડી વાળી છે;
 લલિત લવિંગની રે, ખીલી રસાળી છે...૫૪
 મુખમાં હું મેલું રે, બીડી પ્રીત કરી;
 આરતી ઉતારું રે, પ્રભુજી ભાવ ભરી...૫૫
 ફૂલસેજ બિછાવી રે, પોઢો પ્રાણપતિ;
 પાવલિયા ચાંપું રે, હૈડે હરખ અતિ-પદ
 થાળ ગાયો પ્રીતે રે, ધર્મકુલ-મુગટમણિ;
 આપો પ્રેમાનંદને રે, પ્રસાદી થાળ તણી...૫૭

પદ-૧
 લેતાજાઓ રે સાવરિયા! બીડી પાનનકી, બીડી પાનનકી બીડી પાનનકી,
 લેતા જાઓ રે સાવરિયા ! બીડી પાનનકી... ટેક૦
 કાથો ચૂનો વળી લવિંગ સોપારી,
 એલચી મંગાવું મુલતાનનકી... લેતા૦ ૧
 એક એક બીડી મોરી સાસુ નણંદકી:
 દુસરી બીડી મોરે લાલનકી... લેતા૦ ૨
 આવો શ્રીષ્ઠ હરિ પાટે બેસારું;
 બાજી ખેલાવું સારી રેનનકી... લેતા૦ ૩
 પ્રેમાનંદ કહે આપો પ્રસાદી;
 એટલી અરજ તોરે દાસનકી... લેતા૦ ૪

કચ્છી થાળ

ગ્વાલ બાલ લાલ, જમે મદનગોપાલ લાલ, સોનેકા થાળ ઈસ્મે
 જમે શ્રી મહારાજ ગ્વાલ બાલજી ટેક૦
 હરિકે આગે આયે ભક્તિ માત, સખીયા લઈ આયે સાથ,
 કરતી આપા ઉસમેં ભાત, ઉસકી આયરકી જાત, ચંપા મોગરેકા તેલ,
 ઔર કસ્તુરી ધુપેલ, મદન કરે કનૈયાલાલ,
 જમે મદન ગોપાલ૦..... ૧
 હરિકે જમનાજલહુ લાઈ, તાંબા કુંડીમે ઠલવાઈ,
 બાજોઈ પર બેસાઈ, ટેકો લાલકી સફાઈ, એક ગોપી લાઈ ટોપી,
 હીરા સાંકળી અંબોટી, ઓઢી કંસુબલ સાલ,
 જમે મદન ગોપાલ લાલ૦..... ૨

થાળ પદ સંગ્રહ **૩૯૭**

હરિકે પ્રથમ મેવા લીયે સાર, પપનીસ બડે બેડ દો ચાર,
શેતુ જંબુ હે ગુલદાર, કેળા સફરજન અનાર,
ચણીયે બોર લંબઈ બોર, નહિલાઈ હેએ ખોડ, ઈસ્કીલાલ હે છાલ,
જમે મદન ગોપાલ૦..... ૩

હરિકે સાફ કરની હે બદામ, ખારેક મીઠી હે તમામ,
પિસ્તા હલવા હે ઘનશ્યામ, અમૃત આકુંસી હે આમ,
નારંગી દોરંગી, ભોયંકી લંબી ચંબી, ખટી મીઠી ઠંડી દ્રાક્ષ,
જમે મદન ગોપાલ૦ ૪

હરિકે લડુ મગદળકા હે સારા, હલવા ખુરમા ખુબીવાળા,
સાટા જલેબી હે ન્યારાબુંદી છુટી લ્યોને પ્યારા, લ્યો લ્યો બડે તાજે તાજે,
ગુન ગુન આપ આપ મે ગાજ, ઈસ્કુ જુદે કરો લાલ.
જમે મદન ગોપાલ૦..... ૫

હરિકે શીરો પુરીને દૂધપાક, છાલા ચારોલી એ દ્રાક્ષ,
ઉપર સકરબુર સાફ, લાલ ઈસ્મેસે તું ચાખ,
અંદર જાવત્રી જાયફળ, ઔર કતુસ્ત્રીકેસર શીખંડ બાસુંદીકા થાળ,
જમે મદન ગોપાલ૦..... ૬

હરિકેલડુ ચુરમેકા ખુબ, બનઈભણજ હુબાહુબ, લાઈબરજથી મેસુબ,
બાટી ઘીમા સુબા સુબ, રખીહે માવેકા ગુલ ગુલા ઠોર રહે માલપુડે,
બડે બડે હે ફાફડે, આગળ તળેલી હે દાળ,
જમે મદન ગોપાલ૦..... ૭

હરિકે ભોજન ભાત ભાતકે ભાણે, ઈસ્મે રખીયે એલચી દાણે,
બરફી ખાઓ ગીરધર શાણે, ભોજન ભાત ભાતકે ભાણે,

૩૯૮ **થાળ પદ સંગ્રહ**

લડુ સેવૈયા મોતૈયા, શક્કર ઘેબરકા કદેયા, ગુંદર પાકકો રસાલ,
જમે મદન ગોપાલ૦..... ૮

હરિકે રોટી જીરાસાઈ ભાત, સુંદરતરકારી હે જાત,
ભીંડાવાલોળવેંતાકસુરણ ગીસોડેકાશાક, કડીવડી ઝાઝીલાઈભાજી,
તરકર મુળા ગલકારી હે તાજી, ઈસ્મે અચ્છી રીતે ડાલ,
જમે મદન ગોપાલ૦..... ૯

હરિકે ચટણી આંબલીકી બનાઈ, કોથ ફુદીસે મિલવાઈ,
લીલેમરચેકી તિખાઈ, આરસ પથરસે ફુટાવઈ, કોથમરીલીલેદાણે,
ખુજે મરી કેરે દાણે, અંદર મીઠે જીરે ડાલ,
જમે મદન ગોપાલ૦..... ૧૦

હરિકે લીંબુ આદુ સારે, ફુદકેલકે અસારે, લીલે મરચે તીખે ભારે,
સ્વાદ ગરમરકા હે ન્યારે, દહીં છાસ હે મોરી માખણ ઓર કચોરી,
મોળે સાટે પુરણ પોળી, દુધ ઘી થીણે મેં માલ,
જમે મદન ગોપાલ૦..... ૧૧

હરિકે લાઈ ભર સોનેકી ઝારી, પાણી પીજે શ્રીગીરધારી,
પાન લવીંગ સોપારી, અંદર એલચી હે ન્યારી કાથા યુના હે પુરણ,
ભાત ભાતકા ચૂરણ, મુખડા હો જાયેગા લાલ,
જમે મદન ગોપાલ૦..... ૧૨

હરિકે થાળ પ્રેમાનંદજી ગાવે, ઈસ્કો પારકો કોઈ ન પાવે,
પ્રસાદીકી કરેલ આશ, લાલા રખલે તેરી પાસ, જાણે પહોંચ્યા અક્ષરધામ,
લીજીએ સહજાનંદકો નામ, મુક્તાનંદજીકા થાળ,
જમે મદન ગોપાલ૦..... ૧૩

એકાદશી પદો **૩૯૯**

એકાદશી પદો

રાગ : ગરબી - પદ-૧

ઉચ્છવની પ્યારી કેશવની, આજ એકાદશી ઉચ્છવની.
કોટીક ગૌ કેરાં દાન કરે પણ, નાવે તોલે એના લવની આજ૦ ૧
મંગળરૂપ સદા સુખકારી, વ્હાલી નિધિ જન વૈષ્ણવની. આજ૦ ૨
વચન પ્રમાણે કરે વ્રત તેને, ત્રાસ મટે રે મૃત્યુ ભવની. આજ૦ ૩
બ્રહ્માનંદ કહે વ્રત કરવું, એમ આજ્ઞા સ્વામી ઉદ્ધવની. આજ૦ ૪

પદ-૨

હરખ અતિ ભેટયા કૃષ્ણપતિ, આજ એકાદશી હરખ અતિ.
મનમોહન મારે મંદિર આવ્યા, અધિક થઈ હું તો પુણ્યવતી. આજ૦ ૧
પીતાંબર આભૂષણ પહેરી, ચાલંતા વ્હાલો હંસગતિ. આજ૦ ૨
પુરુષોત્તમ પૂરણ વર પામી, રહી ન ખામી હવે એક રતિ. આજ૦ ૩
બ્રહ્માનંદ કહે હરિવર વરતાં, ચૌદ ભુવનમાં હું થઈ રે છતિ. આજ૦ ૪

રાગ : ગરબી - પદ-૧

એકાદશી આજનોદિન સારોરે, ગાઈયે નટવર નંદદુલારો. એકાદશી૦
એના વ્રતનો મહિમા ભારી રે, જાણે બ્રહ્માદિક ત્રિપુરારિ;
મળે પ્રગટ પ્રમાણ મુરારી... એકાદશી૦ ૧
વ્રત રાખીને હરિવર વરિયે રે, દ્વઃ અંતર આંટી ધરિયે રે;
કોડે આનંદ ઉત્સવ કરિયે... એકાદશી૦ ૨
બ્રહ્માનંદ કહે એ વ્રત રહ્યા છે રે, તે તો પાર સંસારને થયા છે રે;
એમ ઉદ્ધવજી કહી ગયા છે... એકાદશી૦ ૩

૪૦૦ **એકાદશી પદો**

રાગ : ગરબી - પદ-૧

કોડે કોડે એકાદશી કીજીએ રે,
એવું વ્રત જાવા નવ દીજીએ રે. ૧
એ વ્રત કરે તે ધન્ય માનવી રે,
તે તો નહાયો કોટીકવાર જાહનવી રે. ૨
જેણે વચન પ્રમાણે વ્રત આદર્યું રે,
તેણે કારજ પોતાનું સર્વે કર્યું રે. ૩
એનો મહિમા મુનિવર ગાય છે રે,
અવિનાશી મળ્યાનો ઉપાય છે રે. ૪
બ્રહ્માનંદ કહે એમાં હરિ રહ્યા વશી રે,
કીધી ઉદ્ધવ પ્રમાણે એકાદશી રે ૫

પદ-૨

હરિજન હોય તે હરિને ભજે રે,
વ્રત એકાદશી તે કેદી નવ તજે રે. ૧
જાણે માત સમાન પરનારને રે,
ગણે તુચ્છ સરિખો સંસારને રે. ૨
મઘ માંસ હરામ જેને નવ ખપે રે,
જીભે રાતદિવસ પ્રભુને જપે રે. ૩
માયા જીવ ઈશ્વરના જાણે મર્મને રે,
રટે બ્રહ્મ થઈને પરબ્રહ્મને રે. ૪
બ્રહ્માનંદના વ્હાલાની છબી ઉરધરે રે;
મતવાલો થઈને જગમાં ફરે રે. ૫

કીર્તન સાર સંગ્રહ

રાગ : ગરબી - ૫૬-૧

જન્મ સુધાર્યો રે મારો, મળીયા નટવર નંદદુલારો... ૧
કરુણા અતીશે રે કીધી, ભવજળ બુડતાં બાંહ્ય ગ્રહી લીધી... ૨
મુજ પર અઢળક રે ઢળીયા, કરુણા કરી ઘેરબેઠાં મળીયા... ૩
મન દઢ કરીયું રે મોરારી, હવે હું થઈ રહી જગથી ન્યારી... ૪
આનંદ ઉરમાં રે ભારી, શિર પર ગાજે ગિરિવરધારી... ૫
નીરભેની નોબત રે વાગી, કહે મુક્તાનંદ ભ્રમણા ભાંગી... ૬

૫૬-૨

ભ્રમણા ભાંગી રે હૈયાની, નથી એ કેને વાત કહ્યાની... ૧
વીતી હોય તે રે જાણે, અણસમજ્યા મન ઈર્ષ્યા આણે... ૨
જે રસ મુનિવર રે માણે, વ્હાલે મારે સુગમ કર્યો આ ટાણે... ૩
પ્રેમી જનનો રે પ્યારો, મુજને મળીયો નંદદુલારો... ૪
મહારસ મુજને રે આપ્યો, સંશય ભરમ સમૂળો કાપ્યો... ૫
હવે હું મહાસુખ રે પામી, વરીયા મુક્તાનંદના સ્વામી... ૬

રાગ : કાફી ગરબી - ૫૬-૧

હરિ હૈયાના હાર છોજ રે, તમે હરિ હૈયાના હાર છો;
સેજ તણા શણગાર છો... જરે ૦
મુખથી શું ઘણું કહીએ મોહન રે, પ્રાણતણા આધાર છો... જરે ૦ ૧

વ્હાલા નયણાતણું ફળ નાથ, મુજને આપો રે,
મુક્તાનંદ કહે મહારાજ, દુઃખડા કાપો રે. ૬

૫૬-૨

હું તો છું ઘણી નગણી નાર, તોય તમારી રે;
તમે ગુણસાગર ગોપાળ, દેવ મોરારી રે... ૧
મુને કરી પોતાની કહાન, દોષ ન જોયા રે;
તમે ગુણગ્રાહક ગોપાળ, મુજ પર મોહા રે... ૨
તમે શ્યામ સુંદર સુખરૂપ, કુંજવિહારી રે;
મારે મંદિર આવો માવ, તમ પર વારી રે... ૩
મુને કરી કૃતારથ કહાન, શ્યામ સોહાગી રે;
મારે ભવની ભાવટ આજ, સર્વે ભાગી રે... ૪
મારે અમૃત વધ્યા મેહ, થઈ અનુરાગી રે;
મારી તમ સંગ ત્રિભોવનરાય, લગની લાગી રે... ૫
મારા પુણ્યતણો નહિ પાર, તમ સંગ મળતાં રે;
મુક્તાનંદ કહે મહારાજ, અંતર ટળતાં રે... ૬

રાગ : ધોળ - ૫૬-૧

સુખદાયક રે સ્વામી સહજાનંદ,
પ્રગટ પુરુષોત્તમ શ્રીહરિ... ટેક ૦
જેનું સ્વામિનારાયણ નામ છે,
જેને ભજતાં રે પામે ભવજળપાર... પ્રગટ ૦ ૧

વાલપણામાં અતીશે વ્હાલા રે, નટવર નંદકુમાર છો... જરે ૦ ૨
દુરીજનીયાને દૂર ઘણા છો રે, પ્રેમી તે જનના પ્રાણ છો... જરે ૦ ૩
મુક્તાનંદ કહે નર નાટક ધરી રે, શરણાગતના સાર છો... જરે ૦ ૪

૫૬-૨

નયણાં ઠરે છે જોઈને રે, મારાં નયણાં ઠરે છે જોઈને;
રહી છું મોહનસંગે મોહીને રે... મારાં ૦
જે દિનમાં દર્શન નવ પામું રે, તે દિન વીતે રોઈને રે... મારાં ૦ ૧
લોકડીયાની લાજ ન રાખું રે, કે મારાં વેણ વગોઈને રે... મારાં ૦ ૨
શ્યામ વિના હું ચૌદ ભુવનમાં રે, રંગે ન રાયું કોઈને રે... મારાં ૦ ૩
મુક્તાનંદ મોહનવર પામી રે, કુળ મરજાદા ખોઈને રે... મારાં ૦ ૪

રાગ : ગરબી - ૫૬-૧

વ્હાલા રમઝમ કરતા કહાન, મારે ઘેર આવો રે,
મારા પુરા કરવા કોડ, હસીને બોલાવો રે. ૧
મારે તમ સંગ લાગી પ્રીત, શ્યામ સોહાગી રે,
મેંતો તમસંગ રમવા કાજ, લજજા ત્યાગી રે. ૨
વ્હાલા અબળા ઉપર મહેર, કરજો મુરારી રે,
હુંતો જન્મોજનમની નાથ, દાસી તમારી રે. ૩
મારા પ્રાણતણા આધાર, પ્રિતમ પ્યારા રે,
પળ રહો માં નટવર નાવ, મુજથી ન્યારા રે. ૪
આવો છોગાં મેલીને શ્યામ, ધડક મ ધારો રે,
મેંતો કુલડે સમારી સેજ, શ્યામ સુધારો રે. ૫

જેનાં દર્શન ઈચ્છે મહામુનિ,
કરુણાનિધિ રે પ્રભુ પરમ ઉદાર... પ્રગટ ૦ ૨
વ્હાલે કળીમધ્યે અતિ કરુણા કરી,
ધાર્યો વૃષકુળે રે ગુણનિધિ અવતાર... પ્રગટ ૦ ૩
વહાલે સતયુગસમ ધર્મ સ્થાપીઓ,
ટાપ્યા નિજજનના મનથી મદભાર... પ્રગટ ૦ ૪
એનો જે જેને કીધો આશરો,
તે તો તરી ગયાં રે કુળ સહિત સંસાર... પ્રગટ ૦ ૫
મુક્તાનંદ કહે મહિમા અપાર છે,
કરે નિશદિન રે નેતિ નિગમ પોકાર... પ્રગટ ૦ ૬

૫૬-૨

પ્રેમે પ્રગટ્યા રે સૂરજ સહજાનંદ,
અધર્મ અંધારું ટાળીયું... ટેક ૦
માયા રાત મુમુક્ષુની ટળી,
થયું હરિ મળતાં પૂરણ પ્રભાત... અધર્મ ૦ ૧
સંશય શોક હર્યા સર્વે જીવના,
જેણે માની રે પ્રેમે વ્હાલાની વાત... અધર્મ ૦ ૨
જૂઠા જ્ઞાની ઉલુક જગમાં હતા,
તે સંતાણા રે પાપી પર્વતમાંય... અધર્મ ૦ ૩
કામ કોધ લોભ જે ચોર તે,

ડરી ભાગ્યા રે રહેવા ઠામ ન ક્યાંય... અધર્મ ૪
દેખી સંત કમળવન કુલીયાં,
દુઃખ પામ્યા રે પાપી કુમુદ અપાર... અધર્મ ૫
મુક્તાનંદ કહે મહાસુખ આપીયું,
એને વારણે રે જાઉં વારંવાર... અધર્મ ૬

રાગ : મેવાડો

ઓઘાજી અમે શ્યામને શું કહી મેલું રે, ઓઘાજી ૦ ટેક ૦ ૧
આવું કરવું હતું જ્યારે, મારવાં તો મૂઠ મારે,
પીયુડે ન કહ્યું પહેલું રે. ઓઘાજી ૦ ૧
નેણોકેરાં બાણે મારી, વશ કીધી વ્રજનારી,
ગોકુળિયું કરી ગયા ઘેલું રે. ઓઘાજી ૦ ૨
જાદવોમાં જઈ કરી, સબળ શોભે છે હરિ,
કુબજાશું બાંધી બેલું રે. ઓઘાજી ૦ ૩
મુક્તાનંદ વ્રજનારી, બોલે છે રીસની મારી,
સબળ સુધાર્યું છેલું રે. ઓઘાજી ૦ ૪

રાગ : ગરબી - રાગ ટોડી

છાંડીકે શ્રીકૃષ્ણ દેવ, ઓરકી જો કરું સેવ,
કાટી ડારો કર મેરો, તીખી તરવારસે. છાંડીકે ૦ ૧
ત્યાગીકે રસિક કહાન, ઓરકો જો ધરું ધ્યાન,
ચીર ડારો છાતિ મેરી, કઠીન કુઠારસે.. છાંડીકે ૦ ૨

કૃષ્ણ બીન અન્ય જેહી, ઈષ્ટ જાની નમું તેહી,
ફોર ડારો શિર મેરો, મૂશળ પ્રહારસે. છાંડીકે ૦ ૩
મુક્તાનંદ કહે મોય, ઓર જો પ્રતીત હોય,
જાનીયો અધિક નીચ, શ્વપચ લબારસે.. છાંડીકે ૦ ૪

રાગ : મલાર - ૫૬-૧

મારા બ્ધાલાજી શું વાલપ દીસે રે...તેનો સંગ શીદ તજીએ;
તે વિના કેને ભજીએ રે...તેનો ૦ ટેક ૦
સન્મુખ જાતાં શંકા ન કીજે, જો ભાલાતણો મે વરસે રે;
હંસ જઈ હરિજનને મળશે, કાચી કાયા પડસે રે...તેનો ૦ ૧
શૂળી ઉપર શયન કરાવે, તોય સાધુને સંગે રહી રે;
દુરીજન લોકદુર્ભાષણ બોલે, તેનું સુખ દુઃખ સર્વે સહીએ રે...તેનો ૦ ૨
અમૃતયે અતિ મીઠાં મુખથી, હરિનાં ચરિત્ર સુણાવે રે;
બ્રહ્માભવસનકાઠિક જેવા, જેનાં દર્શન કરવાને આવે રે...તેનો ૦ ૩
નર્કકુંડથી નરસું લાગે, દુરીજનનું મુખ મનમાં રે;
મુક્તાનંદ મગન થઈ માગે, બ્ધાલા વાસ દેજો હરિજનમાં રે...તેનો ૦ ૪

રાગ : ગરબી - ૫૬-૧

સહજાનંદ સ્વામી રે, ભજ દેઢે ભાવ કરી;
આવો અવસર દુર્લભ રે વારે વારે ના'વે ફરી... ૧
તું તો સત્ય કરી માને રે, સંતની વાતલડી,

તજી દેજું તે વેગે રે, મન કેરી ઘાતલડી... ૨
પરધન પરનારી રે, તજી સતસંગ કરે,
હરિવિમુખની સંગત રે, વિષ જાણી પરહરે... ૩
મારું કહ્યું સત્ય માને રે, જાવું છે જરૂર મરી;
કર પુણ્ય પરમારથ રે, સંપત રહેશે ધરી... ૪
એવું સમજી વિચારી રે, પાણી પહેલી પાળ કરો;
વાલો મુક્તાનંદનો રે, ભજી ભવકષ્ટ તરો... ૫

૫૬-૨

સ્વામિનારાયણ કહેતાં રે, કેમ તું લાજે છે ?
તારા શિર પર વેરી રે, જમરા ગાજે છે... ૧
જમદૂત જોરાવર રે, લેશે તારા પ્રાણ હરી;
તારાં સગાં ને સંબંધી રે, રહેશે હાય હાય કરી... ૨
જેને કાજે કરે છે રે, કુકરમ અતિ ભારી;
તે તો સંગે ન ચાલે રે, નવ જોબન નારી... ૩
જાશે પાપે પોતાને રે, નરકમાં જમ સંગે;
પીશે લોહી તે તારું રે, ચીરી ચીરી સહુ અંગે... ૪
એવું સમજી વિચારી રે, શ્રીહરિને ભજજે;
મુક્તાનંદ સત્ય કહે છે રે, સરવે કુકરમ તજજે... ૫

રાગ : મેવાડો - ૫૬-૧

અંતકાળે આવી રે સંભાળી લેજો શામળા રે,

જોશો માં અમારા અવગુણ શ્યામ;
પણ છે પોતાનું રે પ્રભુજી તમે પાળજોરે,
અધમઉદ્ધારણ કરુણાના ધામ... અંતકાળે ૦ ૧
જને છોડાવ્યો રે ગ્રહના મુખથી રે,
કરતો કાંઈ અર્ધનામ ઉચાર;
એવી રીતે આવો રે સુંદર શામળા રે,
વાટડી જોઉં છું વારંવાર... અંતકાળે ૦ ૨
નારાયણ નામે રે ઉદ્ધાર્યો અજામિલને રે,
કરતો તે પુત્ર તણો રે પોકાર;
એવું રે વિચારી રે અલબેલા આવજો રે,
અમારે છે તમારો રે આધાર... અંતકાળે ૦ ૩
દોયલી વેળામાં રે દીનાનાથજી રે,
કહોને અમે કોની કરીએ આશ;
મુક્તાનંદ સ્વામી રે સુંદર શામળા રે,
અબળાને તેડીને રાખો પાસ... અંતકાળે ૦ ૪

રાગ : ગરબી - ૫૬-૧

મારે ઘેર આવ્યા રે, સુંદરવર શામળિયાં;
હરખ ભરી હું હરિને નીરખું, પિયુ પ્રીતમ પાતળિયો..મારે ૦ ૧
સુખડું દેવાને મન હરી લેવા, અમપર અઢળક ઢળીયો...મારે ૦ ૨
જાળવીયું જોબન જે સારું, તે અવસર આજ મળીયો...મારે ૦ ૩

લક્ષ્મીનો વર લાડકવાયો, અકળ ન જાયે કળીયો...મારે૦ ૪
આશ્ચર્ય વાત સેજીયે આવ્યા, બોલ પોતાને પળીયો...મારે૦ ૫
મુક્તાનંદ મોહનની મહેરે, ખોયા દિનો ખંગ વળીયો...મારે૦ ૬

૫૬-૨

મારે મન માન્યો રે, મોહન મોરલીવાળો;
કસુંબલ પાઘ કેસરીયો જામો, નીરખી નયણનો ચાળો...મારે૦ ૧
કોઈ કહેશે તમે શું લઈ બેઠા, કુળનો ધરમ ન પાળો...મારે૦ ૨
ત્રિભુવનમાં એવી નારી ન દેખું, ન ચળે જોઈ કાન કાળો...મારે૦ ૩
જેને વર્યે જમ ત્રાસ ન નાશે, તે વરને લઈ બાળો...મારે૦ ૪
એવું વિચારી લાડકડી લક્ષ્મી, વરી મોહન મરમાળો...મારે૦ ૫
મુક્તાનંદ મોહન વર મળતાં, ઢળ્યો અલૌકિક ઢાળો...મારે૦ ૬

રાગ : ધોળ

ગોપી...નાથ આવો મારે ઓરડે,
તમ સાથે રે વાધ્યો પૂરણ પ્યાર... નાથ૦ ૧
મેં તો શેરી વળવીને સજજ કરી,
શેરડીયે રે વેર્યા ફૂલ અપાર... નાથ૦ ૨
મેં તો મોતીડે ચોક પુરાવીયા,
પ્રેમે બાંધ્યાં રે તરીયાં તોરણ દ્વાર... નાથ૦ ૨
મેં તો જુગતેથી તમને જમાડવા,
ભાવે ભોજનરે કીધાં વિવિધ પ્રકાર... નાથ૦ ૪

લઈ વારું એવું રૂપ...જોઈને જીવું છું૦ ૩
ભાલ તિલક શોભે ઘણું,
જાણે ભૂકુટી કામ કબાણ;...જોઈને જીવું છું૦
કમળનયન કટાક્ષમાં,
મારા તાણી લ્યો છે પ્રાણ...જોઈને જીવું છું૦ ૪
મધુર મધુર હસવું જોઈને,
વાધે પ્રેમ અપાર;...જોઈને જીવું છું૦
ત્રિભુવનમાં એવી કોણ છે,
જે વશ નવ થાયે નાર...જોઈને જીવું છું૦ ૫
વામકરણમાં શ્યામ છે,
તીલ નીરખ્યા જેવો નીત;...જોઈને જીવું છું૦
તીલ જોઈ જમણા ગાલમાં,
વાધે પ્રેમાનંદને પ્રીત....જોઈને જીવું છું૦ ૬

રાગ : પરજ - ૫૬-૧

નેણામાં રાખું રે નેણામાં રાખું રે,
નાથજીને જતન કરીને રે મારા નેણા.
શિવ સનકાદિક શુક જેવા યોગી,
હારે જેની વાટું જીએ છે લાખું રે.
છેલ છબીલાની મૂરતિ ઉપર,
હારે મારા પ્રાણ વારી વારી નાખું રે.
નેણે નીરખી હરિને ઉરમાં ઉતારું

મેં તો પલંગ બિછાવ્યો પ્રીતશું,
વેગે સજીયા રે સોળે શણગાર... નાથ૦ ૫
હું તો યાત્રક સરખી થઈ રહી,
તમ કારણે રે પ્યારા પ્રાણ આધાર... નાથ૦ ૬
મારે તમસંગ પૂરણ પ્રીતડી,
તેણે વિષસમ રે થયો સર્વે સંસાર... નાથ૦ ૭
મુક્તાનંદના શ્યામ સુજાણ છો,
હવે શું કહું રે હું તો વારંવાર... નાથ૦ ૮

રાગ : ગરબી

ધર્મકુંવર ઘનશ્યામજી,
મારા પ્રાણતણા આધાર...જોઈને જીવું છું૦ ટેક.
તન મન ધન તમ ઉપરે,
લઈ વારું વાર હજાર...જોઈને જીવું છું૦ ૧
સુંદર મૂરતિ મોહની,
મારા મનમાં ખૂંતી રાજ... જોઈને જીવું છું૦
તમ વિના મને કહાનજી,
બીજું કાંઈ નવ સૂઝે કાજ...જોઈને જીવું છું૦ ૨
પાંપણ પર આંટો દઈ,
તમે બાંધી પાઘ અનૂપ;... જોઈને જીવું છું૦
કોટિક કંદર્પ વારણે,

હારે એના ગુણલાં નિશદિન ભાખું રે
પ્રેમાનંદ કહે હરિરસ અમૃત,
હારે હું તો પ્રેમે કરીને નિત્ય ચાખું રે.

૫૬-૨

અળગાન મેલું રે અળગાન મેલું રે, નાથ તમને આંખડલીથી...ટેક.
મનમોહન તારી મુરતિ જોઈને, હારે મારું મનડું થયું છે ઘેલું રે... ૧
લોક કુટુંબ પરિવાર તજીને, હારે મેં તો તમ સંગ બાંધ્યું છે બેલું રે... ૨
પ્રાણજીવન તમ પાસે રહ્યાનું, હારે મને વચન દીધું છે વહેલું રે... ૩
પ્રેમાનંદ કહે જોઈ જોઈ જીવું, હારે તારું મોળીડું રંગનું ભરેલું રે... ૪

રાગ : ગરબી - ૫૬-૧

હું તો જઈશ ગિરધર જોવા રે, મા મુને વારીશ માં;
મારા ઉરમાં છબીલાજીને પ્રોવારે, મેણલે મારીશ માં...મા મુને૦ ટેક.
જાઈશ જોવારે હું તો નંદજીનો લાલો,
હારે મુને પરમ સ્નેહી લાગે વ્હાલો રે... મા મુને૦ ૧
છેલ છબીલો વ્હાલો કુંજનો વિહારી,
હારે એ તો જીવનદોરી છે મારી રે... મા મુને૦ ૨
વારીશ મારે તુને કહું છું રે વહેલું,
હારે હું તો માથું જાતાં નવ મેલું રે... મા મુને૦ ૩
પ્રેમાનંદના સ્વામીને સારુ,
હારે કુરબાન કર્યું છે જીવતર મારું રે... મા મુને૦ ૪

૫૬-૨

હાંરે મેં તો જોયા ચતુર નંદલાલ રે, ઊભા ઓસરીએ;
હાંરે કર્યાં તિલક કેસર કેરાં ભાલ રે, સુંદરવર હરિએ... ઊભાં ૦ ટેક૦
શ્વેત પાઘ શીશ ઉપર શોભે,
હાંરે જોઈ ઇંગલિયાં ચિત્ત લોભે રે... ઊભાં ૦ ૧
શ્વેત હાર પહેર્યાં ઉરપર કાજું,
હાંરે બાંધ્યા શ્વેત ફૂલોના બાજુ રે... ઊભાં ૦ ૨
શ્વેતાંબર સર્વે અંગે બિરાજે,
હાંરે જોઈ કોટિક કામછબી લાજે રે... ઊભાં ૦ ૩
પ્રેમાનંદ કહે પલવટ વાળી,
હાંરે ચડ્યા ઘોડલડે વનમાળી રે... ઊભાં ૦ ૪

૫૬-૩

વહાલો ઘોડલાં ખેલાવે ઘનશ્યામ રે, બાઈ મારે આંગણીએ;
મારાં ચિત્તાં ચોરે છે સુખધામ રે, આંખડલીની અણીએ... બાં ૦ ટે.
ઘોડલાં ફેરે ને વહાલો મુજસામું હેરે,
હાંરે મુને ન્યાલ કીધી છે આણી ફેરે રે... બાઈ ૦ ૧
ચપળ તુરંગ અતિ વેગે ફેરે છે,
હાંરે એ તો ગરૂડનો ગર્વ હરે છે રે... બાઈ ૦ ૨
સુર નર મુનિજન નીરખે છે પ્રીતે,
હાંરે જાણે ચિત્ર આલેખ્યાં છે ભીતે રે... બાઈ ૦ ૩

રૂડો લાગે છે ખભે ફરકે છે પટકો,
હાંરે રીજયો પ્રેમાનંદ જોઈ લટકો રે... બાઈ ૦ ૪

૫૬-૪

હાંરે સખી નહાવા પધા રે મહારાજ રે, જીવન જમુનામં;
સાથે લીધો છે સર્વે સમાજ રે, વ્રજને વિસામે... જીવન ૦ ટેક૦
હળવાને હળવા વહાલો હાલે બજારે,
હાંરે ઊભા નગરવાસી પ્રાણ વારે રે... જીવન ૦ ૧
છત્ર ચમર શિર ઉપર રાજે,
હાંરે આગે અગણિત વાજાં વાગે રે... જીવન ૦ ૨
ઊતર્યા ગોવિંદ જમુનામાં નહાવા,
હાંરે આવ્યા સુરમુનિ પુષ્પે વધાવારે... જીવન ૦ ૩
ગિરધર નહાયે ને ગોપીયો ગાયે,
હાંરે જોઈ પ્રેમાનંદ વારી જાય રે... જીવન ૦ ૪

રાગ : હુમરી

મેરે એક આશરા તેરા રે ધરમકુંવર મહારાજ રાજ, મેરે ૦ ટેક.
મેં યાકર તેરે ચરનકમલકાં, તે પરમેશ્વર મેરા રે. ધર્મ ૦ ૧
તેરે ચરન શરન બીનું સ્વામી, કઈ સુખ નહીં હેરા રે,
સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળ દશો દિશો, સબહી કાળને ઘેરા રે. ધર્મ ૦ ૨
ત્રિભુવન ભ્રમત ભ્રમત પચી હારયો, પાયો મેં દુઃખ ઘનેરા રે,
અચળ નિકેત એક નહી પાયો, તુમ બીના ધર્મ કિશોરા રે. ધર્મ ૦ ૩

અમરપતિ નર નાગ અસુર સુર, સબ માયાકે ચેરા રે,
પ્રેમાનંદ જાની સબ દુઃખમય, દીયો ચરન તેરે ડેરા રે. ધર્મ ૦ ૪

રાગ : ખમાચ — ૫૬-૧

રૂડા લાગો છો રાજેન્દ્ર મંદિર મારે આવતા રે... રૂડાં ૦ ટેક૦
જરકસીયો જામો હરિ પહેરી, માથે બાંધી પાઘ સોનેરી
ગૂઢો રેંટો ઓઢી મન લલયાવતારે... રૂડાં ૦ ૧
હેડે હાર ગુલાબી ફોરે, ચિત્ત મારું રોકી રાખ્યું તો રે;
ગજરા કાજુ બાજુ મન મારે ભાવતા રે... રૂડાં ૦ ૨
કનક છડી સુંદર કર લઈને, ગજગતિ ચાલો હળવા રહીને;
ચિત્તું ચોરો છો મીઠું મીઠું ગાવતા રે... રૂડાં ૦ ૩
પ્રેમાનંદના નાથ વિહારી, જાઉં તારા વદનકમળ પર વારી;
હેતે શું બોલાવી તાપ સમાવતારે... રૂડાં ૦ ૪

રાગ : મરાસ — ૫૬-૧

માણકીએ ચડ્યા રે મોહન વનમાળી,
શોભે રૂડી કરમાં લગામ રૂપાળી. માણકીએ ૦
માણીગર સૌને કહે છે થાઓ તૈયાર,
મુનિ વરણી પદાતી ને અસવાર.
વ્રતપુરી જાવા કર્યો નિરધાર... માણકીએ ૦ ૧
કેસર બેરી બોદલીને ફૂલમાળ,

તાજણ તીખી વાંગણીનો ઘણો તાલ;
શોભે ઘણા વહાલા લાગે છે મરાળ... માણકીએ ૦ ૨
પ્રેમી ભક્ત વિનંતી કરે દોડી દોડી,
લોહચમક વૃત્તિ મુરતિમાં જોડી;
નથી જાતી દરબારમાંથી ઘોડી... માણકીએ ૦ ૩
આજ્ઞા આપો અમે જઈએ વ્રતપુરી,
જાઓ પ્રભુ રામનવમી નથી દૂરી;
સેવક દાસ પ્રેમાનંદ હજૂરી... માણકીએ ૦ ૪

રાગ : ગરબી — ૫૬-૧

રે સગપણ હરિવરનું સાયું, બીજું સર્વે ક્ષણભંગુર કાચું સગપણ ૦
રે સૌ સાથે પ્રીતિ ટાળી, રે ભાગ્યું મન મિથ્યા ભાળી;
છે વરવા જેવા એક વનમાળી રે... સગપણ ૦ ૧
રે સ્થિર નહિ આવરદા થોડી, રે તુચ્છ જાણી આશા છોડી,
મેં જગના જીવન સાથે જોડી રે... સગપણ ૦ ૨
રે ફોગટ ફેરા નવ ફરીએ, રે પરઘેર પાણી શું ભરીએ,
વરીએ તો નટવરને વરીએ રે... સગપણ ૦ ૩
રે ભૂધર ભેટ્યા ભય ભાગ્યો, રે સહુ સાથે તોડ્યો ધાગો, એ
રસિક રંગીલાથી રંગ લાગ્યો રે.. સગપણ ૦ ૪
રે એવું જાણીને સગપણ કીધું, રે મેણું તો શિર ઉપર લીધું,
બ્રહ્માનંદનું કારજ સીધું રે... સગપણ ૦ ૫

૫૬-૨

રે લગની તો હરિવરથી લાગી, મેં તનધનની આશા ત્યાગી લગની૦
 રે વાત કહું સુણ સાહેલી રે, બળિયોજી કીધા બેલી,
 માથું પેલું પાસંગમાં મેલી રે... લગની૦ ૧
 રે ન ડરું હું લોકતણી લાજે, રે શિર ઉપર ગિરિધર ગાજે,
 આ દેહ ધર્યો નટવર કાજે રે... લગની૦ ૨
 રે શિર પર જો બીજો ધારું, રે તો બગડે જીવતર મારું,
 હું જીતી બાજી તે કેમ હારું રે... લગની૦ ૩
 રે હરિ વિના બીજાને વરવું, રે ગજ તજી ખર ચડીને ફરવું,
 એ જીવ્યાથી રૂડું મરવું રે... લગની૦ ૪
 રે મરજાદા જગની મેટી, રે બાંધી મેં પ્રેમ તણી પેટી,
 બ્રહ્માનંદનો વહાલો ભેટી રે... લગની૦ ૫

રાગ : મેવાડી — ૫૬-૧

હેડાનો હાર હરિ રે, મારે રંગભીનો; હેડાનો હાર હરિ ૦
 મંદિરમાં પધરાવી મોહનને, ભેટું હું અંક ભરી રે... મારે૦ ૧
 જગના જીવનને હું નહીં દઉં જાવા, રાખીશ જતન કરી રે... મારે૦ ૨
 રસિક નવલ વર રાજેશ્વરને, નીરખીને નયણે ઠરી રે... મારે૦ ૩
 બ્રહ્માનંદના નાથને સજની, મન કર્મ વચને વરી રે... મારે૦ ૪

રાગ : ગરબી — ૫૬-૧

વહાલા લાગો છો વિશ્વાધાર રે, સગપણ તમ સાથે;

મેં તો સર્વ મેલ્યો સંસાર રે, સગપણ તમ સાથે. ૧
 મારા મનમાં વસ્યા છો આવી શ્યામ રે સગપણ૦
 તમ સારૂ તજ્યું ધન ધામરે. સગપણ૦ ૨
 મારું મનડું લોભાણું તમ પાસ રે, સગપણ૦
 મુને નથી બીજાની આશરે. સગપણ૦ ૩
 મારે માથે ધણી છો તમે એક રે. સગપણ૦
 મારી અખંડ નિભાવજો ટેક રે. સગપણ૦ ૪
 મેંતો દેહ ધર્યો છો તમકાજ રે. સગપણ૦
 તમને જોઈ મોહી છું વ્રજરાજરે. સગપણ૦ ૫
 હુંતો હેતે વેચાણી તમહાથ રે. સગપણ૦
 છો બ્રહ્માનંદના નાથરે. સગપણ૦ ૬

રાગ : મેવાડી — ૫૬-૧

મુખડાની માયા લાગી રે મોહન તારા... ટેક૦
 મુખડાની મીઠી વાણી, તેણે મન લીધું તાણી;
 ઝબકીને સુતી જાગી રે... મોહન૦ ૧
 મુખડું મેં જોયું તારું, બીજું સર્વ થયું ખારું;
 હવે હું તો બડભાગી રે... મોહન૦ ૨
 મુખડું જોવાને માટે, સહી કીધું શિર સાટે;
 મહેણું મેં તો લીધું માગી રે... મોહન૦ ૩
 બ્રહ્માનંદ જાય વારી, આશા એક મુને તારી;
 તરછોડી મ થાશો ત્યાગી રે... મોહન૦ ૪

રાગ : ગરબી — ૫૬-૧

મારે આજ પ્રીતમ ઘેર આવશેજી રે,
 મુને હેત કરીને બોલાવશેજી રે... મારે૦ ૧
 એના સાથીડાને સાથે લાવશે,
 કરી લટકાં તાળી દઈ ગાવશેજી રે... મારે૦ ૨
 હરિ હેતે કરીને સામું ભાળશે,
 રંગડાની તે રેલું વાળશેજી રે... મારે૦ ૩
 કરી ખ્યાલ અલૌકિક ખેલશે,
 માથે ફૂલડાનાં ધોગલાં મેલશેજી રે... મારે૦ ૪
 બ્રહ્માનંદનો સ્વામી શ્યામળો,
 સુખ દેશે આવીને ઉતાવળોજી રે... મારે૦ ૫

રાગ : કાફી — ૫૬-૧

આજ મેં તો ભેટ્યા રે, અંકભર પ્રગટ હરિ,
 આનંદ ઉગીઓ રે, નીરખી નજર કરી... ટેક૦
 ધન્ય સખી દિન આજનો, વળી ધન્ય મૂહુર્ત ધન્ય વાર,
 કરુણાનિધિ મુજ કારણે, મારે મંદિર પધાર્યા મોરાર;
 દુર્બળ જાણી રે, મુજ પર મહેર કરી... આજ૦ ૧
 સ્વેચ્છાએ આવ્યા ચાલીને, આગુની ઓળખાણ,
 તન મન ધન મોહન છબી ઉપર, કરી નાખું કુરબાણ;
 અઢળક ઢળીઆ રે, સખી મુને અભર ભરી... આજ૦ ૨

હું સુતી તી ભરનિદ્રમાં, જગવી શ્યામ જરૂર,
 ભેટતાં અંતરથી ભાગ્યું, મોહ માયાનું પૂર;
 અંખીયાં ઉઘડી રે, થઈ છે ખબર ખરી... આજ૦ ૩
 સુંદર શ્યામ મનોહર સૂરત, મૂરતિ બેઉ સમાન,
 બ્રહ્માનંદ થઈ છું રસબસ, દેખતાં ગુલતાન;
 શંકા મેટી રે, હું તો વર અમર વરી... આજ૦ ૪

રાગ : ખમાય

આજની ઘડી રે, ધન્ય આજની ઘડી;
 મેં નીરખ્યા સહજાનંદ, ધન્ય આજની ઘડી... ટેક.
 કામ કોધ ને લોભ, વિષયરસ ન શકે નડી;
 માવજની મૂર્તિ મારા, હૃદયામાં ખડી રે... ધન્ય૦ ૧
 જીવની બુદ્ધિ જાણી ન શકે, એ મોટી અડી;
 સદ્ગુરુની દષ્ટિ જોતાં, વસ્તુ એ જડી રે... ધન્ય૦ ૨
 યોયાસી ચહુ ખાણમાં હું તો, થાક્યો આથડી;
 અંતર હરિસું એકતા તારે, દુગ્ધા દૂધ પડી રે... ધન્ય૦ ૩
 જ્ઞાનકુંચી ગુરુ ગમસે, ગયાં તાળાં ઊઘડી;
 લાડુ સહજાનંદ નિહાળતાં, ઠરી આંખડી રે... ધન્ય૦ ૪

રાગ : ગરબી

તારી મુખની લાવણ્યતા મીઠી રે, મોહન વનમાળી;
 એવી ત્રિભુવનમાં નવ દીઠી રે, મૂર્તિ મરમાળી... તા૦ ટેક.

ચટક રંગીલા તારા મોળીડાને છેડે, મનડુંડોલે છે કેડે કેડે રે... મોહન ૦ ૧
 રંગડો જાખ્યો છે ફૂલડાને રે તોરે, ભ્રમર ભમે છે ચહુકોરે રે... મોહન ૦ ૨
 ભાલ તિલક કેસર કેરું રાજે, મુખ જોઈ શશિયર લાજે રે... મોહન ૦ ૩
 બ્રહ્માનંદ કહે સરવસ વારું, રૂપ જોઈને વહાલા તારું રે... મોહન ૦ ૪

રાગ : ગરબી

ઓરા આવો મારા લેરખડા લેરી,
 કીધો તમ સાડું મેં જગ વેરી. ઓરા ૦ ટેક.
 કાજુ નૌતમ જામા જરકશીયા,
 શોભે પાઘડલી શિર સોનેરી. ઓરા ૦ ૧
 નંગ જડીએલ બાજુ બેરખડા,
 કર પોંચી હેમકડાં પેરી. ઓરા ૦ ૨
 તમે રસિયા રંગડાના ભરીયા,
 મુખ મોરલડી વાતા ઘેરી. ઓરા ૦ ૩
 બ્રહ્માનંદના છેલા ઇગાળા,
 ચાલો ચાલ મલપતા ગજકેરી. ઓરા ૦ ૪

રાગ : ગરબી - પદ-૧

તારો ચટક રંગીલો છેડલો, અલબેલા રે;
 કાંઈ નવલ કસુંબી પાઘ, રંગના રેલા રે.
 શિર અજબ કલંગી શોભતી, અં ઠેડામાં રાખ્યા લાગ... રં ૦ ૧
 મોળીડું છાયું મોતીડે, અં ફૂલડાંની સુંદર ફોર... રં ૦ ૨
 ઘેરે રંગે ગુચ્છ ગુલાબના, અં જોઈ ભ્રમર ભમે તે ઠોર... રં ૦ ૩

તારી પાઘડલીના પેચમાં, અં મારું ચિત્તું થયું ચકચૂર... રં ૦ ૪
 બ્રહ્માનંદ કહે તારી મૂરતિ, અં વણદીઠે ઘેલી તૂર... રં ૫

પદ-૨

કેશરનું તિલક સોહામણું, ગિરિધારી રે;
 ઝળકે છે સુંદર ભાલ, જાઉં બલિહારી રે.
 રસ રેખડલી વીલસી રહી, ગિં નિરખીને થઈ છું નિહાલ... જા ૦ ૧
 વારી બેહદ ભૂકુટી વાંકડી, ગિં જાણે કરડી શામ કબાણ... જા ૦ ૨
 રૂપાળી ટસરું રાતડી, ગિં લોચનીઆં તીખાં બાણ... જા ૦ ૩
 નાસા અણીઆળી નમણી, ગિં જોઈ લાજે દીપક કીર... જા ૦ ૪
 બ્રહ્માનંદ કહે જોઈ રહેતી નથી, ગિં ઉર દેવત્રીયાને ધીર... જા ૦ ૫

રાગ : ગરબી - પદ-૧

નંદલાલો રે નંદલાલો, છે જો પ્રાણ થકી મુને વ્હાલો રે... નં ૦ ૧
 એના ચરણકમળની રેખું. જોઈ જન્મ સફળ મારો લેખું રે... નં ૦ ૨
 નખ મંડળ અધિક તે જાણું, અંતરમાં કરે છે અજવાળું રે... નં ૦ ૩
 પગ ઘુંટી અજબ ગોળ પ્યારી, એનું ધ્યાન ધરે છે ત્રિપુરા રી રે... નં ૦ ૪
 ગિરિધરની નવલ પિંડી ગોરી, બ્રહ્માનંદની છે જીવનદોરી રે... નં ૦ ૫

રાગ : ગરબી - પદ-૧

વ્હાલા મારી શુદ્ધ બુધ તે હરી લીધી રે,
 તારે લટકે વેરાગણ કીધી.. ટેક ૦

તારી નવલ કલંગી દીદી રે, મનડામાં લાગે અતિ મીઠી રે;
 જાણે જબર જાદુડાની ચીઠી... વ્હાલા ૦ ૧
 જોયું મોળીડું આંટે ફરતું રે, પલ એક નથી વીસરતું રે;
 મારું હેડું ધીરજ નથી ધરતું... વ્હાલા ૦ ૨
 ભાલે આડ કેશર કેરી ભાળી રે, રેખું ત્રણ ઉપડતી રૂપાળી રે;
 જાણે મન પકડ્યાની છે જાળી... વ્હાલા ૦ ૩
 વાંકી ભૂકુટી ઘણી મન ભાવી રે, બ્રહ્માનંદને વસી ઉર આવી રે;
 જાણે શ્યામ કબાણ ચડાવી... વ્હાલા ૦ ૪

રાગ : સોલા - પદ-૧

મારે મોહોલે આવો હસીને બોલાવો રે,
 રંગભીના છેલા નંદજના... ઇજો ૦ ૧
 પાઘડલી પેચાળી બાંધી છે રૂપાળી રે,
 લટકાળા મોતીડાવાળા... ઇજો ૦ ૨
 કહાના ગિરધારી મૂર્તિ તારી રે,
 મનમાની છેલ ગુમાની... ઇજો ૦ ૩
 બ્રહ્માનંદના પ્યારા શોભો છો સારા રે,
 કેસરીઆ રંગના ભરીઆ... ઇજો ૦ ૪

પદ-૨

નંદજના લાલા લાગો છો વાલા રે,
 નવરંગી લેહેર તરંગી... ઇજો ૦ ૧
 નેણુનો નજારો મુને અતિ પ્યારો રે,
 અલવીલા છેલ છબીલા... ઇજો ૦ ૨

કુંજના વિહારી મૂર્તિ તારી રે,
 હરિ મોરી જીવન દોરી... ઇજો ૦ ૩
 બ્રહ્માનંદ કહે છે મન મારું રહે છે રે,
 વેણામાં તારા નેણાંમાં... ઇજો ૦ ૪

રાગ : ઘોળ - પદ-૧

હેલી જોને આ નંદકુમાર, સલૂણો શોભતા;
 ચાલે મદઝર ગજની ચાલ, રસિક ચિત્ત લોભતા... ૧
 પ્યારી લાલ સુરંગી પાઘ, અલૌકિક બાંધવી;
 છટા પેચ ઝૂક્યા ચહુકોર, અધિક શોભા બની... ૨
 રૂડી રાજે છે નલવટ રેખ, મનોહર માવને;
 જોતાં કેસર તિલક અનુપ, વધારે ભાવને... ૩
 ઊભા અળવ કરે અલબેલ, સખાના સંગમાં;
 ખેલે બ્રહ્માનંદનો નાથ, રાજેશ્વર રંગમાં... ૪

રાગ : ગરબી - પદ-૧

સોનાનાં બોલ ઝુલે નંદકિશોર,
 પ્યારાને પારણે સોનાનાં બોર.
 હીરા માણેક બહુ જડિયાં પારણિયે,
 કાજુ શોભે છે રૂડી મોતીડાંની કોર... પ્યારા ૦ ૧
 કોઈક કાનાને નેણે સારે કાજળિયું,
 કોઈક બનાવે રૂડી કસ્તુરીની બોર... પ્યારા ૦ ૨

હીલો ગાવે ને માતા હરિને જુલાવે,
હાથે ગ્રહી છે રૂડી હીરલાની દોર... પ્યારાં ૩
બ્રહ્માનંદ કહે મુખ રસિયા વા'લમનું,
ગોપી જુવે છે જેમ ચંદ્ર ચકોર... પ્યારાં ૪

રાગ : ગરબી

સુણો ચતુર સુજાણ, (૨) એમ ન ઘટે રે તમને દીનાનાથજી
મારાપ્રાણના આધાર, જેમરાખો તેમરહીએ વચનને સાથજી...ટેક૦
અમે તમ કારણ સહ્યાં મેણાં નાથ નીરખવાને સુણવાં વેણાં;
અમે તમ નવ કીધાં નેણાં...સુણો ૧
અમે લોકલાજ કુળની લોપી, અમે કહેવાયા ગિરધરની ગોપી;
અમે તમ કારણ પહેરી ટોપી...સુણો ૨
પહેલી પ્રીત કરી શીદને આગે, દૂધ દેખાડી ને માર્યા ડાંગે;
પછી તેને તે કેવું વસમું લાગે...સુણો ૩
કાંઈ દયા આવે તો દર્શન દેજો, નહિ તો અખંડ અંતરમાં રહેજો;
એમ શ્રીરંગના સ્વામીને કહેજો...સુણો ૪

રાગ : ગરબી - ૫૬-૧

આજ મેં તો દીઠા વડાલાને વાટ વહેતાં;
નેણાં રોક્યાં નથી રહેતાં રે બેની... આજ૦ ટેક.
પાઘડી બાંધી છે ત્રિલોકથકી ન્યારી;
ધીરજ રહેતી નથી મારી રે બેની... આજ૦ ૧

યોળ રંગીલો રૂડો મોલીડાનો છેડો;
ભૂલી ભાળીને જળબેડોરે બેની... આજ૦ ૨
ટુણાં ભર્યાં છે એને ફૂલડાંને તોરે;
મનને તાણે છે જોરે જોરે રે બેની... આજ૦ ૩
બ્રહ્માનંદનો વડાલો કુંજનો વિલાસી;
હેઈડે વસી છે એની હાંસી રે બેની... આજ૦ ૪

રાગ : ગરબી - ૫૬-૧

સખી ગોકુળ ગામના ચોકમાં રે, ખાંતે માંડ્યો રસીલે ખેલ
૨મે રાસ રંગીલો રંગમાં રે... ટેક૦
ચલુ કોરે સખાની મંડળી રે, ઊભા વચમાં છેલો અલખેલ...૨મે૦ ૧
સખી ચાલોને જઈએ દેખવા રે, વહાલે પહેર્યાં છે વસ્ત્ર શોભીત...૨મે૦ ૨
તાળી પાડે રૂપાળી તાનમાં રે, મુખે ગાવે મનોહર ગીત...૨મે૦ ૩
શોભા બની સલુણા શ્યામની રે, ઊભી વ્રજની નારી જોવા કાજ...૨મે૦ ૪
હસી હેરે છબીલો હેતમાં રે, બ્રહ્માનંદનો વહાલો વ્રજરાજ...૨મે૦ ૫

૫૬-૨

સખી નંદમહરને આંગણે રે, ગોપી આનંદ મંગળ ગાય;
છબી જોને સનેહી શ્યામની રે... ટેક૦
મરમાળે અખાડો માંડીયો રે, કાજુ આસોપાલવની છાંય...છબી૦ ૧
વહાલે પ્રીત કરીને પહેરીયો રે, રૂડો સોનેરી સુરવાળ...છબી૦ ૨
સખી ફરતાં લાગે છે કૂટડી રે, ઝીણી અંગરખીની ચાળ...છબી૦ ૩

બહુમૂલી મોળીડું બાંધીયું રે, કાજુ ઝળકે સોનેરી કોર...છબી૦ ૪
રૂડાં લટકાં કરે છે હાથનાં રે, બ્રહ્માનંદનો વહાલો ચિત્તયોર...છબી૦ ૫

રાગ : ગરબી - ૫૬-૧

લટકાળો લટકંતો આવે, મોહન મોરલી વાતો રે...લટકાળો ૦ ટેક.
સખાને સંગે અતિ ઉછરંગે, ગીત મધુરાં ગાતો રે...લટકાળો ૧
કેસરીએ વાઘે કસુંબલ પાઘે, કેસર રંગમાં રાતો રે...લટકાળો ૨
ફુલડાં તોરા ગજરાને ટોપી, ફુલોને હારે ફુલાતો રે...લટકાળો ૩
નિષ્કુળાનંદનો સ્વામી શામળીયો, આવે અમીરસ પાતો રે...લટકાળો ૪

રાગ : ધોળ

સર્વે સખી જીવન જોવાને ચાલો રે,
શેરડીયોમાં આવે લટકંતો લાલો રે. ૧
એની શોભા મુખે વર્ણવી ન જાય રે,
જેને નિગમ નેતિ નેતિ કરી ગાય રે. ૨
રોઝે ઘોડે રાજેશ્વર બિરાજે રે,
છબી જોઈ કોટિક કંદર્પ લાજે રે. ૩
મળ્યા આવે મહામુનિનાં વૃન્દ રે,
તેમાં શોભે તારે વીંટ્યો જેમ ચંદ્ર રે. ૪
શુક સનકાદિક ઉત્તમ જશ ગાવે રે,
નૃત્ય કરે નારદ વીણા વજાવે રે. ૫
નિજસખા ચમર કરે લઈ હાથ રે,
આ જો આવ્યા ભૂમાનંદના નાથ રે. ૬

રાગ : ગરબી

આવો આવોને અલબેલડા જીરે, મોહન કરોને મહેરરે, આ૦ ટે.
મેલી ગયા મહાવનમાં જીરે, પ્રમદાની શી પેરરે. આ૦ ૧
અમૃત પાઈને ઉછેરીયાં જીરે, જીવન પાવો માં ઝેરરે. આ૦ ૨
સુખ અમને શીદ આપીયું જીરે, વહાલા કરવું હતું વેરરે. આ૦ ૩
ભૂમાનંદ કહે કૃપા કરો જીરે, થાયે લીલા લહેરરે. આ૦ ૪

રાગ : લાવણી

મારે મંદિર પધાર્યા શ્યામ થઈ બડભાગી,
મારે હરિવર સાથે હેતશું લગની લાગી... મારે૦ ૧
મારા મનની પૂરી હામ કૃતારથ કીધી,
ભવ બુડતાં મારી બાંહ્ય ગ્રહીને લીધી... મારે૦ ૨
મારા મનમાં વસીયા માવ તાપ સર્વે ટાળ્યા,
મુને મગન કરી મહારાજ દુર્ગપુર ચાલ્યા... મારે૦ ૩
મુને કરવું ન સુઝે કામ કહો કેમ કરીયે,
જબ મીલે ન સહજાનંદ ઠામ ક્યાં ઠરીયે... મારે૦ ૪
એ સુખની શી કહું વાત કહી નથી જાતી,
એ સુખ સંભારતાં આજ ફાટે મારી છાતી... મારે૦ ૫
કહે યોગાનંદ મુનિરાય ભજી લ્યો પ્રીતે,
નહિ આવે જમના દૂત શાસ્ત્રની રીતે... મારે૦ ૬

રાગ : ગરબી

આજ સખી આનંદની હેલી, હરિમુખ જોઈને હું થઈ છું રે ઘેલી... ૧
મહારે મુનિના ધ્યાનમાં નાવે, તેરે શામળીયોજી મુજને બોલાવે... ૨
જે સુખને ભવબ્રહ્મા ઈચ્છે, તેરે શામળીયોજી મુજનેરે પ્રીછે... ૩
ન ગઈ ગંગા ગોદાવરી કાશી, ઘરે બેઠા મળ્યા અક્ષરવાસી... ૪
તપરે તીર્થમાં હું કાંઈ નવ જાણું, સ્હેજે સ્હેજે હું તો સુખડારે માણું... ૫
જેરામ કહે સ્વામી સ્હેજે મળીયા, વાતની વાતોમાં વ્હાલો અઢળક ઢળીયા... ૬

રાગ : કુમરી - ૫૬-૧

હરિ મીલે બોરસડીકી છેયા... હરિ૦
મેં જ્યું ગઈ'તી જલ ભરનેકું, હસી બોલાઈ મોરી સૈયા... હરિ૦
થેત પાઘ શિર સોહત સુંદર, ફૂલ-તોરા લટકૈયા... હરિ૦
કેસર તિલક ભાલ બીચ નીરખી, લપકી લપકી પરી પૈયા... હરિ૦
અવધપ્રસાદકે મન હર લીનો, સહજાનંદ સુખ દૈયા... હરિ૦

રાગ : ઘન્યાશ્રી

એક કપટી ન તરે રે, મહારાજ, શરણ આયે સબહી તરે... એક૦
પાંડવ પાંચ દ્રૌપદી તરી ગયે, કૌરવ ન તરે સમાજ... શરણ૦ ૧
નારદ શુક સનકાદિક તરી ગયે, ન તરે સો રાવનરાજ... શરણ૦ ૨

ભક્ત વિભિષણ ઉદ્ધવ તરી ગયે, ન તરે યવન શિરતાજ... શરણ૦ ૩
ધ્રુવ પ્રહ્લાદ પરીક્ષિત તરી ગયે, ન તરે અધમ જરાજ... શરણ૦ ૪
પ્રગટ પ્રતાપસે અગણિત તરી ગયે, અવધપ્રસાદ કહે આજ... શરણ૦ ૫

રાગ : કુમરી

શોભે શોભે રસિકવર છેલરે, હરિ ધર્મકુંવર સુખકારી, શો૦ ટેક.
રાજત શિરપર જરકશી પગીયાં, બંકી કલંગી લટકેલરે હરિ૦ ૧
ગજરા શેખર હારે બાજુબંધ, ગુચ્છ ગુલાબી ધરેલરે. હરિ૦ ૨
કેશર તિલક મનોહર કીનો, કુંડળ નંગજડેલરે. હરિ૦ ૩
કૃષ્ણાનંદ કહે નાથ નિરંતર, ઉરમેં બસો અલબેલરે. હરિ૦ ૪

૫૬-૧

હોજી મેરે તો તુમ એક આધારા,
એક આધારા તુમ એક આધારા,
હોજી મેરેતો તુમ એક આધારા, હોજી મેરે તો૦ ટેક૦
નાવકે કાગસી ગતિ ભરી મેરી,
જહાં દેખું તહાં જળનિધિ ખારા. હોજી. ૧
તુમહિ મીલે આનંદ અતિશે,
વિછુરત દુઃખકો આનંદ અપારા. હોજી. ૨

રસિક શિરોમણિ તુમ બીન મોકુ,
લગત હે સબ જગ જરત અંગારા. હોજી. ૩
મુક્તાનંદ કે અંતરજામી,
કહાં સમજાવું સબ જાનન હારા. હોજી. ૪

રાગ : ગોડી

મોરલી વાજે રે મીઠી મોરલી વાજે,
સખી સાંભળને શ્યામળીયાજી મોરલી વાજે. મો૦ ટેક.
મીઠે સ્વરે મોહનજીની મોરલી ગાજે,
સાંભળવાને સૈયર મારૂં દિલડું દાઝે, મો૦ ૧
આવે રે અલબેલો વિંટયા ગોવાળે ઝાઝે,
ગાતા આવે ગિરિધર સુંદર સમાજે. મો૦ ૨
મોર મુગટ ને કાને કુંડળ વનમાળા રાજે,
નંદકુંવરને નિરખી કોટી કંદર્પ લાજે. મો૦ ૩
પિતાંબરની પલવટ વાળી છત્ર શિર છાજે,
પ્રેમાનંદનો વાલો ચાલો જોવાને કાજે. મો૦ ૪

રાગ : પરજ - ૫૬-૧

મોરલીવાળા રે, મીઠી મોરલી બજાવ;
મોરલી બજાવ ઢાળા, પરજ કેરા લાવ... મોરલી૦ ટેક.

મોરલી સુણવા હું આવી, મેલી ઘરડાં કેરું કામ;
વાલમ રાજી થઈ વજાડો, છોગાળા ઘનશ્યામ... મોરલી૦ ૧
સુણ્યા વિના ચિત્તડામાં, નહીં આવે નિરાંત;
તે માટે હું સૌથી છાની, આવી છું એકાંત... મોરલી૦ ૨
મોરલી સુણીને મેલ્યો મેં તો, સૈયરુ કેરો સાથ;
પ્રેમ સુધારસ પાવોને વહાલા, બ્રહ્માનંદના નાથ... મોર૦ ૩

રાગ : ગોડી

“પ્રગટ પ્રણામ હરિને” એ ઢાળ છે,
અજબ બન્યા હે આજ, અવસર અજબ બન્યા હે આજ, ટેક.
જામે પ્રગટ મીલે પરમાનંદ, સરી ગયે સબ કાજ. અવસર૦ ૧
દેવ વાંછિત પાયે નર દેહ, ભવજળ તરવેકા ઝાજ,
તામે સદ્ગુરુ મીલે મેહરમી, ભલો બન્યો હે સમાજ. અવસર૦ ૨
અબકી વેર સો ફેર ન આવે, જામે મીલે મહારાજ,
મનુષ્ય દેહકો લાહોજ લીનો, ભલી રીતે રહી લાજ. અવસર૦ ૩
ધન્ય સતસંગ ધન્ય સદ્ગુરુ, ધન્ય ધન્ય અવસર આજ,
નિષ્કુળાનંદ પદ પાયે, ગુરુ મીલે ગિરિધર રાજ. અવસર૦ ૪

ઉપદેશપદ સંગ્રહ

રાગ : કાફી - પદ-૧

જાનાહે નર જાનાહે, ઘર છોડી એકેલા નર જાનાહે...ટેક૦
મેડી મંદિર છોડ યલોગે, એક દિન ભોંય બિછાના હે...ઘર૦ ૧
નિજ તન નારી પુત્રકું પોખે, જારીકે સાર મિલાના હે...ઘર૦ ૨
બ્રહ્મા આદિ ભુવનકે સ્વામી, વહાં ભી સ્થિર ન રહેના હે...ઘર૦ ૩
દાસમુકુંદ આશ તજ જૂઠી, શ્રીહરિચરન ઠીકાના હે...ઘર૦ ૪

પદ-૨

આવેંગે જમ આવેંગે, હરિભજન વિના જમ આવેંગે...ટેક૦
હરિજન દેખકે હાંસી કરત વાંકે, મુખસે આગ જરાવેંગે...હરિ૦ ૧
કીર્તન કથારી સુને નહિ તાકે, શ્રીવનમે સીસા ઠરાવેંગે...હરિ૦ ૨
કર્મવિકર્મ કરે જીનકે હિત, ઈનમેસે કોઈ ન બચાવેંગે...હરિ૦ ૩
દાસમુકુંદ યલો ગુરુચરણે, એક પલકમે છોડાવેંગે...હરિ૦ ૪

પદ-૩

પાવેંગે દુઃખ પાવેંગે, હરિભજન વિના દુઃખ પાવેંગે...ટેક૦
દુર્લભ દેહ ભજનબીન તજીકે, માર જમનકી ખાવેંગે...હરિ૦ ૧
જમકે મનમે મહેર ન આવે, કાંટામાંહી ચલાવેંગે...હરિ૦ ૨
પરનારી પ્રસંગ કરે વાંકું, લોહસ્થંભ લપટાવેંગે...હરિ૦ ૩
દાસમુકુંદ વાસ હરિચરણે, ઈન મારગમે ન આવેંગે...હરિ૦ ૪

પદ-૨

સાંભળ બેની હરિ રીઝ્યાની રીતડી,
મોહનવરને માન સંગાથે વેર જો;
સાધન સર્વે માન બગાડે પળ વિષે,
જેમ ભળીયું પયસાકરમાં અહિઝેર જો. સાંભ૦ ૧
દાસી થઈને રહેજે દીનદયાળની,
નીચી ટેલ મળે તો માને ભાગ્ય જો;
ભવબ્રહ્માદિકને નિશ્ચે મળતી નથી,
પુરુષોત્તમ પાસે બેઠાની જાગ્ય જો. સાંભ૦ ૨
પ્રીત કરે પુરુષોત્તમ સાથે નિત્ય નવી,
દાજીશ માં દેખી કેનું સન્માન જો;
મુક્તાનંદનો નાથ મગ્ન થઈ સેવજો,
તો રીઝે રસિયો સુંદરવર કહાન જો. સાંભ૦ ૩

રાગ : સારંગ

સંત સુખી સંસારમેં, ઉધવ સંત સુખી સંસારમેં, ઓર સબ જગ
જરત નિરંતર, તિન તાપકી ઝારમે. ઉધવ૦ ૧
રાજવી દુઃખિયાં રંકભિ દુઃખિયા, ધનપતિ દુઃખિત વિકારમેં,
વિના વિવેક ભેખ સબ દુઃખિયા, જુઠા તન અહંકારમેં. ઉધવ૦ ૨
જ્ઞાન વિના દુઃખ પાવત દુનિયાં, માયા ઘોર અંધારમે,
મુક્તાનંદ મુનિવર વિજ્ઞાની, પહોંચે તેજઅંબારમેં. ઉધવ૦ ૩

પદ-૪

તારેંગે સંત તારેંગે, ભવજલમેં બુડત સંત તારેંગે...ટેક૦
જન્મ મરણ ભવ તબહી ભાગે, સંત સાધુ ઉર ધારેંગે...ભવ૦ ૧
જો તરી ગએ સો સંત સમાગમ, અબહી સંત ઉદ્ધારેંગે...ભવ૦ ૨
સંત શબ્દકું જો લોપી ચલેંગે, આગે બહુત સંભારેંગે...ભવ૦ ૩
દાસમુકુંદ નાવ સત્સંગ ત્યાં, પલમેં પાર ઉતારેંગે...ભવ૦ ૪

રાગ : ગરબી - પદ-૧

મોહનને ગમવાને ઈચ્છો માનની,
ત્યાગો સર્વે જૂઠી મનની ટેકજો;
પતિવ્રતાનો ધર્મ અચળ કરી પાળજો,
હરિચરણે રહેજો અબળા થઈ છેક જો મોહ૦ ૧
વળી એક વાત કહું છું અધિક વિવેકની,
સાંભળ બેની તારા સુખને કાજ જો;
હરિજન સંગે રાખો પૂરણ પ્રીતડી,
ત્યાગો મદ મત્સર જૂઠી કુળલાજ જો મોહ૦ ૨
સુખદાયક તું જાણે સુંદરશ્યામને,
અતિ દુઃખદાયક મન પોતાનું જાણજો;
મુક્તાનંદનો નાથ મગન થઈ સેવજો,
સમજી વિચારી બોલો અમૃતવેણ જો મોહ૦ ૩

રાગ : સામેરી

સુણો સતસંગી, ધર્મકુંવર સાથે પ્રીત નહી જેને,
હોયે વહાલો તોયે શત્રુસમ જાણીને તજવો તેને. સુણો૦ ટેક
જુવો પ્રહલાદે પિતાત્યાગ્યો, નિજબંધુતજીને વિભીષણ ભાગ્યો,
બળી ગુરુ તજીને હરિપદ લાગ્યો. સુણો૦ ૧
જાણી ભરતે તજી નિજમહતારી, પતિ તજી ભજ્યા હરિવ્રજનારી,
સહુ જગમાં કેવાયાં મંગળકારી. સુણો૦ ૨
માટે તેજ પૂજ્ય પ્રિતમ ભાઈ, જેને મળતાં સાંભરે હરિ સુખદાઈ,
હરિ હેતે આવે હેયું ભરાઈ. સુણો૦ ૩
જેને હરિ હરિજન સાથે પ્રીતિ, તે તો જાશે આ જગતમાં જીતી,
પ્રેમાનંદ કહે થાશે નહી તો ફજેતી. સુણો૦ ૪

રાગ : ઘનાશ્રી

કર મન સહજાનંદ પદ પ્રીત, કર૦ ટેક
તજ અભિમાન અશુભ આશા સુખ મોહન કરલે મીત કર૦ ૧
અસુરયોનિ પ્રહલાદ વિભીષણ છાંડી સકળ અનીત,
સાદર ચરન સુમરી શ્રીપતિકે કીની જગતમે જીત. કર૦ ૨
ગજ અરુ ગીધ પશુ બનચર દોઉં સુમરે શ્યામ પટપીત,
અજામિલ ગનીકા ઉતરે ભવ ચરનકમળ ધરી ચીત. કર૦ ૩
ધ્રુવ અંબરીષ અચળ પદ પાયે કીની અચળ પ્રતીત,
પ્રેમાનંદ નાથસો નાતો કર લે નેહ સહિત. કર૦ ૪

રાગ : ગરબી

નારાયણ રે નારાયણ રે નારાયણનું નામ,
ભજો સુખધામ રે, સ્વામિનારાયણ૦ ૧
અંતકાળે પોકારયો, અજામિલ તારયો રે. સ્વામિનારાયણ૦ ૨
સંભારી શરણે આવ્યો, ગજને છોડાવ્યો રે. સ્વામિનારાયણ૦ ૩
શરણાગત સુખકારી, ગનિકા અધોરી રે. સ્વામિનારાયણ૦ ૪
અધમ ઓધારણ નામ, પ્રેમાનંદના શ્યામ રે. સ્વામિનારાયણ૦ ૫

રાગ : ગરબી - પદ-૧

નારાયણ નામ લેને તું પ્રાણી રે,
બદ્રીનાથ પ્રગટ જગ જાણી. નારા૦ ટેક
નરદેહ દીધોતને નાથેરે, હોય ધનતો વાવર તારે હાથેરે,
પડ્યું રહેશે નાવે કોડી સાથે. નારા૦ ૧
ગભાવાસે કીધી રક્ષા તારીરે, લીધો જઠરા અગ્નિથી ઉગારીરે,
બેઠો તેને તે કેમ વિસારી. નારા૦ ૨
વિના સમજે કહે છે માડું માડુંરે, ધનકાજ ભમે મન બાડુંરે,
તારે હાથે નથી તન તારું. નારા૦ ૩
મિથ્યા સુખમાંહી તું ભરમાણોરે, બાંધ્યો લોકલજજા ગણે પાણોરે,
જાય છે તૃષ્ણાને પૂર તણાણો. નારા૦ ૪
કાયા માયા છે જો તારી કાચીરે, તેને સંગ રહેજે માં તું રાચીરે,
બ્રહ્માનંદ કહે છે વાત સાચી. નારા૦ ૫

પદ-૨

બદ્રીપતિ નાથનું લેને શરણું રે, મટે મહાદુઃખ જનમને મરણું બ૦
તાકે પરધન ને પરનારી રે, નથી ભજતો તું દેવ મુરારી રે,
આગે શી ગતિ થાશે તારી. બદ્રી૦ ૧
રે છે મન રે માયામાં રાજીરે, જુદું બોલે ને મમતા ઝાઝી રે,
દેખી કોઈનું રુડું મરે દાઝી. બદ્રી૦ ૨
નહિ આવે ભેળાં સુત દારારે, મેલી મેડી ને મંદિર સારાં રે,
કરવા જંગલમાંહી ઉતારા. બદ્રી૦ ૩
ફરી બાંધ કમર ટળ ફેલી રે, થાને તત્પર આળસ મેલી રે,
બહુમાની થાશે તારા બેલી. બદ્રી૦ ૪
ચિત્ત ચડવે માં બહોત તોફાને રે, કથા પ્રભુની સાંભળજે તું કાને રે,
બ્રહ્માનંદનું કહ્યું સત્ય માને. બદ્રી૦ ૫

રાગ : ગરબી - પદ-૧

હરિજન સાચા રે, જે ઉરમાં હિંમત રાખે,
વિપતે વરસી રે, કેદી દીન વચન નવ ભાખે... ૧
જગનું સુખ દુઃખ રે, માયિક મિથ્યા કરી જાણે,
તન ધન જાતાં રે, અંતરમાં શોક ન આણે... ૨
પર ઉપકારી રે, જન પ્રેમનિયમમાં પૂરા,
દૈહિક દુઃખમાં રે, દાઝે નહિ સાધુ શૂરા... ૩
હરિને સમરે રે, નિત અહોનિશ ઉમંગ ભરિયા,
સર્વ તજીને રે, નટનાગર વહાલા કરિયા... ૪

બ્રહ્માનંદ કહે રે, એવા હરિજનની બલિહારી,
મસ્તક જાતાં રે, નવ મેલે ટેક વિચારી... ૫

રાગ કાફી - પદ-૧

કાનુડા કેડે ફરવું રે, કોઈથી ન ડરવું, કાનુડા૦ ટેક
દુરીજન લોકદુભખર બોલે, તે હેડે નવ ધરવું રે. કો ૧
સગાં કુટુંબી સર્વ સંગાથે, હેતડલું પરહરવું રે. કો ૨
સંસારીથી સગપણ તોડીને, કાનકુંવરથી કરવું રે. કો ૩
બ્રહ્માનંદ કહે મન કર્મ વચને, વ્રજજીવનજીને વરવું રે. કો ૪

પદ-૨

કાનુડા કેડે જાવું રે, સમજી છું આવું, કા૦ ટેક.
મોહનનું મેણું મારે માથે, કોઈ દી બીજાની નહીં કાવું રે. સ૦ ૧
ચૌદ લોકમાં સર્વે રે અબળા, તેને વરીને ખોટી થાવું રે. સ૦ ૨
વરીયે તો નટનાગર વરીયે, અખંડ એવાતન છાવું રે. સ૦ ૩
બ્રહ્માનંદ કહે અવર પુરુષને, વરવાથી રૂડું વિખ ખાવું રે. સ૦ ૪

રાગ : કાફી

ભજીલેને શ્યામળો સુખકારીરે, ભજીલેને શ્યામળો સુખકારી રે,
વાલો ભક્તવત્સલ ભયહારી રે. ભજ૦ ટેક.
માત પિતા નિશ્ચે નહીં તારા, નહીં તારાં સુત નારીરે. ભજ૦ ૧
માડું માડું કરી મૂરખ, અક્કલ વેચાઈ ગઈ તારીરે. ભજ૦ ૨
માલ મલક સર્વે મેલાવીને, લઈ જાશે જમ મારીરે. ભજ૦ ૩
બ્રહ્માનંદ કહે મનુષ્યતણો દેહ, ન મળે વારમવારીરે. ભજ૦ ૪

રાગ : ખમાચ

નરનારાયણ ગાઓ રે, અવસર નહીં મળે આવો... નર૦
અમૃત કેરાં મૂળ ઊખેડી ને, ઝેર બીજ શિદ વાવો રે. અ૦ ૧
માલ વિલાસ ઓર મંદિર મેડી, મેલી એકલાં જાઓ રે. અ૦ ૨
મૂરખ નર નિશદિન તારે માથે, થાય છે કરમ ભરાવો રે. અ૦ ૩
બ્રહ્માનંદ કહે હરિ ભજી લે, નહીં તો થાશે પસ્તાવો રે. અ૦ ૪

રાગ : દોળ - પદ-૧

દાટ્યો રહેને ચોર દેવના, શુ મુખ લઈને બોલેજી,
સ્વારથ કારણ શ્વાનતણી પેર, ઘરઘર ફરતો ડોલેજી. ૧
આત્મસાધન કાંઈ ન કીધું, માયામાં ભરમાણોજી,
લોક કુટુંબની લાજે લાગ્યો, સઘળેથી લુંટાણોજી. ૨
પિંડને અરથે પાપ કરતાં, પાછું ફરી ન જોયુંજી,
કોડી બદલે ગાફલ કુબુદ્ધિ, રામરતન ધન ખોયુંજી. ૩
વિષય વિકાર હૈયામાં ધાર્યા, વિસાર્યા મુરારીજી,
મૂરખ તેં આમે દસ મહિના, જનની ભારે મારીજી. ૪
સંત પુરુષની સોબત ન ગમે, ભાંડ ભવાઈમાં રાજીજી,
બ્રહ્માનંદ કહે નરતન પામી, હાર્યો જીતી બાજીજી. ૫

પદ-૨

પ્રભુ ભજ્યા વિના ગાફલ પ્રાણી, આમે ઉમર ખોઈજી,
મેડી મંદિર માલ ખજાના, કામ ન આવે કોઈજી. ૧
માયામાયા કરતો મૂરખ, તૃષ્ણામાંહી તણામોજી,

લોકતણી લજજાનો લઈને, કોટે બાંધ્યો પહાણોજી. ૨
 ઉચે કુળ અવતાર લઈને, કહે શું સારું કીધુજી,
 લખ ચોરાશી કેરું લગડું, તાંણી માથે લીધુંજી. ૩
 જીવતણું કાંઈ જતન ન કીધું, મન માયામે મોહુંજી,
 રાત દિવસ તતપર થઈ રળિયો, ઠાલું નીર વલોયુજી. ૪
 લોક કુટુંબમાં મોટો થાવા, કામ બગાડ્યું તારુંજી,
 બ્રહ્માનંદ કહે રે પ્રાણી, હજી સમજ તો સારુંજી. ૫

રાગ : જંગલો

જગતમેં મત કીજો અભિમાન, જગમેં ઠેક. ૧
 પેટ અર્થ કૌ પાપ ન કીજો, દો દિનકે મિમજમાન. જ૦ ૧
 બાજત શિરપર કાળ દદામા, સુનતા નહી અજાન. જ૦ ૨
 પળ છન ઘડી પ્રહર દિન કરકે, લેતહે આયુષ તાન. જ૦ ૩
 બ્રહ્માનંદ કહતહે સાચી, ધરી લીજો નિજ કાન. જ૦ ૪

રાગ : લાવળી - પદ-૧

જગતમેં જીવના થોરા, મ ભુલે દેખી તન ગોરા,
 ખડા શીર કાળ સા વેરી, કરેગી ખાખકી ઢેરી. ૧
 કરમકું સજકે કરના, શિરે નિજ ભાર ના ભારના,
 કાગદ નીક સતહી જબહી, કઠીનહે બોલના તબહી. ૨
 નહીં તહાં સગા કો અપના, અગનકી ઝાળમેં તપના,
 લેખાં જમરાજ જબ કરહી, કીયે કૃત ભોગને પરહી. ૩

બ્રહ્માનંદ કહતહે તુમકું, ન દીજો દોષ અબ હમકું,
 પૂકારે પીટકે તાલી, જાયેગા હાથ લે ખાલી. ૪

રાગ : ઘોળ - પદ-૧

માનો મળી છે મોટી વાત, આવી તે ન હારજો રે,
 કરી જતન દિવસ રાત, સુતા બેઠા સંભારજો રે. ૧
 સાચો મળ્યો છે સતસંગ, અંગે અચળ કરી રાખજો રે,
 રખે ચડે બીજાનો રંગ, એવું ડહાપણ દૂર રાખજો રે. ૨
 લઈ બેઠા છો મોટો લાભ, ભેટી પૂરણ બ્રહ્મને રે,
 નહિતો દુઃખનો ઉગત ડાંભ, માની લેજો એ મર્મને રે. ૩
 આજ પામ્યા છો આનંદ, વામ્યા દારુણ દુઃખને રે,
 એમ કહે નિષ્કુળઆનંદ, રખે મુક્તા એવા સુખને રે. ૪

પદ-૨

બહુ મોંઘા છે ઘનશ્યામ, નાવે નજરે તમને કોઈને રે,
 અક્ષરવાસી આઠો જામ, જેને રહ્યા છે અખંડ જોઈને રે. ૧
 અતિ થઈને દીન આધીન, નિત્ય નમાવે છે શીશને રે,
 લગની લગાડી રહે લીન, જોઈ રહ્યા છે જગદીશને રે. ૨
 એવા મુક્તને મળવા કાજ, મોટા ઈચ્છે છે મનમાં રે,
 શિવ બ્રહ્માને સુરરાજ, તે તો તલસે છે તનમાં રે. ૩
 એવા દેવતાનાં દર્શન, થાતાં નથી થોડી વાતમાં રે,
 નિષ્કુળાનંદ વિચારો મન, આવો હસી બેસો એકાંતમાં રે. ૪

રાગ : ગરબી

“જનમ સુધાર્યો રે મારો” એ ઢાળ છે
 હરિગુણ ગાયે રે ગાજી, લોકની લાજે ન રહે લાજી, ૧
 લોકની લાજે રે લેવાશે, તેનો અવસર એળે જાશે. ૨
 જુદી બાજી રે જાણી, હેતે હરિને ભજીયે પ્રાણી. ૩
 હિરલો આવ્યો રે હાથે, તેતો ખાયે નહિ ખળ સાથે. ૪
 જુદી સોબત રે જગની, મળી મંડળી ઠાલી ઠગની. ૫
 સગપણ તારે રે તેશું, હરિગુણ ગાવા હેયું નવ હિસું. ૬
 કુબુદ્ધિએ ક્યાંથી રે આવી, હરિની ભક્તિ ભૂંડા નવ ભાવી. ૭
 ધન જોબનની રે ઘાંખ્યે, નિષ્કુળાનંદ કે ન જોયું આંખ્યે. ૮

રાગ : કાફી - પદ-૧

સહજાનંદ હરિ, પ્રગટ થયા સહજાનંદ હરિ, ટેક૦
 વ્યાસમુનિએ જે પૂર્વે કહી'તી, તે વાત સાચી કરી પ્ર૦ ૧
 કૌશલ દેશમાં પ્રગટ્યા પોતે, દ્વિજકુળ દેહ ધરી પ્ર૦ ૨
 અધર્મ કેરાં મૂળ ઉખાડી, સદ્ધર્મ સ્થાપ્યો ફરી પ્ર૦ ૩
 નિષ્કુળાનંદ કહે દુર્ગપુર આવ્યા, નીરખ્યા મેં નેણાં ભરી પ્ર૦ ૪

પદ-૨

સહજાનંદ હરિ, ભજી લ્યોને સહજાનંદ હરિ, ટેક૦
 દારૂ માટી ચોરી અવેરી, એ ચારનો ત્યાગ કરી. ભ૦ ૧
 જન્મમરણનું સંકટ મોટું, તે થકી મનમાં ડરી. ભ૦ ૨

નારાયણનું નામ જ લેતાં, ભવજળ જાશો તરી. ભ૦ ૩
 નિષ્કુળાનંદ કહે નિઃશંક થઈને, માનજો વાત ખરી. ભ૦ ૪

રાગ : જંગલો

જનની જીવોરે ગોપીચંદની, પુત્રને પ્રેર્યો વૈરાગ્યજી;
 ઉપદેશ આપ્યો એણી પેરે, લાગ્યો સંસારીડો આગજી... જનુની૦ ૧
 ધન્ય ધન્ય માતા ધ્રુવતણી, કહ્યાં કઠણ વચનજી;
 રાજસાજ સુખ પરહરી, વેગે ચાલ્યા વનજી... જનુની૦ ૨
 ભલો ત્યાગ ભરથરી તણો, તજી જેણે સોળસે નારજી;
 મંદિર ઝરૂખા મેલી કરી, આસન કીધલાં બારજી... જનુની૦ ૩
 ઊઠી ન શકે ઊંટિયો, બહુ બોલાવ્યો બાજંદજી;
 તેનેદેખીને ત્રાસ ઊપજ્યો, લીધી ફકીરી છોડ્યા ફંદજી... જનુની૦ ૪
 એવા વૈરાગ્યવંતને જાઉ વારણે, બીજા ગયા અનેકજી;
 ભલા ભૂંડા અવની ઉપરે, ગણતાં ન આવે છેકજી... જનુની૦ ૫
 ક્યાં ગયું કુળ રાવણતણું, સગરસુત સાઠ હજારજી;
 ન રહું નાણું રાજા નંદનું, સર્વે સ્વન વ્યવહારજી... જનુની૦ ૬
 એવા છત્રપતિ ચાલી ગયા, રાજ મૂકી રાજનજી;
 દેવ દાનવ ઋષિ મુનિ, સર્વે જાણ્યો સુપનજી... જનુની૦ ૭
 સમજી મૂકો તો સારું ઘણું, જરૂર મુકાવશે જમજી;
 નિષ્કુળાનંદ એ નહિ મટે, સાચું કહું ખાઈ સમજી... જનુની૦ ૮

રાગ : પરજ

મैं હૂँ आदि अनादि, आ तो सर्वे उपाधि;
सद्गुरु मिलिया अनादि, भीट गઈ सर्वे उपाधि;...टेक०
કહાં કાષ્ટ ને કહાં કુહાડા, કહાં હે ઘડનનહારા;
જખતે મોયે સદ્ગુરુ મિલિયા, મીટ ગયા સર્વે ચાળા...મैं હૂँ ૧
કોણ કુળ ને કોણ કુટુંબી, કોણ માત ને તાત;
કોણ ભાઈ ને કોણ ભગિની, બ્રહ્મ હમારી જાત...મैं હૂँ ૨
નહિ રહ્યા મैं નહિ ગયા મैं, નહિ સુધર્યા નહિ બીગડા;
હમે હમારા કુળ સંભાર્યા, મત કરના કોઉ ઝઘડા...મैं હૂँ ૩
પાનીમैंસે પુરુષ બનાયા, મળમૂત્રકી ક્યારી,
મિલ્યા રામ ને સર્યા કામ, અબ ન રહી કોસે યારી...મैं હૂँ ૪
આગે તપસી તપાસા કરતા, રહી ગઈ કિન્ચિત કામા;
તે કારણ આ નરતન ધરિયા, સો જાનત હે રામા...મैं હૂँ ૫
જે કારન આ નરતન ધરિયા, વે સરિયા હે કામ;
નિષ્કુળાનંદ કહે પ્રગટ મિલે મોહે, ટળ્યા નામ રૂપ ઠામ...મैं હૂँ ૬

રાગ : ધોળ

સંત વિના સાચી કોણ કહે, સારા સુખની વાત,
દયા રહી છે જના દિલમાં, નથી ઘટમાં ઘાત. સંત૦ ૧
જેમ જનનીને હેયે હેત છે, સદા સુતને સાથ,

રાગ : સોરઠ - પદ-૧

કાળા જમકિંકર દેખાય રે. મરવાને ટાણે૦ ૧
નવસો નવાણું ત્રુટે નાડીયું હો જાણજે,
બહોતેર કોઠામાં લાગે લાય રે. મરવાને ટાણે૦ ૨
રોમકોટિ વીછીની વેદના હો જાણજે,
હેડું હાલ કલોલ થાય રે. મરવાને ટાણે૦ ૩
આંખ્યું ઉઘાડે અતિવેદના હો જાણજે,
શેષ કોટિથી ન કહેવાય રે. મરવાને ટાણે૦ ૪
દુઃખ પામીને તજે દેહને હો જાણજે,
દેવાનંદ કરે કોણ સહાય રે. મરવાને ટાણે૦ ૫

જડબુદ્ધિ જીવ પોચાનાં પરમાણાં અવિચળ આવિયાં;
જે મુક્ત થયા, વ્યાસમુનિએ વિસ્તારી ભેદ બતાવિયા;...ટેક૦
ધ્રુવ પામ્યા પ્રભુના ધામને, તેણે તજ્યા કપટ છલ કામને;
પામ્યા વેકુંઠમાં વિશ્રામને...જડબુદ્ધિ૦ ૧
જોને ઓધવ લોમષ અમર રહ્યા, મુનિ મારકન્ડેય કાગભૂશંડી કહ્યા,
ભજી કૃષ્ણ કલ્પ બહુ વીતી ગયા...જડબુદ્ધિ૦ ૨
સનકાદિક નારદ સરલ મતિ, પ્રહ્લાદ વિભીષણ જોગી જતિ,
જેણે પરુષોત્તમ કીધા પતિ...જડબુદ્ધિ૦ ૩
એતો ઈશ્વર કોટિમાં ભગિયા, ભજી પ્રગટ પ્રભુને થયા બળિયા,
જેને દેવાનંદનો સ્વામી મળિયા...જડબુદ્ધિ૦ ૪

અરોગી કરવા અર્ભકને, પાયે કડવેરા ક્વાથ. સંત૦ ૨
જેમ ભમરી ભરે ભારે ચટકો, પલટાવા ઈયળનું અંગ,
તેમ સંત વચન કટૂ કહે, આપવા આપણો રંગ. સંત૦ ૩
જાણો સંત સગા છે સહુના, જીવ જરૂર જાણ,
નિષ્કુળાનંદ નિર્ભય કરે, આપે પદ નિરવાણ. સંત૦ ૪

રાગ : રામગ્રી

ભક્ત થાવું રે ભગવાનનું, છે જો કઠણ કામ,
સુખ સર્વે સંસારના રે, કરવાં જોઈએ હરામ. ભક્ત૦ ૧
દેહ ગેહ દારા દામનું, મેલવું મમતા ને માન,
એહમાંથી સુખ આવે એવું રે, ભૂલ્યે ન પડે ભાન ભક્ત૦ ૨
વિપત આવે વણવાંકથી, તે તો સહેજો શરીરે,
ઉપહાસ કરે આવી કોય રે, તેમાં રહે દેહ ધીરે. ભક્ત૦ ૩
ખુની ન થાય ખમે ઘણું, એવો સહજ સ્વભાવે,
નિષ્કુળાનંદ એવા ભક્તનો, જશ જુગો જુગ કહાવે. ભક્ત૦ ૪

પદ-૧

અંતે જાવું છે ઊઠી એકલા હો જાણજે,
સગાં ન આવે કોઈ સાથ રે મરવાને ટાણે;
પ્રભુ વિના કોણ મુકાવે જમમારથી.
કંઠ રૂંધાશે કફજાળથી હો જાણજે,

રાગ : ગરબી

કાળનાં ગડે નગારાં કાળનાં ગડે.
અગડ ઘેં ઘેં ઘેં નગારાં કાળનાં ગડે; ટેક૦
ઢોલ ને રણતુર વાગે ઝાંઝ ખડેડે,
નેજા ને નિશાન દીસે ફોજું બહુ ફરે. અગડ૦ ૧
નાળ્યું ને જંજાળ્યું સરવે કડે ને ધડે,
આંખ્યું મીચી બેઠો અંધો મનસૂબા ધડે. અગડ૦ ૨
કઠણ વેગે કાળ આવી ઓચીતો અડે,
જળ થોડામાં જીવ જેમ પૂરો તરફડે. અગડ૦ ૩
ચેતવું હોય તો ચેતી લેજો બીજું રહ્યું નડે,
દેવાનંદનો નાથ ભજ્યા વિના નરકે જઈ પડે. અગડ૦ ૪

રાગ : ગરબી

કર પ્રભુ સંગાથે દેહ પ્રીતડી રે, મરી જાવું મેલીને ધનમાલ;
અંતકાળે સગું નહિ કોઈનું રે. ટેક૦
સંસ્કારે સંબંધી સર્વે મળ્યા રે, એ છે જૂઠી માયા કેરી જાળ. અં૦ ૧
મારું મારું કરી ધન મેળવ્યું રે, તેમાં તારું નથી તલભાર. અં૦ ૨
સુખ સ્વપ્ન જેવું છે સંસારનું રે, જેને જાતાં ન લાગે વાર. અં૦ ૩
માટે સેવે તું સાચા સંતને રે, તારા ટળશે ત્રિવિધિના તાપ. અં૦ ૪
અતિ મોટા પુરુષને આશરે રે, બળે પૂર્વજન્મનાં પાપ. અં૦ ૫
એવું સમજીને ભજ ભગવાનને રે, સુખકારી સદા ધનશ્યામ. અં૦ ૬
દેવાનંદનો વહાલો દુઃખ ટાળશે રે, મનવાંછિત પૂરણકામ. અં૦ ૭

રાગ : ગરબી

હેયાના ફૂટયા હરિ સંગે હેત ન કીધું; ટેક૦
 લખયોરાશી કેરું લગડું, તાણી માથે લીધુ. હેયાના૦ ૧
 પેટને અર્થે પાપ કરતાં, પાછું ફરી નવ જોયુજી;
 ચાર દિવસના જીવતર સારુ, મન માયામાં મોહ્યું. હેયાના૦ ૨
 જન્મમરણ દુઃખ ગર્ભવાસનું, તે નવ શકીયો ટાળી;
 માતપિતા યુવતી સુત સંગે, વિસાર્યા વનમાળી. હેયાના૦ ૩
 આળશ ને અજ્ઞાન અતિશે, કામ બગાડ્યું તારું;
 દેવાનંદ કહે દેખ વિચારી, માન કહ્યું તું મારું. હેયાના૦ ૪

રાગ : ગરબી

ભજ્યો નહિ ભગવાનને રે, મળ્યો માણસનો દેહ;
 પ્રીત કરી પરનારમાં હાં રે નીચ સોબત સ્નેહ. ભજ્યો૦ ૧
 મિથ્યા માયાના જોરમાં રે, થયો અંધ અજાણ;
 લાજે વીંટાણો લોકની, હાં રે કરે આપ વખાણ. ભજ્યો૦ ૨
 ચિંતા ઘણી ચિત્તમાં ભરી રે, હાલ ભૂંડા હેરાન;
 ફુટેલ હેયું ને ફેલ આવડે, હા રે મીથ્યા મોટપનું માન. ભજ્યો૦ ૩
 જૂઠાબોલો નથી જાણતો રે, માથે મરવાની ઘાત;
 દેવાનંદ કહે જમ આવશે, હાં રે માર મૂરખ ખાય. ભજ્યો૦ ૪

રાગ : વેરાડી

સગાં કોઈ સાથે નાવે રે મરવાને ટાણે, ટેક.
 માતા પિતા સુત નારી, સ્વારથી આ સંસારી ભારી,

રાગ : જંગલો

ઝડે જબહી પકર્યો ગજકું, છીનમેં લીયો છોડાઈ રે. દુ૦ ૧
 પ્રહલાદકી અતિપીડા પીછાની, પ્રગટ ભએ સ્થંભમાંઈ રે,
 હિરણ્યકશિપુ માર્યો હરિએ, નૃસિંહ વેશ બની રે. દુ૦ ૨
 પાંડવકું લાક્ષાગૃહ જ્યારે, તાકુ લીને બચાઈ રે,
 પાંચાળી કે ચીર પુરનકું, ધીર તજી આએ ધાઈ રે. દુ૦ ૩
 જ્યાં જ્યાં ભીડ પડત ભક્તનકું, ત્યાં ત્યાં હોત સહાઈ રે,
 દયાનંદકો નાથ દયાળુ, ભજો ભાવ ઉર લાઈ રે. દુ૦ ૪

રાગ : જંગલો

સ્વપ્નુ સમજો રે આ સંસારને, દુઃખ દરિયો વિશાળજી;
 પડ્યા પાછા નવ નીસરે, કોટિવાર ગળે કાળજી. સ્વપ્નુ૦ ૧
 માત તાત સુત જીવતી, સહુ સ્વારથીઓ સાથજી;
 કામ સાધી કોરે રહે, દેવે જમડાને હાથજી. સ્વપ્નુ૦ ૨
 સગાં સંબંધી સહુ મળી, મોટો કીધો આપી માનજી;
 વેગે ચડ્યો વહેવારને, ભૂલ્યો ભક્તિનું ભાનજી. સ્વપ્નુ૦ ૩
 અશ્વ વહેલ્યું પલંગ પાલખી, હાથી હિંડોળા ખાટજી;
 મેલી જાવું જીવને એકલા, મારું માનો શા માટજી. સ્વપ્નુ૦ ૪
 મહોલ ઝરુખા માળિયાં, રૂડી રંગીન મેડીજી;
 તેને મેલાવી જમ મારતા, તુરત લઈ જાશે તેડીજી. સ્વપ્નુ૦ ૫
 ખાનપાન સુખસેજમાં, રહેતા હેયે હુલાસજી;
 દયાનંદ કહે હરિ ન ભજ્યા, થયાં નરકે નિવાસજી. સ્વપ્નુ૦ ૬

અંતકાળે ઉઠી જાવે રે. મરવાને૦ ૧
 જીવને જમ લેવા આવે, પાપ કર્યાં તે પીડા પાવે,
 પામર નર બહુ પસ્તાવે રે. મરવાને૦ ૨
 મિથ્યા બોલી માયા મેળી, તે દાટી રે નાવે ભેળી,
 વણસમજ્યો વીલખાવે રે. મરવાને૦ ૩
 દેવાનંદ કહે સુખકારી, ભજ્યા નહિ ગિરિધારી,
 સંત વિના કોણ સમજાવે રે. મરવાને૦ ૪

રાગ : ઘોળ

શીલવંતા સાધુ સાંભળજો કરી પ્રીતિ, ટેક.
 આઠ પ્રકારે અબળા તજવી, મન ઈન્દ્રિયને જીતી રે. શી૦ ૧
 નારી કથા શ્રવણ ન ધરવી, તે વિખવેલી કા'વે;
 તેની કીરતી તે નવ કરવી, ભૂલે મન ભરમાવે. શી૦ ૨
 વનિતા હાસ વિનોદ કરીને, રાત દિવસ જ્યાં રે'વે;
 તે ઠેકાણે સાચા મુનિવર, જાણી પાવ ન દેવે. શી૦ ૩
 અબળા અંગે કાળી ગોરી, નેણ ભરી નહિ દેખે;
 બાળ વૃદ્ધ નવ જોબનવાળી, તે માદક સમ લેખે રે. શી૦ ૪
 છેટે રહીને છાની વાતો, કામનીઓને કહાવે;
 દેવાનંદ કહે તે પોતાનું, હાથે નાક વઢાવે રે. શી૦ ૫

રાગ : હુમરી

દુસરો કોન સુખદાઈ શ્યામ બીન, દુસરો કોન સુખદાઈ રે, ટેક.
 ધીરજતા ધ્રુવકી ઉર ધારી, અચળ પદ દીઓ આઈ રે,

સંવત ૧૮૮૨ ના ફાગણ વદી ૬ છઠ્યને
 દિવસ સ્વામી શ્રીસહજાનંદજી મહારાજ શ્રી અમદાવાદ
 મધ્યે શ્રીનરનારાયણના મંદિરને સન્મુખ વેદિકા ઉપર
 ગાદીતકિયે યુક્ત જે ઢોલિયો તે ઉપર વિરાજમાન
 હતા, ને સર્વે શ્વેત વસ્ત્ર ધારણ કર્યા હતાં, ને કોટને
 વિષે ગુલાબનાહાર પહેર્યા હતા, ને પાઘને વિષે બેઉ
 કોરે ચમેલીના પુષ્પના તોરા ઝૂકી રહ્યા હતા, ને બેઉ
 કાન ઉપર ગુલાબના ગુચ્છ વિરાજમાન હતા, ને
 ગુલાબનો મોટો ગુચ્છ હસ્તકમલમાં લઈને મુખારવિંદ
 ઉપર ફેરવતા હતા, ને પોતાના મુખારવિંદની આગળ
 મુનિ તથા દેશદેશના હરિભક્તની સભા ભરાઈને
 બેઠી હતી.

પછી સંધ્યા આરતી થઈ રહી તે કેડે કુબેરસિંહે
 શ્રીજી મહારાજ પ્રત્યે પ્રશ્ન પૂછ્યો જે, “હે મહારાજ!
 જે પુરુષને ભગવાનનો નિશ્ચય પોતાના હૃદયમાં યથાર્થ
 થયો હોય તે નિશ્ચય ક્યારેય ન ડગે તે ઉપાય કહો.”
 પછી શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા જે, “આ વાત તો સૌને
 સાંભળવા યોગ્ય છે, તે માટે સર્વે સાવધાન થઈને

વચનામૃત **૪૫૩**

સાંભળો જે, પ્રત્યક્ષ એવા જે ભગવાન તેનું આવી રીતે માહાત્મ્ય જાણે તો નિશ્ચય ડગે નહિ, તે માહાત્મ્ય કહીએ છીએ જે, આ સત્સંગને વિષે જે ભગવાન વિરાજે છે તે જ ભગવાનમાંથી સર્વે અવતાર થયા છે, ને પોતે તો અવતારી છે. ને સર્વેના અંતર્યામી છે. ને એ જ અક્ષરધામને વિષે તેજોમય છે, ને સદા સાકારરૂપ છે, ને અનંત ઐશ્વર્યયુક્ત છે, ને એ જ અનંત બ્રહ્માંડના રાજાધિરાજ છે, ને અક્ષરધામના પણ કારણ છે, તે ભગવાન જ્યારે રામાવતારનું ચરિત્ર કરે ત્યારે જાણીએ જે રામચંદ્રજી છે, ને જ્યારે શ્રીકૃષ્ણની લીલા આચરે ત્યારે જાણીએ જે શ્રીકૃષ્ણ છે, એ જ પ્રકારે જે જે અવતારની ક્રિયા જાણ્યામાં આવે ત્યારે એમ સમજવું જે મોરે ભગવાનના જેટલા અવતાર થયા છે તે સર્વે આમાંથી થયા છે ને એ જ ભગવાન સર્વે અવતારના કારણ છે એમ સમજે તો તેનો નિશ્ચય ડગે નહિ. ને એમ ન સમજે તો કાંઈક ડગમગાટ થાય ખરો. એનો એ ઉત્તર છે. ને તે જ શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન પોતે શ્રીનરનારાયણરૂપે કરીને ધર્મ થકી ભક્તિને વિષે પ્રગટ

૪૫૪ **વચનામૃત**

થયા છે. તે માટે આ શ્રીનરનારાયણને અમે અમારું રૂપ જાણીને અતિ આગ્રહ કરીને સર્વેથી પ્રથમ આ શ્રીનગરને વિષે પધરાવ્યા છે. માટે આ શ્રીનરનારાયણને વિષે ને અમારે વિષે લગારે પણ ભેદ સમજવો નહિ. ને બ્રહ્મધામના નિવાસી પણ એ જ છે.” એવી રીતનાં શ્રીજી મહારાજનાં વચન સાંભળીને વળી કુબેરસિંહે પૂછ્યું જે, “હે મહારાજ ! તે બ્રહ્મપુર કેવું છે તેનું રૂપ કહો ને તેને વિષે જે ભગવાનના ભક્ત છે તેનું રૂપ કહો.” પછી શ્રીજી મહારાજ બોલ્યા જે, “અક્ષરરૂપ જે બ્રહ્મ છે તે જ શ્રીપુરુષોત્તમ નારાયણને રહેવા સારુ ધામરૂપ થયું છે ને સર્વ અક્ષર બ્રહ્મ થકી ભગવાનના ધામરૂપ જે અક્ષર બ્રહ્મ તે અનાદિ છે ને તે બ્રહ્મધામને વિષે બહુ પ્રકારના મોહોલ છે. તે મોહોલું ને વિષે બહુ પ્રકારના ગોષ્પ ને બહુ પ્રકારના ઝરૂખા છે, ને બહુ પ્રકારની તેને અગાશીયું છે, તેને વિષે બહુ ચિત્રવિચિત્રપણું છે, ને બહુ પ્રકારના ફુવારા છે, ને બહુ પ્રકારના બાગબગીચા છે, ને તેમાં ફૂલ પણ અનંત જાતનાં છે, ને તેજોમય છે, ને અનંત છે, ને એને

વચનામૃત **૪૫૫**

કોઈ ધામની ઉપમા ન દેવાય તેવું છે. અને ગોલોક પણ એને કહીએ છીએ ને અનંત અન્ય ધામની વિભૂતિયું તે થકી અસંખ્ય કોટિ જાતની શોભાનું અધિકપણું છે ને અપાર છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત છે, જેમ આકાશ અપાર છે તેની ચારે કોરે જોઈએ તે કોઈ દિશામાં અંત આવતો નથી. તેમ એ ભગવાનના ધામનો હેઠે, ઉપર ને ચારે કોરે અંત નથી કેમ જે, એ અપાર છે. તેનો જો પાર લેવા માંડે તો પાર આવે નહિ એવું મોટું બ્રહ્મપુર છે. ને બ્રહ્મપુરને વિષે જે પદાર્થ છે તે સર્વે દિવ્ય ચૈતન્યમય છે, ને તે ધામને વિષે અસંખ્ય પાર્ષદ રહ્યા છે. તે કેવા છે તો દિવ્ય આકાર સહિત ને તેજોમય છે, ને સર્વ ભૂત પ્રાણી માત્રના અંતર્યામી છે. તે સર્વે ભગવાનની સેવામાં નિરંતર તત્પર રહ્યા છે. ને તે જ ધામના જે પતિઅને અક્ષરાદિક મુક્તના સ્વામી ને પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ જે છે તે જ આ સત્સંગને વિષે વિરાજમાન છે. આવો જેને નિશ્ચય છે, તે જ બ્રહ્મધામને પામે છે.” ઈતિ વચનામૃતમ્ અમ. ॥ ૬ ॥

૪૫૬ **માનસી પૂજાની વિધિ**

માનસી પૂજાની વિધિ

માનસી પૂજા કરવાનો હેતુ એ છે કે, ભગવાનમાં પ્રીતિ થાય, મનની સ્થિરતા વિના માનસી પૂજા થઈ શકતી નથી માટે મનને સ્થિર કરવા પ્રથમ આત્મવિચાર કરવો જે, સ્થૂલ, સૂક્ષ્મ અને કારણ એ ત્રણ દેહથી નોખો ચૈતન્ય રૂપ જે આત્મા, તે મારું સ્વરૂપ છે, કહેતા હું અક્ષરબ્રહ્મ છું. અને મારે વિષે પુરુષોત્તમ નારાયણ અખંડ વિરાજમાન છે. આ પ્રમાણે પોતાના આત્માને અક્ષરબ્રહ્મની સાથે ભાવના કરીને, મને કરીને કલ્પેલાં જળ, ચંદન, વસ્ત્ર, આભૂષણ, પુષ્પ, ફળ વિગેરે પદાર્થોથી ભગવાનની માનસી પૂજા કરવી.

પ્રાતઃ કાળની પહેલી માનસી પૂજા

પ્રથમ પોતાના આત્માને વિષે મુક્ત મંડળ સહિત દિવ્યમૂર્તિ શ્રીહરિનું ધ્યાન કરવું. શ્રીહરિ પલંગમાં પોઢેલા છે એમ ભાવના કરી, પ્રાર્થના કરીને જગાડવા. ત્યારપછી મનુષ્યલીલાના સ્મરણ માટે ભગવાનને શોચદંતધાવનાદિ ક્રિયા કરવી, ઋતુ અનુસાર ઘણા

જળથી સ્નાન કરાવવું. ત્યારબાદ ઋતુ અનુસાર શ્રીજીના દરેક અંગમાં યથા યોગ્ય વસ્ત્ર તથા અલંકાર ધારણ કરાવવા. ત્યારબાદ ઋતુ અનુસાર ચંદનાદિ ઉપચારોથી શ્રીજીની પૂજા કરવી. ઋતુ પ્રમાણે પુષ્પના હાર ધરાવવા ત્યાર પછી પોતાને મનભાવતાં ભોજન ભગવાનને ધરાવવા, સાકર, કેશર, કસ્તુરી, બદામ વગેરેથી યુક્ત ઉકાળેલ દૂધ તથા મગજ, જલેબી, અડદીયા, પુરી વગેરે પકવાન શ્રીજીને જમાડવા, જળપાન કરાવી મુખવાસ અર્પણ કરી આરતી ઉતારી, પ્રદક્ષિણા દંડવત પ્રણામ, સ્તુતિ આદિક કરીને શ્રીહરિને મળવું. ત્યાર પછી પ્રસાદીનાં ભોજન જમાડવા, મને પણ શ્રીહરિએ પ્રસાદ આપ્યો તે હું જમ્યો. એવી ભાવના કરવી. શ્રીહરિ મારા આત્મામાં વિરાજમાન છે અને હું તેમની સેવામાં છું એમ ભાવના કરવી.

જમતી વખતની ઊંચુ માનસી પૂજા

ભોજન કરાવતી વખતે પોતાના આત્મામાં વિરાજ રહેલા શ્રીહરિનું ચિંતવન કરી, શ્રીહરિને

પીતાંબર આદિક સમયને અનુકુળ વેષ ધારણ કરાવવો પછી બાસુંદી, દૂધપાક, શીખંડ, પુરી, શીરો, કંસાર, બિરંજ, માલપુવા, સેવો, મોહનથાળ આદિક વિવિધ પ્રકારના શાક, અથાણા, ભાત, દાળ આદિક ચાર પ્રકારના ભોજનો, સુવર્ણના થાળમાં ધારણ કરી તે થાળ સુવર્ણના બાજોટ પર ધારણ કરવો અને ત્યાર પછી તે ભોજનના થાળ સન્મુખ શ્રી સહજાનંદ સ્વામી મહાપ્રભુને બેસવા માટે એક સુવર્ણનો બાજોટ મુકીને તેના પર કસુંબલ આસન પાથરીને શ્રીહરિને ભોજન કરવા પ્રાર્થના કરવી. “હે મહારાજ, હે ભક્તવત્સલ, હે ધર્મધુરંધર ! સર્વ પ્રકારનાં ભોજનો મેં તૈયાર કરેલ છે. માટે આપ કૃપાળુ જમવા પધારો એમ પ્રાર્થના કરીને શ્રીજીને સુવર્ણ બાજોટ પર બેસાડીને ચંદન અક્ષત પુષ્પાદિથી પૂજવા પછી સુવર્ણના થાળમાં રહેલા ભક્ષ્ય, ભોજ્ય, લેહ, ચોષ્યાદિ ચારે પ્રકારના ભોજનો શ્રીજીને જમાડવા. ત્યાર પછી જમીને તૃપ્ત થયેલા જાણીને આચમન સહિત જલપાન કરાવીને મુખવાસ અર્પણ કરી આરતી ઉતારી પ્રદક્ષિણા દંડવત સ્તુતિ આદિક કરી, શ્રીહરિને મળવું.

ત્યાર પછી શ્રીહરિએ મને પણ પ્રસાદ આપ્યો છે એવી ભાવના કરવી અને મુક્ત મંડળ સહિત શ્રીહરિને અક્ષરધામ રૂપ પોતાના આત્મામાં સુંદર પલંગ પર પોઠાડવા, અને હું શ્રીજીના ચરણાર્વિંદની સેવામાં છું. એવી ભાવના કરવી.

ઉત્થાપન સમયની ત્રીજી માનસી પૂજા

ચાર વાગે ઉત્થાપન સમયે પહેલાંની જેમ ભાવના કરીને, શ્રીહરિને જગાડવા “હે મહારાજ, ઉઠવાનો સમય થયો છે માટે આપ જાગૃત થાઓ.” એમ પ્રાર્થના કરીને પછી જાગૃત થયેલા શ્રીહરિનું સુગંધીમાન પુષ્પોના હાર તોરા ગુચ્છ ગજરા બાજુબંધ વગેરેથી પૂજન કરવું. ત્યારબાદ દ્રાક્ષ, કેરી, દાડમ, પપૈયું, જાંબુ, નારંગી, કાજુ આદિ સુકો-લીલો મેવો જમાડી જલપાન કરાવી મુખવાસ અર્પણ કરી પ્રસાદીના ઉપચારોથી મુક્તોનું પૂજન કરવું. અને પ્રસાદીના ફળો તેમને જમાડવાં. શ્રીહરિએ મને પણ પ્રસાદ આપ્યો તે હું જમ્યો અને શ્રીહરિ મુક્ત મંડળ સહિત અક્ષરધામરૂપી મારા આત્મામાં વિરાજમાન છે એવી ભાવના કરવી.

સાયંકાળની ચોથી માનસી પૂજા

સંધ્યા સમયે પહેલાંની પેઠે બ્રહ્મસ્વરૂપની ભાવના કરીને, મહારાજાધિરાજની શોભાથી યુક્ત અનેક કોટિ મુક્તોએ સેવેલા શ્રીહરિકૃષ્ણ મહારાજનું ચિંતવન કરીને ત્યાર પછી ભારે વસ્ત્ર, અલંકાર, પુષ્પોના હારાદિક ઉતારીને સૂક્ષ્મ કોમળ ઘાટાં વસ્ત્ર પહેરીને બેઠેલા શ્રીહરિનું ચંદનાદિ ઉપચારોથી પૂજન કરીને શ્રીજીને ખીચડી, કઠી, પાપડ, અથાણા, શાક, વડાં આદિક સામગ્રી સહિત શીરો, પુરી, ભજ્યાં ને દૂધ ભાત આદિક ભોજનો જમાડી જલપાન કરાવવું ત્યાર પછી મુખવાસ અર્પણ કરવો. પછી શ્રીહરિને સુંદર સિંહાસન પર વિરાજમાન કરીને આરતી ઉતારીને ધૂન, સ્તુતિ, પ્રદક્ષિણા દંડવત પ્રણામ કરવા ત્યાર પછી પ્રસાદીના ઉપચારોથી મુક્તોનું પૂજન કરીને પ્રસાદીના ભોજનો જમાડી, જલ પાન કરાવી મુખવાસ આપવો. પછી મને પણ શ્રીજીએ પ્રસાદ આપ્યો તે હું જમ્યો અને શ્રીહરિ મુક્ત મંડળ સહિત મોટી સભામાં દિવ્ય સિંહાસન ઉપર વિરાજમાન છે. અને હું તેમની સેવામાં છું. એવી ભાવના કરવી.

રાત્રીની પાંચમી માનસી પૂજા

શયન આરતી સમયે શ્રીહરિનું ચંદનાદિક ઉપયારોથી પૂજન કરી સાકર સહિત ઉકાળેલ દૂધનું પાન કરાવી એલચી, સોપારી, કાથો, ચુનો એ આદિકે યુક્ત નાગરવેલનું પાન મુખવાસ માટે અર્પણ કરવું. પછી આરતી ધૂન, સ્તુતિ, પ્રદક્ષિણા, દંડવત વગેરે કરીને શ્રીહરિને મળવું. પછી પ્રસાદીના ઉપયારોથી મુક્તોનું પૂજન કરી પ્રસાદીનું દૂધપાન કરાવી, જલપાન કરાવી મુખવાસ આપવો અને મને પણ શ્રીહરિએ પ્રસાદ આપ્યો ને હું જમ્યો એવી ભાવના કરવી પછી શ્રીજીને અક્ષરધામરૂપ પોતાના આત્મામાં પ્રેમરૂપી પલંગ ઉપર અથવા તો સુંદર, કોમળ, મખમલનું ગાદલું, ગાલ મસુરીયા, ઓશીકું, ઓછાડ, મચ્છરદાની આદિક સામગ્રીથી યુક્ત સુંદર પલંગ ઉપર શયન કરાવવું, સર્વે મુક્તો પણ શ્રીજીના ધ્યાનમાં નિમગ્ન છે અને હું શ્રીહરિના ચરણ દબાવવા એ આદિક સેવા કરતાં તેમના મુખનું દર્શન કરું છું. આવી ભાવના કરી પૂજાની સમાપ્તિ કરવી. ઉપર મુજબ પાંચે માનસી પૂજા કરવી.

માનસી પૂજા કરતી વખતે પ્રથમ પોતાને વિષે બ્રહ્મસ્વરૂપની ભાવના કર્યા પછી જે સમયની માનસી પૂજા કરવાનો પ્રારંભ કરવો હોય તેથી પહેલાની માનસી પૂજા વખતે ભગવાનને કેવા વસ્ત્ર અલંકારાદિક ધારણ કરાવીને બિરાજમાન કર્યા હતા અથવા કેવી રીતે પોઢાડ્યા હતા તે સર્વ અનુસંધાન રાખી તે પ્રમાણે જ તે સ્વરૂપનું ચિંતવન કરીને ત્યાર પછી યથા સમયે માનસિક પૂજા કરવાની શરૂઆત કરવી.

આ પ્રમાણે ભક્તજને હંમેશા પાંચ વખત જુદી જુદી માનસિક પૂજાઓ અતિ શ્રદ્ધાએ કરીને પ્રેમપૂર્વક કરવી. જે ભક્તજનો પોતાના ધર્મ નિયમમાં સાવધાન પણે વર્તી ઉપર કહ્યા પ્રમાણે પ્રેમપૂર્વક માનસી પૂજા કરશે તેનો શ્રીજીને વિષે અતિશય સ્નેહ વૃદ્ધિ પામશે.

અથ ભગવત્ સ્મરણ ।

હસ્તે અક્ષત પુષ્પાનિ ગૃહીત્વા
વાણી મંગલ રુપિણી ચ હસિતં યસ્યાસ્તિ વૈ મંગલમ્
નેત્રે મંગલદે ચ દોર્બિલસિતં નૃણાં પરં મંગલમ્ ।
વક્ત્રં મંગલકૃચ્ચ પાદચલિતં યસ્યાચ્ચિત્તં મંગલમ્
સોઽયં મંગલ મૂર્તિરાશુ જગતો નિત્યં ક્રિયાન્ મંગલમ્ ॥
(પુષ્પ ભગવાનને ચડાવી દેવાં)

શિખાબંધનમ્

શ્રીધર શ્રીપતે સ્વામિન્ ભક્તાનામભયંકર ।
તિષ્ઠ દેવ શિખાબન્ધે સ્વામિનારાયણ પ્રભો ॥
(પછી હાથ ધોઈ નાંખવા)

અથ યજમાન ભાલે તિલકં કુર્યાત્ ।

॥ હરિઃ ઐ સ્વસ્તિ નઽ ઇન્દ્રો વૃધ્ધશ્રવાઃ સ્વસ્તિ નઃ પૂષા
વિશ્વવેદાઃ સ્વસ્તિ નસ્તાક્ષર્યોઽ અરિષ્ટનેમિઃ સ્વસ્તિનો
બૃહસ્પતિર્દધાતુ ॥ ૫

હસ્તે રક્ષાબન્ધનમ્

મંત્રાર્થાઃ સફલાઃ સંતુ સંતુ પૂર્ણાં મનોરથાઃ ।
શત્રૂણાં બુદ્ધિનાશોઽસ્તુ મિત્રાણામુદયસ્તવ ॥

અથ યજ્ઞોપવીત ધારણ વિધિ ।

॥ હરિઃ ઐ તચ્ચક્ષુર્દેવહિતં પુરસ્તાચ્છુક્રમુચ્ચરત્ । પશ્યેમ
શરદઃ શતં જીવેમ શરદઃ શતં શ્રૃણુયામ શરદઃ શતં
પ્રબ્રવામ શરદઃ શતં અદીનાઃ સ્યામ શરદઃ શતં ભૂયશ્ચ
શરદઃ શતાત્ ॥ ૫

યજ્ઞોપવીતં પરમં પવિત્રં
પ્રજાપતેર્યત્સહજં પુરસ્તાત્ ।
આયુષ્યમગ્રં પ્રતિમુંચ શુભ્રં
યજ્ઞોપવીતં બલમસ્તુ તેજઃ ॥

અથ આચમન વિધિઃ ।

વારત્રયં આચમનં કુર્યાત્
ઐ અવતારિણે શ્રી સ્વામિનારાયણાય નમઃ ।
ઐ અવતારિણે શ્રીહરિકૃષ્ણાય નમઃ ।
ઐ અવતારિણે શ્રી સહજાનંદાય નમઃ ।
ઐ માધવાય નમઃ હસ્ત પ્રક્ષાલતમ્

અથ પ્રાણાયામ વિધિઃ

વારત્રયં પ્રાણાયમં કુર્યાત્,
ઐ શ્રી સ્વામિનારાયણ નમઃ ।

अथ शान्तिपाठ ।

हस्ते अक्षत पुष्पाणि गृहीत्वा अधोनिर्दिष्टाः मंत्राः पठेत्
 ५१ ॐ द्यौः शान्तिरन्तरिक्षं (गूं) शान्तिः पृथिवी शान्तिरापः
 शान्तिरोषधयः शान्तिः । वनस्पतयः शान्तिर्विश्वेदेवाः
 शान्तिर्ब्रह्मशान्तिः सर्वं (गुं) शान्तिः शान्तिरेव शान्तिः
 सा मा शान्तिरेधि ॥ ५१

हरिः शान्तिं हरिकृष्णः शान्तिं कृष्णः प्रयच्छतु ।
 भक्तिधर्मात्मजस्तुभ्यं चैवं शान्तिं प्रयच्छतु ॥
 शान्तिं यच्छतु ते देवः स्वमिनारायणः प्रभुः ।
 नारायणमुनिस्तुभ्यं शान्तिं यच्छतु सर्वदा ॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः । सुशान्तिर्भवतु ।
 सर्वारिष्टसर्वोपद्रवशान्तिर्भवतु ।
 (पुष्प, योषा (भगवान्ने यडावी देवा)

सर्वविघ्नोपशान्तये अथ गणपति स्मरणम्

सुमुखश्चैक दंतश्च कपिलोगजकर्णकः ।
 लंबोदरश्च विकटो विघ्ननाशो विनायकः ॥
 धूमकेतुर्गणाध्यक्षो भालचंद्रो गजाननः ।
 द्वादशैतानि नामानि यः पठेच्छृणुयादपि ।

विद्यारंभे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा ।
 संग्रामे संकटे चैव विघ्नस्तस्य न जायते ॥
 शुक्लांबरधरं देवं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
 प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वं विघ्नोपशान्तये ।
 ॐ श्री सिद्धि बुद्धि सहित
 श्रीमन्महागणाधिपतये नमः ।

अथ भगवत् स्मरण ।

वर्णिवेषरमणीय दर्शनं मन्दहासरुचिरान नाम्बजम् ।
 पूजितं सुरनरोत्तमैर्मुदाधर्मनंदनमहं विचिन्तये ॥
 मंगलं भगवान् विष्णुर्मंगलं गरुडध्वजः ।
 मंगलं पुण्डरीकाक्षो मंगलायतो हरिः ॥
 तदेव लगनं सुदिनं तदेव, ताराबलं चंद्रबलं तदेव ।
 विद्याबलं दैवबलं तदेव, लक्ष्मीपते तेंऽघ्नियुगं स्मरामि ॥
 (आ प्रभाषे भगवत् स्मरण करी पूजा निमित्तनो संकल्प करवो)

अथ संकल्प ।

ॐ विष्णुर्विष्णुर्विष्णुः । श्रीमद् भगवतो महापुरुषस्य,
 विष्णोराज्ञया प्रवर्तमानस्य, अद्य ब्रह्मणो, द्वितीये परार्धे,
 श्री श्वेतवाराहकल्पे, सप्तम वैवस्वतमन्वन्तरे, अष्टाविंशतितमे

कलियुगे, कलिप्रथम चरणे, भूर्लोक, जंबूद्वीपे, भारतवर्षे
 आर्यावर्तान्तर्गत, ब्रह्मावर्तैकदेशे, गुजरात प्रान्ते,
 साभ्रमत्यास्तीरे श्रीनगरे अत्राद्य नारायण संवत्सरे नारायण
 अयने नारायण ऋतौ महामांगल्य फलप्रद मासोत्तम मासे,
 नारायण मासे, नारायण पक्षे नारायण तिथौ नारायण वासरे
 यथायथं राशिस्थान स्थितेषु सर्वेषु ग्रहेषु अहं मम आत्मनः
 श्रुति स्मृति पुराणोक्त फल प्राप्त्यर्थं धर्मार्थं काममोक्षाख्य
 चतुर्विध पुरुषार्थं फल प्राप्त्यर्थं श्री स्वामिनारायण देवता
 पीत्यर्थं यथाशक्ति यथा मिलीतोपचारद्रव्यैः अनेक कोटि
 ब्रह्मांडाधीश्वरस्य पूर्णं पुरुषोत्तमस्य भगवतः श्री
 स्वामिनारायणस्य पूजनं करिष्ये ॥

अथ पृथ्वी पूजन ।

हस्ते गन्धाक्षत पुष्पाणि गृहीत्वा

पृथ्वी त्वया धृता लोका देवि ! त्वं विष्णुना धृता ।
 त्वं च धारय मां देवि ! पवित्रं कुरु चासनम् ॥

ॐ पृथ्वी कूर्मानंतवाराह देवताभ्यो नमः ।
 सकलोपचारार्थं गंधाक्षतपुष्पैः संपूजयामि ॥

अथ दिक् रक्षण विधिः

वाम हस्ते गौर सर्सपान् गृहीत्वा

अपसर्पन्तु ते भूता ये भूता भूमि संस्थिताः ।
 ये भूता विघ्नकर्तारस्ते नश्यन्तु शिवाज्ञया ॥
 अपक्रामन्तु भूतानि पिशाचाः सर्वतो दिशम् ।
 सर्वेषामविरोधेन पूजाकर्म समारभे ॥
 उपरिस्थितान्मंत्रात् पठित्वागौर सर्सपान् चतुर्दिक्षुवि किरेत्

१. वारत्रयंतालीदानम् ।
२. वारत्रयं वामपादं भूर्मोतानम् ।
३. दक्षिणहस्तेन चक्षुषोः जल स्पर्शः
 द्रव्याक्षत पुष्पाणि गृहीत्वा
 ॐ स्वामिनारायणाय परमात्मने नमः ।
 ॐ लक्ष्मीनारायणाय नमः ।
 ॐ नरनारायणाय नमः ।
 ॐ श्रीमन्महागणाधिपतये नमः ।
 ॐ उमामहेश्वराभ्यां नमः ।
 ॐ वाणीहिरण्यगर्भाभ्यां नमः ।
 ॐ कुलदेवेभ्यो नमः ।

ॐ ईष्टदेवाय नमः ।

ॐ सर्वेभ्यो देवेभ्यो नमः ॥

(भगवतः चरणयोः समर्पयेत्)

अथ कलश पूजन विधि :

स्ववामभागे अक्षतपुंजोपरि कलशं निधाय
कलशस्य मुखे विष्णुः कण्ठे रुद्रः समाश्रितः ।
मूले तत्र स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणाः स्मृताः ॥
कुक्षौ तु सागराः सर्वे सप्तद्वीपा वसुंधरा ।
ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः सामवेदो ह्यथर्वणः ॥
गंगे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति ।
कावेरि नर्मदे सिन्धु जलेऽस्मिन् सन्निधिकुरु ॥
सर्वे समुद्राः सरितस्थीर्थानि जलदा नदाः ।
आयान्तु देव पूजार्थं दुरितक्षयकारकाः ॥

अथ कलशे वरुणावाहान विधिः ।

गन्धाक्षतपुष्पाणि गृहीत्वा कलशे वरुण मावाहयेत्
आवाहयामि देवेश वरुणं यादसां पतिम् ।
पापनाशकरं दिव्यम् कलेशऽस्मिन् शुभावहम् ॥
नमो नमस्ते स्फटिकप्रभाय सुश्रेतहाराय सुमंगलाय ।

सुपाशहस्ताय झषासनाय जलाधिनाथाय नमो नमस्ते ॥
अस्मिन् कलशे वरुणं सांगं सपरिवारं सायुधं
सशक्तिकं सतीर्थमावाहयामि स्थापयामि ॥

(वम्, वम् इत्थमष्टौ वारंमुक्त्वा पुष्पाणि कलश मध्ये
क्षिपेत् कलशस्य चतुर्दिक्षु ऋग्वेदादीन पूजयेत् ।
इन्द्रादीन पूजयन्त)

अथ पूर्वे ॐ इन्द्राय नमः । दक्षिणे ॐ यमामय नमः ।
पिश्चमे ॐ वरुणाय नमः । उत्तरे ॐ कुबेराय नमः ।
कलशमध्ये - अपांपतये वरुणाय नमः ॥ सर्वोपचारार्थं
गंधाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ।

॥ ॐ आपो हिष्ण मयोभुवस्तानऽऊर्जेदधातन । महेरणाय
चक्षसे ॥ यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेहनः
उशतीरिव मातरः । तस्माऽ अरंगमाम वो यस्य क्षयाय
जिन्वथ । आपो जनयथा च नः ॥

अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थां गतोऽपि वा ।

यः स्मरे त्पुंडरीकाक्षं स बाह्याभ्यंतरः शुचिः ॥

(कलश पूजनं विधाय भगवतः सन्निकटेस्थापयेत्)

अथ शंख पूजन विधिः

(पाञ्चजन्याय विद्महे पावमानायधीमहि तन्नो शंखः प्रचोदयात्)

त्वं पुरा सागरोत्पन्न विष्णुना विधृतः करे ।

नादितः शत्रुनाशार्थं पांचजन्य ! नमोऽस्तु ते ॥

॥ ॐ शंखस्थ देवतायै नमः । प्रार्थना पूर्वक नमस्कारान्
समर्पयामि - सकलोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ।

(इति मंत्रेण शंखं पूजयेत्)

अथ घंटा पूजन विधिः

आगमार्थं तु देवानां गमनार्थं दु रक्षसाम् ।

घंटांनादं प्रकुर्वीत पश्चाद् घंटां प्रपूजयेत् ॥

ॐ घंटास्थ गरुडदेवतायै नमः स्नानं समर्पयामि ।

सकलोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ॥

अथ दीप पूजन विधि ।

भो दीप देवरुपस्त्वं कर्मसाक्षी ह्यविघ्नकृत् ।

यावत् कर्म समाप्तिः स्यात्तावदत्रस्थिरो भव ॥

ॐ दीपाधिष्ठित परमात्मने श्री स्वामिनारायणाय नमः ।

प्रार्थना पूर्वक नमस्कारान् समप्रयामि ।

सकलोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ।

अथ सूर्य पूजन विधिः ।

(हस्ते गन्धाक्षत पुष्पाणिगृहीत्वा)

ध्येयः सदा सवितृमंगलमध्यवर्ती

नारायणः सरिसजासनसंनिविष्टः ।

केयूरवान्मकरकुं डलवान्किरीटी

हारी हिरण्मयवपुर्धृत शंखचक्रः ॥

ॐ सूर्य मंडलान्तर्वर्तिने भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । ध्यायामि ।

ॐ त्रिभुवन भास्कराय नमः ।

यथाशा विमलाः सर्वाः सूर्य भास्करभानुभिः ।

तथाशाः सफला मह्यं कुरु नित्यं ममार्घ्यतः ॥

ॐ सूर्य मंडलान्तर्वर्तिने भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः हस्तयोः अर्घ्यं समर्पयामि ।

अथ ध्यानम् ।

(हस्ते दुर्वाक्षतान् गृहीत्वा)

॥ ॐ गणानान्त्वा गणपतिं गूं हवामहे
प्रियाणान्त्वा प्रियपतिं गूं हवामहे
नीधीनान्त्वा निधिपतिं गूं हवामहे वसो मम
आहमजानिगर्भधमा त्वमजासि गर्भधम् ॥ ॥

ॐ श्री गं गणपतये नमः ॥

श्वेतांगं श्वेतवस्त्रंसितकुसुमगणैः पूजितं श्वेतगंधैः
क्षीराब्धौ रत्नदीपैः सुरतरुविमले रत्नसिंहासनस्थम् ।
दोर्भिः पाशां कुशेष्टाभयधृतिविशदं चंद्रमौलिं त्रिनेत्रं
ध्यायेच्छान्त्यर्थमीशं गणपतिममलं श्रीसमेतं प्रसन्नम् ॥
ॐ श्री सिद्धि-बुद्धि सहित श्रीमन् महागणाधिपतये
नमः । ध्यायामि ।

अथ आवाहनम् ।

आगच्छ देवदेवेश तेजोराशे ! जगत्पते ।
क्रियमाणं माया पूजां गृहाण सुरसत्तम ॥

अथ आसनम् ।

दुर्वाकुरैः सुहरितैः आनीतैः सुकुमारिभिः ।
निर्मितं ब्रह्मणा पूर्वमासनं प्रतिगृह्यताम् ॥

अथ पाद्यम् ।

तीर्थात् संगृह्य यत्नेन सुगंधि मिश्रितं मया ।
पाद्यार्थमुदकं दत्तं संगृहाण सुरेश्वर ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः पाद्यम् समर्पयामि ।

अथ अर्घ्यम् ।

(फल पुष्प चंदन युतं जलं)
फलमर्घ्यं गृहाण त्वं गंधपुष्पजलावन्तिम् ।
भक्त्या तुभ्यं प्रदास्यामि प्रसीद गणनायक ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः हस्तयोः अर्घ्यम् स्मर्पयामि ।

अथ आचमनम्

आचम्यतां गणाधीश मयानीतं सुवासितं ।
जलं सुमधुरं देव तीर्थस्थानसमाश्रितम् ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः अर्घ्यान्ते आचमनीयं समर्पयामि ।

अथ स्नानम् ।

मयानीतं जलं पुण्यं सागरेभ्यः सुयत्नतः ।
स्नानार्थं गृह्यतां देव शांतिं मे कुरु सर्वतः ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः स्नानाम् समर्पयामि ।

अथ पंचामृत स्नानम् ।

दधिदुग्धघृतं चैव शर्करा मधुसंयुक्तम् ।
पंचामृतं गृहाणेदं स्नानार्थं कल्पितं मया ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः मिलित पंचामृत स्नानं समर्पयामि ।
पंचामृत स्नानांते शुद्धोदक स्नानं समर्पयामि
शुद्धोदक स्नानांते आचमनीयं समर्पयामि ।

अथ शुद्धोदक स्नानम् ।

सुवासितं जलं शुद्धं देहशुद्धि विधायकं ।
प्रीत्या तुभ्यं प्रयच्छामि प्रसीद गणनायक ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः शुद्धोदक स्नानं समर्पयामि ।
शुद्धोदक स्नानांते आचमनीयं समर्पयामि ।

अथ वस्त्रोपवस्त्रे ।

लोक लज्जाहरं शुभं वस्त्रं संपत्तिदायकम् ।
गृहाण देवदेवेश प्रसीद परमेश्वर ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमान्
महागणाधिपतये नमः वस्त्रोपवस्त्रं समर्पयामि ।
वस्त्रोपवस्त्रान्ते आचमनीयं समर्पयामि ।

अथ यज्ञोपवीतम् ।

यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं पापनाशनम् ।
बलं शुद्धं व्रतानां यत् तत्ते दत्तं गृहाण ह ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमान्
महागणाधिपतये नमः यज्ञोपवीतं समर्पयामि ।
यज्ञोपवीतांते आचमनीयं समर्पयामि ।

अथ चंदनम् ।

केशरादि युतं दिव्यं गुरोचन समन्वितं ।
चंदनं च मया दत्तं गृहाण गणनायक ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः चंदनम् समर्पयामि ।

अथ अक्षताः ।

गृहाण देवदेवेश अक्षतानाह्वानं मया ।
प्रसीद परमेश त्वं धनं धान्यं च देहि मे ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमान्
महागणाधिपतये नमः अक्षतान् समर्पयामि ।

अथ उद्वर्तनम् ।

उद्वर्तनार्थं दत्तं ते मया प्रीत्या गणेश्वर ।
सुगंधितैलं कार्पासं संगृहाण सुरेश्वर ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः उद्धर्तनम् समर्पयामि ।

अथ पुष्पाणि ।

पुष्पाणि विविधान्ये-तान्याहृतानि प्रयत्नतः ।
मालां चैव तथानीतां गृहाण गणनायक ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः पुष्पाणि पुष्पमालां च समर्पयामि ।

अथ सौभाग्यद्रव्याणि ।

अबीलं च गुलालं च चोवा चंदनमेव च ।
नाना परिमलद्रव्यैः प्रीयतां परमेश्वर ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः सौभाग्यद्रव्याणि समर्पयामि ।

अथ धूपः ।

धूपं गृहाण देवेश चंदनागरुसंयुतम् ।
गुग्गुलेन समायुक्तं मयानीतं हि भक्तितः ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः धूपमाघ्रापयामि ।

अथ दीपः ।

कार्पासवर्तिना युक्तं गोघृतेन प्रपूरितम् ।
दीपं गृहाण देवेश मम गृहं प्रकाशय ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः दर्शयामि ।

अथ नैवेद्यम् ।

आधारे स्वर्णादिपात्रे भक्ष्य भोज्य लेह्यचोष्यात्मकं अन्नं
परिवेष्य तदुपरि तुलसीपत्रं निधाय ।

ॐ भूभुवः स्वः । तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।
धियो यो नः प्रचोदयात् ॥

शर्कराखण्डखाद्यादि, दधिक्षीर घृतादिभिः ।
आहारैर्भक्ष्यभोज्यैश्च, नैवेद्यं प्रतिगृह्यताम् ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः । नैवेद्यं निवेदयामि ।

देवाधिदेव विश्वेश श्री गजानन प्रभो ।
गृहाणेदं जलं पूर्वापोशनार्थं दयानिधे ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः । समर्पयामि ।

ॐ प्राणाय स्वाहा । ॐ अपानाय स्वाहा । ॐ व्यानाय
स्वाहा । ॐ उदानाय स्वाहा । ॐ समानाय स्वाहा ।

एलोशीरलवंगादि कर्पूरागरुवासितम् ।
अति तृप्तिकरं तोयं, स्वेच्छया त्वं पिब प्रभो ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः । मध्ये पानीयं समर्पयामि ।

अथ पुनः पंच प्राणाहुतीर्दद्यात् :-

ॐ प्राणाय स्वाहा । ॐ अपानाय स्वाहा । ॐ व्यानाय
स्वाहा । ॐ उदानाय स्वाहा । ॐ समानाय स्वाहा ।

जमो थाळ जीवन जाडं वारी,
धोवुं कर चरण करो त्यारी, जमो०.... टेक
बेसो मेल्या बाजोठिया ढाळी, कटोरां कंचननी थाळी,
जळे भर्या चंबु चोखाळी, जमो थाळ०....१
कारी काठा घडंनी पोळी, मेली घृतसाकरमां बोळी,
काढ्य रस केरीनो घोळी, जमो थाळ०....२
गळ्या साटा घेबर फुलवडी, दुधपाक मालपुवा कढी,
पुरी पोची थई छे घीमां चढी, जमो थाळ०....३
अथाणां शुक सुंदर भाजी, लावी शुं तरत करी ताजी,
दही भात साकर छे झाड्डी, जमो थाळ०....४

चळु करो लावुं जळ झारी, एलची लविंग सोपारी,
पानबीडी बनावी सारी, जमो थाळ०....५
मुखवास मनगमता लईने, प्रसादी थाळ तणी दईने,
भूमानंद कहे राजी थईने, जमो थाळ०....६

उत्तरापोशनं समर्पयामि । हस्तप्रक्षालनं समर्पयामि ।
मुख प्रक्षालनं समर्पयामि ।

कस्तूरी कुंकुमोपेतं, गोरौचन समन्वितम् ।
करांगोद्धर्तनं गंधं, गृहाण गणनायक ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः करोद्धर्तनार्थं चंदनं समर्पयामि ।

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन् महागणाधिपतये
नमः । नैवेद्यान्ते आचमनीयं समर्पयामि ।

अथ ताम्बूलम् ।

तांबूलं गृह्यतां देव एलाचूर्णं समन्वितम् ।
पूगीफलयुतं दिव्यं मया दत्तं च भक्तितः ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः । मुखवासं समर्पयामि ।

अथ फलार्घ्यम् ।

इदंफलं मयादेव, स्थापितं पुरतस्तव ।
तेन मे सफलावाप्ति, भवेज्जन्मनि जन्मनि ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नः । फलार्घ्यं समर्पयामि ।

अथ दक्षिणा ।

हिरण्यपुष्पं मद्दत्तं दक्षिणार्थं प्रयत्नतः ।
गृहाण देवदेवेश प्रसीद परमेश्वर ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नः । दक्षिणां समर्पयामि ।

अत नीराजनम् ।

कार्पासवर्ति संयुक्तं दीपं प्रज्वाल्य प्रेमतः ।
निराजनमहं कुर्वे प्रसीद गणनायक ॥

गणपतिजीकी आरती

जय गणपति प्यारा, जय गणपति प्यारा
विघ्नविनायक मूर्ति, सुखगायक सारा-जय ०१
जय जय शंभुकुमार शोक सदा हरता,
देव विशेष विचक्षण, रक्षणना कर्ता-जय-०२

गौरी पुत्र गणेश, वंदु कर जोडी,
स्मरण करे छे तेना, दुःख नाखो तोडी-जय०३
लचपचतां लाडुनुं, भोजन बहु भावे,
आप बिराजो छे त्यां संकट नव आवे-जय०४
सिद्धि बुद्धि बेउ, शुभ पत्नी संगे,
शुभ कामे विचरो छे, अतिशय उछंरंगे-जय०५
सुरनर मुनिवर सर्व, सेवे छे तमने
मंगळकारी मूर्ति, आपो सुख अमने-जय०६
जय संकट हर सुखकर, अरजी उर धरजो,
शरणागत सेवकनो अभ्युदय करजो-जय०७

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नमः । नीराजनं समर्पयामि ।
देवाभिवन्दनम् । आत्माभिवन्दनम् । हस्तप्रक्षालयनम् ।

अथ प्रदक्षिणा ।

देवाधिदेव देवेश ममार्तिनाशनाय च ।
प्रदक्षिणां कृतामेतां स्वीकुरु गणनायक ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नः । प्रदक्षिणां समर्पयामि ।

अथ मंत्रपुष्पांजलि ।

विघ्नेश्वराय वरदाय सुरप्रियाय
लांबोदराय सकलाय जगद्धिताय ।
नागाननाय श्रुतियज्ञविभूषिताय
गौरी सुताय गणनाथ नमो नमस्ते ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्रीमन्
महागणाधिपतये नः । मंत्रपुष्पांजलिं समर्पयामि ।

रक्ष रक्ष गणाध्यक्ष रक्ष त्रैलोक्यरक्षक ।
भक्तानामभयकर्ता त्राता भव भवार्णवात् ।

ॐ श्री सिद्धि बुद्धि सहित श्रीमन् महागणाधिपतये
नमः । विशेषार्घ्यं समर्पयामि ।

नमस्ते ब्रह्मरूपाय विष्णुरूपाय ते नमः ।
नमस्ते रुद्ररूपाय करिरूपाय ते नमः ॥
लंबोदर नमस्तुभ्यं सततं मोदकप्रिय ।
निर्विघ्नं कुरु मे देव ! सर्व कार्येषु सर्वदा ।

ॐ श्री सिद्धि बुद्धि सहित श्रीमन् महागणाधिपतये
नमः । प्रार्थनापूर्वक नमस्कारान् । समर्पयामि ।

अनया पूजया श्री गणेशः सांगः सपरिवारः प्रीयतां न मम ।

अथ पूजाधिकार सिद्ध्यर्थं देहन्यास विधि ।

अस्य श्री त्रयोदशाक्षरं मंत्रस्य अखंडानंद ऋषिः ।
गायत्री छंदः । अवतारी श्री हरिकृष्ण भगवद्देवता ।
धर्मपुत्रेति बीजम् नैष्ठिकव्रतधरेति शक्तिः । भक्ति प्रवर्तकेति
कीलकम् । श्री स्वामिनारायण प्रीत्यर्थं न्यासे विनियोगः ।

ॐ श्रीहरये नमोऽगुष्ठाभ्यां नमः ।

ॐ कृष्णाय नमस्तर्जनीभ्यां नमः ।

ॐ हरिकृष्णाय नमो मध्यमाभ्यां नमः ।

ॐ नीलकंठायनमो अनामिकाभ्यां नमः ।

ॐ नारायणाय नमः कनिष्ठिकाभ्यां नमः ।

ॐ स्वामिनारायणाय नमः करतल करपृष्ठाभ्यां नमः ।

अथ हृदयादि न्यास विधि ।

ॐ श्रीहरये नमो हृदयाय नमः ।

ॐ कृष्णाय नमः शिरसे स्वाहा ।

ॐ हरिकृष्णाय नमः शिखायै वषट् ।

ॐ नीलकंठाय नमः कवचाय हुम् ।

ॐ अवतारिणे नेत्राभ्यां वौषट् ।

भगवतः श्री स्वामिनारायणस्य ध्यानम्

५ हरिः ॐ सहस्र शीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ।
स भूमिं गूं सर्वतस्पृत्वा त्यतिष्ठद्दशांगुलम् ॥१॥ ५
श्रीकृष्णं दिवभुजं किशोरवयसं धार्मिं सुपक्ष्णं
सस्मेराब्जमुखं स्वभक्त समितौ सिंहासने राजितम् ।
भक्तैः केसर चन्दनैर्बहुविधैर्हारावतंसादिभिः
पुष्पैः पूजितमादरेण हृदये शुकलांबरं चिन्तये ॥
अक्षरधाम मध्यस्थं ह्यनंत मुक्त सेवितम् ।
नैकेन्दु सुप्रभं रम्यं श्रीहरिं चितयाम्यहम् ॥११॥
ॐ साङ्गं सपरिवारं भगवंतं श्री स्वामिनारायणं
ध्यायामि ।

अथ आवाहनम् ।

(अक्षत पुष्पाणि गृहीत्वा)

भक्तानामभयंकरं प्रियतमं स्वानां स्वमूर्तिप्रदं
धार्मे त्वां पुरुषोत्तमं सुखनिधिं चावाहनीयं सदा ।
स्वीयं भागवताख्य धर्ममवितुं प्राकट्यमासं क्षितौ
सर्वेषां पुरुमंगलस्य विधये ह्यावाहयामि प्रभो ।
उत्तिष्ठोत्तिष्ठ गोविन्द ! उत्तिष्ठ गरुडध्वज !

उत्तिष्ठ कमलाकान्त ! त्रैलोक्यं मंगलं कुरु ॥
उत्तिष्ठोत्तिष्ठ हे नाथ । स्वामिनारायण प्रभो ।
धर्मसूनो दयासिंधो । स्वेषांश्रेयः परं कुरु ॥
आगच्छ भगवन् देव ! स्वस्थानात् परमेश्वर ।
अहं पूजां करिष्यामि सदा त्वं सम्मुखो भव ।
ॐ साङ्ग सपरिवारं भगवंतं श्री स्वामिनारायणं
आवाहयामि स्थापयामि पूज्यामि ।

अथ आसनम् ।

५ पुरुषऽ एवेदं गूं सर्वं यद्भूतं यच्च भाव्यम् ।
उतामृतत्वस्येशानो यदन्नेनातिरोहति ॥ ५
रत्नेन्द्रैः खचिते सुवर्णं रचितं, सिंहासने भासुरे,
रम्येदेवविनिर्मितेऽतिवितते, सोपानसंराजिते ।
सिंहाकार पदाष्टकेऽतिमृदुले, दासेन दत्ते मया,
सद्भिर्हृत्कमले निवासित उरु प्रेम्णानिषीद प्रभो ।
रम्यं सुशोभनं दिव्यं, सर्व सौख्यकरं शुभम् ।
आसनं च मया दत्तं, गृहाण पुरुषोत्तम ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । आसनं समर्पयामि ।

अथ पाद्यम् ।

५ ॐ एतावानस्य महिमातो ज्यायाश्च पूरुषः ।
पादोस्य विश्वाभूतानि त्रिपादस्या । मृतन्दिवि ॥ ५
मुक्तैः सेवति पादपंकजयुगः पुष्पात्मजः श्रीपते,
कारुण्येन निजेन तारित जनस्त्वं नीलकंठाभिधः ।
गंगाया जलमुत्तमं सुरपते गंधेन पुष्पाक्षतै,
युक्तं पाद्यमिदं सुवर्णखलशे संस्थं गृहाण प्रभो ॥
उष्णोदकं निर्मलं च सर्व सौगन्ध्य संयुतम् ।
पादप्रक्षालनार्थाय दत्तं ते प्रतिगृह्यताम् ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । पाद्यं समर्पयामि ।

अथ अर्घ्यम् ।

५ त्रिपादूर्ध्वऽ उदैत्युरुषः पादोस्येहाभवत्पुनः ।
ततो विष्वङ् व्यक्रामत्साशनानशनेऽ अभि ॥ ५
नित्यं शेष विधीशदेवमुनिभिः प्रेम्णार्चिताङ्घ्रिहरी
जातः साधुजनान्वृषस्य पुखिनः कर्तुं गृहेत्वं स्वयम् ।
दुर्वापद्य पवित्र सर्षपयव श्रीखंड पुष्पाक्षतै -
युक्तं कांचन भाजनस्थमुदकं ह्यर्घ्यं गृहाणत्वदम् ॥

अर्घ्यं गृहाण देवेश गंधपुष्पाक्षतैः सह ।
करुणाकर मे देव । स्वामिनारायण प्रभो ।
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । हस्तयोः अर्घ्यं समर्पयामि ।

अथ आचमनम्

५ ततो विराडजायत विराजोऽ अधि पूरुषः ।
स जातोऽ अत्यरिच्यत पश्चाद् भूमि मथो पुरः ॥ ५
जीवान्यांतिक मोक्षमीक्ष कृपया, कर्तुं भुवि त्वं हरे
प्रादुर्भूय जनेषुसत्सु सदसश्चैकान्त धर्मं दधत् ।
प्रीत्या वासितमुत्तमं सुनलदैः गंगोदकं शीतलं
स्वामिन्नाचमनीयकं शुभमिदं गृहणीष्व दत्तं मया ॥
सर्वतीर्थं समायुक्तं, सुगन्धि निर्मलं जलम् ।
आचम्यतां मया दत्तं, स्वामिनारायण प्रभो ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । अर्घ्यान्ते आचमनीयं समर्पयामि ।

अथ स्नानम् ।

५ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः सम्भृतम्पृषदाज्यम् ।
पशून्तांश्चक्रे वायव्या नारण्या ग्राम्याश्च ये ॥ ५

स्वासक्तैः स्ववृषेस्थितैश्चमुनिभिः साकं स्वगंगा जले,
कर्तुं स्नानमर्हनिशं सुनिरतस्त्वं स्वामिनारायणः ।
उष्णं शीतलमेव वांबुकलशे, संस्थं यथर्तुं प्रभो,
भक्ताधीन मलक्षयाय च मया, दत्तं हरे स्वीकुरु ॥
गंगा सरस्वती रेवा, पयोष्णी नर्मदा जलैः ।
स्नापितोऽसि मया देव, स्वामिनारायण प्रभो ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । मलापकर्षं स्नानं समर्पयामि ।

अथ पंचामृत स्नानम् ।

५ ॐ पंच नद्यः सरस्वतीमपियन्ति सस्त्रोतसः ।
सरस्वती पु पंचधा सो देशेभवत्सरित् ॥ ५
ब्रह्माख्ये निजघामि दिव्य विभवैर्युक्तः स्थितः सर्वदा
मुक्तैः सेवित पादपल्लवयुगो नैकावतारान्दधत् ।
धर्मागप्रभवः पयोदधि घृतं क्षौद्रं सितां कृष्ण मे
प्रीत्यर्थं स्नपनं गृहाण कृपया पंचामृतेन प्रभो ॥
पयोदधि घृतं चैव, मधु शर्करान्वितम् ।
पंचामृतं मयानीतं, स्नानार्थं प्रति गृह्यताम् ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । मिलित पंचामृत स्नानं समर्पयामि ।

पंचामृत स्नानान्ते शुद्धोदक स्नानं समर्पयामि ।
शुद्धोदक स्नानान्ते आचमनीयं समर्पयामि ॥

अथ पयः स्नानम् ।

५ ॐ पयः पृथिव्यां पयऽ ओषधीषु पयो दिव्यन्तरिक्षे
पयोधाः । पयस्वतीः प्रदिशः सन्तु मह्यम् ॥ ५
कामधेनु समुद्भूतं, सर्वेषामपि जीवनम् ।
यज्ञहेतुं पयस्तुभ्यं, स्वामिन् स्नानार्थमर्पये ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । पयः स्नानं समर्पयामि ।

पयः स्नानान्ते शुद्धोदक स्नानं समर्पयामि ।

शुद्धोदक स्नानान्ते आचमनीयं समर्पयामि ॥

अथ दधि स्नानम् ।

५ ॐ दधिक्रावणोऽ अकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः ।
सुरभि नो मुखकरत्प्रण आयु गूषि तारिषत् ॥ ५
पयसस्तु समुद्भूतमम्लद्रव्यं संयोगतः ।
दध्यानीतं मया धामे, स्नानार्थं प्रति गृह्यताम् ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । दधि स्नानं समर्पयामि ।

दधि स्नानान्ते शुद्धोदक स्नानं समर्पयामि ।
शुद्धोदक स्नानान्ते आचमनीयं समर्पयामि ॥

अथ घृत स्नानम् ।

५ ॐ घृतं मिमिक्षे घृतमस्य योनिर्घृते श्रितो
घृतम्बस्य धाम ।
अनुष्वधमावह मादयत्स्व स्वाहाकृतं वृषभ वक्षि
हव्यम् ॥ ५
नवनीत समुद्भूतं सर्व संतोषकारकम् ।
यज्ञांगं देवताहारं, घृतंस्नानार्थमानीतम् ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । घृतस्नानं समर्पयामि ।

घृत स्नानान्ते शुद्धोदक स्नानं समर्पयामि ।

शुद्धोदक स्नानान्ते आचमनीयं समर्पयामि ॥

अथ मधु स्नानम् ।

५ ॐ मधु वाताऽऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः ।
माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः । मधु नक्तमुतोषसो
मधुमत्पार्थिव गू
रजः । मधुद्वौरस्तुनः पिता । मधुमान्नो

वनस्पतिर्मधुमा अस्तु सूर्यः । माध्वीर्गावो भवन्तु
नः । ५

वृक्षसारसमुद्भूतं, सर्व तेजो विविर्धनम् ।

सर्वं पुष्टिकरं कृष्ण, मधुस्नानं समर्पये ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । मधु स्नानं समर्पयामि ।

मधुस्नानान्ते शुद्धोदक स्नानं समर्पयामि ।

शुद्धोदक स्नानान्ते आचमनीयं समर्पयामि ॥

अथ शर्करा स्नानम् ।

५ ओम् अपगूं रसमुद्भयसगूं सूर्ये सन्तगूं समाहितं ।
अपागूं रसस्य यो रसस्तं वो गृह्णाम्युत्तममुपया-
मगृहीतो सीन्द्राय त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते
योनिर्द्राय त्वां जुष्टतमम् ॥ ५
ईक्षुसारसमुद्भूतां शर्करां सुमनोहराम् ।
मलापहारिणीं वर्षे गृहाण स्नातुमानीताम् ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । शर्करा स्नानं समर्पयामि ।

शर्करास्नानान्ते शुद्धोदकस्नानं समर्पयामि ।

शुद्धोदक स्नानान्ते आचमनीयं समर्पयामि ॥

अथ गंधोदक स्नानम् ।

मलयाचल संभूतं, चंदनागुरुसम्भवम् ।
चंदनं देवदेवेश, स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । गंधोदक स्नानं समर्पयामि ।

गंधोदक स्नानान्ते शुद्धोदक स्नानं समर्पयामि ।
शुद्धोदक स्नानान्ते आचमनीयं समर्पयामि ॥

अथ उद्वर्तन स्नानम् ।

नाना सुगन्धि द्रव्यं च, चंदनं रजनी युतम् ।
उद्वर्तनं मयादत्तं, स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । उद्वर्तनस्नानं समर्पयामि ।

उद्वर्तनस्नानान्ते शुद्धोदक स्नानं समर्पयामि ।
शुद्धोदक स्नानान्ते आचमनीयं समर्पयामि ॥

अथ महाभिषेकम् ।

चन्दनकेशर इत्यादि द्वारा ।

॥ श्री पुरुष सूक्तम् ॥

५ हरिः ॐ सहस्र शीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ।
स भूमि गूं सर्वतस्पृत्वा त्यतिष्ठद्दशांगुलम् ॥१॥
पुरुष एवेद गूं सर्वं यद्भूत् यच्च भाव्यम् ।
उतामृतत्वस्येशानो यदन्नेनातिरोहति ॥२॥
एतावानस्य महिमातो ज्यायांश्च पूरुषः ।
पादोस्य विश्वाभूतानि त्रिपादस्या मृतन्द्विवि ॥३॥
त्रिपादूर्ध्वऽ उदैत्पुरुषः पादोस्येहाभवत्पुनः ।
ततो विष्वडव्यक्रामत्साशनानशनेऽभि ॥४॥
ततो विराऽजायत विराजो ऽअधि पूरुषः ।
स जातो ऽअत्यरिच्यतपश्चाद् भूमि मथो पुरः ॥५॥
तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः सम्भृतम्पृषदाज्यम् ।
पशूंस्तांश्चक्रे वायव्या नारण्या ग्राम्याश्च ये ॥६॥
तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतऋचः सामानिजज्ञिरे ।
छन्दां गूं सिजज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत ॥७॥
तस्मादश्वाऽअजायन्त के चोभयादतः ।
गावो ह जज्ञिरे तस्मात्तस्माज्जाताऽअजावयः ॥८॥
तंयज्ञम्बर्हिषि प्रोक्षन्पुरुषं जातमग्रतः ।
तेनदेवा ऽअयजन्तसाध्याऋषयश्च ये ॥९॥

अथ शुद्धोदक स्नानम् ।

यत्पुरुषं वयदधुः कतिधाव्यकल्पयन् ।
मुखं किमस्यासीत्किम्बाहू किमूपादाऽउच्येते ॥१०॥
ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः ।
ऊरुतदस्य यद्वैश्वः पद्भ्या गूं शूद्रोऽअजायत ॥११॥
चन्द्रमा मनसोजातश्चक्षोः सूर्योऽअजायत ।
श्रोत्राद्वायुश्च प्राणश्च मुखादग्नि रजायत ॥१२॥
नाभ्याऽआसीदन्तरिक्षं गूं शीष्णो द्यौः समवर्तत ।
पद्भ्यांभूमिर्दिशः श्रोत्रात्तथा लाकांऽअकल्पयन् ॥१३॥
यत्पुरुषेण हविषा देवा यज्ञमतन्वत ।
वसन्तोऽस्यासीदाज्यं ग्रीष्मऽ इध्मः शरद्धविः ॥१४॥
सप्तास्यासन्परिधयस्त्रिः सप्त समिधः कृताः ।
देवा यद्यज्ञं तन्वाना ऽअबधन् पुरुषम्पशुम् ॥१५॥
यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवास्तानि
धर्माणि प्रथमान्यासन् ।
ते ह नाकम्महिमानः सचन्त
यत्रपूर्वेसाध्या सन्ति देवाः ॥१६॥ ५

॥ इति पुरुष सूक्तम् ॥

अथ शुद्धोदक स्नानम् ।

५ ॐ वरुणस्योत्तम्भनमसि वरुणस्य स्कम्भसर्जनीस्थो
वरुणस्य ऋतसदन्यसि वरुणस्य ऋतसदनमसि वरुणस्य
ऋतसदनमासीद् ॥५॥
गंगायां मुनिभिः सहैव बहुभिर्नित्यं स्वतंत्रः स्वयं
स्वामिन् स्नानकरः सुकेलि सहितं भक्तैस्तथापार्षदैः ।
शीतं वोष्णार्मिदं यथर्तुं सुखदं ह्युन्मत्तगंगाजलं
कृष्ण त्वं विशदं गृहाण च मया स्नानीयमत्रार्पितम् ॥
कावेरी नर्मदा वेणी तुंगभद्रा सरस्वती ।
गंगा च यमुना तोयं मया स्नानार्थमर्पितम् ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । शुद्धोदक स्नानं समर्पयामि ।
शुद्धोदक स्नानान्ते आचमनीयं समर्पयामि

अथ वस्त्रोपवस्त्रे

५ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतऋचः सामानिजज्ञिरे ।
छन्दां गूं सिजज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत ॥ ५॥
निष्कामैर्निज सेविभिः स्वनिरतैर्दत्तानि भक्त्याजनैः
कृष्ण त्वं धृतवान्प्रभोऽतिकृ पयावस्त्राणि रम्याणि वै ।

कार्पासेन विनिर्मितं घनतरं सूक्ष्मं च वस्त्रद्वयं
सौवर्णेन विराजितं शुभमिदं दत्तं मया स्वीकुरु ॥
सर्वं भूषाधिके सौम्ये लोकलज्जानिवारणे ।
मयोपपादिते तुभ्यं वाससी प्रति गृह्यताम् ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । वस्त्रोपवस्त्रे समर्पयामि ।

वस्त्रोपवस्त्रान्ते आचमनीयं समर्पयामि ।

अथ यज्ञोपवीतम्

तस्मादश्चाऽअजायन्त ये के चोभयादतः ।
गावो ह जज्ञिरे तस्मात्तस्माज्जाताऽअजावयः ॥
वर्णीन्द्राय नमोऽस्तु ते वरदराट् श्री नीलं कंठ प्रभो
दासं मां करुणानिधेऽव भगवन् ब्रह्मव्रतस्य क्षतेः ।
भूमौ नैष्ठिक धर्मं पोषणकरस्त्वं सोत्तरीयं सितं
दत्तं तुभ्यमिदं गृहाण कृपया यज्ञोपवीतं मया ॥
नवभिस्तंतुभिर्युक्त्वं तं त्रिगुणदेवतामयम् ।
उपवीतं मयादत्तं गृहाण परमेश्वर ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । यज्ञोपवीतं समर्पयामि ।

यज्ञोपवीतान्ते आचमनीयं समर्पयामि ।

अथ आभूषणानि

रत्नाढ्यै रसना किरीटकटकस्त्रक् कुंडलैश्चोर्मिका
मंजीरांगद शृंगलादिभिरहं जाम्बूनदाभूषणैः ।
हारैर्मोक्तकनिर्मितैश्च विविधैर्गुच्छादिभिः शेखरै
स्त्वां भक्त्यात्मज पूजयामि कृपया त्वं श्रीहरे स्वीकुरु ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । आभूषणानि समर्पयामि ।

अथ चंदनम् ।

५ तंयज्ञम्बर्हिषिप्रौक्षन्पुरुषं जातमग्रतः
तेनदेवाऽअयजन्तसाध्या ऋषयश्च ये ॥ ५
सद्भिः प्रेमभरेण नित्यमनद्यैः स्वेच्छानुकूलं विभो
सर्वांगे ऽगरुचन्दनैः सुरभिभिर्ब्रह्मात्मभिः पूजितः ।
कर्पूरागरुकेसरैर्मृगमदैः संमिश्रितं सुंदरम्
कृष्णत्वं शुभ चंदनं मलयजं गृहीष्व दत्तं मया ॥
श्रीखंडं चंदनं दिव्यं गन्धाढ्यं सुमनोहरम् ।
विलेपनं सुरश्रेष्ठ । चन्दनं प्रतिगृह्यताम् ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । चन्दनं समर्पयामि ।

अथ अक्षताः ।

सौरभ्येण युतांश्चु चंदनयुतान् काश्मिरमिश्रान्महा
व्रीहिभ्यो जनितांश्च मंगलमया नन्वर्थ युक्ताक्षतान् ।
सर्वेषांपुरु तृप्तिकारकतया सद्धान्यमात्रोत्तमान्
स्वामिस्त्वं कृपयागृहाण च मया भक्त्यार्पितान्श्रीपते ॥
अक्षताश्च सुरश्रेष्ठ ! कुङ्कुमाकृताःसुशोभिताः ।
मया निवेदिता भक्त्या गृहाण परमेश्वर ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । अक्षतान् समर्पयामि ।

अथ पुष्पाणि ।

५ यत्पुरुषं व्यदधुः कतिधाव्यकल्पयन् ।
मुखं किमस्यासीत्किम्बाहूकिमूरूपादाङ् उच्यते ॥ ५
जाती चम्पक कर्णिकार कमलैः सन्मल्लिका युथिका
मन्दार स्थल पद्मकेतक महाकुन्दैश्च पुत्रागर्जैः
पुष्पैर्दूषण वर्जितैर्बहुविधैस्त्वां पूजयामि प्रभो
तानि त्वां सदयं गृहाण कुसुमालंकार धृच्छ्रीहरे ॥
माल्यादीनि सुगंधीनि मालत्यादीनि वै प्रभो ।
मयानीतानि पुष्पाणि गृहाण परमेश्वर ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । पुष्पाणि पुष्पमालां च समर्पयामि ।

हस्ते अक्षतान् गृहीत्वा

ॐ वराहाय नमः । पादौ पूजयामि ।
ॐ कूर्माय नमः । गुल्फौ पूजयामि ।
ॐ ऋषभाय नमः । जंघे पूजयामि ।
ॐ मत्स्याय नमः । जानुनी पूजयामि ।
ॐ वामनाय नमः । उरु पूजयामि ।
ॐ नृसिंहाय नमः । कटि पूजयामि ।
ॐ नारायणाय नमः । नाभि पूजयामि ।
ॐ बुध्धाय नमः । हृदयं पूजयामि ।
ॐ कल्किने नमः । कंठं पूजयामि ।
ॐ कुमुराय नमः । बाहू पूजयामि ।
ॐ रामाय नमः । हस्तौ पूजयामि ।
ॐ यज्ञनारायणाय नमः । मुखं पूजयामि !
ॐ कपिलाय नमः । नेत्रे पूजयामि ।
ॐ हरये नमः । श्रोत्रे पूजयामि ।
ॐ कृष्णाय नमः । ललाटं पूजयामि ।
ॐ इष्टदेवाय श्री स्वामिनारायणाय नमः । सर्वांगाणि पूजयामि ॥
॥ इत्यंग पूजा ॥

हस्ते अक्षतपुष्पाणि गृहीता

ॐ मध्ये भक्ति धर्मान्वतावतारिणे श्री
स्वामिनारायणाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ पृष्ठभागे छत्रधारिणे रामप्रतापाय नमः
तं आ. स्था. पू. ।
ॐ श्री हरिदक्षपाशर्वे गृहीत चामराय अयोध्याप्रसादाय नमः
तं आ. स्था. पू. ।
ॐ श्री हरि वामपाशर्वे गृहीत चामराय रघुवीराय नमः
तं आ. स्था. पू. ।
ॐ नंदरामाय नमः तं आ. स्था. पू. ।
ॐ गोपाळजिते नमः तं आ. स्था. पू. ।
ॐ सीतारामाय नमः तं आ. स्था. पू. ।
ॐ ठाकुररामाय नमः तं आ. स्था. पू. ।
ॐ सर्वोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि धूपं दीपं नैवेद्यं
फलं तांबूलं दक्षिणां आरार्तिक्यं पुष्पांजलिं समर्पयामि ।
अनेन प्रथमावरणार्चनेन श्री हरिकृष्णादि प्रथमावरण
देवताः प्रीयंतां न मम ।
। इति प्रथमावरण पूजा समाप्ता ।

अथ द्वितीयावरण पूजा ।

द्वितीयावरणे गुरु रामानंद स्वामी, मुकुन्दानंद स्वामी
इत्यादि वर्णीन्द्रानां पूजा
हस्ते अक्षतान् गृहीत्वा आवाहनम्
ॐ उद्भव संप्रदाय प्रवर्तक श्री रामानंद स्वामिने नमः,
तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ मुकुन्दानंद वर्णीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ जयानंद वर्णीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ अखंडानंद वर्णीन्द्राय नमः तं आ. पूजयामि ।
ॐ वासुदेवानंद वर्णीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ वैकुण्ठानंद वर्णीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ मुक्तानंद मुनीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ मूल अक्षर मूर्तये गोपाळानंद मुनीन्द्राय नमः तं
आ. स्था. पूजयामि
ॐ ब्रह्मानंद मुनीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ नित्यानंद मुनीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ व्यापकानंद मुनीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ स्वरूपानंद मुनीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ कृपानंद मुनीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ आनंदानंद मुनीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ चैतन्यानंद मुनीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ परमानंद मुनीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ महानुभावानंद मुनीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ शुकानंद मुनीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ ध्यानानंद मुनीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ सांख्यानंद मुनीन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ अग्निकोणे धर्ममूर्तये आत्मानंद मुनीन्द्राय नमः
तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ नैऋत्यकोणे ज्ञान मूर्तये स्वयंप्रकाशानंद मुनीन्द्राय
नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ वायुकोणे वैराग्यमूर्तये निष्कुळानंद मुनीन्द्राय नमः
तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ इशानकोणे ऐश्वर्यमूर्तये सच्चिदानंद मुनीन्द्राय नमः
तं आ. स्था. पूजयामि ।
एतेभ्यः सर्वोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि धूपदीपं नैवेद्यं
फलं तांबूलं दक्षिणां आरार्तिक्यं पुष्पांजलिं समर्पयामि ।
अनेन द्वितीयावरणार्चनेन मुकुं दानं दादि
द्वितीयावरण देवताः प्रीयंतां न मम ।
। इति द्वितीयआवरण पूजा समाप्ता ।

अथ तृतीयावरण पूजा ।

तृतीयावरणे प्रेमानंद स्वामी इत्यादि मुनीनां पूजनम्
हस्ते अक्षतान् गृहीत्वा
ॐ प्रेमानंदमुनये नमः, तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ देवानंदमुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ ज्ञानानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ गुणातीतानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ आत्मानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ योगानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ प्रज्ञानानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ त्यागानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ विरक्तानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ आधारानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ निरंजनानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ अभेदानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ निर्गुणानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ भूधरानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ सुखानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ विज्ञानानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

एतेभ्यः सर्वोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि धूपं दीपं नैवेद्यं
फलं तांबूलं दक्षिणां
आरातिक्व्यं पुष्पांजलिं समर्पयामि ।
अनेन तृतीयावरणार्चनेन प्रेमानंदादि तृतीयावरण देवताः
प्रीयंतां न मम ।
। इति तृतीयावरण पूजा समाप्ता ।

अथ चतुर्थावरण पूजा

चतुर्थावरणे भगवतः चतुर्विंशति अवताराणां पूजनम् ।
दक्षिणेन पाणिना अक्षतान् समर्पयेत् ।

- ॐ आदिनारायणाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ मत्स्याय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ हंसाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ यज्ञाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ कूर्माय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ वराहाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ नृसिंहाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ वामनाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ हयग्रीवाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ धन्वंतरिणे नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

- ॐ दत्तात्रेयाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ नारदाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ सनकादिकाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ श्री नरनारायणाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ ऋषभदेवाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ कपिलाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ श्री हरये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ वैश्याय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ परशुरामाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ रामचंद्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ श्री व्यासाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ श्री कृष्णाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ श्री बुद्धाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ श्री कल्किने नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

एतेभ्यः सर्वोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि धूपं दीपं नैवेद्यं
फलं तांबूलं दक्षिणां
आरातिक्व्यं पुष्पांजलिं समर्पयामि ।
अनेन चतुर्थावरणार्चनेन आदिनारायणादि चतुर्थावरण
देवताः प्रीयंतां न मम ।
। इति चतुर्थावरण पूजा समाप्ता ।

अथ पंचमावरण पूजा

पंचमावरणे वेद, धर्म शास्त्र, योगशास्त्र धारिणां
संतवराणां पूजनम् ।

अक्षतात् गृहीत्वा आवाहनम्

- ॐ ऋग्वेद धारिणे नारायणानंद वर्णीन्द्राय नमः
तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ यजुर्वेद धारिणे आनंदानंद वर्णीन्द्राय नमः
तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ सामवेद धारिणे गोपालानंद वर्णीन्द्राय नमः
तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ अथर्ववेद धारिणे वैकुण्ठानंद वर्णीन्द्राय नमः
तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ धर्मशास्त्र धारिणे शतानंद मुनीन्द्राय नमः
तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ योगशास्त्र धारिणे योगानंद मुनीन्द्राय नमः
तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ सांख्यशास्त्र धारिणे भगवदानंद मुनीन्द्राय नमः

- तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ पंचरात्रशास्त्र धारिणे शिवानंद मुनीन्द्राय नमः
तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ कृष्णानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ अक्षरानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ सर्वज्ञानानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ अद्भुतानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ शून्यातीतानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ तद्रूपानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ पुरुषानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ शान्तानंद मुनये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

एतेभ्यः सर्वोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि धूपं दीपं नैवेद्यं
फलं तांबूलं दक्षिणां
आरातिक्व्यं पुष्पांजलिं समर्पयामि ।
अनेन पंचमावरणार्चनेन नारायणानंदादि पंचमावरण
देवताः प्रीयंतां न मम ।
। इति पंचमावरण पूजा समाप्ता ।

अथ षष्ठावरण पूजा

षष्ठावरणे उत्तमराजादि पार्षदानां आवाहनम्
हस्ते अक्षतान् गृहीत्वा

ॐ उत्तमाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ हेमन्तसिंहाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ सोम वर्मणे नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ सुरवर्मणे नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ भृगुजिते नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ रत्नजिते नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ नांजाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ अलयाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ नान्नाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ गालवाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ लक्षाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ कुबेरसिंहाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ मानसिंहाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ भीमाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ अर्जुनाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ माणक्यै नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।

एतेभ्यः सर्वोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि धूपं दीपं नैवेद्यं
फलं ताबूलं दक्षिणां

आरार्तिक्यं पुष्पांजलिं समर्पयामि ।

अनेन षष्ठावरणार्चनेन उत्तमादि षष्ठावरण देवताः प्रीयंतां
न मम ।

। इति षष्ठावरण पूजा समाप्ता ।

अथ सप्तमावरण पूजा

सप्तमावरणे भक्त, ब्रह्मदेव, हरिभक्त, स्त्री भक्तानां पूजनम्
दक्षिण हस्ते अक्षतान् गृहीत्वा आवाहनम्

ॐ मयारामाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ प्राणगोविंदाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ लक्ष्मीरामाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ शिवयाज्ञिकाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ मोहनरामाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ हरिशर्मणे नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ कृपाशंकराय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ खट्वांगाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ जीववर्मणे नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ काशीदासाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ पर्वताय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ नाथजिते नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ नाचिकेताय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ नंदुभयायय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ नरोत्तमाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ गोवर्धनाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ हेमन्तरामाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ दक्ष पाश्र्वे नृसिंहानंद मुनीन्द्रादिभ्यो नमः	तान् आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ पृष्ठ भागे रामसिंहादि पार्षद गंगादत्तादि मुख्य हरिभक्तेभ्यो नमः	तान् आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ वामपाश्र्वे जया, रमा, ललितादि सर्व भक्ताभ्यो नमः	ताः आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ श्रीहरि दक्षाग्रभागे गजाननाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ श्री हरि वामाग्रभागे कष्टभंजनाय नमः	तं आ. स्था. पूजयामि ।

एतेभ्यः सर्वोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि धूपं नैवेद्यं फलं
ताबूलं दक्षिणां

आरार्तिक्यं पुष्पांजलिं समर्पयामि ।

अनेन सप्तमावरणार्चनेन मयारामादि सप्तमावरण देवताः
प्रीयंतां न मम ।

। इति सप्तमावरण पूजा समाप्ता ।

अथाष्टसिद्धि पूजनम्

दक्षिण करे अक्षतान् गृहीत्वा देवीन् आहयेत्	
ॐ पूर्व केसरबहिः अणिम्ने नमः	तां आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ अग्निकोण केसरबहिः लघिम्ने नमः	तां आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ दक्षिणकोण केसरबहिः प्राप्त्यै नमः	तां आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ नैऋत्यकोण केसरबहिः प्राप्त्यै नमः	तां आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ पश्चिमकोण केसरबहिः महिम्ने नमः	तां आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ वायुकोण केसरबहिः इशिन्ने नमः	तां आ. स्था. पूजयामि ।
ॐ उत्तरकोण केसरबहिः वशिन्ने नमः	तां आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ इशानकोण केसरबहिःकामवसायित्रे नमः

तां आ. स्था. पूजयामि ।

एताभ्यः सर्वोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि धूपं दीपं नैवेद्यं
फलं ताबूलं दक्षिणां आरातिक्थं पुष्पांजलिं समर्पयामि ।

अनेन अर्चनेन अणिमादि देवताः प्रीयंतां न मम ।

। इति अष्ट सिद्धिपूजा समाप्ता ।

अथ दिग्पाल पूजनम् !

दक्षिण हस्ते अक्षतान्गृहीत्वा आवाहयेत्

ॐ तत्र पूर्वे इन्द्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ अग्निकोणे अग्नये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ दक्षिणे यमाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ नैऋत्यकोणे निऋतये नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ पश्चिमे वरुणाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ वायुकोणे वायवे नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ उत्तरे कुबेराय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ इशानकोणे रुद्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

एतेभ्यः सर्वोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि धूपं दीपं नैवेद्यं
फलं ताबूलं दक्षिणां आरातिं पुष्पांजलिं समर्पयामि ।

अनेन अर्चनेन इन्द्रादि देवताः प्रीयंतां न मम ।

। इति दिग्पाल पूजा समाप्ता ।

अथ ग्रहपूजनम् ।

डाबा हाथमां चोखा लो, देवने नमस्कार करी जमणा
हाथथी अक्षत वडे देवन्तु पूजन करो) दक्षिण हस्ते
अक्षतान् गृहीत्वा आवहयेत्

ॐ पूर्वे सूर्याय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ अग्निकोणे शुक्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ दक्षिणे भौमाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ नैऋत्यकोणे राहु केतुभ्यां नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ पश्चिमे शनैश्चराय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ वायुकोणे चंद्राय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ उत्तरे बुधाय नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

ॐ इशानकोणे गुरवे नमः तं आ. स्था. पूजयामि ।

एतेभ्यो सर्वोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि धूपं नैवेद्यं फलं
ताबूलं दक्षिणां

आरातिक्थं पुष्पांजलिं समर्पयामि ।

अनेन अर्चनेन सूर्यादि देवताः प्रीयंतां न मम ।

। इति ग्रह पूजा समाप्ता ।

आयुधपूजनम् : शंखाय नमः । पद्माय नमः ।

चक्राय नमः । गदायै नमः ।

द्वारपालो : ज्वरभाय नमः । केशवाय नमः ।

वीराय नमः । देवाय नमः ।

रत्नजिते नमः । वैरजिते नमः ।

मातराय नमः । अमराय नमः ।

इति परिवारार्चनं कृत्वा जनमंगल नामावलि
प्रोक्तश्री हर्यष्टोत्तरशत नामोच्चारण पूर्व तुलसी
दलादिभिः श्री हरिं पूजयेत् ।

अथ जनमंगल नामावली

अनंतरं तुलसीदलं, पुष्पादि वा प्रतिनामान्ते समर्पयेत् ।

अथ तुलसीपत्रम् ।

हस्ते तुलसीपत्रं गृहीत्वा

तुलसी हेमरुपां च रत्नरुपां च मंजरीम् ।

भवमोक्षप्रदां तुभ्यमर्पयामि हरिं प्रियाम् ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । तुलसीपत्रं समर्पयामि ।

अथ सौभाग्य द्रव्याणि ।

सिंदूरं वर कुंकुमं मृगमदाबीरे हरिद्रां तथा

सौभाग्यं त्वमिदं गृहाण भगवन् सर्वगुलालादिकम् ।

नित्यं स्वीय जनाङ्कुपाजलनिधे सौभाग्यमूर्ते सदा
दोषेभ्यो विरहस्य नोऽति सुभगान्कुर्वात्मशर्म प्रद ॥

अबीलं च गुलालं च चोवा चंदनमेव च ।

नाना परिमलद्रव्यैः प्रोयतां परमेश्वर ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । सौभाग्य द्रव्याणि समर्पयामि ।

अथसुगंधितैलम् ।

सुगंधद्रव्यवासाढ्यं विष्णुतैलं मनोहरं ।

वाञ्छितं सर्वलोकानां भगवन् ! प्रतिगृह्यताम् ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः सुगंधितैलं समर्पयामि ।

अथ धूपः ।

५ ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यःकृतः ।

ऊरु तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां गू शूद्रोऽअजायत ॥ ५

यन्मूर्तौ सुरभित्त्वमस्ति सहजं यादुङ्मानोरंजनं

कस्मिंश्चिज्जगतीह नास्ति हि तथा लेशोऽपि तस्यक्वचित् ।

स त्वं कृष्ण दशांगसंज्ञितमिमं धूपं सुगन्धि हरे

भक्त्या मेऽर्पितमुत्तमं हृदयगं घ्राणप्रियं स्वीकुरु ॥

वनस्पति रसोद्भूतो गन्धाढ्यो सुमनोहरः ।
आग्नेयः सर्वदेवानां धूपोऽयं प्रति गृह्यताम् ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । धूपमाघ्रापयामि ।

अथ दिपः।

५ चन्द्रमा मनसोजातश्चक्षोः सूर्योऽअजायत ।
श्रोत्राद्वायुश्च प्राणश्च मुखादग्निरजायत ॥ ५
सूर्याग्नित्रिसुतादयः सुरगणा यद्भाम्न एवाक्षरात्
तेजोलेशमवाप्य विश्वमखिलं हुद्भासयन्ति प्रभो ! ।
तद्धामाधिपतिस्त्वमेव भगवन्दीपं कृपांभोनिधे
सामोदेव गवां घृतेन विहितं गृहणीष्व वर्तिद्वयम् ॥
आज्यं च वर्तिसंयुक्तं वह्निना योजितं मया ।
दीपं गृहाण देवेश त्रैलोक्यतिमिरापह ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । दीपं दर्शयामि ।

अथ नैवेद्यम् ।

आधारे स्वर्णादिपात्रे भक्ष्यभोज्यलेह्यचोष्यात्मकं
अन्नं परिवेष्य तदुपरि तुलसीपत्रं निधाय ।

गायत्री मंत्रान् पठेत्

ॐ घनश्यामाय विद्महे । हरिकृष्णाय धीमहि ।
तन्नः स्वामी प्रचोदयात् ॥
ॐ नारायणाय विद्महे । वासुदेवाय धीमहि ।
तन्नो विष्णुः प्रचोदयात् ॥
ॐ भूर्भुवः स्वः । तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।
धियो यो नः प्रचोदयात् ॥
५ नाभ्याऽआसीदन्तरिक्षं गूशीर्णो द्यौः समवर्तन ।
पद्भ्यां भूमिर्दिशः श्रोत्रात्तथालोकांऽअकल्पयन् ॥ ५
नैवेद्यं परमात्रसक्तुवटकान्सांयावपूरीस्तया
दोहित्रान्धृतपूरसूपसुखदाफेणीरसालोदनान् ।
रम्यां शष्कुलिकां बिरंजगुडकापूपान्सिताम्पिन्डकान्
कृष्ण त्वं धृतशर्करादधिपयश्चेत्यादिकं स्वीकुरु ॥
शर्कराखण्डखाद्यादि, दधिक्षीर घृतादिभिः ।
आहारैर्भक्ष्यभोज्यैश्च, नैवेद्यं प्रतिगृह्यताम् ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । नैवेद्यं निवेदयामि ।
देवाधिदेव विश्वेश स्वामिनारायण प्रभो ।
गृहाणेदं जलं पूर्वापोशनार्थं दयानिषधे ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । पूर्वापोशनं समर्पयामि । ग्रास मुद्रां प्रदर्शयेत्
ॐ प्राणाय स्वाहा । ॐ अपानाय स्वाहा । ॐ व्यानाय
स्वाहा । ॐ उदानाय स्वाहा । ॐ समानाय स्वाहा ।
एलोशीरलवंगादि कर्पूरागरुवासितम् ।
अति तृप्तिकरं तोयं, स्वेच्छया त्वं पिब प्रभो ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । मध्ये पानीयं समर्पयामि ।

अथ पुनः पंच प्राणाहुतीर्दद्यात्
ॐ प्राणाय स्वाहा । ॐ अपानाय स्वाहा । ॐ व्यानाय
स्वाहा । ॐ उदानाय स्वाहा । ॐ समानाय स्वाहा ।
भगवतः भोजन गीतम्

जमो थाळ जीवन जाउं वारी,
धोवुं कर चरण करो त्यारी. जमो.....टेक.
बेसो मेल्या बाजोठिया ढाळी, कटोरां चननी थाळी,
जळे भर्या चंबु चोखाळी. जमो थाळ.....१.
करी काठा घउंनी पोळी, मेली धृतसाकरमां बोळी,
काढ्यो रस केरीने घोळी. जमो थाळ.....२.
गळ्या साटा घेबर फुलवडी, दूधपाक मालपुवा कढी,
पुरी पोंची थड छे घीमां चढी. जमो थाळ.....३.

अथाणां शाक सुंदर भाजी, लावी छुं तरत करी ताजी
दही भात साकर छे झाझी. जमो थाळ.....४.
चळु करो लावुं जळ झाझी, एलची लविंग सोपारी,
पानबीडी बनावी सारी. जमो थाळ.....५.
मुखवास मनगमता लडने प्रसादी थाळ तणी दडने,
भूमानंद कहे राजी थडने, जमो थाळ.....६.
उत्तरापोशनं समर्पयामि । हस्तप्रक्षालनं समर्पयामि । मुख
प्रक्षालनं समर्पयामि ।
कस्तूरी कुंकुमोपेतम् गोरचन समन्वितम् ।
करांगोद्वर्तनं गंधं, गृहाण धर्मनंदन ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । करोद्वर्तनार्थं चंदनं समर्पयामि ।
नैवेद्यान्ते आचमनम् ।
गृहणीष्वचमनीयमुत्तमजलंस्वच्छं करोद्वर्तनं
कर्तुं तच्छुभचन्दनं सुरभिमत्कृष्णस्तथांगीकुरु ।
पानार्थम् च तथाऽतिमिष्टममलं ह्युन्मत्तगंगाजलं
स्वप्रेष्टं नलदैःसुवासितमिदं भक्त्यात्मज स्वीकुरु ॥
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । नैवेद्यान्ते आचमनीयं समर्पयामि ।

अथ ताम्बूलम् ।

५ यत्पुरुषेण हविषा देवा यज्ञमतन्वत ।
वसन्तोऽस्यासीदाज्यं ग्रीष्मऽइध्मः शरद्विः ॥ ५
नित्यं ब्राह्मणसाधुपोषणरतः सांगात्मभक्तेदृढं
पंथानं विद्वधन्मिताशनरतस्त्वं नागवल्लीदलम् ।
जातीपुष्पलवंगपूगखदिरैर्जातीफलैलासुधा
त्वक्कूपूर समन्वितं हरइदं गृहणीष्व दत्तं मया ॥
पूगीफलं महद् दिव्यं, नागवल्लीदलैर्युतम् ।
एलादि चूर्णं संयुक्तं, तांबूलं प्रतिगृह्यताम् ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । मुखवासं समर्पयामि ।

अथ फलार्घ्यम् ।

प्रेम्णा पूजित पादपल्लवयुगो राधारमाभ्यां सदा
भूमौ भक्तसुखाय रम्यनगरे वृत्तालयाख्ये वसन् ।
कृष्णात्वं पनसाम्रपूगकदलीखर्जूरसीताफलं
नालीकेरफलं तथाऽमृतफलं दिव्यं गृहाण प्रभो ॥
इदंफलं मयादेव, स्थापितं पुरतस्तव ।
तेन मे सफलावाप्ति, भवेज्जन्मनि जन्मनि ॥

लोकानन्दकरः प्रकाश बहुलो दत्तं मया स्वीकुरु ॥
चतुर्वर्ति समायुक्तं घृतेन च सुपूरितम् ।
नीराजनेन संतुष्टो भवत्येव जगत्यते ॥

आरती

जय सदगुरु स्वामी, प्रभु जय सदगुरु स्वामी,
सहजानंद दयाळु (२) बळवंत बहुनामी .....जयदेव
जयदेव.....१

चरणसरोज तमारां, वंदु कर जोडी, (२)
चरणेशीश धर्याथी (२) दुःख नाख्यां तोडी.....जय...२
नारायण नरभ्राता, द्विजकुळ तनु धारी, (२)
पामर पतित उद्धार्या (२) अगणित नरनारी.....जय...३
नित्य नित्य नौतम लीला, करता अविनाशी, (२)
अडसठ तीर्थ चरणे (२) कोटि गया काशी.....जय...४
पुरुषोत्तम प्रगटनुं जे दर्शन करशे, (२)
काळ करमथी छूटी (१९२) कुटुंब सहीत तरशे.....जय...५
आ अवसर करुणानिधि, करुणा बहु कीधी, (२)
मुक्तानंद कहे मुक्ति (२), सुगम करी सिधी.....जय...६

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । नीराजनं समर्पयामि ।

देवाभिवन्दनम् । आत्माभिवन्दनम् । हस्तप्रक्षालनम् ।

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । फलार्घ्यं समर्पयामि ।

अथ दक्षिणा ।

ब्रह्मेन्द्रादिसुरैरनन्तभुवनाध्यक्षैर्निजं मस्तकं
मुक्त्वा भुर्युपदाश्च पादकजयोः पीठेन तस्या निशम् ।
पूजोनात्यतिरिक्तदोषहृतये तत्पूर्तये श्री हरे
स्वामिन्कांचनदक्षिणा महमिमां ते स्थापयाम्यग्रतः ॥
हिरण्यगर्भं गर्भस्थं हेमबीजं विभावसोः ।
अनन्तपुण्यफलदमतः शांतिं प्रयच्छ मे ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । दक्षिणां समर्पयामि ।

अथ नीराजनम् ।

५ ॐ अग्निदेवता वातो देवता सूर्यो देवता चंद्रमा देवता
वसवो देवता रुद्रादेवतादित्या देवता मरुतो देवता विश्वदेवा
देवता बृहस्पतिदेवतेन्द्रो देवता वरुणो देवता ॥ ५
शैषाद्यैर्विबुधैः प्रणामसमये स्वैः स्वैः शिरोभिः सदा
चंचत्स्वच्छकिरीटरत्नकिरणैर्नीराजितांघ्रिद्वयः ।
कृष्णात्वं बहुवर्तिभिर्ददयगं नीराजनं श्रीहरे

अथ प्रदक्षिणा ।

५ सप्तास्यासन्परिधयस्त्रिः सप्त समिधः कृताः ।
देवा यद्यज्ञं तन्वाना अबन्धन् पुरषम्पशुम् ॥ ५
सावर्णाण्डचया भ्रमन्ति विवरे रोम्णाः सदा यस्य वै
तेष्वण्डेषु च बिभ्रतो ह्यगणितान् लीलावतारान्हरे ।
भक्ताघौघ विनाशिनीः प्रतिपदं बध्वा करौत्वन्मनाः
कुर्वे नाथ परिक्रमां वृषजनै स्तेऽहं भवात्पाहि माम् ॥
यानि कानि च पापानि ज्ञाताज्ञातकृ तानि च ।
तानि सर्वाणि नश्यन्तु प्रदक्षिणा पदे पदे ॥
पदे पदे या परिपूजकेभ्यो

सद्योऽश्रुमेधादि फलं ददाति ।
तां सर्वं पापक्षय हेतुभूतां

प्रदक्षिणां ते परितः करोमि ।
ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । प्रदक्षिणां समर्पयामि ।

अथ नमस्कारान् ।

दृग्वाणी मन उक्तामांगचरणोरोजानु हस्तैरहं
साष्टांगं प्रणामाम्युताक्षिकरवाक्स्वान्तोत्त मांगेहरे ।
पंचांगं शनकै र्यथार्थमवनौत्वहक्षपाश्वे मनाक्

तुभ्यं त्वद्भवदीयपादरजसां निर्वेतनः किंकरः ॥
 नमः सर्वहितार्थाय जगदाधार हेतवे ।
 साष्टांगोऽयं प्रणामस्तुप्रयत्नेन मयाकृतः ॥
 स्वामिनारायणं देवं वंदेहं कामदं विभुम् ।
 लीलया वर्तते विश्वं यस्य तस्मै नमोनमः ॥
 ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
 नमः । नमस्कारं समर्पयामि ।

अथमहामंत्र जाप ।

यजमाने स्वामिनारायण महामंत्रनी माळा भगवत्
 स्वरुपनां अनुसंधाने सहित यथासमय (समयावकाश) फेरववी

अथ मंत्रपुष्पांजलि ।

५ यज्ञेनयज्ञमयजन्तदेवास्तानि
 धर्माणिप्रथमान्यासन् ।
 ते ह नाकम्महिमानः सचन्त
 यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः ॥ ५
 ॐ राजाधिराजाय प्रसह्य कल्याण कारिणे
 नमो नारायणाय पावितात्मीयजनाय
 श्री वासुदेवाय स्वाश्रितानन्तजन्म पापघ्ने

वयं वै नमस्कुर्महे कृष्णाय भूयो हरिकृष्णाय
 नीलकण्ठाय नमोनमः । स त्वं कामान्कामकामाय
 मह्यं कामेश्वरः पुष्पपुत्रो दधातु ।
 देवाधिदेवाय वै श्रवणस्पत्प्रदात्रे महाराजाय नमः ।
 देहि साम्राज्यं भोज्यं स्वाराज्यं वैराज्यं पारमेष्ठ्यं
 राज्यादधि महाराजमहाधिपत्यं त्वदीयं मे दास्यं
 समुद्रपर्यन्तायाः सार्वभौमश्रियः ।
 आब्धिपरार्थायुर्विधिपदाप्तेरप्यधिकमेकराडाख्यं
 सत्यमेव त्वदापधिपत्यं मन्ये ब्रह्मण्डाधीशास्त्व
 दासैश्वर्यास्तस्मान्नान्यत्वत्तः कामयामहे ।
 तत्राप्येष श्लोकोडभिगीतः ।
 देवाधिदेवः सर्वात्माक्षर धामाधिपः स्वयम् ।
 तं स्तुवंस्तं नमस्कुर्वन्न भूयः कल्पसेऽध्वने ॥
 ब्रह्माख्यं पुरुषैश्च दिव्यतनुभिर्वेदैः सदासंस्तुतः
 शेषाद्यैरमरैः किरीटपटलैर्व्याघ्रद्वितांघ्रासनः ।
 मन्वाद्यैश्च नराधिपैः सुगहनं गत्वा वनं चिन्तितो
 धार्मिस्त्वं च गृहाण पुष्पनिकरं दासांजलिस्थं हरे ॥
 नाना विधानि पुष्पाणि यथाकालोद्भवानि च ।
 पुष्पांजलिं मयादत्तं गृहाण परमेश्वर ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
 नमः । मंत्र पुष्पांजलिं समर्पयामि ।

अथ राजोपचाराः ।

मुक्तादामविभूषितं शशिनिभं छत्रं ह्युभे चामरे
 चादर्शं व्यजनं दिवाकरमुखी नृत्यं सुगीतं तथा ।
 षट्त्रिंशद्विधवाद्यमुत्तममहं राजोपचारानिमान्
 सर्वशाय समर्पयामि हरये राजाधिराजाय ते ॥
 (छत्रं समर्पयामि आदि आठेय उपचार बोलती
 वखते दरेकनी पाछळ समर्पयामि
 शब्द बोलीने चोखा चझाववा.)
 छत्रं, चामरं, दर्पणं, व्यंजनं, सूर्यमुखी, नृत्यं,
 गीतं, वाद्यं समर्पयामि ।

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
 नमः । अष्टराजोपचारान् समर्पयामि ।

अथ प्रार्थना ।

भवसंभवभी तिभेदनं सुख संपत्करुणानिकेतनं ।
 व्रतदानतपः क्रियाफलं सजानंद गुरु भजेसदा ॥ १
 करुणामयचारुलोचनं, शरणायातजनार्तिमोचनम् ।
 पतितोद्धोरणाय तत्परं सहजानंदगुरुं भजे सदा ॥ २

निजतत्व पथावबोधनं, जनतायाः स्वत एव दुर्गमम् ।
 इति चिन्त्य गृहीतविग्रहं सहजानंदगुरुं भजेसदा ॥३
 विधिंशंभुमुखैर निग्रहं, भवपाथोधिपरिभ्रमाकुलम् ।
 अपिधार्यमनो नरप्रभं, सहजानंदगुरुं भजे सदा ॥४
 निजपादपयोजकीर्तनं, सततं स्याद्भवजीवगोचरम् ।
 इति यः कुरुते क्रतूत्सवं, सहजानंदगुरुं भजे सदा ॥५
 बहिरीक्षणलोकमानुषं, निजदत्तांबकदर्शनां हरिम् ।
 भजनीयपदं जगद्गुरुं, सहजानंदगुरुं भजे सदा ॥६
 शरणागतपापपर्वतं, गणयित्वा न तदीय सद्गुणम् ।
 अणुमप्यतुलं हि मन्यते, सहजानंदगुरुं भजे सदा ॥७
 भववारिधिमोक्षसाधनं, गुरुराज्यप्रकटस्वसंगमम् ।
 प्रकटीकृतवान् कृपावशः सहजानंदगुरुं भजे सदा ॥८
 भगवन् कृपया त्वया कृतं, जनतायामुपकारमीदृशम् ।
 क्षमते प्रतिकर्तुमत्र कः कुरुते दीनजनस्ततोऽजलिम् ॥९
 त्वमेव माता च पिता त्वमेव,
 त्वमेव बंधुश्च सखा त्वमेव ।
 त्वमेव विद्या द्रविणं त्वमेव,
 त्वमेव सर्वं मम देवदेव ॥
 निजाश्रितानां सकलार्तिहन्ता,
 सधर्मभक्तेरवनं विधाता ।

दाता सुखानां मनसेप्सितानां,
तनोतु कृष्णोऽखिल मंगलं नः ॥
कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा,
बुद्धयाऽऽत्मना वाऽनुसृतस्वभावात् ।
करोमि यद्यत् सकलं परस्मै,
नारायणायेति समर्पयामि ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । प्रार्थनापूर्वकं नमस्कारं समर्पयामि ।

क्षमायाचनम् ।

आवाहनं न जानामि, न जानामि तवार्चनम् ।
पूजां चैव न जानामि, क्षमस्व परमेश्वर ॥
अन्यथा शरणं नास्ति त्वमेव शरणं मम् ।
तस्मात्कारुण्य भावेन रक्ष मां पुरुषोत्तम ॥
गतं पापं गतं दुःखं गतं दारिद्र्यमेव च ।
आगता सुख संपत्तिः पुण्योऽहं तव दर्शनात् ॥
मंत्रहीनं क्रियाहीनं भक्ति हीनं सुरेश्वर ।
यत्पूजितं मया देव परिपूर्णं तदस्तु मे ॥
यदक्षरपदभ्रष्टं मात्राहीनं च यद्भवेत् ।
तत्सर्वं क्षम्यतां देव च प्रसीद परमेश्वर ॥

नमः सर्वहितार्थाय जगदाधार हेतवे ।
साष्टांगोऽयं प्रणामस्ते, प्रयत्नेन मया कृतः ॥
यस्य स्मृत्या च नामोक्त्या तपो यज्ञ क्रियादिषु ।
न्यूनं संपूर्णतां याति सद्यो वन्दे तमच्युतम् ॥
अपराध सहस्राणि क्रियन्तेऽहर्निशं मया ।
दासोऽयमिति मां मत्वा क्षमस्व परमेश्वर ॥

ॐ सांगाय सपरिवाराय भगवते श्री स्वामिनारायणाय
नमः । क्षमापनं समर्पयामि ॥

अथ अर्पणम् ।

ॐ भारतवर्षे आर्यावर्तान्तर्गत, ब्रह्मावर्तैकदेशे, गुजरातप्रान्ते,
साभ्रमत्यातीरे अत्राद्य नारायण संवत्सरे नारायण अयने नारायण
ऋतौ
महामांगाल्यफलप्रद मासोत्तम मासे, नारायण मासे, नारायण
पक्षे नारायण तिथौ नारायण वासरे यथायथं राशिस्थानस्थितेषु
सर्वेषु ग्रहेषु
मम सकल शुभ मनोरथ सिद्धयर्थं अनेन यथा ज्ञानेन यथा शक्ति
यथा
मिलितोपचारद्रव्यैः कृतेन श्री स्वामिनारायण महापूजाख्येन
कर्मणा भगवान्

श्री स्वामिनारायणः सांगः सपरिवारः प्रीयतां न मम ।
कृतेऽस्मिन् श्री स्वामिनारायण महापूजाख्ये
कर्मणि न्यूनातिरिक्तं यत्कर्म तत्सर्वं श्री स्वामिनारायण
प्रसादात्परिपूर्णमस्तु ।

अथ विसर्जनम् ।

श्रद्धा पूर्वमनेन चारुविधिना शश्वन्महापूजनं
स्वश्रेयाचरते स्वधर्मरतये भक्ताय सर्वात्मना ।
दिव्यं भूरि तदीप्सितं प्रददतं सर्वोत्तमं सत्सुखं
त्वामात्मेश विसर्जयामि हृदि मे सर्वागदेवैः सह ॥
स्वस्थानं गच्छ देवेश पूजामादाय मामकीम् ।
इष्टकाम प्रसिद्धयर्थं पुनरागमनाय च ॥

आचमनम् ।

ॐ श्री स्वामिनारायणाय नमः ।
ॐ श्री हरिकृष्णाय नमः ।
ॐ श्री पूर्ण पुरुषोत्तमाय नमः ।
ॐ सांगः सपरिवारः श्री स्वामिनारायणः सदा मम
हृदये वसतु । प्रीयतां न मम ।
इति श्री स्वामिनारायण महापूजा विधिः समाप्तः
॥ श्री हरिः प्रसन्नोऽस्तु ।

आशीर्वादानां श्लोको ।

स्वस्त्यस्तु ते कुशलमस्तु चिरायुरस्तु गोवाजिहस्ति
धनधान्य समृद्धिरस्तु ।
ऐश्वर्यमस्तु विजयोऽस्तु रिपुक्षयोऽस्तु वंशे सदैव
भवतां हरिभक्तिरस्तु ॥
सर्वे भवन्तु सुखिनः सर्वे सुन्तु निरामया ।
सर्वे भद्राणि पश्यन्तु मा कश्चिद् दुःखभागभवेत् ॥
स्वस्तिस्तु या विनाशाख्या
पुण्य कल्याणवृद्धिदा ।
विनायकप्रिया नित्यं
तां च स्वस्तिं बुवन्तु नः (१)
नारदाद्या ऋषिगणाः
ये चान्ये च तपोधनाः ।
भवन्तु यजमानस्य
आशीर्वादपरायणाः ॥ (२)
आदित्या वसवो रुद्राः
विश्वदेवा मरुद्गणाः ।
लोकपालाः प्रयच्छन्तु
मंगलानि श्रियं यशः ॥ (३)

गायत्री सती सावित्री
शची लक्ष्मी : सरस्वती ।
मृडानी मातर : सर्वा
भवन्तु वृद्धिदा : सदा ॥ (४)
ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः
सामवेदो ह्यथर्वणः ।
ब्रह्मवाक्यं सदानित्यं
घ्नन्ति तव शत्रवः ॥ (५)
यावद् भागीरथी गंगा
यावद्देवो महेश्वरः ।
यावद्देवाः प्रवर्तन्ते
तावत्वं विजयी भव ॥ (६)
मन्त्रार्थाः सफलाः सन्तु
सन्तु पूर्णा मनोरथाः ।
शत्रूणां बुद्धिनाशोऽस्तु ।
मित्राणामुदयस्तव ॥ (७)
बहुधनधान्यं पशुपुत्रलाभं शतसंवत्सरं
दीर्घमायुः ॥ आराध्यदेवः प्रसन्नोऽस्तु ॥

देव चरणोदक ग्रहणम् ।

अकाल मृत्यु हरणं सर्वं व्याधि विनाशनम् ।
हरिपादोदकं तीर्थं जठरे धारयाम्यहम् ॥
पादोदकं धर्मपुत्रं पिबति यो नरस्तव ।
तस्यान्तर्गतजं पापं नश्यति नात्र संशयः ॥
हस्त प्रक्षालनम् ।

अथ प्रसाद भक्षणम् ।

नारायणप्रसादं तु गृहीत्वा चभक्तिभावतः ।
सर्वान्कामानवाप्नोति प्रेत्य सायुज्यमाप्नुयात् ॥
सहजानंदं स्वामी महाराजनी जय
श्रीपतिं श्रीधरं सर्वदेवेश्वरं
भक्ति धर्मात्मजं वासुदेवं हरिम् ।
माधवं केशवं कामदं कारणं
स्वामिनारायणं नीलकण्ठं भजे ॥

अथ पुराणोक्तविधिना
यज्ञोपवीत धारण विधिर्लब्धते ॥

अथ आचमन विधि ।

ॐ अवतारिणे श्री स्वामिनारायणाय नमः ।
ॐ अवतारिणे श्री हरिकृष्णाय नमः ।
ॐ अवतारिणे श्री सहजानंद स्वामिने नमः ।

अथ प्राणायाम विधि ।

प्राणायाम त्रयं कुर्यात् ।
ॐ श्री स्वामिनारायणाय नमः ।

अथ संकल्पः ।

अद्येत्यादि मम श्रौतस्मार्तकर्मानुष्ठान सिद्धयर्थं
तथा च अमुककर्माङ्गत्वेन विहितं नूतन यज्ञोपवीत
धारणमहं करिष्ये ।

अथ सूत्रत्रिगुणीकरणं प्रक्षालनं मार्जनम् ।

संकल्प करीने पछी पहेला सूत्रत्रिगुणीकरणं तत्र
मंत्रः ॐ नारायणाय नमः एम आनावडे प्रक्षालन करी
फरीथी दश वखत विष्णुनाम मंत्र वडे मार्जन करवुं.

अथ तन्तुदेवानां आवाहनम् ।

शार्दूलवि :
श्रीजुष्टे वटपत्तने नृपपथे भूपस्य हर्म्याङ्गणे
नागेन्द्रो परिरुढ मीडितपदं भूपेन भक्तया भृशम् ।
नानारत्नमणीन्द्र मौक्तिकलितं हेमोद्भवं भूषणम्,
मुर्धाग्रे दधतं नमामि रुचिरं श्री स्वामिनारायणम् ॥१॥
प्रथमतन्तौ ॐ श्री स्वामिनारायणाय नमः श्री
स्वामिनारायणम् आवाहयामि स्थापयामि पजयामि
सकलोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ॥
वसन्ततिलकाः
उद्दामदारमचितं शुभमूलिपूर्वाम्,
तद्वच्छुपयसि पुरेऽप्यकरोन्नवीनम् ।
प्रेम्णा प्रबोध्य जनतां जगदीशधामा,
योध्याप्रसादमति नौमि गुरुं मुनीनाम् ॥२॥
ॐ द्विदीयतन्तौ श्रीदेशिकेन्द्राय अयोध्याप्रसादाय
नमः अयोध्याप्रसादम् आवाहयामि स्थापयामि पूजयामि
सकलोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणिसमर्पयामि ॥२॥
शिखरिणी :
जनानामात्मानां स्वमिह शरणं स्थापनतया,
हरैरेकान्तिक्यं जगति ननु भक्तौ वृषभवः ।

हरि र्यस्मिन् प्रीतः स भृशमभवत्तं शुभगुणं,
नमाम्याचार्येन्दुं मम हि रघुवीरं गुरुमहम् ॥३॥
ॐ तृतीयतन्तौ श्री देशिकेन्द्रायरघुवीराय नमः रघुवीरम्

आवाहयामि स्थापयामि

पूजयामि सकलोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ॥३॥

शिखरणी :

अजसं सम्प्राप्तं परमसहजानन्दनिकटे
स्थितिं तत्सेवायां निपुणमनवद्यं मतिमताम् ।

सतां चाद्यं वन्दे सदयहृदयं नैष्ठिकवरं,

मुकुन्दानन्दाख्यं धृतशुभगुणाकल्पमनिशम् ॥४॥

ॐ चतुर्थतन्तौ मुकुन्दानन्दवर्णिने नमः

मुकुन्दानन्दवर्णिनम् आवाहयामि

स्थापयामि पूजयामि सकलोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि
समर्पयामि ॥४॥

प्रहर्षिणी :

शास्त्रं वयुन विरक्तिभक्तियुक्तम्,

सद्बन्धं मुकुटमणिं बृहद्ब्रतानाम् ।

वन्देऽहं कविवरमत्रवासुदेवा,

नन्दाख्यं विनयदयाक्षमाद्युपेतम् ॥५॥

ॐ पंचमतन्तौ श्रीवासुदेवानन्दवर्णिने नमः

वासुदेवानन्दवर्णिनम् आवाहयामि

स्थापयामि पूजयामि सकलोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि
समर्पयामि ॥५॥

सगंधरा :

श्रीमद्भ्रमाङ्गजाताङ्घ्रिकमलं युगले भृंगराजं मनोज्ञं,
वैराग्योत्कृष्टवेगोज्झितविषयविषाम्भोधि मिथ्यानुरागम् ।

स्वान्तर्बहोव नित्यं वृषकुल जलजाहस्करं वीक्ष्यमाणं,
गोपालानन्दसंज्ञं मुनिवरं मनघं योगिराजं नमामि ॥६॥

ॐ षष्ठतन्तौ गोपालानन्दमुनये नमः गोपालानन्द मुनिम्

आवाहयामि स्थापयामि

पूजयामि सकलोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ॥६॥

शार्दूल विः

नानापद्यसुकाव्यशीघ्ररचना दक्षं स्वधर्मस्थिरं

छन्दोभिः सुकृतैर्हरिं वृषभुवंसंप्रीणयामास यः ।

मैत्री तेन गतः स्वनर्मवचनैः संहासयन्तं स्थिरं,

ब्रह्मानन्दमुनिं नमामि तमहं देशाद्यभिज्ञं मुदा ॥७॥

ॐ सप्तमंतन्तौ ब्रह्मानन्दमुनये नमः ब्रह्मानन्द मुनिम्

आवाहयामि स्थापयामि

पूजयामि सकलोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि
समर्पयामि ॥७॥

शार्दूल :

प्राप्तोवासमहर्निशं च सहजानन्दस्य यः सन्निधौ,
प्रीत्या तं समतोषयद्यतिपतिः भक्त्यानुवृत्त्या भृशम् ।

वैराग्योज्झितसर्वलोकविभवं चैकान्तधर्मप्रियम्,
वन्दे तं विदुषांवरं शुकमुनिं शान्तस्वभावं सदा ॥८॥

ॐ अष्टमतन्तौ श्रीशुकानन्दमुनये नमः शुकानन्दमुनिम्

आवाहयामि स्थापयामि

पूजयामि सकलोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ॥८॥

सगंधरा :

चक्रे नित्यं कथां यः प्रकटभगवतः सन्निधाने मनोज्ञां,
यस्मै प्रादात् प्रसन्नो निजधृतवसनादीन्यसौ पूर्णकामः ।

जेतायः पण्डितानां जगति विवदतां देवताचार्यभक्तं,
नित्यानन्दं मुनीन्द्रं तमनुदिनमहं नौमि भक्तप्रधानम् ॥९॥

ॐ नवमतन्तौ श्रीनित्यानन्दमुनये नमः नित्यानन्दमुनिम्

आवाहयामि स्थापयामि

पूजयामि सकलोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ॥९॥

अथ यज्ञोपवीतग्रंथि देवतानामावाहनम् ।

शार्दूल :

श्रीमद्धर्मधुरंधरं सुखकरं कारुण्य पाथोनिधिम्,
सन्नाथं निगमान्तगीतयशसं पाथोदनील प्रभम् ।

ॐ अष्टमंतन्तौ श्रीशुकानन्दमुनये नमः शुकानन्दमुनिम्

धर्मस्वीकृतभूषणं स्वमहसा धर्मात्मजं स्वामिनं,
सद्भ्राम्नः पतिमक्षरस्य सहजानन्दं हरिं तं भजे ॥९॥

ॐ ग्रन्थिमध्ये श्रीसहजानन्दस्वामिने नमः श्री

सहजानन्दस्वामिनम् आवाहयामि

स्थापयामि पूजयामि सकलोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि
समर्पयामि ॥९॥

वसन्ततिलका :

श्रीमन्नवीनजलजासितसुन्दरांगम्,
रत्नांगुलीयवलयांगदहस्त युग्मम् ।

मन्दारकुन्दसुरभिस्थलपद्महारं,
वन्दे विशुद्धहरिकृष्णमहं सदीशम् ॥१०॥

ॐ ग्रन्थिमध्ये श्रीहरिकृष्णाय नमः श्री हरिकृष्णम्

आवाहयामि स्थापयामि

पूजयामि सकलोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ॥१०॥

शार्दूल :

रक्षन् वेदममन्द मन्दरगिरिं बिभ्रद्भरामाहारन्,
प्रह्लादं परिपालयन् बलिमनः क्षुभ्यन् क्षयन् क्षत्रियान् ।

लंकेशान्तकरश्चकंसशमनः शान्तो सुरोन्मोहनः,
म्लेच्छोन्मूलनकारकस्तमनिशं श्रीनीलकण्ठं भजे ॥११॥

ॐ ग्रन्थिमध्ये श्रीनीलकण्ठाय नमः श्रीनीलकण्ठं

स्थापयामि पूजयामि सकलोपचारार्थं गंधाक्षत पुष्पाणि
समर्पयामि ॥११॥

ॐ अष्टमंतन्तौ श्रीशुकानन्दमुनये नमः शुकानन्दमुनिम्

आवाहयामि स्थापयामि पूजयामि ।

श्री स्वामिनारायणाद्यावाहित देवताभ्यो नमः
यथास्थानमहं न्यसामि ।

अथ ध्यानम् ।

उपजाति :

प्राजपतेर्यत्सहजं पवित्रं, कार्पासमूत्रोद्भवब्रह्मसूत्रम्
ब्रह्मत्वसिद्ध्यै च यशः प्रकाशं, जपस्य सिद्धिं कुरु ब्रह्मसूत्र ॥१॥

अथ यज्ञोपवीतधारणम् ।

दक्षिण हस्ते जलं निधाय ।

ॐ यज्ञोपवीतमिति मन्त्रस्य "नारायणऋषिः" त्रिष्टुप्छन्दः

"भक्तिधर्मनन्दनः"

श्रीहरिदेवता यज्ञोपवीतधारणे विनियोगः

(यज्ञोपवीतने बने हाथनां अंगुठा अने कनिष्ठिका
आंगळीमां धारण करी हाथ ऊंचा करी सूर्यनारायण तरफ
राखी हाथ ऊंचा राखवा अने नीचेनो मंत्र बोलवो.)

ॐ यज्ञोपवीतं परं पवित्रं, प्रजापतेर्यत्सहजं पुरस्तात् ।

आयुष्यमड्यं प्रतिमुंच शुभं यज्ञोपवीतं बलमस्तु तेजः ॥१॥

ॐ "यज्ञोपवीतमसि यज्ञस्य त्वां

यज्ञोपवीतत्वेनोपनह्यामि"

(आ मंत्र वडे पृथक् पृथक् यज्ञोपवीत धारण करवी
जेम के ब्रह्मचारीए त्रण सूत्रवाळी तथा गृहस्थोएत्रण सूत्र
वाळी बे जनोइ धारण करवी).

अथ जीर्णसूत्रत्याग ।

(शरुआतमां आचमन करी हाथ धोइ पछी नीचेनो श्लोक बोलो.)
एतावत्दिनपर्यन्तं ब्रह्मत्वं धारितं मया ।

जीर्णत्वात् त्वत् परित्यागो गच्छ सूत्र यथा सुखम् ॥

(आ मंत्र वडे जीर्ण यज्ञोपवीतने शिरोमार्गथीः
मस्तकेथीः पृथक् पृथक् काढीने शुद्ध भूमिमां त्यागकरी
आचमन करी हाथ धोइ यथा शक्ति भगवानना नाम मंत्र
जापादिक करवां.)

अथ समर्पणम् ।

(जमणा हाथमां पाणी लइ लो.)

अनेन नूतन यज्ञोपवीतधारणाख्यकर्मकृतेन यथाशक्ति
श्री भगवन्नाममन्त्रजापादि कर्मणा श्रीपरमेश्वरः प्रीयतां न मम ।

(जमणा हाथनुं पाणी नीचे मूकी दो.)

फरी एक वखत आचमन करी हाथ धोइ नाखो.

श्रीरस्तु शुभमस्तु ॥

। इति यज्ञोपवीत धारण विधिसंपूर्ण ।

उपयोगी श्लोको

आदौ प्रेमवतीवृषाङ्गजननं सन्नैकतीर्थाटनं
दुष्कर्मोपशमं च साधुशरणं सद्धर्मसंस्थापनम् ।
हिंसावर्जितभूरियज्ञकरणं मूर्तिप्रतिष्ठापन-
मार्यस्थापनमक्षराख्यगमनं सत्संज्ञिसञ्जीवनम् ॥१॥

आदौ रामतपोवनाभिगमनं हत्वा मृगं काश्चनं
वैदेहीहरणं जटायुमरणं सुग्रीवसम्भाषणम् ।
वालीनिग्रहणं समुद्रतरणं लङ्कापुरीदाहनं
पश्चाद्रावणकुम्भकर्णहननं चैतद्धि रामायणम् ॥२॥

आदौ देवकिजन्मगर्भजननं गोपीगृहे वर्धनं
मायापूतनजीवतापहननं गोवर्धनोद्धारणम् ।
कंसच्छेदनकौरवादिहननं कुन्तीसुतापालन-
मेतद्भागवतं पुराणकथितं श्रीकृष्णालीलामृतम् ॥३॥

आदौ पाण्डवधार्तराष्ट्रजननं लाक्षागृहे दाहनं
द्यूतस्त्रीहरणं वने विहरणं मत्स्यालये वर्तनम् ।
लीलागोग्रहणं समुद्रतरणं सन्धिक्रियाजृम्भणं
पश्चाद्भीष्मसुयोधनादिमरणं चैतन्महाभारतम् ॥४॥

पातुं धर्ममधर्ममुत्खनयितुं श्रीभक्तिधर्माङ्गतो
जातायोत्तरकोसलेषु दयया सर्वेश्वरेशाय च ।
तृप्तिं वाक्यसुधारसैविदधते नैजैर्निजानां मूह-

स्तस्मै श्रीहरये नमोऽस्तु सहजानन्दाय सद्गणिने ॥५॥

श्रीकृष्णाय तमोहराय हरये श्रीनीलकण्ठाय ते
श्रीनारायणनामधेयधृतये धर्मात्मजायाऽऽत्मने ।
सद्धर्मावनसम्भवाय हरियुक्कृष्णाभिधायानिशं
षण्णामावलि संयुताय सहजानन्दाय वन्दामहे ॥६॥

श्रीमच्छारदपूर्णचन्द्र विलसत्स्मेराननं श्रीहरिं
तुङ्गे पीठवरे स्थितं परिवृतं सद्भक्तवृन्दैर्यथा ।
ताराभिर्विधुमर्च्यमानमुरुधा तैश्चन्द्रनैः कौसुमै-
हारैः शेखरपङ्क्तिभिश्च हृदये शुक्लाम्बरं चिन्तये ॥७॥

स्नातं चन्दनचर्चितं निजजनैः पुष्पसृजालङ्कृतं
प्रातः सूर्यमयूखसेवितमुखं श्रीचन्द्रशालोपरि ।
धृत्वा रोटकमेकपाणितलके भङ्क्त्वाऽऽन्यहस्तेन तं
भुञ्जानं प्रविलोक्य सेवकगणान् वन्दे सदा स्वामिनम् ॥८॥

कस्तूरीतिलकं ललाटपटले वक्षःस्थले कौस्तुभं
नासाग्रे वरमौक्तिकं करतले वेणुं करे कङ्कणम् ।
सर्वाङ्गे हरिचन्दनं सुललितं कण्ठे च मुक्तावलिं
गोपस्त्रीपरिवेष्टितो विजयते गोपालचूडामणिः ॥९॥

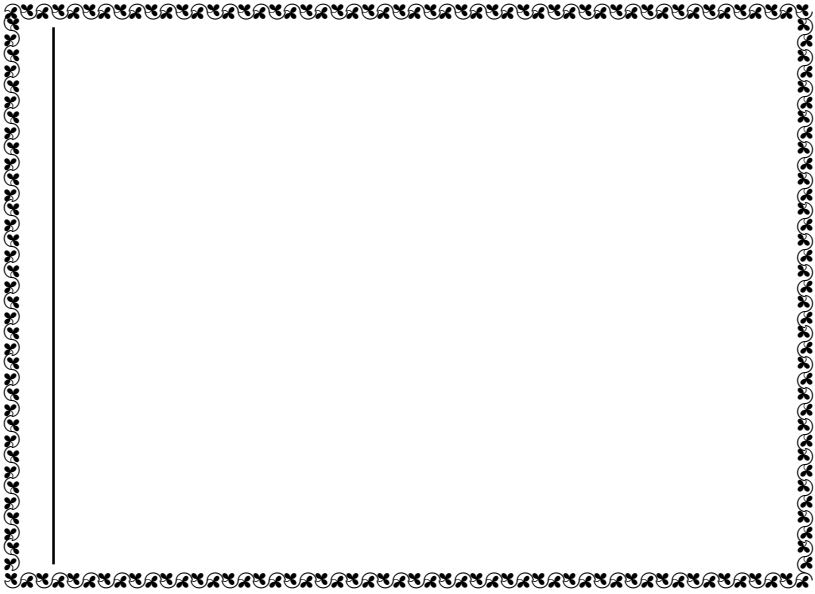
जन्माद्यस्य यतोऽन्वयादितरतश्चार्थेष्वभिज्ञः स्वराट्
तेने ब्रह्म हृदाय आदिकवये मुह्यन्ति यत्सूरयः
तेजोवारिमृदां यथा विनिमयो यत्र त्रिसर्गो मृषा

धाम्ना स्वेन सदा निरस्तकुहकं सत्यं परं धीमहि ॥१०॥
यं ब्रह्मा वरुणेन्द्ररुद्रमरुतस्तुन्वन्ति दिव्यैः स्तवै-
र्वेदैः साङ्गपदक्रमोपनिषदैर्गायन्ति यं सामगाः
ध्यानावस्थिततद्गतेन मनसा पश्यन्ति यं योगिनो
यस्यान्तं न विदुः सुरासुरगणा देवाय तस्मै नमः ॥११॥
मत्स्यं कूर्मं वराहं कपिलमथ हरिं वासुदेवं च वैश्वं
दत्तात्रेयं च हंसं नरहरिमृषभं वामनं पर्शुरामम् ।
यज्ञं रामं कुमारं हयशिरसमथो नारदं राजराजं, व्यासं
कृष्णं च बुद्धं घृतपुरुवपुषं नौमि नारायणं त्वाम् ॥१२॥
मेघानां च घटाघटा घटघटा घटाघटा मान्यते
वायूनां च चकीचकी चक मकी चाकीचकी चान्यते ।
मामोकोस्य मुकोमुको मुकमुको माकोमुको मामुको
मासे भाद्रपदेशकदर्दमपते गच्छन्ति ते शत्रवः ॥१३॥
धर्मस्त्याज्यो न कैश्चित्स्वनिगमविहितो वासुदेवो च भक्ति-
दिव्याकारे विधेया सितघनमहसि ब्रह्मणैक्यं निजस्य ।
निश्चित्वैवान्यवस्तुन्यणमपि च रतिं सम्परित्यज्य सन्त-
स्तन्माहात्म्याय सेव्या इति वदति निजान् धार्मिको नीलकण्ठः ॥१४॥
दृष्ट्वाः स्पृष्ट्वा नता वा कृतपरिचरणा बोजिताः पूजिता वा
सद्यः पुंसामधौघं बहुजनजनितं घ्नन्ति ये वै समूलम् ।

प्रोक्ताः कृष्णेन ये वा निजहृदयसमा यत्पदे तीर्थजातं
तेषां मातः ! प्रसङ्गात्किमिह ननु सतां दुर्लभं स्यान्मुमुक्षो ॥१५॥
श्रीमन्नूतननीरदामतनवे श्रीमाधुरीमूर्तये
त्वङ्गुत्तुङ्गतरङ्गसङ्गिवृतये चञ्चलद्वाराससे ।
नानाहारमनोहराय हरये यष्ट्या लसत्पाणये
तस्मै श्रीगुरवेऽभवाय सहजानन्दाय वन्दामहे ॥१६॥
श्रीमत्स्वीयपदाब्जचिन्तनविधिं लोके स्वतो दुष्करं
दृष्ट्वाऽऽविष्कृतम्यमूर्तिमखिलानुद्धारयन्तं श्रितान् ।
मायावादकुतर्कविभ्रमहरं श्रीमत्कृपावीक्षणाम्
तं ध्यायामि सदा जगद्गुरुमहं श्रीस्वामिनारायणम् ॥१७॥
श्रीमत्केतुयवाष्टकोणकमलस्वस्त्यूर्ध्वरेखासृणि-
भ्राजज्जम्बुफलाशनिश्रितलसहक्ष्माङ्घ्रिमब्जप्रभम् ।
मत्स्यार्धेन्दुधनुस्त्रिकोणकलशव्योमोल्लसद्गोपद-
जुष्टदक्षपदं स्मरामि सहजानन्दं सदा तं मुदा ॥१८॥
श्रीधार्मिः पुरुषोत्तमो गुणनिधिर्यो ब्रह्मधामेश्वरो
मुक्तैर्जुष्टपदाम्बुजो वरतरैश्चर्यैरुपेतः प्रभुः ।
अन्तर्याम्यखिलात्मनां भवहरः सर्वेश्वराधीश्वर-
स्तं ध्यायाम्यवतारिणं मुनिपतिं श्रीस्वामिनारायणम् ॥१९॥
श्रीमद्धर्मधुरन्धरं सुखकरं कारुण्यपाथोनिधिं

सन्नाथं निगमान्तगीतयशसं पाथोदनीलप्रभम् ।
धर्मस्थीकृतभूतलं स्वमहसा धर्मात्मजं स्वामिनं
सद्भाम्नः पतिमक्षरस्य सहजानन्दं हरिं तं भजे ॥२०॥
श्रीमन्मङ्गलमूर्तिमार्तिशमनं मालां करे तौलसीं
दक्षे सूक्ष्मवलक्षसान्द्रवसनान्याबिभ्रतं सर्वदा ।
चारुस्मैरमुखाम्बुजं लसदुरः श्रीवत्सलक्ष्माङ्कितं
ध्याये भूषणभूषणाङ्गमनिशं श्रीस्वामिनारायणम् ॥२१॥
यः साक्षाद्भगवान् क्षराक्षरपरः कृष्णः स एव स्वयं
भक्तौ धर्मत आस भूरिकृपया श्रीस्वामिनारायणः ।
मानुष्ये भुवि नाटयन्नजजनाचार्यत्वधर्मे स्थितः
कृष्णं प्राह परोक्षवन्नतु ततोऽन्यः सोऽस्ति यत्स स्वयम् ॥२२॥
नित्यं संरममाणमक्षरपदे ब्रह्मात्ममुक्तव्रजैः
श्रीराधादिसमर्चिताङ्घ्रिकमलं नैकाण्डनाथानतम् ।
छन्दः शेषमहेशगीतयशसं योगीन्द्रहृच्चिन्तितं
ध्यायामीष्टमहं मुदाऽखिलगुरुं श्रीस्वामिनारायणम् ॥२३॥
यो भूमेरुदडीडयत्स्वमहसा वात्येव तूलं सुरा-
मांसप्राशमयोपधर्ममभितः कार्ष्णं वर्षं पोषयन् ।
स्वैश्वर्यं समपप्रथल्लघु नृणां स्वान्तासुरोधाद्धरौ
श्रीस्वामी जयतीश्वरः स सहजानन्दो ममानन्ददः ॥२४॥

मल्लानामशनिर्नृणां नरवरः स्त्रीणां स्मरो मूर्तिमान्
गोपानां स्वजनोऽसतां क्षितिभुजां शास्ता स्वपित्रोः शिशुः ।
मृत्युर्भोजततेर्विराडविदुषां तत्त्वं परं योगिनां
वृष्णीनां परदेवतेति विदितो रङ्गं गतः साग्रजः ॥२५॥
सुनीशारं सारं शुचिकनकबुद्धं परिदध-
न्निचोलं कौसुम्भं कटितटपटं चारुणरुचिम् ।
बहून् हारान् हैमान् वरवलयकेयूरमुकुटान्
हसद्दक्त्रेन्दुर्मे दृशि जयतु नारायणमुनिः ॥२६॥
सदानन्दाम्भोधिः स्मितरुचिरपूर्णन्दुवदनः
प्रफुल्लाम्भोजन्मच्छदसदृशशोभाक्षियुगलः ।
कृपापारावारः श्रितसकलजीवातिसुखदो
महाश्रेयोमूर्तिर्जयति स हि नारायणमुनिः ॥२७॥
अतिक्षान्त्या दान्त्या मृदुलवचनैश्छादितमह-
न्नि जातक्यैश्चर्याद्विलसितनृनाट्याय गुरवे ।
वसानाय श्रेताम्बरयुगलमावार्धियशसे
नमस्तस्मै नित्यं हृदि भगवते ध्येयवपुषे ॥२८॥
परं तीर्थस्थानं ध्वजयवसरोजाङ्कुशानभो-
धनुरेखार्धेन्दुप्रभृतिशुभलक्ष्माङ्कितमपि ।
श्रिया जुष्टं तद्यत्प्रणतजनपापप्रशमनं
पदाब्जं ते स्वामिन् ! वसतु सहजानन्द ! हृदि मे ॥२९॥

॥ श्री स्वामिनारायणो विजयतेतराम् ॥

शिक्षापत्री पंચरत्न

अर्थसहित - नित्य विधि - महापूजा

श्री नरनारायणदेव पीठाधिपति प.पू.ध.धु.
आचार्य महाराजश्री १००८ श्री
कोशलेन्द्रप्रसादशु महाराजश्रीनी आज्ञाથી

ISBN = 81-89078-12-7

: प्रकाशक :
महंत स्वामी

शास्त्री स्वामी હરિકૃષ્ણદાસજી
શ્રી स्वामिनारायण मंदिर,
કાલુપુર, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૧.

प्रकाशक

स्कीम कर्मिटी वती

महंत स्वामी

शास्त्री स्वामी હરિકૃષ્ણદાસજી

શ્રી स्वामिनारायण मंदिर, કાલુપુર, અમદાવાદ-૧

કિંમત : રૂ. ૨૦-૦૦ (રાહત દરે)

૨૦૬૭ અષાઠ વદ-૧૦

પ.પૂ. લાલજી મહારાજશ્રીના ૧૪ મા
પ્રાકટ્યોત્સવ પ્રસંગે

મુદ્રક :

શ્રી स्वामिनारायण પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ
શ્રી स्वामिनारायण मंदिर,
કાલુપુર, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૧.

નિવેદન

શ્રી स्वामिनारायणસંપ્રદાયમાં સર્વાવતારી ભગવાન શ્રી स्वामिनारायણના વાંગમય સ્વરૂપ એવી “શિક્ષાપત્રી” એક મુખ્ય અને અગત્યનો ગ્રંથ છે. આત્યંતિક કલ્યાણને ઈચ્છતા મોક્ષભાગી જીવાત્માને આલોક અને પરલોકમાં નિર્વિઘ્ન શ્રેયમાર્ગ બતાવનાર સર્વસ્વશાસ્ત્રના સારરૂપ આ શિક્ષાપત્રી જેવો બીજો કોઈ ગ્રંથ નથી. આ શિક્ષાપત્રી પ્રમાણે વર્તન કરનાર સ્ત્રી પુરૂષોને કલ્પવૃક્ષ અને કામદુધા સમાન, ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ રૂપી ચારે પુરૂષાર્થની સિધ્ધિ આપનાર હોવાથી શ્રીજી મહારાજે શિક્ષાપત્રીનો પાઠ, પૂજા અને સાંભળવાની આજ્ઞા કરેલ છે.

ફક્ત ૨૧૨ શ્લોકમાં સર્વ શાસ્ત્રોના સાર સાથે રાજનીતી, વ્યવહારનીતી, સમાજ અને આરોગ્ય નીતી વિષયક બધીજ સમજણ શ્રીજી મહારાજે શ્રીમુખે કહેલ છે. તેથી મૂળ શ્લોકો તથા ગુજરાતી ભાષાંતર સાથે સંપ્રદાયના સમસ્ત સમાશ્રિતોને ઉપયોગી એવા અનેક વિષયોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. ગ્રંથની શરૂઆતમાં ઉપયોગી મંગળ શ્લોકો પછી સંપ્રદાયના પ્રસિધ્ધ પાંચ રત્નો જે ભગવાનની પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરવામાં સહાય કરે છે તેવા જનમંગલ સ્તોત્ર, સર્વમંગળ સ્તોત્ર, હરિકવચ, સંકટ હર દશવતાર સ્તોત્ર, વિશ્વમંગલ સ્તોત્ર ભગવાનના સ્વરૂપ, રૂપ, ગુણાદિકની નિરૂપણ કરી શ્રીહરિ સાથે સાક્ષાત્ સંબંધ

ધરાવનારા હોવાથી એમનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. પછી નારાયણ કવચ જે શ્રીમદ્ ભાગવતના ષષ્ઠ સ્કંધમા આપેલું છે તે આધ્યાત્મિક ભય નિવારણ માટે જપનીય હોવાથી તેનો સમાવેશ કર્યો છે. વિષ્ણુ સહસ્ત્રનામ સ્તોત્ર અને એ સિવાય નંદ સંતોએ શ્રીજી મહારાજના સ્વરૂપ, રૂપ, ગુણાદિકોનું વર્ણન કરનારા અને પ્રસન્નતા માટે બનાવેલા સંસ્કૃત સ્તોત્રનો અને મંગળાયરણ સ્વસ્તિવાચન સાથે હનુમાનજી ગણપતીજી, લક્ષ્મીજી, સરસ્વતી આદિકના સ્તોત્રનો સમાવેશ કરેલ છે.

સાથે સાથે બ્રાહ્મમુદૂર્તથી આરંભીને રાત્રે સૂતા સુધીના સમયમાં સમુપયોગી એવા (નિત્યનિયમ) પ્રભાતીયા, ગોડીના પદો, આરતી, ધૂન્ય, રાધિકાષ્ટક, પ્રાર્થના, લીલા ચિંતામણી, થાળ, નંદસંતોના કીર્તનો, એકાદશી પદો, લીલાભક્તિ, ઉપદેશિક પદોને અમુક વચનામૃતો પણ મૂકીને અહિં છાપેલ છે. શ્રીહરિની આજ્ઞાથી પ્રચલિત મહાપૂજા વિધિ, જનોઈ વિધિ પણ છાપેલ છે.

આ રીતે શિક્ષાપત્રીની ઓછા-અધિક વિષયોના સમાવેશ વાળી અનેક આવૃત્તિઓ જુદા જુદા રૂપે અને જુદા જુદા સમય-જુદા જુદા સ્થળેથી પ્રકાશિત થઈ છે પરંતુ પ્રકાશિત થયેલી કોપીઓ બપો જવાથી માંગ ચાલુ રહેતા ફરી છપાવવામા આવી છે. જે સૌને પૂજામાં કાયમ ઉપયોગી થશે. એવા આશયથી પ.પૂ.ધ.ધુ. આચાર્ય મહારાજશ્રીની આજ્ઞા મેળવી શિક્ષાપત્રી પંચરત્ન પ્રસિધ્ધ કરવામાં આવી છે.

સત્સંગમાં હરિભક્તોને અતિ ઉપયોગી એવા આ શિક્ષાપત્રી પંચરત્નના પ્રકાશન કાર્યમાં સ.ગુ. શાસ્ત્રી સ્વામી હરિકેશવદાસજી હસ્તે શાસ્ત્રી સ્વામી હરિપ્રિયદાસજી (શ્રીસ્વામિનારાયણ મંદિર, સેક્ટર-૨૩, ગાંધીનગર) દ્વારા સારી સેવા પ્રાપ્ત થઈ છે. તે ખૂબ ધન્યવાદને પાત્ર છે, કેમ કે તેઓ દ્વારા પ.પૂ. ધ. ધુ. આચાર્ય મહારાજશ્રીના આશીર્વાદથી સાહિત્યના લેખન પ્રકાશનની સેવા તો ચાલુ જ છે. તદુપરાંત આવા ગ્રંથોના પ્રકાશનમાં વિશેષ સેવા કરીને ઈષ્ટદેવ શ્રીહરિ, પ.પૂ. ધ. ધુ. આચાર્ય મહારાજશ્રી તથા સંતો અને સત્સંગના આશીર્વાદ પ્રાપ્ત કર્યા છે.

મહંત સ્વામી,
શાસ્ત્રી સ્વામી હરિકૃષ્ણદાસજી
શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર, કાલુપુર, અમદાવાદ-૧.

શ્રી નરનારાયણદેવ દેશ સ્કીમ કમિટીના સભ્યશ્રીઓ

૧.	સ.ગુ. મહંત શાસ્ત્રી સ્વામી હરિકૃષ્ણદાસજી	- પ્રમુખ
૨.	સ.ગુ. બ્ર. સ્વામી વાસુદેવાનંદજી	
૩.	સ.ગુ. સ્વામી દેવપ્રકાશદાસજી	
૪.	હજુરી પાર્ષદ વનરાજ ભગત	
૫.	પ.ભ. દશરથભાઈ પ્રહલાદભાઈ પટેલ	- અમદાવાદ
૬.	પ.ભ. જી. કે. પટેલ (વિમલ પેઈન્ટસ)	- મહેસાણા
૭.	પ.ભ. રમણભાઈ પ્રાણભાઈ પટેલ	- અમદાવાદ
૮.	પ.ભ. રતીભાઈ ખીમજીભાઈ પટેલ	- અમદાવાદ
૯.	પ.ભ. ડૉ. કે. કે. પટેલ	- હિંમતનગર

અનુક્રમણિકા

૧.	શ્રી શિક્ષાપત્રી	૧
૨.	વિષ્ણુગાયત્રી મંત્ર	૬૮
૩.	પ્રચલિત મંત્રો	૭૦
૪.	જનમંગલ સ્તોત્ર અર્થ સહિત	૭૧
૫.	નારાયણકવચ	૮૧
૬.	સર્વમંગલ સ્તોત્ર અર્થ સહિત	૮૦
૭.	શ્રી હરિકવચ અર્થ	૧૬૦
	● અન્ય સ્તોત્રો	
૮.	અવતીર્ય	૧૮૩
૯.	શ્રીનરનારાયણઋષિરાજ	૧૮૪
૧૦.	ભવસંભવ મીતિ	૧૮૪
૧૧.	શ્રીવાસુદેવ વિમલા	૧૮૫
૧૨.	વિહરતિ યોઽક્ષરેઽક્ષર	૧૮૭
૧૩.	વરવરકરુણાસાગર	૧૮૮
૧૪.	તરુણં લોકચચાતિ	૨૦૦
૧૫.	અથ મનસિ શનૈઃ	૨૦૦
૧૬.	મહાતેજઃ પુંજસ્ફુરદ	૨૦૨
૧૭.	માનસચિન્તય	૨૦૩
૧૮.	હરિકૃષ્ણં માનસ	૨૦૪

૧૯.	હર હર ગોપીનાથ	૨૦૪
૨૦.	મુક્તાનાં સદસિ	૨૦૫
૨૧.	નિત્યં શુદ્ધમર્જ	૨૦૬
૨૨.	પ્રથમતઃ શકુલાકૃતિ	૨૦૭
૨૩.	અથૈકદા દિવ્ય તપઃ	૨૦૮
૨૪.	ભજમાનસ ત્વાં શ્રીહરિં	૨૦૯
૨૫.	બ્રાહ્મો મુહૂર્તે શયનં	૨૧૦
૨૬.	અતિ મનોહરં સર્વસુન્દર	૨૧૧
૨૭.	વિઘ્નેશ વિઘ્નચયઃખણ્ડ	૨૧૩
૨૮.	નીતિપ્રવીણનિગમાગમ્	૨૧૪
૨૯.	શ્રીમત્પ્રવીણવિરોચમાને	૨૧૫
૩૦.	ભુવિસદંગણે સર્વ	૨૧૬
૩૧.	સ્વામિનારાયણદેવ શરણં	૨૧૭
૩૨.	જયજય સુખદવરં	૨૧૮
૩૩.	ત્વદ્રૂપે નિશ્ચલા	૨૧૯
૩૪.	જય જયદીના નાથ	૨૨૦
૩૫.	શ્રીનીલકણ્ઠ હરિ	૨૨૧
૩૬.	સુખ દાયિનં મુનિગણ	૨૨૨
૩૭.	સુર રાજરાજ તવ	૨૨૩
૩૮.	જલધરસુન્દર મદન	૨૨૪
૩૯.	એહિ દયાલો હૃદય	૨૨૫
૪૦.	શમધામ તમોદમનં	૨૨૬

૪૧.	મારમારણરણો રટની	૨૨૮
૪૨.	કુટિલ કલિકરાલા	૨૨૯
૪૩.	પરંધામ્નિ દિવ્યઽક્ષરે	૨૩૦
૪૪.	સિતસાન્દ્ર સદ્વસ	૨૩૧
૪૫.	અધર્મ સર્ગ મદનં	૨૩૩
૪૬.	શુચિ રુચિકાંચનસૂ	૨૩૪
૪૭.	રમતાં સતતં સતત મૂર્ચ્ચે	૨૩૫
૪૮.	સિતામ્બરં નૈષ્ઠિકવાણિ	૨૩૬
૪૯.	ધર્મધુરંધર દૈત્ય	૨૩૭
૫૦.	ભજનીયં કૈશવરુપ	૨૩૭
૫૧.	વદનં દર્શય મન્દ	૨૩૯
૫૨.	પરવરદ હરે કૈશવ	૨૪૦
૫૩.	વરદતનો વૃષનન્દન	૨૪૧
૫૪.	ઉત્ફુલ્લહન્નીરજ	૨૪૧
૫૫.	પ્રાતઃ સ્મરામિ વૃષ	૨૪૨
૫૬.	વજ્રામ્બુજધ્વજ	૨૪૩
૫૭.	ધર્મસ્તજ્જનકો હરેશ્ચ	૨૪૫
૫૮.	બ્રહ્મધામાધિપ પુંપ્રકૃત્યા	૨૪૭
૫૯.	ધર્મસ્યબાલં મદનસ્યકાલં	૨૪૮
૬૦.	સ્વીયે ધામ્નિસદાઽક્ષરે	૨૪૯
૬૧.	શ્રીવાસુદેવઙ્ગહ ભારતજીવ	૨૪૯
૬૨.	નવમેઘમેચક વિગ્રહં	૨૫૦

૬૩.	સદ્ધર્મરક્ષાક્ષત્રજને સદીશ	૨૫૨
૬૪.	દયાર્જવાદિ સાગરં નિરન્તર	૨૫૩
૬૫.	ધર્મકર્તા ધર્મવક્તા	૨૫૫
૬૬.	વિશાલભાલં કલિ	૨૫૬
૬૭.	શ્રીધર્મ સદ્વ્યવહારીય	૨૫૭
૬૮.	ત્વયિતુહરેચેતોરમતામ્	૨૫૮
૬૯.	કેશવતાપં હર હર	૨૫૮
૭૦.	દેવાભવદં નારાયણ દેવા	૨૬૦
૭૧.	નમસ્ત આંજનેયાય	૨૬૦
૭૨.	ગોવિન્દનારાયણ	૨૬૨
૭૩.	અપરાધ સહસ્રભાજનં	૨૬૩
૭૪.	વિષીદતા નાથ	૨૬૪
૭૫.	સદ્ બ્રહ્માત્માદિશબ્દૈ	૨૬૬
૭૬.	પ્રભો મુંક્ષવકામં	૨૬૭
૭૭.	સદાશિવં સાશ્વતમીશ	૨૬૮
૭૮.	માતઃશિવે મંગલવૃન્દ	૨૬૯
૭૯.	યદિતવ વરદાન	૨૭૦
૮૦.	યોઽહલ્યાં નિજકર્મણૈવ	૨૭૧
૮૧.	કાન્તસ્તેપુરુ ષોત્તમ	૨૭૩
૮૨.	સકલજનવિમોચનૈકહેતુર્ભુવનગુરુઃ	૨૭૩
૮૩.	નવીનજીમૂતસમાન	૨૭૪
૮૪.	જયજયશ્રી ઘનશ્યામ દયા નિધે.	૨૭૭

૮૫.	માત્સ્યં રુપમલોકિકં	૨૭૭
૮૬.	પ્રણિધાય મનોઽતિભાવતઃ	૨૭૯
૮૭.	સકલમભક્તજનાન્ સુખયત્રયં	૨૮૫
૮૮.	જનમંગલ નામાવલી	૨૮૯
૮૯.	સર્વમંગલ નામાવલી	૨૯૫
૯૦.	વિષ્ણુંસહસ્ત્ર સ્તોત્ર	૩૨૨
૯૧.	પ્રભાતસહગ્રહઃ નિત્યવિધિ	૩૩૯
● પ્રભાત પદો		
૯૨.	અધમ ઉદ્ધારણ અવિનાશી તારા (૨)	૩૪૯
૯૩.	આવો જ્યું બિરાજો કહાના મોરે નેના	૩૪૭
૯૪.	જાગો નિજજીવન બોલે	૩૪૨
૯૫.	જાગો લાલ છબીલે મોહન	૩૪૮
૯૬.	ધ્યાન ધર ધ્યાન ધર ધર્મના પુત્રનું	૩૪૩
૯૭.	નાથ રહો મારા નેણમાં	૩૪૮
૯૮.	પ્રભાતે ઉઠીને પ્રાણી	૩૫૩
૯૯.	પ્રાતસમે શ્રીપુરુષોત્તમની	૩૪૨
૧૦૦.	પ્રાતતમે શ્રીસહજાનંદની	૩૪૭
૧૦૧.	પ્રાત સમે મારા પ્રાણીવનનું	૩૫૩
૧૦૨.	પ્રાતઃ થયું મનમોહન પ્યારા	૩૫૧
૧૦૩.	પ્રાત થયું ને પંખી બોલ્યા	૩૫૨
૧૦૪.	પ્રાત ભયો પ્રાણ પ્યારે	૩૪૧
૧૦૫.	મનરે માન્યું નંદલાલ શું	૩૪૩

૧૦૬.	મહી માખણ માગે માવો	૩૫૧
૧૦૭.	મૂરતિ તમારી મારા શ્યામ શોભ	૩૪૪
૧૦૮.	મેં તો ગુનેગાર તેરા રે	૩૪૮
૧૦૯.	લાલય લાગી રે, બેની મુને લાલય	૩૫૨
૧૧૦.	વેલેરી ઉઠીને વા'લાજીનું વદન નિહારું	૩૪૯
૧૧૧.	શોભાસાગર શ્યામ તમારી (૫૬-૪)	૩૪૪
૧૧૨.	સુતાં ઉઠીરે, સમરું સહજાનંદ કે	૩૫૪
૧૧૩.	સ્વામિનારાયણ સ્વામિનારાયણ કહો	૩૫૪
● ગોડી પદ સંગ્રહ		
૧૧૪.	ફૂલના પે'રી રે જામા ફૂલના પે'રી,	૩૫૫
૧૧૫.	ફૂલની બની રે શોભા ફૂલની (૫૬-૪)	૩૫૮
૧૧૬.	લગની લાગી રે મારે લગની (૫૬-૪)	૩૫૫
૧૧૭.	વેદ પુરાણ પોકારે	૩૫૮
૧૧૮.	શ્યામની છબી રે સખિ	૩૬૨
૧૧૯.	સંત સમાગમ કીજે હો (૫૬-૪)	૩૬૧
● આરતી		
૧૨૦.	આરતી પ્રગટ પ્રભુજી કીજે	૩૬૩
૧૨૧.	જય સદ્ગુરુ સ્વામી પ્રભુ સદ્ગુરુ	૩૬૩
● ધૂલ		
૧૨૨.	રામકૃષ્ણ ગોવિન્દ જય જય ગોવિન્દ	૩૬૪
● પ્રાર્થના		
૧૨૩.	નિર્વિકલ્પ ઉત્તમ અતિ નિશ્ચય તવ	૩૬૫

● લીલા ચિંતામણી		
૧૨૪.	પ્રથમ શ્રીહરિને રે (૫૬-૧૦)	૩૬૭
● ચિન્હચિંતામણી		
૧૨૫.	ઓરા આવો શ્યામ સ્નેહી સુંદર	૩૭૭
૧૨૬.	પોઢે પ્રભુ સકળ મુનિકે શ્યામ	૩૮૩
૧૨૭.	પોઢો પ્રાણ આધાર	૩૮૩
૧૨૮.	રે શ્યામ તમે સાચું નાણું	૩૮૨
૧૨૯.	વંદુ સહજાનંદ રસરૂપ (૫૬-૮)	૩૭૯
૧૩૦.	હવે મારા વહાલાને નહિરે (૫૬-૨)	૩૭૮
● થાળ પદ સંગ્રહ		
૧૩૧.	અવિનાશી આવો રે	૩૯૦
૧૩૨.	ગ્વાલ બાલ લાલ	૩૯૬
૧૩૩.	જમોને જમાડું રે, જીવન મારા	૩૮૪
૧૩૪.	જમો થાળ જીવન જાઉં વારી	૩૮૪
૧૩૫.	રૂડી રાંધી મેં રસિયાજી	૩૮૯
૧૩૬.	લેતા જાઓ રે સાવરિયા	૩૯૬
૧૩૭.	વહાલા ભોજનીયાં બહુ ભાત	૩૯૬
૧૩૮.	સખી આનંદની વાત કહું આજ રે	૩૮૭
● એકાદશી પદો		
૧૩૯.	એકાદશી આજનો દિન સારો રે	૩૯૯
૧૪૦.	ઉચ્ચવની પ્યારી કેશવની (૫૬-૨)	૩૯૯
૧૪૧.	કોડે કોડે એકાદશી કીજીએ રે (૫૬-૨)	૪૦૦

● કીર્તન સાર સંગ્રહ	
૧૪૨. અંતકાળે આવી રે સંભાળી લેજો	૪૦૭
૧૪૩. આજ મેં તો ભેટ્યા રે	૪૧૯
૧૪૪. આજ મેં તો દીઠા બહાલાને વાટ વહેતાં	૪૨૫
૧૪૫. આજની ઘડી રે	૪૨૦
૧૪૬. આજ સખી આનંદની હેલી	૪૨૯
૧૪૭. આવો આવોને અલબેલડા જીરે	૪૨૮
૧૪૮. એક કપટી ન તરે રે	૪૨૯
૧૪૯. ઓરા આવો મારા લેરખડા લેરી	૪૨૧
૧૫૦. ઓઘાજી અમે શ્યામને શું કહી મેલું રે	૪૦૫
૧૫૧. ગોપી.... નાથ આવો મારે ઓરડે	૪૦૯
૧૫૨. છાંડીકે શ્રીકૃષ્ણ દેવ	૪૦૫
૧૫૩. જન્મ સુધાર્યો રે મારો (પદ-૨)	૪૦૧
૧૫૪. તારી મુખની લાવણ્યતા મીઠી રે	૪૨૦
૧૫૫. તારો ચટક રંગીલો છોડલો (પદ-૨)	૪૨૧
૧૫૬. ધર્મકુંવર ઘનશ્યામજી	૪૧૦
૧૫૭. નંદલાલો રે નંદલાલો	૪૨૨
૧૫૮. નેણામાં રાખું રે નેણામાં રાખું રે (પદ-૨)	૪૧૧
૧૫૯. પ્રગટ પ્રણામ હરિને” એ ઢાળ છે	૪૩૨
૧૬૦. માણકીએ ચડ્યા રે	૪૧૫
૧૬૧. મારા બહાલાજી શું પાલપ દીસે રે	૪૦૬

૧૬૨. મારે આજ પ્રીતમ ઘેર આવશેજી રે	૪૧૯
૧૬૩. મારે ઘેર આવ્યા રે (પદ-૨)	૪૦૮
૧૬૪. મારે મંદિર પધાર્યા શ્યામ થઈ	૪૨૮
૧૬૫. મારે મોહોલે આવો હસીને બોલાવો રે	૪૨૩
૧૬૬. મુખડાની માયા લાગી રે	૪૧૮
૧૬૭. મેરે એક આશરા તેરા રે	૪૧૪
૧૬૮. મોરલી વાજે રે મીઠી મોરલી વાજે	૪૩૧
૧૬૯. મોરલીવાળા રે	૪૩૧
૧૭૦. રૂડા લાગો છો રાજેન્દ્ર	૪૧૫
૧૭૧. રે સગપણ હરિવરનું સાચું (પદ-૨)	૪૧૬
૧૭૨. લટકાળો લટકંતો આવે	૪૨૭
૧૭૩. વહાલા લાગો છો વિશ્વાધાર રે	૪૧૭
૧૭૪. બહાલા રમઝમ કરતા કહાન (પદ-૨)	૪૦૨
૧૭૫. બહાલા મારી શુદ્ધ બુધ તે હરી લીધી રે	૪૨૨
૧૭૬. શોભે શોભે રસિકવર છેલરે	૪૩૦
૧૭૭. સખી ગોકુળ ગામના ચોકમાં રે (પદ-૨)	૪૨૬
૧૭૮. સર્વે સખી જીવન જોવાને ચાલો રે	૪૨૭
૧૭૯. સહજાનંદ સ્વામી રે (પદ-૨)	૪૦૬
૧૮૦. સુખદાયક રે સ્વામી સહજાનંદ (પદ-૨)	૪૦૩
૧૮૧. સુણો ચતુર સુજાણ	૪૨૫
૧૮૨. સોનાનાં બોલ જુલે નંદકિશોર	૪૨૪

૧૮૩. હરિ હેયાના હાર છોજી રે (પદ-૨)	૪૦૧
૧૮૪. હરિ મીલે બોરસડીકી છેયા	૪૨૯
૧૮૫. હું તો જઈશ ગિરધર જોવા રે (પદ-૪)	૪૧૨
૧૮૬. હેલી જોને આ નંદકુમાર	૪૨૪
૧૮૭. હેડાનો હાર હરિ રે	૪૧૭
૧૮૮. હોજી મેરે તો તુમ એક આધારા	૪૩૦
● ઉપદેશપદ સંગ્રહ	
૧૮૯. અંતે જાવું છે ઊઠી એકલા રે	૪૪૬
૧૯૦. કર મન સહજાનંદ પદ પ્રીત	૪૩૬
૧૯૧. કર પ્રભુ સંગાથે દેઠ પ્રીતડી રે	૪૪૮
૧૯૨. કાનુડો કડે ફરવું રે (પદ-૨)	૪૩૯
૧૯૩. કાળનાં ગડે નગારાં કાળનાં ગડે	૪૪૮
૧૯૪. જગતમેં મત કીજો અભિમાન	૪૪૧
૧૯૫. જગતમેં જીવના થોરા	૪૪૧
૧૯૬. જડબુદ્ધિ જીવ પોંચ્યાનાં	૪૪૭
૧૯૭. “જન્મ સુધાર્યો રે મારો” એ ઢાળ છે	૪૪૩
૧૯૮. જનની જીવોરે ગોપીચંદની	૪૪૪
૧૯૯. જાનાહે નર જાનાહે (પદ-૪)	૪૩૩
૨૦૦. દાટ્યો રહેને ચોર દેવના (પદ-૨)	૪૪૦
૨૦૧. દુસરો કોન સુખદાઈ શ્યામ બીન	૪૫૦
૨૦૨. નરનારાયણ ગાઓ રે	૪૪૦

૨૦૩. નારાયણ રે નારાયણ રે નારાયણનું	૪૩૭
૨૦૪. નારાયણ નામ લેને તું પ્રાણી રે (પદ-૨)	૪૩૭
૨૦૫. ભક્ત થાવું રે ભગવાનનું	૪૪૬
૨૦૬. ભજીલેને શ્યામળો સુખકારીરે	૪૩૯
૨૦૭. ભજ્યો નહિ ભગવાનને રે	૪૪૯
૨૦૮. માનો મળી છે મોટી વાત (પદ-૨)	૪૪૨
૨૦૯. મોહનને ગમવાને ઈચ્છો માનની (પદ-૨)	૪૩૪
૨૧૦. મેં હું આદિ અનાદિ	૪૪૫
૨૧૧. શીલવંતા સાધુ સાંભળજો કરી પ્રીતિ	૪૫૦
૨૧૨. સહજાનંદ હરિ, પ્રગટ થયા (પદ-૨)	૪૪૩
૨૧૩. સગાં કોઈ સાથે નાવે રે મરવાને ટાણે,	૪૪૯
૨૧૪. સંત સુખી સંસારમેં	૪૩૫
૨૧૫. સંત વિના સાચી કોણ કહે	૪૪૫
૨૧૬. સુણો સતસંગી	૪૩૬
૨૧૭. સ્વપ્નુ સમજો રે આ સંસારને	૪૫૧
૨૧૮. હરિજન સાચા રે	૪૩૮
૨૧૯. હેયાના ફૂટ્યા હરિ સંગે હેત ન કીધું	૪૪૯
૨૨૦. વચનામૃત	૪૫૨
૨૨૧. માનસી પૂજાની વિધિ	૪૫૬
૨૨૨. મહાપૂજા	૪૬૩